

ספר
שלשלת הקבלה

לחכם השלם
כמהר גדליה ן׳ יחייא נרץ
ובו דרושים וחדושים ופרי מגדים
נוספים על כל אשר חוברו
לפניו בענין זה

נדפס בבית זואן דיגאדה סה
ויניציאה

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org

ט"ז חייט תשס"ז
שנת השמץ

This Sefer has been made available by:

5314 13th Avenue
Brooklyn, NY 11219

TEL. (718) 972-0777
FAX. (718) 972-0178

A deluxe bound copy of this sefer is available at:

Biegeleisen Hebrew Book Store

4409 16th Avenue

Brooklyn, N.Y. 11204

(718) 436-1165

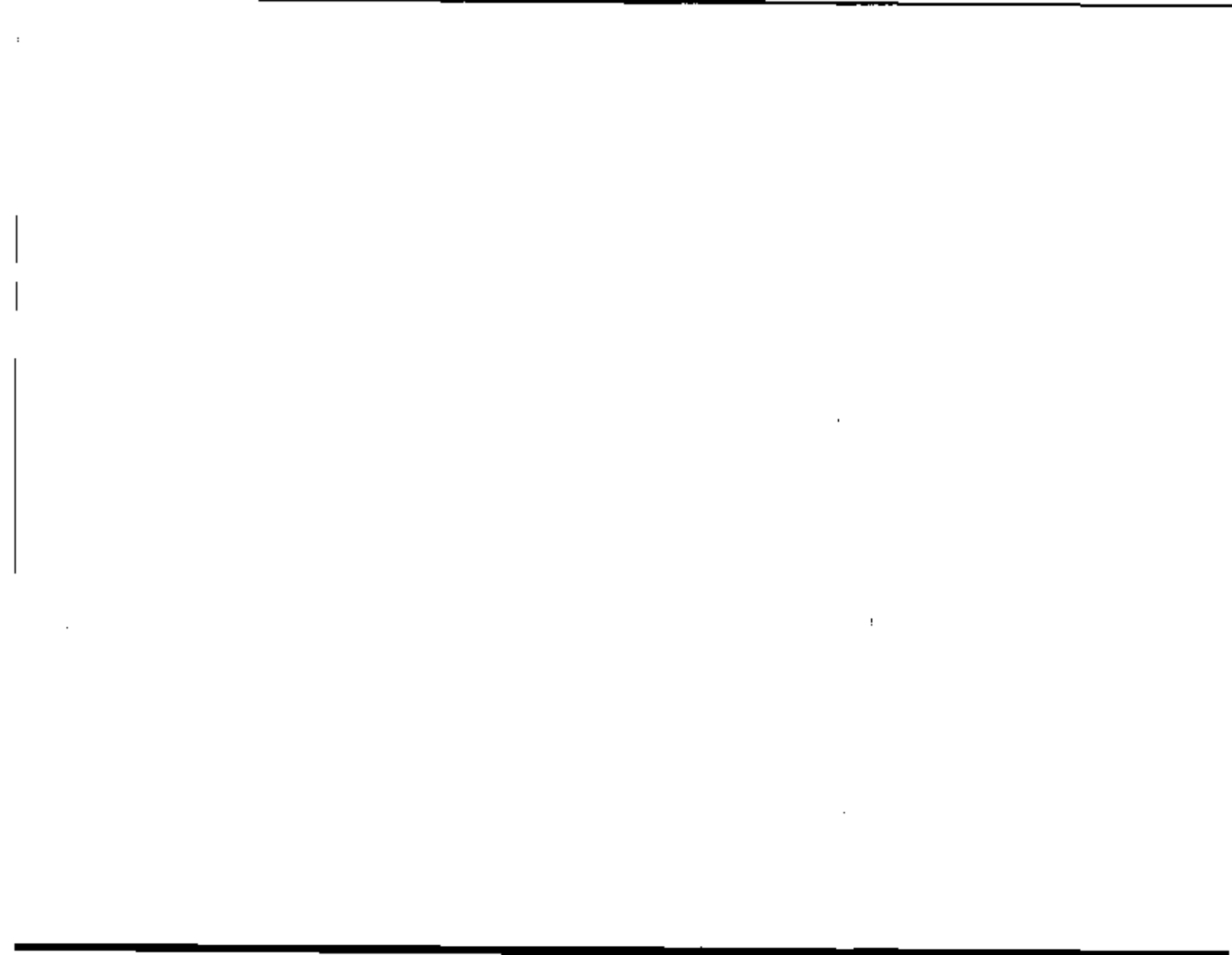
הספר הזה צולמה על ידי אחים גאלדענבערג

וניתן להשיג ממנו טופס מכורך, במחיר סביר, אצל:

בימ"ס ביגלאיזן

4409 16th Avenue

(718) 436-1165

ספר

שלשלת הקבלה

בו מבואר

סדר הדורות
וקורות כל דור ודור

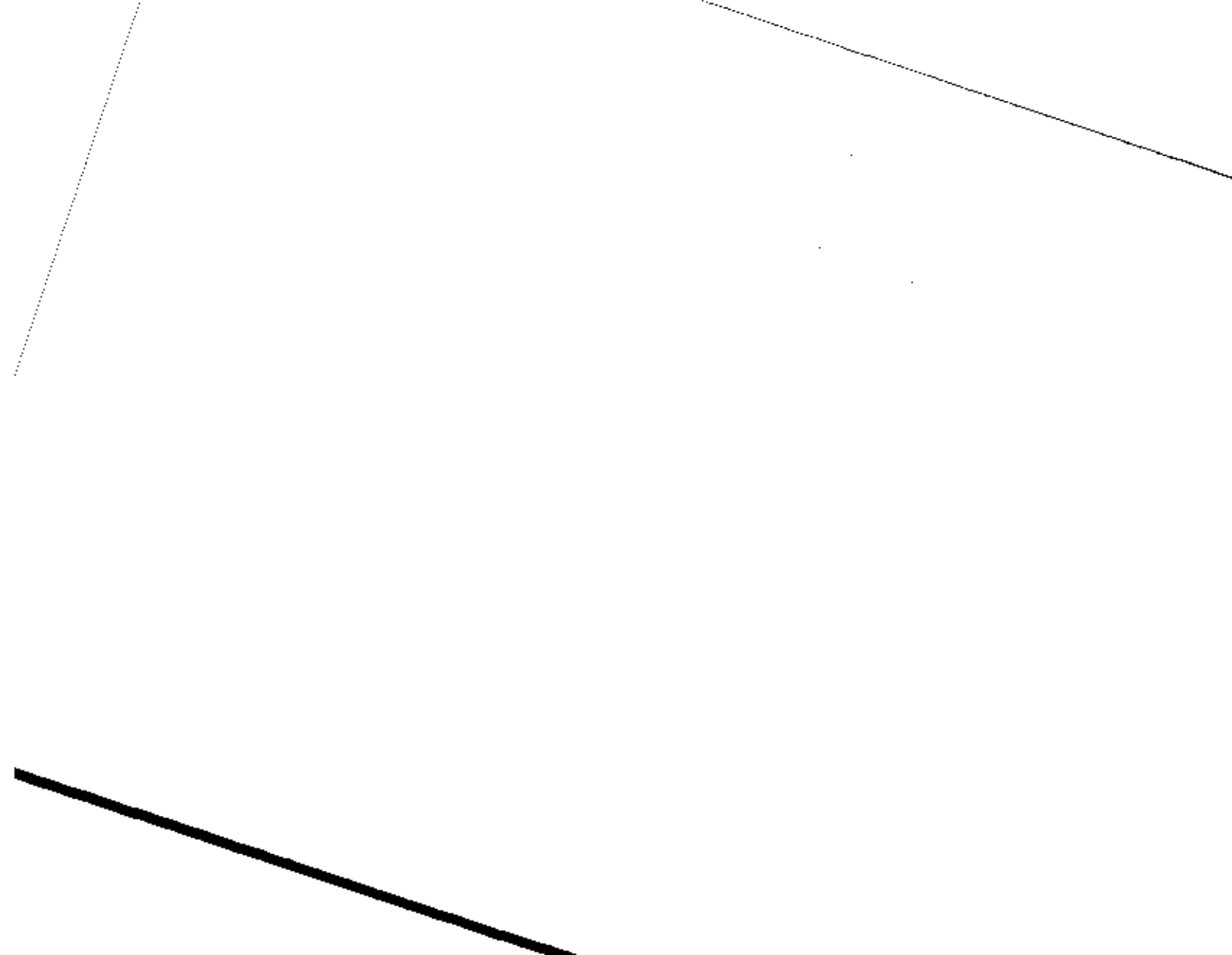
חיברו החכם השלם
מהרר גדליה בן יחייא זצ"ל

נדפס פעם הראשונה בחיי המחבר
בשנת שמי"ז

ועתה נדפס במהדורה חדשה
ומשוכללת עם הגהות וצינונים

בהוצאת

«הדורות הראשונים וקורותם»
ירושלים תשכ"ב

אמר הצעיר שמואל בן הישיש כמ"ר אלחנן מן הארקיזולטי
 אחרי ראוי פרחי התבור הנבחר הלו ושושניו והכנסי בחדריו האיו
 אולמי וגבירי צלחה בי רוח השיר לפני קדש הלולים
 ואקרא באמרי אלה זקנים עם נערים

ושדים כחוללים :

חוינו טהורי לב והשתעשעו	שירו לאל נורא ולו תכרעו
צוה לסופר נאמן לעד	גבר אשר בו הזכות נבעו
השר גדליהו יחיא בשמו	נודע ומרבשו הבו השבעו
הראה פלאות אל ורב חסדו	לא נדעו לדור ולא נשמעו
יגע ומצא כל קדושתו	דור דור ורבחיו אשר גועו
האגים בתורת אל ומנהיגים	עמו בטוב לקחם ולא יגעו
אמף פנוני הוד בספריהם	ארז הדס שטה אשר נטעו
והאיר כאור נוגה בלמודיו	לא נשערו מאז ולא נדעו
וימן רבש גם מן לכל נאמן	חוסים בצל שור ובו נשבעו
הוד מלכי אומות וחכמיהם	הגיד ועדמותם זורח שעו
ספר עלילות עוללו אל עם	נורא בקום נגדם רשעים תעו
תרים במסתרים כחץ יעוף	לירות במא אופל והתלעו
כפס חרון אפם ושרעפם	לערץ וגם לשערת יקלעו
עדים בכל ערים ובשמרים	יכו קדושים יצרמו יתקעו
בוקה מבוקה ומבולקה	היתה עדת עליון והשתקעו
חולי יגונים או בלבותם	עד כי בעינם מעינות נבקעו
קנא מחולל כל ונתן קול	מרגין ערלי לב אשר יבעו
קורא דעו בי לי טגולתי	אל תקרבו סודו ואל תגעו
הגוגשים אצים כמו קוצים	שומים וברקנים הכי נודעו
זמרת ומירות נתנו אל אל	פניו פלטים יום אשר נרשעו
אלה לראש פינה וכהנה	עלו לזכר פת והשתרעו
אם כן צאו דודים ואכלו טוב	במחיר קנו ספר ואל תשתעו
חושו טהורי לב והשתעשעו	שירו לאל נורא ולו תכרעו

אמר הצעיר יצחק צרפתי מרביץ תורה בבית המהביר
 בראותי יופי ספר הזה רב התועלת לקורא בו כי יכסוף
 עיניו בתורת ה' אשא שירי ואומר :

רדיית צוף	לחם יטעם פרי צדיק	בדור יורים
ברוש תהדר	בעדן גן בעיר צלמם	בראש צורים
ידיר השם	גדליהו שמו גורע	בתוך עדים
גדול יביא	בכל ספרו חכם לבב	ואיש גדים
ימי ארם	יציר כפי ומלכיות	ופרוורים
המון כוחים	בכל איים ומדינות	וקסדים
וכהנים	ותנאים נביאי דור	וכל הרים
ימין צדקם	וגלגולים ורבנים	מעוטרים
הקוקי שם	רביעית הין ופרוטה	ואיסרים
ידי קרפף	ובית סאה תחום שבת	וככרים
יבול גפן	ודקרוק רב לאיש מחסור	בקצורים
אמור האה	והדר הוד יסחי מקרא	כספירים
יהי חווק	להראב"ד והדמבים	וכל מורים
צמידים הם	מאורי אור קנה בשם	יקר כרים
ועת קץ בא	פרות יתן במקהלים	לעם נורים
אמנוי טוב	באתלים בתוך בית שן	ומבצרים

מבוא למהדורה מתודשת זו.

ישמחו ההמונים ויגילו התלמידים, על פרי נחמד שעלה
יפרת ויצץ ויצץ ויגמול שקדים, נתוסף כלי חמדה לאוצרנו
אוצר בלום ספרי-הקודש.

ספר חשוב זה אשר כבר שנים רבות לא עלה על מכבש
הדפוס הנה צץ עלה מחזש לשמחת הלכות ולתענוג
הנכספים והצמאים לדעת את ה' ורבות מנפלאותיו, ספר
היסטורי חשוב אשר מעלותיו רבות ותכונותיו נעלים, אשר
מטרת המחבר להביא לאור עולם מבוארת בהרחבה
בהקדמת המחבר בראש הספר, ובמעוף נעלה מספר ציטוטים
שהוצבו ע"י המחבר ליסוד מוצק על מהות הספר ועל
הצורך להדפיסו.

האחד להרבות קנאת סופרים שתרבה חכמה בידעם
מעלות וגדולת אבותינו ורבותינו הקדושים כי שכרם הרבה
מאד על פי פעלם, הב' בגירור סדרי הדורות לדעת סדרם
כדי לברר הלכה כבתראי, הג' לפרסם נפלאות הבורא שעשה
עם עמו ישראל נסים ופלאות בכל הדורות והזמנים, הד'
כדי להלחיב תשוקת הקורא לקדש שם שמים בריב, ע"י
סיפורים של קידוש ה' שבהם עברו רבותינו אבותינו
הטהורים בארצות פזוריהם, הה' במעלות התורה, הו'
בהרבות בטחון בלב שלומי אמוני ישראל, הז' בענייני
קדושה וטהרה, ועלית על כולנה סדר השתלשלות הקבלה
ויסודו מהררי קדם,

אלה הם מעט מזעיר מסגולת הספר ומתוכנו הקדוש,
בטוחני כי אלה אשר חנוך הבנים בראש דאגותיהם,
ישמחו מאד על מציאה חשובה זו ויכניסום בתוך אהליהם,
כדי להלחיב הבנים בתשוקה ועבודת ה', לדעת גדולת
תפארתו יתגדל, וגדולת תפארת חכמי הדורות בזמניהם,
הא לכם כלי חמדה לפאר ביתכם להגביר האמונה ולחוסן
הקדושה.

כדי להזדיע גדולת המחבר וקדושתו והכמתו אשר רבים
אולי לא שמעו ולא הכירו שמו אמרנו נציב כאן סדר
השתלשלותם וכו', א"כ אפס קצחו עלה בודינו לאסוף.
צור המחצבת

המחבר מיחס את עצמו ואת משפחתו, על ראש המשפחה
אשר הגדול והנורא מאד דון יהיא נ' יעיש שה' משועי
יהודא הרוזים בעם גלות ירושלים אשר בספרד, איש
גדול זה אשר חי בשנת ד' אלפים תשנ"ו לבריאה חי חכם
וגדול גבור ועשיר מזרע מלכות בית-דוד, אהוב מאד על

מלך פורטוגאל, והמלך שמו לאדון על כל אשר לו ומושל בכל קניינו רק הכסא הגדול ממנו, ועל איש חשוב זה התחילו זרעו לקרוא את משפחתם "יחיאל", וע"ש זה נקרא מחברינו הגדול, אשר חי דור שנים עשר ליחיאל הגדול כפי שכנהו, אביו שהי' דור י"א לו, נקרא דון יוסף בן הגאון דון דוד, הוא הי' חכם גדול והרביץ תורה בעיר אימולה, חבר ספרים רבים ובעוד שהיח צעיר לימיו ובא עליו חלאים רבים רח"ל עד שנפטר והוא בן מ"ה שנים בשנת ה' אלפים רצ"ט, עשר שנים נטמן בארון ולאחר כלות עשר שנים העלוהו להטמן בעיק צפת יצ"ו ונטמן ליד הגאון רבינו יוסף קארו ראש גולת אריאל בעל "בית יוסף" כפטירתו הניח אחריו שלשה בנים וד' בנות, כולם חכמים ונבונים.

המחבר זי"ע היה השני מבניו וגדולתו חלא ידוע אשר אין חקר לתבונתו, כי ידיו רב לו בכל מקצועות התורה והחכמה, צפונות התורה היו לפניו גלויים וכל מטמונות חקרי לב היו חקוקים על לבו תמיד לפני ה', לכן אין פלא כי עטו עט סופר מהיר הספיקה במשך חייו לכתוב ספרים רבים אין קץ בכל המקצועות, לא נוכל לפרטם באריכות כי רבים הם אלא ניזיל כי רוכלא המראה במעוף העין סתורתו, וזה יצא ראשונה:

"פירוש אבות לן יחיאל, פירוש זה עשה ועדיין צעיר הוא לימים לפני שנשא אשה, בעיר אימולה, "ספר הדרשות" והוא קובץ דרשות שדרשם המחבר בעיר איטליה וכתבם על ספר בשנת שי"ב.

"ספר דברי הימים לתולדות בני יחיאל, שלשלת היוחסין החל משנת ד' אלפים תרנ"ו מר' יחיאל הגדול ועד המחבר, "ספר משלי שלמה, פתרון חלומות, כתבה בשנת שי"ז באימולה,

"פירוש מלות הזרות שבמחזור הספרדי", כתבה בשנת שכ"ב.

"ספר חנוך" לכל מיני שרטוטי הידים והפנים מבני אדם, שנת ש"ל,

"ספר גדליה" דרשות וביאורים על פסוקים רבים שבתורה שכתב ומאמרים שבתורה שבעל-פה, עם פרושים יפים וצחים שנת של"ה,

ספר "בית אמונה" להראות מעלת התורה ומעלת מרעה, של"ו,

ספר "הר סיני" פירוש חילוף הדברות מפרשת יתרו קדושים ואתחנן, ולבסוף "חלוק מצוות הנהוגות בחו"ל,

"עין המנון" טעם מגוי ישראל והכופר וענייני "עין הרע" של"ז.

"ספר המשכיל" ענייני תשובה ודינים על מצוות ר"ה וכו', של"ח.

"ספר הללוי"ה" פירוש על פסוקי דזמרה ותפלת יוצר ושמ"ע.

"ספר נח" פירוש ברכת יעקב וענייני הספד ונחמה, של"ה.
ספר "האשורי" פירוש על מזמור אשרי תמימי דרך,
קייט בתהילים, שליט,

ספר "תוכחת מוסר" וידוי ודרכי תשובה,

ספר "הלמודים" פירוש אגרות ומדרשים קשים.

ספר "דרכי נועם" ענייני מוסר, ובתוכו כ"ד דרושים על התורה, שמ"ב,

"ספר הפרשיות" על כל פרשיות התורה הסתומות והפתורות, שמ"ג,

ספר "מועד קטן" דרשות על המועדות,

ספר "עץ חיים" ענייני תחיית המתים, שמ"ו,

את כל אלה העלה המחבר מפרי עטו לטובת ישראל משך שנות חייו, וצדקתו עומדת לעד,

ספרנו זה

ספר זה לרוב חשיבותו נדפס כבר שנים עשרה פעמים, וכבר ספרו תמו מן השוק עשרות שנים, עד אשר יקרו לאין ערוך, וזאת עלה בדעתנו הפעם להדפיסו בפעם הי"ג כדי לרוות צמאונם של רבים מאחינו השואפים להביא סגולה זו לתוך ביתם,

הרבה יגיעה ועבודה רבה הטלנו תחת עולנו כדי שהספר יצא לאור במהדורה משוכללת ללא פגם וללא טעותים שרבו במהדורות הקודמים, ואנו מקוים שבעז"ה הפעם יצא מתוקן ומלוכנ ביופי תפארתם,

החגהה היתה ממהדורה ראשונה שהיא המתוקנת ביותר ואף חכסנו הגהות מבעל המחבר סדר הדורות הגאון ר' יחיאל הלפרין ז"ע, וגם הקטעים שנדפסו במהדורה האחרונה ציינו במקומם,

ההדפסה היא חדשה לגמרי באותיות מרובעות כדי להקל על הקורא, על גיר יפה ומשובח,

אנו מקוים כי כל בית ישראל יכירו את עמלינו ויבינו את השיבות הספר להכניסם לתוך ביתם,

ה מ ו צ י א י ם ל א ו ר

הקדמה

ה' אל שדי יברך אותך ויפרך וירבך בני בכורי אשר אהבתי
יוסף ה' לך החיים והשלום. כי אותך ראיתי אוהב
נאמן ודבק בהשכלת תורת ה' תמימה ונתת לבך אל הדקדוק פסוק
ופסוק שכן ירמאיש להחיותך כהיום ומה וירחיב לבך למען תדע
ללמוד וללמד ויאיר עיניך במאור תורתו עד אשר תהיה מאהביו
כצאת השמש בגבורתו ויגלה לך מצפוני החכמה וישר לפניך הדורי
המזימה והעצה עדים ויגדיל ויוסיף לך בחכמה חלק הבכורה פי
שנים ובהבנת סתרי תורה כפלים הוית נרביה והיית אך שמח. והנה
כשתנך השיית להכניסך לבר עונשין מלמטה ובר מצוה מלמעלה.
שאלת אשר עליך איך לא נמצא מימי הראב"ד איש עד
היום אשר יכתוב על ספר ועל הסדר. קבלת תורתנו הקדושה מדור
אל דור. ועל הדרך שעשה הראב"ד בספר הקבלה שלו והרמב"ם
בהקדמת משנה תורה שלו. וזה כי ראית שבאמונת הראיה הבאה
בקבלה איש מפי איש עד משה רבינו ציה מסיני תחקים אמונת
האלקית על השלימות עם אמונת חדוש העולם. ובה יתאמתו לנו
גיכ הנסים והנפלאות הכתובים בתורה וכן פירושי התורה כאלו
ראינו בעינינו ובאוננו שמענו הכל. כי בהתמדת האבות שיספרו לבנים
והחכמים לתלמידיהם זכרם לא יסוף מורעם אחרי שבעונותינו שרבו
אין כל הדורות ראויים והגונים להעשות להם נסים גלויים בכל עת
ובכן יתאמת אצלנו עיקר ההשגחה פרטית והגמול העונש בענין
המצות אשר הם עקרי הדת ואמונה וכן הפלגת בני בשבחי זאת
הקבלה והתועלות המגיעות ממנו לבוף ולנפש וסדרת לפני קצת
אלו התועלות להגביר קושי שאלתך והם:

מתועלותיה במצות והוא להעיר קנאת הסופרים להרבות חכמה
כי יראו שלשלת גדולה למיתוסי החכמים תמה
הגבורים אשר מעולם אנשי השם ואחריהם כפייהם ירצו סלה לצאת
בעקבותיהם ולווכח ולספול בהדיות של אביו ורבו ובית שמאי ובית
הלל ומתוך הויכוח יתבדר האמת:

מתועלותיה באזהרות להודיע ולהודע החבורים שתוכרו באמתנו
ציי שלמים וכן רבים. ומתוך ספר זה יתגלו מחבריהם
על פי התורה ופסוקים וכל כיוצא בזה ובה כל חכם ישתדל
לכתרם או לגנותם וילמדו בהם וישתדלו להוסיף עליהם במדדשות
ופסוקים איש ואיש כפי אשר תשיג לבו והתלמוד:

ומתועלותיה בדעות ופסקי הלכות והה כי כשהיו ביד התלמידים
כל הבורים או רובם בכח ההערה מספר הזה יראו
רוב הדעות בפוסקים ואחרי רבים להטות ואגב גרדא עודך אני
לפניך דעת הפוסקים על כל מיני המדות לח ויבש ומיני מסככות

שבגמרא למען יהיה נקל לתלמידים להכניס ולהביאם אל שיווי המדות והמטבעות שבדורנו זה. ובכל מקום שיושבים :
מתועלותיה [בסדר הדורות] כי בדיעת סדר קרימת דורות החכמים נדעה נרדפה לפסוק כבחראי על פי השרשים שבידינו ומתועלותיה כנסים והוא לפרסם ענין הנפלאות שעושה השייח בכל יום לישראל זה כי המחבר שנושא משך סדר הזמנים יזכיר גם כן הנסים שעשה השייח לפרסם וכלל מבני ישראל. ומה טוב ומה נעים להכיר מתוכם טוב טעם השגחתו יתברך הפרטית עלינו :

ומתועלותיה בקדושת ה'. הוא להלהיב תשוקת הקורא לקדש שם שמים בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאוד כאשר עשו שלמים וכן רבים שיוספר ענינם איך מסרו עצמם על קדושת ה' וסבלו יסורים וגליות ובכל זאת לא חטאו ולא נתנו תפלה לאלהים :
ומתועלותיה בתורת ה' תמימה והוא לתודיע כמה מעלות למקום עלינו שנתן לנו כלי המדה וזה כי המחבר כותב אגב גררא חכמי האומות ש היו בכל דור ודור בכל המושכלות וזה להודיע כי גם שרבו חכמים בהם לא ידעו ולא יכינו להטיל חזי דופי בתורתנו הקדושה ובוהו תוכר אצל כל העולם שהיא תמימה מחכימת פתי ולא תפול בה ספק משום צד :

ומתועלותיה בכבוד. כי בהרבות ספרים מכתב העפרות הביל ילמוד בהם ויהי גופו באמצעות תורתו שלמד מכוונד על הבריות וכאשר אמרו חז"ל תיח קודם לכל דבר וכמעשה שמעיה ואבטליון עם הכ"ג ר"ב ענן ור"ב נתמן ומעשים רבים בגמרא :
ומתועלותיה בבטחון כי מתוך ספורי המאורעות והגליות שהיה בעמנו נשכיל נודע כמה ארך אפים יתברך וזה כי עם היות שעונותינו חייבו אותנו כלית. הגה הוא יתברך משגיח בפרטינו ועל כל פשעים חכסה אהבתו וגם כי מלך אחד דוחה אותנו ממלכותו. הקב"ה נותן אותנו לרחמים לפני מלך אחר ופרש כנפיו עלינו עם היותנו מתי מספר כאמור לא מרחבכם וגו' ובכן יתחזק בטחוננו בו יתברך ונדעה נרדפה לדבקה בו ובעבודתו כל הימים :
מתועלותיה בקדושה ובטהרה. וזה כי ספור סדר הקבלה

השתלשלותה נושא משך הורע המיוחס הוא הדבר אשר הקפיד עליו מאד מרע"ה ליחס השבטים למשפחותיהם ויאתו אדם דרכו. וכן אמרו חז"ל אין הקב"ה משרה שכינתו אלא במיוחדים כמו שנאמר שבטי יה עדות לישראל וגו' וכן להיות לאלהים ולזרעך אחריו. וכן אמרו שלא זכו ישראל לקבל התורה אלא בזכות יחוסותם. לפי שנאמר בסוף בחקתי אלה המצות ותיכף התחיל פי' במדבר סיני שאו את ראש וגו' ועל זה בקשת ממני לתודיע אליך אנשי היחוס המעלה בחכמה וברעת מבני משפחתנו מיום שהוסד ספר דברי הימים האחרון מתולדות בני יחיאל אחרי שבעונותינו המרגלית טובה מספר יחוסנו הראשון אשר ה' מגיע אל דוד המלך עליו השלום אבד לרוב הגליות והצרות שהיו בספרד ואולם זה האחרון אינו מתחיל אלא מדוד רב שריא :

ומתועלותיה והיא גוזלה מכלם והיא השתלשלות קבלת תורה
 שבע"פ מאדון הנביאים ליהושע וממנו לזקנים וכן
 מדור אל דור מהרב אל התלמיד עד שבא רבינו הקדוש שחבר
 המשניות. וממנו עד רבינא ורב אשי שחברו הגמרא. ומהם אל עמדי
 הגולה שחברו פסקים ומהם עד דורנו זה וממנו עד משיח צדקנו איש
 מפי איש מהרב אל התלמיד ומהאב אל בנו המרחק כל דעת כוזב
 בזה ומשפיל כל הר גבוה המדברים עליה עתק. מלבד צווי התורה
 להאמין לדברי הזקנים והחכמים כמו שנאמר לא תסור מכל הדברים
 אשר יגידו לך ימין ושמאל האסמכתות אחרות נגלות ונסתרות
 המהייבים אותנו לשמוע דבריהם ולכן תמהתי מאד בהקדמת פירוש
 הרמב"ם למשניות באמרו שאין תועלת בהוכרת שמות החכמים. הגם
 שהוא עצמו כתב הפך זה במסכת אבות, וראיתי לרש"י בסוף פ'
 אלו מציאות שאומד שהוצרכו שמות החכמים שמה ישתכחו המשניות
 ויחליפו שמות החכמים. ובמקום חייב יאמרו פטור ובמקום אסור
 יאמרו מותר:

וכתועלותיה באמונה וזה כי בהוכרת חזר אדם הראשון שאו היה
 בריאת העולם יש מאין אשר אין בזה ראיה גלויה אלא
 אמונה. ראוי להזכיר איזה דרוש על הספירות ועל עניני כשופים ושדים.
 ועל עניני סדר יצירת הולד. אשר כל אלה הם טולם מוצב ארצה
 וראשו מגיע לשמים באמונת אלהים ולהכיר כחו וגבורתו:

אלה הם קצת דרכי סברותיך ותועלותיך אשר סדרת לפני ברובך הוה
 להכריעני ולהביאני לעשות דצונך בדרך קצרה לסדר קובץ קטן
 מסדר זאת הקבלה למען יהיה לך למשמרת ולתועלת לדורותינו
 האחרונים. ועתה כי ראיתי גודל תשוקתך בני חביבי כאישון בת עיני
 נעתרתי לקולך ושמתני פני להשקות אותך מיין הרקק מעיסים רימון
 זה המתוק מדבש. הגם כי אמרתי אהכמה והיא רחוקה ממני כי הצרות
 תכופות זו לנו ולא נתנו לי ריוח בין הדבקים ושכחתי גמרותי. עם
 כי מועד היא מחמת אנסיה ולא נתנוני המעיקים השב רוחי ולקבוע
 עתים לתורה כראוני. וגם כי ראיה היתה זאת המלאכה לעשות לך
 ע"י האלופים אשר מימיהם אנו שותים. עם כל זאת להפקת דצונך
 אקח לפני אגרת רב שרידא גאון. וספר קבלת הראב"ד, והקדמת משנה
 תורה לתרמב"ם והקדמת פירוש המשניות שלו. והספר כריתות ותליכר
 עולם, וספר יוהסין. וספר יוסיפון וקונטרסים רבים מאחרונים אשר
 כתבו זכרונות בישדאל וכן אביש ואסקיף על ספרי כתבי זכרונות
 זקרוניקי מהאמונה היותר אמיתיים והנמצאים אצלם ומתוכם אבדו
 הדברים הנאותים כפי שאלתך. ואודוק הקליפות ותוכן אוכל אסדר
 באותות איש על דגלו. וגם כי המדפיסים הפליגו בטעיות רבות
 בספר קבלת הראב"ד וסדר עולם רבא וזוטא עם כל זה לא אמנע
 מלבדוק עד היכן שידי מגעת למצוא כל הדרכים האמיתיים ולהעמידם
 על בודיים. וזאת היתה אחת מן הסבות שאתחיל בספר הקבלה הזאת
 מבריאת העולם בקוצר נפלא למען אציג לפניך דברי הראשונים בסדר
 נאות ויפה. וגם להוסיף עליהם הרוש מה לאיזה תועלת באמונתו
 יתברך. וזה כי האומות הקדומות יש מהם שעלזו למעלה ראש ואחרי

הימים אבר זכרם וקצתם עברו חלפו מתורה אל תורה וקצתם הרכו באלוקות זה תחת זה וימירו את כבודם על דעת חכמיהם ופרנסיהם ולא ישבילו את אשר יעשון. ולא כן זרע ישראל עם אל. ולא יוכל הכן להכחיש המחש מאביו אשר הביאו לעולם ובפרט ניוצר הגדול יתברך שמו כי הוא אבינו ואנחנו עמו וצאן מרעיתו כמו שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם ואומר חיים כולכם היום :

ולמען לא יתערבו הדברים בחדתי לחלוק כל החיבוד הזה בג' חלוקות. הראשון יהיה סדר קבלת התורה מאדם עד היום. והשני יהיה בהודיע קצת כללים על הגלגלים ועולם שמימי. ועל יצירת הולד בפעי אמו ומה יהיה אחייתו. ועל מעשה כשופים וכל זה בקוצר רב למען יהיה לך כמו סולם לעלות בו לספרים שחוכרו על פדטיהם ובהם תבין ותשכיל גדולות מעשה הכורא יתברך ועל מטבעות ומידות שבשיטת סודי. והשלישי יהיה שלשלת חכמי האומות וגזירות שהיו נגד ישראל וחוזשים יפים שגולדו בכל דור ודור :

והנה אנכי צב על משמרת הקיצור האפשרי הן בדבד סדר הקבלה האמיתית אשר עיניך שם ובפרט כי השרירים אשר ה' קורא הרמב"ם והראב"ד האריכו בזה ומדורם ועד עתה אצטרך לקצת בהכרח להעזר החבורים ופסקים שעשו חכמי הדור הראשונים בעלי הקבלה לרוב הגליות ושרפו ספרים שהיו בכל דור ודור אשר מתוכם היינו רואים החכמים הגדולים והמדרשות והקבלות אשר היו משתלשלים ביניהם מדור אל דור. והזקנים אשר בודרנו זה בעולם מהם בדברים האלה קבלות על פה ומזכרת החכמים כאמור ואין בידם לא בכתב ולא בעל פה אחד מני אלף מהצטרך בזה ואיככה אוכל אנכי לדעת מהם כי לא נביא אנכי. וזאת המעט אשר אוכל לקבל מחכמי הדור הזקנים כי מעט הוא ועיר שם ועיר שם. וכמו כן אקצר גיב כענינים אשר שאלת שאודיע אליך אצל הדורות הקדושים הן משלשלת חכמי האומות אשר היו הן המחודשים או מעשים בכל דור מהאומות. להיות כי החסך לראותם לא יבצר ממנו תלי תלים של ספריהם המלאים מאלה דברי הימים

ודע כי אני לקחתי מזכרת חכמיהם החודשים מספר דברי הימים רוצה לומר קרוניקי שחבר פרה יקומו פלימו דברגמו אשר דבריו נראו לי היותר אחרונים מהמחברים היותר אמיתיים אשר אצלם לזעה וקצתני הענינים כיכלתי התפאר עלי כי לא אעריך לפניך קטנה או גדולה ובפרט בקבלת התורה אם אביא אליך מורה מקום אנה נמצאת או אנה נשמעת השמועה היא למען תדע האמת ממי שאמר. ואל יסתוך רעיונך לחשוב מחשבת פגול נגדי לאמר שיצאתי מגדת שאלתך. אם תמצא אגדות או שמועות חוץ מהסדר הראוי הרצוי. כי לא כן הוא אדרבה כי תשוב ללחום את מושל הבנת שכלך. אז תדע ותשכיל כי אין דבר קל בעלמא שלא יכוין אל א' מכותך ותועלותיך אשר סדרת לפני :

או ראויים ללמד מהם מרות או מוסרים או נסים והכטחות וע"א נאותים וישרים למעלת אמונתו. הבט נא בספר העקרים בהקדמת מאמר ב' האומר אין למעיין בספר מספרי המחברים לקפוץ

ולחשיב מן העולה על רוחו ראשונה אבל ישיב אל לבו כי המחבר החוץ לא היה מקלי הדעת שלא השיג בעומק עיונו מה שעלתה על לב המעיין בתחלת הדעת ויותר ראוי לכל אדם לחשוב בשכלו והבנתו יודבה להעמיק דבריו עד יתבאר לו אמתת כוונת המחבר וכו' :

וגם לא יהיה בלבבך נגדי כי לא בקשתי בכל מאמצי כח להביא הדברים על ספר ביהתר אמתות והתקן האפשרי כי הגני נשבע אליך בזוי ראשי שלא אכתוב זכרון שום חכם מישראל או מאומות או שום אבדה ומעשה אם לא ראיתיו בכתב יד או בדפוס או (לא) שקבלתינו על פה מאנשי אמת שהי' פרקם נאה ואם תמצא באחרית הימים ענינים מעין שאלתך אשר (לא) תמצא כתובים אתי אין לך להתהר נגדי כי התנצלות ומניעות רבות יש לי הן מצד מה שממני מקוצר שכלי וחלישות זכרוני. והן מצד מה שחייץ ממני שהיא תגבורת המבוכות וזמירות שבאו זה ימים רבים על המין ישראל ועוד יום בטויה אם לא ירחמנו עושינו. והן מצד שאליו מהפחד הספרים כי בראשונה נשרף הגמרא אשר היא אספקלריאה המאירה וספרים רבים נעדרו ממני. באופן כי השיבתי אל לבי להסתפק בהגדתי חפץ ה' בידנו יצליח :

וראיתי לחלוק הדורות אשר אחדש אחרי סדר הראב"ד מחמשים שנה או כיוצא לזה לזכרת הגם הגדול מיציאת מצרים דומה לבריאת העולם אשר חמשים פעמים נזכר בתורה וגם כנגד חמשים שערי בינה הגם כי ראיתי קטנינופונטי הפילוסוף הגדול שאמר בספר ו' משמות המשתפים שלפי דעת המצרים סתם דוד הוא שלשים שנה. ולפי דעת היונים הוא כ"ה שנים ולפי דעת הרומיים הוא מאה שנים כנראה באובידיוא ספר י"ב. וף עזרא על פסוק ודור רביעי ישוכו הנה אומר כי כפי הדרך התורה דוד הוא כל זמן שידור האדם בעולם וכן כתב הקמחי בשורש דוד וכן נשמע מדברי הרמב"ם בפי' המשניות מפי ערוות ס"ב. וחכמי הנוצרים אומרים ששנות העולם הגרמו בעולם קטן שהוא גוף האדם הנקרא בל' יתן מקרוקוסמו שנות דורותיו הנקראים איטה תחלק ששה חלקים כהשתנות חייו ולכן יקרא דוד שהוא איטה של עשר שנים ובשביעית ימות וזה נוטה אל דברי המשורר שאמר ימי שנותינו בהם שבעים שנה. ואולי לזה רמו המאמר בדרך חידה שית אלטין שנין הוי עלמא וחד חרוב. עם כל זה הלכתי בעקבות חכמי האמת וחלקתי הדורות אל חמשים שנה כשנות היובל הנקרא עולם :

וראוי שתדע כי תמצא קצת החכמים אשר האריכו שנים עד שנמצאו בשנים או שלשה דורות ולכן אין לתמוה אם לא תמצא בכתובים איזה חכם אשר ידעת שהיה חי בימים ההם או ששימעת שחבר ספר או השיב תשובה ברוד הקודם או מאחור אל הדוד שהזכרתיהו כי ראוי שתדע כי כל אחד מהחכמים אשר יכלתי לדעת ממנו אכתבהו בדוד אשר היה נמצא או כמו בחצי ימיו ובתוקף תלמודו וגבורת חכמתו ואין לתמוה בזה כי כאלו נמצאו רבים בהשיתא סדרי בכל כחות הקבלה ודוק ותשמח כל שכן אשר לא נכתבו כי רבים הם. ובחזרתי להתחיל סדר הקבלה לטנין ממרעיה עד הראב"ד אפי' שקדמוני עמודי גולה

לפי שלא ראיתי בהם סדר רצוי וראוי כפי מה שיש במחשבותי לערוך לפניך ולסיבה הזאת הקדמתי ג"כ מדאש הברואים אדם הראשון אשר עם כל זה יהיה הכל שריר וקים :

ומסודרת זה יהיה בידך כי התחיל מספר שנות אמונתם קודם חורבן בית שני ששים ושמנה שנים כי כן קבלה אצלנו שהיה שנת ג' אלפים תשס"א לבריאה וכן אמונת ישמעאלים התחילה שנת תקמ"ה לחורבן הג'ון שהיה שנת ד' אלפים שע"ד לבריאה ולכן כשתמצא כתוב שנות החורבן באיזה ענין יהיה גלוי לפניך תמיד זה החשבון :

זכור נא ואל תשכח זאת האזהרה כי אל תחשוב שהמשכות קבלת זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל לא היתה זולת מדאש ישיבה אחד ומדרשו הנקובים בשמות הקבלות אשר כתבו הראשונים והאחרונים כי זה יהיה לך דעת כזב אבל דע לך שבכל דור ודור היו אלפים ודבבות מתלמידים ותלמים ובהי מדרשות בישראל ובכל הגלילות ואקלימים והיו הרדות מקבלין דין מדין הקבלה האמיתית היא המשנה ושיתא סדרי היא היא עצמה שיצאה מפי מרעיה שקבלה מהשם יתי וכל אלה הדורות ודברי המדרשות וחכמים שהיו בכל דור ודור הכרו חבורים קטנים וגדולים וקונטרסים ופירושים ותדושים על תורה שבכתב ושבעל פה אשר קצתם לרוב הגליות והגזרות באבדו ונשרפו וקצתם ביד הכמי הגליל מהמתבר הוא אשר לא נתפשטו ביתר הגלילות וקצתם החזיקו המתברים בידיהם ממש וקצתם נתפשטו אבל לא נודע שמנת המחברים והקדמונים לא הזכירו כל שמות החכמים שבקולם בכל דור ודור כי הסיפור היה ארוך ואבדו זמן והיה צריך ספרים גדולים על זה ולכן הספיקו בהכרחי והזכירו הגדולים וראשי הכולה שבכל דור ודור וכן על זה הדרך גם אני מזכיר המשנה אצלי מהחכמים שהיו מדור הרמב"ם עד היום ובפרט את אותם אשר הועילו לדורות עם תבוריהם. ותי יצילנו משינאות :

אמר העבד הנרצע ומלחך עפרות הגלי החכמים גדליה בן לגאון דון יוסף בן לגאון דון חזק בן הושע דון יוסף בן לגאון הנעלה דון דוד בן השר דון שלמה בן השר דון דוד בן לחם דון גדליה בן לגאון דון שלמה בן לגאון דון יוסף בן השר דון יהודה בן השר וטפסר גדול ונרא מאד דון יחיאל בן יעיש ראש ואב משפתנו משועי יהודה הרדנים בבני גלות ירושלים אשר בספרד זכרם ה' אלהים כל השרים וגאונים האלה לשוב וינחחו על משכבתם בגן עדן לנצח אמן ואמן. נתתי אל לבי באיזה שם יקרא ספר הזה כי ראיתי הרבה קדמונים שנלאו למצא הפתח בדבר הזה תכלית הדברים בחרתי לשום שם זה הספר :

יחיאל להרבה סבות וזה נרמז בו שם תיות ונוכל לדורש ברמיות כי המודה בואת הקבלה יאריך ימים בעולם שכלו טוב וגם שזה השם עולה ל"ט כמנין טל לרמזו שלעתיד לבא יוריד השיית טל יחייו המתים המזוים בואת הקבלה כמו שדרשו על יצחק בשעת העקידה ומקומות אחרים וגם בראשי תיבות זה השם אומר יהודי

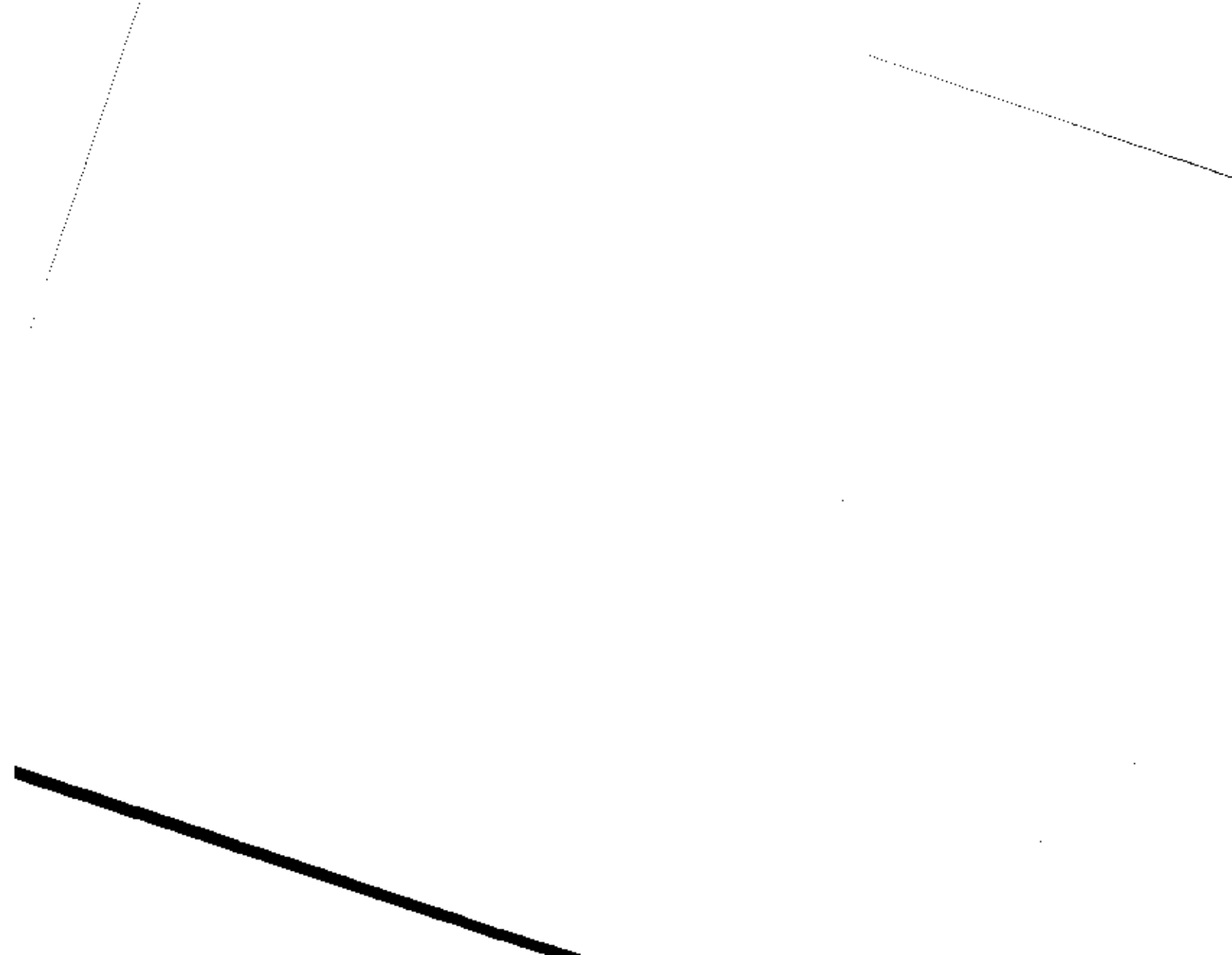
חכם ישר ירא אלהים לרמוז כי המאמין בזאת הקבלה ראוי להקרא בשמות האלה וגם להיותו כנוי אל שם משפחתנו אחרי שבחבור הזה תמצא גם כן זכרון קצת הגאונים זקנינו ובהם תראה כי יחוס המשפחה אינו נתלה בעושר ונכסים וכבוד או קרמגת שלשלת המשפחה זולתי בחכמה ודעת ויראת אלהים והם יהיו לאות ולמופת לפניך ותבקש להדמות לבני עליון כי אין יחס כיהס עצמו על כן אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי:

וכראות המהבר יופי והדרת צמלו. פתח בשיר והלל את קונו בעוד חיים חיותו ואף כי אחרי מותו. ויקרא אל בניו ארבע, ויעש להם שיר מרובע:

עם קול תודה אל ראש צורים
 בהיכל קדש נבחרים
 יבין ישמע גם יתאשר
 קרנו ירום על ראש הרים
 במצות אל הכל שמחה
 בגבהי דום עם טהורים
 ארביץ אוסיף אכתוב רובי
 לפרי כטני לו נעתרים
 בעזן גן וכתאיש גן
 בעדיי קדש לדרורים

גלת רגן ארים שירים
 פרים אקדיב כיקר כרים
 דרבן מלמד אל איש ישר
 יציב ציון כקדוש מעשר
 לב חכמים שם למנוחה
 יפדה נפשו ובבטחה
 יה אלי עצמה ידבה
 תורת ה' אף גם יאבה
 הלל אשא גילת רגן
 אודה אליו ואתחנן

שלשלת הקבלה

חלק ראשון

סדר הדורות

אדם היה בן ק"ל שנה כשהוליד שתי ושניו התקיל ומת בשנת נ"א
ללמך אמר רביי ברכי חנינא ייב שעות ביום הקביה עשה
את האדם ביום ר"ה בשעה ראשונה נצבר עטרו ב' געשה גולם ג'
נמתחו אבריו ד' נזרקה בו נשמה ה' עמד על רגליו ו' קרא שמות ז'
נדווגה לו חוה ח' עלו למטה שנים וירדו ארבעה ט' נצטוה י' סרח
י"א נדון י"ב נטרד החלך לו שנאמר אדם ביקר בל ילין וגו'. אמר
המדרש כל אדם חוה כבני כ' שנה נבראו ופניו למאה ולא שמש
בריה עם אשתו קודם אדם. בו ביום נבראו בו ביום שמשו בו ביום
הוציאו והלדתו עלו למטה שנים וירדו ששה לפי שנולדו קין והבל
ולכל אחד האמתו הבל היה חמשים יום. במדרש שמחזאי ועזאל היו
שני מלאכים שקנאו ולא היו רוצים בבריאת האדם ואמרו מה אנש
כי תזכרנו והשני השליכם מן השמים ושמחזאי נתן עיניו באשה אחת
יפה ושמה איסטאר ולמדה ממנו השם המפורש וברחה ועלתה לשמים
קודם הנשואים ותקופה בכוכב כימה והמלאכים אחרים לקחו נשים
והולידו בנים ונקראה הייזת והייתה וקודם המבול שמחזאי חזר
בתשובה ועזאל לא חזר ועדיק ועמד בקלקולו להסית בני אדם והיו
עזאל שטתנים לו שציר למען לא יקטרג כנגד ישראל. בנדה פ'
האשה אמרו סיחון ועוג אחים היו ובני שמחזאי בזוהר פ' שלח לך
אחימן והביריו נולדו מהמלאכים שנפלו מהשמים בפרקי אבות
דרבי נתן אמר ייב נולדו מהולים והם אדם שנת נח שם מלכי צדק
יעקב יוסף איוב בלעם שמואל דוד ירמיה ורובבל. אין ספק שלהיות
אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה היה שלם בכל התכונות טבעיות
ואלקיות הנכללות בתורת משה אשר נבראה קודם העולם כמו שדרשו
חז"ל על פסוק ואתה אצלו אמון וכר ולכן נוכל לומר שהיה במדרגת
מרעיה ושלמה בכל מה שאפשר וגם אין ספק שבדרך טבע כל האבות
מבקשים שישלמו בניהם כמותם ויותר כפי האפשרות כי האב והמלמד
אינם מקנאים בבנו החלמידו אם כן אדם מסר כל חכמתו אל שת בנו
הנולד בצלמו כדמותו ומהם נשתלשל לנת ואברהם ודורותיהם וכנ' עד

מתן תורה שאו השני מסרה בגלוי אל מרציה ולכל ישראל וזהם נשתלשלה אל דור ודור עד היום וזה ולכן השתדלה תורה להזכיר בשלשלת זאת הקבלה היותר ראויים לה ומקבליה באמת בכל דור ודור באופן שאי אפשר להכחישה כלל כי האב מוריש לבנו האמת בכל ענין ובפרט בדברים הרחוקים והנפשיים ועל אשר שאלת ממני פעמים רבות למה לא הזכירה התורה אלא איש אחד בכל דור ודור ראוי שתדע כי לא נודע בזה מעם אמת אלא הרבה חכמים בקשו להשיב והעלו חלס בידם כי התורה הסתירה יש אומרים שאלו הדורות התעכבו מלהוליד לחלשת טבעם עד סך השנים שהעידה התורה יש אומרים שהכתוב לא חש להזכיר רק הבן הראוי שיצא ממנו שלשלת הקבלה י"א כי אחד משנותינו להוזה היה לראשונים עשר שנים יש אומרים ששנותיהם היו שנים של לבנה יש אומרים להיותם אוכלים צמחי האדמה ושותים מים ולא שטופים בזמה לכן האריכו ימים אבל אחר המבול שהותרו לאכול בשר ויין נקצרו ימיהם י"א שהיה אורך ימיהם בדרך מופת י"א שלא היו שנים ארוכים ממש אלא שראש הדור ההוא היה מצוה לדורו דינים ונמוסים כדצונו והיה נמשך מנהג התורה והנימוס והוא כל הזמן הנזכר בתורה והיה נחשב כאילו היה כל השנים ההם יש אומרים כי הצויה להתחכם וללמד כל החכמות טבעיות צריך לו זמן רב ולמען יתפרסם אלקותו ית' האריך ימיהם למען יהיה להם זמן גדול ומה שהשכילו וזהינו כתבו ועל ספר לתועלת דורותינו הרמב"ם בספר המורה אומר שאורך הימים לא היה אלא לאיש הנזכר בתורה אך שאר הדור היו חיים ימים טבעיים והרמב"ן אומר שנתעכב בה תולדותם עד הזמן הנזכר בתורה :

שת היה בן ק"ה שנים כשהוליד אנוש וכל שניו התקייב ומת בשנת קס"ח ללמך אין לתאמץ שיתר הבנים מתו בלי בנים אבל לא זכו שתולדותם יקרא בשמתם ויהיו ראשי אומות אבל נגרדו אחרי האומות שנזכרו בתורה ואמר בירושו הכשרי בדברי הימים שלו שבראות השיית העולם ריק מבני אדם בלתי מיושב השגיח בבני אדם הרבה דורות וכלם הגלדו תאומים. אנוש היה בן צ' שנים כשהוליד קינן ושניו תתקיה ומת שנת רס"ז ללמך קינן היה בן ע' שנים כשהוליד מהללאל ושניו התקיי ומת שנת קע"ט לנח. מהללאל היה בן ס"ה שנים כשהוליד ירד וכל שניו תתציה שנים ומת שנת רל"ד לנח ירד היה בן קס"ב שנים כשהוליד חנוך ושניו תתקס"ב ומת שנת שפ"ו לנח חנוך היה בן ס"ה שנים כשהוליד מתושלת ושניו שס"ה והוא קבר אדם וזהו אחריו ג"ו שנים ויתהלך חנוך את

ואלהים שנת קריג ללמך וראיתי במערכת האלקים שהוא במדרגה יותר גדולה ממשוה אליהו.

מתושלח היה בן קפיו שנים כשהוליד למך ושניו תתקסיט ולא היה שום אדם כיכ שנים כמוהו ומת שנת תיר לנת

שהיא ציו לשם. בפרק יש נחלין ד' קפלו את העולם מתושלה ראה אדם ושמשו רמיג שנים שם ראה את מתושלה ושמשו מיח שנה יעקב ראה שם ושמשו פ' שנה עמרם ראה יעקב אחיה השלוני ראה עמרם ו' שנים והיה בן סיא שנים בצאתו ממצרים אליהו ראה אחיה ועדין אליהו קיים והאי תנא לא סבירא ליה אליהו זה פנתם ולא חנוך זה מטמרזון למך היה בן קפיב שנים כשהוליד נח ושניו תמקיו ומת שנת תקיט לנת והוא היה ראשון להאיך שאני נשים אחת לפריה ורביה והיתה יושבת נופת ואבלה כאלמנה ואחת ליחי והיה משקה אותה כוס של עיקרין שלא תלד ומקשטה כבלה ומאכילה מעדנים ונצא מאדם ועד נח אלף ניו שנים והיו עשרה דורות:

נח היה בן תיק שנים כשהוליד שם חם זיפת בשלש שנים ושניו תתקיץ ומת שנת ניו לאברהם בשנת תיק לנת נצטוה על התיבה

ואמר המדרש שהיה בן תיפ שנים ועשה התיבה בזמן מאה ועשרים שנה ובשנת תריא יצא ואמר יוסיפון כי עדין רושם יש ממנה על הרי אררט היא ארמונייא ובימים הקדמונים היו מתרפאים ממנה כמו היום עם המוריאקי אומר המדרש שאשמו היתה נקראת נעמה בצאתו מן התיבה הכישו ארי ושברו ולא היה כשר להקריב רשם כנו הקריב תחתיו, וזהו פרשת בראשית אומר כי נת תקן הכלים לעבודת האדמה, ה' ראו עולם חדש נח יוסף משה איוב מרדכי ג' עברו עליהם ג' עולמות נח דניאל איוב. שם היה בן ק' שנים כשהוליד ארפכשד ושניו תיר ומת שנת נ' ליעקב והאריך שנים עד שראה ייג דורות אומר המדרש שהוא ה' מלכי צדק (מלך) שלם. ארפכשד היה בן ליה שנים כשהוליד שלח ושניו תליח ומת שנת מיח ליצחק. שלח היה בן ל' כשהוליד עבר ושניו תליב ומת שנת ייד ליעקב, עבר היה בן ליד שנים כשהוליד פלג ושניו תסיד ומת שנת עיט ליעקב. פלג היה בן ל' שנה כשהוליד רעו ושניו רליט ומת שנת מיח לאברהם הא למדנו שבן מיח שנים היה אברהם בשנות הפלגה שכן דרשו חז"ל כי בימיו נפלגה הארץ בסוף ימיו ולמדנו שאלף ותקיו שנים מאדם עד הפלגה ומתמבול עד הפלגה שימ שנים רעו היה בן ליב שנה כשהוליד את שרעז וכל שניו רליט שנים ומת שנת תיח לאברהם שרעז היה בן ל' שנה כשהוליד את נחור וכל שניו ריל ומת שנת ק' לאברהם נחור היה בן כיט שנים כשהוליד את תרח וכל שניו קמיח שנים ומת שנת

ק"י לאברהם. תרה היה בן ע"י שנים כשהוליד את אברהם וכל שניו
 ר"ה שנים ומת שנת ל"ה ליצחק ותה"ל גמרו אומר שתרה עשה תשובה
 ולכן נ"ל שבזכות תשובתו ובזכות אברהם בנו הושמה שלשלת קבלת
 התורה שנמשכה מאדוה"ר על שמו בדרך הזה והוא מסרה לאברהם.
 כמ' ר"ה פ' א' יש מחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע אם בתשרי
 נולדו האבות או בניסן. במס' בתרא אומרים שם אמו דאברהם אמתלאה
 בת כרנבו. במדרש שרה בתוש מר"חשון אחר העקדה מזה. וזה
 פ' חיי שרה אומר זכותה שרה שמינתה נכתב בתורה יותר משאר
 האמהות לפי שהביאה חיים בעולם היפך מה שעשתה חוה שהביאה
 מות בעולם שנא' הביטו אל צור הוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם.
 במדרש אמרו שמסכת ע"א של אברהם היתה של ת' פרקים ודעו כי
 מה שאמרו ששמר אפילו ערובי תבשילין ולא הוכירו מצוח אחרת יש
 בו סוד אל חדוש העולם. במדרש שיר השירים אומר מל את עצמו
 באחד בתמוז ויש אומרים שהיה ביום צום כפור שנאמר בעצם היום
 הזה. בפ' נו אומר ר' עזרא נו דאברהם ושם עזרו בבנין מגדל בכל
 ואברהם היה בן גי' כשמת בת אליעזר עבד אברהם היה בן בנו של
 גמרוד כנראה במדרש וכשיצחק נשא את רבקה אליעזר יצא חפשי
 ובזכות אברהם נעשה מלך והוא ענג מלך הבשן כנראה בפרקי רבי
 אליעזר פ"ו במדרש פ' חיי שרה אומר שאליעזר היה כנען בן חם
 ולפי ששרת אברהם יצא מכלל ארור שנאמר בא ברוך ה'. בפרקי רבי
 אליעזר פכ"ו אמר שהגד היתה בת פרעה מלך מצרים. במדרש יהושע
 א' כי הגיירות והסידות הם הגד אסמ' צמורה שפיה פועה בת פרעה
 רחב רות יעל' במדרש נביאים שנתגבאו בעולם קודם ביאת אברהם
 הם אדם נה' ית' שם עבר ולמלם ראי' ממסוקים לוט הי' אז לשרה
 כנראה במדרש לך בגד דעת בן עזרא. כוזה פרשת לך אומר
 שלום שב לזמוא שנאמר ויסע לום מקדם. בפרקי ר"א פרק כ"ה שם
 אשת לוט עידין ושם בתו הנשואה במדום סלוטית. סנהדרין פרק בן
 סורר ומורה ור' בן הרח היה בן שמנה שנים כשהוליד שרה וישמעאל
 היו לו שתי נשים שם הא' עיצה ושם השנייה פסומה והיה בן י"ז
 שנים כשיצא מבית אביו כנראה בפרקי ר"א פ"ל. פ' הראות אומרים
 חרואה ישמעאל בלזום המלח נשמעת. וזה פרשת תצא אומר כי
 בחשבון הלבנה מונים ישראל וישמעאל וכשהיא לוקה במילואת
 סימן רע לע"א וכשלוקה בתרונה סימן רע לישמעאל. ו' אנשים
 בקראו בשמותן עד שלא נולדו והם ישמעאל יצחק משה שלמה יאשיה
 משיח וי"א המן מרדכי אסתר ולכלם יש ראיות פסוקים. בראשית רבה
 פרשת ל"ג אומר ד' יהודים הטביעו מטבע על שםם אברהם וקן

זקנה מכאן בחור ובתולה מכאן, יהושע שור מכאן וראם מכאן. דוד מקל והרמיל מכאן ומגדל מכאן. מרדכי שק ואפר מכאן ועטרת זהב מכאן. זי"א הוא בצד אחד ואסתר בצד אחר, במסכת דרך ארץ אומר ד' אבות לא שלטה בהם רמה והם אברהם יצחק יעקב משה אהרן מרים בנימין בן יעקב וז"א דוד; וגם אומר תשעה נכנסו בחייתן כגייע תנוך משיח אליהו אליהו אליהו עבד אברהם עבד מלך הכושי חירם מלך צור יעקב בן רבינו הקדוש סרה בת אשר בתיה בת פרעה ויש משמיים ריב"ל תחת הים. במדרש בראשית תרח היה עובד אלילים וגם היה אומן לעשותם וסוחר למכרם ויהי היום הלך חוצה לארץ לעסקיו והניח אברהם בנו בחנותו למכרם ובבא איש לקנות מהם היה אברהם שואל ממנו כמה שנים יש לך ומשיב כך וכך ואברהם אומר לו איך אפשר שאיש כמוך מכל כך שנים רוצה להשתחות אל דבר אחר שהוא בן יומיו האיש והוא מתבייש והולך לו וכן עשה לאנשים רבים אחר זה בא זקנה אחת ובידה מדת קמח סולת והאמר לאברהם שרוצה להקריבו אל כל האלהות ההם, ויחר אף אברהם ויקח מטה וישבר כל הצורות ההם והניח שלם הגדול שבהם ובידו השים המטה והוא וכשבא תרח שאל לאברהם מי שבר כל האלוקות והשיב כי באה זקנה אחת להקריב מדת קמח לכל האלוקות ויקומו כולם במחלוקת כי כל אחד היה רוצה הקמח ויקם הגדול שבהם והמיתם עם המטה שבידו ויחר אפו של תרח והביא אברהם בנו לפני נמרוד שיענישהו אז נמרוד צוה לאברהם שישתחוה לאש השיב אברהם יותר טוב להשתחוה למים שמכבים האש אמר נמרוד שישתחוה למים השיב אברהם יותר טוב להשתחוה לעננים שמוזיקים המים אמר נמרוד שישתחוה להם השיב אברהם יותר טוב להשתחוה לרוח שמופזרים העננים אמר נמרוד שישתחוה לו השיב אברהם יותר טוב להשתחוה לאדם שעומד לפני הרוח השיב נמרוד אתה מהתל בי אני איני משתחוה אלא לאש ורוצה אני להשליכך בו ונראה אם יבא אלקיך שאתה משתחוה לו להצילך ממנו ותיכף השליכוהו תוך כבשן האש תוך זה היו שואלים להרץ אחיו במה היה רוצה להאמין השיבם אם ינצח אברהם יאמין באמונתו ואם לאו בנמרוד וישליכו גם הרץ בכבשן ונשרף וזהו נאמר ויסת הרץ על פני תרח אביו אבל אברהם יצא בשלום לעיני כלם והנה ערוך לפניך עסקי אברהם וישנותיו כפי דברי סדר העולם ובמדרשים אברהם כשנולד בקשו גדולי המלכות והקוסמים להורגו לפי שראו באצטגנינות שיהיה מושל בעולם והשי"ת החביאו בארץ שלש עשרה שנה ולא ראה מאורות ואח"כ יצא ונמצא בבנין מגדל דור הפלגה עד שהיה בן מ"ח שנה וכן נ"א שנה

השלים להכיר בורא והיה מדבר בלשון הקודש ומואס באילילים זה היה עשר שנים קודם מיתת נח ובהיותו כמו בן עשרים שנה התחיל לדרוש ברבים אהדות האלהי שבשמים ונהבש בבית האסורין עשר שנים שלשה בכותא ושבע בקרדו וי"א שבעה בכותא וג' בקרדו ויצא מן האסורים בהיותו בן שבעים שנים ובשנה ההיא היה מעשה צלמים הנ"ל ונמרוד השימו בכבשן הנ"ל ונצול ויצא מאר כשרים והלך לחרץ לבית אביו כי תדח יצא מאר כשרים הרבה שנים קודם זה עם כל כ"ב כמו בורח והלך לחרץ ולמה ברת עבוד שבלידת אברהם התחילו בני דורו לתת עיניהם עליו עבוד גדולת אברהם וכנ"ל ואחרי שבניו נשאו נשים בחר ללכת לחרץ עמר אברהם בזאת הפעם ה' שנים בבית אביו ואז באמר לו לך וכן נאמר ואברהם בן ע"ה שנים בצאתו מחרן ובשנה הזאת היה הרעב וירידתו למצרים ובין זה עבר שלשה חדשים וישב באלוני ממרא אשר בחברון ותיכף בא לו מלחמות המלכים וכבישתם ובהיותו שם בן ע"ו שנים בא לו מחזה בין הבתרים והיה עובר בארץ כנען הוא ושרה אשתו ומגיד אנשים והיא מגידת נשים ותקועת אהל ומקנהו תמיד בארץ כנען ולקח הגר לו לאשה ובהיותו בן פ"ו שנים נולד לו ישמעאל ותמיד דורש ומגיד, ובהיותו בן צ"ט שנים נצטחה במילה ועשה ותיכף נתבשר מלידת יצחק והגד לו ניאוף לוט עם כננתיו ויסע משם ויגר בגרר ואבימלך לקח שרה ותוך שנה בהיותו בן מאה שנה נולד לו יצחק ובהיותו בן ק"ג שנים הגמיל יצחק ונתן גט פטורין להגר וגרשה עם בנה מביתו, וישמעאל אז היה בן י"א שנים ואחר זה ג' שנים הלך למדבר לראות ישמעאל ברשות שרה עם שבועה שלא לירר מן הגמל וכשהגיע לביתו שאל לאשתו ממנו והשיבה שהלך עם אמו למצוא טרף לביתה ואברהם שאל ממנה לחם ומים להיותו עיף והשיבה כי אין לה אמר אברהם אליה תאמרי לאישך שיחליף מפתן ביתו וכאשר שב ישמעאל לבייתו ספרה לו אשתו כל החברים וישמעאל הבין שהיה אביו. גם שמע הידתו ותיכף נתן לה גט וישלחה מביתו ולקח לו אשה אחרת ושמה פטומת ואחרי שלש שנים אחרים שב אברהם אל בית ישמעאל וכרשות שרה ומצא אשה אחרת לבנו וישאל ממנה לחם ומים והתן לו אז נתמלא רחמים אברהם על ישמעאל בנו ויתפלל אל השם יתברך בעדו ונתמלא כל ביתו מכל טוב ובשוב ישמעאל הביתה ראה ושמע מאשתו כל הדברים וישמה מאד אז הכיר כי עדיק רחמי אביו עליו ובהיותו בן חמשים שנה בא לשחר פני אברהם אביו ובאותה הלילה בא הציווי לאברהם קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק לעקידה לאפוקי ישמעאל והי' אז ליצחק ל"ו שנים התחילו ישמעאל ואליעזר

מפלפלים ישמעאל אומר עתה ימות יצחק ואני כבוד ויורש ואליעזר
אומר אתה בן הגרושה ואין לך חלק בה ואני בן ביתו ועבדו הנאמן
ולוי נאה הירושה ואברהם טרם לכתו חזר לקחת רשות משרה ואמר
לה אם רצונך שיליך את יצחק לבית המדרש ונתרצתה ואתה-
כששמעתה מעשה העקידה מתה והיא בת קביו שנים ואז היה לאברהם
קליו שנים ואחרי ג' שנים למיתתה שנשלמו ימי אבלו של יצחק על
אמו אברהם שלח עבדו לקחת אשה ליצחק והביא לו רבקה בת ג'
שנים כי נולדה תיכף אחר העקידה כנראה בסוף פ' וידא ויהי יצחק
בן מ' שנים בקחתו את רבקה ובן ששים שנה כשנולדו עשו ויעקב
הרי רבקה היתה עקרה כ' שנים ובת כ"ג כשהולידה בנים אברהם היה
ק"מ שנים כשלקח קמורה וכן קציה במיתתו שהיה שנת ט"ו ליעקב
וקבר תרח אביו ב' שנה קודם מיתת שרה ועל אשר שאלת למה לא
פרסמה התורה נס גדול כזה כבוד השיבותיך על כל כיוצא בזה השיית
אינו רוצה שיאמין בו האדם באמצעות נסים ובפלאות אלא באמצעות
כחינת האדם בנמצאים שאז יעלה דעתו בעליונים ויכיר הבורא
ביראה של אתנה וזלת כי נמטרם זה הנס לכל האומות וכבוד העיד
הרב המורה שראה וכתוב במפרי הכשרים הקדמונים ועיקר בפירוש
הרמב"ן פרשת גז:

יצחק במ"ז נימן נולד ובן ל"ז שנים היה כשנעקד בגד דעת כן
עורא האומר שהיה בן י"ג שנים וביום צו"כ נעקד ובו בפרק
נולדה רבקה והיה בן ששים כשנולד יעקב ושני חייו ק"ט שנה ובהיות
יוסף בן ל' שנה כשעמד לפני פרעה מת יצחק. תיכף אחר העקידה
הלך למדרש שם ושם עמד עד שבא אליעזר עם רבקה כנראה במדרש.
וזהו פ' תולדות אומר שרבקה היתה במאה לבית יצחק בת ג' שנים
ובמפרי נראה שהיתה בת י"ד שנים. עשרים שנה היתה עקרה והולכה
יצחק להר המוריה למקום שנעקד והתפללו על הבנים ויצחק היה
יודע שיהיו לו בנים אבל לא ידע אם מרבקה או מאשה אחרת.
עשו הרג את נמרוד ולקח ממנו בגדיו החמודות אשר היה מאדם
הראשון ואחר כך לקחם יעקב בשעת הכרכה: וזהו פ' תולדות ובמדרש
תהלים מזמור י"ח אומר יהודה הרג עשו בקבורת יצחק ובמדרש
אחר אומר שהיה חושים בקבורת יעקב שאז נעשית מלחמה גדולה
בין יוסף ורע עשו על מערת המטפלה במסכת סוטה. רש"י פ'
שלח לך אומר משנולד יצחק התחילו ת' שנה שנאמר לאברהם
ועבדום ועט אותם:

יעקב חי קמ"ז שנים ומת שנת נ"ח ללוי בפרקי רבי אליעזר פניא
אומר שהוא היה ראשון שנתעטש וחיה. תוספת פרק קמא

החולין אומר שעיני שטמן יעקב תחת האלה היה דמות יונה שמצאו
 הכותים אחרי הימים והשימוה בראש הר גריזים. וזהו פרשת תולדות
 אומר שהקבי"ה לא רצה לגלות ליצחק רשעת עשו למען יתברך יעקב
 ממנו שלא מדעתו וזה כי להיות יצחק טלו בליל לא היה יכול לברך
 מטוב הארץ כ"א מימינו שלכן לא בירכו אברהם למען לא יתברך
 ממנו עשו. אמנם בענש יעקב על חרדת אביו. בראשית דבה פרשה
 ל"ו אומר כי משנולד יעקב עד שאמר בניו שירה על הים יצאו
 שי"ע שנים וכן מן המבול עד דור הפלגה ולפי שמתוך השלוה מרדו
 בו יתברך כן מרה כנגד מדה היו גרים במצרים כיכ זמן ובחר ה'
 בזרע אברהם ישא עלינו זה השעבוד יותר משאר האומות לפי שערב
 לו תפלתן של ישראל. במדרש פרשת בשא אומר כל השבטים ודינת
 אחותם נולדו בשבע שנים חוץ מבנימין שהיה ליעקב מאה שנים כל
 אחד מהשבטים נולד לשבעה חדשים. עם כ"א נולדה תאומה והיו להם
 לנשים למען לא יקחו מבנות זרע כנען לנשים כנראה בפרקי רבי
 אליעזר במדרש פ' וישב אומר כי מיום שנאמר לאברהם ידוע תדע
 עד שנתישב יעקב (בפ' וישב) יצאו רנ"ט שנים כמנין מגורי. במדרש
 בראשית אומר כי ייח פעמים זכרים האבות בתורה וכנגדם חקנו
 י"ח ברכות. רחל מתה בת ליז שנים וקצור ימיה היה לעונש יעקב
 לפי שאיתר נרדו. פרקי ר"א פ' ליז אומר בלהה ולפיה היה בנה
 לבן מפלגשו וזהו פ' וישב אומר יעקב לא שמש ממנו במשך העדר
 יוסף מאצלו. בן עזרא פ' שמות דינה נולדה בהריון אחד עם זבולון
 במדרש פ' וישלח אומר כשנלקחה דינה משכם היתה אשת איוב
 ואחר הריגת בני שכם לקחה שמעון לאשה ומתה בארץ כנען ושם
 נקברה קודם ירידתן למצרים. שם במדרש שאל בן הכנענית זו דינה
 שנבעלה לכנעני ויצא ממנו שאל והוא שקרא גם כן זמרי בן סלוא
 ושלומיאל בן צורי שדי ; בפרקי רבי אליעזר אסנת בת פוטיפרע אשת
 יוסף היתה בת דינה. וענה מבני חזרי היה הראשון שהרכיב סוס
 עם חמור ודבר גדול היה שחדש ברית שלא בראה הקבי"ה בבריאת
 העולם כי ראוי שתדע שכל מה שאפשר חידושו מהטבע כפי מה
 שתביע השכי"ת לא ייחס בריאתו לו יתברך בספור מעשה בראשית
 כי הוא יעשה באמצעות הטבע לזה לא ייחס לו יתברך הווית הצמחים
 והב"ח המתהווים מן העפר ומזולת מינם אבל לו ית' ייחס בריאה
 מה שלא יתהוה על המנהג הטבעי כי זולת אלה די בתנועת הגרמים
 השמימיים עם כח אשר בהמר השפל לקבל כל הצורות באמצעות
 הצורות יסודיות אשר בו אל שיתהו מנה החומר והשפל אלו המינים
 מהצומח ובי"ח הנולדים מעפרש ולכן כמו פלא הודיעה התורה זכריה

חדשה שנתחדשה בהתחכמות זה האיש שאינה מעפרש ולא על ידי הסבע ולא נברא בחדש העולם. מלכות יוסף במצרים הי' שמונים שנה והוא שרת יצחק זקנו קודם מבירתו תשע שנים ראובן היה ראשון בעולם שחטא ועשה תשובה מדרש וישב מדרש בהעלותך יוסף צמר חבוש בבית האסורין י"ב שנים במסכת ר"ה פ"א אומר שיצא מבית האסורין ביום ר"ה וראיתי במדרש התורה לקארן שעדיין נהגים במצרים כשרוצים לעשות שליט שצריך שיהיה עבד ויקנה אותו שר המבחים ואחר כך כופר בדתו ואחר כך נעשה שליט ; במדרש ומביאו הכהני פרשת שמות ראובן נולד י"ד כסלו וחיה קכ"ד שנים ומת אחר יוסף ב' שנים והיה בן ד' שנים כשתביא הדודאים לאמו. שמעון נולד כ"א טבת וחיה קכ"ט שנה ומת שנה אחד אחד יוסף לוי נולד י"ז ניסן וחיה קל"ז שנים ומת אחר יוסף כ"ד שנים ואז התחיל כוהן הגלות וכשירד למצרים היה בן מ"ה שנים וצ"ב שנים חיה במצרים. יהודה נולד ט"ו סיון וחיה קי"ט שנים. יששכר נולד י' אב וחיה קכ"ב שנים. זבולון נולד ו' תשרי וחיה קכ"ד שנים ומת אחר יוסף ב' שנים. דן נולד כ"ט אלול וחיה קכ"ז שנים. אשר נולד כ"ב שבט וחיה קכ"ג שנים. יוסף נולד כ"ז תמוז וחיה קל"ז ש' והיה ראשון לשבטים למות. בנימין נולד י"א חשוון וחיה קי"א שנים ומת לפני לוי כ"ז שנים. גד נולד י' חשוון וחיה קכ"ה שנים. גפתלי נולד ה' תשרי וחיה קל"ג שנים. באיך ושכט לא נולד שום שבט ונשתדדו לאפרים ומנשה, וקתה בא לידי מקום להשיב אליך מה ששאלת ממני אם בימים הקדמונים היו מנוהגים בני המשפחות באיזה צורה לסימן משפחותם כמו שנוהגים להיות הנקרא בלע"ז ארמה ולכן אני אומר כי לא דאיתי כזה מאומה בספרי ישראל זולתי מה שמביא הבחוי על שם המדרש והוא כי האבנים שבאפור היו נגד השבטים ולכל א' היה רשום גוון אחר וצורה א' עלי מפתחם ול"ד זה היה להם כמו הבנדירי לשרי צבאות בזמן המלחמות לראובן אודם הנקרא רובינו והלכשו ממנו וסגולתו שהנושאה טוב להריון ושלא תפול ולמקשה לילד ומפתו ירוקה ועליה ציור דודאים וזכר שמצא דודאים. לשמעון פטודה הנקרא פרסומה והמרקדו ממינו והנושאה מקררת הגוף ומפתו ירוקה ומצויר עליה שכס על שם המעשה. ללוי ברקת והוא גרפונקילו ומאירה כנר והנוצרים קוראים אותה מיראלרו וטובה לפתיחת הלב ומפתו צבועה שליש לבן ושליש שחור ושליש אדום ומצויר עליו אורים ותומים על שם הכהנים גדולים שהיה עליהם האורים ותומים. ליהודה נופך הנקרא מרקד והוא ירוק ממין פרסומה והנוצרים קוראים אותו קרבונקלו והנושאה מבריה אויביו ומפתו כצבע השמימי ומצויר

עליו אריה ע"ש גור אריה יהודה בברכתו. ליששכר ספיר הנקרא לפירו והוא ממראה התכלת וטובה לאור עינים וכל כאב ומפתו כמו צבע הכחול ומצויר עליו שמש וירח ע"ש ובני יששכר יודעי בינה לעתים. לזבולון יהלום הנק' פירלה והנצורים קוראים אותם די אמנטו ומביאה שינה ומפתו לבן ומצויר עליה ספינה ע"ש וזבולון לחוף ימים ישכון. לדן לשם הנקרא טנפציא ולנוצרים טורקינה ומפתו דומה לספיר ומצויר עליו נחש ע"ש ברכתו אשר עליו. לגד שבו הנקרא טורקינה וטוב לרוכב על סוס והנוצרים קוראים אותו טופציו ומפתו מעורב שחור ולבן ומצויר עליו גודד על שם ברכתו. לנפתלי אחלמה קריסטאלו והנוצרים קוראים אותו אמטיסטא ומחזקת הלב ומפתו צבועה כיון צלול ומצויר עליו אילה כברכתו אשר עליו. לאשר תרשיש הנקרא קריאוליק ולנוצרים וייצטו וטוב לעכול ומפתו כצבע אור השמן ומצויר עליו אילן זית כברכתו. ליוסף שהם הנקרא נוקוצו וטוב לחן ומפתו ב' שבטיו שור ראם ומצויר עליהם מצדים לפי שנולדו שם. אפרים היה מצויר על מפתו שור ולמנשה מצויר על מפתו ראם. לבנימין ישפה הנקרא די אספיו וטוב לעצור דם ומפתו מכל הצבעים ומצויר עליו זאב כברכתו: ואומר הבחיי שראה בספר האבנים שפגילות האבנים תפעל כשהנושאם הוא טהור והנושאם בטומאה יבטלם או יתלישם ואם יטהר יחזרו לסגולתם יכול להיות שכל האומות לקחו דוגמא מן בני ישראל הן בעשיית הכנרדידי לצורך צבאות המחנה במלחמות הן סימנים למשפחות: ער ואונן היו בני ג' שנים כשחטאו כנראה בסדר עולם והרמב"ם או' שהיו בני י"ב שנים. הרמב"ן פ' וישב חמר בתו של שם היתה, בספרי רבקה קתה לוי עמרם מתו בני קל"ז שנים. יוסף יהושע בני ק"י שנים שמואל ושלמה בני ג"ב שנים משה הלל הזקן ריב"ז ור' עקיבא בני ק"כ שנים. בותר פ' שלח לך אומר שקבורת האבות במערת המכפלה היה בב' שורות כזה*) ואומר שבס' שלמה המלך נמצא בדרך אחרת היינו**) ואומר שכמו שנקברו כן יקומו בתחייה, ואשיב עתה גם כן לשאלתך כי להיות יוסף גם אחרי נמכר הוא השליש כמו שהעידה התורה בבית פוטיפר ובבית האסורים וכל שכן בהיותו משנה למלך איד לא הודיע לאביו עניינו. והנה דרך המפרשים נודע וגם אני הרחבתי הדבור בזה בספר הדרשות שלי אמנם לבי נוקף ועדיין לא נתישבה דעתך והעתי ולכן להפקת רצונך אחזה דעתי שנית סנה הדרך, והוא אמרו

*) אדם יחזה שרה אברהם יצחק רבקה לאה יעקב
 **) אדם חזה שרה אברהם רבקה יצחק יעקב לאה

חז"ל שהתשפעה שבטים צרפו השכינה עמהם והסילו חרם שלא יגלו הדבר ליעקב ועל זה השייח ויצחק לא גלו הדבר ואני אומר שהשייח לא גלה לסבה אחרת כמוסה אצלו וכמו שאמרו חז"ל ראוי היה יעקב לרדת למצרים בשלשלאות של ברזל וכו' או לאיון סיבה אחרת כמוסה אצלו וקרוב אצלי שבשעת החרם היה יוסף עמהם שעדיין לא פנו משם המדינים והישמעאלים כמו שראוי להאמין שנמשך זמן רב כהנאי השבטים עם הסרטורים והסוחרים וגם לרוב תחנוני יוסף כמו שנאמר אבל אשמים וכו' בהתננו אלינו ובמשך זה הזמן הסילו החרם ויוסף הסכים עמהם והשלים סך העשרה בשני צדדים אם בהכרח להיותו אסור תחתיהם ועונה אמן בעל כרחו ואם כפי הדין שאם רוב הצבור מסכימים בחומרא א' המצוט נמשכים אחריהם נגד רצונם ולכן אין לפרש דברי חז"ל כפשוטם לפי שאין כח לבן להכריע האב ולא התלמיד לרב אבל דבריהם ר"ל שהואיל והשבטים הסכימו בזה גם השייח לא רצה לגלות לסיבות הג"ל או אחרת כי לא מחשבותיו מחשבותיהם ולא מצד חרם השבטים והיות יוסף צדיק תמים לא רצה לגלות הדבר בשום דרך ואופן אם לא ברשותו יתברך או בהתרת החרם ולכן כשהגיעו אחיו למצרים בקש דרך ואופן לתפר הגדר ולא עלה לידו עד הפעם השלישית שבראשונה באמרו וישוב מעליהם ויבך שרצה לומר התחנן בתפלה ובכה אצלו ית' שירשה לו לגלות עצמו עם אחיו ויותר הנדר שכן נמצא בביה שר"ל תפלה כמו בחנה ובתוקיה ולא שוה לו שכן נאמר וישב אליהם וידבר אליהם ואינו אומר מה דבר אדרבה יש טעם זקף גדול על וידבר אליהם שרומז להשלים שם הדבור על דרך האספו ואגידה לכם שבקש יעקב לגלות את הקץ וכו'. הפעם שנית באמרו ויבא תחדרה ויבך שרצה לומר שהתפלל להתיר הגדר כי נכמרו רחמיו על בנימין אחיו ולא שוה לו כי רחץ פניו ויצא לדבר לאחיו ויתאפק ולא דבר מאומה אלא שימו לחם אמנם בפעם השלישית שפשו במעשיו וראה כי דבר הנאסר במנין צריך מנין אחר להתירו ולכן בראותו שהי נמצא לפניו המנין שהוא ממש ושנים יותר שהם ראובן ובנימין בחר להתיר הגדר ברשות המנין הנוא ובראשונה התפלל אליו יתברך כמו שעשה פעמים אחרות זה אמרו ויתן את קולו בבכי ואחד כך בהיותם כלם נאספים יחד אחרי אמרו הוציאו כל איש מעלי גלה עצמו שבאסיפתם יחד רמו להם יוסף שיתרצו להמנות עמו ויתירו הגדר אמנם אחיו פתחו ממנו להיותו מלך ושבאולי יגלה לאביהם ויגלגל עליהם קללה ולא רצו להסכים אדרבה לא ענו לו אמנם יוסף חלה פניהם כלשון נא שנאמר ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי והם

נתרצו ונמנו כלם כאחד ונחיצו לו ואז אחר הגרה התחיל יוסף שנית
 ואמר אני יוסף אחיכם וכו' ולא אמר העוד אבי חי כדי שלא להפחידם
 ועל זה הדרך נבטל לפרש כל זאת הפרשה ונראה לי נאות זה הפירוש
 כפי משט הפסוקים וכפי דרך טבע האמת בספר המצות נותן סברא
 נכונה על היות הבכורה ראויה ליוסף אף בלי טענת עון בלבול יצוע של
 ראובן והנה ערוך לפניך עסקי ומאורעות יעקב ושנותיו כפי דברי סדר
 עולם והמדרשים בהיותו בן ט"ו שנים קנה הבכורה ובהיותו בן
 ט"ג שנים לקח הברכה ותיכף ברח מבית אביו והלך במדרש של שם
 ועבר בדירת קבע ועם עמד י"ד שנים וזלת כי סבראשונה היה תמיד
 הולך שם ללמוד ושם אל אביו להזור לפניו למודו. כן בפרק בצאתו
 מבית אביו מת ישמעאל ונכנס בבית לבן בהיותו בן [צ"ז] (פ"ד) שנים
 ובהיותו בן ט"ו שנים מת עבר דבו ואחר שבע שנים שבנס בבית
 לבן לקח לאשה לאה ורחל שהיו תאומות ובנות לבן והיו להן כ"ב
 שנים ותוך שנה נולד ראובן ובמשך ז' שנים נולדו לו י"א שבטים
 ודינה. כי שנה עמד בבית לבן ויצא מביתו בן [צ"ז] (ק"ד) שנים וכן
 לסוכות ושם עמד שנה א' והלך לשכם ושם עמד כמו ששה חדשים
 והיה לו צרת דינה היו שמעון ולוי בהריגתם י"ג שנים והיה ליעקב
 זכניו מלחמות עצומות עם בני אמורי על הריגת ושבית שכם כנראה
 במדרש פ' וישלח כי יפה הוא ולהיותו כ"כ ארוך לא העתקתיו. הלך
 לבית אל ושם עמד כמו ז' חדשים ושם מתה דבורה וגם בא לו שמועת
 מיתת רבקה אמו ויקרא שם המקום אלון בכות ושם נתברך בשם
 ישראל ויסע מבית אל ונולד לו בנימין בדרך אפרתה ומתה רחל
 אשתו וראובן חלל יצועי אביו ונתאמר בזה הדרך כמו ב' חדשים ויבא
 אל אביו והוא בן [צ"ט] (ק"ד) שנים ושמש אביו כ"ב שנים כן בפרק
 היות יוסף בן י"ז שנה מתה לאה והיא מ"ד שנים ואז נפרד עשו מיעקב
 ותוך ז' חדשים גמבר יוסף ומעט אחר כך היה מעשה האזר עם יהודה.
 בן שלשים שנה היו יוסף בעמדו לפני פרעה ואז היה ליעקב כמו
 [קכ"א] שנים ואז היה רעב במצרים וזכנען [ואחרי שבע שנות
 השובע ושנותים משנות הרעב] שלח יעקב השבטים לשבור
 אוכל במצרים ובהיותו בן ק"ל שנים הלך למצרים עם בני ביתו
 וימת בן קמ"ז שנים וילכו בניו לקברו כמערת המכפלה ואומר המדרש
 שמלחמות גדולות היו בין השבטים ועשו שבא עם מתנה גדולה
 ללחום ולא רצה שיקבר יעקב כמערת המכפלה ואז נהרג עשו
 מהשבטים וכו' כנראה שם ;

ל"י ממיתתו עד שיצאו ישראל ממצרים עברו קמ"ז והוא היה
 האחרון מהשבטים שמתו וצ"ד שנים עמד במצרים ולא התחיל

השיעבוד עד אחרי מותו ואין השיעבוד יותר מפני שנים כשנותיה של מרים ולכך קראוה מרים כשנולדה: במדרש יאיר ומכיר ונובח בני מנשה בן יוסף נולדו כוהי יעקב ומתו אחר מיתת מרעית במדרש סי שמיני יאיר נהרג מאנשי עי והיה שקול כנגד לין איש. סרח בת אשר ויוכבד בת לוי אשת עמרם היא מבואלי מצרים ומיוצאיה סרח גלתה למשה המקום שהיה שמון ארון יוסף ביאור והיא היתה האשה חכמה שדברה ליואב אורות ענין שבע בן בכרי כי ארכו ימיה:

קהת חי קליג שנים ומת שנת ק' קודם יציאת מצרים. **עמרם** חי קליג שנים ומת שנת ל' למשה אמר המדרש שבשנת כמו קל לרדת ישראל למצרים פרעה חלם וראה זקן עומד נגרו ומאזנים בידו ויקח פל זקני מצרים ויקשרם יחד וישימם בכף אחד של מאזנים ולקח טלה א' וישימהו בכף מאזנים האחר ויכריע הטלה כנגד כלם ויהי בבקר ויקרא חרסומיו ויפתרו לו שעתיך לילד מושיע לישראל נגד המצרים ויכול להיות זה המדרש כזנות הפסוק ויקחו להם איש שת לבית שהיו קושרין אותו בכרעי המטה לרמוז להם זה החלום כמו הנה מטתו שלשלמה כו' או ע"ש מטה מאזני משפט שהכריע הטלה ואז צוה כל הבן הילוד וכו' וכוה ראיתי בקרוניקי:

משה נולד ליו שנים אחרי מיתת לוי והי' שנת ב' אלפים שס"א ליצירתו ביום ד' ז' ימים לחדש אדר ג' שעות מהיום וי"א שהיה כ"ז ניסן והי' מקץ שנתיים ימים הביאתו אמו לבתיה בת פרעה ויקרא שמו משה ואביו קראוה חבד ואמו קראתהו יקותיאל ואחותו קראתהו יתר ואחיו קראו אבי זנות. וקהת קראוהו אבי סוכו וישראל קראוהו שמעיה בן נתנאל ולפעמים טוביה ולפעמים שמעיה ולפעמים סופר ולכלם יש טעם במדרש ומצדיים קראוהו מוביום עיק בא"ע פרשת שמות שמצא זה בספר עה"א אומר המדרש כי בהיותו בן ג' שנים על ברכי בתיה אצל פרעה חרסומיו לקח משה העטרה מעל ראש פרעה וישימה על ראשו ויתמהו כלם ופרעה פחד ובלעם יעץ להרגו והשיי שלח מלאך גבריאל בצורת אדם מהחרטומים ויעץ לקחת מרגליות ולשומם בכלי אחד ואש בכלי אחר ולהביא שניהם לפני הנער והיה אם הנער יקח המרגליות יהיה סימן שבחכמה לקח הכתר וחייב מיתה ואם יקח אש יהיה סטור וכן עשה והמלאך הרואה ואינו נראה סמך יד משה ולקח אש וישימה על פיו ותבעד קצת שפתיו ונעשה כבוד פה וכבוד לשון ויצא חפשי ונתגדל בבית בתיה ופרעה אבי' עד היות לו י"ח שנים ויש אומרים כ"ט שנים ואז יצא אל אחיו וידא איש מצרי מכה איש עברי שהיה דתן ויברה העברי המוכה אל משה ויאמר לו המצרי הזה נכנס בביתי

כאמש ויאמרני וכא על אשתי בפני ועתה מבקש להרגני ויך משה
 את המצרי בשם המפורש ויטמנהו בתוך בני ישראל הנמשלים לחול
 וילך העברי לכיתו לגרש אשתו שנטמאה ותברח האשה ויגר הרבר
 לאבירם אחי אישה בבקר שב בשה שנית למחנה העברים ומצא
 דתן ואבירם נצים על דבר זה הגט ויצעק אליהם והשיבו לו הלהרגני
 אתה אומר וכו' והודיענו אל המלך רציחת המצרי והושם בבית
 האסורים ונפסק דיגו להתיו ראשו וכשעת הנציחה נעשה צוארו
 כמו שיש ונהפך החרב על צואר הקוסטנר וימת ומשה ברח וילך
 לו אל מלך כוש אשר היה גרש תוך מעירו לזאת הסבה היינו כי
 להיות קורקיטס מלך כושי יוצא מעירו כדי ללכת להלחום נגד ארם
 ובני קדם הגית בלעם ושני בניו לשמירת העיר זה כי בהתנדל משה
 בבית פרעה ואז היה שם בלעם אחד מחרטומיו ויוגד לבלעם כי משה
 שונא לו ומבקש רעתו ואז בחר לברוח מלפניו וילך לו עם שני בניו
 לכוש ובהיות בלעם ובניו תוך עיר כוש ויוצץ בלעם למרוד במלך
 וישמעו אליו המון העם והוא הגבית חומת העיר והתחזקה ועם בשופים
 החזיק עצמו בה ובשוב המלך לא רצו שיכנס ואפילו שנלחמו הרבה
 יחד לעולם היה יד המלך על התחטונה והי כי הגיע אליו משה
 ומצא תן בעיניו נתיצץ משה להיות בעזרו נגד בלעם וכסוף ט'
 חדשים חלה המלך וימת ויקומו שרי צבאותיו וימליכו את משה
 עליהם וגדרו לו לאשה אלמנת המלך ולהיות בלעם מעמיד בכשפו
 נחשים ושרפים סביב העיר למשמרת לקח משה בני החסידה ועם
 התכולות ועי'א הבריה הנחשים ומשה וצבאותיו נכנסו בעיר ובלעם
 ובניו ברחו והלכו להם ויקם העם וימליכו את משה והשיאו לו אלמנת
 המלך וימלוך עליהם ארבעים שנה אחרי הימים נתרעמה האלמנה
 עם השרים נגד משה באמרה שלעולם משה לא נגע בה ולא דבר לה
 מאומה ושאלו מהם שימליכו עליהם בן המלך אשר מת הנקרא מונחם
 ולא איהרו בזה וכן עשו ויתנו מתנות למשה וישלחוהו בכבוד ומשה
 בן סיס בשנים בצאתו משם וילך לו אל רעואל ויספר לו כל המאורעות
 אשר לו ויחשב יתרו שמשה ברח ממלך כוש כמו שעשה לפרעה
 וישימהו בבית האסורים ושם עמד עשר שנים ויתדו שנה ממנו.
 אמנם השיי הביא בלב צפורה ומלכלה אותו לעולם אתר זה הזכירה
 לאביה לראות את משה האסור ויתמה יתרו ויאמר איך אפשר שעדיין
 הוא חי ותאמר לו הלא ידעת כי אלקי העברים הציל אברהם מאור
 כשרים ויצחק מהעקידה ויעקב מהמלאך וזה משה מן האור ומחרב
 פהעה כן נתן לו חיים ויצילהו מן האסורים האלה וישלח בעדו וישתחו
 משה לפני יתרו וילך משה אל הגן לתת הודאה לאלקיו וירא שם

מטה ספיר נטוע בגן והכיר שם המפורש חקוק עלינו ויתלשדו
 ייחי למטה בכפו כי זה המטה בראו השנית כששת ימי בראשית
 ויחי ביד אדם ואח"כ ביד נח אברהם יצחק ויעקב ויוסף מלך מצרים
 ולבסוף ביד פרעה ואח"כ ביד רעואל ראש הזרעומים ובהיותו יועץ
 המלך לתועלת היהודים נגד כונת בלעם היועץ השני קצף המלך
 נגד יתרו ולכן ברת יתרו והביא המטה לביתו ונטעהו בגן
 ביתו והשיי השים בו כח שלא יוכל שום איש לנתשו משם עד ביאת
 משה איש האלהים וכראות יתרו המטה בכפו תמה מאד ואז נתן לו
 צפורה בתו לאשה ולא מל בנו והראשון כי לא רצה יתרו ואחר ד'
 שנים נולד לה אליעזר והיה רועה צאן יתרו והמטה בכפו והבהמות
 פרים ורבים הרבה מאד ע"כ במדרש וכיוצא לזה מצאתי בקרוניקי
 ג"כ ובספר אבזיביוא :

והואיל ואנו על סיפור עניני מרעיה אמרתי להודיעך בקצרה
 דעתי על ענין מטאו ומטא אהרן בהכאת הסלע אפילו
 שכבר הרחבתי הדיבור בו בספר הפשטים שלי הנקרא ספר גדליה ושם
 הבאתי כ"ח דעות בדבר הזה שאספתי מכל המתכרים והבאתי שם
 גם את דעתי ועתה בחרתי להודיע אליך כזנתי אחרת בו היא ישרה
 בעיני כמעט יותר מכל הדיעות שהבאתי ע"ם. והוא השיי אמר למשה
 קח את המטה הקהל את העדה וכו' שחת שם עדה רומז אל ההמון
 וקטני האמנה שנא עליהם עד מתי לעדה ורעה הזאת כי לפניהם
 צריך אני לראות גדולתי שלפני הקהל שהם זקני וחכמי הרוד איני
 צריך לפי שכבר מכירים אותי ומאמינים בי אבל משה ואהרן לא
 האמינו שזכות העדה תהיה כל כך שיוזבו להצטרף עם זכותם ולהפך
 הסלע למים ולכן לא קראו העדה אבל ויקהילו משה ואהרן את
 הקהל שרוצה לומר הנשיאים והחכמים שיודעו בודאי שהם צדיקים
 וראוים אל הנט ואז הרים משה את ידו ויך פעמים אחד כנגד זכותו
 ואחד כנגד זכות אהרן והקהל והשיי כעס לפי שלא קרא העדה שאמר
 לו אשר ועתה לכבוד זאת העדה קראם השיי בלשון בני ישראל שהוא
 שם מיוחד ולא האמנתם שגם עם הבלתי ראויים אני מתנהג במדת
 רחמים. ומטא אהרן היה שהיה לו לחכור הדבר אל משה הואיל
 ונצטוה גם הוא בלשון וידבר ה' אל משה לאמר הקהל את העדה
 אתה ואהרן ודברתם וכו' שהיה לו לקפוץ ולעשות את המצוה כי
 במקום שיש חילול ה' אין חולקין כבוד לרב כנראה בקנאת פנחס.
 ועל אשר שאלת למה עמד משה בהר סיני ג'פ מ' יום לפי שהשני
 פעמים שעמד עבור להוות ראשונות ושניות אין ספק שהשיי היה
 יכול לכתבם וללמד תורה למרעיה בפחות מיום א'. וגם השלישית

על תפלת העגל אחד שהיה ברצונו ית' להאריך אפו היה יכול להשיב
 לו כרגע ויגהם ה' וכו' ולכן ראוי שתדע כי בספר עטרת קנים
 מרהיב מאד על תשובת זה הספק ולהיותו ישר מאד בעיני אראנו
 לפניך בקוצר רב ואחיכ אחוה דעי בקוצר אמרי אשר הרחבתי בו
 בסי גדלי שלי וזה אומר לשלש סבות נתאחר שיבת מרעיה בהר:
 אחד מפאת המושג ומעלתו והוא כי ישיבתו שם היה לתכלית השגת
 הדברים תחתונים ועליונים ולהיות הנמצאים השפלים במספר עשרה
 שהם הומר ראשון צורת גשמית צורה פרטית ליסודות מקרים
 הגמשכים אחד הצורות הכוללות הדברים שיתחדו באויר לסיבת האדים
 היוצאים מן הארץ הוית הכבדים ורעם וברק וכיוצא לזה הוית
 המתכות אשר יתחד מהאדים הנסגרים בבטן הארץ ואינם יכולים
 לעלות באויר הגש הצומחת החיונית כח שכל האדם ולכן הוצרך
 משה לעמוד בהר העשרה ימים ראשונים להשגת כלם. ועל זה הדרך
 עמד עשרה ימים שניים למען יוכל להשיג טבעי הגרמי שמימיים אשר
 הם נחלקים לי' מדריגות והם לחצת אם הגרמים שמימיים כמו כוכב
 וגלגל וכיוצא מרכבים מחומר ראשון צורה גשמיות ואם הם דומים
 זה לזה במספרם כי יש מחלוקת בין הפילוסופים והתוכנים בהתחלפות
 בתנועתם במקומם במדרגת מצבם כתנועתם במציעיהם בזמנם ר"ל אם
 הם נפסדים או נצחיים ופעולתם בשפלים. ועל זה הדרך היתה ישיבתו
 י' ימים שלישיים למען יוכל להשיג עיון השכליים הגברלים אשר
 מספרם י' כמו שאמרו שלכל ט' הגלגלים יש שר הממונה עליו
 המגיעו ועל זה הדרך היתה ישיבתו י' ימים רביעיים למען יוכל להשיג
 עיון מה שאפשר מהאלקות שהוא תכלית הידיעה ולפי שהספירות
 אשר יוכל בהם כל זאת הידיעה הם י' לכן נתאחר עשרה ימים.
 הסבה השנית כפי המשיג וצורת הכנתו והוא שכמו שהעצם האנושי
 נתהות במ' יום ובלוי מאכל ומשתה כן רצה הקב"ה לזמות זאת ההויה
 חדשה דמרעיה לחול בו הצורה אלהות בזה המספר וגם באולי שחומר
 משה הוצרך לטך אלה הימים כדי להעלותו והסבה שלישית כפי
 צורך קוצר המשיג ונודל המושג לפי שאיכות הגבורות באדם הם די
 כנגד היסודות ותכלית מונת מרעיה היתה לקבל עשרת הדברות
 הכתובים באצבע אלהים שעם ידיעתם היה עולה לזכרית
 רום המעלות האנושיות לכן הוצרך להכניע כל יסוד
 וליחה עשרה ימים כמספר הדברות ולשתו סיבות נערר מאכילה
 ושתיה האחד שבהתגבר כח השכלי בזואי יחלש כח הגופני ולכן לא
 אכל למען יתגבר השכלי והב' היא שהי' מוסק התבחדות השכל
 בזמן האכילת ע"כ בקוצר. והנראה לי והוא בנוי על מה שאחזיק

שהקבי"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים וכן אמרו הבא ליטהר מסייעים לו ולכן אני אומר שהגי'פ שעלה משה הראשונה היתה לצורך השי-
 שרצה לפרסם אלקותו בעולם עם מתן תורה ואמצעים היה לצורך
 ישראל על מחילת עון העגל והאזרונים לצורך מדע"ה לקבל תכלית
 השלימות שאפשר לאדם וכבר הארכתי הדבור מזה בחבור שעשיתי
 הנקרא הל סיני, ואעדכנו לפניך בקצור והוא בפעם הא' לא רצה
 השי"ת להשלים כוונתו עם משה אלא בסך מ' יום כדי להלקות גופו
 אשר חטא בגופניות כי אין אדם צדיק בארץ וכו' ובפרט כי נתגלו
 נגדו ד' עונות ולכן רצה השם ית' להלקותו בהעדר המזונות סך אלו
 הימים למען יהיה לו כמו מלקות לכל גופו וכחותיו ועם כל זה שב לו
 תועלת אל כונת שכלו לפי שכשזה קם זה גופל ואל זה הרמז השבתי
 שהיה כוונת הימים שניים לרמז לישראל שהגזק בושת צער שהיה
 למשה בימי המלכות הראה הם היו חייבים. אמנם בעון הזרד נתפס
 הצדיק ועליו נאמר הוא עונותיהם סבל. והשלישיים היו במספר מ'
 גם כן לרמז שהקבי"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים ובראותו יתברך
 שמשה הכין עצמו כל כך בשני פעמים ראשונים הוא ית' פתח פתח
 לפניו ולשוב למעלה ולהשתלם יותר וזה עם תחבולות פסל לך
 וישתלם ככל האפשר והאריך מ' יום למען לא יפלו ימי צורך משה
 מהימים שנצטרכו לו ואל ישראל וגם כי אין ספק שבכל יום היה משה
 מתפלל ומבקש יותר שלמות מיום אל יום צ"כ בקצור תן להכם ויהכם
 עוד. במדרש שיר השירים אומר שהנער שכיחן בבית מיכה היה בן
 גרשום בנו של מרע"ה שנא' והלוי הי' לו לכהן בן מגשה והגון תולה
 כמו ויקרא ב"ט וחטא משה היה שנעשה בנו כומר לע"ו על ששמע
 לתנאי יתרו שהבן הראשון מצפורה יהיה לע"ו אע"פ שכונת משה
 היה להחזיר את חותנו למוטב. כמדרש עוד חטא אחר שאמר על גד
 וראובן תרבות אנשים חטאים והאריך ימים עד שרוד המלך הביאו
 לשוב בתשובה ואחרי מות דוד שב לסורו עד שהוא היה נביא שאמר
 גם אני כמודד ואמרו חז"ל ששבואל שמו ונקרא כן לפי שלבסוף שב
 בתשובה ונמצא בגמרא ב' דרשות על שמן. מרים אחות משה היתה
 אשת כלב בן יפונה ומהם גולד חור. בפרקי ר' אליעזר פרק מ"ה
 וכן במדרש נראה שלקה ג"כ בתיה בת פרעה וקראה יהודית בפרק
 בן סורר ומורה אמר חור הוליד בצלאל שפישה המשכן. והיה בן י"ג
 שנה כשעשאו והיו אביו ואביו בני שמונה שנים כשהולידו זה
 לזה ואין ספק שזה היה חוץ מהטבע ומעשה גם ומדרש ויקהל נראה
 שרוד המלך יצא מנרע בצלאל ואולי ר"ל מצד הנשים בפרקי ר'
 אליעזר ופי' רש"י ברי"ה נראה שאליצפן בן פרנץ לקח יוכבד לאשה

אחר מיתת עמרם וגילו להם אלדד ומידד. זהר פרשת בא אמר
 כשירדו ישראל למצרים נולד איוב וכשיצאו משם מת ואומר שאיוב
 וחביריו היה מורע אברהם ושכן בערביא וכן יבמת היה ואיוב ויתרו
 ובלעם היו מהרטומי פרעה ובאותה עצה וצרותיו התחילו ביום ר"ה
 ונמשכו י"ב חדש. וראיתי כתוב בקונטרס ישן שמרע"ה היה מראה
 ספר איוב ודודשו לזקני ישראל וזה למען ישמעו וילמדו כי יש
 תקוה לכל בונטו בה'. אומרים האומות שהיה בן עשו וי"א שהיה
 בן זרח מבצרה. זהר פ' בלק אומר שנמצא בחרטומים ב' חכמים
 אחרים ושמן יונוס וימברוס ובלע"ז יחזי אמברוסיא ושני אלו
 החכמים עשו את העגל בחכמתם ונהרגו במצות משה ולזה רמז המסוק
 באזמרו כשלשלת אלפי איש לפי שהיו שקולים בחכמה אל ב' אלפים
 אמנם אחז"ל שהיו נקראים יונוס וימברוס וכן ראיתי בקרוניקי:
 במדרש יונקב בן רכב ומשפחת הרכבים וכן הקינו כלם היו מבני
 בניו של יתרו. וכן בלק אמרו שהי' מבני בניו. במדרש אהרן נתנבא
 לישראל במצרים שנים שנה במדרש כשנכנסו משה ואהרן לפני
 פרעה נדמו למלאכי השרת כי נתגדלה קומתם וזו פניהם כחמה
 ועיניהם כגלגלי חמה וקנם כאשכולות ודבריהם כשלהבת באופן
 שנפל פחדם על כל רואיהם. במדרש שיר השירים אומר כשיצאו
 ישראל ממצרים היו ששים רבוא מבן עשרים שנה ומעלה ומשם
 ולמטה היו שמונים אלף. ותמה אני ממספר מועט כזה. לכן אמרתי
 מעות סופר הוא וכבר הרחבתי הדבור בהקדמת חבורי הנקרא ספר
 עין המנין והוכחתי שם עם קצת אסמכתות שהי' יותר מסך תתקצו-
 אלפים ותתע"ו רבוא וכבר ראיתי מה שאמרו חז"ל בב-ב פרק יש
 גוחלין וסנתדרין פ' חלק שלא יצאו ממצרים אלא שנים אנשים מכל
 ס' רבוא השאר מתו במצרים בני"י מהחושך למען לא יראו מצרים
 במסלתן של ישראל ויש ראייה מפסוקים ולכן אני אומר שמדה טובה של
 וקב"ה אינה חזרת כנראה בבני משה ומקומות אחרים ולכן ראוי
 להאמין שנולד זה הסך ויותר במדבר ולא נמנו בפרשת פנחס לפי
 שבאולי עדיין ל"ה בני כ' שנים וגם כי בירשת הארץ היו נגזרים אחרי
 אבותם שיצאו ממצרים וא"כ נוכל לדון שבבניסת ישראל בארץ היו
 המיוחסים סך כחול הים וכוכבי השמים אשר לא תוכל להמנות וכן
 אמרו חז"ל שמדבר הר סיני נקרא מדבר פארן לפי שישראל פרו
 ודבו שם וכן אמרו על פסוק כי אתם המעט מכל העמים ר"ל לפי
 שאין אומה שלא תהי' מעורבת בה מאומות אחרות אבל ישראל
 המיוחדים וכלי תערוכות הם יותר מכל אומה כשהיה לבדה והפשט
 הידוע הוא כי כל האומות הם ע' וישראל הם ס"ה משפחות וא"כ הם

ה' פחות מכלם וה' לשון הפסוק המעט כלומר היא מעט ה' משפחות ואותם ה' משפחות נחסרו ממשפחות שמעון במעשה מדין על דבר פעור ועל אותם ה' משפחות נתעכב הגדל ועל זה נאמר מדינים ישבית הגורל מצאתי רבתי פרשת מסעי. זהו אומר שיהיה בת בנו של מתושלח היתה הרה ללדת במצרים ורמסיה ויצא הולד ממעיה ונתערב בתוך המלכן וירד מיכאל והעלהו לפני כסא הכבוד וכאותה הלילה הכה בכודי מצרים. במדרש כ-ו תשרי נגזרה גזרה לאבותינו עבור עון העגל וביום י-ו אלול מתו מוציאי דבת האדק. זהו פרשת פנחס ערב רב נשאו מבנות שמעון והיו סבה לעון בעל פעור בפרק חלק אמרו שבלעם היה בן גיד שנים כשנהרג והיה בן בעור בן לבן. בפרקי רבי אליעזר בפ"כ קרה עשיר היה לפי שמצא אוצרות יוסף במצרים. זהו פ' תרומה אומר בשעה שנאמר שם שם לו חוק ומשפט משה עשה הפריעה לישראל כי לא נעשה במצרים אלא היתוך כימי החשך למען לא יהיו חלשים ביציאתם בפרק ר' אליעזר פרק מ"ח יגנון משבט אפרים י"א שמעו בחשבון הקק וחשבו והיו מונים משנולד יצחק ומהרו את הקק זה שאמר דוד בני אפרים נשקי רומי קשת הפכו כיום קרב ומה שאמר מצרים הרגום יכול להיות אבל במקום אחר מצאנו שאנשי גת הרגום והראיה ממדרש ולא נהם דרך ארץ פלשתים כי קרוב היה הדבר אשר עשו אנשי גת והי' נביא שקר לישראל במצרים והוציא רבים מהם וילכו מצרים אחריהם והרגום ואומר המדרש שהיו מאתים אלף יש אומרים שהעצמות יבישות שהי' יתקאל היו אלה אמרו חז"ל שהתורה נתנה ביום שבת שהיה כ"ב בחדש השני ליציאתם ממצרים וכחדש השלישי נתנו עשרת הרבבות וכאותה השנה מת נחשק. במדרש פרשת במדבר נראה שכל שבט לו ואלדד ומירד נכנסו בארץ. בזהו פרשת חוקת אומר כי משה מת ביום ז' אדר ואהרן ביום ר"ח אב ומרים ביום י' ניסן וכלם בשנת הארבעים ולא נקברו יחד לטובת ישראל. ובפרשת תרומה אומר שיוסף ומשה ודוד מתו ביום שבת בשעת המנחה וכנגדם נצטוינו לומר ב' פסוקים של צדק סך כל אלה השנים מבריאת העולם עד יציאת מצרים עולה ב' אלפים תמי"ח כל אלה החשבונית והענינים שכתבתי עד הנה רובם תמצאם בסדר עולם רבה ויוטא אשר הם כתבו מה שראו ושקבלו מאגדות ומדרשות המפורסם בים השי"א סדרי:

יהושע היה בן פ"ב שנים כשקבל התורה ממרעיה היא שנת שני אלפים תפ"ח לבריאה והיה משבט אפרים: במדרש רחב היתה בת י' שנים כשיצאו ישראל מצרים ונתנה כל מ' שנה שעמדו

ישראל במדבר וכן נראה בזבחים פרק י"ד והיתה אשת יהושע והיה להם בנות ויצאו מהם ח' גביאים כנראה כפי'ק רמגילה והם ירמיה וחלקיה מחסיה חנמאל שלום ברוך בן גריה יהזקאל בן בוזי וי"א אף חולדה הנביאה במדרש פנחס וכלב היו המרגלים ששלח יהושע :

פנחס לא ידעו ימי חייו כי האריך ימים מאד וקבל התורה מיהושע בשנת מותו שהיה שנת ב' אלפים תתק"ו לבריאה בימיו שפט עתניאל למטה יהודה מ' שנים אשר תיכף אחרי מותו היה מעשה פסל מיכה ומעשה פלגש בגבעה אשר ביום כ"ג שבט נתקבצו ישראל על זה ואלף איש מבנימין לא רצו ללחום עם ישראל והלכו לאיי רומניה כל זה במדרש. ובימיו שפט ג"כ אהוד בן גרא למטה בנימין כ' שנים ואחרי מותו היה הרעב ונסמעת אלימלך ונעמי מאיי ואלימלך היה אחיו של שלמון בן נחשון בן בועז שמת אחר יהושע ובימיו שפט גם כן שמגר הכהן א' שנה בימיו שפט ג"כ דבורה וברק למטה גפתלי מ' שנה וג' שמות היה לברק מיכאל לפידות ודע כי אמילו שאשה פסולה לדון עם כל זה שאני דבורה שישראל קבלוה עליהם ויש אומרים שהיתה מלמדת לשופטים ויש אומרים שנתמנתה על פי הדבור כפי' אמרו חז"ל מבני בניו דמיטרא למדו תורה בירושלים בימיו שפט גדעון למטה מנשה מ' שנה בימיו שפט אבימלך בן פלגשו מ' שנה בימיו שפט תולע למטה יששכר כ"ג שנים בימיו שפט יאיר למטה מנשה כ"ב שנים בימיו שפט יפתח למטה מנשה ז' שנים בימיו שפט אבצן הוא בועז למטה יהודה ז' שנים במדרש בועז היה בן יק' שנים כנאו אל רות וביום מחרתו מת והיה לו קודם נשיאת רות ל' בנים ול' בנות ואמרו שעובד בנו אבי ישי היה יותר מת' שנים ואומר סדר עולם ותנחומא כי שלמון הוליד בועז בשנת מ-ב אחרי יציאת מצרים רות וערפת כלות נעמי היו בנות עגלון מלך מואב בתנחומי כמס' העריות עגלון הי' בן בנו של בלק וכשהלמה רות ללקוח בשדה היתה בת מ' שנים והאריכה ימים עד שראתה שלמה על כסא מלכותו וערפה היתה אם גלית הפלשתית ובימיו שפט אילון למטה זבולון י' שנים ובימיו שפט עבדון למטה אפרים ח' שנים ובימיו שפט שמשון למטה דן כ' שנים במדרש שמשון היה הגר משני רגליו ובימיו מת בוזי בן בוקי מורע אלעזר והלך מעלת כ"ג לזרע איתמר ועלי הי' הראשון ואביתר האחרון ובזמן שלמה חזרה לצדוק מורע אלעזר בכ"ב פ"ה אימיה דשמשון נקראת צללמונית ושם אחתיה נשיק עלי הכהן קבל מפנחס ב' אלפים תת"ל במדרש האיש מבנימין שהודיע לעלי מיתת בניו ושביית הארון היה שאל :

שמואל הנביא הלוי קבל מעלי שנת ב' אלפים תתליא והיה בן ד'
שנים כשמת עלי במדרש היה מורע קרה ואמו חנה היתה
בת ק"ל שנים כשילדהו והתחיל לשפוט ישראל בשנת קבלתו התורה
מעלי והיה שנת ל"ט ללידתו ושפט י"ג שנים ומת ביום כ"ח אייר
שנת ב' תתכ"ב וכל ימיו היו גיב שנים ילקוט ספר שמואל אומר
אברהם ושרה היו עקרים ע"ה שנים רחל י"ד שנה חנה י"ט שנים
והצי ואני אומר שבאולי יש טעותי במדרש כן ניט שנים היה שאול
כשנמשח ומלך ב' שנים ויש אומרים כ' שנים וי"א י"ז שנים בן גיט
שנים הית שאול כשהרג הכתנים דגב וכו' כפרק שמואל הביא את
אהל מועד לגבעון וי"א שנוב הוא ענתו. האשה ששאלה באוב לפני
שאול היתה אמו של אבגר כנראה בפרקי רבי אליעזר פליג והיתה
שמה צפניה השני אנשים שהלכו עם שאול לשאול באוב היו אבגר
ועמשא בעל העקרה ח"ד פ' ט"ז מרחיב הרביר באופן מספיק על ענין
הטא שאול והוא יפה במדר' שמואל מת לפני מיתת שאול ד' חדשים
לא נמצא מלך ושופט בשבט שמעון זה עבור חטא כזכי בת צוד
דוד נמשה שנה שניה למלכות שאול והיה בן כ"ט שנים והתחיל
מלכותו בשנת תתפ"ד ליצידה הש"ץ לכניסתו לארץ ואחר ל"ז שנים
למלכותו מלך אבשלום. בריש ברכות אומר מפיכשות בן שאול היה
רבו של דוד וכן אחיתופל ורבו מובהק היה עירה היאירי הכהן ונתן
לו מעשרותיו במתקד קטן אומר דוד היה קודא על כרים וכסתות
אביתר היה כ"ג ובמלכות אבשלום יצא ונכנס תחתיו צדוק הכהן ונתן
הנביא וגר התורה היו נביאים אמיה דודו נקראת מצבת בת עדאל
כנראה בבתרא פ"ה תוספות פרק הנהב התולך למלחמת בית דוד היה
נותן לאשתו גט מחלט ביום ו' סיון אורי' נתן גט לאשתו וכיום כ"ד
אלול הובאה בת שבע לדוד וביום הכפור נמחל עונו ובהקדמת הזר
יש דרוש נאה על חטא דוד במסכת סנהדרין פ' בן סורר ומורה אומר
בת שבע היתה בת בנו של אחיתופל ומת בן ל"ג שנים והיה לו ח'
שנים כשנולד אליעם בנו וגם לו ח' שנים כשנולדה בת שבע בתו ולה
שש שנים כשנולד ממנה שלמה ולכ"ג מביא רא"י פסוקים והדרשה
תדרוש במד' כשדוד חי' גרדף מפני שאול שלח אביו ואמו ואחיו
לעמוד עם מלך מואב ליותר בטחונם ולא שוה לו כי מלך מואב הרג כלם
וזלתי א' מאחיו שברח לארץ עמון. בסדר עולם רבה אומר בבדות
דוד מפני אבשלום בנו חי' אביתר עומד במעלה וזתים ושואל באורים
והומים נמחלק אביתר ונכנס צדוק והתוירו הארון למקומו אבל אהל
מועד דמשה ואש שירד בימיו ומזבח הנחשת רבצאלאל ומנורה ושלחן
היו בכמה בגבעון ועמם הימן עד שכאו לבית עולמים דוד תקן

לכהנים ולוים שיאמרו בשחר הודו לה' קראו בשמו וכו' עד אל תנעז
 במשיחי ובין הערבים שיאמרו שירו לה' כל האדץ עד ואמר כל העם
 אמן ותלל לה' ובשנה אחרונה התקין משמרות כהונה ולויה וסדר כל
 הבית ומצא כ"ד אלפים לויים משודרים ומהם ד' אלפים מנגנים בכלים
 פ' וישב אומר איש עיולמי ושמו חירה ריע ותתנו של יהודה
 האריך ימים מאד עד שהיה חירם מלך צור אותב שלמה ותיה יותר
 מאלף ומאתים שנה מדרש מצורע חירם הזה הי' בעל אמו של
 נבוכדנאצר :

אחיה השילוני קבל משמואל שנת ב' אלפים תתפ"ב לבריאה
 שאז מת שמואל ואומר בכ"ב שהיה מיוצאי מצרים
 וראה את עמרם : שלמה היה בן י"ב שנים כשהתחיל למלוך ומלך מ'
 שנה והתחיל לבנות הבית בשנת ר' למלכו ובשנה עשירית נשלם
 ה"א שנת ב' אלפים תחקית ליצירה ( ) למתן תורה ויצאת מצרים.
 כימינו היה צדוק כ"ג ועדו ואחיה השילוני בביאים כשהתחיל לבנות
 את הבית לקח כת פרעה לאשה ובעת זקנתו נשיו השו את לבבו
 והגזיח שבל אחת בנתה מזבחות לאלהיהן ומעלה עליו הכתוב כאלו
 הוא הקריב לאלילים אמנם בסוף ימיו שרתה עליו רוח הקודש וחבר
 ספר משלי שיר השירים וקהלת : שמעי היה רבו של שלמה ובהיותו
 חי לא לקח כת פרעה לאשה כנהדרין פרק ב' כשנשא שלמה את בת
 פרעה ירד גבריאלי וגעץ קנה בים והעלה עליה שרטון ועליו נבנה
 עיר רומא. ואזי אומר שכפי הקרוניקי לא נראה זה כי כבר נבנה
 ונובל לפרש שבימי שלמה נסתייעו מן השמים ונתגדל רומא ונבנה
 חומה סביבה ראיתי מפרש א' שאומר עם ראיות שבני בית שלמה
 האוכלי על שולחנו היו ע' אלף והשעורה שהיה צריך לסוסיו היה
 מאתים אלף טומבולי למדת ניפולי מלבד סך גרול שהיה צריך לכלכל
 הבהמות מהאנשים הבאים בכל יום לשחר פניו או לשאת מנתה
 ובניצא פסחים פ"י כל כסף שבעולם יוסף לקטו וישראל העלוהו
 לארצם ונתנוהו לדרך ושלמה בכנין הבית ששק מלך מצרים נטלו
 מרחבעם וזה מלך כוש נטלו ממנו אסא מלך יהודה נטלו ממנו ונתנו
 להדרימון בן טברימון. בני עמון. נטלו ממנו יהושפט נטלו מהם
 סנחריב נטלו ממנו חזקיה נטלו ממנו כשדים נטלו מצדקיהו
 פרסיים נטלו מהם יונים נטלו מהם רומיים נטלו מהם הזבא אשר
 הבין דוד לשלמה בנו לצורך בנין הבית היה במשקל אלף ומאתים
 ושלשים פעמים אלף אלפים דוקטיו זה אבל שלמה לא שלח יד בהם
 אפילו פרוטה אבל לקח אחר תחתיו כתב אבסיביא דפריפציני סיט
 פ"ד שהכסף שהכין דוד היה אלף ומאתים אלף אלפים לוש והברונזיו

היה י"ח אלף פעמים אלף אלפים לוט. יוסיפון סי' פי"ב אומר כי שלמה השים לקבר אביו סך רב של זהב וכסף ולאחר ת"ת שנים בהצטרך הורקנוס מבית חשמונאי להעלות מעליו אנטיוכוס המלך פתח המעדה והוא הוציא ממנה שלשת אלפים ככר וכן עשה אח"כ הורדוס ואין שום אחד מהם נכנס בקבר אמנם אחרי הימים רצה הורדוס לכנוס תוך הקבר ושלוח בלילה בהתבא שני גערים ותא המתין על פתח הקבר ויצא אש ושרף הגערים והוא ברח אח"כ בנה על הקבר בנין יפה ועם כל זה מאז והלאה כל מעשיו יצאו לרעה. **בית המקדש** הוא באמצע הישוב לא באמצע העולם כמו שחשבו קצת האנשים וירושלים אינו באמצע איי כי ארץ

ישראל הוא ת' פרסה על ת' פרסה ויש י' פרסאות מירושלים לירדן שהוא א' מהקצוות בפרק בתרא דובחים ובמסכת המורה אומר כשנכנסו ישראל לארץ העמידו המשכן בגלגל כ"ד שנים ומשם הביא הארון לשילה ושם עמד ששים שנים והיה בנינו בנין של אבנים למטה ויריעות למעלה בשמת עלי נחרב שילה ובאו לנוב ובנו שם כמו מקדש וכשמת שמואל נחרב נוב ובאו לגבעון ושם באו לבית עולמים ויצאו בנוב וגבעון נ"ז שנים ומן היום והוא נאסרו כל המקומות להקריב אלא בבית הבחירה: אם אמרתי בני לצייר לפניך בנין בית המקדש יאריך הזמן והמכתב אמנם ראיתי לערכו לפניך בקיצור רב כפי שחזיתי להרמב"ם. בית המקדש לא הי' במישור אלא משופע והיה מרובע ומחלכו ת"ק אמה לכל רוח וכבר ידעת שאמת הבנין הוא ר' טפחים ואמת הכלים הי' טפחים והטפח ד' אצבעות גדולות וכיפין ע"ג כיפין ר"ל מצרות היו בנויות תחתיו מפני אהל הטומאה השערי' שהיו לו א' למערב וא' למזרח א' לצפון וכו' לדרום וכל שער רחב י' אמות וגבהו' כ' והיו להם דלתות לפנים מהחומה היה לו חיל סביב גבהו' י' אמת והיו לו חומות עזרה לפנים מהחיל והעזרה גדולה ארכה קפ"ז אמות ורחבה קל"ה אמות ו' שערים היו לה ג' לצפון סמוכי' למערב א' למזרח מכוון באמצע כנגד קדשי הקדשים וארכה ורחבה בשערי החומה והיו להם דלתות מחופות זהב תוך משער מזרח שהיה מצומה נחשת קלל והוא הגקרא שער העליון או שער נקנור. ולפני העזרה במזרח היה עזרת נשים שהיה ארוך קל"ה ורחב קל"ה אמות וד' לשכות היו במקצועותיה א' לשכת הנזירים ששם מגלחים שעריהם ומבשלים שלמיהם ולשכת העצים שהכהנים בעלי מומים היו רואים העצים אם היה בהם תולעת היה פסול למזבח ולשכת המצורעים ולשכת שמן ויין היתה עזרת נשים מוקפת גוזזטרא כרי שיהיו הנשים רואות ולא יבואו עם האנשים בערבוכיא זכית גדול בצד זאת העזרה

בצפונה מן ההרץ ובין העזרת החייל והיה בנוי כיפה ומוקף רובדין של אבן והוא נקרא בית המוקד והיו לו שני פתחי אחד לעזרה ואחד לחייל וארבע לשכות היו בו שנים בקודש ושנים בחול והם לשכת המלאים ולשכת עושה לחם הפנים ולשכת האבנים הנגנזים מפני פסול או שקוץ ומלשכה שבה היו יורדים לטבילה והיה היורד הולך במסכה החולכת תחת המקדש כלו והגרות דולקות המיד מכאן ומכאן עד שמגיע אל בית הטבילה ומדורה ובית הבסא היו שם מצאו נעול סימן שיש שם אדם כשאר' הי נכנס בשער מזרח של ההיב היה מהלך עד סוף החייל בשוה ועולה מן החייל לעזרת הנשים בשנים עשר מעלות והולך כל עזרת גשים בשוה וממנה עולה לעזרת ישראל בחמשה עשר מעלות והולך כל עזרת ישראל בשוה ושמונה לשכות היו בעזרת ישראל והם לשכות שהיו נותנים שם מלה לקרבנות ולשכת הפרוה ששם היו מולחים עזרות הקדשים ועל הגג הי בית הטבילה לכהן גדול ביום צום כבוד לשכת המדיחים ששם היו מדיחים קרבנות קדשים ומשם מסכת עולה לגג הפרוה ולשכת הגזית שבה יושבת סנהדרין גדולה חציה בקדש וחציה בחול ולה פתחים והסנהדרין יושבים בחלק החול ולשכת הגולה ששם היו בור שממלאים ממנו בגולה ומשם מספיקים מים לכל העזרה ולשבת העץ הנקרא לשכת פלהדין לשכת פנחס המלביש לשכת עושה חביתין ומעזרת ישראל היו עולים לעזרת הכהנים בטיז מעלות ושם היה הדוכן שעל אותם המעלות היו הלויים משוררים בשעה שאמרים שירה על הקרבן ועל כל מעלה היו משוררים שיר המעלות אי כי טיז הם ומהלך עזרת הכהנים טבין האולם המזבח היה שוה ועולה משם לאולם כבי מעלות וההיכל והדביר היו בשוה עם האולם וכל מעלה מאלו שזכרנו היה חצי אמה (ושלוחה חצי אמה) ולשכות אחרות היו שם תחת עזרת ישראל פתוחות לעזרת גשים ששם היו הלויים נותנים הכנורות והנבלים והמצלתיים וכל כלי השיר, נמצא גובה קרקע ההיכל על כל קרקע שער המזרח של הר הבית כיו אמות ומלבד זה היו בתים סמוכות לבית המקדש עם הפליות אשר עליו ועיזו ששם היו אוצרות בית הי וכל דברי קדושה ועם היציעות המקיפות את הבית סביב בגי צדדיו וגם האנים והם היו הדרים שנעשו במקומות הפנייים שבין הכתלים שהיו טיז בדרום וטיז בצפון וחי בטערג ובתים אחרים היו בהר הבית ללויים ששם היו אוכלים ושוככים כשלא היו משמשים במשמדות. ודע שבכל הלילות היו שומרים המקדש לא מפחד האויבים והלסטים כי אם מפני הכבוד והיו כיד משמרות הכהנים בגי מקומות בפנים והלויים בכיא מקומות מבחוץ וממונה היה עליהם הנקרא איש הר הבית שהיה

חונך על כל המשמרות ואבוקות דולקות לפניו ומי שמצא ישן חבטו במקלו ושרף בגדיו אם ירצה. ודע כי אמרו חז"ל י' קרושות היו בא"י זו למעלה מזו והם א' בעירות המוקפות חומה שהם מקודשות יותר מעיירות שבהוצה לארץ ומשלהין מתוכם המצורפים ואין קוברים בתוכם מת אם אינו נביא או מלך; ב' בירושלים על שאר העיירות המוקפות שאוכלים קדשים ומעשר שני לפנים מחומתה ואין מליגים בה את המת ואין מעבירין בתוכה עצמות אדם ואין משכירים בה בתים ואין נותנים בתוכה מקום לגר תושב ואין מקיימים בה קבורה חוץ מקברי בית דוד ונביאים ואין נוטעים בה גנות ופרדסים ואינה נורעת ולא נחרשת שמא תסרח ואין מתקיימים בה אילנות חוץ מגינת ורדים ואין מתקיימים בה אשפות ואין מוצאים ממנה יזיון וגזחטראות לרשות הרבים מפני אהל טומאה ואין עושים בה כבשן מפני העשן ואין מגדלין בה תרנגולת מפני הקדשים וכן לא היו הכהנים מגדלים תרנגולים בכל ארץ ישראל מפני הספרות ואין הבית נחלט בה ואינה מטמאה כנגעים ואינה נעשית עיר הנדחת ואינה מביאה עגלה ערופה לפי שלא נתחלקה לשכטים. שלשה היו להר הבית על ירושלים שאין זבים וזבות נדות יולדות ונכנסים בה ולא היה נכנס אדם בהר הבית ומקלו בידו ולא מגעלים כרגליו או מעות צדורות בסדינו ולא ירוק בהר הבית אלא מבליעו בכסותו ולא נכנס שמה אלא לדבר מצוה. ד' היא בחיל על הר הבית שאין נכרי וטמא מת וכוּעל נדה נכנס שמה. ה' היתה בעזרת נשים שאין טבול יום נכנס שם וזה אסור מדבריהם. ו' היתה בעזרת ישראל יותר מעזרת נשים שאין מחוסר כפורים נכנס שם וטמא מת חייב כרת. ז' היתה עזרת כהנים שאין ישראל נכנס שם אלא לצורך שחיטה סמיכה ותנופה. ח' בין האולם והמזבח שאין בעלי מומין ופרועי ראש ומחוסר בגדים נכנס שם. ט' בהיכל שאין נכנס שם אלא רחוק ידים ורגלים. י' בקדש הקדשים שלא נכנס שם אלא כ"ג דיפ ביום צום כפור בשעת העבודה, והנה אחרי שהצגתי צורת בית המקדש בקוצר בהרתי לערוך לפניך צורת כסא שלמה כי עיני ה' אלהינו עליו וזה כי בקשו פרעה ונבוכדנצר לישב עליה ולא יכלו בדברי חז"ל. ששה מעלות היה לכסא וכולן מכובשות באבנים טובות ומרגליות לבנות ומכורכמות ואילני תמרים מיפות אותו ובי' אבנים של זהב היו על בי' צידי הכסא והיו מלאים מכל מיני בשמים ועל כל מעלה היה ארי וגשר מצד ימין וכן בשמאל וביד האריות היה כתוב פסוקים שונים על אזהרת המשפט ובכח נלגלים התחובים מאחורי הכסא כשהמלך היה רוצה לעלות היו האריות פושטים ידיהם והגשרים כנפיהם באופן שהמלך היה נשען עליהם

ועולה וכשעלה כל המעלות היה שם תנן של כסף ומושב המלך על הכסא ועל כל א' משני האריות שבמעלה והעליונה היה עמוד אחד של שיש על דאשה ויונה של זהב עומדת ביניהם ונותנת סמך על כרכי המלך והאדי של צד שמאל היה פרשט ידו ונותן העטרת על דאש המלך ומיד היו עושים הנשרים את בנפיהם למעלה מראשו ועושים כמו אוהל עליו. ועוד היו על כל מעלה ומעלה לימני הכסא חיות טמאות עם טהורות היינו בראשונה השור כנגד הארי בשניה זאב כנגד טלה בשלישית נמר כנגד גר, כרביעית דוב כנגד צבי. בחמישית נשר כנגד צפור והיה עולה ביניהם לדמוז שהיה משים שלום ביניהם. וראיתי להציג לפניך מה שהעזקתי מספר שבט יהודה והוא כי בהיות מרקו קונשולו ושופט ארומני על צרי יהודה וירושלים כתב להם עבודת ב"ה ובנינו חלוק ב"י חלוקות והם חומת הבית שאנו י' דברים והם אכנים ארזים כרושים אלמוגים הינו קודלי ועמודים גדולים מהם זהב כסף נחשת ברזל בדול מרגליות מקום הבית על ההר ואבן השתיה בנה הבית דשלמה הוצאת הבית דשלמה מרת הבית דשלמה ובית שני ושל הוודוס בתי הבית משלשתם פתחי הבית כלי הבית משרת הבית דשלשתם קדושת העבודה ולפי שראיתי בו באופן עבודת צום כפור וקרבן ססח כעניינים שאינם כתובים בספרי יהודים בהדתי להוריעם אליך פה בקצרה לפי שהיה יפה בעיני אופן קרבן פסח. כשמגיע ראש חודש ניסן יוצאים רצים במצות המלך והשופטים לכל סביבות ירושלים לכל מי שיש לו מקנה צאן ובקר למהר להביאם כדי שימצא לעולי רגלים לזביחה ולמאכלם וכל מי שלא היה בא לזמן הקצוב מחרימין ממונו ולכן היו ממהרים ובאים אל הנחל סמוך לירושלים סך כחול אשר על שפת הים ומכסים כל ההרים והגבעות ההם ובהגיע י"ד לחודש היו ממונים עולים על מגדל גבוה שבמקדש ותוקעים בחצוצרות ואמרים הגיע זמן שחיטת הפסח ותיכף העם לובשים בגדי מועד ובפתח העזרה גדולה היו עומדים י"ב ליום מבהוץ וגזרי כסף בידם להתרות בכנסים שלא יזיקו זה לזה לרוב המהירות וגם שלא יבאו לידי מחלוקת וי"ב ליום אחרים בפנים להחזיר היוצאים אחר עשייתן הקרבן וכשרואים שנכנסו בעזרה מה שהיה די היו נועלים פתח העזרה שלא יכנסו יותר או ובהגיע אל מקום השחיטה היו שורות כהנים וביד כל אחד כף של זהב ושורה אחת עם כפות של זהב וכל זה להודי ותפארת והכהן שבראש השורה מקבל כף אחד מדם השחיטה ונותנה לחבירו וכן מה לזה עד מקום המזבח והכהן שבראש המזבח היה זורק הדם ומחזיר הכף ריקם ונותנה לחבירו וכן מה לזה עד סוף באופן שכל כהן היה מקבל כף אחד מלאה ומחזיר

אחרת רקנית והיו כל כך זריזים בעבודה זו שהיו הכפות נראות רצות כחצים ביד גבור ולי יום קודם היו מרגילים עצמם בעבודה זו כדי שלא יפול מכשול בהם ושם שני עומדים גדולים וגבוהים ועליהם שני כהנים תוקעים בחצוצרות של כסף בתחלת הקרבן כדי להשמיע לכהנים העומדים על הדוכן שיאמרו ההלל בקול ובכלי השיר ואחר השחיטה היו הנותלים מביב מלאים שיני ברזל ומזלגות לתלות הקרבן ולהפשיטו והיו שם אגודות של מקלות שבהעדר מזלגות בקיר פנוי לקח מקל אחד על כתפו ועל כתף הכרו ומפשיט ונותן מה שראוי למזבח וכו' והכהנים בשעת אותה העבודה היו לובשים אדום מפני הדם ולבוש קצר עד השוק ועומדים יחסים ובתי יד עד הזרוע לבד כדי שלא יתעכרו בשעת העבודה ועל ראשו כובע קטן ושלוש אמות מצנפת קשור סביבו ועל ראש כ"ג היו סביבו מ' כריכות מצנפות לבן והיו קולות ההלל והזריזות נשמעות למרחוק מאד ושערי ירושלים היו עומדות פתוחות כליל פסח הזה מפני כבוד עוברים ושבים כי רבו מאד ואמרו לי היהודים שלפעמים היו כפלים כיוצאי מצרים וכו'. אופן עבודת צום הכפור לא אמרו לי עבודתו אבל אמרו עלייתו וצאתו מן הבית המקדש וקצת ממנו ראיתי בעיני ותמהתי במאוד מאד. ז' ימים קודם היום ההוא מכינים בבית הכהן גרול כסאות לאב בית דין ולנשיא ולכ"ג וסגן הכהנים ולמלך ושכעים כסאות של כסף לסנהדרין וזקן הכהנים קם על רגליו ואמר לפניו דברים כבדשים ותנוחות ואומר לו ראה לפני מי אתה נכנס ודע שאם תאבד הכתונה מיד תפול ותמות ותאבד כפרת ישראל ועיני כל ישראל תלויות בך לכן חפש דרכך שמא יש בך עון אפילו קל וכן חקור באחיך הכהנים בזה והוא משיב שכבר חפש ועשה תשובה וכן הוא משיב אצלו הכתנים שכל אחד ואחד מה שיוודע בחבירו ובעצמו וכלם מבקשים להטהר מכל עון וגם המלך אומר לו דברים רכים וטובים עם הבטחות אחר זה מכריזים העם ללוחתו ללשכה שלו במקדש וכל העם קמים והולכים בזה הסדר כי כן ראיתי בעיני בראשונה הולכים לפניו כל שהוא מזרע מלכי ישראל ואחריהם כל שהוא מזרע מלכי בית דוד וכו' לפניהם האומר תנו כבוד לבית דוד וכלם בסדר נכון ואחריהם היו באים כל שהוא מזרע לוי וכו' לפניהם האומר תנו כבוד לבית הלוי והיו אלפים וכל סגניהם לובשים בגדי משי תכלת ואחריהם כ"ד אלף כהנים לבושים כלם בגדי משי לבן ואחריהם המשוררים ואחריהם המנגנים ואחריהם תוקעים חצוצרות ואחריהם השוערים ואחריהם עושי הקטורת ואחריהם עושי הפרוכת ואחריהם השומרים ואחריהם האמרכלים ואחרים כ' א' נקרא קטופלוש ואחריהם כל

אנשים עושים מלאכת הקודש ואחריהם שבעים סנהדרין ואחריהם מאה כהנים וגורי כסף בידם לעשות דרך ואחריהם הכיג וכל היותר קרוב אליו יותר חשוב ואתריו כל זקני הכהונה שנים שנים ובראש כל תוצות היו ראשי ישיבות עומדים ואומרים אישי כ"ג בואך לשלום להתפלל ליוצרו שיחיינו ונוכל לעסוק בתורתו ובהגיעם לפתח הד הבית היו מתפללים על קיום מלכי בית דוד ועל הכהנים ועל המקדש והיה הקול כל כך חזק מרובי העם בענות' אמן עד שהעופות המורחות באויר גומלים לארץ ואז הכיג משתחוה לכל העם ופורש בבכיה ויראה ובי סגני כהונה מוליכים אותו ללשכה שלו ושם פורש מכל אחיו הכהנים וכל זה בכניסתו אבל בצאתו בשלום היה הכבוד בפלים כי כל העם עומדים לפניו וביד רובם אבוקה של שעיה לבגה דולקות וכלם לבושים בגדים לבנים וכל החלונות מעושרות ברקמה ומלאות נרות וספרו לי הכהנים כי רוב השנים לא היה כ"ג יכול להגיע לביתו קודם תצות הלילה מפני דוחק העם שהיו רבים מאד מאד ואפילו שהיו כלם מתעני' לא היו הלכים לבתיהם עד יראו אם יוכלו להגיע לנשוק ידי הכיג וביום שאחריו היה עושה סעודה גדולה ויום טוב ומזמן לקרוביו לפי שיצא בשלום מן המקדש אחר זה היה מצוה לצורף ועושה לו לחת זהב ויכתוב בו זה הלשון פתוחי חותם אני פלוני כ"ג בן פלוני כ"ג שמשתי כהונה גדולה בבית הגדול והקדוש לעבודת מי ששיכן שמו שם בשנת כך וכך ליצירה מי שזיכני בעבודה זו יזכה בני אחרי לעמוד לשרת לפניו. ע"כ מה ששלח האיש והוא לרומא. וירשוריש המלך שלח קופיאה ממנו לאלפונסו מלך ספרד. רתבעם מלך י"ז שנים אחימעץ כ"ג ושמציה ועדו נביאים. במדרש עדו היה הנביא שהתנבא לירבעם הנביא שקר שהשיב הנביא אמת לשומרון היה אמציה כהן בית אל ויש אומרים שהיה גרשון בן משה והנביא אמת היה מיכה ויש אומרים שהיה עדו:

אמא בנו מלך מ"א שנים יהורם ועזריה בן עזרד וחנני הרואה היה בימיו כהנים גדולים ויהוא בן חנני חיה נביא. יהושפט בנו מלך כ"ה שנים יהואז היה כ"ג ויהוא הנזכר ועובדי' ויהואל בן עובדי' ואלעזר בן דודיהו ומיכיהו בן ימלא היו נביאים. ירבעם בן נבט משבט אפרים מלך על י' שבטים כ"ב שנים. אומר המדרש כי נבט הוא מיכה והוא שבע בן בכרי נדב בן ירבעם מלך שתי שנים בעשה בן אחיה מלך על ישראל כ"ד שנת אלה בנו מלך שתי שנים. זמרי מלך ז' ימים. עמרי לפי דעתי היה משבט אפרים מלך על ישראל י"ב שנים והוא קנה הר שומרון ובנה עליה עיר ויקראה שומרון ותהי עיר מטרופולין למלכי ישראל כל הימים:

אליהו התשבי קבל מאחיהו השילוני קרוב לסוף מלכות שלמה
 והוא שנת כמו ב' אלפים תתקס"ב לבריאה יש
 סברות משונות במדרשים לדעת מי היה זה אליהו ועיני בתוספות
 במציעא פרק המקבל שמאריכים בזה כי י"א שבא משבט גד מצד
 אביו ואמו מבנימין וכילמדנו אמר שהיה משבט בנימין ומישבי
 לשכת הגזית ודד בירושלים ובפרק המקבל נראה שהוא כהן ובפרק
 יש גוחלין נראה שאיננו פנחס ועל האמת רוב המפרשים וכן כל ישראל
 נהגו לומר פנחס הוא אליהו וכל זה הרבר בשאר בתיקון. בי"ט פ"ט
 נראה שהתינוק שחזיה היה משית בן יוסף תוספות תענית פ"א אומר
 כי כאשר ישראל הרגו תושבי גלעד עבור מעשה פלגש הוא היה
 דר שם ולרוב צדקתו נצול. יהורם בן יהושפט מלך על ירושלים שמונה
 שנים יהודיע ה"י כ"ג ואליהו נביא אחאב בן עמרי מלך על ישראל
 כ"א שנים. אחזיהו בנו מלך ב' שנים יהורם אחי אחזיהו מלך י"ב
 שנים והו שאמר המדרש פ' וישב שיצאו מיוסף ו' שופטים צדיקים
 וז' מלכים רשעים. עלה אל האלקים אליהו שנת ב' אלפים מ"ו לבריאה
 שהיה שנת י"ח למלכות יהושפט מלך יהודה וראשית מלכות יהורם
 בן אחאב מלך ישראל ובדברי הימים נראה שבא מכתב אליהו ליהורם
 בן יהושפט מלך יהודה שנת ג' אלפים ס"א ליצירה ובסדר עולם
 נראה שבא המכתב ו' שנים אחר שנבנו ובנה אין מכריע וי"א שהסילוק
 מאליהו היה שנת ב' אלפים תתק"ו וגם בזה אין מכריע. בסדר עולם
 נראה שבביאת המשית יגלה אליהו ותיכף יסתר. במדרש שיר השירים
 אומר כי ק"כ רבוא נביאים היו לישראל בימי אליהו ואמר שזולת
 מ"ח נביאים הכתובים בתורה היו בישראל בכל דוד ודוד אלפים
 ורבבות מנביאים אשר לא עלה זכרונם בספר להיותם נביאי שעה.
 ושבעה נביאות וכתבו בתורה שהם ד' אמהות נקראו ברה נבואה
 א' מרים אחות משה דבורה שהיתה עם ברק ואומר המדרש שהיתה
 אשתו ובעת נבואתה היתה גפרשת ממנו חנה אשת אלקנה אביגיל
 אשת דוד המלך חלדה אשת שלום אסתר המלכה ובעל הלכות גדולות
 מונה מ"ח נביאים בזה הדרך אברהם יצחק יעקב משה אהרן יהושע
 פנחס אלקנה עלי שמואל גד נתן דוד שלמה עזרא מיכיהו בן ימלא
 ובימי אחאב עובדיה אחיה השלוני יהוא בן חנני בימי אסא עזריהו
 בן עזרד חזיאל מבני חתניה אלעזר בן דודו ממורישה בימי יהושפט
 בימי ירבעם בן יואש הושע עמוס בימי יותם מיכה המורשת בימי
 אמציה אמרן אליהו אלישע יונה ישעיה בימי מנשה בן חזקיה יואל
 נחום חבקוק בימי יאשיהו צפניה ירמיה אודיה מקריה יערים בימי
 יהויקים בגולה יחזקאל חזיאל ברוך נדיה שריה מחסיה חגי זכריה

מלאכי מרדכי בלשון ע"כ מצאתי וחסר שנים ואומר אני שבאולי הם
חנמאל ושלום:

אלישע קבל מאליהו בשנת סילוקו לשמים שהיה שנת שלשת
אלפים ומיז ליצירה אומר רשמי בכתובות פרק שני דיני
כי אלישע בן שפט היה משבט גד ומפשוט המסוקים נראה שאלישע
היה אהר סילוק אליהו נ"א שנים ובסדר עולם נראה שהיו ס"א שנים
ואין מכריע. במדרש סוף פרשת נשא נראה שאלישע שמש ישראל סי'
שנה אחיהו בן יהורם מלך יהודה מלך א' שנה יהושע היה כ"ג
ואלישע נביא עתליה אשתו מלכה ר' שנים: יהוא מלך ישראל מלך
כ"ח שנים יהואחז בנו מלך י"ד שנים, ב' חלק נעמן שר צבא למלך
ארם גר צדק היה בפרקי רבי אליעזר ס"ג אומר האישי שהחזי' אלישע
היה שלום בן יכש אישה של חולדה הנביאה ואחרי שהחיה אותו
הוליד חנמאל בן שלום והמדרש אומר שהאישי שהפילו בקבר היה
צדקיה בן כנענה:

יהוידע הכהן קבל מאלישע כמו בשנת ג' אלפים נ"ה לבריאה
האר"ך ימים עד ק"ל שנה יואש בן אחזיהו מלך יהודה
מלך ארבעים שנה יהוידע ועדיה כ"ג וזכריה בן יהוידע כהן ונביא
ודין וחתן המלך ויואל צוה ונהרג ורחמ דמו עד שבא נבזוראדן וקם
את נקמתו בתרבו ביה ראשון כנראה במדרש איכה ויום הריגתו היה
שבת וצום כפור. יונה הנביא היה בדורו רבו של יהוא ומשחו למלך
במצות אלישע. בפר' רבי אליעזר שהצרפית היתה אמו במדרש קהלת
נראה שבן הצרפית לא מת ובמדרש ויחי אומר שאביו של יונה היה
משבט זכולח ואמו משבט אשר וי"א שאמו של יונה היתה נכרית כי
זה אליהו שהיה כהן ונביא לא היה מטמא עצמו על מת ישראל. במסכת
ר"ה פ"ד אומר שאשתו של יונה היתה עולה לרגל, וזהו פרשת פקודי
אומר שהאנשים שהיו בספינת יונה נתגיירו ולמדו תורה, בסדר עולם
נראה שיונה חי יותר מק"כ שנים וראיתי בס' פילוח היהודי שאומר
שדוד המלך צוה שהיותר קטן מבניו ימלך שהיה שלמה ואם ימות
הוא או זרעו בלי זרע של קיימא ימלך תחתיו זרע הגדול ממנו שהיה
נתן האלו נקראים אחי השם כנראה במלכים א' סימן ד' ומן העת
ההוא עד יהושפט ואחיהו זרע נתן היה נקרא אחי השרים וכן האנשים
שהרג יהורם היו זרע נתן כנראה בדברי הימים ב' סימן כ"א ויהורם
לבדו נשאר מזרע שלמה וכאשר נהרג השתדלה עתליה להמית כל
זרע הממלכה של אחי השרים ובערמת יהוידע ויהושבע נושע יואש
הנקרא ב"כ אלי ואליקים והוא היה ראשון לזרע דוד ולשארית זרע
נתן בנו. זכריה בן יהוידע קבל מאביו שנת ג' אלפים ס"ה הושע

הנביא קבל מזכריה שנת ג' אלפים צ' והיה משבט ראובן עיין בדרו
 ישעיה אופן יקבורתו: עמוס קבל מהושע שנת ג' אלפים ק"א והיה
 עמוס בלשונו והיה משבט אשר: אמציה בן יואש מלך יהודה מלך
 כ"ט שנים. אמון אבי ישעיה היה נביא היה אחי המלך בן כ"ח שנה
 אמציה במלכו. וראיתי בספר דרכי נועם לך' הביב האומר בהיותי
 במלכות מירוטרו הגידו לי כי שם מצבת קבורת שר צבא אמציה מלך
 יהודה וראיתי השיר אשר עליה. ואומר המד' שמצת שסר אמציה מאחרי
 ה' והנביא גזר ובשמעו עבדיו וקשרו עליו קשר. וצדקתו היה כ"ג:

ישעיה קבל מעמוס שנת ג' אלפים ק"א לבריאה. עתה בן אמציה
 מלך יהודה מלך ג"ב שנים. יואל כ"ג הושע עמוס ישעיה
 ועזריה ומיכה המדרשתי נביאים. בתוספתא אומר שהיה כ"ה שנים
 מצורע. וזו היה רעש גדול שלא היה כמוהו. יתם בן עזריה מלך
 על יהודה י"ו שנים. יתם כ"ג הנביאים שהיו בימי אביו. יואש בן
 יהואז מלך ישראל מלך י"ד שנים. ירבעם בנו מ"א שנים. זכריה בנו
 ו' חדשים שלם בן יבש חודש א' מגחם י"א שנים. פקחיהו בנו ב'
 שנים. אחז בן יתם מלך יהודה מלך י"ו שנים. יתם היה כ"ג הושע
 עמוס ישעיה עזריה ומיכה היו נביאים פקח בן רמליהו מלך ישראל
 מלך כ' שנים. בימיו (היה) בסוף מלכות פקח עלה סנחריב מלך אשור
 והגלה לארצות אשור שבט ראובן וגד וחצי שבט מגשה ועגל זהב
 דירבעם ותולכיהו לחלח וחבור ונהר גזון זה גלות ראשון הושע בן
 אלה מלך ישראל מלך השע שנים. ואז שב סנחריב זיגל כל ישראל
 הנותר וכל מלכות שומרון ועגל שני שבבית אל עמהם וישלח גם הם
 לחלח וחבור ונהר גזון זה היה שנת (י"ג). * לאחת זה גלות שני
 לישראל וסוף מלכי ישראל. במדרש ביום כ"ג סיון ירבעם בטל
 הבכורים מלעלות ירושלים וביום ט"ו אב הושע בן אלה הסיר
 הפרדסאות שעשה ירבעם והניח לישראל לעלות לירושלים. חז"ל אמרו
 שמלכי ישראל הרשעים היו שבעה והם ירבעם וזרעו בעשה וזרעו
 עמרי וזרעו יהוא וזרעו מגחם וזרעו פקח הושע וכן מלכי יהודה
 הרשעים היו ז' והם יהורם יהואזו מגשה אחז אמון יהויכין צדקיהו.
 חזקיהו בן אחז מלך יהודה מלך כ"ט שנים נדיה כ"ג הושע ישעיה
 עמוס ומיכה נביאים. אומר המדרש שהושע הי' משבט ראובן ושבימיו
 תמה זכות אבות בפרק חלק אמרו שבדקו מדן ועד באר שבע בימי
 חזקיהו ולא מצאו איש ואשה שלא היו בקיאין בהלכות טומאה וטהרה
 בשנת ארבע למלכו עלה סנחריב שלישיית על שומרון ולא היה אז מלך

* ט"ס כ' במלכות ב' ו' כתיב בשנת ששים עשרה למלך אחז מלך יהודה.

בישראל ולכדה שש*) שני אחרי גלות שני והגלי שבט אפרים ומנשה
 שנשארו שם זה היה גלות שלישי שהיה שנת ג' אלפים ר"ו ליצירה.
 קבלתי מזקני הדור דשלוניקו שקבלה אצלם שהושע הנביא מת בכבל
 וצוה לפני מותו שיקברוהו בארץ ישראל ולפי שהדרך הי' ארוך
 ומסוכן צוה שישמנתו תוך הארון תיכף אחר מותו ויקשרו הארון על
 הגמל וינחמוהו שילך לו מאליו ובמקום שינוה הגמל שם תהיה קבורתו
 וכן עשו הגמל הלך בלי שום נזק ומוקש עד גליל העליון הוא צפת
 במקום בתי חיים של ישראל ועל פי המכתב שהיה בארון הכירותו
 היהודים ויקברוהו שם בכבוד. מנשה בן חזקיה מלך יהודה מלך ב"ה
 שנים הושע כ"ב. ישעיה יואל נחום חבקוק נביאים ולא נזכרו בימיו
 לרוב רשעו. כפי חלק אמרו שנים ועשרים שנים היה רשע וליג שנים
 עמד בתשובה. זאת היא תפלת מנשה בהיותו אסור בשלשלאות של
 ברזל בכל העתיקוהו חכמי אדום מספרי יונים. ה' היכול אלהי אברהם
 יצחק ויעקב ודעם הצדיק אשר עשית השמים והארץ וכל צבאם ושמת
 גבול לים וכמצותיך סגרת התהום ונורא שמך והכל יראים ממך
 והרדים ממעשיך והכעסך על הרשעים. אבל גדולים ונוראים חנוניך
 שנדרת כי אתה גדול על כל הארץ ורחום מאד ורב עליך רשעת
 האנשים ואתה ברוב טובך נדרת לקבל השבים אליך ואתה אלוה הצדיק
 לא דרעת התשובה אל אברהם יצחק ויעקב לפי שלא הטא לפניך
 אבל אני חטאתי וכהול על שפת הים רבו חטאי אני אסור מאד בכבלי
 ברזל ולא אוכל להוציא הנשימה על כי הכעפתיך והרעותי לפניך
 להציב התועבות ולהרבות ברשעיות ועתה אני בא לפניך בברכים
 כורעות שבלבי לחלות מדת טובך חטאתי אלקי העויתי ומכיר אני
 רשעיותי ושואל אני מחילה לפניך ה' אלהי שתמחול ותסלח לי
 למען לא תשחיתני עם עונותי ואל תעמיד ענשי לעולם ותושעני
 ברוב חסדיך אפילו שאיני ראוי ואהללי שמך לעולם. כל ימי חיי כל
 ברואיך יהלודך סלה ולך הגדולה לעולם ועד ע"ב. במדרש כשאמר
 ישעיה ראיתי ה' העליל עלינו מנשה ואמר כבר נאמר כי לא יראני
 האדם וחי ולכן בקש להרגו וישעיה ברח והזכיר ה' ונבלע תוך האילן
 אמנם נשאר חוץ מהאילן ציצית ואז צוה מנשה וחתכו האילן וישעיה
 מת. ודע שאם תחשוב שנות מלכי ישראל מתחלה ירבעם בן נבט עד
 גלות הושע כפי פשט הפסוקים תמצא עולים סך רמ"א שנים וכן אם
 תמנה שנות מלכי יהודה מתחלת רחבעם עד שנת ששה לתקוהו שאז
 גלה הושע תמצאם עולים סך רס"א שנים ויולד מזה כי בקצבת השנים

(*) גיל שגל שמונה שנים כי גלות שני היה קצת זה היה ר"ג [סדיה
 ג"א קפ"ז].

משנת ר' לשלמה שבנה הבית עד התורבן דרך מלכי ישראל יעלה בידך תמי ודרך מלכי יהודה תליל והמפרשים נוצרים ויהודים בתחבטו מאד כדי להסכימם יחד ולא נמצא דרך מתישב באופן שאמר מפרש נוצרי אלו הדברים כל היגע להטיל פשר בין הכתובים יכלה זמנו לגודל ההפרשות וקושי הסכמתם ולכן גוכל לומר כי אסמכתות כתית למאור שדרשו חז"ל וכן בזאת יבא אתרן ודומיהן הם אסמכתות בעלמא. מיכה קבל מישעיה שנת ג' אלפים קייס: יואל בן פדואל קבל ממכה שנת קי"ק; ובמדרש פרשה בשא אומר יואל הנביא היה בן שמואל הנביא ונקרא פדואל לפי שפדה ישראל בתפלתו: נחום קבל מיואל שנת ג' אלפים ר"מ. חבקוק קבל מנחום שנת ג' אלפים רנ"ד; וזהו פרשת בשלה אומר השונמית היתה אם חבקוק ובפרשת לך לך אומר שהיתה אשת עזבדיה הנביא ובפרשת ויצא אומר שביום ד"ה היה כשדבר אליה אלישע. ובפרקי ר' אליעזר אומר שהיתה אחות אבישג השונמית ושנקרא חבקוק לפי שנהבק שני פעמים אחד מאמו ואחד מהנביא; צפניה קבל מהחבקוק שנת שלש אלפים ר"פ לבריאה ובימיו היתה חולדה הנביאה ובפרק י"ד ממסכת שמתות אומר שנקברה בירושלים ולא נגע אדם בה מעולם: ירמיה קבל מצפניה שנת ג' אלפים שי"ק לבריאה והתנבא ארבעים שנה והתחיל להתנבא בהיותו בער. אמון בן מנשה מלך ביהודה שתי שנים שלום כ"ג הוזהו נביא. יאשיהו בנו מלך ל"א שנים חלקיה כ"ג צפניה וירמיהו וברוך נביאים וחולדה נביאה והמלך בעצ' ועזרת ירמיה' גזנ הארון דמשה והלוחות וצנצנת והמט' והרבה תכשיטי קדוש' במצרי' מתחת המקדש. שאלו חז"ל במקום דקאי ירמיה היכי מתנבא חולדה והשיבו קרובת ירמיה היתה ולא קפיד עליה. ויאשיה היכי שביק ירמיה זמשרד לגבה אמר מפני דבשים רחמניות ורבי יוחנן אמר דהלך להחזיר עשרת שבטים אמר דב נחמן חולדה מזרע יהושע באה מצד בנותיו יהואחז בן יאשיהו מלך ביהודה ג' חדשים חלקיהו כ"ג וירמיה נביא: ברוך קבל מירמיה שנת ג' אלפים שי"ז ומת בכל שנת תי"ג * יהויקים אחיו של יהואחז בני יאשיהו מלך יהודה מלך י"א שנים עזריה כ"ג ירמיה ברוך ואוריה נביאים בשנת ד' למלכותו נחתם גזר דינם של מלכות יהודה וצלה עליו נבוכדנצר והגלה מיהודה ומבנימין ג' אלפים כ"ג ומשאר השבטים ד' אלפים וכלם היו חכמים גדולים בחורה והכיאום לבבל ויהויקים מת בבבל ומגלות זה עד שנחרבה ירושלים יצאו מ' שנה כל זה תמצא בסדר עולם וכה כ"א כסליו סוף המגלה שכ' ברוך מפי

* ע"י בטה"ד סוף ג' אלפים שנת.

ירמיה, יהויכין בנו מלך ב' חדשים ועשרה ימים שריה כ"ג ירמיה וברוך נביאים. ואז הגלה אותו נבוכדנצר וי"ח אלפים מיהודה ובנימין אתו והביאום לבבל הוליך עמו צדקיהו אחי אביו בן יאשיהו. וזה גלות ה' לישראל: בן סירא הי' בנו של ירמיה שנולד לו מבתו כנראה בכתובות ונולד זה האיש אשר היה חכם גדול חיבר ספרים ומשלים והידות ובפרק החובל קורא בכלל כתובים ספר בן סירא הזה. וכן נמצא או ספרי בן לענה וספרי המידים הנזכרים בירושלמי פרק חלק וכן ספר בן הגלה. עבד מלך הכושי שהוציא ירמיה מן הכור היה ברוך בן נריה כנראה בפרקי ר' אליעזר פ"ג וזכה לכנסת חי בגי' צדקיהו אחי יהויקים מלך יהודה שב מבבל לירושלים ברשות נבוכדנצר ומלך י"א שנים ויהויכין נשאר בבבל בבית האמורין. יהוצדק אחי עזרא הסופר היה כ"ג ירמיה ויהזקאל נביאים בירושלים וברוך נשאר בבבל. בשנת ט' למלכו בא חיל נבוכדנצר על ירושלים ובשנת שלשת אלפים שי' לבריאה הוא י"א שנים למלכו גלו לבבל ד' אלפים ותיר מיהודה ונ' אלפים משבט בנימין ומשאר השבטים ד' אלפים והתרחש והמסגר וכו' ואז היה גלות ר' לישראל לתרגן ירושלים היה קנין שנים אחר חורבן שומרון שבעה מרחשון מזאת השנה עורו עיני צדקיהו על שעבר שבוכותו. ילקוט פ' פנחס אומר ד' הן שבאו ממשפח' בזויה פנחס מבנות פוטיאל אורי' מבנות גבעונים יחזקאל מכני בנות רחב ירמיה בבמה אופנים שלכן נקרא בן כוזי שהיו מבזים אותו וכלם נפקא מקרא. במסכת מגילה הגולים עם יהויכין הביאו מירושלים לבבל עפר מב"ה ואכנים טובות ומהם בנו בית הכנסת בנהרדעא וקראו שמו שף ותיב. נמצא כתוב בס' המסעות לרבי בנימין זכן בקרוניקו דיואן דאינגלסא אומרים כי יחזקאל נפטר בחיי נבוכדנצר ויקבר בארץ בבל בין נהר פרת ונהר כבר וכשמלך אויל מרודך הוציא יהויכין מבית הכלא ובא יהויכין וליה אלפים יהודים עמו ובנו כיפה על קבר יחזקאל הנביא וגם היום נראה שם הקוק יהויכין ויחזקאל ונרדו אנשים ויעשו כנסת גדולה סמוך אליה ובמקום הכנסת יש כמו ששים מגדלים ובין מגדל למגדל כנסת וכחצר כנסת יחזקאל בנויה התיבה ואחרי הכנסת יש קברו של יחזקאל והכל יחד נקרא כנסת יחזקאל ויהויכין הדרין לכנסת וזה נחלות וכרמים שנתן לו אויל מרודך להתפרנס מהן ואותו מקום מחדש על שם ישראל ובא"י להתפלל שם ממרחקי ארץ וכיום הכפורים מוציאים ס"ת מגויל מכתובת ידו של יחזקאל וקורים בו ועל קברו עששית דולקת כל היום ושם בית גדול מהקדש מלא ספרים רבים מחורבן בית ראשון ושני ונשיא הישמעאלים כשמלך במקומות ההם קיים לכנסת זה כל ההכנסות ההם עד היום הזה י"ג שנים אחר

הגלות המכר שב בכווראדן שר צבא נבוכדנצר על ירושלים ושרף את הבית ולקה כל כלי ה' ואוצרות המלך ושלחם לכתוב להרג מישראל צבא רבוא וזלת הנהרגים על המו של זכריה כנראה במדרש הגולה מישראל תתליב אלפים וכלם חודי יהודה וכנימין והשאירו בירושלים ששת אלפים ומנה עליהם גדליה בן אחיקם וכא ישמעאל והרגו ואו ברחו אלה עם ירמיה נגד רצונו ונבואחו למצרים והגלה בכווראדן זה מארץ ישראל יותר מששים רבוא של בני משה וכניהם גיב מבני יתורב כן רכב וכשהגיע לנהרות ככל הולכים הקביה וגנום מעבר לנהר סמבטיון וכל זה נקרא גלות ד' לישראל וזהר ס' פקודי אומר כל אינון יסודי ביתא קדישא אתגניו ולא אתא בידו מנייהו אפי' חד שמנה שנים אחד זה נבוכדנצר לכד מצרים וצוד ולקה היהודים שהיו שם בארץ עמון ומאוב וסביבות ארץ ישראל ובתוכם ירמיה וברוך והצליכם לאלכסנדריא של מצרים והיו שם שנים רבות והיה להם כמו מקדש מעט ופרו ורבו בעושר בנים וכבוד וכמו ק"ג שנה אחרי התרחק עליהם עליהם סרקיאנוס קיסר י"ד לרומא והרג מהם כפלים כיוצאי מצרים ואח"כ שב שנית עליהם אלכסנדר קיסר כ"ד מרומא והרג מהם שנית כפלים כיוצאי מצרים בנטין פרק הנוקין קורא אדריאנוס במקום טודקיאנו ואומרים שם התוספות אלכסנדרוס החריבה ונתישבה ואח"כ אדריאנוס החריבה שנית בסוכה פ' החליל אומ' אנשי אלכסנדריא מאי טעמא איענשו דכתיב לא תוסיפו לשוב בדרך הזה עוד וכל זה נקרא גלות שמיני לישראל בבית ראשון; כל אשר כתבתי פה תמצאו בסדר עולם רבה חוטא וסדר עולם של הראב"ד שהם לקטו מן המדרשים ואגדות הגמ' וקצת קבלות על פה שהי' להם. מדרש איכה אומר כי בשלשה מקומות גלו ישראל אחד לסנים מנהר סמבטיון ואחד חוץ מהנהר הנו' שירד עליהם ענן והקיפם ואחד לרופני אנטוכיא וי"א לרבונה של דבלתה ויש מסמבטיון לשם כמו מא"י לסמבטיון. אחאב בן קוליה וצדקיהו בן מעשי' היו נביאי שקר בימי נבוכדנצר ויאמר להם נבוכדנצר אני רוצה לנסות אתכם באש כמו שעשיתי להגניה מישראל ועזרי' והשיבו הם היו ג' ואנו ב' ולכן הם נצלו והמלך השיב שיבררו יהודי אחד כדצונם וישליכיהו באש עמתם ובהרו יהושע כ"ג בחשבם שזכותו יועיל להם והוא נצול והם נשרפו זה תמצא בסנהדרין. פ' חלק אויל מודוך מלך כ"ג שנים אחרי מות נבוכדנצר אביו ובשנה א' למלכו הוציא יהויכין מבית כלא ואחרי הימים מתי צדקיהו העור ככבל. והשיי' לרוב עונות מלכי יהודה החליש בה ודעם ולא היה עוד בהם כח למלוך על ישראל אבל הניח שיתגשאו על זרע ישראל בשם מעלות ושיאות יהויכין מזה הגשיאות היה הראשון ובמשך ימים

מועטים מת כבבל שאלתיאל בן יהויכין היה נשיא וריש גלותא על גלות בבל אחרי מיתת אביו ומת שם ואחריו זרובבל בנו כאשר

תראה במקומו:

ראיתי לכתוב הנה סדר בחירת הנשיאים בבבל ובמלכות פרס ולמה נתבטל כפי שנראה בתשובות הגאונים ואני העתקתיהו מספר שבט יהודה. בשעת שישראל היו מבקשים להקים עליהם נשיא וגם היה נקרא ריש גלותא היו מתקבצים כל ראשי ישיבות וקנים ושופטים שבכל המלכות ובאים בבבל ומיחדים שם בית גדול מעוטרת שש ורקמה עם כסאות לכל הקנים וכסא מהודר לנשיא וראש ישיבת סוריא מימינו ומפומבדיתא בשמאלו ומוכיחים לנשיא שלא ירום לבבו מאחיו וביום ה' הולכים לכנסת ותוקעים בהצוצרות וקול שופר ומכרכים ואומרים יהי אדוננו נשיא פלו' ראש גלות ישראל ומלויך אותו עד ביתו ושם חוזרים ותוקעין ומתרין בו שיתנהג ביושר צדק ומשפט ומיסדרים ויוציאים מלפניו וביום ה' שולחים לו מתנות כל אחד כפי כחו וכערב שבת בונים לו מגדל בכנסת ומכסים אותו בבגד משי ורקמה וביום שבת הולכים כל ראשי העם לביתו ומלויים אותו לביה והוא לפניהם ופניו מכוסות בכגדי משי וכשמגיעים לכנסת מתחיל החזן ברוך שאמר וכו' אחר זה מתקבצים כל החזנים ואומרים התפלה בנגון עד הוצאת סית. ואז מעלין הנשיא לראש המגדל ופניו מכוסות וראי סביבו ומוציאים סית מההיכל ומביאים אותו אל המגדל והנשיא קורא ראשון ואחריו ראשי ישיבות ואחר הקריאות הנשיא דורש וצוץ עיניו לכבוד התורה ודורש דברי כבושים ותוכחות ומעורר הלבבות לגרבות הצריכות לישיבות והוא פותח תהלה כפי עשרו וגרבות עצומות היו עושים אז לכבוד הנשיא אחיכ קמים כולם ומכרכים את הנשיא ואומרים קדיש וכשמגיעים להייבוק אומרים וכהיי אדוננו נשיאנו ראש גליותינו אחר כך קם הנשיא על רגליו ומתפלל על ראשי ישיבות שיצליחו בתורתם ואחר כך על המתנדבים ועל העוסקים עם הצבור ועל כל מדינה ומדינה וכל זה בקול גמון למען לא יאמרו השונאים שמתפלל על השפלת המלכות הולכים לביתו בשמחה ואוכלים עמו ובברכת המזון מכרכין לנשיא ומן היום ההוא וחלאת אין הנשיא יוצא מפתח ביתו אבל הולכים לעולם שם אנשים להתפלל עמו וכשרוצה ללכת לדבר למלך שולח לקחת רשות ממנו והמלך שולח לו מרכבת המשנה שלו אבל מפני כבוד המלכות לא היה רוכב עליו רק הולך לפניו והוא הולך בלבוש רקמה ובי' איש רצים לפניו וכל ישראל שרוואהו חייב ללוותו, וכשמגיע לחצר סריסי המלך רצים לקראתם ועד הגיעו סמוך למלך ועבד הנשיא עובר לפניו ומפוד

והובים לפני הנשיא וכשהנשיא מגיע למלך משתחוה לו ואחר כך קם על רגל כעבד המלך רומז לסריסיו שיושיבו הנשיא בכסא שבשמאלו והמלך שותק מעט להראות כבודו ואח"כ המלך שואל בשלום ומשיב שלום ואח"כ המלך שואל בשלום עמו ומשיב ומתחיל ואומר לו שאלתו ובתת המלך שאלתו קם על רגליו ואומר למלך ברכה מתוקנת בחכמה והולך לו. אחרי הימים כאשר ראו שרי המלך גדולת הנשיא קנאו בו ויאמרו הנה עם בני ישראל הולך וגדל וימרדו בנו עם זרע דוד מלכם והרגו לנשיא ומיחסי ישראל אשר אתו והמלך שלח לעזרתם אבל כבר נהרגו ומשם והלאה נתבטל הנשיאות אבל הכתב לזרע דוד דאיתי יהוסט אבל לא שום שררה על ישראל ע"כ בקוצר: וראוי שתדע כי נראה במסכת ע"א פ"ק כי כמה שנים מאחרכן ואילך בני א"י היו מונים שנותיהם לחרבן ויתר הגולה למלכי יונים. בירושלמי דריה העלו ישראל עמהם מבבל שמות המלאכים כמו מיכאל גבריאל ושמות החדשים כמו ניסן אייר. בספרי פרשת בהעלותך אחרי צאתם ממצרים היו מונים ליציאת אחרי בואם לארץ היו מונים לכניסתם וכן אחר הבנין לבנין חרב הבית וכו' ובסוף אחר חרבן בית שני היו מחזיקים חשבון ביאת אלכנדרוס בירושלים וגם שנות חרבן בית שני אבל אחרי הרמבים התחילו ישראל כבללו להחזיר לשנות היצירה המקובל אצלנו באמת וי"א שטנין ליצירה התחיל מ' הלל בר' יהודה נשיאה שסירד לנו חשבונות הקביעות והעיבור שהי' קדוב לסוף חכמי גמרת בבלי כמו ד' אלפים ד"ס ליצירה וכמו ש' שנים אחר חרבן. במדרש מגלת אסתר אמרו כי עשירים עמדו בעולם קדח לפי שמצא אוצרות יוסף והמן לפי שמצא אוצרות מלכי יהודה. ואומר שמררכי יצא משמעי זב' שלח לך אומר שאסתר היתה בשעת הגס בת ע"ה שנים כפ' חלק הנא מבני בניו של המן למרו תורה בבני ברק בחוס' ב"ב פ"א המן הרג להתך לפי שהיה משיב רברים בין אסתר למררכי שם פ"ה אומר אימה דהמן נקראת אמתלאה בת עורבתא ואמ' ראברתם אמתלאה בת כרנבו וסימנך טמא טמא טהור טהור וראיתי כס' סגולת האומר הרוצה לכבוש השונא יזכיר ז"פ אמיה של המן:

עזרא הכהן הסופר הגדול קבל בבבל מברוך בן נרי' שנת ג' אלפים ש"ע והוא ראש לאנשי כנסת הגדולה שהיו קי"ד זקנים והיתה קבלת כל התורה ביד כולם והנודעים לנו הם חגי חכדיה מלאכי דניאל חנניה מישאל ועזרי' עזרא נחמיה מררכי ודוכבל כאן מתחיל שמנה דורות של הוראה במשך בנין בית שני הוא מלאכי הנביא ולא הי' מתראשונים לעלות לא"י כי היה טרוד לחזור תלממו לפני ברוך רבו

דלהיותו וכן מופלג לא היה יכול לעלות וגם היה סיבה מן השמים
 למען יכהן יהושע בן יהוצדק להיותו בן כ"ג ולא יהיה פתוחן פה
 לעזרא הגהן הוא אפי' שהיה צדיק כמוהו ודע כי כיום כ"ד אלול
 התחילו להבין צרכי הבנין וביום כ"ד כסליו התחילו לבנות. וזהו
 סדרת פקודי אומר שאבני יסוד ירושלים ויסוד ב"ה נגזרו ולא יתראו
 עד ביאת המשיח חסרו ג-כ אלו העניינים שהיו בבית ראשון והם
 ארון כרובים אורים ותומים אש מן השמים הבם כי לא היה יורד אש
 בכל יום וזה כי בימי שלמה ירד ועמד לעולם על המזבח רובץ כאריה
 עד ימי מנשה שאז נגנו ובפ"ק דיומא נראה שבבית שני רואים אש
 מן השמים על המזבח רבוץ ככלב אבל לא היה מסייע ממש כי בטל
 כח השכינה ורוח הקודש מנורה שלחן וכל כלי המשכן צנצנת המן
 מקלו של אהרן שמן המשחה כי כלם נגזרו לפי שאין להשתמש בהן
 זולת בהיות כל ישראל על אדמתם. הצוצרות משה נגנו בימיו כן
 נראה במדרש בהעלותך. במדרש בכואם מבבל בנה מזבח והקריב עליו
 קרבנות י"ט שנים קודם בנין הבית. במדרש ג' נביאים עלו עמהם
 מן הגולה א' העיד להם מקום המקדש וא' העיד להם מקום המזבח
 וא' העיד להם שמקריבים אפי' שאין שם בית וי"א א' העיד על
 התורה שנכתבה אשורית. כתב הכתרי מ"ג שהתמידה הנבואה עם
 אנשי בית שני מ' שנה בשנת ג' אלפים ת"י לבריאה היא שנת י"ח
 למלכות מרי הוא שנת ע' לחרבן בית ראשון התחילו לבנות חומות
 ירושלים ובית המקדש וכל כנה"ג ממונים ומחזיקים ידי הבונים
 ולהיותם תחת מלכות מדי ופרס הכריחו ליהודים לעשות צורת עיר
 שושן חבירה בהיכל. זרובבל בן שאלתיאל בן יהוכין עלה מבבל לא"י
 כמו נשיא וריש גלוחא ואתו עזרא הסופר וקצת הגלות עמהם זרובבל
 חזר לבבל ומת שם והוא א' מהק"ך דכנסת הגדולה אומר המדרש
 שזרובבל היה נקי ג"כ נחמיה בן הכליה זכפ' יוחסין אומר שנחמיה
 הוא נקי ג"כ התרשאת על שהתירו לו לשתות יין נסך בעבוד שהיה
 נותן לשתות למלך. דניאל נקי התך כנראה במדרש והיה בן י"ד שנים
 כשנבנם בחצר נבוכדנצר והי' נקי שישבצר לפי שראה ז' צרות במנחות
 פ' ר' ישמעאל ושקלים בירושלמי והרמב"ם פי' המשניות דשקלים
 ותוספות פי' מרובה אומרים שמרדכי דור אסתר הי' יתיר מת' שנים
 ונמצא בסוף מלכות חשמונאי והי' נקי ג"כ פתח"י. ביומא ובפ"ד מיתר
 אנשי כנסת הגדולה המיתו יצר הרע דע"א ובקשו להמי' דעירות לא
 עלה להם והנה הכנסת הגדולה הזאת חדשו לסוכת' והגא' כל גול"ה
 רבה תקוני' כמו תלוק הפסוקים וקרי וכתוב מלא חסד ופרשיות
 סתומות ופתוחות ואותיות גדולות וקטנות וטעמים ונקודות וכן מינוי

חדשי השנים שיתחיל מחדש תשרי כי עד שם היו חכמים מתחילין
 מחדש ניסן וע"א רבים כאלה הגם שנחלקו מאד קדמונינו המחברים
 לדעת מי חבר כל הדברים הנ"ל ועיין בהקדמות הר"ק פ"י יהושע
 והאפו"י בפ"ז מספרו ור' אליהו המדקדק בספר מסורת המסורת ולבי
 אומר לי להכריע שהכל ניתן למשה מסיני ושכחנו או שלא נתנו
 להכתב ואלו השרים כתבו הכל וחזרו להזכירם לכל ישראל. כמסכת
 סוכה אמרו בדור הזה היה באלכסנדריא של מצרים כפלים כיוצאי
 מצרים וע' קתדראות הוב בכנסת הגדולה וכלן נהרגו ע"י אלכסנדר.
 אחר זה נתישבה שנית ע"י חוניו בן שמעון הצדיק ונחאחר עד עתה
 חרבן בית שני שנחרב ע"י אדרינוס עם ביתר וכן שם בתוספות אמרו
 שנתישבה שלישית וכן ראיתי בקרוניקי. לפי התשובות נראה שמעשה
 מרדכי עם המן היה כמו בשנת מ"ח לאחר חרבן הבית הראשון ב"ג
 ניסן כתב המן הספרים ב"טו בו נכנסה אסתר למלך ב"יז בו תלו
 המן. ב"יג בו כתב מרדכי להשיב ספרי המן ב"יג אדר תלו י' בני
 המן ובאותו הזמן לשנה הבאה נכתבה המגילה אמרו חז"ל פרק י'
 יוחסין שמעט יהודים עלו עם עזרא לירושלים הניח בכל סולת
 נקיה מהיהודים. וי"א כי היהודים הרבים שגלו למצרים בחרבן ראשון
 ושאריו שם עד שאלכסנדרוס מוקדון בנה עיר אלכסנדרוס של מצרים
 והלכו שם ופרו ורבו בה וכן עשו את אשר הלכו לארצות צמון ומואב
 וארצות היונים וכן עשו הגלוי שהלך לספרד כי לא הניחום לצאת
 מבתיהם באמרם שכנין בית שני היתה תקידה לכו. ומה מאוד תמהתי
 שאפילו בימים האלו שהיתה נבואה בישראל לא נודע מאומה מעשר'
 השבטים שגלו וגם לא נראה שהדור הקדוש הזה בקשו לדעת מהם. ואם
 עדיין הם אחרי עבודת עגל ירבעם ואפי' שבט' חלק ד"ע אמר
 שהשבטים הלכו ולא יחזרו ור' אליעזר אמר שיחזרו, ויש מדיש
 האומר ירמיה החזירן ויאשיהו מלך עליהם ואמרו לא כלן החזיר
 אלא מקצתם ובספר עזרא אמר פרשה ח' כשראה נעדר ממנו לויים
 שלח שלוחים אל המקום. ואומרים ששלח אל תרי גזן ומדי
 שגלו שם השבטים ונקראים מונטי כסטי' ועם כל זה תימה הוא שאם
 נאמין הדבר כפשוטו שירמיה חזר כלם או מקצתן איך לא נכתב על
 הספר יהודית ואפי' כותבי זכרונות באומי' לא אמרו מאומה ולא
 יוסיפו. ועלה בדעתי לכתוב פה ראשי דברים ממה שמצאתי כתוב
 על הכבוד הגדול שבאופנים רבים נעשה לבית שני מאת כמה מלכים
 שהיו בג' מלכויות גדולות פרס ויון ורומא בעוד שלא גרם החטא
 מה שלא נעשה לבית הראשון לפי הנודע מהכתובים ועל אודות הדברים
 שחסר בבית שני כראיתא פ"ק דיומא שם אמרו דאש מן השמים בבית

ראשון היה רבוצ' כארי ובשני ככלב. וכן אמר יוסיפון ס"א פ"ג דוקן א' גלה להם מערה אשר התביאו ירמ' ושהי' בשמן עב או מים ויקחוהו ולא יכלו למצוא יותר כי ירמיה בשבע שלא יתגלה עד קבוץ גליות. וכן שם ס"ג פ"ט שהיו נכרים תשובות אורים ותומים באבנים כתיבות וחטרו כמו מאתים שנים קודם החורבן עבור חטא ישראל וכן אמר ביומא פ' טרף שחדלו בבית שני משמת שמעון הצדיק. עזרא פרש' ו' כתב דריוש מטעם המצא כתוב שזה היה ג"כ רצון כורש הקודם אליו צוה לאמר ומנכסי מלכא זכו' מתיבה להון דיהון מקריבין לאלקא שמיא ומצלין לחיי מלכא ובנותי. וכן כל הפרשה ההיא וכן מה גדלו התשורות ודורות שעשה אלכסנדרוס מוקדון למקדש ישראל. וכן הכבוד הגדול ודורות נפלאות שעשה תלמי פולדולמי כשהעתיק התורה. יוסיפון ס"ב פ"ג אנטיוכוס הגדול זקנו של אנטיוכוס אפופני הרשע צוה שלא יוקו ישראל ולא מקדשם בשום דבר נגד רצונם. וכן ס"ג פ"ה הכבוד הגדול שעשה דימיטריאו מלך יון אל הכית בימי יונתן בן השמונאי כ"ג שמחל ליהודים ו' אלפים שקלים שהיו חייבים לו ואמר הנבי מיחד מהכנסתי פ"ו אלף שקלי כסף בכל שנה לקנות זבחים וכל איש שינוס למקדש לא יוכלו לתופשו אפי' שהיה חייב למלך ואם יצטרך למקדש איזה תקון אני רוצה שיעשה להוצאתי. ועוד שם אמר כי מלכי אסיה כבדו מאד ב"ה. וכן בס"ב נגד אפיאון אמר כי תלמי ג' הנקרא אירגיטי בשנצח מלכי אשור ושב לביתו שמה לא הקריב זבחין לאילילים בשום מקום אלא לירושלים. בס"ו מהמלחמה אומ' כי אלכסנדרו אביו של טיביריאו הקיסר-הוציא סך מרובה גדול בהדור ט' דלתות ההיכל ועזרת גשים בתכלית היופי וגם טיבריי לא רצה שפילאטו מקידו בירושלים ישים מגינים זהב במקדש להיות כתוב בו שם הנותן פס"א הנז' פונפיא לשר צבא לרומיים בימי מחלוקת האחים אריסטובלוס והורקנוס בני ינאי נתן יקר ותפארת למקום ההוא בעברו שם וכן ציסארו אגושטו שאחר כך היה קיסר כאשר שמע שלא הי' שם תמונה צוה לכהנים שיקרבו על שמו ומהכנסותיו פר אחד ושני כבשים בכל יום ואשתו התנדבה כלים רבים של כסף וזהב וכן שם ס"ו כי ציסרו הנז' אחרי היותו קיסר צוה שכל העולם יוכלו לשלוח נדיבותם אל ב"ה אפי' שדבר המלך הוא שלא להוציא כסף ממדינה למדינה ושהיהודים יוכלו לבנות כנסיות ומדרשות לרצונם אפי' שאל יתר העמים הוא אסר בלי רשותו. ס"ז פ"ב קליאופטרא מלכת מצרים כבדה מאד המקדש בנדבותיה וגם עמים רבים ומלכי הארץ שלחו מנחה מדי שנה בשנה. ס"ב פ"ס מאריך מעשה הילנ' המלכה ומונבו בנו כ"ה

שנים קודם והחרבן בימי קלאודיוס קיסר ואגריפס מלך ישראל ישמעאל בן שאבי כ"ג ס"ב פ"א בירון הקיסר היה שולח עולות וזבחים למצן יצילית במלחמתיו ואלעזר בן חוניו כ"ג פ"א השליכם הוצה ואז נהפך הקיסר לאויב. שבת פ"ב נס חשמונאי בנרות. יוסיפון ב"י חשמונאים מ"ד סיליבקה מלך יון שלה פקיד לבנות מקדש וכשנכנס שם חלה למות ובתפלת הכ"ג נתרפא. וכן אחר כזה אירע לפקיד תלמי פוסקן העניית פ"ג בבנין ב"ה בימי הורדוס לא ירד מטר :

שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה ונשארה בידו הקבלה מבל הבגסיה והיא שנת ג' אלפים ת' לבריאה ושמש בכהונה גדולה מ' שנה וי"א שהיה בקרא ערו גם כן. שנת ג' אלפים תמיח לבריאה שהיא אלף שנים ליציאת מצרים ומתן תורה. ר' שנים לבנין בית שני מתו חגי זכריה ומלאכי הנביאים י"ז סבת ונסתלקה נבואה מישראל ואז נכנס בירושלים אלכסנדר מוקדון ולבקשתו התחיל זמן השטרות על שמו זמן השנים מתשרי כ"ג ועשת הנחות רבות ליהודים ומתנות למקדש בדורו היה ר' דוסא בן הרכינס שחיה יותר מארבע מאות שנים עד ימי רבי עקיבא כנראה ביבמות פ"א חוניו בן שמעון הצדיק הלך ובנה כמו מקדש באלכסנדריא של מצרים והקריב קרבנות ולפי הגראה בגאווה הוא אחר כך על גרזים עם עזר השומרונים כותיים וסיעת צדוק ובייתוס ונמשך זה הבית כמו ר' שנים. והסיבה הוא כנראה בירושלמי דיומא ומנחות לפי שנפלה קטטה בין חוניו ושמעון אחיו על הבהונה גדולה. ובדברי מסכת יומא פרק בא לו ומגלת הענית פ"ט ג"י כי מקדש הר גרזים היה כבר בנוי בימי אלכסנדרוס מוקדון ובדברי היוסיפון בהרבה מקומות נראים הפרשות רבות ואין בלבי ויכולתי להכריע בענינים אהם. רק יהיו לך למוכרת דרך מעבר. פ"ק דחולין אמרו דמות יונה מצאו בהר גרזים ויש מדרש שהיא ע"ז שומן יעקב. וכתב בקרוניקו כי סמירימיס המלכה רביעית למלך נמרוד בבבל שהפליגה במלחמות יותר מכל האדם התחילה להביא על דגלי מלחמותיה דמות יונה וי"א לזה נרמו בירמיה שאמר מפני חרון היונה שרומן אל מלכות בבל :

אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק בשנת ג' אלפים ת"ס לבריאה בימי ר' אליעזר בן חרסום עשיר מופלג בימיו נתחדש סת צדוקים ובייתוסים ובנה מקדש בהר גרזים כאשר תראה למטה במקומו וסבת אפיקורסתם תמצאנו בפי אבות לתרמב"ם.

יוסף בן יעקב איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מאנטיגנוס שנת ג' אלפים תיק לכריאה שהיה שנת ל"ב לבנין בית שני. בימיו היה אלעזר הקטן כ"ג שכתב לו טולומיאו מלך מצרים שישלח אליו זקנים להעתיק התורה מעברית ללשון יוונית והנוצרים השימו כל המעשה הזה בספר בפני עצמו וחלו אותו במנין הביבליה שלהם וקראום אריסטיאיו ובחדתי להציגו לפניך בקיצור הקצורים למען תראה מעלת תורת משה, בדוד הזה התחילו ראשי הקבלה להיות זוגות כי א' היה נשיא ואחד אב בית דין והיה יוחנן כ"ג אביו של מתתיהו ועשה ב' פרות. באבות דר' נתן יוסי בן יעקב אומר בשם שהצדיקים הסידיים כן בהמתם כנראה בגמלים של אי"א וחמור דר' פנחס בן יאיר וחמור ר' חנינא בן דוסא. אריסטו אחד משרי מלך פילידילפי בן טולומיאו בן לאגי מלך מצרים כתב כל הנמשך מהעתקת תורת משה כזה הדרך והו קיצור הקיצור גלות ישראל למצרים ע"י המלך טולמיא בן לאגי אבי המלך אשר לקחם מירושלים ואשור וערי אדום וזלת כי בראשונה באו עם המלך פסמיקטן אשר מכלם הבחור"י שבהם בעלי זרוע סך כמנו שלשים אלפים נלקחו להיות במלחמותינו וחקניהם ונשיהם וטפם נתנו כמתנה לשכירים ונמכרו מזה לזה והחזיקו בהם לעבדים ולשפחות המלך כיום הזה שכל גופות היהודים הם יובאו למצרים וקנה אותם אשר היו יותר מק' אלף וישימם לחירות שילכו וישבו לארצם וקצתם מהבחורים בחר לו לצאמנים וישימם בחקוקה אשר בכל מלכותו למען יחיו שומרים באמנים נגד אויביו וזה היה קצת הדורן ששלח המלך לאלעזר הבתן בירושלים. וגם שלח לו שלחן כולו זהב מקשה אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה הצי קומתו וב' ככרי זהב מקשה וב' ככרי כסף וב' גביעים זהב מקשה ובמזלם ציודים יפים ונוראים לא גראה כמוהם, וקשרו בצוירים ההם מרגליות יפות ונוראות גדולים וכינונים וקטנים כפי צורך יוסי הצוירים לא בעשו כמהו לעולם כי הוא אסף כל האומני במלאכות האלה מכל מלכותו וצמד עליהם תמיד למען יעשוהו היותר יפה שאפשר באופן שנכנס בהם יותר מה' אלפים חתכים של מרגליות טובות שהיו שוים חמשה פעמים יותר מדמי שוים מהכלים והכל שלח עם אגרות ע"י שלחמו דודון אל אלעזר הכ"ג בירושלים ומחלה פניו לשלוח לו תורת משה עם ע"ב מתרגמין אותה מלשון יהודית ללשון יווני וזה אריסטיאיו היה א' מהשלוחים וכתב ציור מעמד ירושלים והוא מצב ירושלים הוא על שדרת התר ועל ההר מוקף ג' חומות גבוהות ע' אמה ועליהם ענינים תלויים בגבוה שחלופי עליהם מתופעים לכל רוח נושבת ושם מובח גדול זכו. התחיל כולו רצוף אבנים של שיש

גדולות. ויש נחת הארץ כמו ה' שמיניות מיל מעין גדול גובע מים חיים וממנו עולים ובאים בהיכל יאורים קטנים הרבה לצורך העבודות וכל היארות מלמעלה ומלמטה רצופות בעופרת. ויש תמיד כמו ע' כהנים כהורים ובעלי זרוע מאוד לפי שלוקחים הפרים וכבשים ועצים גדולים ושמינים מאד בידם בקלות גדול ומשימים על השלחנות וזורקים מזה לזה בנקלה. ויש ביניהם שתיקה גדולה ועצומה אין קול נשמע וכלם יודעים מה לעשות בעבודתם ועושים אותה בקלות. ומביאי הקרבן הם יותר מקיני אנשים. במעט תמיד ויש לפעמים שם הכיץ אשר זולת הדוד גופו הטבעי כאשר הוא לבוש בגדי כהונה והמיטיראה על ראשו דומה לבר אלקין ונותן סלא לכל רואיו ומחד ורעדה ובגדי כל הכהנים המשרתים הם ארוכים עד כף רגלם, ויש מבצר גדול אצל העיר על ראש ההר נתון במקום גבה ועליו מגדלים רבים כלם בנויים אבני גיית גדולות ויש בהם שומרים נאמנים והם כמו תיק אנשים ואינם יוצאים אלא ה' אנשים בכל פעם וזה ברשות קצינם ואינם יוצאים בשנה אלא מעט פעמים ולא יפתחו לשום אדם אלא ברשותו ומביטים ושואלים בכמה הקירות עם הנכנס והעיר מקפת כמו מ' רים רי"ל חלק א' משבעת חלקים וחצי של מיל ודרכי העיר חלוקות והם בשפוע ההר וחלקים כל אחד מהם לשנים חלקים עליות שבהם הולכים האנשים קדושים וטהורים ותחתיות שבהם הולכים עמי הארץ שאינם כי כ טהורים וחוצה לה הרים וגבעות וכלם מרעה שמן ודישן והערכיים היושבים על גבולם מביאים סחורות מכל המינים והירדן משקה הארץ כמנהג נילוס במצרים ודברתי עם הכיץ על כמה עניינים ומנהגות מהיהודים והשיב טעם עופות ובהמות וחיות טמאות הוא לפי שדורסים כדי להעמידנו רחוקים מפעולתם ולא נקח ממון זולתינו ולכן נטמאו ומעלה גרה סימן לנו שחשוב בדבורנו קודם צאתנו חוצה ממינו ומפרים פרסה כדי שנהלוק עניינו לטוב וכן שרצים טמאים נבדלים ממנו להיותם בעלי השחתה. וכן משפט העריות והנדות וציצית ותפילין ומזנות וברכת כהנים וכן במעשה הקרבנות כלם נצטוינו כדי שנעמוד תמיד על ההתבודדות בגדולת האלוקי ונהיה מתמידים במעלות המדות ומשכלות. אלעזר הכיץ שלה ע"ב זקנים חכמים ונכונים עם התורה אל מלך תלמי ועמהם אגרתו החשובה וקבלת הדורות והשואות חן. הביאו התורה לפני המלך כתובה באותיות מונהבות על קלפים דבוקים יחד באופן שאי אפשר לבחון מקום הבורם יחד ויקבלם המלך בשמחה ויצו שיאכלו אתו ו' ימים רצופים ובכל יום שאל מהם פתרון תודת ומשלים ככתוב בספרו באורך וכולם השיבו כראוי כרצון המלך אשר תמה מאד מחכמתם. אחר כן הובאו

על אי א' דרך שפת הים רחוק מאלכסנדריא כמו מיל ונתנו לכל
 אחר מהם חרד וככל יום ויום היו באים באשמורת הבוקר לשאול
 בשלום המלך ולברכו ושבים להודים ומתפללים ואח"כ אובלי ומעתיקי
 עד שעה השיעית ויוצאים לרוח היום לעדן כי היה להם שם כמו
 גן עדן וכל ההכנות המצטרפות להם היו לרוב. והשלימו ההעתקה
 בע"ב יום ואח"כ דימטריאו שד הליבראריאו קרא אליו כל אלה הזקנים
 יחד וכל היהודים שהיו בערי מלכות טולמואי הנזכר ואחרים ג"כ
 ויקרא באזניהם נוסח ההעתקות וישד בעיני כלם ויאמרו כי היא ישרה
 מאוד ונעשה ממנו העתקות הרבה עם צווים שלא להוסיף ולא לגרוע
 מנוסח ההעתקות. וישלח הזקנים עם מתנות רבות ועם זהב ובסף
 הרבה להקריב קרבנות על שמו בירושלים וראיתי פיג דמגלה בגמרא
 בבלי וכן שם בירושלמי אומר תניא מעשה בתלמי המלך שכנס ע"ב
 זקנים והכניסו וכו' וזכה ראיתי במכילתא פרשת בא אל פרעה ומדרש
 פרשת שמיני במסכת סופרים פ"ק אומר חמשה זקנים כתבו לתלמי
 התורה והיה היום שהוא קשה כיום עשיית העגל וכו' ובסוף מגלת
 הענית אומר ח' בטבת נכתבה התורה יונית כהי תלמי המלך והחשך
 בא לעולם ג' ימים ונ"ל שד"ל שמרוב פחד היהודים עשו תעניות
 ותפלות והרשחורו פניהם כמו שעשו בימי המן ולא ידעתי הברע והיה
 ראוי לבקש אם זאת ההעתקה היתה של חמשה חומשי תורה לבר או
 כל המקרא. וגם כזה לא ידעתי הברע כי לא מצאתי דבר מפורש בזה
 כי יש פנים לכאן ולכאן. כי נמצא לחז"ל כמה פעמים תורה שדומה
 לכל המקרא ולפעמים דומה אל החומש לבר ומדבר אריסטו' הת' וגם
 מדברי היוסיפון ומדברי פילון היהודי ומדברי גדול החכמים שבנוצרים
 נראה שאינן אלא החומש ועל דבר השתלשלות נוסח ההעתקה ההוא
 באמת ובאמונה ראיתי ראש חכמיהם בספר עיד האלקים סט"ו פ"א
 ופי"ג שאמר נכון הוא לשפוט כי בזמן הסמוך להעתקה האמיתית.
 היונים המצרים שנמצאו או היו שונאים את הישראלים בתכלית באופן
 שבזדק וי"ל בשגגה ויטו אינה דברים וממנו באו השנויים שבכל
 התעתיקות שיצאו מהם אבל הנוסח שיש ביד העברים היום משוכח
 מכלם וזוה כתב בספר י"ח פמ"ג ופמ"ד ובפ"י מאמר מ' וזוה כ'
 אוקינו החכם בפ"י אגרת פאלו לרומיים פ"ט וכן אלכסנדוד דאימולי
 חכם גדול בתורות הקסדים בעצמו חלק ו' ס"י רל"ג ודע כי המלחמות
 נעשו בין ציסר הקיסר ופונפיאו ואנשי הצבא שרפו כל בית המדרש
 ההוא שהיה בהם בימי תלמי הז' אלף מיני ספרים וכתובים
 ההעתקה אמיתית והא' מיד הזקנים ממש כן כתבו אבלוגילאי
 ואגרוסיאו סופרים נאמנים לד"ה ודע כי י"א שהזקנים העתיקו התורה

שהיתה אצלם נהוגה בלשון ארמית אל יונית וייא מלשון הקודש שהיא אצלנו היום וראיתי כתוב בכתבי רון אנטו' והניכר' ספרדי שתורת משנה הזעתקה פעמים רבות כאשר תמצאנו באורך לענינו בחלק ג' בזה הרור שהזעתקה ט' פעמים. יהודה בן טבאי ונתאי הארכילי קבלו מן השני יוסי הנ"ל שנת ג' אלפים תקים לכריאה היא שנת קני"ב לבנין בית שני וכמו ט' שנה קודם מלחמת יון. ראיתי בקונטרס ישן כי בדור הזה היה אליהו הנזכר במשניות ובגמרא בלשון תנא דבי אליהו שדומן אל בית מדרשו ואינו אליהו הנביא בשום פנים ועוד ראיתי שם כי היה כמו בדור הזה מעשה שהביא ר' אמי בברכות פ"ק כמה גדולים בעלי אמנה מחולדה ובור זכן היה המעשה שמביא בעל הערוך בערך חולדה ואני מקצר נערה מקושטת שהלכה לברה לבית אביה וטעתה בדרך עד שהלכה חוץ לשוב ותצא מאר פתחה עיניה ותרא באר עם תבל ואין לה ללי קשור בו. נשתלשלה וירדה לבור ותשת ולא יכלה לעלות אליה ותבך ותצעק עבר עליה איש והציץ עליה וישאל לה אם היא מבני אדם או מן המזיקין והשיבה מבני אדם ויאמר לה אם אני מעלה אותך תזרקקי לי ותאמר הן עם שבעה תעלה וספרה לו עובדא היכי הוה והיה רוצה האיש להזקק לה ותאמר לו מאיזה עם אתה ויאמר ממקום פלוני וכהן אני וגם היא אמרה אנכי ממקום פלוני וממשפחה פלונית ואמרה לו משפחה קדושה כמוך בך בחר ז' מבקש לעשות כבהמה בלא כתובה וקדושין בוא אצל אבי ואמי ואתנשא אתך ככבוד ובטהרה ונתרצה האיש ונתנו ברית זה לזה ואמרו מי יעיד ונתפשרו שיהיו עדים השמים וחולדה שעברה לפניהם והבאר והוא והלכו כל אחד לדרכו הנעדה עמרה באמונתה וכל מי שתבעה אותה להנשא היתה ממאנת בו כיון שהחזיקו בה אביה ואמה עשתה עצמה כשומה וקדעה בגדיה ובגדי הנוגעים בה עד שנמנעו בני אדם ממנה והאיש שבת בריתו ונשא אשה וילדה בן ותנקתו חולדה ועוד ילדה בן אחר ויגדל ונפל לבור אמרה לו אשתו אם הבנים היו מתים כדרך כל האדם הייתי מצריק דיני עכשיו שמתים במיתה משונה אמרתי בלבי שיש בידך איזה עץ חמור ולכן נשפש במעשיך והבידך נא לי ויספר לה האיש המעשה הנזכר והיא השתדלה להתגרש ממנו ותאמר לך אצל אשתך שהומין לך הבודא זכן הלך ושאל עליה בעידיה והשיבו לו היא שומה והלך האיש אל אביה ויספר לו כל המאורעות ורצה ללכת אליה ויאמר אני מקבלה אלי עם כל מומיה. ובבואו אליה התחילה להשטות גם עמו והוא הזכיר לה מעשה הבור ומיד נתישבה דעתה ותאמר לו אני עמדתי בבדיתי ונשאך ופרו ורבו בבנים

ועושר וכבוד ע"כ:

יהושע בן פרחיה ושמעון בן שטח יקבלו מהם שנת ג' אלמים תרכ"א
 לבריאת שהיא שנת ר"יג לבנין הבית. זה יהושע אינו
 המלמד תורה לתלמיד הרמון כמו שחשבו קצת האנשים
 אבל היה אחר בימי תלמידי הלל ושמאי כמו שבעים שנים קודם
 תורבן הכית. שבימיו היו החידושים ההם. בימיו היה
 אליועני כ"ג שעשה פרה א', והנה מצאתי שהרמב"ם בראשית משנה
 תורה שלו חשיב בסדר הקבלה יהושע בן פרחיה הנה בדור ר' יהודה
 בן טבאי וכן עשה בעל ספר היוחסין והראב"ד בספר הקבלה שלו
 כתב יאודה קודם יהושע ואני הלכתי בזה אחרי הראב"ד כי לא מצאתי
 מכריע. זה יהושע בן פרחיה האריך ימים מאד בימיו מלך מתתיה
 בן יוחנן כ"ג שנה אחת היא שנת של ר"יג לבנין הנ"ל והא' מרד
 באנטיוכוס מלך יון והרג ניקנור משנתו עם תשעים אלק' יונים וזה
 שיהודה בנו הגדול ימלך אחרי זה כי אלו היונים צו ליהודים שלא
 יעשו שבת ר"ח ומילה ושאת הישועה בקבלה על פה יש לנו שנהרג
 ניקנור באמצעות יהודית בת מתתיה שניקנור אהבת מאד והיא הלכה
 אליו ונתנה לו מאכלים של גבינה הנחתנים צמא ותשקהו ותמיתוהו
 ותביא ראשו לאחיו ואז היהודים הלכו על היונים וימיתום כנ"ל
 ויגרשום מאי וראוי שמוע בי לא יש זכר מזאת האשה אלא המדרש
 שטביא הרין פ"ב דשבת אמנם במגלת תענית פ"ו מזכירה כמדרש
 אמרו ז"ל בסגנון אחר וכן הנוצרים בספר יודיאה מזכירים בסגנון
 אחר ולכן נוכל לומר שבטול מגלת תענית הסכימו חכמי הדור
 לכלול יחד בשמחת חנוכה דבר יהודית מתי שהיתה ויהודית אחרת
 בת חשמונאי נס הנרות כלם בהצלה מאנטיוכוס. וישב אנטיוכוס
 וישלח שנית חיל רב על ידי בגרים וילכו בני מתתיה ויהודה מכביי
 אחיהם בראשם ומכבי ר"ל מי כמוכה באלים ה' שהיה כתוב על
 הבגדיה"ה שלו ויהרגו בשונאיהם מאד וגם יהודה מכבי נהרג וכן
 אלעזר אחיו נסבך בדם הפיל. וישב שלישית אנטיוכוס ושלח עם
 כחול הים צ"י פליפוס משנתו תבנס בירושלים והעמיד צלם בהיכל
 והרג הרבה יהודים שלא רצו להשתחוות לצלם. ועל כלם הנה ושבעה
 בניה. וה' היה עם האחים ויהרגו בשונאיהם. ואחר כך שלח אנטיוכוס
 פלוגיאז ואחר כך לישיאה שתי צבאותיו ובכל פעם נצחו
 היהודים עד שגרשו מארצם כל היונים ובמשך אלו
 המלחמות מלך יהודה שש שנים וימת ויהונתן אחיו שש
 שנים וימת ושמעון אחיו שכוננה עשרה שנים ומת. בו בימיו בטלו
 המלחמות וישאר יוחנן בן שמעון הנק' בלשון יון הנריקטוס ונלחם עם
 המלך מצרים ועם מלך יון וינצחם והוא הרס עיר שומרון מטרופוליין

לכותים וצדוקים וחרב מקדש שעשו על הר גריזים שהיה ר' שנים לבנינו וישב ירושלים בשמחה ולפי שמסיל א' ושמו אליעזר אמר לו שהיה חלל ופטול לכהונה והחכמים לא נזפתו נהפך לאיש אחר והאמין לצדוקים והרג עם רב מישראל המאמינים בתורה שבכ"פ זהו יוחנן כ"ג ששמש בכ"ג פ' שנה ולבסוף נעשה צדוקי ומלך ל"א שנה וימת ארסתבלוס בנו מלך ב' שנים וימלוך אלכסנדר אחיו ובדאשונה היה פרוש ולבסוף נעשה צדוקי והרג מאד בחכמים וימלוך כ"ז שנה ותמלוך אלכסנדרה אשתו ט' שנים ותאהב הפרושים והניחה מאלכסנדר אישה ב' בנים והם הורקנוס ואהב פרושים וארסתבלוס אותם צדוקים והיו מלחמות ביניהם על דבר המלוכה ופעמים רבות זה זה מלך ולבסוף מתו שניהם ואויביאנו קיסר רומה המליך על ירושלים הורדוס עבד חשמונאי והוא לקח לו לאשה מרימי בת אלכסנדר בן ארסתבלוס ולהיות הורדוס קל לקבל לשוך הרע מפני זה המית מרימי אשתו ושני בניה שילדה ממנו וגם בן אחר שהולדה לו אשה אחרת ובשנת כמו ק' שנה קודם חרבן בית שני בי מלך בן ג' שנים קודם החרבן כנראה בבא בתרא פ"א הפ"ל כל בית המקדש ארצה לכפרת עונותיו שהרג הרבה מהפרושים ובנה בית המקדש מחדש וזה עשה עם עצת בבא בן בוטא חכם גדול שסימא עיניו כנדאה בכ"ב ואומרים שעשאוהו יותר יפה ועשיר מבנין שלמה ומלך מ' שנה ימת בן ע' שנים ובמותו כבוד גדול עשו לו והוא השמיד כל משמחת חשמונאים כי פחד שמא יורידתו ממלכותו ואמרו חז"ל שכליית זאת המשפחה הנוראה אפי' שהיו צדיקים וחכמים גדולים היו לפי שלקחו להם מלוכה על ישראל שאסור ללקחה אם אינו מורע דוד וימלוך ארקילוס בנו ט' שנים ואנטיפוס אחיו הנקרא הורדוס השני מלך י"א שנים ואגריפס בן ארסתבלוס בן אלכסנדרו אה ארקילוס מאשה אחרת בן הורדוס הוקן הראשון הומלך על ישראל ע"י טיבריא קיסר רומה ומלך כ"ג שנים ובא אליו אספסיאנוס וטיטוס והרג אותו ומנבז בנו ג' שנים והצי קודם חורבן הבית הוא בוטל התמיד ונחרב הבית ובאו מספר התרוגים לסבת המלחמות אלף גלפתי ומאה והשבועים צ"ז אלפים וכמעט כזה הסך נהרגו מהפריצים בכל משך ימי המלחמות האלה זולת המתים בידי שמים בימיו היה חוני המעגל אשר אמרו חז"ל שהיתה תפלתו נשמעת מאד כנדאה במס' תענית ונהרג חוץ לירושלים במלחמות הורקנוס וארסתבלוס מבני חשמונאי אחים ואמר במדרש שחוני ישן ע' שנים וכשנעזר והלך למדרש ולא עשו לו כבוד כנקמתו כראוי שאל בתפלתו למות ונשמעת קולו וימת :

שמעיה ואבטליון קבלו מהרשע בן פרחיה ושמעון בן שטח שנת
 ג' אלפי תשכ"ב ליצירה ושי"ד לבנין בית שני במסכת
 גיטין וסנהדרין פ' חלק אמרו שהיה מבני בניו של סנהרב אשר
 נתגייד אחרי התריגות גדולות שעשה בישראל ואלו החכמים היה להם
 רשות לשפוט את ישראל להיות אמם ישראלית וראיתי כתוב שלהיותם
 גרים לא היו יכולים להזכיר בלשונם היא והיו אומרים אין במקום
 הין יש אומרים שיש בתורות הקטרים של רומה פסק אחד נקרא על
 שם אבטליון כשהיה ערל ברומה ואני השתדלתי עם החכמים גדולים
 למצוא הפסק ההוא ויגפתי ולא מצאתי כימיהם היו נשיאים בירושלים
 בני בתירא ור"י בן בתירא האריך ימים מאד עד שהיה כדור שמואל
 ולוי כנראה בשבת פ' ר"א ובפ' כל הבשר: הלל ושמאי קבלו משמעיה
 ואבטליון בשנת ג' אלפים תשכ"ח ליצירה וכמו ש"כ לבנין הבית שני
 בירושלמי דבתובות פ' הגושא אומר א' מקדמוני משפחתו של הלל
 שהיה משבט בנימין לקח לו לאשה בת א' מבני שפטיה בן אביטל בן
 דוד המלך וכו' ואומר המדרש פרשת ויחי שנמצא בירושלים מגלת
 יחזקין האומר הלל מורע דוד ר' חייא רבה מורע אבטל ר' יוסי בר
 חלפתא מורע יונתן בן רבב רבי נחמיה מורע נחמיה בן התרשומא
 וכן בהלכות סנהדרין פ"ד הרמב"ם בהגיה אומר מפני מה ראש הגולה
 שבבבל גדול מן הנשיא שבאי ומשיב מפני שהוא בא מן הזכרים
 והנשיא מהנקבות ובתובות ריש פ"ק אומרי' התוספות הלל נהג
 נשיאותו עד ג' שנים לאחר מלכות הורדוס והיה לו את עשיר ושמו
 שבנה ולא רצה להעניק לו בעניונו כדאיתא בסוף סוטה י"א שהלל
 היה אח חוקיהו הנזכר בשלשלת זרע דוד המלך. אומר סדר עולם
 ט' באדר נחלקו הלל ושמאי ולא נחלקו כי אם בג' הלכות כנראה זרע
 כי בפ"ק רשבת עד ימי הלל היו קורים ת"ר סדרים משנה שהיה
 להם בקבלה ממרעיה והלל וסיעתו תקנו הכל בשתא סדרא וזה היה
 בתחילת מלכות הורדוס כנראה בפ"ב דחגיגה זרע כי כל אלה ראשי
 הקבלה דלעיל היו בבל והלל הנזכר עלה מבבל לא"י והקם שם
 לנשיא כמו ק' שנה קודם התרכן ונשאר בבבל ונקראו אחיו על
 הנשיאות כנראה בסמי"ג עשין ס"ו קמ"ח זרבי"ג שאמר שם ת"ר הלכה
 זו נעלמה מבני בתירא שהיו מגזע ישי וראשי ישיבות בירושלים
 וכו'. זרע כי בני בתירא היו ג' אחים ונקראים יהודה יהושע שמעון
 אחים בני בתירא מיוחסים ונשיאים במסכת עדיות והלל הנזכר האריך
 ימים עד ק"כ ש' ונמשך נשיאותו ובניו ק' שני שהוא עד התרכן עד דוד
 רבן יחזקן בן זכאי וכלם נקראים דוד א' ונבלעים תחת שמו בשלשלת
 הקבלה והם רבן שמעון בנו זרבן גמליאל בן בנו ורשב"ג שנהרג ע"י

שיטוט בחורבן עבית וכלם היו תחת מלכות הורדוס עבד חשמונאים ובניו אחריו וגם שמאי האריך ימים כמו הלל חברו ולכן נקרא שמאי הזקן ודע כי מימי מרעיה עד ר"ג הזקן בן בנו של הלל היו קודין ומלמדים בעמידה ולהיות שכא וחלשה בעולם והתחילו לקרות בישיבה ודע כי כשהעלו אנשי ירושלים את הלל הזקן לראש העלו מנחם שיהיה בן זוגו כמדדש אחד כדרך שנהגים להיות בין האומות בסטודיאיים המפורסמים שמימים ככל ההכמות ב' ראשי ישיבות באופן שהמלמדים והדורשים ותלמידיהם מקנאים זה בזה ובוהו הדרך מרבים בחכמות ותלמידים ומנחם הנזכר הוצרך ללכת אל שרי מלכי פרס עם ס' אנשים לבושים זהב כדאיתא בחגיגה הישיבות העלו שמאי תחתיו וזה מנחם היה כמו נביא ההתנבא להורדוס שימלוך בימיהם היה נבא בן צנטא והורדוס כבד ימאד הלל ושמאי ומנחם ותלמידיהם ואלפים ורבבות מהכמי בעלי הוראת שמונים תלמידים מעולים מהאחרים היה לו להלל הנזכר גדול שבבלן היה יונתן בן עוזיאל אשר האריך ימים עד שבבחרוהו קבל מן חגי זכריה ומלאכי הנביאים ובוקנותו היה מחברי ר' יוחנן בן זכאי. ושמאי היה הולך לבקר הלל כנראה בפי' יש נוחלין הלל כשעלה מבבל היה לו מ' שנה ומ' שנה למד ומ' שמש ישראל בימיהם היה רבי יוחנן החורגית שהלכו לבקרו הלל ושמאי בסוכה וחנניא בן חזקיהו בן גריון שעלו ביה וב"ש לבקרו כנראה במסכת שמחות פ"ו זשם גזרו י"ה דברים כנראה פ"א דשבת והוא כתב ספר מגלת תענית בימיהם היה ר' נתנאי בן הקנה שחבר ספר הבהיר על הקבלה והאריך ימים זרבי חנינא בן דוסא שהיה מלומד בנינים כנראה בפי' ערבי פסחים ובפי' דתעניות לבימי הלל ורביז עבדו ב' כהנים גדולים והם הנמאל המצרי וישמעאל בן פאבי התסידים שכל א' מהם עשה פרט א' בדור השתה היה שמואל הקטן שתקן ברכת המינים לפני ר"ג הזקן ונקרא קטן בערך שמואל הנביא ומת קודם החורבן וגם לפי שאפילו שהיה חכם גדול עם כל זה ה' קטן בעיניו אמרו חז"ל שבזמן שביה ה' קיים היו סנהדרין יושבים בלשכת הגזית ושתי בתי דינים של כ"ג היו במקדש א' והיה עומד על פתח העזרה וא' בפתח הר הבית ומלבד אלו היו בירושלים תפי"א בתי דינים אחרים ודע כי זולת בתי דינים של ירושלים היה ב"ד לכל שבט וכן בכל עיר והיה להם ב"ד של ג' לזון בדיני ממנות ובכל עיר שהי' נמצא ק"כ ישראלים היה להם ג"כ ב"ד של כ"ג לזון להם דיני נפשות ודע כי לא נמצא כנורה מי שהיה מעמיד ובוחר אלו שופטים כי י"א שהיה המלך בהמצא וי"א הסנהדרין וי"א גדולי המון בפי' זכריותו אמרו שכל המניין שב"ש ישראל היו לאדם כל

חיו והיו גיב ירושה לבניו אם היו ראויים בפי' דעין אמרו מי שנה
 קודם החרבן גלתה סגהדרין ממקומי מפני שרבו הרצחני' ובטלו
 דיני נפשות מישראל ואז נפתחו שערי הקיבל מצעמן וגער בהם
 ריבין במדרש שיר השירים אומר שהיה בירושלמי תפיא כנסיות.
 במדרש איכה א' שלכל כל א' היה בעל גמרא וביד ומדרש ריבין חי
 גדול מבולם. הרמב"ם בפי' המשניות מהקדמת עירובין א' שר' פרידא
 נולד קודם החרבן וזיה מ' שנה ובפ' מסכת אבות פ"ד א' שר' דוסא
 בן תרביסם היה בדרך שמעון הצדיק והאריך ימים עד שראה ר"ע.
 אהה בני אל תחמה כי הרבת חכמים נמצאו מגמרא שהפליגו באורך
 ימים ולכן נמצאו בהוראות בבי' וג' דורות גיסינ פיה אמרו שר'
 צדוק עמד מ' שנים בתענית למען לא יחרב ביה ונעשה כל כך
 דהו וכחוש באופן שבאשר היה אוכל נראה המאכל חוץ מגרונו ודע
 שאלו השמונה דורות של הורא' יתרו בבית שני מתחלתו ועד סופו
 לא ראו החרבן ודע כי כל ימי הייתי חוזה על סך ושם הכהנים גודלים
 ששמשו בבית ראשון ובבית שני וזה כי מאמרי הגמרא והמפרשים
 אחרוני' סותרים זה לזה כמו שתראה הנמצאי' בבית ראשון הם
 יותר. בפי' דיומא א"ר יוחנן מאי דכתיב יראה מ' הוספי' ימים זה
 מקדש ראשון שעמד תיי שנים ולא שמשו בו אלא י"ח כ"ג והנראה
 לי בסדר עולם וכאשר כתבתי לעיל הם יותר ושנות רשעים תקצורנה
 זה מקדש שני שעמד ת"כ שנים ושמשו בו יותר מש' כ"ג צא מהם מ'
 שמשו שמעון הצדיק ומ' שנים יוחנן כ"ג וי' שנים יוחנן בן גרבאי
 וי"א שני' אלעזר בן חרסום. מכאן ואילך חשוב שכל א' לא הוציא
 שנתו. ור"ת בחומ' כתב שבבית ראשון היו חי' זרי' אומר שהיו י"ב
 וכן בירושלמי דיומא פ"ק א' במקדש שני שהיו כ"ג נוטלין בדמים
 וי"א שהיו הורגים זה את זה בכשפים שמשו בו שמונים כ"ג וי"א
 פ"א וי"א פ"ב וי"א פ"ד וי"א פ"ה בחוספת דוחכים פ' מבול יום
 אומר מצינו בדברי הימים שלא היה כ"ג אלא מפנחס שנאמר הגוי
 נוהן לו את בריתי שלום שעמדו ממנו חי' כ"ג בבית ראשון ושי' בבית
 שני וכן גיוסיפון מ"ק אחרון מספרו אומר כי מאהרן הבהן הראשון
 עד בנין הביית ע"י שלמה היו י"ג ובבית ראשון היו י"ח ובבית שני
 גיב ומצאתי בספר שערי ציון שחבר רב יצחק דלמיש בפרווינציה
 שנת חי' אלפים פ' האומר אלו חכמים ממש אלו הכהנים גדולים
 ששמשו בבית א' אהרן אלעזר פנחס אבישע בחקי זרקי' אמריה
 אחיטוב צדוק אחימעץ יוחנן עזריה אמריה אחיטוב שלום חלקיה
 עזריה צריה יהוצדק אשר בגלות בבל ואלו כ"ג ששמשו בבית שני
 עזרא יהושע בן יהוצדק יהויקים אלישוח יהויורע ידוע חנניה ואז לקחו

הכהונה מנשה ואחיו הונא שמעון ישוע אחיו חנניא בנו יוחנן בנו שמעון יתיב. מן הגליל חשמונאי מתתאי בנו יוחנן בנו שמעון אחיו יהודה אחיו אלעזר אחיו יוחנן אחיו יהודה בן שמעון הורקנוס נאי יששכר איש כפר ברקאי אלכסנדר הורקנוס אצמינגוס אריסטובולוס הורקנוס אחיו בן יוחנן בן חננאל בן מתתיה אלישוב יהוסף עניניה יועזר יוסף בנו יחזקאל ענן יהושע בן גמלא טיבלוס בן הורקנוס חנמאל בן יוחנן אלידעבי שמעון הצדיק יוסף בנו חנניא ישוע ישמעאל שריה שמנה בני קמחית יוחנן היובלוס חנמאל מתתיה בן פנחס ישמעאל חנמאל המצרי ישמעאל ושמעון יוחנן יחזקאל פאבי ישמעאל בנו טבאי יהודי בנו ענני אליעזר בנו פאבי בן פניאל איש שדה אלישע ישמעאל בנו הנהרג עיי טיטוס ואני לא ידעתי מגין לו דרע כי כיוצא לסך הזה כמעט כאלה השמות ראיתי בקרוני שלהם וכבר ידעת מה שכתבתי מהמדרש שפנחס היה מיוצאי מצרים ושחי יותר משי שנים :

רבן יוחנן בן זכאי הכהן וחביריו קבלו מהלל זרעו קודם תשלום המזבח שהיה כמו שנת ג' אלפים ותתביח לכריאה שהיא ת"כ לבנין בית שני וקיפ לראשית מלכות הקסרים ברומה וכ"ג למלכות אנריפס מורע הורדוס על ירושלים שאז נהרג רשב"ג. טיטוס עשה ריב"ז נשיא ומלך ג' שנים אחר המזבח כנראה בהנפקין ובאבות דר' נתן הויה ק"כ שנים. וממנו מתחילין ששה דורות של תנאים שקבלו הנורה שבעל פה מדור הלל ושמאי שהיו סוף ח' דורות של הנראה שבבית שני בראשית רבה פ' ט"ז אומר שריב"ז היה מקלט עצמו ואומר כי כל השמים היו יריעות וכל בני אדם לבלדין וכל היעדרית קולמוסים אינם יכולים לכתוב כל מה שלמדתי מרבותי ולא חסרתי מאם אלא ככלב המלקק בים ובמס' יומא מזכיר חכמותיו ומכאן תבין גודל מעלת חכמת רבותיו. בדור הזה היה ר' חנניא בן דוסא וראיתי בספר דרך אמונה ה"א ש"ג שהיה רופא וכפ"ג התענית נראה שבסוף ימיו נתעשר י"א שיוסי הכהן תלמיד ריב"ז הוא יוסף בן גוריון אחיו של נקדימון בדור הזה היה ריב"ל שהלך חי בגן עדן כנראה במסכת ע"ז ספר הבהיר שחבר ד' נחוניא בן הקנה כנראה לעיל שנתפרסם בדור הזה. וכתב ר' שם טוב בספר זממונות שבסוף הימים בא זה הספר מא"י ביד המקובלים שבארץ אשכנז ומשם הופיע והגיע ביד חכמי פרווינצה אפס לא הגיע בידם בשלמותו. בדור הזה היה ר' אבויה אביו של אלישע אחר והיה עשיר גדול ובבית מילה של אלישע קרא לסעודה ריב"ז ור"ע ותלמידיהם ולנקדימון בן גורית ולציצית חכמת ולכלבא שבוט, ואחר שאכלו עלו ריב"ז ותלמידיו וכל

החכמים לעליה ודרשו עד שהיה האש לוהט סביב הבית כנתניתה על הר סיני ועל זה תמה מאד אבויה ונדר בנו לתורה ועל שלא היה הנזיר לשם שמים לא נתקיימה בידו:

ראיתי כתוב שהלל זקן ודיכין ודיע ראו זה לזה רבי יהושע בן חנניא היה מתלמידי ריבין ואמר עליו אשרי יולדתו לפי שכשהיתה אמו הרה ממנו היתה הולכת למדרשות ומצלה שיתפללו על העבור שיתיה חכם כנראה בירושלמי דיבמות בדור הזה היה ר' צדוק שהצריך ימים עד ת' שנה ריבין היה נאהב מאד מהקיסר (טיטוס) אספסינוס ושאל ממנו במתנה מקום יבנה חכמיה ונתן לו:

רבן גמליאל בן דשביג שנהרג בימי החורבן קבל מדיבין בשנת כמו ג' אלפים תתימ לבדיאה וכמו י"ב שנים לתרבן הוא היה בר פלוגתיה דר' יהושע על קדוש החדש ותפלת ערבית ואלו ותלמידיהם היו עומדים במדינות איי וכדכים סביב לירושלים. ובימינו היה ר' אליעזר בן הורקנוס חבירו של ר' יהושע הנז' שחבר הפרקים ואשתו היתה נקראת אימה שלום אחותו רשביג אומר הבחיי ושם האחד אליעזר כי זה הורקנוס היה מורע מדעיה ועיין בהקדמת פרקיו ותראה אופן למודו הנורא. בדור זה היה ר' אלעזר בן ערך והיה ר' אליעזר בן עזריה דור עשירי לעזרא וכהן ועשיר ותלמיד ריבין. והיה ראש ישיבה בחברת ר"ג מ' שנים וכשמנהו היה בן י"ג שנים וי"א בן י"ח כנראה בתוספות פ' לפני אידיהן וביום שמנהו חברו הישיבה מסכת עדויות ועשו תקונים הרבה בדור הזה היה ר' יהודה בר אלעי שחבר ספרא הגאון תורת הבהנים ראיתי כנראשית רבה פרשת ס"ה שבדור הזה גזרה המלכות שיבנה בית המקדש עמדו פסוס ולוליאנוס והרשיבו שולחנות עם מזונות והיו מספיקים לעולי הגולה הלכו כותים והלשינו למלך באמרים שאם תבנה העיר לא יתנו לו עוד המס וימרדו בו השיב המלך להם כי כבר נתנה הגזרה אמרו לו זה תעשה תשלח לאמור להם שיוסיפו או יגרעו המדה ישנה וידענו שמעצמם יניחו הבנין וכן עשה המלך וכשהגיע האגרות ליהודים אשר היו מכונסים בבקעת בית רמון התחילו לבכות והיו רוצים למרוד במלך לבסוף אמרו יבא זנב ויחם את הצבור אמרו יעול יהושע בן חנניא שכל חכמת התורה בו וכו' ככתוב שם ויזע כי ענין זה הבנין מצאתיהו בד"ה והם שלהם והם גיצימרו וקליסטה ס"פ"ב ומוקרטו צוצרי ס"ב ופלאטינה ובעל ספר תזי הקסרים ואומרים שאז היה יוליאנו קיסר מ"ו ברזמא זרמסו אפיסור ל"ט כמו ר"צ שנים אחר התרבן.

בדור הזה היה ר' אליעזר בן יעקב שעל פיו נכתב מסכת מדות
 ור' פרידה אשר היה ת' שנים ואומרים בפ' כיצד מעברין שהיה לומד
 ההלכה לתלמידיו ת' פעמים ואם התלמיד שכח ההלכה היה מלמדה
 ת' פעמים אחרים. יונתן בן עוזיאל האריך ימים מאד עד כי בבחרותו
 קבל מחגי זכריה ומלאכי הנביאים וכתבי ימיו היה מחברו דיבין
 שהיו תלמידים מהלל הזקן ובסוף ימיו ראה אונקלוס הגר בדור הזה
 וזה יונתן כתב תרגום נביאים על פי רבותיו. בזה פרשת אחרי מות
 נראה שיהונתן זה ראה אונקלוס הגר, וזה שאומר שם שמאי והלל לא
 אודיעו לאונקלוס מלה דאורייתא עד דאתגור ואל תביט אל אונקלוס
 הגורד פרק הניזקין שהעלה טיטוס דודו בנגידא כי הוא לא נתגיד
 אלא אחרי מות טיטוס שהחריב הבית וזה היה אחר לפני מצא.
 ומצא פ' יש נחלין יונתן בן עוזיאל חולק עם שמאי לענין האדם שלא
 היו נהגים בניו עמו כשורה ונתן ליונתן בן עוזיאל נכסיו וכן נמצא
 אונקלוס בימי ר'ג חזקן במסכת ע"ז פ"א שמת ר'ג ושרף עליו
 אונקלוס הגר בע' מנה צורי וכן עקילס הגר היה בדור הזה שכן נמצא
 בואלה שמות רבה פ' משפטים ובפסוק וידר יעקב נדר אמר ליה עקילס
 לאדריאנוס קיסר שהיה בעל אחוזתו רוצה אני להתגיד וכו' וזה
 אדריאנוס הוא אשר החריב ביתו נ"ב שנה אחר החורבן הבית
 ועקילס בא לו לאי להתגיד ושאל שאלות לד' אליעזר ומצאו רגון
 כבית שמאי ובא ליה לר' יהושע ומצאו עניו כהלל ונתגיד שנת ל"א
 לתרבן שהיה קיד לנצרים וד' לאדריאנוס וכוה מעיד הגמון
 מונדונימו באפרו שזה עקילס שהיה נקרא ברומה אקוילה נתלהב
 באהבת יהודית באי פונטו ונתגיד ואז העתיק התורה מיהודית ללשון
 יון וכן בתורת כהנים פרשת בהר סיני מזכיר עקילס בפונטו. יונתן
 בן עוזיאל אפילו שהתפרסם תרגומו על נביאים לבדו כנראה בראש
 מסכת מגילה שכתב מפי הגי זכריה ומלאכי עם כל זה נמצא שתרגם
 ג"כ כל התורה והזכר דיקאנטי לפירושן לתורה מזכיר על שמו
 הרבה פסוקים מפוזרים בתורה כתרגומו ובדורו זה נמצא א' מהם
 שלם וכתוב בסופו שהוא ת"י בן עוזיאל על התורה והוא בעיר ר"י
 בני פאה ואמר כמוהו במגטאוה ביד בני קסיס אמת שכתוב בסופו
 שהוא תרגום ירושלמי ומצאו לשונותיהם כמעט מכוונים ויכול
 להיות שהכתוב בו ירושלמי ר"ל שכתבו יונתן בירושלים בפ' כל
 כתבי אמרו התוספות שבימי התנאים כבר נעשה פ"י כתובים
 אונקלוס הגר תרגם התורה מפי רבי אליעזר ור' יהושע כנראה
 במסכת מגילה פ"א וראיתי כתוב שהיה או שנת ג' אלפים תתס"ח
 ליצירה וי"א שיונתן ואונקלוס פירשו יחד ממה שהיה כתוב בראשון

ולכן נקרא על שמם וכבר התפרסם שבימי עזרא היתה התורה ביד
התמוך בלשון ארמי כנראה כפרק אין בין המודר זה כי שפתם היה
או ארמי וכן התמיד זה הלשון בישראל עד התרבן כנראה בסוף
דברי נחמיה ויוסיפון לדומיים פ"ה וכן נראה לשון הוזהר וגמרא
ירושלמי ובאולי בזה הלשון או רובו הוא גמרא בבלי ולהיות שבמשך
זמן זה הלשון ארמי מדברי התורה נשתבש ביד התמוך ובאולי מבעלי
התורה ג"כ עמד זה אונקלוס ודקדקו ותקנו מזוקק שבעתים לפני
רבותיו והודו לו וכך כתב רש"י פ"ב דקדושין אונקלוס לא מדעתו
הוסיף שהרי מסיני נתן אלא שושכתה והוא חזר ויסדו להיותו ישר
ונאמן כנצטוינו השלמת הפרשיות עם תרגום אונקלוס בפ"א דברכות
ובאולי היה זה הציווי לבען שהתמוך יהיו בקיאים ושומעים דברי
התורה כמו שכתב סמיג בעשין סי' י"ג ופוסקים אחרים כי יאות
לנו יותר ממנו הפרושים המפורסמים אצלנו הגם כי בראותינו העיקר
הגדול שאמרו תו"ל בזה הציווי נוכל לומר שיש בו רמזים נסתרים
משמות הקודש ובפרט לדעת האומר כי התרגום היא קבלה למרצה
מסיני. עקילס הגר העתיק כל התורה מלשון עברי אל לשון יווני
כנראה בירושלמי דקדושין ט"ק עקילס הגר תרגם לפני ר' עקיבא
והיא שפחה בתולדת וכר' ופסוקים רבים מאלה תמצא מפורד ומפורד
בין התגורים כמו בפרשת שמיני ברבות וכן פסוק לריח שמניך
במדרש ורכים כאלה. ועיין בירושלמי פ"ק דמגלה אמר רבי חייא
עקילס הגר תרגם התורה לפני ר' אליעזר ור' יהושע וקלסו אותו
ואמרו יפיפיתה מבני אדם שר"ל יופי של יפת שרומז אל לשון יווני
וכך אמרו בירושלמי דשבת פרק במה אשה יוצאה מותר לאדם ללמד
את בתו יונית מפני שתבשים הוא לה ובודאי נמצא כלו בתוב ועל
שמו נביבדיראה שברומה ובירושלמי דמגלה בג"ל א' רשב"ג בספרים
לא התירו שיכתבו אלא יונית ותרגום כתובים לא נמצא מי הכרו
כנראה בתו פ"ק דמגלה וכבר כתבנו מנגד שבימי התנאים נכתב
ואומר ספר יחסיין שיונתן בן עוזיאל תרגם וכת קול שיצא ואמר
מי הוא שמגלה סתרי תורה לבני אדם היה כשרצה לפרש ובא
לציון וי"א פסוק ה' מלך ומה שנראה מפורד ומפורד בגמרא תרגום
מכונה על שם רב יוסף ורב ששת כמו פ"א דבי"ק פסוק נבעז מצטוני
תרגם רב יוסף וכר' וקדושין פרק עשרה יחסיין פסוק וישב ממזר
תרגם רב יוסף וכר' וכן פרק עגלה ערופה פסוק כאשר תעשנה
התכבדים תרגם רב ששת וכר' ורכים כאלה אמרו התוספות פ"ק
דבי"ק שנתייחסו התרגומים להם לרוב בקיאותם בתרגומים משום
שהיו סגי נהור ודברים שבכתב אי אתה רשאי לאמרם על פה ורב

יוסף היה רבו של אבי. הווצר פי' לך לך אמר שהמכה שהראשונים פתרו וצרה נביאים ובתוכים בלשון תרגום לפי שהמלאכים מקבאים בישראל שיש להם תורה כמו שנאמר מה אנשו וכו' והם איתם יודעים לשון תרגום ולא ישגיהו בזה וי"א שיודעים אבל מאסנים זה הלשון ואינם משגיהים בו ועל זה נהמלה הקביה לאברהם בהיותו עהל כלי' מחזה שהוא תרגום למען לא יקסרו נגדו:

רבי עקיבא בן יוסף גר צדק היה מכני בניו של סיסרא ואמו ישראלית קבל מריצ הניל שנת כמו ג' אלפים תתיב לבריאה וכמו ניב שנים לתרבן בית שני וזיה קיב שנים והוא חבר ספר מכילתין וספר היצירה על הקבלה. ויש ספר יצירה שחבר אברהם אבינו אשר הרמבין חבר פי' גדול ונפלא עליו:

ולפי הגדאה רוב התורה שיש לנו בעל פה מירו היתה לנו. כי תלמידיו שחברו ספרא וספרי ותורת כהנים ותוספתא כלם הם אליבא דר' עקיבא. ודע כי יש מכילתא אחרת משמו עד סוף התורה שחבר בן עזאי ויש מכילתא דר' ישמעאל ור' יהושע בן קרח היה בנו כי הישיבות היו קודים לר' עקיבא קרוה לפי שהיה קודח כל החכמים בפלפולו. כפרק אעפ"י גראה שבן עזאי לקח לאשה בתו של ר"ע ואח"כ גרשה למען יוכל ללמוד תורה והיה תלמיד חבר לר"ע ב"ב פ' ה'. ר"ע היה חתנו של כלבא שבוע ואשתו היתה סבת חכמתו כנראה בכתובות פ"ה שהעמידו כמדרש י"ב שנים ואח"כ י"ב שנים אחרים וכו' והיה יודע ע' לשונות כנראה ברש"י פרק ק' דסנהדרין. כשמתה אשתו הראשונה לקח לו לאשה אשת טורינוסדופוס הרשע שנתגיירה. בימיו היה עד הקיסר שנתגייר ונתן חצי ממנו לרבי עקיבא והיה נקרא קטיעה בר שלום. וראיתי במסכת שבת פ' כמה אשה שר' עקיבא עשה משתה בנשואי בנו ועל כל כוס וכוס שהביא היה אומר חמרא וחיי לפום רבנן ותלמידיהון (הנראה שאמר. כן מפני שלא נברא יק אלא לנחם אכלים עיי' אמר חמרא וחיי שייגע חמרא לרבנן ותלמידיהון בבית הנשואים בבית המשתה ולא בבית האבל שיוארע בי"מ חלילה ששותין על מת רק ישאו על חיי תמיך) וזה כרינדיש שגוהגים עתה במשתאות. כדור זה היה רבי חנינא בן תרדיון. וראיתי בספר היכלות שהיה קיסר ר' חדשים נהרג וכו' כנראה שם ולכסוף העלילו השדים עליו וישרפוהו במסכת נדרים נראה שנתעשר ששה פעמים והי' יודע ע' לשונות כנראה בפ"א דסנהדרין. ראיתי בספר הפרדס לרש"י היה חכם גדול נקרא רבי אלישע והוא ואשתו היו חסידים גדולים ובניהם היו מתים קטנים והתפללו

אל השיי ונעטר לקולם. ונולד להם רבי ישמעאל שם מאריך מאד וזה רבי ישמעאל כתב ממנו קנה אביו של נחוניא בספר הקבלה שלו. ואומר בשמו אני רבי ישמעאל כ"ג בן י"ג שנה הייתי כשהלכתי אצל נחוניא בן הקנה ללמוד תורה ושאלתי ממנו יודיע לי מי הוא שר התורה ומה שמו והשיב יחיאל שמו ותיקף עמדתי בתענית ופרשתי עצמי מכל תענוג מ' יום ולבסוף אמרתי שם גרול עד שהורדתי אותו וירד בשלהבת אש ופניו כמראה הכרק וכשדאייתי אותו נבהלתי וכל איברי נתפרקו ונתתעתי לאחור. ואמר לי בן אדם מה טיבך שהרעשת פמליא של מעלה. והחזקתי עצמי ואמרתי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שלא תורדתיך לכבודי אלא לעשות רצון קונך. ומיד אמר לי בן אדם טפה סדוזה רמה ותולעה. אף כי נפשך סהורה הואיל ויש לה חברה בגוף הנגוף טמא אהה ולכן אם תרצה דאיתגלי לך תשב בתענית מ' יום ותטבול כ"ד טבילות בכל יום ואל תטעום דבר מוהם ולא כל מיני קטניות וירק ואל תסתכל באשה ושב בבית אפל והודתיך כרצונך. וכן עשה ולמד תורה הרבה כנראה מפורז בגמרא וספר הזוהר והכהיר והיה עולה ויורד למרום כרצונו ומדבר עם המלאכים וראיתי בתוס' דקדושין פ"ד שבכל פעם שזה ר' ישמעאל היה בא מבית המדרש אמו זיתה רוצה נגד רצונו לרחוץ רגליו בידיה ואח"כ שותה המים ההם וכו' כנראה שם והיה יפה תואר מאד ולבסוף היה מן הגהרגים. תוספות פ' מצות חליצה אמרו תרי ר"י כר' אלישע ז"ו:

בדור הזה היה ראש ישיבה בכבל ר"י בן בתירא חבירו של ריב"ז כי האריך ימים עד היום הזה ובאולי הוא הנזכר בדור הלל, וחזקתו בן דוד היה ר"ג ראיתי כפ' חלק שר' יהודה בן בתירא היה מורע המתים שהחיה יחזקאל. אמר רב שהמתים ההם היו מבני אפרים שמתו במצרים ועל שטעו במנין הקץ לפי שהתחילו למנות מגבואת בין הפתרים והיה להם להתחיל מלידת יצחק. ר' טרפון הכהן עשיר גדול רבים אומרים שהיה בדור הזה רבי יוחנן הסנדלר היה עושה סנדלין וחכם גדול היה וטמא רבי עקיבא בקטנותו כנראה בפרק מי שמתו. בירושלמי דסוכה פ' החליל תניא ר' יודא כל מי שלא ראה גדולת אלכסנדרדיאה לא ראה כבוד ישראל מימיו רחובות היו בה כפלים כיוצאי מצרים וע' קתדראות של זהב ומקובעות בה אבנים טבובות כנגד ע' זקנים וכל א' עומדת בכ"ה רבוא דרבי זהב ובימה של עץ באמצע וכו' וכל אומנות בפני עצמה והתריבה טרקיטוס הרשע ודרוש כזה עושה שם רשבי' זכן במכילתא דבשלח פ"ב ובמדרש איכה יחסו זה למרכינס וכן כראשית במדרש אסתר: ובגמרת כבלי

מסכת סוכה פ' החליל מביא כל זה הענין וכלהו קטלינהו אלכסנדרוס מוקדון ובמסכת גטין פרק הנוקין חותם ואמר אדריאנוס קיסר הרג באלכסנדריאה כפלים כיוצאי מצרים וטסיים והולך קול יעקב זה אספסינוס קיסר שהרג בכרך ביתר ה' רבוא וי"א ד' אלפים רבוא ובמדרש איכה בפסוק בלע ה' מאריך בספור מעשה ביתר וכן כתיבא וכן כבראשית רבה פ' תולדות יצחק יחסו התרבן על ידי אדריאנוס כאשר היה באמת ניכ שנים אחד התרבן וכן במדרש שיר השירים הגנה אי אפשר שהיה אלכסנדרוס מוקדון המחריב לפי שהוא היה בראשית הבנין והיה אוהב ליהודים טאר כבראה ממעשה שמעון הצדיק והוא היה מעיר אלכסנדריאה וקראה בשמו. וגם לא היה אלכסנדרוס קיסר כ"ד לפי שהיה ק"ע שנים אחד התרבן אטנם הצד השה שבכל אלה ההפרשות נוכל ל' שבהמשכות הזמן נפלו מעויות במעתיקים ובדפוסים ונוכל לדרוש בזה אל ד' או ה' ספרים מקרוניקו הנוצרי של ספרים הנאמנים החותמים ואומרי' וגם היוסיפון ספר ב' כ"א אומר שהיהודים תושבי אלכסנדריאה היו שוכנים בולם יחד בקצה אחד מהעיר ונפלו קטנות ביניהם ובין היוונים תושבים שם בקצה אחד עמד עליהם אלכסנדרו הנגיד שם על שם נירון קיסר רומה וצוה ליהודים שיסוגו אחר ויניחו כלי המלחמה והם מרו את דברו ואו נהפך להם לאויב ובחברת היוונים הרג מהיהודים יותר מג' אלפים ואח"כ שבו לאיתנם כבראשונה עד אחד התרבן שבא עליהם טריינוס קיסר רומה והרג כולם ועשה חרבן ביתר ואו נגדעה קרן ישראל והושבי אלכסנדריאה נענשו לפי שעברו על מצות לא תוסיפו לרדת מצרים וי"א שהיו משתקים בכדור ביום השבת ופילון היהודי מעיד בספריו שכאשר הקיסר קאויו היה רוצה שישומו צורתו במקדש באמרו שכמו שהרועה הוא גדול מהמקנה במדרגת אלקות בן מלך האנשים ראוי שיעלה ממדרגה האנושית. ויכנס באלקות והיהודים לא רצו ויקומו בני אלכסנדריאה ושלחוהו לקיסר לחלות סגיו על זה ולהיותו מתושבי אלכסנדריאה מעיד שהיה שם אלף אלפים בעלי בתים יהודים וזה היה כמו פ' שנה קודם התרבן :

וכן ניכ שנים אחד התרבן קם איש אחד שהיה נקרא בר כוכבא שכן דרשוהו על פסוק דרך כוכב באיכה רבתי ואח"כ לפי שמרר בקיסר אדריאנוס קראתו בר כוזיבא מלשון שקר וכזב ועשה עצמו משיח והלכו אחריו כל היהודים שבביתר ובפרט ר"ע שהיה רץ לפניו עם כלי המלך בידיו ומלכו ג' דורות מהם על ישראל והיו רומלוס בן רופוס בן כתיבא ואדריאנוס הקיסר עלה על רומלוס ביום ט' באב שנת ניג לתרבן הבית וי"א שנת ג' לתרבן הבית שהי' שנת ג' אלפים

התקף לבריאה כפי סדר הראב"ד והרג מכה רבה בישראל וכתובם
 ר"ע וחביריו ויתוך העיד ולא נודע מקומה איה. איתא במדרש איכה
 ת"ק בתי סופרים היה בביתך ובקטן שבחם היה יותר משי תנוקות
 ואמר במדרש איכה כי גזרת ביתך היתה לפי ששטחו מחרבן הבית
 לפי שמלכי ירושלים הכריחו תושבי ביתך לעמוד תחתם ולמלוך
 עליהם נגד רצונם ואלו המרבנות ליהודים והמנעם בקירוב גם בקרוניקי
 של ג' או ד' מחברים ולפי הנראה בסדר עולם בואת הגזרה היה צדק
 ה' הרוגי מלכות וראוי שתדע כי כל ימי הייתי תוהה על אשר נשאלתי
 בהפיוט הנאמרים ביום צו"כ וביום ט' באב כנראה בכל המחזוריים
 מכל הלשונות. ונראה שהם מיתת עשרה הרוגי מלכות עבור השא
 מכירת יוסף. עד שאמרנו כי שמות עשרה שבטים שמכרו יוסף שהם
 עשרה זולת יוסף ובנימין עולה במספר שני אלפים התנ"ח כשנשים
 זבולן עם ו' אחוז וכן עולין שמות ה' הרוגי מלכות כשנשים חנניא
 בשני י' כי בא לי על הדבר הזה קושיות הרבה הם ספק א' אם אחי
 יוסף הסאו במכירתו אשר בזה יהיו חייבים קנס זה כי הכחי אינו
 מענישם אלא כדינא דגרמי וגם אני מצילם בדרך נאות ויפה כנראה
 בספר דרשות שלי פ' וישב. ספק ב' אפי' שנקיים שחטאו. איך יקבלו
 בניהם אחריהם עונש הלא הגביאים מצוחים ואומרים ובנים לא
 יומתו על אבות. ספק ג' אפילו שנניח שיוכלו למות הבנים על השא
 האבות. איך היה העונש לאלה החכמים ולא להוטאים ממש או לאחרים
 ספק רביעי הואיל והיו ה' שבטים יחד בעת עשיית החטא. איך לא
 היו יחד בעת העונש. וזה כי אלו החכמים לא נמצאו יחד בדור א' כאשר
 אוכיא. ספק ה' כי לא ימצא החוטאים במכירה אלא ט' חת כי ראובן
 ובנימין לא נמצאו שם ואיך החכמים הגדולים היו עשרה כפי המונח.
 ספק ששי איך לא יזכרו פרטי אלו עשרה הרוגי מלכות מי מהם נגד
 שבט פלוני והטא. אשר לתשובת הספק כפי קוצר שכלי אשיב
 שוראלי דבר בזה הדרך בראשונה אומר אני כי שקל בחלו אבותינו
 להאמין שהאבות יאכלו כוסר ושיני כנים תקהנה ולא נהרגו כל
 החכמים והם זולתי קצת הכתובים במדא. והם רשבי"ג ור"ע ור'
 יהודה בן סבא ותרדין וכיוצא וגם הם לא מתו כי אם בעונם או
 עון דורם או ולא בעון זולתם הפיטנים כדאו זה הענין מלבם להביא
 מורך בלב ההמון בימים ההם שהם ימי עניי וחשובה. וכדומה לזה
 ראיתי בזהר פרשת בראשית פסוק ותוסף ללדת את אחיו את הבל
 האומר ויוסף קבל עונשו באילן עשרה הרוגי מלכות דהוי עתידים
 למיפק מיניה י' שבטים ובגין דא הוו עשרה הרוגי מלכות במוצא ד'י
 שבטין דהוו עתידין למיפק מיניה והוה השבוע ד'י בני יעקב הוו.

וכן הבחי' בסוף פרשת מקץ אומר ששמע' כי כשם שהוחלף יצחק אבינו באיל כן נתחלפו י' הרוגי מלכות והם כאלו נהרגו הואיל ונגמרו דינם ויש מדרש האומר שר' חנינא בן תרדיון נחלף בלופינוס קיסר אבל אם נקיים שעובדא הכי הוה נזיל לומר בדרך אחרת והוא כי ראוי להתאמץ כדברי בעל הקבלה שיש גלגול נפשות כמו שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים ושלוש עם גבר באופן שהדבר ילך בזה הדרך. שיש עונות אשר אין כח בתשובה לתלות ולא ביסודין למרק ולא בציצ לכפר ולא במיתה למחול אבל בכח הגלגול נשלם עונש הנפש למין העון ההוא. ויכול לשו' ולהיות זוכה ליהנות מזיו השכינה והיה בחכמתו ודינו הצדק של הקב"ה שלא להשלים גתנית העונש ההוא או וכשאחזיל ומביאו צדור המד' שבעון אכזריות השבטים מתו י' הרוגי מלכות ועשרה בכל דור ודור ועדין תחטא קיים ונראה כי עונם היו יותר עבור האכזריות שנהגו עמן יותר ממעשה המכירה עכ"ל וא"כ כפי זה הדרך לא היו ראויים לכ"כ עונש ושחיה תיכף אחד החטא ובגופם ממש וגם נזיל לומר שהקב"ה היה רוצה להשתמש מהם להעלות ישראל למצדים וגלגול יציאת ישראל עם האותות והם וגם להרבות זרע האבות באמצעותם. לזאת הכוונה באולי נסמכה פ' מכירת יוסף אל יבום יהודה לרמוז אל הגלגול הזה וכמו שאמר הבחי' בזאת הפרשה. ולספק ב' אומר אני כי בודאי לא ישאו הבנים עון אביהם אמנם רדשו הז"ל על פסוק פוקד עון אבות על בנים כשמחזיקים מעשה אבותיהם בידיהם וה' יותר שונא מדת הגאון בתכלית כנדאה במדשיים רבים מפוזרים בגמרא שאין מקומו להאריך במקום זה. ודי לנו פסוק תועבת ה' כל גבה לב. וזה לפי שהמדה דעה הזאת מסכבת מדות רעות אחרות ובפרט האכזריות כמו שאני דודש על פסוק ורחמי דשעים אכזרי שד"ל רחמי מלשון רחם וכרס שהרשעים הולכים בגאון וקומה זקופה ורחמם מתגדלת לפני' כאלו יהיו נשים מעוברות וממילרים עם המדה המגונה ההיא מדת האכזריות ואין מרחמים העניי והנצרכי' והנה אחי יוסף היו גאים כמו שנראה בקנאות' לו מאהבת אביו וכתונת פסים שהיה נראה להם כגאות' היותם יותר נכבדים וראויים ממנו. וכמו שנראה במעשיהם ודבריהם כפי דברי המדרשים באופן שעם גאונם נכנסו במדת האכזריות והנה ראינו הדורות אחרונים ובפרט התכמים הגדולים שבהם שהיו מחזיקים במדה המגונה הזאת מהגאון והמחלוקת הילודת אכזריות כמו שאמר משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכם רבו מחלוקת בישראל וכן אמרו במסכת נזיר פ' כהן גדול לאתר פטירתו של ד"מ אמר ר' יהודה לתלמידיו אל יכנסו תלמידי ר"מ לבאן שקנטרני' הם

וכו'. וכן אמרו בסנהדרין פ' כל הנחנקי' בתחלה לא היו מחלוקת בישראל אלא ביד של ע"א יושבת בלשכת הגזית ושני בתי דינים של כ"ג בירושלים וכו' הוצרך הדבר לשאול שואל לבתי דינים וכו' ומהמאמר הזה נשיב לספק ג' והוא כי אלו עשרה הרוגי מלכות נמצאו בסוף בית שני ואחר החרבן אשר נתבטלו בתי דיני ודבו המחלוקת עבור גאותם כנראה ברבן גמליאל עם ר' יהושע ואחרים. וכן בב"מ פ' הנהג המחלוקת שהיה בין ר' אליעזר ור' יהושע. וכן בכתובות סוף פ' מציאת האשה שלח ליה רב ענן לר' הונא חברין. (אבל שרי לוי מר' להרב הזה ואם הייתי שומע הצעת דברים אלו מאנשי' כמוני ומאנוש כערכי הייתי אומר לפניו רב לסם בני לוי לחלוק על ההנהגה אנשי קרה קרה מכאן וקרה מכאן כאשר בעונותינו הלבבות מתמעטים ככל דור ודור כמו שאמרו אם הראשונים כר' בפרט קצת ההרוגי עצמם שהתלמיד מוכיר כמו ר"ע בפתחו שי"ע כו' ומה יכולה נמלה שפלה לדבר אל על ואף שאין ביני ובין המחבר הזה הרמות כלל וגם היה מהראוי לאלם ולסכר פומי לכתוב נגד הגאון המחבר הזה אשר חדר כמה וכמה ספרים ואנכי תולעת ולא איש דברים אמרתי האות שיש לדבר ביני וביני הוא בעצמו האות כיני וביני בפרט שמר עוקבא היטב חרה לו על רב ענן כשבא לקבל לפניו על רב הונא והציע הדברים ששאל לו מאן ישב בבית מרוח בראש והוא לא ידע אמר לו כי כדן עשה מאן דלא ידע מי ישב בבית כו' קראו הונא חברין אח"כ נאמר כודאי מאור שלא קראו ענן ענן אלא התחיל בתחילת קדימת השאלה והוא לא ידע נמצא היה באלו נעשה רב הונא רבו ומחויב הרב להכריח תלמידו שיקרא לו רבי ומורי וכן הדין וגם דרך מוסר וכן משמע מדברי מר עוקבא ע"ש וראיתי מה שכתב בהקדמת מלתו ונטייתי בקצת מקומות מכוונת הספר ואל יחס המעיין זה אלי לעזת פנים כי דרך החכמים שהתלמיד אינו נושא פנים לרבו בתורה במה שנרא' לו סתיר' בדבריו. והוא בגאווה השיב לו בשמחה יהא מאן דלא יימר ליה ענן ענן וכל זה לפי שלא קראו רב הונא וכיוצא לזה נמצא בכל הדורות ורובם כשהיו יותר גדולים בתור' אי"כ להיות שבדורות האלו נפלו במכמורת המחלוקת והנאה כמו שעשו השבטים עם יוסף יותר ממה שנהגו הדורות הקודמים לפי שהיו כפופי' תחת ביד הגדול ובתי דינים אחרים. ובחזן לבות וכליות ה' ויודע לשקול מחשבות האדם ומזמאתם ולתת להם ענשם הראוי. הן מצד ענשם. הן למען כל העם ישמעו וייראו ובפרט כי החכמים האלה היו מופתי החרד ומגדוליהם ושמעם נודע בשערים וההמון יראו וישמשו על מה נעשה. חזאת היא הסכה אצלי

שלא נענשו כלם בדור אחד למען יתפרסם עונש דין זה החטא לדורות הרבה וישמרו את עצמם ממנו ועם זה יהיה תקנת הזמן. ובה השבתי ג"כ לספק ר'. וכבר נודע כפי חלוקת סדר. עולם להראביד ולהרמב"ם ואחר' באיזה דורות נמצאו אלו עשרה זרע מלכות וזה כי רשב"ג הזקן ור' ישמעאל בר' אלישע כ"ג ור' חנינא בן תרדיון שכיום כ"א סיון גשולף ומ"א עמו. ור' חנינא בן תביתאי כל אלה היו בדור רבן יוחנן בן זכאי בזמן חרבן הבית כפי חילוק הרמב"ם בהקדמתו לסדר זרעים. ואם כן צריך לומר שהריגת' היה ביד טיטוס הרשע. אשר להיות ריב"ז רצוי אצלו כנראה כיוספון נוכל לומר שעל ידו למד תורה ולבסוף עשה מה שעש' ובסדר הקב"ל אומר שבכ"ז ס"י נהרגו ואח"כ היו ר"ע בן יוסף. ור' יהודה בן בבא. ור' יהודה בן תימא ע"ב שנים אחר החרבן זר"ע נחבש ביום ה' תשרי. וצריך לומר שהיה הצדה על ידי אדריאנוס הקיסר שהחריב ביתר ועשה כ"כ הריגות ביהודים ואח"כ היה ר' אליעזר בן שמעון ור' הוצפית התורגמן ור' ישכב הסופר בדור שאחר זה שהוא דור רשב"ג השני ולא מצאתי אחר אדריאנוס הקיסר כפי דברי הימ"י שלהם אלא אנטונינוס הקיסר שאהב רבינו הקדוש ולזה אמרתי שאנטונינו בראשית ממלכתו בימי רשב"ג השני באולי היה רשע ועשה מה שעשה ואח"כ בסוף ימיו (כי כ"ב שנים מלך עם כ" בניו) זרחו בתשובה ואהב רבינו הקדוש או שנוכל לומר שהיו אלו הנהרגי' תחת מלך אחר ולא ביד קטרי רומה. והספק החמישי אני משיבו בזה הדרך כי מאמין אני שלא לקה ראובן בשום דבר כי החטא הקטן שעשה מיצועי אביו היה לכבוד אמו ועם כל זה עשה תשובה ביום מכירתו היה טרוד בשקו ותעניתו ק"ו שלא נכנס בחטא הגאון ואכזריות הזה וכאשר מצילי' אותו התורה וחז"ל. אמנם אומר אני לפי דעתי שכמו שיוסף בזכותיו זכה אל ב' שבטים בן בעונותיו לקה כפלים כמו שנאמר ויסרתי אתכם שבע חטאתיכם וא"כ על זה הדרך היה ראוי ליפול על יוסף כפל העונש ר"ל על שבת אפרים ומנשה כי הוא יותר מהאחר' החזיק במדה רעה הזאת מהגאון ואכזריות נגד אחיו ולהביא עליהם מהזקן קללה ולא ברכה ועל כל זה לרוב הברכות שקבל מאביו וממשה וגם לרוב צדקותיו אשר עשה מהתשובה ולהחיות עם רב זכה ולא קבל אלא עונש א' ר"ל לשבת א' וזאת שנוכל לתקן הדבר שבאו לי חתם הנהרג על שמו היה אביו משבת אפרים ואמו משבת מנשה או למפרע ואם כן יהיו לוקים שניהם כאחד וגם נוכל לתקן הדבר שהחכם הנהרג על שמו היה ביטני במדותיו ולא ה"י ראוי לכ"כ עונש ולכן זכה יוסף ולא נענש אלא במדרגה א'. ולתשובת ספק ששי אומר אני כי

לא מצאתי מפרשים על אלה הספיקות שעזרתני ובפרט על זה הפרט
 זולה כי ראיתי בספר הציונים שאומר שרשב"ג הוא נגד יוסף וגם
 קבלתי על פה מהחמי הדור שר' עקיבא הוא נגד יששכר משום רבנו
 שיש שכר לתורתו בעולם הבא ועם כל זה הנראה לי הפרט הוא כפי
 סדר השבטים כזה הדרך לשכט שמעת נהרג רבי אליעזר בן שמוע
 שכן שמוע יש בו תיבת שמעון אולי היה משכטו לשכט לוי נהרג
 ר' ישמעאל שכן היה משכטו לשכט יהודה נהרג ר' חוצפית המתורגמן
 שכן יש בו תיבת תמור גרם כמו שנאמר ביששכר לשכט יוסף נהרג
 ר' עקיבא בן יוסף שכן נרמז בהקראו בן יוסף שרומז אל יוסף הקדוש
 לשכט דן נהרג ר' חנינא בן חרדין שכן יש בו תיבות דן. לשכט
 זבולון נהרג ר' יהודה בן תימא שכן זבולון במספר קטן עולה כ"ט
 ועם שמו עולה ל' וכן יהודה מלא עולה ל' לשכט גד נהרג ר' ישבב
 הטור שכן שבב במספר קטן עולה ח' כמו שעולה גד עם שמו לשכט
 זפתלי נהרג ר"י בן בבא שכן זפתלי במספר קטן עולה כ"א במספר
 יהודה במספר קטן לשכט אשר נהרג ר' חנינא בן חכינאי שכן רומז
 פסוק בדניאל אשרי המחכה שר"ל שכט אשר הוא נגד בן חכינאי
 עד כאן ראיתי תשובה למפקותי ואפי' שאינם מספיקות כראוי
 נקבלם עד יבא מבשר משמיע איזו תשובה יותר נכונה ומקובלת
 וה' הטוב יכפר בעדי:

רבן שמעון בן גמליאל השני קבל מר"ע בשנת כמו ג' אלפים תתיצ
 לבריאה וראוי שתדע שרוב אלו ראשי קבלה עד כאן
 וחבריהם היו מעט קודם החרבן [ובעת] החרבן בית שני בדורו היה
 ר' שמעון בן יוחאי ור' אלעזר בנו שלמדו במערה י"ב שנים כנראה
 במס' שבת פ' במה מדליקין:

וראוי שתדע כי רשב"י ובנו לא כתבו כל ספר הזהר אשר הוא
 בדיניו היום אבל היו תלמידי ותלמידי תלמידי שהברו הקונטרסים
 שכתבו הם וחבריהם כמו ע' שנה אחרי מותו וקבלתי על פה שזה
 החבור הוא כל כך גדול הנמות שאם היה נמצא כולו יחד היה משאת
 גמל דוד כי כבר מוסכם בישראל כמו שראיתי בספר יחסיק שבדבר
 שזה החבור לא יחלוק על הגמרא או שהוא דבר שאינו מפורש בגמרא
 והוא מפרשו דאולינן בתרי כמו אמר אחר גאל ישראל שיש מחלוקת
 בין הפוסקים אחרונים אולינן בתר תוהר שאינו רוצה וכן רוצה
 קידוש בסעודה שלישית של שבת ואינו רוצה תפילין בחול המועד
 וברכת המזון דיתיד אינת טעונה כוס וכן כל כיוצא בזה וראיתי בסוף
 תקון ו' מהאזהר שלא יתגלה כל חבור הזהר אלא בסוף הימים וכן

היה שלא נתגלה בימי הרמב"ם והרא"ש ויש סלפול בין האחרונים
 אם היה ר' אלעזר בנו של רשב"י או אחר שתבר הפיוטין שביד מנהג
 אשכנזים ואטליאני ובעל הערוך ערך קליר אומר שנקרא קליר לפי
 שכתב שמות הקודש בעונה א' ואכלה להטיב סח הזכרון ואין בה
 מכריע ובפסיקתא אומר שהיה בן רשב"י בס' השוכר ראיתי כשמת ר'
 אלעזר בן רשב"י ביקש רבינו הקודש לקחת אלמנתו לאשה והיא לא
 רצתה באמרה היותה כלי של קדושה גדול ממנו וראיתי בספר יוחסין
 דבר מתמיה ובחתי להעתיקו לפניך והוא בשנת כמו ה' אלפים
 ג' נמצאו כתות אנשים שאמרו כי הברכה הוזחר את אשר הם בלשון
 ירושלמי הם דבריו רשב"י אבל את אשר הם בלח"ק אינם דבריו וי"א
 שהרמב"ן מצאו בא"י ושלחו לקטלוגיאנה אחר הלך לארנון ונפל ביד
 ר' משה דליאון וי"א שרבי משה דליאון הגד' היה חכם ועשה אלו
 הפירושים משכלו ולמען יקח מהם מחיר רב מתחכמים ה"ו כותבו
 ותלה אותם על שם רשב"י וחבורתו וזה כי ה"ו עני ומרבה באוכלסין
 ע"כ בספר יוחסין ומאריך יותר הרבה אבל אני מאמין כי הכל הבל
 והאמת יהיה שרשב"י וחבורתו הקדושה אמרו הדברים והם זיומר
 הרבה אבל יוכל להיות שלא נכתבו דבריהם בדורותם על סדר נכון
 אלא בקונטרסים מפוזרים ובמשך הזמן הוברו כהלכתן ואל תתמה
 מזה כי כן עשה רבינו הקודש בחבור המשניות שהיו מפוזרים
 הקונטרסים בארבע כנפות הארץ וכן עשה רב אשי בחבור הגמרא.
 בימיו ה"ו ר' מאיר ור' נתן ובקשו לבייש רשב"י הגו' להיותם
 יותר חכמים ממנו ונתגלה הדבר לרשב"י וגזר שלא יאמרו התלמידים
 הלכה בשמם וזלתי יקראו לר' מאיר בלשון חכמים אומרים אחר או לר'
 נתן בלשון י"א כנראה בסוף חוריות בגיטין פ' הנוקין נראה שר'
 מאיר היה גר צדק מבני בניו של גירון הקיסר י"א שגירון היה שר
 צבא מהקיסר ונתגייד והיה נקרא ג"כ ר' גהוראי ואמר המדרש שהיה
 יפה תואר, מסכת כלים פ"א ברוריא אשת ר' מאיר אמרה הלכה ופסקו
 בדבריה היתה בת ר' הנינא בן תרדיון ובפסחים פ"ה אומר שבימי
 החורף למדה ש' הלכות משי' חכמים ובפ"ק דע"א לגלגה על שאמרו
 ז"ל דעתן של גשים קלה ונכתבה בספרה חוץ מברוריה ור' מאיר
 צוה לא' מתלמידיו לנסותה ולקנטרה לדבר עכירה והתלמיד הפציר
 בה כל כך עד שנתרצה ונכנס ר' מאיר תחת התלמיד וכשנתגלה אליה
 חנקה עצמה ור' מאיר ערק לבבל מתמת כ"סופא, והור פ' פנחס אומר
 כי אשת רשב"י ואמו של ר' אלעזר היתה בת ר' פנחס בן יאיר ור"ש
 בן לקוניה היתה חמיו של ר' אלעזר כנראה במדרש קדושים ובפ' תבא
 קורא אותו ר' שמעון בן יוסי בס' השוכר את הפועלים אומר ר'

אלעזר ברשב"י ור' ישמעאל ברי' יוסי ור' שמעון בן הלפתא היו בעלי בשר מאד מאד וכן נשיהם ג"כ באופן שכשהיו מקריבים איש ואשתו כרס זה כנגד זה היה יכול לעבור תחתיהם ב' שורים בימין היה ר' יוסי בן הלפתא שחבר סדר עולם והיה הסייד גדול ואומר בפי כל כתבי שהיה לו ה' בנים כלם תכמים גדולים וזה לפי שבעל ושנה כדי שיהיו לו בנים שיעסקו בתורה ובמדרש פ' ויבם אותה אומר שהיו כלם בני יבמות ובפרק במה טומנים נראה שהיה אומן לעבד עורות וזהו הקדמת בראשית נראה שבימיו נתגיד פילוסוף אחד שנקרא שמו אח"כ יוסף קטינאה. בדור הזה היה ראש ישיבה בדומה ר' מתיא בן חרש כנראה במקומות הרבה בגמ' ראיתי בלקום פ' וחי שמימיו לא הביט באשה ויצא שטן בדמות אשה יפה להסתיו ולא יכול לו אורבא רבי מתיא סימא עיניו והשיי שלח לו מלאך וירפאהו וראיתי בהרמב"ם סנהדרין סוף פ"ו בנהה שבימיו לא היה בדור גדול ממנו ויש בדיקתא אומרת שאל ר' מתיא בן חרש לרשב"י ד' חלוקי כפרה הם וכו'. בדור הזה היה ר' אליעזר בן יעקב שהיה יודע מידות המקדש יותר מכל התכמים והאריך ימים :

רבינו יהודה הנשיא הנקרא רבינו הקדוש בן רשב"ג הנזכר קבל מאביו בשנת ג' אלפים התק"כ ליצירה וכמו צ"ב להרבין והיה נקרא קדוש לפי שלא שלח ידו מאבנטו ולמטה אם לא במטלית עבה וי"א בירושלמי לפי שגולד ביום הנזירה ואביו רצה למולו ובירושלמי דסנהדרין אומר לפי שלא הביט לעולם במילתו והוא חיבר המשניות שנה שלשה אלפים התקמ"ט לבריאה ק"כ לחורבן בתוס' ריש מציעא אומר שלא היה לומד הגמרא לתלמידים על פה בסדר המרקים אלא כחפץ התלמידים אחד הגה וא' הגה וכו' נודע שהמשניות ככל היו משנים קדמוניות אמנם חוץ מהסדר ומפוזרים בעולם בקונטרסים במקומות שונים אשר היו עומדים התכמים זה הנשיא הקדוש ברוב עשרו ויכלתו עם אנטונינו הקיסר השתדל לאסוף כולם וחרבם יהוד בסדר גאות ויפה ולשון. זה כאשר הוא לפנינו היום וכן כתב רבינו תם בריש הגזל והתלמידים היו לומדים המשנה על פה בזמרה כי טוב לזכרון טוף מגילת. בימיו היה ר' חייא שחבר התוספתא לבאר עניני המשנה ואומר בפ"ק דקדושין שאשתו נקראת יהודית היתה יולדת בכל פעם תאומים עם צעד גדול עיין ביבמות סוף פ"ו חזקיה ויהודה נוצרו מטיפה א' ונתלקה לשנים ונשלמה צורתו דחזקיה ג' חדשים קודם שיצא יתודה והיו להם לאשה שני תאומות ואמם אחד שגולדו לקחה עם של עקרין וראיתי בפי' ואלו

מגלחין אביו של ר' זיסא היה נקרא אחא קרמלי מכפרי ונשא לאה והוליד ממנו איבו נפמרה לאה ונשא רחל ולה בת מאיש אחר וממנה נולד ר' זיסא ונשא איבו הבת הנקרא ונולד מהם רב נמצא רב בן איבו אחזה דר' זיסא מאבא ובר אחתי מאמיה. בדור הזה היה ר' הושעיא ובר קפרא שחברו הבריות לבאר המשנה וראיתי בספר יוחסין שר' הושעיא ור' חנינא היו עושים מנעלים לזונת ורע כי בר קפרא היה ברית בלשוננו והיה משמח ר' בדבריו ומחביריו של ר' ישמעאל שחבר מדרש ואלה שמות עד סוף התורה שנקראת מקילתא וחבר פרקי תיכלות ור' הושעיא היה בר חמא בר ביטנא כלם חכמים גדולים ונשאל מאלה לשלשתם כיום אי זכולם אמרו דעתם הזקן הבריע כדעתינו בפי חזקת הבתים:

בדור הזה היה רב שהי' בר פלוגתי דשמאל והי' רבי במתא מחסיא קרוב לשנת ר' אלפים ליצירה * והוא חבר ספרא וספרי לבאר עקרי המשנה בימיו היה רב הונא מורע בית רוד מצד האב נשיא בבבל כנראה בבבלייתא ומת שנת ר' אלפים נ/ קסטנטין מחזק אמונתם הי' בדורו. בימיו הי' אנטוניוס קיסר רומה אשר אהב ר' הקדוש מאד וייא שגידו בסתר זמת קודם ר' כנראה בדיש עיי ואנטיפוס וקומרוס כי קסרים אחרים אחריו אהבוהו מאד ומלך אחריהם מרקו אבריליאו חתנו של אנטונינו ושם אשתו פאטונינו ואישה היה מוכיחה על שזינתה ויש אגרותיו בהן מלאים חכמה ודעת ונזכרת בגמ' וראיתי במסכת תענית פ"א שעיר יבנה היה בימי ריבוי ואושא ושפרעם בימי ר"ע הזקן וכית שערים וצפורי וטבריה כימי ר' ובכל אלה המקומות היה גולה הנשיא וסנהדרין אחריו. ברור הזה נולד ר' יוחנן שחבר הגמרא ירושלמי והיה יותר משלש מאות שנה כנראה בפרק בתרא דיומא אם כן היה חי אפי' אחרי רב אשי. ואומר אני כי כאולי אין זה ר"י מחבר הגמרא ירושלמי וזה להיות כי קבלה אצלינו שמת קודם רב אשי כמו שתראה למטה במקומו ויוכל להיות שר' יוחנן אחר היה. אומר הרמב"ם בפי' המשניות בהקדמת סדר זרעים כי בן בג בג היה נקרא רבי יוחנן וכאולי זה הוא בימיו הי' ר' יוסי בן פיז ואומר צדור המור פרשת וירא כי זה ר' יוסי בא לפני ר' יוחנן קודם שלמד תורה ושאל ממנו ללמד תורה על מנת להיות עשיר וקבלו וכו' שם וראיתי בירושלמי סוף הוריות במעשה בר' פיז ור' הושעיא שבאו בטענות ע"ד חזקת המעלה והגדולה ונפקה ההלכה דאזלינן בתר חזקת ר' אבהו היה ברור וזה יפה יותר מר' יוחנן

* עיי' סנהדרין אף הרביעי רב ושמואל.

ונאהב למלכות באופן שהיו משתאיים לו לחכמתו כנראה בפי המביא
 גט יום שמת בו ד' נולד רב אדא בר אבהו שהאר"י ימים מאד כמו ק"מ
 שנים. בימיו היה בן בוניוס היהודי עשיר גדול שהיו לאביו אלף
 מפינות בים ואלף עירות כיבשה. בדור הזה היו ריש לקיש אשר
 בבחרותו היה לסטים ובליעל ויאהב אתותו של ר' יוחנן ויאמר לו
 ר' יוחנן שאם ישוכ בתשובה יתנה לו לאשה וכן עשה ואמרם
 התוספות בפי איזה נשך כי ריש לקיש למד תורה בבחרותו קודם
 שהשיבו ר' יוחנן וטעשה עם האר"י ואח"כ ר' יוחנן השיבו למוסב.
 וראיתי בגיטין פ"ג כי ריש לקיש היה שמן מאד ומכר עצמו ללודאי
 ועשה תנאי שכשירצו להודנו ולעשות ממנו גתוח איברים לרפואה
 יתנו כל רצונו למען ימחול להם את דמיו וכשהגיע הזמן שהיו רוצים
 להרגו שאלו לו מה רצונו והשיב רוצה אני לקשור אתכם כרצוני
 ולתת להם מכה חצי ונתרצו וקשרם ואח"כ לקח שק ואכן כתוכו נתן
 לכל א' מהם מכה טרי על פניהם עם השק וכמעט שהרגם ופתחו פיהם
 לרוב הצער ופוערים שיניהם כאלו צוחקים והוא התחיל לשחק במ
 ולומר להם אתם צוחקים ועדיין אצטרך לתת לכם חצי מכה ואז
 השלים להרגם מכל וכל אמרה לו ברתו רצונך שאקח כר או כסת
 שתשב עליו אמר לה בתי כריסי כרי לי פני שומן שבקרבי הוא לי
 במקום כר וכסת. אמרו התוספות שמעשה לודאי היה קודם שחזר
 בתשובה בימים האלה היה עדין חי חוני המעגל ואמר לי חכם אחד
 שהוא דאה בזהר שהוני הוא ר' פנחס בן יאיר ואני בקשתי ולא
 מצאתי וראיתי בחולין פ' אלו טרפות אמר ר' יוחנן בן זכאי נהירנא
 כד הוה יתיבנא י"ז שוראן אחורי דרב ורב קמיה דר' וכי גזביט
 במהרי"ק סי' קס"ט ושם הנמצא שריב"ז שמש לפני רבינו הקדוש והוא
 זר גם לזה אמרתי שיוכל להיות כי דיב"ז אחר ה"ז ולא הראשון
 שחזר הבית בימיו או שהבינו הקדוש אחר הוה וראיתי בתוספות
 בע"א פרק לפני הגיהן שבשנת קע"ב לזרעון בית שני נשלמו ד'
 אלפים שנים שאמור מאמר תנא דביא שית אלפי שנים הוי עלמא
 זכר וזה לפי שמתחלות מאת הנפש אשר עשו בחזן שאז היה אברהם
 בן נ"ב שנים וראיתי במסכת גדה פ' המפלת אבא שאול ארוך בדורו
 היה ור' טרפון מגיע לכתפו ורבי עקיבא מגיע לכתפו דר' טרפון
 ור' מאיר מגיע לכתפו דרבי עקיבא ורבי מגיע לכתפו דר' מאיר
 ור' חייא מגיע לכתפו דרבי זרב מגיע לכתפו דר' חייא
 ורב יהודה מגיע לכתפו דרב ורב אדא מגיע לכתפו של
 רב יהודה בימיו היה ר' זירא והיו קוראים אותו קטינא חריף שקי
 וזה לפי שהי' קטן מאד והיה נוהג לשום עצמו בכבשן האש ולא היה

נשרף י"א שהי' מכה השבעות וי"א שנמשה מסלמנדרה וי"א שנעשה לו גם להראות שאש גיהנם לא יהיה שולט בו לרוב צדקתו ודע כי ב' וג' דדות אחר רבינו הקדוש הזה נמצאו חכמים רבים אשר הברו ספרים ולא גורע שם המתכרים ובהרתי להציג לפניך מזכרת קצתם פסיקתא אשר כתיב בה שנאמר בשנת אלף תקיז משוכתה העיר בימי צדקיהו שהוא אלף י"ז להפסקת הנבואה ואלף כ"ג להרבן ביי"ש ור' אלפים תתסיו ליצירה מדרש חזית מד' תהלים מדר' תמורה שעור קומה פרקי היכלות משנת משכן דרך ארץ רבה חוטא מסכת סופרים אשר כתב הרא"ש הלכות סית שהובר אצ"ר דחיימת הגמ' אבל רבתי פ' כלה סדר עולם ברייתא של ל"ב מדות מדרש שמואל פרקי אליהו וכיוצא. לאלה רבים. וראיתי בספר דוקא שנמנהר סדר עולם היה נקרא יוסי כמנין תיבת מאדם ושהוא תחלת הספר והוא שעולה פ"ו עם תיבה אמרו הו"ל שייג שנים עמד רבינו הקדוש ביסורים חלה מחולי עינים ורופא שלו הי' שמואל וחכמים רבים עד אין חקר היו על שולחנו רבי צוה שיהי' רבן נמליאל בנו הקטן נשיא להיותו עניו מאד אפי' שרבן שמעון בנו הגדול היה יותר חכם. ור' חנינא יהי' ר"י אבל הוא בענותנותו לא רצה להיות ר"י כל ימי רבי אפס שהי' קטן מטנו ואחרי מות רבי אפס עלה. רבי מת בצפורי ונקבר בבית שערים כנראה בפ' נגמר הדין וכן דברי הימים למלכי ישראל ושיחת שלמה ומשליו ודברי הימים למלכי יהודה. ברור הזה היה רב ביבי הגר ואמו ישראלית היה הולק עם רב אדא בר אהבה בענין שדרת הציבור אתו לקמי' דרב יוסף ופסק דרב אדא ונברא רבה הוא לעיין במילי דשמיא שהם גביית צדקה חלוקה וסדר הפטירה ותרומם וכיוצא. והגר. במילי דמתא כמו תיקון תומות ודלתות ומעיינות. רב חנינא בר חמא קבל מרבינו הקדוש שנת כמו ג' אלפים תתק"פ לבריאה וקיץ לחרבן וראיתי כי זה ר' חנינא היה רופא והיו חבריו בני רבינו הקדוש והם ר' אושעיא ור' שמעון ור"ג ר' חנינא נכנס לעולם עם ר' אצל אנטונינוס :

רב ושמואל קבלו מר' חנינא שנת שלשת אלפים תתקצ"ט ואז ירד רב לבבל ומצא שם רבי שילא ר"י. ובא לסורא היא מתא מחסיא ושם עמד עד מותו שהיה שנת ד' אלפים ג' ובאו בני ישיבתו לשמואל והליכתו לסורא היה לפי שהיה מקום מלא יהודים ולא היה בהם תורה ולכן הניח שמואל בנהרדשא והלך שם להרביץ תורה. וראיתי בס"ק דפסחים אמר רב אחוה דרבי חייה דאיהו בר אחתיה דרבי חייה ועיקר שמו אבא ותלמידיו קורין לו בר פחתה

שר"ל בן נשיא. וראיתי כפי הבא על יבמתו שאשתו רב היתה
 קנטרנית ורבי חייא בנו היה מהפך דברי רב שהיה שואל לאמו
 מבררים לכים וטובים וראיתי בספר יוחסין שהיה בכבל א' משרי
 המלך אוהב אותו מאוד והיה קודאו ודרבין וגם אומר שהיה מזדע
 שמעי אתי דוד המלך אולי זה הוא חייא בר רב שכתוב לעיל ונמצא
 בפ' אלו מגלחין במסכת ע"א פ' לפני תגיען אומר כי טורא היא ארם
 צובא והיא סמוכה לא"י. בב"ק פ' מרובה בתוספות אומרים שארם
 נהרים שהיה יושב לבן הארמי וארם צובא שכבש דוד המלך הכל אחד
 והזהיר פרשת וירא אומר כי מתא מחסיא היתה נקראת כפר טרשא
 לפי שהיו מתים שם הרבה במגפה ורב אחא החזירם בתשובה ולמד
 אותם שיאמדו בכל יום פ' הקטורת ונתרפאו ואז קראו המקום ההוא
 מתא מחסיא ויש קבלה אצלנו היום שארם צובה הוא חל"יפו אם כן
 היא סודא נהרדעא וסורא תרומיתו על גהר פרת ונהרדעא לעיל
 מסודא טפי מן כ' פרסי. שמואל היה דאש ישיבה בנהרדעא היה
 חכם בתורה ובחכמת יונית ונפטר שנת ד' אלפים לבריאה וראיתי
 בספר יוחסין שהיה מזדע עלי רופא של רבינו הקדוש כנראה בב"מ
 פ"ת. והיו קורין אותו שמואל ירחינאה לפי שהי' בקי בסוד העבור
 והיה קטן הגוף. ירושלמי פרק אפיס אומר ששמואל היה זוכי ומכיר
 המילדת שלו ואגב גרדא א' שריב"ל היה מביד מהל שלו ורבי
 יוחנן הנשים שריחצוהו בלדתו. ואומר בספר כריתות שאחרי מותו בא
 פפוס בן פולמוס והרחיב את בית מדדשו וגדול שנת תקפיס לשטרות.
 רב יהודה בר שמואל היה בדור הזה והיה לו אשה קנטרנית ולרוב
 חסידותו כי היה משלף מסאני אתי מטרא כנראה בברכות ושמואל
 קורא אותו שינגא בימיהם היה ר' שילא ורב אשי ואינו מתברי הגמרא
 והיה ביניהם שנאה גדולה והרפו זה לזה ומתו ביום א' ונתראה הדם
 על שני הארונות שנפל מהם על זה הישיבות שפטו ואמרו שעשו שלום
 ביניהם. ב"ב פ"ג אמרו שומריה דרב כהנא בעין שופרא דרב ורב בעין
 דר' אבהו ודריא בעין דיעקב אבינו ודיעקב בעין ואדם הראשון ודאדם
 בעין השכינה האב גררא אמרו הכל בפני שדה כקוף בפני אדם וכן
 שדה בפני הוה וחוה בפני אדם ואדם בפני השכינה. מ"י איהו נשך
 אומר רב מרי בר רחל בת שמואל היתה ונשכת ונשאה לכותי וננטיד
 ולכבודי יחסוהו לאמו. והגורו שלא בקדושה ואביו הי' נקרא איסור
 גיורא. ור' אחים היו כלם חכמים. והם זה ואחא. ומר זוטרא. ורבא.
 זהו דעת רש"י בפרק השוכר. בפרק מי שחשיך תמצא דבה בר
 אבהו ורב מרי בן רחל. בדור הזה היה רב שמואל בר שילת חכם
 גדול ומקרי דרדקי כנראה בב"ב פ"ב. ונראה בפרק חלק שהיה מבני

בניו של המן ואמרו עליו שעמד י"ג שנים שלא הלך לראות הנן
שלו כדי שלא להניח ותלמידים מהלימוד. בימיהם היה ר"י בא"י ר'
יהונן שחבר הגמרא ירושלמית על המשניות בחמשה סדרים שלמים.
אבל בסדר סהרות לא עשה גמרא אלא במסכת נדה וחברו בשנת ד'
אלפים לבריאת שיהיה כמו מאתיים שנה לאחרכן. וי"א שנפטר בשנת
ד' אלפים ל"ט. והיה יפה ובלי זקן והיה עומד על שערי טבילה
כדי להשיב אמן על כרמת טבילה מהנשים וגם למען ישימו
בדמיונם יופיו ויולידו כמותו והיה מודע יוסף הצדיק ומלך פ'
שנים כמותו. וראיתי בספר יוחסין שרב פפא סבא היה לו [י'] (י"א)
בנים שמתו בחייו ויש לו קבלה מאבותיו והם מקניהם שהמכירים
ז"פ מועיל לשכחה כמו מזכרת אליהו הנביא במ"ש. והם דאר"י,
סורחב, רכיש, רפרס אבא אחאי רבי חנינא, נחמן, רבי יהודה
בגהרדעא ורב הונא בסוא קבלו מהם שנת ד' אלפים י"ד ולהיותו
רב הונא קריב לאושא גבורה ישיבתו נפטר רב יהודה בר יוחנן
והלך ישיבתו לרב הונא ומת שנת ד' אלפים נ' ועמדה הישיבה מ'
שנת רב הונא היה קטן הגוף וכי בימיו ע' סית ואי מהם היה פסול
להיותו רבנו כארכו והוא היה ראשון להיות ר"י בבבל כי עד שם
לא גהנו ר"י אלא הנשיאים בלבד. וכימיהם היה רב אחי ראש
ישיבה בא"י. בדור הזה היה רב ענן אשר היה רגיל אליהו ואתא
לגביה ללמוד תורה וחבר סדר אליהו רבה. ואסתלק מיניה לפי
שרב ענן התחיל לקבל דרוגות והוא הפליג להתפלל ולהתענות
למען ישוב וצעתך לקולו וישוב אליו ואת אשר כתב אחיב נקרא
סדר אליהו וז"ל. במרק מציאת האשה שלח ליה רב ענן לרב הונא
הונא חברין ורב הונא כעס לפי שלא קראו רב הונא והשיב לו ענן
ענן וכשמתא מאן דלא קרי ליה ענן. רב הסדא ורבה בר נחמני
קבלו מהם בשנת כמו ד' אלפים נ' לבריאת רב הסדא היה תלמיד
רב הונא וז' שנים קודם פטירת רב הונא בנה בית המדרש לעצמו
ומלך י' שנים אחריו בסודא. ואחריו מלך רבה בר נחמני כ"ב שנים
והוא חבר כל הספר רבות וברח לאגם מפני המלשינות ומת שנת
ד' אלפים כ"ב עיין מציעא פרק השוכר והיה לו י"ב אלפים תלמידים
ומלך על כסאו רב יוסף ב' שנים וחצי ומת שנת דפ"ה. ורב יוסף
נקרא סיני ורבה עוקר הרים ואמר רש"י מ' ויגש שהרבות היא אגרת
ארץ ישראל אבל בגמרא שלנו מצינו באופן אחר. בכתובות פרק האשה
נמצא ברש"י שרב הסדא היה תותן רבה ובפרק מי שהיה נשוי גרעה
שלרב הסדא היו ב' בנים בשם א' והיו קוראים אותם מר קשישא
ומר יניקא. אב"י ורבא קבלו מהם בשנת ד' אלפים פ"ה ואב"י הוה ר"י

בנהרדעא י"ד שנים ומת שנת דצ"ט. ואחריו היה לראש במחוזא דבא בר יוסף י"ד שנים ומת שנת ד' אלפים קי"ג וי"א דצ"ט ואביו היה שמו נחמני ונרלו רבה בר נחמני בביתו להיותו יתום ולמדו תורה וקראו אביו למען לא יקראו בשם אביו שהיה נחמני וכתב דש"י בהפך שהיה שמו אביו אבל קראו נחמני בשם אביו לאהבתו אותו. רבא בר פלוגתא מלך אחריו במחוזא ומת שנת דק"ג ורבו היה דב יוסף סגי נהור וזה הנזכר בתרגום כתובים כנוכר לעיל בדוד אונקלוס. וכשרבא היה יוצא מלפני דבו היה יוצא מלאחריו לכבוד רבו. בדוד הזה היה ר' יהודה בשיאה האמורא בן ד"ג בן רבינו הקדוש והוא היה אביו של ר' הלל הזקן שהיה נסמך בארץ ישראל וסוף הנסמכים כנראה במסכת ע"א. וקבלה אצלנו שרבי הלל הנזכר תקן לנו בכתב סוד חשבון העכול והמולדות ותקופות העתיד לבא עד שיבא אליהו על דעת רב אדא וכפי שהיה לו מסורת מרבותיו על פה עד הלכה למשה מסיני על דרך השוה ועל מעמד ארץ ישראל שהוא טיבור ישוב העולם ועל זה אנו סומכים כנראה בפ"א דסנהדרין ופ"ק דד"ה ואז היה שנת תר"ע לשטרות. ואומד בעל ספר יסוד עולם שהיה אז שנת ד' אלפים ור"ס לבריאה והתחילו למנות ליצירה כי עד שם היו מונים לשטרות שהי' מזכרת הכנס באלכסנדרוס מוקדון בירושלים ואחרים היו מונים לתרכן בית שני וראיתי ספר יוחסין שהיה לר' הלל בן ושמת רבי גמליאל ולו בן ושמו ר' יהודה ולו בן ושמו ר"ג בתראה שנת התיל לשטרות. ר' נתמן בר' יצחק ורב ספא קבלו מהם שנת ד' אלפים קי"ג ליצירה ומת שנת דק"ז והיה לו מעט זקן והוא תקן שבועת היסת ואשתו היתה נקראת ילתא כנראה בתולין פרק כל הפשר ומחביריו רב עינא סבא ור' יהודה וראיתי בילקום ספר מלכים שהיה נמצא קרוב לזה הדוד איש שחוד וקטן כשיעור ספת חכם והיה נקרא ר' פתיא אוכמא. ור' נתמן היה ר"י בפומבדיתא ורב ספא בעיר בנדש קרובה לסורא היה ר"י וגם אחרי מות רב נתמן היה ר"י בפומבדיתא ג"כ ומת שנת דקל"ב ומחביריו רב עינא סבא ור' יהודה רב אשי ראש ישיבה בסורא קבל מהם שנת (ה) אלפים קכ"ז ומלך ששים שנה ורב זביד היה בפומבדיתא ח' שנים ורבינא שנת א'. ובמשך מלכות רב אשי מתו בנהרדעא ד' ראשי ישיבות והם רב עינא ורב זביד רב דימי רב כהנא רב אחא בריה דרבא ורבינא בדוד הזה היה רב בביתא מבי כתייל ואחרון פרס בר פפא שמת שנה דר"ג. בימיו גזרה מלכות פרס שמד ונהרג מר הונא דיש גלוחא ומד זוטרא ואחרים דכים והיה עת צרה גדולה וראיתי בספר שבט יהודה שזאת הגזרה היתה נגד רצון המלך.

רב אשי התחיל לכתוב הגמרא בכלי וחזר ללמוד כולו פעמים רבים ועשה מהדורא קמא ובתראה אבל לא הספיק להשלימו ולחתמו מכל וכל כי עלה אל אלהים שנת ד' אלפים קצ"ו. מרימר ומר בר רב אשי ורב גביהה מבי כתייל קבלו מהם שנת ד' אלפים קפ"ה ליצירה מרימר היה ר"י בסורא ומת שנת דקצ"ב. ומר בר רב אשי העלוהו בני הישיבה לראש בחינתו בן ח' שנים לכבוד אביו וי"ג שנת ישב על כסא אביו ומת בן י"ט שנים שנת ד' אלפים ר"ו ליצירה ולרבות שניו קראוהו בני הישיבה רב טביומי וכתב רב שרירא שאחרי מותו גזרו מלכות פרס גזירות על ישראל שנת דקל"ד. ועשו בהדרות לגמרת בכל והפליגו להטיב לו. ואחדיו רב סימא בריה דרב ומת שנת דרל"ו. רב יוסף היה ראש ישיבה בפומבדיתא וקבל מהם שנת דרל"א ליצירה. והוא היה ראש לקבלת התורה מהדורות הנקראים רבנן סבוראי. ולפי הנראה רובם מלכו שנים מועטות ולפי דעתי נקראים סבוראי לפי שנתגלגלו לישראל צרות משונות ולא היו יכולין הישיבות ללמד על מי מנוחות והיו מפלפלים על הבנת המשניות כפי הסברות ונפטר שנת דרע"ד. ובשנת כ"ד לגדולתו הוא ובית דינו וכל חכמי דורו וישיבתו השלימו לכתוב ולחתום גמרת בבל שהתחילו לכתוב רב אשי ורבינא חבירו והיה אז שנת דר"ט ליצירה ותני"א למנין שטרות. ולחתומת המשניות שנה שי"א. ורצ"ה להותנימת גמרת ירושלמי. ותלי"א לארנן הבית ופי' שנים שהתחילו רב אשי לכתוב ונתפשט בכל ישראל וקבלו אותו והסכימו עליו כל ישראל ועליו אין להספיק וממנו אין לגרוע וזלתי רבנן סבוראי שואסיפו בו מעט דבר כאשר מקובל לנו מהגאונים הראשונים. ועיין בתוספות ריש כתובות.

וראו שתדע כי רבינו הקדוש חבר המשניות על חמשה עמודים והם א' סירושים מקובלים ממרצ"ה מפי הגבורה ויש להם רמז בכתוב ואפשר להוציאם בדרך סברא זכוח אין מחלוקת. ב' דינים שנאמר בהם הלכה למשה מסיני ולא נלמדו מסברא ולא ממדה. ג' דינים שהוציאום על דרך סברא והוקש ונפלה עליהם מחלוקת בין חכמים ויחיד או יחידים זה זה על תקירת טעם וסברא. ד' תקנות שהנהיגו הנביאים וחכמים הקדמונים. ה' גזרות ותקנות חכמים אחרונים בכל דור ודור כדי לעשות סייג ונדר לתורה ולזה כונה התורה באמרה עשו משמרת למשמרתי וגם רב אשי וסייעתו שתברו הגמרא יסרו על ד' עמודים והם א' לפרש כל טעמי המשנה ודקדוקיה ופרטיה וכלליה. ב' פסק דין על דעת החולקים. ג' גזרות ותקנות שנעשו מדור רבינו הקדוש עד דהוי. ד' דרשות ואגדות שלומדים מוסדים וסודות. וחזר בא בני ללמוד בכל שנה כ"פ ספר וליכות צולם שהבר החכם ר' ישועה זלתי

להיותו טוב על כל דרכי הגמ' ומגלה תעלומות כלליו וסדריו בבאור רחב וגאון מאד. והוא הברחי אל התלמידים הדורשים בגמרא והפליג לעשות ממי שקדמנו ואם תחפוץ בני לדעת סיבת קדימה סדר א' לחבריו בין תבין הקדמת הרמב"ם בפי' המשניות כי שם האריך ביותר נפלא וכן בענינים אחרים רבו התועלות מאד. ובחרתי להציג סימנים אל השיתא סדרי ומנין פרקים ומסכתותיהם. אמר ר' שמעון בן לוי מאי דכתיב והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת יראת ה' היא אוצרו. אמונת זה סדר זרעים. עתך זה סדר מועד. חוסן זה סדר נשים. ישועות זה סדר נזיקין. חכמה זה קדשים. ודעת זה סדר טהרות. סדר זרעים מסכתות י"א. ברכות ט'. פאה ח'. ימאי ד'. כלאים ט'. שביעית י'. תרומות י"א. מעשרות ה'. מעשר שני ד'. חלה ד'. ערלה ג'. בכורים ד'. וזה הסדר אין בו גמרא אלא במסכת ברכות. סדר מועד מסכתות י"ב וסימן למועד הזה שבת כ"ד פרקים. עירובין י'. פסחים י'. יומא ח'. שקלים ח'. מוכה ה'. י"ט ה'. סדר זה כלו גמרא חוץ משקלים סכום הפרקים פ"ח. סדר נשים ד' מסכתות וט' ברכות ה"ג יבמות י"ז. כתובות י"ב. גדרים י"א. גזיר ט'. גיטין ט'. קדושין ד'. זה הסדר כלו גמרא סכום הפרקים ע"א. סדר נזיקין ד' מסכתות. ג' בבית יחד הם ל' פרקים שנתהרין ומכות י"ד. שוועות ח'. עדיות ח'. ע"ז ה'. אבות ה'. הוריות ג'. כ"ז הסדר גמרא חוץ מעדיות ואבות. סכום הפרקים ע"ג וסימן פ"ג לתורה. סדר קדשים י"א מסכתות וט"ו אסרו ח"ג. זבחים י"ד. מנחות י"ג. חולין י"ב בכורות ט'. ערכין ט'. תמורה ז'. מעילה ו'. כריתות ו'. מדות ה'. תמיד ו'. קנין ג'. זה הסדר כלו גמרא חוץ מתמיד ומדות וקנין הפרקים צ' וסימן על פ"י ה' ביד משה. סדר טהרות י"ב מסכתות וט"ו טהור ה"א. כלים ל'. פרקים. אהלות י"ח נגעים י"ד. פרת י"ב. טהרות י'. מקואות י'. גדה י'. מבשרין ו'. זבים ה' טבול יום ד'. עוקצים ג'. זה הסדר אין בו גמרא אלא בנדה סכום הפרקים קכ"ז וט"ו לא יטמא בעל בעמיו. סכום כל המכתות ששים וט"ו ששים המה מלכות סכום כל הפרקים תתכ"א וט"ו כאשר צוה ה' אל משה כ"ז מהם כ"ז בלא גמרא ופרקים רט"ז ל"ג מהם עם גמרא ופרקים ש"ז. ויש מסכתות אחרות שלא נכללו בזאת הגמרא מסכת כלה. מסכת שמחות. או אבל רבתי. מסכת אבות דר' נתן מסכת סופרים. מסכת דרך ארץ רבה חוטא. ואגב גמרא אני מודיע אליך סך תורת משה בראשית י"ב פרשיות. ופסוקים אלף תקליד. ספר שמות י"א פרשיות. ופסוקים אלף ר"ט. ספר זיקרא י' פרשיות. ופסוקים תתנ"ט. ספר במדבר י' פרשיות. ופסוקים אלף רפ"ח. ספר דברים י"א פרשיות ופסוקים אלף נ"ה. רב אחא בר רגא

בפומבדיתא ורב עינא בסורא קבלו ממנו שנת כמו ד' אלפים ר"ע
 ליצירה ומלך רב אחאי כמו שנה ומת שנת דרע"ה ואחריו רב שמואל
 בר אבא ומת שנת רע"ה ואחריו רבינא השני ומת שנת ש"ל ואז היה
 רב עינא בסורא ר"י ואחריהם היו תלמידיהם של אלו ולא התכרו
 ימותיהם בי הישיבות בטלו בעבור שנאת מלכי פרס ורדיפת נ' שנה
 והתלמידים לא יכלו להקים עליהם ר"י עד שהגיע רב חנן מאיסקיאי
 אשר קבל מהזקנים ותלמידיהם. ראיתי כתב בקונטרס ישן כי בשנת
 ד' אלפים רפ"ד דמר זוטרא בן מר זוטרא מורע דוד המלך נעשה
 ראש סנהדרין בארץ ישראל ואחריו היה ו' דורות שלא נודע שנותיהם
 ואני אומר שאלו הששה דורות באולי נמשכה כמו ק"ן שנים אחר
 זה שישלימו עד סך כמו ד' אלפים ת"ן לבריאה כי אז נאבד מיד
 בן מי הוא שנשתלשל מהורע קדוש של מלכי בית דוד. רב חנן
 מאיסקיאי קבל מתלמידי רב אחאי ורב עינא והתחיל המדרש
 בפומבדיתא שנת ד' אלפים שמי"ט ליצירה ואחריו רב מרי ואחריו
 רב הונא ואחריו רב חנינא ולא נודע ימי חייהם ומלכותם לרב
 הגזרות שהיו בימים ההם ואני מצאתי בספרי דיניהם של האומות
 כי כדור הזה היה הגמון א' בגליל קלבריאה מצד לישראל וכשנודע
 הדבר אל אפיפיר רומא שהיה שמו סגרגו כתב וצוה לו של יהיה
 ליהודים שהוא נגד רתם וכתבה האגרת בנוסי האפיפירים ודתייהם
 עד היום הזה. רבי יצחק קבל מרב חנן שנת כמו ד' אלפים ש"ס ור'
 בוסטנאי היה ליש גליתא בימיהם גברה מלכות ישמעאל על מלכות
 פרס ומלך ישמעאל הנקרא עלי ככד מאד ר' בוסטנאי ונתן לו לאשה
 בת מלך אחרי שנתגידה ומקודם כמו דשעד התחיל מחמר
 לטעון טענותיו. מר הונא ר"י בסורא ורבא ר"י בפומבדיתא קבלו
 מרבי יצחק ותלמידיו בשנת כמו ד' אלפים ש"ע ליצירה ואחריהם
 רב שינא ומת שנת דתמ"ט ורב בוסאי ואלה היו סוף רבנן סבוראי
 שהיו הדורות בקפ"ו שנים וכיוצא. רב חנינא גאון ד"י בפומבדיתא
 ומת שנת דתע"ה. ורב הונא גאון ר"י במתא מחסיא ומת שנת דתמ"ט
 קבלו מרבנן סבוראי שנת כמו דת"מ וכיוצא ואחריו רב חיאי ממיסו
 ואחריו מר יניקא והוא דבה בר נטרונאי שמת שנת דתע"ט. ע"ן
 בסדר הדורות ד"א תק"ו ע"ס היא וכוננתו על ר"ש ברמי דכר הזכור,
 רבי יעקב מנתר פקוד בפומבדיתא רב יהודה ר' במתא מחסיא
 קבלו מהגאונים הראשונים כמו כשנת ד' אלפים ת"צ. ואחריו רב
 יעקב בר שמואל מבני בניו של מרימר ונפטר שנת דתק"א.
 ואחריו רבי יהודה שהיה סגי נהור. ועם כל זה חבר ס' הלכות
 גדולות כדאיתא במרדכי פרק אלו מגלחין ואחריו רב יוסף ומת שנת

דתצ"ט. ואחריו רב שמואל מורע רב שמואל אמימר ומת שנת דתקצ"ט, ובימיו רב שמעון קיירא ולא נסמך וגם הוא הגד הלכות גדולות שנת דתק"א. ואחריו רב אחא וחבר שאלתות ואחריו נסמך רב גטרונאי במקום של רב אחא ומת שנת דתקכ"א. רב טרי הכהן ר"י בפומבדיתא ומת שנת ד' אלפים תתקנ"ג. רב יהודה ר"י במתא מחסיא ומת שנת ד' אלפים תקנ"ז קבלו מהגאונים שהיו קודם להם שנת כמו ד' אלפים ת"ק. רב מרי היה סגי נאור ועם כל זה חבר הלכות הרבה ובימיו יצא תלמיד א' לתרבות דעה. ואחריו רב מרי בר משרשיא שנפטר שנת דתקמ"ג. ואחריו רב ביבי הלוי ורב יהודה עלה אחריו רב גטרונאי במתא מחסיא ומת שנת דתקנ"ז ואחריו רב חינא ובפטר שנת דתקל"א. ואחריו רב מלכיא ומת שנת דתקל"ג ואחריו רב חגינא והסירו ריש גלות דתקמ"ב ואחריו ר' מגשה ומת שנת דתקמ"ח.

בר אבא היה ראש ישיבה בפומבדיתא והוא קבל מהגאונים שהיו לפניו בשנת כמו ד' אלפים תקנ"ז. ואחריו רב יוסף בר שילא. ואחריו רב מרדכי הכהן. ואחריו רב אחונאי ומת שנת דתקפ"ד והיה חסיד גדול ומלומד בנסים ואליהו הנביא היה נראה לפעמים בישיבתו. ואחריו רב אברהם ולא היה בימיהם חכם ראוי לטמיכה במתא מחסיא. רב יוסף היה ראש ישיבה בפומבדיתא. רב הילאי ר"י במתא מחסיא קבלו מהגאונים שהיו לפניהם בשנת כמו ד' אלפים תק"ך רב יוסף נפטר בפומבדיתא בשנת דתקצ"ו. ואחריו רב יצחק ומת שנת דת"ג. ואחריו רב יוסף. ואחריו רב פלטוי ומת שנת דתרי"א. ואחריו רב אחאי. ואחריו רב מתתיהו ומת שנת דתרכ"א ואחריו רב צמח בר רב פלטוי ומת שנת דתרל"ג ואחריו רב האי בר דוד ומת שנת דתרנ"ג. ואחריו רב הילאי הג"ל ר' יעקב ואחריו ר' איסוראי ומת שנת דתרל"ג ואחריו רב עמרם והוא שלח כבודותו סדור תפלות לספרד. ומת שנת דתש"ח ובזקנותו כדור הבא היה גאון. ואני הצעיר ראיתי בקונטרס ישן אופן קבורת רב עמרם ולא ידעתי אם הוא זה הגאון שבמתא מחסיא ששלח הסדור או אם הוא גאון אחר. ועם כל זה בחדתי להציג לפניך הרבה רב עמרם היה במגנצא עיר גדולה על נהר רינוס וילך הרב להקים ישיבה בעיר קלונייה ויהי כי זקן מאד צוה לתלמידיו שאחרי מותו יקברוהו אצל אבותיו במגנצא ויענו תלמידיו כי זה היה להם לסכנה גדולה והשיב להם חטאו אותי ותשימוני בארון ואח"כ בספינה קטנה על הנהר ותביאו הספינה שתלך מאליה. ואחרי מותו השלימו התלמידים את גדרם והספינה הלכה מיר אחר מרוצת המים עד שהגיע נגד עיר מגנצא ויתמהו אנשי העיר ויאמרו כי זה ארון ואיש מת בתוכה אז אמרו איש

קרוש הוא שבא להקבר בארצנו. וישלחו ידם להחזיק בספינה והיא נרתעה לאחור וישתממו האנשים ויגידו הדבר אל שר העיר וישובו כולם אל שפת הנהר ומהינת יהודים עמהם נתקרבה הספינה אל היהודים וישלחו הבתים ידיהם להחזיק בספינה ולא יכלו בני בורחת מהם וכן עשו פעמים רבות עד שראו במופת כי מתקרבת ליהודים ולא להם ויקראו ליהודים ויאמרו להם הכנסו בספינה וראו מה זה והספינה נתקרבה להם ויכנסו ויפתחו הארון והיה בו כתוב כתב האומר אחי ורעי בעלי ברי' ק"ק מגנצה חנה נאחי אליכם כי נפטרת לעולמי בק"ק קלונייה ומבקש אני שתקברוני בקבר אבותי ולכלכם חיים שלום נאום עמרם. וכראותם המכתב התחילו להתאבל עליו והוציאו הארון ממנה והעירו אנשי העיר גיתחוקו על היהודים ויכום. אבל לא יכלו לזוז הארון ממקומו ומיד צוו לשמור אותו שם וכנו עליה בית תפלתם גדולה והיהודים השתדלו עם תחנונים והוצאת להשיג הארון ולא יכלו ובכל לילה היה רב עמרם בא בחלום להרבה בתורים ואומר להם תקברוני בקברי אבותי ויתיעצו החוזרים וילכו בלילה חזק לעיר ויקחו תלוי שהיה על העצים וילבשוהו בגדים לבנים ויגנבו רב עמרם וישימו התלוי תחתיו ויקברו הגאון בקברות אבותיו וה' היה עמם שלא נודע ולא נתגלה הדבר ע"כ בקצרה.

רב קימוי היה ר"י בפומבדיתא ומת שנת ד' אלפים תרנ"ט רב יצחק בר ישי ר"י במתא מחסיא שנת דתרמ"ה קבלו מהגאונים שלפניהם בשנת כמו ד' אלפים תר"מ. רב קימוי מת שנת דתרנ"ט. ואחריו רב יהודה ומת דתרע"א. ואחריו רב כהן צדק ונפטר שנת דתרצ"ה ורוד בן זכאי בשיא. ואחריו רב הנינא ובמתא מחסיא רב יצחק בר ישי מת שנת דתרמ"ה. ואחריו רב הילאי. ורב קימוי ורב משה ורב שלום ומת שנת ד' תרס"ה. ואחריו רב כהן צדק. ואחריו רב נטוראי ומת שנת דתר"ץ. ואחריו רב עמרם בר שינא ומת שנת דתש"ה וזה הוא שבמארותו שלח הסדור כנ"ל :

רב אהרן בן סגמרה ר"י בפומבדיתא רב נחשון בר רב צדוק ר"י במתא מחסיא קבלו מהגאונים שלפניהם בשנת כמו ד' אלפים תש"ש רב אהרן היה סוחר ועשיר גדול והוקם ר"י מפני עשרו אבל לא היה ראוי ומת שנת דתש"י. ורב נחשון ר"י במתא מחסיא מת שנת דתש"ו ואחריו רב צמח אחיו מצד האם. ובאולי זהו הנזכר בס"ב דב"מ וחכר ש"ת. ואחריו רב חיים ומת שנת דתשכ"ג. ואני הצעיר ראיתי בהלכות שחיטה ובריקה שהביא אלדד הרני מ"י שבס"ס ויש שם אלו הדברים שא"ל עשו בני אלקירואן

מכרבריאה אל מר צמח הגאון שבמתא מחסיא וכו' ואחרי שהביאו לפני הגאון פדטיס רבים מדברי אלדר הדני כויני שתיטה וכדיקה שנהגים י' ושבטיס ואומרים שזה האיש אמר להם דברים אחרים ושואלים מהגאון אם ראוי להאמין דבריו ואלה הם דבריו. ועוד ספר לנו אלדר הנזכר שכשחרב המקדש בראשונה עלו ישראל לכבל ועמדו הנשדים על בני משה ואמרו להם שירו לנו משיר ציון. עמדו בני משה וגעו בכביה לפני הקביה וכתתו אצבעותיהם שהיו מנגנין בהם במקדש ולא רצו לנגן זבא העצן ונשאם עם אהליהם ובהמתם והוליכם לחוליה. בלילה ובאותה הלילה היה רעש ברזל ובבקר דאו חיל ברזל והשיב ה' סביכם נהר שנולל אבנים וחול במקום שלא היה שם נהר מעולם ועזיין גלל אבנים וחול בלי מים ברעש וקולות שאלו היה שם אפילו הר של ברזל שהיה מנפצו וזה בכל ימי החול ובשבת נח. ולזה נקרא סמבטיון ויש מקומות באזור הנגה שהוא רחב ט' אמה. ולכן אינם יכולין לבוא אלינו ולא אנו אליהם. ואין כיניהם אלא כגמות וחיות טהורות ולומדים תורה א' שכעל פה אליהם ובני דן לא היו יודעים מחורבן הכית ראשון. אבל נפתלי גר ואשר שהיו יושבים עם יששכר ומתקוטטים וקוראים אותם בני השפחה ויראו שלא יפול קטטה כיניהם הלכו לשבת דן ויישבו יחד. ע"כ קצת השאלה.

והשיב להם מר צמח. דעו כי יש לנו בקבלה מרבינו יצחק גאון שבשנת דת"מ דאו אלדר הנזכר והתמוה בדבריו להיות במקצתם כדברי חכמים שלנו ומקצתם מופלגין. ודעו כשהגלה סנחריב וכולון ונפתלי ובשנת ה' לאחו מלך יהודה הלכו לארץ כוש חזנו שם להייתה ארץ רחבת ידים מלאה טוב ונתנו בלכם לעבוד ה' והועיל להם כי נבחרו בתורה ובמצות ואמרו חכמים י' גליות גלו ישראל ולא נזכר שבם דן בכל הגליות לפי שמעצמו הלך לכוש קודם החרבן קליה שנים ובאלי לא נסע דן עד גלות שלנו ומה שאמר ר' אלדר הדני כי הם ריזין ד' מיתהת ביד וכי בני משה אצלם ונהר. סמבטיון סקיף אותם. אמת אמר כנראה במדרש שנבוכדנצר הגלה בני משה ואל' והתמוה על השינוי החלוף ששמעתם בדבריו שהרי חכמי בבל חכמי איי שונין משנה אחד ויש שינוי בתלמידים האפילה במקראות כנראה בחסרות ויתרות מתוחות וסתומות ובמסודת וחתך. המוסקים וכל שכן המשנה שהיא תמורה ועמוקה וכו'.

רב שרירא באר בשנת כמו ד' אלפים תשי"ב קבל מהגאונים שלפניו והיה ד"י במקום נקרא מרוז שבור בגבול בהרעא אצל

בכל שהיו בו כמו צ' אלף יהודים לכד מגויי הארץ וגמשך מלכותו ל' שנים ובהיות רב האי בנו בן י"ח שנים ראה אותו ראוי למעלות ולהיות ר"י סלק עצמו והושיב בנו על כסאו. ובהיותו כמו בן ק' שנה ופריצי עמנו הלשינו עליו ועל רב האי בנו ונתלה רב שרירא ביוד אחד ומת בשנת כמו ד' אלפים תשי"פ. רב האי בנו ישב על כסאו כמו מ' שנים וחבר ספרים ופסקים ומתוכם ספר הדינים וספר שמועות וספר מקח וממכר וספר הפקדון ומת רב האי שנת דתשצ"ח וכמוהו לא היה בגאונים היה מורע רבה בר אבוח מבני זרובבל בן שאלתיאל ועל חותמו היה חקוק אריה כמו שנהגו רגל מלכי יהודה וזקניו הראשונים לא יכלו לנהוג שררה להיות כי בני ישראל היו קונים שררה הנשיאות ממלכי ישמעאל בדמים יקרים. בערך בערך ס"ח אמר כי בדרור היה מד אברהם קבסי שהיה מכיר עתידות בצעצוע עלי אילנות כינום שאין רוח נושבת שהיה מכסה האילן בסרינים והיא חכמה מפוארה ע"כ נראה במרדכי רשבת דרך האי גאון היה ברומה ובימיהם היה ר"י במתא מחסיא גאונים אחרים ואחרון שבתם רב סעדיה גאון שהיה מורע רבי חנינא בן חסא מבני שילה בן יהודה שלהייתו נרדף מדוד בן זכאי ריש גלותא נחבא י"א שנים ושם חבר על סומאה וטתרה ועל איסודי ביאה ושיטות רבות בנמרא וספר האמונות ופי' התורה בלשון ערבי ומביאו נ' עורא בפרשת בראשית והאיר עיני ישראל ומת בן נ' שנה שנת דתשי"ב וראיתי בספר האמונות שחבר ר' שם טוב שנראה לו שזה רבינו סעדיה מרחיק אמונות הנלגול. ואחריהם היה ר"י רב שמואל והתן בן זפני חותנו של רב האי וגם הוא חבר ספרים ונפטר ד' שנים קודם רב האי והיה שנת דתשצ"ד ואחריו הקימו תלמידיו רב האי לריש גלותא את הזקיהו בן בנו של דוד בן זכאי ונהרגו ואחריהם בטלו הישיבות ממתא מחסיא ומפומבדיתא ונכרת חוקם שהיו מקבלים בכל שנה ושנה מספרד וממערב ומאפריקה וממצרים ומארץ הצבי. בדור הזה היה לפי דעתי שני חכמים גדולים שנחלקו על מלות הרבה שבתורה וטעמיהם ונקראו ר' אהרן ברי' משה משבט אשר ורבי משה בן דוד משבט נפתלי.

וראיתי בספר יוחסין דבר על אלו הישיבות יפה בעיני להודיעך והוא אלו המעלות שהיו לישיבת סורא על ישיבת פומבדיתא. בימי רב שהיה סוף התנאים ותחלת האמוראים לא היתה עדיין ישיבה בבבל אלא הנשיאים מורע דוד ולאחר שנפטר רב עשו ישיבה בבבל על דרך א"י והוא ישיבת סורא ומלך רב הונא מ' שנים ואחריו רב חסדא

י' שנים ובסוף זה הנמן רבה כד נחמני התחיל לעשות ישיבה
 בפומבדיתא ומשם והלאה היה ר"י שם תמיד הרי סורא קדמה
 לפומבדיתא ועוד שלא היה גאון בפומבדיתא אלא ע"פ ר"י דסורא
 וישיבתו וגם בהתקבץ אלו הראשי ישיבות בבבל אל הריש גלותא
 ר"י ותלמידיו דסורא היו קורים ויושבים בימין ר"ג דפומבדיתא
 בשמאלו וכן במסיבה סעודת מצוה ד"י ישיבה דסורא בוצע תחילה
 ודפומבדיתא מברך ברכות המזון וכן בכניסה ויציאה ר"י דסורא
 קודם ועוד כשהיו משלחין אגרות זה לזה ד"י דפומבדיתא קודם
 גאון אל ר"י דסורא ודסורא אינו קורא לו הכי ועוד אם קורה ריש
 גלותא בס"ת ר"י דסורא מחרגם עליו ודפומבדיתא יושב ודומם ועוד
 כשימות ר"ג כל הדרשינא שלו ינתנו לר"י דמתא מחסיא ולא אל
 סומבדיתא ועוד מהספקות שבאים מכל העולם אל הישיבות דסורא
 נוטלת ב' שלישים ודפומבדיתא חלק אחד אבל אח"כ בשמלך כהן
 צדק בפומבדיתא ורבו בני ישיבתו ולא הספיק להם שלישי אחד נפלו
 קטנות ביניהם ונתפסדו לחלוק בשוה וכך היה מנהגם לעולם בכל
 הדברים אפילו שר"י דפומבדיתא היה יותר זקן ויותר חכם מר"י
 דסורא תמיד ר"י דסורא היה ידו על העליונה כנ"ל והנדבות שבאים
 להם בכל השנה היו מניחים ביד גאמן לצורך הוצאת התלמידים
 המתקבצים מכל המקומות בתודש כלה שהם אדר ואולול כי בחדש
 אדר אומר להם הר"י בצאתם מעמו מסכת פלונית נגרוס בחדש אלול
 בצאתם מעמו בחדש אלול אומר להם במסכתא פלונית נגרוס בחדש
 אדר וכל אחד מהתלמידים במקומו מעיק כל אותם החדשים המסתא
 שנצטוו ובאים כלם ויושבין לפני ראשי ישיבות באדר ובאלול ור"י
 יושב ולפניו י' אנשים ופניהם אל פני ד"י והעשרה שירצבים לפניו
 ז' מהם ראשי כלות ר"ל שכל אחד מהם ממנה על עשרה מן הסנהדרין
 ונקראים אלופים והשלישה אחרים נקראים חברים וכך היה מנהגם
 אם נפטר אחד מראשי כלות ויש לו בן ממלא מקומו יורש מקום אביו
 אפילו שהיה רך בשנים וכן הדין בחברים ואין אחד מהם דולג על
 מדרגת תבירו ואם אינו ממלא מקום אבותיו אבל הוא ראוי לישב
 בא' משבעה דרי מושיבים אותו בה ואם אינו ראוי מושיבים אותו
 עם שאר תלמידים שהיו כמו תי' ושאר סנהדרין היו נחלקים י' לכל
 שורה ופני כלם אל ר"י וכל שאר התלמידים יושבים אחריהם בלי
 המדרגה ולמעלה וכשרוצה ר"י לנסותם בגירסתם נוצעים כלם בשני
 החדשים הגז' יושבים במדרגות הנזכרים והשורה ראשונה גורסים
 למנין ושאר השורות שומעים ושותקים במקום המצטרך ידברו ור"י
 שומע ומבין דבריהם ואח"כ קורא והם שותקים ויודעים שכבר הר"י

הבין מחלוקותם וכשישלים קריאתו דורש וגורס באותו מסכתא שעיניו
 החדשים שעברו ובכלל דבריו מפרש הדבר שיחלקו בו התלמידים
 ולפעמים ר"י שזאל מהם פירוש הלכות זהם מכבדים זה לזה ואין
 אחד מהם יכול לדבר לפניו עד שיתן לו רשות וכל אחד מדבר כפי
 חכמתו והוא מרחיב להם בפתרון כל הלכה עד שיתברר להם הכל יפה
 ואח"כ עומד אחד מדרא קמא ודורשין ברבים עד ששומעים אותה
 כלם ואז מדקדקים בה שאר התלמידים וכך היו עושים כל ימות
 החדש כולו והוא ובעבת רביעי קורין כל הסנהדרין וכל התלמידים
 ור"י חוקר אותם עד שיתברר לו היותר בחיר בהכמה וכשרואה אי
 מהם שאין תלמודו סדור בפיו גוער בו ומוכיח ומודיעו המקומות
 שנתעצל בהם ומתרה אותו שאם ישנה כן פעם אחת שלא יעניקו לו
 ולפיכך היו מתחדדין ונזהרים בתלמודם היטב וכל השורות אינם
 הולכים מעמו עד שמודיעם המסכתא שיתעסקו בה אבל לשאר
 התלמידים לא היה צריך זאת התודעה אלא כל אחד לומד באינו מסכתא
 שרוצה וכן השאלות שבאו להם מכל גלות ישראל ר"י מוציאם לפניהם
 ונותן להם רשות שישבו עליהם והם מכבדים אותו ואומרים לא נשיב
 בפניך והוא מרשה שנית ואז מדברים כל אחד כפי חכמתו ונותנים
 ונושאים בכל דבר ור"י שומע דבריהם עד שיתברר לו האמת ומיד
 מצוה לסופר לכתוב ולהשיב וכן נוהגים בכל יום עד שהשלימו להשיב
 כלם ובסוף החדש היו נקראים כל השאלות והתשובות במעמד כל
 החבורה והר"י תותם תחתיהם ואח"כ שולחים לשואלים ואז מתלק
 המון לתלמידים ב"א כמדרגתו.

בדור הזה היו ר' חושיאל ורבינו חננאל בנו רבינו משה ורבינו
 תנוך בנו ור' שמרי' ברי' אלהנן ור' יוסף ברי' יצחק ו' שטנאס שפירש
 כל הגמרות בלשון ערבי אל מלך ישמעאל ששמו אלחכס ורבי שמואל
 בר' ישיהו הכהן מפ"ס כלם חכמים גדולים שנתפזרו בגלות ספרד.
 ובימי רב שריירא גאון הנ"ל והוא בשנת ד' אלפים תשנ"ז לכריאה
 היה איש אחד חכם גבור ועשיר משועי יהודה ובאולי מזרע מלכי בית
 דוד נאהב מאד ממלך פורטוגאל והדרין לו המלך ג' מקומות ושמו
 אונש ופריאל אואל דיאשה דוש גיגרוש. ושם האיש היהודי היה הרב
 דון יחיא ו' יעיש וישימהו המלך אדון לביתו ומושל בכל קנינו רק
 הכסא של מלך אנטריקו גדול ממנו ולפי מה שראיתי בקרוניקי אנטריק
 הראשון היה מלך גיטי בספרד בימי קוסטנטינו מחזיק אמונתם וס'
 סליוסטרו אפיפיור רומה וזה אנטריקי היה בן בנו מאנטריקי ראשון
 ומוזה השר התחילו ורעו ודורומו להקרא ממשפחת יחיא ובימיו היה
 נמצא ספר היחס ממשפחתו הטורה שהיתה מודע ישי ונאבד אח"כ

לרוב הגזרות ושלטולים וגרושים שנולדו בגלילות ההם והפליג להטיב
 לכל היהודים וימת זקן ושבע ימים בשנת רחוקת ליצירה ויבכו אותו
 כל ישראל כי גם בעבור מיתתו נתבטלו ישיבות רבות בעבור הגזרות
 שחדשו עליהם מלכי ישמעאל ופסקה ארצות השנה שהיו מעלים
 הגלילות והם אל שתי הישיבות כי זה הארון לקח עליו משרת כל
 הנבוכות לגבותם ולשלחם בכל שנה זכרה לו אלקינו לטובה וזה השד
 דון יחיא הניח אחריו דון יהודה בנו אשר ישב על כסא אמנם הוריו
 המלך ממעלת אביו ולא היה פני המלך אתו ויעמוד מנגד ולא הניח
 לו אלא הכנסה טענה והשר דת יהודה בו יחיא הניח עני בניו שם
 הבכור היה גדול דון יוסף וי יחיא והוא דוד שלישי ראשית משפחתנו
 הזאת אמנם לא רצה לירש גדולת השררה כי נתן אל לבו אל
 התלמודיות ולא רצה לכא להיכל המלך והעמד תלמידים הרבה והבד
 חבורים ובטרט פידוש על הגמרא אשר בעונותינו נעדרים מאתנו
 לאורך הזמן וכבוד הגליות והוא בנה ממונו הכנסת גדולה שבליסבונה
 והיה לו בן ושמו דן שלמה אשר לפנינו אודיעך הנמשך ממנו ושם השני
 היה דון יחיא והוא ישב על כסא אביו והיה מדיני גדול ונאהב מכל
 היהודים ומהשרים והקים את ביתו בעזר הצור שכמעט אבדה מפני
 צרות הישמעאלים ודע בני כי זה השד דון יחיא הראשון בראותו אהבת
 המלך אליו לצייר בחותמיו ראש פני המלך שהיה כושי ולמען לא
 תהיה צורה שלמה השיים מסוה לכן על עיניו קשור עם עניבה אחרי
 ערפו וכעם שבניו אחריו קרא שם משפחתם וי יחיא על שמו כן
 נמשכו אחריו תבנית חותמם ומגנם ראש הכושי הזה וכן אנו עושים
 היום האמנם קבלתי כי צורת מגן משפחתנו בזמן הקדמונים קודם זה
 השר היתה צורת אריה מחצי הגוף ולעילא עם שני יריו פתוחות
 ולולב בידו הימנית ומחציו ולמטה בחצי נשך מצד דגליה ושתייהן
 פתוחות וחבה רחבה כמו פורחות באמצע ואני הצעיר חשבתי
 שלקדמונו היתה ירושה אצלם זאת הצורה לסימן יחום משפחתם
 משבט יהודה הנמשל לאריות והגשר לסימן שכל המשפחה קלים
 לתורה ולמעשים טובים שכן יהי רצון מלפני השיי שאהיה נמנה עמם
 לכל דבר שבקדושה אמן. אחר כל זה נבאר שם נאותות ובא תחתיו
 שם רבנות ונשתלשל אליהם סדר הקבלה בתורה שבעל פה והואיל
 לא מצאתי בסדר הקבלה להראבי"ל ולא שום מחבר אחריו שיתמיד
 סדר הקבלה מהדבנים מדור אל דור כפי חלוק היותם על דרך שנעשו
 לראשונה אמרתי לשלם נדרי אליך להביא על ספר שמות חכמי
 הדורות אשר חברו ונקבו בשמות חלוקים בסדר יורות עולם עד
 היכן שידי מגעת בעזרת ה' הטובה עלי :

רב יוסף בן הנביא רב שמואל הלוי בן גקטיליא מהקהל קורטובה והרביץ תורה הרבה בכל ארצות ספרד וארצות המערב קבל מהגאונים שהיו לפניו בשנת כמו די אלמים תימת והפליג להטיב לישראל. ולדעתי זה הוא שכן עזרא קראו מניד בפרשת וירא ונולד גורת רעה במדאגמה ונהרג הוא ואלף תיק בעלי בתים כנראה בשבט יהודה שנת דתתכיד וזיה חסיד ושלם כמו רב שמואל אביו אבל לא כיכ עניו ויקטאו בו סרני פלשתים והרעוהו ביום שבת סי שבת שנת דתתכיד ומלך ספרד רצה להכרית די אברהם הלוי בנו על הדת ולא יכול ויצו לחלוחו. רבינו חנוך היה בדור הזה ר"י בקורדיבא ומת שנת דתשע"ה. רב חסדא מרע בית דוד היה בדור הזה ואולי זהו שמעיד הראב"ד בסוף סדר עולם שלו ואומר שארץ הגרגשי הנקראת גרגן עד גמר אוכל שהיו שם כותים בוזיים שנתגזרו ויוסף מלכם שלח ספר לרב חסדא הנשיא ברבי יצחק די שפרוט והדיעו שהוא על דעת הרבנות עם כל עמו וראינו מבני בניהם בטולייסוני תיה מחבר סדר עולם רבה חוטא היה בדור הזה שכן אומר בחבור שהיה או שנת דתת"א לבריאה שהיה אלף ג"ג לחורבן העולם שמו וראיתי כתוב שהיה שנת דתתפ"א. ר"י יהודה בן טאמי הנקרא חיוג היה בדור הזה ובאולי זהו ר"י יהודה המדקדק הראשון שמביא די עזרא סעמים רבות והיה מדקדק ומשורר גדול די מרינוס די גנאח ורבינו יונה בנו היה בדור הזה ור"י יתה זה היה רבו של רבינו יעקב בר יקר שהיה אחיכ רבו דרש"י ובאולי זהו רבינו יונה המדקדק הספרדי שמוכר די עזרא ב"י ויחי ומקומות אחרים. ר"י משה הכהן בן גקטיליה היה בדור הזה מדקדק ומשורר גדול. ר"י שלמה בן גבירול הנזכר במקומות רבים היה בדור הזה בסרגוסה ונפטר בכלינצה. והיה חכם גדול מדקדק ומשורר נפלא והכם בלשון יון וקבלתי מחכמי הדור שתוגר אי לבש קנאה מרוב חכמתו והרגו וקברו בנן שלו אצל אילן תאנה והתאנה חנמה פגיה קודם זמנו ועשה תאנים גדולים ויפים מאד ויהמתו עם הארץ וישמע גם המלך ויתמה וישאל להוגר איך החכים על האילן להקדים פירותיו כל כך ונאלם אמנם המלך הפציר בו ולא חודה שאומה ויצו המלך להצתן לו יסורים עד שידה מה עשה לאילן. ולבסוף חודה איך הרג ליהודי וקברו אצל התאנה ומאמין שלמת הנקבר מבכר הפירות וכו' ותיכף צוה המלך ויתלוחו עליו ונפטר זה הרב בשנת דתת"ל כנראה בס' יוחסין. ר"י משה בר' יצחק די עזרא בדור הזה גם הוא חכם ומשורר גדול וחכמות הצוניות והוא חבר ספי עדוגת הכושם והיה לו ג' אחים כלם חכמים גדולים ושמש יצחק יוסף יהודה והוא נפטר שנת דתת"מ

ר' יוסף הדיין ברו' יצחק בן סהל הי' בדור הזה ד' חושיאל הי' בדור הזה
 ר'י במדינת אלקירואין. ר'תגנאל חכם גדול ועשיר הי' תלמידו וחבר
 ספר המקצועות כנראה במחביו פי' אצ"ט ושבועות פי"א וחבר ספר
 הפץ כנראה בתגהו הרמב"ם הלכות שבנים פי"ג והיה ר'י בארץ
 אלקירואן רב גסים בר' יעקב תלמיד רב חושיאל הגובר הוא רב
 חננאל הנ"ל מתו בלא בנים יקדים ונפסק הגמרא במדינה היא
 ורבינו קלונימוס איש רומה נסמך עם וראיתי בקונטרס ישן נושן
 כתוב שלמד תורה מרב האי גאון והי' רבו של הדיין. רבינו חננאל
 איש רומה היה בדור הזה שכן רשבים מביאו כנראה בתרמב"ם
 הלכות המץ ומצה פי"ה הגהה ב'. ר' משה מפויאה חכם גדול ונוכר
 מאוד בתגהות והערות. רבינו יצחק הישראלי חכם גדול בתורה
 ובכל המושכלות ועשה חבור על הרפואה שנתקן אל לשון לטינו
 ופי' על מסכת זבחים והבורים אחרים והיה יתיר מקי' שנים ולא
 נשא אשה ומת שנת דתי"ש לכריאה שהיה תתי"פ לתרבן. וע"א רבים
 ראיתי ממנו בספר יצחק בן ציון וראיתי תבואה הנקרא ספר
 מראות העתק מתחיל אמר יוסף בן הרב ר' יצחק הישראלי וכו'
 אמנם ראיתי בספר ש"ת דהרא"ש כלל ג"ה סי' ט"ו. ומסתבר זה לזה
 הרא"ש והישראלי ולא ידעתי אם זהו או אחר וקבלתי מחכם זקן א'
 שיש קבלה אצלו מרבתינו שר' יצחק לא רצה לטעון אתו אודות
 הלך אצל הרא"ש ושאל ממנו מחילה. ויאמר כי לא כתב הדברים ההם
 לתרפתו אלא שלהיות שהרא"ש לא היה מכיר בכתיבת ערבי ולשונו
 לא היה יכול לתגוע אל סברת דין הדבר ועשו שלום. כי ר' יצחק
 אמר לו שהיה רוצה להיות תלמידו וגם הרא"ש רצה ללמוד ממנו
 חכמת התבונה ואומרים שאו ר' יצחק חבר ספר יסוד עולם לבקשת
 הרא"ש. וזה ר' ישראל מצאתיו בספר הקרוניקי שלהם ג"כ. אמנם
 לפי שהרא"ש היה אחיב זמן הרבה והי' ר'י בדור הזה ראיתי לעשות
 פשרה בדבר ולכן אומר אני שר' יצחק דהרא"ש היה בן בנו של זה.
 ר' יצחק ברו' יעקב אלפסי קבל מהרבנים שהיו לפניו בשנת כמו ר'
 אלפים ותתי' לכריאה והוא הי' תלמיד של רבינו גסים ורבינו חננאל
 הנ"ל ופריציו עמנו הלשינוהו בארצו היא פ"ים של ישמעאלים וברה
 והלך לספרד במדינת אלוסאנה ובהיותו בן צ' שנים נפטר שם
 בשנ' ה'תתס"ג וי"א בשנת ה'תתפ"ג והוא העמיד תלמידים הרבה
 וחבר זבורים רבים ובפרט ספר ההלכות. ר'י יעקב בר' ברוך ו' אנאליה
 הספרדי מקהל קודשוכה היה בדור הזה ונאמר עליו שהי' משועי
 יהודה והיה חכם גדול בתורה ובמצוניות ונפטר בג'ראטה שנת
 ה'תתנ"ה והי' אחי אמו של הראב"ד. ר' יצחק ברו' בדור מקודשוכה

שהרכיץ תורה הרבה בישראל וחבר ספר קופת הרוכלים ולא השלימו כי מת שנת התנייד. רב ברוך בני שאחרי מות אביו הלך ללמוד מהרי"ף והפליג בתורה והעמיד תלמידים הרבה ובתוכם הראב"ד בעל סדר עולם ומת שנת התתפ"ו ר' יצחק ברי' משה בן סכנו מקהל דנייה והלך לארץ מורח ושמענו שאחרי מותו לא נשאר גמרא בארץ שנער ומתלוקות גדולות היו בין זה הרב והרי"ף ומת שנת כמו התתע"ה רב יצחק ברי' יהודה ך' גאות מגדולי אליפנה והיה חכם גדול ומדקדק ופייסן מופלא ובקי בתצויות ומת שנת התתע"ז והעמיד תלמידים הרבה. רבי יצחק ברי' ראובן בא מברצלונה למדינת דנייה והפליג בתורה מאד וחבר חבורי' והעמיד תלמידים הרבה. רבי יוסי בן רבי צדוק ך' צדוק היה מתלמידי רבי יצחק ברי' ברוך ומת שנת התתק"ט והיה מופלג בחכמה. רב יוסף הדין ברי' יעקב ך' גיאות. הרב הנשיא ר' יהודה ברי' גדול ברצלונה והוא הרב אל ברצלונה המוזכר בפוסקים והי' חכם גדול וחבר ספר בדיני נשים נקרא סי' יחוט בשר. ובדיני מועד נקרא סדר העתים וספר תקון שטרות וחבר חבור גדול במחלוקת האונים והשובתם. והוא הרב אלברזלוני המוזכר בספר העמוד ואורחות היים. והוא נמצא בש"ת של הרשב"ץ סי' ז'. ר' יוסף ברי' מאיר הלוי ך' מיגאשו לפעמים נק' מהפוסקים יהוסף ונולד שנת התתל"ז והי' מגדולי תלמידיו של הרי"ף וסמכו טרם מותו והושי' על כסאו ומת שנת התתק"א והעמיד תלמידים הרבה ובפרט הרמב"ם רבינו מאיר אביו ורבינו מאיר בנו ור' בן אחיו כלם היו חכמים גדולים ואחר פטירת רב יוסף ך' מיגש הג"ל הישמעאלים גזרו על ישראל שמדות וצרות רבות וכדעו היהודים לטולטולה ולפורטוגאל והיה שם העיר דון יחייא בן דון יהודה ך' יחייא הראשון משנה למלך והטיב לישראל הגולים האלה מאד. רבינו יעקב היה בדור הזה חכם גדול בעיר דומרוג שבצרפת וחבר חבורים וש"ת רבות כנראה בש"ת הירשבי"א ומביאו מהרי"ק סי' נ"ב. ונראה בסי' תשובות דהר"ש בר צמח סי' ז' שזה הוא בן מתי של רש"י והוא להיות עיר דומרוג רחוק מטרייט מקום רש"י כמו ג' פרסאות ואני אומר שיש טעות סופר. בספר הרי"ש בר צמח הנזכר והראיה כי הראב"ד בעל ספר הקבלה מוזכר זה הרב ואינו מוזכר רש"י זקנו אשר גלה בכל הישוב כאשר קבלנו מאבותינו ושנתפשטו חבוריו בכל העולם ואירב ממנו לפנינו ג"כ

רבינו יהודה הלוי בר שמואל הספרדי היה בדור הזה חכם גדול ומדקדק ומשורר ובכל המושכלות והוא חבר ספר הכוזב ובמאמר

א' קפישיל מין נראה שהי' שנת דתת"ק לבריאת וראינו בספר האמונות כי מקשה מלך הכוזרי עם המבד היה אמר ושם החבר היה רבי יהודה אלנגרו והמלך הנזכר נתגייד ע"י החבר כמו ת' שנים קודם זמן ר' יהודה תו' והחבר זהווא כתב כל המאורע בל' כתיב ור' שמואל ך' תבון העתיקו בלשון עברי' ושמעתי שיש העתקה אחרת שעשאה רבי יהודה בן קרדיגאל ואינה כל כך שלמה. כתב ספר יוחסין שרבי יהודה הלוי היה בן גי' שנה כשהלך לארץ ישראל כנראה בפיוסיו וקבלתי מזקן א' שבהגיעו אל שערי ירושלים קרע את בגדיו והלך בקרסוליו על הארץ לקיים מה שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו והיה אומד הקינה שהוא חבר האומרת ציון הלא השאלי וכו' וישמעאל א' לבש קנאה עליו מרוב דבקותו והלך עליו בסוסו וידמסוהו וימיתוהו :

רבינו אברהם ברי' מאיר ך' עזרא וכתב בעל ספר יוחסין כי ר' יהודה הנ"ל ון' עזרא הנה היו בני שתי אחיות הוא היה חכם גדול בתורה סדקוק ושידים ואצטגנינות וחכמות ואומר בספר הצחות שהוא נמצא ברומה שנת דתתק"ו וסוף פ' שמות שנת דתתק"ג ופ' דניאל שהיה ברודים שנת דתתק"ו ובפ' וישלח שהיה בלוק' בפ' שמות דא' בנים שגולדו בכרס א' ובפ' תרומה אומר ראיתי ספרים שברקום חכמי סבדיה ונשבעו לי סיו מזקניהם שג' פעמים הסתבלו כל מלה וכל נקודה וכל מלא וכל חסר בפרש' ויצא פ' אבן יש ת' נראה שהיה חכם בקבלה. ובפ' תשא נראה כי מזל ישראל הוא מזל דלי כי כן שפטו רבים וגם הוא דא' זה פעמים רבות ובפרשת תרומה נראה שבימיו היה מדרש גדול בטבריה וכבר גלוי לבל הגלות רוב חכמותיו וחבוריו ונמצא בחבור הכתבים של הרמב"ם אשר כתב אל בנו שבתות ותולדות רבות על חכמת החכם תו' וצח' לו ללמוד בחבוריו בכל יכלתו. וזה החכם הלך בגלות בעולם דוב ימי חייו כנראה בתחמת חבוריו. ואני שמעתי מעשים רבים מענייניו ומעשיו וצחיותיו אשר בברחי מהאריכות חזותים מלכתוב ושמעתי אומרים שרבי יהודה הלוי בעל הכוזר היה עשיר גדול ולא היה לו זולתי בת א' יפה וכשהגדילה היתה אשתו לחצתו להשיאה בחייו. עד שפעם א' כעס והקן אישה וקפץ בשבועה להשיאה אל היהודי ראשון שיבא לפניו. ויהי בבוקר ויכנס ר' אברהם ך' עזרא במקרה לבווש מלבושי הסתבות. זבדאות האשה העני הלז בזרה משבועת אישה ויפלו פניה עם כל זה התחילה לחקור אותו מה שמו ואם היה יודע תורה ויתגבר האיש ולא נודע ממנו האמת. ותלך

האשה אל בעלה למדרשו והבכה לפניו וכו' ויאמר אליה רבי אל תפתחי אני אלמדנו תורה ואגדיל שמו. ויצא אליו ר' יהודה וירבר אתו ויגנוב ד' עזרא את לבבו ויכס ממנו את שמו האחר רוב האנוני ר' יהודה העדים ד' עזרא להתחיל ללמוד ממנו תורה חזיה מתמיד בערמה ומראה עצמו כעושה פרי. לילה אחת ויתאחר רבי לצאת מבית מדרשו וזה כי פתקה מאד על הכור היבת ר' שבפומן אדון הסדך. היתה אשתו קוראה אותו לאכול לחם ולא בא והלכה האשה התפצד בו עד כי בא לאכול וישאל ד' עזרא אל רבי מה היה לו במדרש שנתאחר כ"כ ויהלל בו הזקן ד' עזרא הפציר בו עד שהאשה החשובה היא הלכה אל מדרש אישה כי גם היא היתה חכמה ותקח מחברת אישה ותרא אותה לך עזרא ויקם ד' עזרא ויקח הקולמוס והתחיל לתקן בבי' או בג' מקומות בפומן וכשהגיע לתיבת ריש כתב כל הבית ההוא הראשון המתחיל רצה הא' לשמור כפלים וכו' וכראות רבי הדבר שמו מאד זיתקוהו וינשקתו ויאמר לו עתה ידעתי כי ד' עזרא אתה וחתן אתה לי ואז העביר ד' עזרא המסוה מעל פניו והודה ולא בוש ויתן לו ר' יהודה את בתו לאשה עם כל עשרו. ורבי לאט לו חבר הבית של תיבת ריש בפומן שמתחיל ראשה אשתו למלך וכו' ורצה שגם תיבת ריש תשאר שם כסתובים לכבודו. וראיתי בספר יסוד עולם כי ד' עזרא מת בשנת דתתכ"ד וי"א התקליד יום ב' ד"ה אדר והוא בן ע' שנים. ואמר בשעת מיתתו ואברם בן חמש ושבעים שנה כצאתו מהרון אף עולם. וראיתי חכמים מפורדים אשר היו קרומים מאד שנראה לי ראוי לכתבם כדור השני הזה אשר הראב"ד לא הזכיר וספ' יחסין כתבם אבל לא כסדר החלוקת החזרות ואני אשתדל להציגם לפניך כסדר כיד הי הטובה עלי:

רבינו כהני הזקן היה בספרד ברור הזה ותבר ספר חובת הלבבות בלשון ערבי ודבי יהודה בן תבון העתיקו בלשון הקודש והוא היה קודם הרמב"ם דור א' להיות כי רב שמואל בן תבון בנו היה ברור הרמב"ם הרי צריך שיהי זה החכם ברור זה:

רבינו נתן בעל הערוך היה בימים האלה ראש ישיבה בדומי ושם משתחו עכו וזראיה שהי' ברור הזה הוא שאם תביט בספרו אינו מביא ראיה משום חכם אלא מתאחדונים אצלו שהיו רבינו חננאל ורבינו נסים שהיו ברור ראשון מתרבות וגם דשי' מביאו בפ"י הנ"ל וגם בא לידי ספר הערוך ב"י ישן גושן עם שני אידים אחריו שחבר זה הגאון המגיד שהשלים זה התבון בסיו לידת ג' שנת

דתתס"ה ליצירה שהוא אלף ליג לחרבן ואלף תיג למנין שטרות
ובשיר השני מודיע שנולד לו בן וקראו יחיאל ומת בן ל' שנים.
והשני בנימין ומת בן ח' שנים הג' שבתאי ומת בן ג' שנים הר' לא
זכה למלוה וראשון לכלם היה ראובן שאו היה חי ואומר כי בשנת
דתתס"ב הוא ואחיו ובית אביו עשו כנסת בביתם עם מקה מים
חיים שהיו יכולים לנקות המים ובילה אחד שבים וגותן תודה מהכל
והשירים אינם שקולים והם אצלי. ויכול להיות כי ר' נתן שמביא רש"י
בפי' רבדי הימ' בכנין הכי' הוא זה ואם תביט בספרו בערך עד תבין
וגראה כמעט בקרוב שהי' אז כמו שנת דתתל"ח ואומר ס' יחסין
שמת שנת ר' אלפים תתס"ו וראיתי בהגה' בספר מדרכי דשבת פי'
אומר נשאלה שאלה זו ברומי מן מר שלמה ומר זניאל ומר אברהם
אחים בני מדנא ורבנא רב נתן גאון שחבר ספר העדוך ושם אומר
שהיו ממשפחת יצחק והשיבו שככל נשאלה שאלה זו בבית מדדשו
של מר יחיאל גאון והשיב בשם רבינו יעקב גאון ריש מתיבתא
רמתא דרומה דמנהג כשר הוא להיות המלה סניף לקריאת התורה
ולתקיעת שופר וכו' וראיתי בס' האמונות כי זה ר' נתן בעל הערוך
היה תכם בכל החכמות ובקבלה וראיתי בהגה' שאחרי הרמב"ם הלכות
גרושין המזכיר ר' נתן בעל הערוך ורבינו אברהם אחיו ורבינו יחיאל
כגו וראיתי בקונטרס ישן גוען שזה הרב לקח לו לאשה בתי של
רבינו חננאל גאון שבדור ראשון או רבינו חננאל מרומי הנזכר בהגה'
הלכות חמץ ומצה ברמב"ם פ"ה ומקומה רבים אחרים. דכ"י משה
הדרשן מברבנא רבו של רש"י ומביא פעמים רבות וגם אומר בפ' ד"ה
וכן פי' לוי רבינו שלמה בן אחיו של רבי משה הדרשן ואו' ספ'
יחסין שזה הגאון היה רבו של הערוך. רבינו אפרים הוקן היה מגדולי
תלמידיו של הרי"ף וחבר חבורים כנראה בב"ק פ' הגזל ומאכיל
בתשוכת הרמב"ן למאור הגדול. רבינו יהודה בר ברזילי שחיבר
ספר העתים רבינו יהודא ן' תבון ראש המעתיקים היה בדור הזה
שכן מצינו בגו ר' שמואל שהי' הדמב"ם שאמר זה רבי אברהם ברבי
חיא התאמן הגדול מת שנת דתתס"ה. ר' יצחק ברבי אשר הלוי ר'
משה עביו תלמיד הרי"ם הדרשן רבינו יוסף טוב עלם היה בדור הזה
ומזכירו רש"י בכמה מקומות ובפרט פרק קמא דכתובות והבר חבר
על: הרי"ם ונקרא בן פורחא חבר סדר תנאים ואמוראי כנראה
בסמ"ג לאוין סימן קל"ה והלכות גדולות לאוין הנ"ל ס' ק"י וחבר
פי' על התורה כנראה בספ' שערי ציון ושם אביו של ר' יוסף היה
רבינו שמואל כנראה במדרכי דשבת ר"ד וחבר חבורים אחרים
ושוית הרבה רבינו יעקב בר יקר היה רבו של רש"י כנראה במדרכי

הברכות פי' אלן דברים ומקומות אחרים וזה שקראו לפעמים מורי
הוקן וזה היה תלמיד רבינו גרשון מאור הגולה רבינו יצחק ברי'
אשכנזי היה רבו של רש"י וכן ראיתי בקונטרס רבינו יצחק הלוי
גם הוא היה רבו של רש"י המגובה כנר' בפ' ראותו ב"ד גבי התוקע
לשירה ר' גרשון הוקן מאור הגולה צרפתי כנראה בספ' יוחסין והוא
בעל התקנות היה בדור הנה ויש לי קצת ראיה למטה בדור די'
לרבנות כשמדבר מרבי יהודה החסיד ובהגה"ה דמדרכי דשבת פי'
נראה שהי' במנצא וראיתי בקונטרס ישן נושן שמת שנת דתתכ"ח
(ובקונטרס אחר ראיתי שהיה דשפ"ח וספר יוחסין אומר
שנת דתת"ל ורבינו ליאון הגדול היה רבו) וראיתי
בשערי דורא בדין אם ריחא מלתא היא אומר וכן
פסק ריב"ש כהן צדק רבו של רבינו גרשון מאור הגולה
המכונה לויטוס. ודע בני כי לא נתפשטו גזירותיו אלא עד סוף
אלף התמישי כנראה במהרד"ק סי' ק"א בשם הרשב"א. רבינו
שמעון ברבי יצחק ורבינו יהודה הגדול ראש הנהרגי לקדושי ה'
ורבינו יהודה הכהן בעל ספר הדינים היו תלמידי ר"ב כנראה במדרכי
דשבת פי' ובי"ט פי"א. רבינו קלונימוס ברבי יהודה היה אחי אמו
של רש"י כנראה בפ"י לד"ה רבינו שלמה הספרדי שמוכר' ק' עזרא
בפ"י התורה פעמים רבות ובפרט בפ' בראשית קורא בעל שיר
השקולים היה בדור הזה ואפי' שבפ' תרומה מוזכרו בשם רש"י
הוא טעות הדפוס ויוכל להיות כי זהו רבינו שלמה בן אחיו של ר'
משה הדורשן ומוזכרו רש"י בפ"י ד"ה פעמים רבות אמנם מודה אני
שן עזרא בקצת בקצת מקומות מביא לשון ממש של רש"י על שם
רבינו שלמה ובאלי זה ולא ידעתי בזה הכרע אלא שבדור הבא
נראה לי שרש"י היה בדור הרמב"ם והאמת יעשה דרכו רבינו אברהם
בן דאוד בן ר' יצחק בן רבינו כרוך הכתוב לעיל חבר ס' הקבלה
אשר ממנו אני וס' יוחסין ורבים אחרים לקחו ולקחתי רוב שלשלת
הקבלת אשר ערכתי לפניך עד השהא וכן ראיתי בס' יסוד עולם
כי זה הגאון היה נק' הראב"ד על שם משפחתו שהיתה נק' ר' דאוד
ובדור ראשון של רבנן סבוראי אומר שכתב ספרו שנת די' אלפים
תתקכ"א לבריאת אשר גם זו ראיה אצלו שרש"י היה בדור שאחר
זה הואיל והראב"ד המתבד זהה אשר שם כל לבו ונפשו והקירתו
ותלמודו ושאלותיו לזקניו ולחכמי דורו כמו שעשיתי גם אני עתה
לשום על ס' כל גדולי החכמים וזה רש"י שהיה מאור הגולה לא
הזכירו וראיתי בס' יוחסין שזה הגאון חבר ס' אמונה רבה וס' על
חכמת התבונה שנת דתתק"מ ושגרג בטולישולה על קדושת ה'

ושהיה לוי וזהו הראב"ד שמוכירו הרמב"ם בכ"כ שבה ומלל בכתבו שכתב לבנו והיה להראב"ד תלמיד חשוב וחכם שהיה נק' רבי מאיר ובכתב שכתב הרמב"ם אל דבי שמואל בן תבון שהיה משבח חכמת ר' יהודה אביו אמר שהעיד לו מהכמת זה ד"מ מתלמיד הראב"ד הרב הגדול שבפשקריה וגם היה לומר אצל הראב"ע ע"כ: וזה הראב"ד אינו בעל ההשגות בשום פנים שלא היה משבחו כ"כ כי הראב"ד לא השיגו כאוהב ומבקש דעת זולתי כאויב ומספ' כגנות הרמב"ם כנראה ברוב השגותיו כי בעל ההשגות היה בדור הבא כאשר תראה ר' פדיגורת חכם גדול מאד בא מצרפת אל קורטובה בימי הרי"ף ועשה לו טובה הרבה הרי"ף הגוי וגם למד ממנו כנראה בס' יחסין ר' חייא אלדאר' בא מבבל לספרד ונפטר שנת דתתקפ"ד. רבינו יצחק ב"ר יהודה היה מופלג בתכמה ונראה בהגה"ה דהרמב"ם הלכות הט"ץ ומצה פ"ח שזה הגאון קבל מרבינו גרשון מאור הגולה:

הר"ב רבינו משה בן מיימון הנקרא הרמב"ם מעיר קורדובה בספרד. הרב שלמה יצחק הנקרא רש"י מעיר טריויס בצרפת קבלו מהרמב"ם שהיו קודם להם בשנת כ"ט ד' אלפים תת"ק לבריאת הרמב"ם לא מצינו שהיה לו רב מובהק אלא רבי יוסף ך' מיגש וראיתי במגדל עת הלכות פ"ג זכן נראה במדרכי דמסכת שבועות שר"י ך' גיאות ורי"ף ון' מיגאש היו רבתי וקבלתי מתכמי הדור שנמצא כתוב שעמד עם רבו במערה י"ב שנים רצופים ושם קיבל תורתו וראיתי בס' יסוד עולם שחבר ר' יצחק ב"ר ישראל וכתבו של ר' שלמה ך' יחיון שהרמב"ם נולד בשנת דתתצ"ה שהיה שנת אלף תמ"ז לשטרות ושנמטר שנת דתתקס"ה וכספ' יחסין אומר שנולד שנת דתתצ"א יום ש"ק שעה ושליש אחר חצי היום וכקונטרס ישן שנולד שנת דתתצ"ב ונמצא בסוף פי' מסכת ר"ה להרמב"ם חתימת יד רבי דוד בן בנו האומר הרמב"ם זקני נולד יום י"ד ניסן שנת אלף תמ"ז לשטרות בעיר קורדובה ונפטר שנת אתקס"ו לשטרות יום שני כ' טבת ואבא מורי בנו נולד שנת אתצ"ו לשטרות ואני דוד בן בנו נולדתי לאבני במצרים שנת אתקל"ד לשטרות. וראיתי כתוב שהיה מורע רבינו הקדוש התחיל לחבר פי' המשניות בהיותו בן י"ח שנים וי"א בן כ"ג שנים וכן כתב הוא בסוף הזכור וכתב בדפוס' שבקלף גדול ושם אומר והשתלמתו במצרים ואני בן ל' שני שהי' שנת אלף תע"ט לשטרות וחבר ספר משנה תורה בשנת דתתקל"ז לבריאתה היא שנת אלף ק"ו לחרבן ואלף תפ"ו לשטרות והיא שנת השמיטה מוצאי שביעי' הוא שנת כ"א ליובל ואומר

ספ' יסוד עולם שעמד עליו ה' שנים רצופים ואומר ספ' יחסין
 שחבר חבור תגדל י"ב שנים אחר פ' המשנה וספ' המורה בשנת
 ג' לחייו ואנר' תחית המתים ה' שנה אח"כ. וראיתי במגדל צח הלכות
 סנהדרין פ"ב שהרמב"ם עמד כמה שנים על החבור ועשה העתקות
 הרבה עד שהיה מאיר הדינים בכח הגמי או אסמכתות כרצונו והראב"ד
 בעל ההשגות מעיד בהלכות כלאים פ"י בהשגרו כי מלאכה גדולה
 עשה באסיפתו דברי גמ' בבלי וירושלמי ותוס'. י"א כששמע הרמב"ם
 כיכ דברים קטורים וכוונות בהשגות שקשה לו הראב"ד אמר
 עליו אמרו להרב שבפסקייה שאם התחיל לא יסלים ואומר כי
 הראב"ד לא השלים שנתו ואומר הר"ש בד צמח בתשובותיו ס' ד'
 שמעתי שהרמב"ם ראה בהשגות שהשיג הראב"ד עליו ואמר מימי
 לא נצחני אלא בעל מלאכה אחד כך שמעתי אבל לא ראיתי כתוב בן
 בשום מקום עכ"ל. ואני הצעיר אומר כי כנים דבריו שלא נמצא
 זה בשום מקום. לפי שאם הרמב"ם היה רואה השגותיו היה מיטיב
 להם. וגם על מה שאמר הר"ש בד צמח בחשוכה נהיה ויל ובתשובה
 להראב"ד מצאנו שאמר על הרמב"ם שהוא נער וצנחנו ישישים עכ"ל
 אומר אני כי לא נמצא אצלנו תשובה כזאת כי יגעתי ולא מצאתי
 אבל אם אמת הדבר יוכל להיות כי הראב"ד בן דאור הוקן בעל
 ספ' הקבלה היה כי באולי היה עדין חי בימי חבור הרמב"ם. וראיתי
 בהלכות מעיד פ"ח ומקומות אחרים כי הראב"ד בעל ההשגות מלעיג
 ג"כ על דברי ר' מיג"ש וראיתי בהקדמת פ"י משניות לסדר זרעים
 האומר שחבר פירושים לקצת הגמ' ועל זה מעיד ג"כ ר' יעקב
 בהקדמת העתקתו בפ"י המשניות לסדר זרעים ואומר כי הרמב"ם
 פ"י ג' סדרי גמ' כדון כל מפרש ולא נתפסמו בארץ אדום. אמנם
 ראינו מהם ב' או ג' מסכתות ובלשון ערבי כתובם והוא הרמב"ם
 בספ' המצות שלו מצות עשה ס"י מ"ו אומר שעשה פ"י לקצת מסכתות
 וגם אומר בפ"י המשניות מסכת תמיד שחבר הלכות מכל גמרת
 ירושלמי והוא אומר בפ"י משניות פ' חלק שחבר ספ' הדרשות וספ'
 הנבואה וספ' פ"י היסודות ועקרי האמונה. וראיתי באגרת המודות
 שחבר דבי אליהו חיים אומר בהקדמתו מעיד אני שראיתי כתב
 כמהר"ר עובדיה האומר שבאו בימינו בירושלים יהודי שהיו באים
 ממקצוע דרומית מזרחית על ים אוקיינוס ואמרו שאין להם פסק
 אחר וילתי ספ' היד של הרמב"ם וגם אני הצעיר קבלתי מזקני
 הדור שבסלוניקי ואמרים שיש קבלה בידם שהו החבור נתפסם
 מעבר לחלח וזהו גזון אל י' שבטים. וראיתי בכתב לחכמי מרסוליא
 האומר דעו רבותי שפשתי מאד בחכמה שקראתה גמרת משפטי

הכסכים. כלומר שידע ממנה האדם מה שעתיד להיות למדינה או לאיש וגם עייתי בעניני צ"א כולה כמדומה לי שלא נשאר לי בעולם ספר בענין זה בלשון ערבי עד אשר קראתי והבנתי בו ענייניו וירדתי עד סוף דעתו ומאותם הספרים נתברר לי מעם כל המצות וכו' וגם אומר וכבר יש לי חבור גדול בענין זה בלשון ערבי כראיות ברורות על כל מצה ומצוה וכו' וגם שם אומר שנית זכבר חברתי אני חבור גדול בלשון ערבי בענינים האלה ושם בארתי הראיות הברורות והמופתים החזקים על מציאת הבורא יתברך ושכרתי כל אותן ראיות שאי הפיליסופים שהעולם לא נברא ושם פרקתי כל הקושיות שהקשו עלינו על שאנו אמרים שנברא יש מאין וכו' וגם אומר שם שעלת בדעתי לתבר עם המשנה תורה שלו חבור אחד אפי' שהי' טורח גדול שכל הלכה שאינה במקומה באותו ענין אודיע מקומה כגון הלכות שבת מהחבור כל דבר שהוא בפי' במסכת שבת אינו צריך להודיע מקומו אך הלכה שהוא מהלכות שבת אבל היא בע"א או פסחים או זבחים או בריתות אודיע מקומה ואומר הלכה פלונית שהוא במקום פלוני מהחבור היא במסכת פלוני וכו' מעיד מגדל עזר בהלכות יום כי הירמב"ם ראה גוסהאות שנכתבו בימי זכמי הגמ' וכן סית שהיו מגיחים ממנו בעזרה לבן אשר וכן תמצא זה שנית בהלכות סנהדרין פ"ד וכן הוא מעיד בעצמו בספר המצות שלו עשין סימן קצ"ה וראיתי כתוב בקונטרס ישן האומר שבשנת דתתקס"ח הירמב"ם ברח מפני המלשינים מספרד למצרים והיה יודע בשלימות לשון ערבי אבל לא הי' יודע לשון כשדי ומדי ובהיותו במצ' לקח לו תלמידים מאלכסנדרי' ודמשק ותקן ישיבה גדולה ושמעו הלך למרחוק וחכמתו היתה מפורסמת בין היהודים ונסתרת מן האומות לחסרון השלשונות והם ובחר ללמד לשון כשדי והגרי עד כי בו' שנים היה שלם בשלשונות והם ויצא שמעו ככל הארץ ולקחו מלך מצרים לו לרופא והיה אז במצרים מנהג כי השלשון היה יושב בימים ידועים על כסא מלכותו והיו אצלו ו' מדרגות על כסאות אשר עליהם היו יושבים גדולי החכמים שבשבוע חכמות נכתוב למטה ולא ידע המלך באיזו מדרגות הם יהיה מושב הרמב"ם כי מצא את חכמתו גוברת על הזכמי' בכל החכמות והרב ברוב ענותנותו לא רצה לעולם לשבת בשום אחד מהם. ואלו הם שבע החכמות.

דקדוק הנקרא גרמטיקה היא חכמת הפעולה ודרכי הדקדוק.

הגיון הנקרא דיאליטיקה היא לויקה וחכמת הוגיון וצחות הלשון.

הלצה הנקראת היטוריק היא חכמת הצירוף חבור כהפך הלשון.

השבון הנקרא אריסטמיטיקה והיא חכמת המספר המושבנות וסוד הלשון.

השבורת הנקרא יאומיטראיה והיא חכמת גימטריא ותקופות ותשבורת ומדות.

תכונה הנקרא אסטרוולוגיה והיא חכמת השמש וההלך תגלגלים וכוכבים ומזלות.

שיר הנקרא מוסיקה והיא חכמת הניגון ותנועת הקולות בירידה ועליה.

ושמעתי שרופאי המלך קנאו מאד וידברו אל המלך תועה ממנו עד כי באו בו יוכה בחכמת הרפואה לפני המלך. ויקבלו הרופאים עליהם לשתוש הסם שיסור עליהם הרמב"ם לפני המלך אך שהיהודי יקח בראשונה הסם שהם יסדרו עליו, וכן קבל הרמב"ם לעשות, ויהי היום הנודע הרמב"ם הגיד הדבר לתלמידיו, וירע בעיניהם מאד ויזתל בהם, ויצו להם כל הסגולות והתרופות שיצטרכו אליו קודם השתייה ואחר כך, ויתקנו הכל בהכנת גדולה ויפה ויקומו התלמידים ויקראו צום ותפלה בעוד רבם וילך הרב לפני המלך, והרופאים נתנו לו כוס התרעלה וישת ותיכף שכ אל ביתו ויעשו לו תלמידיו כפי סדרו. והיה ה' עתו וירפאו ויהי ביום השלישי וילך גם הוא לפני המלך וסם המות בידו ויתמחו האנשים מאד איך ניצל היהודי והוצרכו על אפם לשתוש גם הם, וימותו עשרה מהם לפני המלך ויפרוץ הרב מאד לכבוד ולתפארת בעיני המלך והשרים ונתהפכו פני שונאיו כשולי הקדרה.

ואמנם שמעתייה באופן אחר והוא שבהיות המלך חולה והרמב"ם יחיד ברפואתו והרופאים מצאו מקום לשים ארס תוך התחבושת שהיה ראוי למלך לשתות ביום פלוני והקדימו ללכת למלך וגלו לו בסוד שהיו יודעים כודאי שהיהודי השיים ארס בתחבושת ויהי כבא השתייה לפני המלך ביד הרמב"ם ויאמר המלך שינתן מעט ממנו לכלב ותיכף מת הכלב ויתמה המלך וחשב בלבו כודאי שהי זה עיי הרופאים לשנאתם להרמב"ם עם כל זה נסחמו טענותיו והרמב"ם נשאר בגוף בלא גשמה עם כל זה אמר המלך להרמב"ם שהנך רואה שאמה הייב מיתה עם כל זה לפי שהרבית בעבודתי מתרצה אני שתבחר אתה אופן המיתה שתרצה והרמב"ם לקח זמן ג' ימים להשיב לו הלך וצוה לתלמידיו שהוא יבחר שהרופאים יקחו מכל גיזיו שלו כל דמו ובוה תצא נפשו אולם יהיו מוכנים לעשות תרופה פלוגית לפי שיש עורק אחד היוצא מהלב שוראי אצלו שהרופאים לא ידעוהו ולא יתנוהו וכן היה ותלמידיו נשארו לביתו

ויעשו לו התרופה ותי ואז הלך במערה וחבר ספר היד בייב שנים. ואם אמרתי בני להגיד לך כל המעשים הנוראים שראיתי בכתב ושקבלתי על פת מזה הרב יכלה הזמן והם לא יכלו. כי הפליג לחבר ספרים והלכות וש"ת ופירושים. כי הגלויים לנו אין צורך להזכירם אמנם בעלמו סמנו הרבה בתורה בפיליטופיה בהגיון ורפואה ובלשונות הרבה כמו ערבי יוני וכשדי. ומעיד אני ששמעתי וראיתי חבורים של רפואה שנעקקו ללשון לטינו ונקראים על שמו ושמעתי בודאי היות עדין בלשון יוני וערבי סך גדול ותשובות שעשה להכמי לזייל ואחרים במצרים וגלילור אחרות אשר לא נתפשטו אצל ואחרים במצרים וגלילור אחרות אשר לא נתפשטו אצלו וגם שבעליהן אינם רוצי לגלותם. וראיתי בתחמת פירוש המשניות של הרמב"ם אומר אני הרמב"ם ברי' יוסף החכם ברי' יצחק הדין ברי' יוסף הדין ברי' עובדיה הרין ברי' הרב רבי שלמה עובדיה הדין וכי ואני הבאתי לפניך שלשלת זה הרב ויחוסו למען תראה גדלותו מצד עצמו ומצד אבותיו שהיו כ"כ חכמים ושלמים והוא יגע ומצא להדמות להם. ואומר ספר היוחסין שהרמב"ם היה נקרא רב המאמין שהשמיר התלקים על הקבלה. העיד הרמב"ם באגרת החמדה אשר חבר שבכל ארצות חיימן התקינו והיו אומרים בקדיש בחייכון וביומכון ובחיי דרמנא הרמב"ם ואומר כי גם היום בכל גלילות מזרח כיום שמתח תורה אומרים פטירת מרעיה בפיוטים ואומרים גם כן ירחם ה' על נפש כבוד מודינו ורבינו כבוד המזרח גר המערב הרמב"ם ועל כבוד קדושת ר' אברהם בנו זצ"ל ואומר בספר יוחסין כי במותו הלכה השמועה באלכסנדריאה ומצרים וירושלים קראו צום. וקרא החן מוכחות שבפרשה בחקתי והמפסיר קרא ויהי דבר שמואל אל כל ישראל וסיים כי נלקח ארון האלקים.

וישלחו לקבור בא"י, ויהי בדרך ויקומו הליסטים על השלוחים ויבקשו לקחת הארון ולא יכלו כי אפילו שהיו שלשים היחה המשא כבדה עליהם ובראותם זה אמרו איש קדוש הוא ויניחו השלוחים ללכת לדרכם.

וראיתי בספר אגרת חמודות שחבר ר' אליה חיים שאמר בהקדמתו אני ראיתי אגרת הרמב"ם שכתב מירושלים למצרים לחלמיוזו והיה אומר אחרי בואי מארץ הצבי מצאתי זקן שהאיר את עיני בדרך הקבלה ואולי ירצתי אז מה שהושגתי עתה דברים רבים בתבתי שלא הייתי כותב ע"כ וכן הריטביא בעל ספר מגדל עוז הלכות יסודי התורה סוף פ"א אמר איך ידע וראה שהרמב"ם בסוף ימיו ידע

בתכמות הקבלה ויהי כי ארכו לו שם הימים והיה בן ע' שנה ויגוע
 ויאסף אל עמו ונק' בגליל העליון ונכתבו שירות ותשבחות על מצבתו
 ואח"כ בימי הרמב"ן ורד"ק אשר קמו אנשי בליעל דברו נגד הרמב"ם
 כנראה בכתבים האם אשר הסיתו חכמי צרפת נגד ס' המורה המסיתים
 האם הקנו המצבה שהיה כתוב עליו מבחר האנושי וכתבו ר' משה
 מיימן מחרם ומין. אמנם אח"כ שבו בתשובה והקנו המצבה כבראשונה
 אשר נפטר בשנת דתתקס"ה והס' בכ"י אבל משה. וראיתי באגרת
 הרמב"ם אל ר' שמואל ך' תבון דברים בלימוד החיצונית ובחזרתי
 להציגו לפניך לתועלותיך ומכלל אומר לך שלא תתעסק במלאכת
 ההגיון אלא בחבור אבונצר אלפרכו וכן בספר והתחלות של הכל
 סולת נקיה ויתכן שישכיל ויבין האדם מדבריו לפי מה שהיה מפלג
 בחכמה וכמו כן אבונצר בן אלצאני חבוריו נכונים למבין. וספרי
 ארסטו הם העקרים לכל אלו החבורים לא יוכנו אלא עם הפירוש
 שהם אלכסנדר או טמסטיאוס או ך' רשד ודברי אפלטון רבו הם עמקות
 ומשלים ודעת ארסטו הלמידו הוא דעת האדם ושיספיקו על כל מה
 שחיבר לפניו מלבד שישפץ עליהם השפץ אלקי עד ששיגו אל
 מעלת הנבואה וספר עלי ך' סנה אעפ"י שיש בהם עיון טוב אינם
 כספרי אבונצר אבל מועילים וראוי להתבונן בהבוריו אמנם ספר
 התפוח וס' בית הזהב שיחסום לאריסטו ואינם לו. וכן ספר אל רוי
 וספרי יצחק הישדאלי כלם הבלים ואין בהם תועלת כי לא היו אלא
 רופאים וכן ספרי בנרקלוש ופיתגורס וספרי הרמ"ם וטורפיריאוס
 כל אלה הם פיליטופיא קדומה אין ראוי לאבד זמן עליהם. אמנם
 ספר העולם קטן שתבר ר' יוסף הצדיק לא ראיתו אבל אני ידעתי
 את האיש ואת שיהו וחברתי ערך מעלתו ומעלת ספרו כי בלא ספק
 הנהוג בו מנהג בעלי הארים וכו' אני הרמב"ם א' תשרי אתקיא
 לשטרות. וראיתי באגרתו לתימן שמלעיג על מי שאמר כי סיבת
 הסרון חכמה בימיו היה בהמצא או היהודים תחת מבט ג' מזלות
 עפריים שהם שור תאומים גדי ולא תחת המשולש אשרי שהם טלה
 אריה קשת וזה כי טוביה שגם בימי האבות ובימי דוד ושלמה היו
 תחת הג' עפריים כנ"ל וראיתי באגרתו לחכמי מרסיליאיה שאומר
 ועל ענין המשיח שאמרתם שהגיע לכם דברים משמי לא כך היה
 המעשה ולא במורת היה אלא ארץ תימן עמד איש א' זה כמו כ"ב
 שנים ואמר להם כי מלך המשיח יתגלה שם ונתקבצו אחריו יהודים
 וערבים רבים והי' מטעה אותם באמרו באו עמי ונצא לקראת משיח כי
 הוא שלחני אליכם לישר דרככם וכתבו אלי אחינו שבארץ תימן כתב
 גדול והודיעו לי משפטו ודרכו וחירושו שמחדש להם בהפלות ושרא

נפלאותיו (ואני המחבר רציתי בספר שבט יהודה שאחד מאותותיו היה שלן מצורע והשכים בריא) ושאלו לי על זה והבנתי כל הדברים והכרתי אותו האיש היה חסר דעת אבל היה ירא שמים בלא חכמה וכל מה שאומרים שעשה או נראה על ידו הכל שקר וכזב ופחדתי על היהודים משם וחברתי להם כמו ג' קונטרסים מענין מלך המשיח וסימניו וסימני הזמן שיתראה בו והזהרתי אותם להזהיר האיש הזה שמא יאבד הוא ויאבד הקהלות. כללו של דבר לאחר השנת ג'תשפ"א וברחו ממנו כל הנלוים אליו ויאמר לו אחד ממלכי הערביים שתפס אותו מה זאת עשית והשיב כי שלית המשיח הוא אמר לו המלך מה המופת שלך השיב לו חתוך ראשי ואחיב אחיה כבראשונה אמר לו המלך אין לך מופת גדול מזה ואם כך אני וכל העולם נאמין לדבריך מיד צוה המלך חתוך ראשו ונהרג העניי ההוא והא מיתתו כפרתו ונענשו היהודים ממנו גדול ועד עתה יש חסרי דעת שאומרים עתה יחיה כך היו הדברים ואתם שמעתם שהגיע כתבתי לפי"ס שמא אותן הדברים ששלחתי לארץ תימן הועתקו והגיעו שם וכך

אנב גררא בחרתי להודיעך מעשים אחרים כאלה למען תראה שאין להאמין לכל דברי הפתאים. ראיתי בספר שבט יהודה האומר שהי' במדינת פרס איש שעשה עצמו משיח ונגלגל צרות רבות לישראל וקודם זה כמו י' שנים במדינת קורדוב' היה איש כזה וכמעט גלגל כליה וכן בצרפת עמד יהודי על זאת השמרעה ונארגו כמה קהלות וכן נראה בהרשב"א שאלה י' שקם איש אחד עם זה השבוע ובשנת תתקכ"ד בעיר נקרא אמרי' והיא קרובה לנדר פישון בקרב מלכות מדי רחוק ממלכות פרסיאה כמו מהלך ג' ימים והיה שם אלף בעלי בתים ובחונכם בחור נקרא דוד אלמוטר ונתחכם בקבלה מעשיות ומיני כשופים עד שנכנס בו רוח שטות ועשה עצמו משיח והסית והדיח יהודי רבים ומרד במלכות וישלח לו המלך במהטן שיבוא אליו ונבואו השימו בסוהר והוא ברח משם וילך המלך אחריו והוא היה רואה ואינו נראה ויגל עיני המלך והראה לו שהי' בורח ויצו המלך ליהודים שיביאוהו אליו בקנסים גדולים ולבסוף נהרג חמת המלך שככה אך השים מס גדול על היהודים וראיתי כי צוה ליהודים שלא יביאו מלבושם אלא עד הצי גופם. ושישאו אחריהם עץ גדול וכבד תלוי על צאריהם בחבל באופן שתמיד היו עומדים בבית ואם לאיזה צורך גדול היו יוצאים היו אנשי העיר לועגים עליהם ומבים על העץ ומצערים אותם מאד אמת שלא נודע אם זאת הגזרה איתה צבור המעשה או אחר כמות. וכתב יוסיפון שכיה שנים קודם חרבן בית שני בהיות קוספדו פארו פקיד קיסר רומא על אדמת

היהודים קם מבשף אחד נקרא תודה ואמר שהיה נביא והסית כמה
 יהודים לחטוף ממון באשר ימצאו וילכו אחרינו על שפת הירדן
 שיבקענו ויעברו ברגליהם. והפקיד שלח שליח אחריהם ויהרגם
 והביאו ראש תמסית אליו וכזה ראיתי בקרוניקי ומעט אהיב קם
 יהודי שבא מארץ מצרים וגם הוא התפאר מבואה ודבים הלכו
 אחרינו על הר היתנים והעלו חרס בידם עיין יוסיפון ספר כי פני
 ובזמננו זה שנת חמשת אלפים ר"ס לבריאה קם יהודי בגליל אוסטריא
 ושמו ר' אשר למלך אשכנזי שעשה עצמו נביא והיה אומר שיצונו
 וישונו בתשובה כי קרובה הישועה וכן כל גלות איטליאה האמינו
 לדבריו וישונו איש מדרכו הרעה בכל כחם (רבר כל) כמעט כתשובת
 נינו זימת האיש ולא בא משיח וגלגל המרות גדולות כי בראות
 הפתאים שמשיח לא בא אז המירו ועריף השנה הזאת נקרא שנת
 התשובה וכן בשנת חמשת אלפים רצ"ד לבריאה שהי' שנת אלף
 תס"ו לחרבן הבית שני בא מארץ מרתקים איש יהודי ושמו ר' דוד
 הראובני והגיע לרומא ודבר עם אפיפיור קלימנטי וימצא חן בעיניו
 והי' אומר כי הוא שר צבא מלך ישראל והיה קצר הקומה שחור
 ככחשי וכמו בן מ"ה שנים הלך ודבר אל מלך פורטוגאל והוליד
 אתו מליצים כי לא היה יודע לדבר אלא בלשון קודש וערבי ויאמר
 למלך איך מלכי ישראל העומדים מעבר לחלה החבור ונחר גזון היו
 שולחים אותו לאמר לו אם יש את נטשו להיות עמם נגד שונאיהם
 ולתת לו אלים המנגחים שיש לאל ידם לכבוש אותם ויאמר המלך
 שכן יעשה וזה ר' דוד עמר שם ימים רבים ובהיותו שם העיר הי'
 רוח בחור א' אשר היה מסופרי המלך היושבים ראשונה לפניו והיה
 מזרע ישראל והרזה תשובה בלבו וידבר אל ר' דוד ויצאו מהמלכו
 ההוא ונתגייר והשי' שמו שלמה מלכו ואפי' שנולד ערל משולל מתורת
 משה וכאשר הגיע בין היהודים היה דורש ברבים בכל גלילות איטליאה
 ונתגרמ' דברים נוראים על התורה שבכתב ושבעיפי ע"ד הנסתר
 ופשטים יפים ומתמיהים לא נשמע כמוהו ולא נודע איך הפלגי בכל
 כך חכמה והי' אומר שהיה לו מלאך מגיד וחבר ספרי' והיה אומר
 היותו משלוחי משיח והיה יפה תואר מאד חסיד ושוער וזה ר' דוד
 היה נתענה וי' ימים וי' לילות רצופים ואני שמעתי איש א' ראוי
 להאמינו נקרא ר' יהודה ובלגויש שהעיד בשבועה שבהיותו ברומא הוא
 היה א' משומרי' זה האיש שלא יאכל כל זה הזמן כדי לראוי' הפלא וה'
 ר"ש הלך למנטוביה לדבר אל קיסר קרלו ולא נודעו דבריו זולתי
 שהקיסר נתמלא חימה נגדו ויצו שישרפוהו וכן עשו עם רסן בפיו
 כי פחרו שמה יאמר השבעה ויברח ועדין יש יהודים רבים שטועים

אחריו באמרם שהוא חי ושהולך בכל שבת קדש לארוסתו שבצפת
 וצ"א של הכל וי"א כי הוא התנבא מיתתו ואמר פסוק אבל אשמים
 אנתנו זכר' שיש בפסוק ה' תיבות שמתחילין באות א' שרומזו אל
 שנת חמשת אלפים. אנתנו על אתינו עולה ר"ץ והיה אומר שבשנת
 הר"ץ נגזר דינו למות כמיתה משונה. ועל האמת קדש ה' שלא רצה
 להמיר אפילו שגדרו לו נחיים והקיסר הולך ר' דוד לספרד ושם מת.
 רבינו מיימון אבי הרמב"ם היה גם חכם גדול שכן הרמב"ם בנו
 קורא אותו הר"ץ והרמב"ם בפ"י המשנה אומר קבצתי כל הספרים
 אשר באו לידי מפרושי אבא מורי זכר' וי"א שגם הוא יצק מים לר'
 ן מינאש וקבלתי מזקן א' ואמר לי שזה המעשה ראה כתוב בקנטרס
 ישן שהוא כי זה ר' מיימון לא היה רוצה לקחת אשה ויהי כמו בחצי
 ימיו בא לו בחלום איש אחר וצוה לו שיקח לו לאשה בת קצב פלוני
 שהיה עומד בעיר אחרת קרובה לקודוצבה. והרב היה מהתל מזה
 החלום ויראה לו זה החלום פעמים רבות עד שבחר ללכת אל העיר
 הנזק וגם שם חלם לו פעמים רבות זה החלום עד שלקחה ותהר לו
 והוליד ממנה הרמב"ם ותקש בלדתי ותמת. ואח"כ לקח לו הרב אשה
 אחרת ויהי לו בנים אחרים וזה הרמב"ם היה קשה ההבנה מאד ומעט
 רצון היה לו בלמוד ואביו היה מכהו עד כי גואש ממנו וקוראו בן
 הקצב ויגרשוהו מביתו והרמב"ם הלך לו לבית הבוסת וישן. ויקץ
 ומצא עצמו נהפך לאיש אחר. וברח מפני אביו וילך אל עיר שהיה
 שם הרב ר' יוסף ן מינאש והתחיל ללמוד ממנו והפליג להתחכם
 אחרי הימים הרבים שב אל קודוצבה ולא הלך אל בית אביו אך
 ביום השבת התחיל לדרוש ברבים דברים נראים ואחר הדרשה
 קמו אביו ואחיו וישקוהו ויקבלהו בסבר פנים יפות ע"כ.
 רבינו אברהם בן הרמב"ם היה חכם גדול וחסיד וראיתי שאלה
 ששאל רבי יוסף בן הרב רבי נרשן אל הנביא הרב הגדול רבינו
 אברהם בן הרמב"ם ובתשובותיו נראה שהי' חכם גדול וזולת כי באגרות
 הרמב"ם אביו נראה שהיה יקר וחביב מאד בעיניו בעבור חכמתו.
 רבינו עזריה היה בן ר' אברהם וגם הוא חכם גדול והוא זוליד
 שני בנים שם הבכור דוד והשני לא נודע שמו ובעון הדור הלכו שוכי
 ולא נודע מה היה להם זה תמצא בחבור הריאטי. אמנם ראיתי בספר
 יחסין האומר שהנגיד ר' דוד נכדו של הרמב"ם היה בדור הרמב"ן
 והיה חכם וחסיד גדול והי' מתפלל סמערת קבורת הלל ושמאי ויצאו
 מיסגאו החרים למלשונים זכו ביום מתו ת"ק מלשינים בארץ מצרים
 ואחר כ' חדשים נעקרו גשיהם זכניהם מן העולם. והיה לזה רבינו
 דוד הנביא ב' בנים ושמן ר' אברהם ור' שלמה שהיו בזמן הרשב"א:

וראיתי בקונטרס שחבר ר' אברהם הלוי בירושלים שנת ה' אלפים
 רע"ו שהוא פ"י נבואה שנמצאת בחרבות ירושלים ואלו דבריו רבים
 ונכבדים מתכמי בדצלונא כתבו אל הרב רבינו דוד בן בני של
 הרמב"ם לחלות פניו להודיעם אם נמצא אצל דבר בסוד הקץ וישא
 את פניהם וישלח להם המעשה מלידת הנער הנביא ילד שעשועים
 והנבואות אשר נבא ובסוף כל נבואה קצת פ"י ולפי מה שנראה הרב
 ר' דוד היה שקלל החזרים לכל מי שיגלה רו זה לנכרי וראוי ליתר
 מנחלתו שלא יכזה ולשמור סוד במה שיש בו כאשר היא קללת
 חכמה מוסף אל רוב חסידותו וגדל יהדותו והפארת נחלתו כאשר
 היה נגיד ומצוה לאומים מורע קדושים מכני בניו של אותו זדיק
 הרב המורה צדק אשר בשערים מעשיו יהללו ולתורתו אים יחלו
 לו והטעם שאסור לגלות לפי שיש בקצת ענינים והם סכנה הרבה
 ובקצתם השתיקה יפה ע"כ.

וראוי שתדע שזה המעשה היה בקצור. כי בשנת כמו דרמ"ה ליצירה
 וכמו ת"ה שנים לחרבן בית שני היה ר' פנחס חסיד גדול וקדוש
 ותהי לו רחל לאשה גם היא חסידה ותהי עקרה ויתפללו להשם יתברך
 ונעתר לקלם ותחר ובחודש ז' להיונה בחמישי בשבת סעלות השחר
 שהיה עולה צדק ומאונים לצד מורח ביום ר"ה שהיה ששי לשמטה
 בשנה הנזכר נולד זה הנער ויקראוהו נחמן והיכף שגילד התחיל
 לדבר פלאות ומעשה מרכבה העולם קראו הנער נחמן קסופא דמן
 כפר כרעם זמת בן י"ב שנים. ובסוף ימיו התנבא נבואות גדולות על
 הישועה והדברים ההם נכתבו והם סתומים גמתיים ועמוקים בהרבה
 לשונות ירושלמי ובבלי ארמי והגרים מעורכים ונחלפים עמוקים
 מאד במליצה וחידה ונלאו המפרשים להבין חלק קטן מהם וזה ר'
 אברהם המפרש אמר שבשנת ה' אלפים רפ"ט היתה מתברת בין
 דלי לדגים כאשר היה כשנכנסו ישראל לארץ בימי יהושע בן נח
 כשעלה עורא עם הגולה לירושלים ועיין לעיל בדוד יציאת ממצרים שהארכתי
 באלה המתברות וזה המפרש באורך דבריו שנשאל בחלום מתי קץ
 הפלאות והשיב לו מישאל אלצמן וסתרי זמם הוא בבחירתו שאל
 בחלום זה והשיבו לו הלא הוא כמדם עמדי אמר שנבואות אלו נמצאו
 בתרבה א' בגליל התחתון בעיר טבריא כתובים בגוילים ישנים
 ובלוי' בתוך כלי עופרת ע"כ ויש בידי זאת הנבואה וראיתי כתוב
 שנשאלה זאת השאלה בחלום והשיבו התאנה חנטה פגיעה והואיל
 ואני עמך על דברי זמן הקץ גזרתי להרחיב בקצת הדבור בו למען
 תשמע ממני דברים רבים אמר ר' יונתן תיפח רוחן של מחשבי קיצין
 שהיו אומרים כיון שהגיע הקץ ולא בא שוב אינו בא אלא חכה לו

שנאמר אם יתמהמה חכה לו וכן אמר ישעיה לכן יתכה הי' לחנוכ
 וכו' אשרי כל חוכי לו. בפ"י חלק תנא דבי אליהו שית אלפי שנין
 דזו עלמא ב' אלפי תוהו פ"י בלי תורה הי' מבריאת העולם עד ג'ב
 שנים לאברהם, שני אלפי' תורה שמשלימין שנת קצ"ב אחר הרבן
 בית שני שהוא אז ד' אלפים שנים לבריאת ושני אלפים משיח פ"י
 היה ראוי שיבא משיח אבל בשביל עונותינו עדיין מעוכב אמר ליה
 אליהו לרב יהודה אין העולם פחות מפיה יוכלות שהם דרין ויכול
 אחרון בן דוד בא אמר רב אשי הכי אמר ליה עד הכא אל תצפה
 לו מכאן והילך איסתכי ליה אמר רב חנן מצאתי אדם א' זבידו
 מגלה שמצאה בין גזוי רומה וכת"ב בה לאמר דרציא שנה לבריאת
 העולם יתמו מלחמות והשאר ימות המשיח ואין וקב"ה מחדש עולמו
 אלא לאחר ז' שנה רב אחא אמר לאחר ה' אלפים אתמר אמר רב נתן
 מה דכתיב בחבקוק עוד חזון למועד ויפה לקץ ולא יכזב אם יתמהמה
 חכה לו כי בא יבא ולא יאחר מקרא זה נוקב ויורד עד זתהום לא
 כרבותי שהיו דורשים עידן ועידנים ושלג עידן פ"י גלות מצרים ת'
 חזו עידן עידנים הוא ת"ה ופלג עידן הוא ר' הרי אלף ות' שנים
 ולא כרב שמלאי שהיה דורש האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות
 שליש פ"י ג"פ ת' שהיה גלות מצרים וג"פ' שהיה גלות כבל שהם
 יחד אלף ת"י ולא כרבי עקיבא שהיה דורש פסוק עוד אחת מעט היא
 ואני מרעיש את השמים ואת הארץ פירוש כשיצאו ישראל מגלות בבל
 חגי הגביא אמר זה הפסוק ופירושו שבבית ההוא יהיה מעט כבוד
 האז"ח והבאתי חמרת כל הכותים לירושלים ובפ"ק דע"א א"ר חנוניא
 אחר ת' שנה לחרבן, הוהר פרשת תולדות אמר כשישתל' שנת ה'
 אלפים ת"ח ליצירה יתי משיחא וס"י בשנת היובל הואית תשאבו
 איש אל אחותו. ושמעתי אחרים מביאים אסמכתא ויענו בני חת את
 אברה' שר"ל כשישלימו ימי העינוי שנת ת"ח. בזהר פ"י שמות מגיד
 הרבה סימנין שיהיו נביאת משיח בזהר פרשת וארא ובשלה ובלק
 אמר שבשירת הים יש רמז לביאת משיח. הרמב"ם באגרתו לישראל
 שבתאימן אמר אמת העת ברקדוק אינו נודע אך יש ביד קבלה נפלאה
 קבלתי מאבי חזקני שקבלו מאבותם תקניהם עד תחילת אבותינו
 שבירושלים כמו שהעיד הגביא וגלות ירושלים אשר בספרד. והוא
 שבלעם אמר כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל יש בו סוד
 שהזמן והוא ימנה כמה יש מששת ימי בראשית עד הזמן שתשוב
 הנבואה לישראל כי זה הזמן היה בשנת ל"ח שיצאו ישראל ממצרים
 שהיום כבר יצאו שני אלפים תפ"ו שנים ועל זה ההיקש תשוב הנבואה
 לישראל בשנת דתתקע"ו שנים ליצירה ואין ספק שהנבואה תהיה

לביאת המשיח נהשם יתברך הוא היודע האמת שמעתי אומרים
 אסמכתאות גמטריאית בסטוק אם יתמנהג אחכה לו וכי שעולה אלף
 שליה כנבואת דניאל האומר פטוק אשרי המחכה ויגיע וכי שעולה
 כמנהגו. שמעתי אומרים אסמכתא הנה אנכי ראשי תיבות ה' אלפים
 שולח לכם את אליה הנביא ר"ת. עולה שליו והוא רומז בקרוב אל
 פטוק עד יבא שילה שמעתי על שם ר' שלמה מלכו. אמר אויב ארדוף
 אשיג אחלק שלל שרית. עולה ה' אלפים ש"ס והרי זה קרוב לדעתי
 שאכתוב למטה שעולה השניח הרב איא כפי דניאל מוכיח שזמן
 הקץ יהי שנת הת"ש לכריאה, וראיתי בספר הקנה אביו אביו של
 ר' נחזניא האומר בכה השכונותיו שהיה בשנת הרבי"ב וסי' ברן יחד
 ככבי בוקר. אברבנאל בפירושו ישעיה וירמיה אומר שיהיה בשנת
 תרס"ג או הרצ"ד י"א פטוקים אחרונים של דניאל עולים של"ה י"א
 שמלות לקץ הימין תמימות ממש עולים שלה י"ח גמטריאה של
 הסתר אסתר עולים י"א מועד מועדים ר"ל מועד שלפני מועדים
 שונים שהם ת"פ שנים מיציאת מצרים עד בנין בית ראשון ות"י
 של משך זמנו שהם יחד תתיץ הוסיף עליהם מהציתם יהיו אלף שליה
 מותר"ר מרדכי דאטו בספ' מגדל דוד שלו מפרש מאמר כ"ח מפרקי
 ר"א האומר שימי ד' מלכיות פרס יון והרביעית ישמעאל ימשכו
 יום א' של הקביה פחות ב' ידות שעה ובפדק מ"ה שם נראה דאלף
 שנים הם לו יח' י"ב שעות א"ב יום שלם יהי' ב' אלפים תוציא
 מהם ב' שלישי שעה מהם נ"ה שנים ר' חדשים ב' ימים ותמנה אלף
 תתקמ"ד שנים ה' חדשים י' ימים מראשית מלכות פרס שהיה ב"ב
 שנים אחר התרבן ראשון שהם י"ח שנים קודם בנין בית שני נמצא
 מלכות ד' מלכיות יכלה י' אדר שליה בשנת שס"ה קבוצ גליות
 ובשנת ת"ח תהיית המתים. ר' סעדיה דש"י ורלב"ג כפי ספ' דניאל
 ר' אברהם הנשוא בספ' המגילה והרמב"ן בס' הקץ ובספ' הגאולה
 ורבינו בחיי פרשה ויכלו כולם מקיימים שראוי להיות בשנת הקייח
 וזה עם זאת האסמכתא שאמר חז"ל שני אלפים ימות המשיח והם
 ד' אלפים ליצירה ישלימו קע"ב שנים אחר תרבן בית שני שים
 עליהם קייח שנים יעלו לסך רי"ץ וזהו שרמז דניאל ולתת שקוצ
 שומם ימים אלף רי"ץ ומה שכתוב אחריו אשרי המחכה ויגיע לימים
 אלף שליה רומז אל מ"ה שנים אחד קייח שאז יהיו כל המלחמות
 באופן שתכלית הזמני והמלחמות יהיו קס"ג שנים ובזה הדרך יהיו
 ימי השלוח ימות המשיח תתל"ז שנים כי לסוף האלף ששי ישוב
 העולם תהא וכוהו וכלו יהי' שבת ולנה רומז ישעיה כפי למרבה
 המסרה עם מ' סתומה שעולה ת"ר והשאר עולה רל"ז, וכוהו היו ימי

השלוחה לישראל לשעבר שהם ז' שנים שעמדו על בנין זחיי שעמד
 הבית ראשון ות"כ לבית שני שהם יחד תתל"ז שנים וכן אם תצדף
 קצ"ב שנים אחר חרבן בית שני שאז נשלמו ד' אלפים תורה עם
 קס"ג מהאלף חמישי יהיו יחד אלף שלישה. וזהו דומו ג"כ עידן שרומזו
 אל ארבע מאות ושמונים שנים שיצאו מיציאת מצרים עם בנין בית
 ראשון ועידן שני דומו אל ת"י שעמד הבית ופלג עידן דומו אל
 בית שני החשכונו הנזכר שעולים תמיה בלם יחד הם אשל"ה. ור'
 אברהם זכות בס' התכונה שלו אומ' שהי' שנת ר"ץ ור' אברהם
 הלוי גיטו בספ' משרא קטרון מקיים שנת ר"ץ. ואני הצעיד אמרתי
 להגיד אליך על זה הענין מה שאירע והגני נשבע אליך כי כנים
 דברי וזה כי בשנת ה' שס"ז כליל שביעי של פסח על משכבי בלילה
 והוא גזדה שינה מעיני וכנסתי בהתבודדות עד מתי קץ הפלאות
 ואזרי הדברים דכים גרמתי. ויהי בכוך והנה עלה זית בפי
 מפסוק אראנו ולא עתה זכו ונתתי לבי עלינו ומצאתי כי עולהכל
 הפסוק ה' אלפים שניה. בזה האופן כל הפסוק כהיותו עולה השי"ב
 וסימנך השי"ב את חמתי מעל בני ישראל ועוד שוב ותמנה תיבות
 דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל במספ' קטן בהניה ו' של כוכב
 להיתנה נחה ובלתי נשמעת בהכבוד שעולה מ"ו וסימניך אליה הנביא
 שכולם יחד עולים התשכ"ח ובהביטי אח"כ אל דברי התרגום שאומר
 ויתרבא משיחא שמחתי מאד כי דאיתי המשיח עולה כן קרוב לזה
 מצאתי פסוק ויקרא יעקב לבניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר
 יקרה אתכם באחרית הימים שעולה השניה בזה הדרך. ה' דומו אל
 ה' אלפים אח"כ תספור יוד יוד מ' י' יוד מ' מם שעולים שי"ג תספור
 אח"כ פתח התי"א וקמץ י' והרגש י' וחירק המ' שהם ב' וזין ג' יוד
 שעולין מ"כ אח"כ תמנה כל התיבה במספ' קטן ועם כל המלה יוד
 יעלו י"ז שהכל יחד עולה ע"ג"ח וכן אם תמנה פסוק או נבחרו אלופי
 אדום וכר' תמצא ה' אלפים געים שרומזים אל חמשת אלפים אח"כ
 תמנה מלה ראשונה ואחרונה שבכל אלף התיבות חוץ ממלות אחד
 שכבר באו במספ' וגם אל תמנה מאות אלא אחרים ועשרות יעלו
 בידך שפ"א. חסר מהפסוק כ"ה מילות שאין צורך בהם שלא
 יעורו בחשבון ישאר בידך שניה וכן על זה הדרך פסוק עזי וזמרת
 יה שיש ה' אלפין ואח"כ תמנה ראש וסוף תיבות ויעלו בידך רבי"ח
 אח"כ תתחיל הפסוק ותמנה במספ' קטן עד אלי ואנחה ויעלו בידך
 שהכל יחד הם השניה וכן כפרשת הר סיני בשני פסוקים שהם
 אזרי נמכ' גאולה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו או דודו או בן דודו
 יגאלנו או משאר בשרו ממשפחתו יגאלנו או השיגה ידו ונגאל כי

יש ה' שמות של גאולה יש אות א' עולה ה' אלפים ויש ב' יגאלנו
 שעולה במספר מלא ש' ואח"כ תמנה ג' יגאלנו במספר קטן עולה
 נ"א ושלשתם יחד הוא א' שבין כלם הם השנים ושמותי כשראיתי
 בפ"י רבינו יעקב בעל הסודים האומר שדוד חסר רמזו אל משיח בן
 דוד וצ"י השני מסוקים יפה וקל לדרשו על גלות ישראל הנמכרים
 בין האומות ונחד הקב"ה לגאלם כי הוא גואל קרוב. אמנם הרמב"ן
 בספרו הנ"ל אומר אף תכליתו בימות המשיח רק שמירת התורה
 והשכר המקוה עליה באיזה דרך וזמן שיבא מאת האלקים תמחר
 איפה גאולותינו או תאחר עד היסח הדעת ולא נסור מכל דברי תורה
 כדבר המסורר האענה את הרפי דבר כי בטחתי בדכר"ך ואל תצל
 מפי דבר אמת וכי' ולכן צריך לומר כמיש סוקרטי אף לאדם לבקש
 מה ירצה האלקים לעשות בעולמו עת זולת עת כי זו השגה קשה
 וורה מאד לטב האדם גם רעה רבה בעיני האלקים. הרב רבי שלמה
 מלכו שנשרף במנובה למד לתלמידיו ראשי תיבות ב' ג' פסוקים
 על ביאת המשיח והם כי תקנה עבר עברי שש שניש יעבוד ומשביעית
 יצא לחפשי חנם כאשר יגיע תכלית קץ גבואת הנביא עמוס בסוף
 דבריו עם במחון רמזו ישעיה שבתחיל' שנת ש' בשלמים ימי מועד
 יהיה עליו בית דוד ואז באותה דביעי באחריתה יהיה על ישראל
 ישועתם צדקת צדק אמת לעולמים חשק פני שכינה ישרה חמדת
 נוגה ממשלתם אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא ויצאה אשה
 עמו או מערכות בני גוג פושעים והטאים יאספו בתוך ארץ בצרה
 פוט ולוד יבאו ציים אחריהם אשר מחשבותם באו ערוכה להשלים
 ארצה שוממה העיר הגדולה ויבאו אצלה ויתחברו יחד לבוא ארץ
 הצבי אך שכינת תפארתו ועוזו על מקדשו וביתו אם אדוניו יהן לו
 אשה וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדוניה והוא
 יצא בגפו אחרי מלחמות הרביעי דודניס נחרצה יעשו ואז יתגלו
 תכלית נחמות לישראל והיה אחרית שנת השבת והעיר ירושלים
 להגדיל רתי הע"א לכלות ולהחם בני נבר יתנו מסים אשכנז וריפת
 בעושר נשפע וההיכל תוסד המקדש אחרי שלשת הימים ואז יקבצו
 לאלפים דרך ים הגדול תוקף האומות יחד המונים לרכבות אחריהם
 דרך נגב ים המלך ואז המלחמה ואחרי אלילים יאבד צא"ב גלות פוריש
 ותכליתו והמשכילים יבינו. צא"ב ר"ל שנת רצ"ג לאלף הששי יהיה
 סוף הגלות פירוסו מלשון הלא פרוס גם נתן סימנים אחרים כמו
 אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל שר"ת רומזים ה' שין וכן איש
 אל אחיו אבל אשמים אנחנו וכן ארדפה אויבי ואשיגם ולא אשוב
 וכן אשובה ארעה צאנך שמור אעבור :

הר"ב רבינו שלמה יצחקי הנקרא רש"י מעיר טריוויש שבצרפת
ראיתי ספר יסוד עולם שחבר רבי יצחק ברבי ישראל האומר
שרש"י בר יצחק מעיר לימברו שבארץ צרפת נפטר בשנת דתתס"ה
ואחריו נמשך בעל ספ' יוחסין ואומר שהיה מכונה פרשנדתה שר"ל
מפרש הדת ושהיו ימי חייו ע"ה שנים וגם ראיתי ש"ת בן צמת ס"י
ו' אומר שהרמב"ם היה נמצא בימי ו' עזרא וגם שמעתי חכמים
רבים בדורנו זה אומרים שיש בידם קבלה שרש"י היה קודם הרמב"ם
וגם ראיתי שר' עזרא מזכיר רבינו שלמה פעמים רבות ולפעמים
את דבריו. רק אני הושש שבאולי הוא ר' שלמה ספרדי שמוכיר ג"כ
או רבי שלמה אחר ואני אמרתי בלבי שרש"י היה בדור הרמב"ם
ולא קודם אליו ואפילו שנוכל להאמין שרות הקודש נושב בדברי
רש"י להיות מפרש כפי הקבלה האמתית כל תורה שבכתב ושבע"פ
עם כל זה להיות הרמב"ם מפרש יותר ממנו בחבור היד הגדולה שלו
אשר יגע וטרח ועמל בו מאד עם אספסוף הגמדות והברייתות
ותוספות וכל המתברים ופוסקים שקדמוהו וולת פי' המסניות וספ'
המצות ע"כ בחרתי להקדימו לכל דבר כאפרים למנשה ואני איני
גחור שרש"י יהיה בזה הדור ושזאת האמונה תהיה מצות עשה מן
התורה. אבל אני נוטה מאד אל זה ככח הראיות האלה ראשונה
הראב"ד שכתב ספר הקבלה שלו בשנת דתתקכ"א כנראה לעיל בדור
שני ועיקר עליו עכ"פ יש להפלא מאד איך לא זכר בקבלתו זה הגאון
שהיה כל כך חכם ונדדע בשערים שמו אשר עם פירושו האיר עיני
התלמידים בתורה שבכתב ושבע"פ. וכפרט אליבא דמאן דאמר
שזה הגאון גלה בעולם רוב ימיו והיה נכנס בכל המדרשות לכן
צריך לומר שהיה אחרי הראב"ד ועוד כי תמצא בספקי ר"ת בן בתו
של רש"י שהיה נמצא בשנת ה' אלפים ל"ט כאשר תראה למטה
במקומו והוא מהגמבוע שרש"י יתרחק מנכדו יותר ממאה שנים בפרט
כי רשבי"ם אחיו של ר"ת למד עם רש"י וקנו כאשר תראה ועוד
תמצא בטוף שבת הגהיה ב' שדברו יחד רבינו שמתה דויטרי תלמיד
מוכהק של רש"י כנראה בספ' יוחסין עם ר"ת בן בתו של רש"י
אם כן רבינו שמתה דבר עם הזקן ונכדו. ובדור ר"ת אוכיה אליך
שר"ת היה בשנת ה' אלפים ל"ט. ועוד כי רואים אנו שרש"י ונכדו
הרשבי"ם בפ"י תגמ' מביאים בעל הערוך אי"כ בעל הערוך היה לפני
רש"י וכבר הוכחנו שבעל הערוך היה בדור שני אי"כ צריך שרש"י
יהיה בדור שלישי שאחריו. ועוד שקבלתי על פה מוקני וחכמי הדור
שיש להם בקבלה מוקניהם שרש"י בגלותו היה ג"כ בספרד ואם
היה קודם הרמב"ם איך אפשר שלרוב חכמתו לא יהיה נזכר במתברים

רבים שהיו אז בוזרו בספרד וצרפת ועוד תמצא לפירושו בדברי
 הימים על מיתת יאשיהו מלך יהודה שאומר דוגמא לט' באב
 שמזכירים קינות על ההרוגים בימינו וזהו תמצא כי צרות גדולות היו
 לישראל בכללות משנת דתתיק עד שנת דתתיקין כאשר תראה למטה
 במקומו ועוד שקבלתי מוקני הדור ובפרט בסולניקי כשהייתי שם שכיה
 שבלכת רש"י בגלות העולם עבר ג"כ דרך מצרים ונתארח בבית
 הרמב"ם אשר עשה לו כבוד גדול בראותו הפארת הכמתו ונתן
 לו במשתה שמן בלסימו ששוה משקלו זהב ועמדו יחד ימים
 רבים ועוד שתמצא ראב"ן היוותו שנת דתתיקיה לפנינו בדור הזה
 ואומר ספר יוחסין שדיביא בנו היה תלמיד רש"י כמו שאכתוב
 ושרבינו שמחה שהיה מגדולי תלמידי רש"י כמו שאכתוב כתב
 מפי ריב"א וכן רא"ם שבדור הזה נראה שהיה תלמיד רבינו יעקב
 ברבי יקר שידענו היוותו רבו דרש"י ועוד שאם רש"י היה קודם
 הרמב"ם כבר ידענו שהבור רש"י הם קב ונקי מאירים עיני
 הגולה והרמב"ם יגע ומצא כל חבורי ישראל ומזכיר
 החכמים גדולים בחבוריו ואגרותיו התשובותיו ואיך אפשר שלא
 יזכיר זה הגאון לעולם בשום מקום, אלא צריך לומר שהיה בדורו
 ובאולי בלי נודע שמו אצלו. וקבלתי מחכמי הדור שאביו של רש"י
 היה שמו רבינו יצחק והיה חכם גדול וירא שמים. וע"כ קראו לרש"י
 יצחקי על שם אביו ובסוף מסכת ע"א ברש"י מכנה אותו בחכמה
 וראיתי כתוב בקונטרס ישן שנה ר' יצחק היה לו מרגלית יפה שזה
 היה עתק. והיו רוצים אותה בני עירו לקנותה כדי להשימה בעין פלוי
 וא"י כי הרבו לתת בעבודה מאד מהר ומתן לא אבה לשמוע אליהם
 עד שגלגלו והביאו ר' יצחק על ספינה בחצי הים ואז התחילו להכריחו
 לתת להם המרגלית ובראותו נטוהו לתת להם והשליכה בים ויצילתו
 ה' מידם. ובת קול נשמעת בבית מודשו לכל תלמידיו שאמר הנה
 לך בן מאיר אל כל ישראל והנך שנה גולד לו בן ויקראו שלמה
 בשם אביו ויגדל הנער בחכמה לא קם כמוהו במלכות צרפת. וכל
 החודשים ופירושים שהיה מוצא ושומע מאחרים או משכלו היה
 כותבם בותבם על קונטרסים. ולכן בעלי התוס' קראוהו הקונטרס
 וכן התמיד עד היוותו בן לי"ג שנים. שאז נרד ללכת בגלות ז' שנים
 לכפר עון הצער שקבל אביו על האבן שזרק וזה שאפי' שאביו קדש
 ה' בחזקה עם כל זה היה לו צער גדול על האבידה. ואם כן לא
 היתה מצוה שלמה וגם לסבה אחרת רצה ללכת בגלות שלהיות שאז
 השלים פ"י התורה ורוב הגמרות לא רצה לגלות קונטרסיו ופירושי
 לשיבות בחשבו שמא קדמהו אחר ביותר בהירות ויופי. ובה הגלות

היה חוקר ודורש בישיבות הפירושים שיש להם ולכן גלה באיטליאה ובארץ יון וארץ הצבי ועבר בארץ מצרים ושם ראה הרמב"ם וסבב את ארץ פרס חזר דרך אשכנז והגיע אל ביתו בעיר טרויש שבצרפת ובשובו לביתו חתם פירושו לתורה. והשלים פירושו כ"ג מסכתות שלימות ורבות אחרות בלתי נשלמות. ואז התחיל לפרסם חבוריו ע"כ ראיתי שם וראיתי כתוב שבאו פירושו ביד הרמב"ם או שבהיותו בביתו הראה לו קצתם. ואומרים שהרמב"ם כ' באגרותו שה' בנפשי לכתוב עדין פירושי אהר" לולי שקדמני הצרפתי. בהגהת הרמב"ם פ"ג דשבת אומר רש"י תיקן בעיר טרויש ערובין בלי היכר ציר. ונראה במשנת המקבל שדה מחבירו רש"י הי' חכם גדול בתכונה וחב' פסקי רש"י הרבה. וס' הפרדס אשר לא נמצא אצלנו אלא קצורו וקבלתי מתלמידי הרים מפרוזה שבהיות רש"י גולה נתאספן בבית יהודי חכם גבור ועשיר ופרנס העיר בספרד ולבקשתו חבר לו ספר אחד וקראו על שמו ספר הפרנס. וראיתי בקונטרס שנפטר רש"י בן ס"ד שנים אבל ספר יחסין אומר שהיה ע"ה שנים. והעידו לפני יהודים מחזרים ממנוטובה שהלכו אל הצר הקיסר במלכות הגרמניאה וראו בעיר פרנאה קבורת רש"י עם מצבת אבן עליו וכתוב עליה דברים שלטיבת מחיקתם לא יכלו להבינם ועדין בשרשים שרש טפש בהנהיגה שנראה היות רש"י חכם ברפואה. וקבלתי מתלמידי הרב רבי ליאון דמוריאל שהוא קבל מרבותיו שקבלה אצלם שנפש רב נתגלגל ברש"י ונפש שמואל בהרמב"ם. ונפש רבי יוחנן ברבינו תם. וכן נתגלגלו הדברים שבמו שנקבע הלכה ברב באיסורי שר"ל מאכלות אמורות כן נקבע להיות ברש"י וכמו שנקבע הלכה בשמואל בדיני וסימנך אריק מלך אלטר הינו שמואל שניה מרוחה התלמידים בהלכות והי' כמו מלך הינו דמלכותא דינא ולכן נקרא ג"כ שכור מלכא. כן נקבע להיות מהרמב"ם. וכמו כאשר יש פלפול בין רב ושמואל היו קובעים הלכה כרבי יוחנן כן להיות במקום שלא נתבוננו רש"י ורמב"ם נקבע הלכה כרבינו תם. וראיתי כתוב שהיה שר א בצרפת נקרא גוטי פרידו בלשון יון גבור ואיש מלומד אכזר ואיש משחית ונשמע חכמת רש"י אפילו בין העמים כי אליו כל העמים ידרשו. ושלת בעדו מעיר למדינה וימאן רש"י ללכת כי הכיר את האיש ויכעס השר וירכב עם כל הילד ויבא אל בית רש"י ועלה עד לבית מדרשו ומצא כל השערים פתוחים וכן הספרים פתוחים ולא ראה אדם. ויקרא בקול גדול שלמה שלמה ורש"י משיב מה ארזי מבקש. ויאמר השר אנא אתה ורש"י משיב הנני וכן עשה כמה פעמי' אז תמה השר ויצא מן המדרש וישאל היש פה יהודי ויבא לפניו א'

מהתלמידים ויאמר לו השר אמור לרב שיבא אלי והגני מבטיחו על ראשי שלא יקבל הניק וירד רש"י אל השר ויכרע לפניו והשר הקימו ויאמר עתה ראיתי חכמתך. אכן רצוני שתיעצני על דבר גדול שיש לי לעשות והוא כי הכינותי ק' אלף פרשי ור' אניהו גדולות ורצוני ללכוד ירושלים וגם יש לי בעיר עקרון ו' אלפים פרשים אחרים ואני בוטה בה' לנצח הישמעאלים היושבים שם להעדרם מהכמת המלחמה, ולכן הודיענו דעתך ואל תפתח ואז השיב רש"י בדברים מועטים אתה תלך ותלכוד ירושלים ותמלוך עליה ג' ימים וביום הדי' יגרשוך הישמעאלים ותברח ותשוב בעיר הזאת עם ג' סוסים ויתמרמר השר מאד, ויאמר יוכל להיות כי כנים יהיו דברין אך אם אחזור עם ד' סוסים אאכיל בשרך לכלבים ואהרוג כל היהודים שבצרפת ויארע לו כי כאשר התנבא עליו רש"י ויחזור עם ד' סוסים אחרי' ולא נותר משלו אחרי רוב המלחמות שעשה כי נמשכו ד' שנים ויזכור דברי רש"י והיה דעתו להרע לו וה' הפך עצתו כי בהכנסו בשער העיר נפל אבן ממשקוף השער והמית אחד מחבריו עם סוסו הרוכב עליו ויבהל השר מאד והודה כי כנים דברי היהודי וילך לו אל רש"י להשתחוות אליו קודם שובו אל ביתו וימצא כי הלך לעולמו ויתאבל מאד עליו. ע"כ מצאתי ואני כתבתי הקצור. וקבלתי שלא תי' לרש"י בנים זכרים. וזלתי ג' בנות אשר השיאם בחייו לרבינו מאיר נתן הגדולה שהיה חכם גדול כנראה במרדכי דקדושין פ' האומר ומקומות רבים אחרים והוא היה אב לרשבים ור"ת ור"ב"ם. לרבינו יהודה ב"ר נתן הנקרא ריב"ן נתן השניה וגם הוא חכם גדול ופי' קצת מסכתות לפני חמיו ושית הרבה כנראה במרדכי חולין פ' כל הבשר. וראיתי בקונטר' ישן כי נפטר בחור. לרבינו אפרים נתן השלישית וגם היה חכם גדול ובקי בגמ'. רבינו שמריה ראיתי בקונטרס ישן שהיה מגדולי תלמידיו וחבר שי"ת ושיטות בגמרא ונודע שמו בפוסקים רבינו שמעון היה מתלמידיו כנראה בהגהות הרמב"ם הלכות תפלה פ"ו ובבבלי היה רבינו שמעון משנן שמביא הגהות מרדכי בסין פ"א רבינו שמחה דויטרי אשר חבר מחזור ויטרי על פי רש"י רבו כנראה במהרה"ק סימן קצ"ו ומקומות רבים אחרים, ובהרמב"ם סוף שבת הגהיה ב' כנראה שדברו יחד זה החכם ורבינו תם. וגם זו ראיה שרש"י היה ברור הוד. כי רבינו שמחה דבר עם הוהן ונכדו. ר' אלעזר ב"ר נתן מוסל הנקרא ראב"ן היה אשכנזי חכם גדול וחבר חיבורים בתוכם ס' צמנת פענת, ר' אלעזר ב"ר משולם זר' אלעזר ב"ר מאיר ב"ר יצחק מאורליאנש היו זקניה בדרך הזה ומזכירים רש"י בפ"י ר"ה זר' יוסף תלמיד חשוב דהרמב"ם. שעשה פי' שיר

השירים בלשון ערבי. ר' אליקים ברי' יוסף חכם גדול ומורה הנראות
 וראיתי בקונטרסי ישן שהיה חמו של ראב"ן והיו יחד כנראה
 במרדכי במס' ר"ה פ"ג שאומר אירע מעשה במגנצה שנת דתתק"ה
 בפני רבינו אליקים וראב"ן. וגאמר שרשב"ם אחיו מרבינו תם בן
 בתו של רש"י היה בימיהם גדול ומורה הנראות כנראה בהגה"ה
 בהרמב"ם הלכות אישות פ"ג האומר וכבר היה מעשה והסכימו לדעת
 א' רבינו אליקים ברי' יוסף וראב"ן וכו' ושאלו פי הרמב"ם והורה
 להם וכו' וכן במרדכי דכתובות פ' האשה שאלו ראב"ן ורבינו אליקים
 את הרשב"ם וכו' רבינו יצחק ברי' מרדכי הנ"ל ר"י בר"ם היה בדור
 הזה חכם גדול בדינשבורג ומזכירו מרדכי דר"ה פ"ט ומקומות
 אחרים רבינו שמעון ברי' טוביה הנקרא רשב"ם היה חכם גדול ברוד
 הזה כי חתנו מראב"ן כנראה בהגה"ה דמיימון בסוף דיני חמץ ומצה
 וכל הפוסקים מביאים דעתו. רבינו יואל הלוי היה חותנו של ראב"ן
 והיה חכם גדול. והיה לו בן שנקרא ראב"ה ואכתבנו בדור ד'. כן
 ראיתי בקונטרסי ישן. רבינו יואל בנו מראב"ן הנקרא ריב"ן היה חכם
 גדול וחבר חבורים ואומר מרדכי דחולין פ' כל הבשר שחב' ס' נקרא
 אי"ה ואומר ס' יוחסין שריב"א היה תלמיד רש"י. וכן ר' שמעיה וריב"א
 הלוי החתן שנהרג על קדוש ה' היה בדור הזה וראיתי בהרמב"ם
 בסוף הגהות שאחרי הלכות ביאות אסורות שרבינו שמריה כתב מפי
 ריב"א. רבינו אלעזר ממיץ האשכנזי הנקרא רא"ם היה בימים
 האלה כנראה במרדכי בסוף ב"ב המעיד על ג' אלו הרבנים ר"ל
 ראב"ד ריב"א רא"ם שהיו יחד והיה חכם גדול גם בהכמת הקבלה
 וחבר ספ' היראים אשר מזכיר בו הרבה שהיו בדורו כמו בס"י כ"ג
 ר' יצחק ברי' מלכו צדק ומר רב הונא ראש מלה. ורבינו יוסף בשם
 רבינו שמואל. ובס' קיד רבינו אמרים ברי' ובדין אתרוג מזכיר
 מורי חוקן רבינו יעקב ור' יקר ורבינו יצחק הלוי. וראיתי בהגהת
 רמב"ם פי' דאסורי ביאה שהיה תלמיד ר"ת ומחק פסק א' מס' הישר
 ר"ת רבו ונראה בס' יוחסין שזה רא"ם מת שנת דתתקצ"ה. רבינו
 שמעיה נראה במרדכי דבבא בתרא פרק ב' שהיה תלמיד רבי יוסף
 טוב עלם וראיתי במרדכי פרק כל הבשר שזה הגאון היה בן בתו
 של רש"י. ר' אברהם ברי' בעיר מפליירו שבפרוונצה ה' חתנו של
 הראב"ד שאכתוב בדור שאחר זה וה' אביד חכם חסיד התבר ס'
 אשכול זה ראיתי בס' שערי ציון. וראיתי בס' האמונות של ר' שם
 טוב האומר שיש קבלה ביד האחרונים שהיה זה הגאון מקובל גדול
 ושאלוהו היה מתגלה בבית מדרשו ואני המחבר אומר שבאולי אל זה
 כיון הראב"ד בהשגה שעשה בהלכות סוכה פ"ח האומר כבר הוסיע

רוח הקודש בכית מדרשונו מכמה שנים וכו'. ר' שמואל בן חבון
 בן ר"י ראש המעתיקים היה בדור הזה כנראה שהרמב"ם כתב לו
 ישיבה בטוליפולת שכן נראים אגרות בינו ובין רמב"ם וכן תראה
 אגרות של אהבה על שהעתיק המורה. רבינו שמואל הלוי היה ראש
 בהגהת הרמב"ם הלכות תפילה פ"ב ואני הצעיר ראיתי בס' שית
 הרא"ש כלל ל"ב תשובה ה' שזה הגאון חבר ס' הנקרא בשם על גבי
 גתלים אמנם שמעתי שרית חברו וראיתי מהרי"ל אמר שהמחבר
 הש"י שמו כן לפי שיש בו וכדיניו טעם ורית כמו שהוא בשם על
 גבי גתלים ולמטה בדור ר"ת נמצא מחבר אחר לו. ובאולי חברו אחר
 היה. רבי חסדאי הלוי הספרדי מצדדים והיה שזכר באלכסנדריאה
 הלכו אגרות בינו ובין הרמב"ם רבינו פנחס בר' משולם ד"ק
 אלכסנדריא הרמב"ם כתב לו בכבוד גדול. רבינו יהונתן בן רבינו
 דוד הכהן חשבתו שהיה ראש ישיבת מחכמי לונדל שעשו כמה שאלות
 להרמב"ם. רבינו יעקב מקודביל חשבתו שה"י ברור הזה זנוכר
 בהלכות שחיטה פ"ג בהגהות רמב"ם. רבינו משה מפיררת בר' מאיר
 שמביאו שם הלכות תפילה פ"ד בהגיה בתולין היה בדור הזה שכן
 ר' מיאיר בר' ברוך מזכירו בפסקיו. רבינו שמואל מבונברק שמביא
 מרדכי ד"ט פ"ב. ראיתי בקונטרס י"ג שהיה תלמיד רבינו שמחה
 מאשפירת. רבינו שמעון קרא היה בדור הזה באשכנז שכן ראיתי
 בקונטרס. רבינו ברוך ממגנצה בן רבינו שמואל היה בדור הזה חכם
 גדול והוא חבר ס' החכמה כנראה במרדכי פ' שבעות הדיינים ששאל
 רבינו שמחה דויסדי את רבינו ברוך ממגנצה וכן במרדכי שם תרא'
 שהלכו אגרות בין זה הרב ורבינו שמריה תלמיד רש"י וכן בתרומת
 הדשן ס"י ש"ע וכן במרדכי פ' העור והרוטב הקשה רבינו משולם
 לרבינו ברוך בס' החכמה ורבינו ברוך ה"י מאריך ימים עד שראה
 ראבי"ה ננר' במרדכי דכתוב' פ' הכותב שאל ראבי"ה את רבינו
 ברוך ממגנצה רבינו יקר ה"י רבו של ר' ברוך ממגנצה כנרא' במרדכי
 דתולין פ' כל הבשר ורבינו יהוד' ממגנצה ה"י ג"כ רבו במרדכי דב"ב.
 רבינו שמואל אביו של ר' ברוך הג"ז ורבינו שמואל בנו היו חכמים
 גדולים כנר' בתרומת הדשן ס"י שכ"א ומהר"י ס"י ל' וע"ג. רבינו
 יעקב מאורליאנ' שבגליל אינלסורה היה בדור הזה חכם מופלג ונהרג
 שנת דתתק"ג והוא נקרא בתו' ר"ת כאשר קוראים רבינו יעקב בן
 בתו דרש"י. בן קבלתי מחכמי הדור ולא יש ס"י לדעת מי הוא דרש"י
 או דאורליאנוש. וראיתי בסמ"ק בדיני גיטין הר"ר יצחק מאורליאנ'
 מכונה בכור שור. וראיתי בהגהת הרמב"ם הלכות שבת שהוא התיך
 לבותי לתקן האש ביום השבת משום דהכל חול"י אצל האש וכו'.

ואומר ס' יוחסין שבשנת התקנצו היה גזרה גדולה במלכות ליאון שבספרד ופעם אחרת שם שנת דתתקצ"א. דבינו יצחק בר אבא ממדסליא' היה בדור הזה חבר ס' יוחסין שחברו שנת דתתקמ"ד וחבר ס' צטור סופרים וחבור על הרי"ף הנקרא מאה שערים וחבר עשרת הדברות כל זה ראיתי בס' שערי ציון. וכבר היה תלמיד א' לר' יצחק נ' גיאות שחב' ס' וקראו עשרת דברות כאשר ראיתי במקומו. וראיתי בהגיה הלכות אישות ע"ד להרמב"ם האומר ותשובה זו מצאתי כתיב' יד מדגינו פרץ בס' העטור שלו. וכן בהגיה הלכות הפלה פי"ג ומקומות אחרים נראה שרבינו שמחה חבר ס' העטור. ובש"ת להרמב"ן ס' ע"ט אומר רבינו חננאל בעל העטור ולכל זה לא ידעתי הכרעה. רבינו יצחק בר' ראובן היה בדור הזה וחב' ס' השערים כנראה שהגיה דמרכזי דכתובות פ' הכותב האומר שבעל השערים הזה היה בן בנו של הרי"ף וגם הוא נקרא רבינו יצחק מפני ומביאו מהרי"ק ס' קי"ד שאומר ר' יצחק בן מרן ראובן. וכבר נכתב ר' יצחק בר אבא שגם הוא חב' ס' מאה שערים. רבינו אפרים בר' יעקב גם הוא בדור הזה כנראה במרכזי דע"א פ' כל הצלמים השיב רבינו אפרים לרבינו יואל וכר' חזקיהו הריב"ק הוא את אשר נזכר בשם רבינו אפרים מכונס. ובאולי זהו שאומ' ס' יוחסין שרבי יואל העזרי היה תלמיד רבי אפרים מדגנשבורק חתנו של נ' ירחי והוא ור' אליעזר בר' שמעון נפטרו שנת ה' אלפים ד' רבינו יהודה בר' קלונימוס הנק' ריב"ק ורבינו מנחם ורבינו אליעזר בניו כנראה הרמב"ם הלכות שופר פ"א בהגה ורבינו שלמה הכהן גיסו של הריב"ק ורבי יצחק בר' מאיר היו בדור הזה כנראה במרכזי דבי"מ פ' איזהו גשף ותמצא במרכזי דכתובות פ' האשה שנפלו כי ר' אליעזר בר' יהודה והריב"ק ורבינו מאיר ור' ברוך בר' שמואל וראב"ה כתבו זה לזה וכר'. רבינו יקותיאל בר' משה שמזכיר הגה דמרכזי דבי"מ ל"ד היה בדור הזה. רבינו משה הכהן הנק' הרמ"ך אומר ס' יוחסין שעשה השגות נגד הרמב"ם והרמב"ם השיב לו רבינו יעקב גיקטלייאה היה בדור הזה חכם גדול בקבלה רבינו יקר בר' שמואל הלוי ורבינו שאלתיאל ורבינו משה בר' מרדכי שמזכיר המרכזי דבי"מ פ' המקבל חשבתי שהיה בדור הזה. רבינו יצחק בר' מרדכי שמזכיר ר' משה בר' יואל. רבינו משלם רבינו מאיר בר' משה כלם היו ברענשבורק ורבינו בדור הזה כנראה בתשובה שהשיבו לראב"ן במרכזי דבי"מ ס' חוקת הבתים ר' יוסף בן פלט אשר השיב לר' אברהם אביד כנראה בהקדמת אבודרהם רבינו אליעזר מפיחה ורבינו משה ברענשבורק ורבינו יעב"ץ היה בדור הזה כנר' בבי"מ פ' חוקת הבתים אמר ראב"ה

וכו' וכן נרא' לרבינו יעב"ץ ורבינו יצחק היה בדור הזה כנר' במדרכי
 דמציעא פ' איהו בשן והאר"ך ימים עד שתשפיע להרמב"ן כן ראיתי
 בקונטרס ישן. רבינו יעקב בנו חב' ס' דינים כנראה בסור אורה חיים
 ס' תתפ"ז. רבינו אליעזר מגרמיזא היה בזמנים האלה כנראה בס'
 התמונות דר' שם טוב והיה חכם גדול וחב' ס' הרוקח שלכן קרא שמו
 ס' רוקח שעולה שיח כמנין אליעזר. ונראה משם שר' אליעזר היה
 קבל תורתו מהקדוש רבינו יהודה והוא קבל מרב קשישא גאון מורע
 הגאונים דמתא מחסיא אשר נסע משם ובא בפולניא ושם הרביץ
 תורה וכתב שודש חכמתו בקובץ קטן לכבוד תלמידו רבינו יהודה
 הגזכ' אשר בא ללמד אצלנו מארץ קורביל ע"כ וראיתי בכל בו שה
 ר' אליעזר מחב' הרוקח היה ממשפחת וורדין שבאשכנז. וראיתי
 בהגית הלכות מילה פ"ג בהרמב"ם כי ראבי"ה חב' ס' הרוקח. ולא
 ידעתי להכריע. וראיתי במדרכי דחלין סוף פ' כל בשר שהריב"ק
 הרמ"ה היו רבותיו של בעל הרוקח. ור' בנימין בעל המסעות שב
 לספר אחרי שובו מהמסעות שנת דחתקליב כמו שראיתי בס' יחסין.
 רבינו ישעיה הראשון היה מאיטליאה בעיר טרניי שבמלכות גפולי
 בדור הזה. וקבלתי כי בעת פטירתו אמר והגה בן בתו יורש אותי.
 וכן היה כי רבינו ישעיה האחרון שהיה בן בתו ירש את חכמתו כן
 מצאתי במחברת הריאטי ורבי ישעיה בן בתו היה חכם כמו ל'
 אחר מיתת קטנו וכן נמצא רבי מאיר בר' ברוך האומר שקבל מרבי
 זאן היה כמו שנת לי"א לאלף הששי וראיתי נוכ' על שם ריא"ז שד"ל
 ל' ישעיה אחרין ז"ל ותבר ספרים. ר"מ בר' טודרוס הלוי בעיר
 בורגוש בא לסוליסולה והרביץ תורה וכתב תכורים ונפס' שם שנת
 ה' אלפים ד' זה ראיתי בחבורי ר' שלמה ך' יחיץ. ואמ' ס' יחסין
 שבסוף ימיו היה חבר להרמב"ן וכתב נגד המורה. רבי פורת שמזכיר
 תהת הרמב"ם הלכות ק"ש. ורבינו שמואל בצרפת שמביא תהת
 הרמב"ם הלכות שבת פ"ה. ור' שמואל ברבי שלמה שמביא תהת
 הרמב"ם הלכות אישות פ"ג ורבינו נתן המכירי שנוכ' במהרי"ק
 סי' ל' ששאל מרבינו יצחק בר"י כולם היו בדור הזה. רבינו שמואל
 ורבינו יעקב ורבינו יצחק שלשתם אחים ובנו רבינו מאיר בן רבינו
 שמואל מעיר דמרוג חותנו של רש"י ורבינו שמואל בן רבינו מאיר
 הוא מכונה לשב"ם ור' יעקב הוא מכונה רבינו תם ע"ש ויעקב איש
 תם יושב אהלים ור' יצחק בר' מאיר נקרא ריב"ם שלהיות שלשתם
 חכמים גדולים וכל א' מהם בר אוריין ובר אבהן אשר האירו התורה
 לכל ישראל ולכן שמתים ראשי הדור הזה הם קבלו מאבותיהם
 חקניהם וחכמי הדור שלפניהם שנת כמו ר' אלפים תתק"ב והיו

מעיר טרויש שבצרפת כנראה בהרם ששמו על המוציא לעז על הגט ומביאו המרדכי בסוף מסכת גיטין רשבי"ם היה הבכור ונולד בימי בחרותו של אביו עד שראה ולמד מוקני הדור והציק מים עיי רש"י זקנו. וקבלתי שחבר פי' כל הגמרא בחיי זקנו רש"י ובראותו שהיה מאריך מאד בפירושו חרה אפו ושרפוהו לפניו וי"א שלא שרפו אבל אמר כי כבדים על ידיו וצוה שלא ילמדו הגמ' עמו וראיתי בהגהת מיימון על תפלות השנה שהרמב"ם כתב על אלפס. וראיתי בחבור אריאטי"א ומקומות אחרים שרשבי"ם השלים לפרש קצת מסכתות שהניח רש"י מלפרש לסיבת פטירתו והם רוב מסכת בתרא ופסח שני ואחרים וראיתי הגהת מרדכי פ"ק דערובין במעשה שהיה בהלכות על הקרונות בשבת שהיה קצר הראיה מאד ובאולי זהו רבינו שמואל שמביאו סתם כל כך פעמים המרדכי ונפטי' שנת דתתקל"ה כן ראיתי בס' יוחסין. ראיתי בהגיה שסביב המרדכי דכתובות סוף פ' הכותב האומר השיב ר"ת להר"י יצחק בן רשבי"ם וכן ראיתי ביוחסין שלדשבי"ם היה בן חכם גדול נקרא רבני יצחק ונפטר שנת דתתקל"ה וגם לר"י היה בן חכם גדול נקרא בן פורת הריף מאד. רבינו יעקב הנקרא דבינו תם חכם גדול וסופלג כיושר התבנה לא קם כמוהו מפלפל ומודה על האמת וחבר תבונים ובתוכם ס' הישר וס' הפיסקא כנראה בהגיה דהרמב"ם סוף פ"ט מהלכות ס"ת וחב' תוסי' ופלפולים על הגמ' והוא הוא ר"ת שמביאים התוס' תמיד וראיתי כראשית הגיה שאחרי המרדכי דגיטין אומר ר"ת ששנת השמיטה הוא שנת ה' אלפים ל"ט. ותמתי כשראיתי בש"ת של הרא"ש בר צמח ס"י ו' האומר שרבינו יעקב בן בתו של רש"י היה נמצא בימי ק' עזרא. אבל השבתי שטעות סופר הוא ור"ל ר' יעקב מעי' דומדוג הנזכר בדור ב' וקבלתי ממחזיקי מפרוזה שיש לו בקבלה מרבנותיו שר"ת חב' ס' הנק' בשר על גבי גחלים הג"ל על שם ר' שמואל הלוי ונראה במקומות הרבה שהיה מלאכותו להלות כריכות. וראיתי בקונטרס ישן שהיה עש"י גדול ונאהב בחצר המלך. ואומר יוחסין שנפטר בעיר רימינו קרוב לטרויש כמו ג' פרסאות שנת דתתקל"ה. העמיד תלמידים הרבה. ראיתי במדרש הגאון ר' עזריאל טרבוטו ס' גדול קשור הרבה סודות וענינים של קבלה ובתוכם היה כתוב בו זה המעשה. וזה לשונו. העתקה זו באה מפירוש ממרדש מר"ד שמואל בהר"ר אליהו מאנברי' ידעו כל קהלות הקודש כי יום ד' ט' באב היה שמואל הנביא אמת דודש בעלית הדין מנחם הודיאיטי אשרי יולדתו. והרבנים יושבים לפניו ה"ר יעקב מפודאנסי' וה"ר יצחק מגשר. מורמיי' ה"ר מנחם וה"ר אברהם בר' שמואל

והר"ל אהרן ב"ר יצחק והר"ס מקושביא ורבני' אחרים ודורש להם
 שירת הים ולכסוף הרושתו שאל ה"ר יעקב הנ"ל אל הנביא. וא"ל
 אדוני תשאל אל מה"ר אליהו מפרישי ואל ר"ת היאך קושרים קשר
 תפילין אם צריך לקשרם בכל יום או די בהדוק או אם צריך הדוק
 וקשירה. והנביא קרא מיד לפניהם את מטטרון וכך אמר לו מטטרון
 רד מכאן לפנינו והשיב לו מטטרון מה תרצה לא ארד כי משה לפניך
 ויראתי לילך אבל שאל לי מה שתרצה ואשיב לך והנביא בעס ואמר
 לו פעם שנית רד ותביא עמך ה"ר אליהו מפרישי ור"ת אמר ליה
 ר' אליהו איני יכול לירד כי הוא מקריב קרבנו לפני הקב"ה א"ל
 הנביא מימ ירד כי אנו צריכים לתלמודו. א"ל מטטרון אם ירד
 שכינה חדר עמו. אמרו כל הרבנים אינו מן הראוי לטרוח השכינה.
 השיב ה"ר יעקב הנ"ל תשאל את מרע"ה שהוא כבאן. וכן עשה
 הנביא ושאל ממנו היאך קושרים קשר של תפילין אמר לו מרע"ה
 אין אתם קושרים כדין כי הקשירה לא בשל יד היא אלא בשל ראש.
 וצריך לקשור בכל יום וירד ר"ת כארי ואמ' משה טעית כי הקשר
 אינה צריכה בכל יום אלא הידוק ולא בשל ראש הוא אלא בשל יד
 דכתיב וקשרתם לאות על ירך ענה משה ברוב ענותנותו אני אומר
 למצוה צריך קשירה בכל יום אבל לא לעכב. ענה ר"ת לא לעכב ולא
 למצוה השיב משה ואמר הואיל ואמרת כך. רע לך שטעית כי חובה
 היא לקשרו בכל יום. והקשירה צריכה להיות בשל ראש בדלת וראיה
 אביא לך מתורת שנתתי לך וזמן הפסוק שהבאת וקשרתם לאות
 על ירך והי שסמך אות אצל וקשרתם לומר לך שצריך אתה לקשור
 אותם שהם לאות והיינו אותם של ראש. א"ל ר"ת והא כתיב אחריו
 והיו לטוטפות בין עיניך שהם של ראש מכלל דאינו מדבר למעלה
 בשל ראש א"ל משה אמרש לך מדרש הפסוק וקשרתם לאות אותם
 של ראש שצריכים קשירה והא דסמך על ירך אחריו לומר מתי
 וקשרתם בזמן שהוא על ירך והדר כתיב והיו לטוטפות בין עיניך
 לגורה שוה מקימה ועוד לדברך שאתה אומר שהקשירה בשל יד
 ביד לא צויתו לעולם ולא למדתי. אכן חכמי' תקנו אותם בסברת'
 להשלים שם שדי ובשכיל כך לא רצו לעשותה בראש שלא יטעו
 לומר שצויתים כך מאחר שאינה מצורפת עם הש' וד'. ואח"כ בא
 רבינו אליה מפרישי לסייע למרע"ה והיו מסדרים בהלכות זה לזה
 זמביאים ראיות ור"ת היה משיב והרב ר' יעקב מפודאיניס"י אמר אל
 הנביא שישאל על מי נסמך השיב מרע"ה לא נמצאנו בכל התורה
 שיצטרך לעשות יוד ואם יעשה כדאי הוא ר"ת לסמוך עליו בשעת
 הדקא אכן מצוה מן המוכרח לקשור כל הקשר בראש. ולאחר שאל

מנהיג שמואל הנביא למרעיה היוד משדי מפני מה לא נכתב עם
 השייך השיב מרעיה לא דאיתי הקב"ה כי אם מאחוריו וראיתי שין
 חלת שבראשו של הקב"ה והיוד שבזרוע לא דאיתי עד כאן. ויש
 בזה ספקות הרבה ולא אאריך. ואני בראיתי זה המעשה דברתי ושאלתי
 עם רבים מחכמי הדור וקבלתי מתלמידי הגאון ר' ליאון דמוריאל.
 וכן מג' זקני הדור כל אחד לבדו. ואמרו לי שקבלה אצלם מוקניהם
 שכן היה המעשה. שבהיות ר"ת זרבינו אפרים הגדול בר' יצחק
 ברגנשפורק צרפתי. אשר נפטר אח' בשנת דתתקל"ה מלמדים בישיבת
 יחד ויהי היום היו מפלסלים על קשר התפילין כי ר' אפרים היה
 אומר שחייב לקשרם בכל יום שנא' וקשרתם לאות על ירך ור"ת אומר
 שלא יש חוב לעשותו בכל יום וכן פלפלו הרבה עד שחרה אפו של
 ר"ת ויעמוד על רגליו. ויקרא בקול גדול ויאמר מרעיה רד וכן צעק
 ג"פ. עד שירד מרעיה בישיבתו. ויאמר לו ר"ת אני אומר שאין לקשור
 קשר של תפילין בכל יום ושלא צוית זה בתורה שקבלת מהקב"ה
 והודה מרעיה לדבריו וילך לו ע"כ. ומרדכי בהלכות קטנות רומן
 הדבר הזה. רבינו יצחק בר' מאי שנק' הריב"ם האח השלישי היה
 גם הוא חכם גדול וחב' ש"ת ושיטות ותוס' לא נפל מאהיו. רבינו יצחק
 בר' יצחק בר' מרדכי. ר' יעקב ישראל רבינו יוסף מאוריליאנא.
 ורבינו משה ורבינו יוסף בכור שור ורבינו חיים כהן שהיה אבי אמי
 של סמ"ג. ואבי אמו של רב נחמן שחב' ס' הנחמני כנראה בסמ"ג
 עשין סי' ר"ל. ורבינו שמאל מוורדוס. ורבינו יצחק בר' מנחם ורבינו
 יוסף בר' יצחק ורבינו יעקב מקינן ורבינו שמשון מפלאי ר' יהודה
 בר' נתן ר' יצחק בר' מרדכי ר' מתת' מקרסרא' ר' מרדכי טורמשה
 ר' משה מולגיל ר' יואל מבוטא. ר' ברוך מגרשבורק. ר' יוסף מקרטרש.
 רבינו אליה מפרישי. רבינו נתנאל מצוזן הקדוש. ר' יוף דבינדיטו
 ור' מנחם מוני. ור' דוד ממינצבורק. כל אלה ואחרים רבים היו תלמיד'
 ושואבים מים ממדרשו השלשה אחים הנ"ל והרי הם נזכרים מפוזרים
 בפוסקים והגהות הרמב"ם ומרדכי. רבינו יוסף בר' משה המכונה
 דקן בנדיטו היה בדור הזה ונזכר בסמ"ג לאוץ טוף דיני שבת. ר'
 אליקים חותנו של ר' אברהם בר' נתן הירחי זקנו של מרדכי חב'
 ס' המנהיג וס' מחזיק הברק העיד בספרו שכשנת דתתקנ"ו ראה
 בטוליסול' יתד מייב אלף יהודים. רבינו יצחק גיאזת הנק' הרייץ
 גיאזת היה בן אצות' של ג' אחים והיה עם דודיו על פלפולי התוס'
 ואולי שם אביו היה רבינו שמשון כנראה בהג"ה פ"ה בהלכות סוכה
 בהרמב"ם ומעשה שהרב ר' שמשון גיסו של ר"ת סיכך בנסרים וכו'
 ופסלה ר"ת אבל מצאתי בסמ"ג לאוין סי' קל"ז פעם א' מזכיר הרייץ

ברי' שמואל ופעם א' הרי"ף ברי' אברהם, רבינו אברהם ברי' דוד
 הנק' הראב"ד היה חתנו ותלמידו של רבינו אברהם הנוכח לעיל בדור
 ג' והיה חכם גדול כנראה בהשנותיו על הרמב"ם ונראה כס' האמונות
 שהיה חכם בחכמת הקבלה וכן תראה במגדל עוז הלכות תפילין פ"ג
 ונראה במהרי"ק סי' קנ"ט ומקומות אחרים שחבר ס' בעלי הנפש
 וחבר גם כן חבור גדול בדינים כנראה במגדל עוז דסוכה הלכות
 גרושין פ"א ונראה בהלכות כלים פ"ב בהגהות שעשה פי' להגות
 כתנים וראיתי בס' יחסין האומר שזה בעל ההשנות נפס' באסקיירה
 בהנזכה שנת דתתקצ"ט ושהרמב"ם אמר עליו לעולם לא נצחני אלא
 בעל מלאכה א' ושעשה השנות ד' ירחיה הלוי ועל
 הרמב"ם וכבוד הזכחנו שיש טעות בדפוס. כי אל הדברים היו לר'
 אברהם בן דאור סתב' סדר עולם כדור הרי"ף וראיתי בס' מכלול
 יופי שי"א פ"א שאומ' ושמעתי שאליהו הנביא נראה להראב"ד וכן
 ראיתי בהגהתו על ג' בדי הדם. וראיתי בקונטרס ישן סתב' ס' באיסור
 היתר וקראו אסור משהו ושהוא ובעל המא' למדו יחד וראה ר"ת.
 ר' יצחק בן הראב"ד אומר מגדל עוז סוף פ"ג מהלכות תפילין וכן
 אמרו מפי הרב החסיד ר"י בן הראב"ד הריקנטי פ' וישב אומר כי
 החסיד ר"י בן הראב"ד היה מכי' בפני האדם אם הוא נולד מן
 הגשמות החדשים או מן הישני' הכאים בעולם דרך גלגול החיים
 כפי מערכת אלקות פי"ד אומר שהיה סגי נהור הריקנטי פ' תצא
 אומר שאפילו שהיה סגי נהור רגיש באוי' אם זה חי או מת ושהיה
 גדול בתפלתו בענין החולים כרי' חנינא בן דוסא. רבינו זרחיה הלוי
 מעי' לוניל הספרדי פב' שני המאורות נגד הרי"ף בשנת דתתקצ"י
 כנראה בס' יחסין וראיתי שהיה כחור מאד כשתב' ההשנות ושרבי
 אפרים תלמיד הרי"ף הצילו אמנם אומר הרמב"ם בהקדמת פי'
 המשניות לסדר זרעים אין תפיסה לרי"ף בהלכות שלו אלא בהלכות
 מועטות לא יביעו לעשר כשום פנים וראיתי ביד א' מהכמי הדור
 קונטרס ישן שהי' בו שאלת ר' בונהסטרק דסמסטרי שבאלמגר' בשני'
 דתתקצ"ה מהראב"ד ומרבינו זרחיה הלוי חו' ראה שהיו יחד ביישיבה
 א' ושהראב"ד המשיג היה זה אחרון ותרי ראב"ד הוי. רבינו יצחק
 בר' שמואל-ברי' שמחה דויטרי בעל הא' הנק' רבינו יצחק הזקן
 כנראה במרדכי דמ"ק פ"א השיב ר' יצחק בר' שמואל ראיתי במחזו'
 ויטרי שיסד זקני הרב ר' שמחה שהיה מתלמידי רש"י וכי' והיה
 בן אחות' של ג' האח' כנרא' בסמיג ומקומות רבים אחר' העמידו
 תלמידים הרבה. ואומר ס' יחסין שנפטר שנת דתתקל"ה וראיתי
 בהקדמת ס' צידה לדרך ומקומות אחרים כי נדע ומפורטט שהיו

לומדים לפני גאון זה שישה רבנים שכל אי מהם היה שומע והלכה
 שהיה מגיד וגם היה לומד כל אי לבדו מסכת שלא היה לומד הברור והיו
 חוזרים ע"פ [ולא] היו מוכי ר' יצחק הלכה שלא היו בין כלם הגמי
 עד שנתבררו אליהם כל ספיקות שבג' וכל הלכה שנראה ההיפך או
 סתירה במקום אחד יושב ומתקן כנראה בתו' ובתננות שאחרי
 הרמב"ם להלכות הלואה תמצא פסקים ממשכון שמשכון ד"ת לר"י
 הנה באמצעות כותי. וכן תמצא בהלכות עדות פ"ב בהגהיה האומרת
 ר"י ששמע מר"ת במרדכי דמ"ק פ"ח שאל רבינו יהודה מפריש אל
 ר' יצחק הזקן וזאת ראיה שהאריך ימים. רבינו אלחנן בנו גם הוא
 חכם גדול כנראה במהרי"ק סוף סי' נ"ב רבינו שלמה גם הוא בנו
 כנראה במרדכי דחולין ס' גיד הנשה ר"י בר' יצחק היה תלמידו והבר
 ס' הכבוד ר' שמעון משאנץ בר' אברהם כתב והוסי' על פי רבינו
 יצחק וזה רבינו שמשון התיל לחב' פי' המשניות ולא יכול להשלימם
 כי מת ור"י בן מלכיאל תלמידו השלימה הגם שלמות אינם כלם עמנו
 וזה ר' שמשון שכתב שנית בסוף זה הדור תמצא בתורת הריאטי
 וראיתי בתגות הרמב"ם הלכות שבת פכ"א שאל ר' שמשון משנץ
 לר' חיים כהן ובהגהות מרדכי דכתוב' פ"י שאל הרב אבנודו רבינו
 יצחק הבחור הנזכר בהגיה הלכות אישות פ"ה בהרמב"ם היה ברוה
 הזה מתלמידי רבינו תם והיה לרבינו שמשון הנזכר אבי אביו גם הוא
 נק' רבינו שמשון כנראה במרדכי דגטין פ' האומר רבינו יעקב
 מקורשן היה תלמיד רבינו שמשון מקנן שנק' מהרש"ק כתב תו'
 ע"י תלמידי ר' אליעזר מטון ונק' על שמו תו' טוך וטא חבר ס'
 כריתות אבל ס' יוחסין אומר שהיה ר' שמשון בר' יצחק ואומר שמת
 שנת ע'. רבינו ברוך בר' היה בדר' הנה באשכנז כנרא' בס' התרומה
 שתב' ס' קליה האומ' היותו או שנת דתתקס"ב והיה תלמיד רבינו
 יצחק הזקן וכתב הס' מפי רבו כנראה בהרמב"ם הלכות שבת פ"ג
 בהגיה ואומר ס' יוחסין שהיה ר' ברוך מגרמיוא שחבר ס' התרומה
 שנת תתקצ"ו האל' לספרד לזכירתן על מצות תפילין. רבינו אליעזר
 בר' יואל הלוי בן בתו של ראב"ן הנק' ראבי"ה כנראה במהרי"ק
 ס' נ' ומקומות אחרים וכן ממרדכי דחולין פ' כל תבשר ושם אמר
 כתב ראבי"ה קבלתי בבירור שיש בעוף שלם ששים כנגד דם שבלב
 אבל בכבד כשהוא שלם אין ששים כנגדו ומרדכי דגטין פ' המגדש
 שאל ראבי"ה מרבינו קלונימו' ובין זה ראבי"ה ורבינו שמוה' דויטרי
 הלכו ש"ת כנראה במהרי"ק סימן ק"ב וראיתי בהגהת רמב"ם הלכות
 שבת פכ"א שאל ראבי"ה מרבינו חיים סתן זכר' וראיתי בקונטרס ישן
 שהיה תלמיד רבינו אליעזר ממיץ. וזה ראבי"ה חבר ספר גדול על

דינים וסי' אבי העזרי ואביאסף ונראה ביהוסין שהיה ממנצה ומת
שנת ה' אלפים כ"ד רבינו יחזקאל היה אביו של ראבי"ה כנראה
במרדכי דב"ק פ' אהרן רבינו מתתיהו מקנן רבו רבו דראבי"ה
כנראה במרדכי פ' אע"פ רבינו אהרן ורבינו קלונימו' מלוקה ורבינו
דוד בנו שאמר שבומן הגז שאין אנו בקיאים בפתרון הלומות אסור
להתענות בשבת כנראה במרדכי שבת פ"ג ורבינו אבגור תלמיד ר'
שמחה דויטרי ורבינו חיים חמיני ורבינו מאיר מאינבנטירא ור'
יצחק הפורייניש ורבינו יצחק ברבינו מרץ. כל אלה
היו בדור הזה החכמים גדולים ור"י כנראה מפורים
וזוכרים בתהות ובמרדכי רבינו דוד קמחי הגק' הרד"ק מגליל
פרווינצה כנרבוני' היה בשנת דתתקנ"ב כנראה בספרו האריך ימים
עד שראה הרמב"ם כנראה באגרות שנכתבו נגד המורה הגביר הכורים
ופירושם על תורה נביאים וכתובי' ושרשים ומבלל. רבינו משה
קמחי אחיו שחבר ס' מהלך שבילי הדעת. רבינו יוסף קמחי אביהם
לא היה חכם כבניו לכן יצא (לפני) אחריהם אמנם חבר ספר האמונה
הזכרון. רבינו יהודה מפרישי הנקרא החסיד שעשה הצוואת היה
תלמיד רבינו יצחק הזקן בעל התו' כנראה בסמ"ג עש"א סי' ר"א
ושם אביו היה רבינו שמואל רשם אביו אביו היה נקרא רבינו קלונימוס
שהיה בימי רבינו גרשון מאור הגולה כל זה תמצא בהגה סביב
המרדכי בשבת פ"י ואני ראיתי חבר קטן האומר בראשו זה ספר
החסידים אשר יסדו רבינו שמואל הנביא אביו של רבינו יהודה
החסיד ובאולי זה הנביא שנוכר לעיל במעשה קשר התפילין וזה
הגאון העמיד תלמידים הרבה ובתוכם בעל הסמ"ג כנראה בספרו
לאוין סי' ע"ה שאומר ואמר מורי ר' יהודה על שם רבו רבינו יצחק
וכו' אמנם לאוין סי' ס"ט אומר וקבלתי ממורי רבינו יהודה בדי'
ויוכל להיות כי שני מלמדים היו לו זכר ראיתי בקונט' ישן שרבינו
יצחק מוינה היה רבו וקבלתי מחכמי הדו' כי בלכת רבינו יהודה
החסיד לכנסת עבר קרון א' מאחורי ב"ה בהיותו שם והקרון הו' לחצו
מאד ונעשה לו נס ופתה הקיר את פיו וקבלהו בתוכו וניצל ועדיין
נראה הרושם שהוא ויש קבלה אצלם שבבית הכנסת שהוא וכתב שם
המפורש בכותל ואינם מרשי' להסי' העבכיש שיש שם שמא לרוב
זקנותו לא ימחק השם וראיתי בקונט' ישן שזה הגאון נפס'
ברייגשבורג שנת דתתקע"ו. רבינו יצחק מפריש רבינו דוד ממיץ
רבינו שלמה הלוי ר"י בטוליטולה ורבינו אברהם בר' שמואל ר'
חסדאי כברצלונ'. רבינו יהודה הרופא בר' יוסף נשיא ורופא
בקסטליא ורבינו יוסף ר' פלט. והשר החכם הגדול ר' אלמשרינו

ירום הגדו כן מביאו הרמב"ן סי' רפ"ד ר' אליעזר מאמדינה הרב
 ר' אליה ור' יהודה מספיר, והרב ר' חזקיה כלם היה בדור הזה
 ונזכרים הם מפוזרים בכל הפוסקים והגהות רבינו מאיר בר' ברוך
 שהמרדכי מזכירו בכל פסקיו, וראיתי במרדכי דיבמות פ' מצות
 הליצה בהגהות במעשה אשה א' שזנתה תחת בעלה כתב והתם זה
 הרב שנת ה' אלפים ל"א ובמרדכי דגטין פ' הנזקין הותם שמו ואמ'
 וכן הגיד לי ר' ישעיה דטרני ובמרדכי דכ"ב פ' חזקת חבתים אומר
 כן אמר לי מרי ר"י מונוי, ובמרדכי דמ"ק כשהייתי תינוק בירצבורק
 בהציקת' מים ע"י רבינו יום טוב מוין וכו' ובמרדכי דכ"ב פ' השוכר
 אומר אמר לו הרמב"ן מפי הרב רבינו יונה והגהת רמב"ם הלכות
 שבת פ"ו נראה שרבינו שמואל בר' מנחם היה רבו והוא קבל מרי
 מגוף שם הלכות אבל פ"ג בהגה אומר ששמע מרי"ה כהן. שם פ"ו
 אומר בהגה זמורי דודי ר' יוסף בר' מאיר ומהרי"ק סי' י"ט השיב
 רבינו אביגדור לראב"ד. במרדכי דגיטין פ' מי שאחוז נראה שזה
 ר' מאיר הב' מ' החשב"ק אמנם ראיתי שזרמניץ חברו וגם הוא
 מות בראשי תיבות אר' ר' מאיר נ"ע אמנם ראיתי בקונט' ישן שאחרי
 מות הרי"מ מרוטנבורק שנוכיר למינו תלמידיו קבצו חברו זה הספר,
 ואומר ספר יחסין שחברו רבי שמעון בר' צדוק תלמיד הרב
 מרוטנבורק וכן אומר בר"ת תשובות שמשון ברבי צדוק ומת שנת
 ע"ב ולא ידעתי לזה מכריע. במרדכי דקדושין יש תשובות הרי"ם
 לרבינו יודיה וכן במרדכי פ' אלו טריפות רבינו יוסף קולצוף היה
 רבו. בהרמב"ם אחרי הלכות הלוואה בהגהות ר' שמואל מבינבורק
 קרבו בשם רבי שמעיה מטורה וסוף הגהות לסי' משפטים השיב
 לרבינו שמרי' במרדכי פרק השוכר רבינו ברוך אביו ה' חכם. ר'
 עמנואל ממשפ' הצפרוני ה' בדו' הזה בעיר פירמו בלמרקא וח' פ'
 על התורה וס' שירים. הגם שיש אנשים שתפסוהו וראיתו שהי' לו אח
 שני שהיה שמו רבי יהודה שהיה תלמיד רבירטו ונקי בהכמת
 המילוסופיא והוא פ' כל זכר לרובירטו הנזכר כל זה תמצא בחבור
 הריאטי. ואני הצעיר עמדתי על חשבון שנתייהם ומצאתי בקדונוקי
 כי זה רוכרטו היה כמו בשנת ה' אלפים. וזאת היא ערוגת החכמים
 אשר מצאתי בס' שערי ציון אשר מעיד הוא שהיו כלם במשך נ'
 שנה קצתם קידם והאלף הששי וקצתם מעט אח"כ ואני בהרתי להציגם
 לסנוף על שמו בדור הזה הנם של"ד יש מהם כבר בכתבים וקצת
 שאכתבם אח"כ. ר"י בר' ברזילי אלכרצלוני בפריחונוצה שחבר ס'
 העתים. ר"מ ברבי יוסף מנרבונוה. רבי משלם ברבי יעקב מלוניל.
 ר"מ בר' יתודה מבישיש. רבי מאיר מטרוקטאלייה שחבר ספר העזר.

ר' יונתן הכהן שחבר פ"י טביב הרי"ף. רבי מאשלם ברבי משה ברבי
 שחבר ספר ההשלמה רבינו אליהו בר' יצחק מקרשונא שחבר ספר
 האטרופות. רבי שלמה בר' אברהם אולי הוא תרשבי"א ורבי דוד ברבי
 שמואל תלמידו רבי אשר שחבר ס' המתנות. רבי שלמה בר' י'ן
 תבון שחבר פירוש על התורה חבור יקו המים במקום אחר אני התב'י
 ראיתי שתיה שמואל י'ן שבון ורבינו משה י'ן תבון שחב' ספרים
 רבים והם ספר לקט שכחות וס' טאה וס' הכולל וס' המלך וס' עשרת
 דברים והעתיק ס' אוקלידוס מערבי לעברי מונפליירי שנת ה' אלפים
 ל' ליצירה ר' שמעון בן אבסליון שחבר ס' המלמד ורבינו משה
 קמחי שחבר ס' תענוג הנפש רבי גרשון ברבי שלמה מקטלונייה
 שחבר ס' שער השמים ואני ראיתי בתשובת בר ששת ס' קניז
 שמחבר זה הס' היה שמו ד' יצחק לטף רבי אליעזר בר' עמנואל
 ואחיו רבי יהושע מעיר טרסקו ור' מרדכי ברבי יהוספה שחבר ס'
 מחזיק האמונה הרב ר"י בר' לוי ר' משה ברבי יוסף בן מרון הלוי רבי
 אליעזר בר' זכירה. רבי יצחק ברבי יהודה רבי אברהם ברבי
 חיים. רבי שלמה הישיש החכם הגדול. רבי משה בן
 הרב הגדול ר' טודרוס ובנו רבי לוי ד"י הכהן שהיה מתלמידי הראב"ד
 ר' ראובן בן הישיש ר' חיים ר' יוסף ברבי גרשון הרב הנשיא רבי
 שמואל ברבי שלמה הרב הגדול רבי משה בן בתו של ר' גרשון
 שחבר ס' השלחן והוא כולל כל פסקי הגמ' ולא השלימו כי נתבקש
 בישיבה של מעלה והרב הגדול רבינו שמואל בנו השלימו ע"כ. השך
 דתן שלמה בן דון יוסף י'ן יחיא היה בימים האלה בשנת כמו ד'
 אלפים תתק"נ במלכות פורטוגאל והיה דוד ד' למשמחתו והיה איש
 חכם גבור מלחמה ופילוסוף גדול וישימהו מלך פורטוגאל לראש
 על כל חילו מתפרשים ורוכבי הסוסים והיה בכל הרכו משכיל
 ויאוהבו כל השרים הגם כי בקצתם היה קנאה עליו ויתעשרו ישראל
 בימיו מאד ויצו שלא ישאו היהודים עליהם בגדי משי ופכסיסי
 מלחמה ושלא ירכבו על סוסים בעיר כדי שלא יתרבה עליהם קנאה
 ויהי בלכתו על הישמעאלים למלחמה ויכירהו המורים וימיתוהו בהצ'י
 והגיה ב' בנים שם הא' גדלי' והיה איש חולני שתוריי ויחכם בכל החכמ'
 והיה רופא למלך קסטיליא ויקראהו מלך פורטוגאל להיות לו לרופא
 עם ארוחה גדולה והפליג להטיב אל הישיבות. ושם בנו השני הר"ר
 רבי יוסף י'ן יחיא חכם גדול כאשר תראה. רבינו יצחק ברבי אברהם
 הנקרא ריצבי"א חכם גדול וגם הוא חבר תוס' כמו ר"י הזקן. ואומר ס'
 יחסין שמת שנת התתקל"ה. רבינו שמשון ברבי אברהם היה אחיו
 וגם הוא נקרא השבט בעיר פריש ואומר סמג לאין סימן קמ"א

הריצב"א וגיסו רבינו שמשון ופסקים וכתבים של רבי ישראל סי' א'
אומר וכן בתשובת ריצב"א לרבינו שמשון אחיו ובאולימת שראיתי
בקונטרס ישן והאמר רבינו שמשון ברבי אברהם מקוצי
הנקרא השה מקוצי והי' גיסו של סמ"ג רבינו שמואל הספרדי בן
הרב ר"י חבר ס' התרומות הגדול שנת דתתקפ"ה ואז נפטר ר'
טודרוס הלוי בר"י ואח"כ שנת דתתקצ"א היה גורה גדולה במלכות
ליאון בספרד ואני ראיתי בקונט' ישן שס' התרומות חברו רבינו
ברוך אשכנזי ובמקומות רבים מספרו נראה ששאל מהרמב"ן:

הרב רבינו משה מקוצי שחב' ס' הסמ"ג והרב רבינו משה בן נחמן
שניהם ספרדים קבלו מהגאונים שבדור הקודם להם כמו בשנת ד'
אלפים התקנ'. הרב בעל הסמ"ג שבאולי נקרא הרב מקוצי היה
בתחילת האלף הששי כנראה בהקדמת הבורו ורבינו יהודה מפרישי
היה רבו כנראה במהרי"ק סי' קע"ג וראיתי בס' שערי ציון שהשלים
להבר הס' בשנת ה' אלפים מ"ב בלאוין סימן קי"ב ואמר והארכתי
בדרשות בגלות ירושלים אשר בספרד בשנת דתתקצ"ו
לפרס בלאוין בדיני תולדות אבות מלאכות אומר לי ר' יהודה בר'
יצחק כי רבו רבי יצחק ברבי שמואל בלאוין סימן ע"ה. ואמר כתב
מודי כי מעשה בא לפני זקני הרי"ר יהודה והרב ר' יוסף אחיו זכ"ל.
בעשאוין בהלכות נטילת ידים נראה כי זה הנאון עמד ימים רבים
בצרפת. ולאויין סי' ע"ה אומר אבי אמו רבי חיים בר' הנאל הכהן
וכר'. עשאוין סי' כ"ז כתב רבי שמהה דוטרי זקנו לאוין סי' קי"א
או' וכן ראיתי גיסו ר' שמשון שהי' מנהיג לבתו לטבול אף בחורף
בזמנה אעפ"י שלא היה בעלה בעיר. עשאוין סי' ע"ג אומר בשם
רבי שלמה בר' אשר הלוי. עשאוין סי' רל"ד אומר הרב רבי יעקב
אחיו מרי שלמה מדרויש וסי' רמ"ה רבי משה מפונטרדיקה. סוף הס'
מוזכר רבי מתתיה מקרטאש:

הרב ר' משה בן נחמן הי' מעיר מרונה שבספרד והי' חכם מופלג
חבר חבורים רבים. והם פי' התורה ועל כמה מסמנות בנמדא וס'
תורת האדם וספר הזכות ושלחן ארבע זס' הכטחון. על הקבלה ומביאו
החיים פי"ר זס' המלחמות שבו הציל הרי"ף מהשגות ר' זרחיה בעל
המאור ועשה השגות על ס' מנין המצות של הרמב"ם ובכל ארץ
קסטיליאנה לסיבת הגרושין וטוליטוליה כמעט שנשתכחו התוספות
והיו לזמדים חדושי. וראיתי בש"ת של הר"ש בר צמח סי' ר' שהרמב"ן
היה מבני בניו של רבי יצחק בר' דאובן אלברציליני המתוב בדור ב'
לדבצות וראיתי בקונט' שר' יאשיה המבלי היה רבו וקבלתי שחכמת

הקבלה שהיה לו למדם רבי אלעזר מגרמיוא בעל ספר הרוקח ואומר
 ט' יוחסין שרבו בחכמת הקבלה היה רבי עזרא שנפטר שנת דתתצ"א,
 ושהרמב"ן האריך ימים בירושלים ונפטי' שנת כ' לאלף החמישי, ואני
 ראיתי בקונטרס ישן שנפטר שנת תתק"ס, ואופן למודו בחכמת הקבלה
 היה שלהיותו רופא מובהק ופילוסוף כמעט שלא אהב זאת החכמה
 עד שבא אליו זקן חכם גדול בחכמת הקבלה ובראותו שהרמב"ן היה
 כל כך אוהב הלמוד והכם גדול, השתדל ללמדו הקבלה, אבל הרמב"ן
 לא הטת אצלו בה ויהי היום זה החכם הערים ללכת בקיבה של זונות
 ויבא החזרה ויתפסוהו ודגוהו לשרפה ביום שבת קודש, ויודע הרבר
 להרמב"ן ולא רצה להליך בעדו והחכם התפוס שלה לקרא הרמב"ן
 ביום השבת והוא ויתרעם ממנו למה לא הליך בעדו והרמב"ן הוכיחו
 על מעשה הזנות, והוא התנצל באמרו כי שקר הוא ושבוטח בה'
 יצילהו, ולכן יבין לו לאכול בשלש סעודות ויהי ביום שיק הוציא
 החכם בשוק להשרף ויזרקוהו על האש אמנם החכם בחכמת הקבלה
 מעשיות שהיה יודע החליף שהטילו חמור תחתיו והוא הלך לבית
 הרמב"ן אחר המנהג וימצאו מקדש על היק ויען אמר ויתמה הרמב"ן
 ואז השיב החכם הלא ראית בעיניך כח זה החכמה ואז הרמב"ן נתלהב
 ללסדה, והשבים והעריב עליה עד שיצא ראש החכמים בדורו על
 זאת החכמה, וראיתי בסוף פירושו לתורה שסיים לתבורו בירושלים
 שנת ה' אלפים כ"ט ט' אלול שאז חבר התפלה יפה דרך קינה על
 הרבן הכית ויש אחריו אגרת שכתב לבנו ר' נחמן זה אינו כתוב
 בפי הנדפס אבל ראיתיהו כס' כתב יד, ושמעתי וגם ראיתי כתוב
 בקונט' שבהיות הרמב"ן בברצלונה על חוף הים עם תלמידיו לראות
 האומנים שהיו מביאי בים אניה חדשה שעשו ביבשה, והיה שם המלך
 בין הרואים ולא היו יכולים לגררה ויאמר הרמב"ן כמתלהלה כי
 כרות שפתיו יוליכה בים, ויוגד הרבר למלך והכריחו להביאה בים
 כאשר התפאר, ובראות הרמב"ן שאין לו מקום לברוח ושיצטרך ללמד
 למלך אופן ההשבעה או שיעליל עליו כמכשף צוה הרבין לו ספינה
 קטנה בים עם מלח והוא נכנס בו ואתיכ השביע הספינה ותבא אליו
 בים, ותיכף כתב בפתק שם קפיצת הדרך וישימה בקצה אחד מספינתו
 הקטנה וירדם המלח וחלך הספינה בשעה קטנה למרחוק מאד,
 וכשהגיע למחוז הפצו הקיץ המלח ויאמר לו לך לארצך ויתמה מאד
 המלח וירא הרבין היותו רחוק מאד מברצלונה, ויאמר לו איך אלך
 עם ספינה כזאת בים הגדול הזה כי יראתי משאון גליו וירחם עליו
 הרב ונתן לו פתק כתוב בו שם קודש ויאמר לו שים פתק זה בשולי
 ספינתך ולך לדרכך ואל תפחד, אמנם זכור לקחת הפתק מן המקום

כשתתקרב אל העיר ותשליכהו בים וילך לו האיש וישכב וירדם והספינה הגיע מאליה אל חוף ברצלונה ותלך עד שעד העיר ותכנס ציב ביבשה ותהום כל העיר אחריה ולצעקתם הקיץ הספן ויקה הפתק בידו וישבררהו ותגז הספינה בהצי העיר ושם עשו בני העיר מגרל א' לזכרון עד היום הזה. וקבלתי שהיה להרמב"ן תלמיד א' ושמו ר' אבנר ניסת אותו רוח עושים ונעשה צדוקי ומלוו גרם שעלה במעלות והיה נורא בכל הארץ אחרי הימים ציב שלה והביא לפניו הרמב"ן רבו ובפניו הוא בעצמו הרג חזיר אחד וינמחהו ויבשלהו ויאכלהו ואחרי אכלו שאל אל הרב כמה כדיתות עבר והשיב הרב שהיו ד' והוא אמר שהיו ה' והיה רוצה לחלוק עם רבו והרב נתן עיניו בו דרך כעס. ויאלם האיש כי עדיין נשאר עליו מעט יראה מאת רבו. ולבסוף שאל הרב מי הביאו אל ההמרה. והוא השיב כי פעם א' שמע שדרש בפרשת האזינו ואמר שבפרשה ההיא כלולים כל המצות וכל הדברים שבעולם. ולהיות אצלו זה מן הנמנע נהפך לאיש אחד. ויען הרב ועדין אני אומר זה שאל מה שתדעה ויתמה האיש מאד איב הוא הראיני נא אם תמצא שמי כתוב שם ויאמר הרמב"ן כן דברת מידי תבקשנו ותיכף הלך לו בקרן זוית ויתפלל. ויבא בפניו פסוק אמרתי אפאיהם אשבייתה מאנוש זכרם כי אות שלישי של כל תיבה יש שם האיש שהיה ר' אבנר. וכשמוע האיש הרבד הזה נפלו פניו. וישאל לרבו אם יש תרומה למכתו. ויאמר הרב אתה שמעת דברי הפסוק. וילך הרב לדרכו ותיכף האיש לקח לו ספינה בלי מלח ומשוט ויכנס בה וילך באשר הוליכו הרוח ולא נודע ממנו מאומה. דאיתי בקונט' ישן כי הרמב"ן תיתה דירתו קבוע בעיר פרסינין שגליל קלזניא וזקנותו בחר ללכת אל ארץ ישראל למות שם בלכתו ותלמידיו מלוין אותו ובקשו ממנו שיניח אליהם אות וסימן לדעת יום פטירתו מן העולם. ויאמר אליהם בואת תדעון כי ביום פטירתי תבקע מצבת הודתי הנקברת בעיר הזאת במחצית ארצה והתוך הבקע תראו כדמות מנורת מצוירת וילך לו הרב אל ארץ הצבי והיה אחרי ג' שנים לנסיעת הרב מצא תלמיד אחד מהם המצבה נבקעת והמנורה מצוית בה ונתפשט הדבר לכל בני הגליל ויתאבלו עליו ונשמע אחיכ שנקבר הרב על דרך ביאת גאולים שהיה לעתיד לבא עיכ מצאתי

דבינו יזנה מעיר גירונדי ה' בימים האלה ר"י בטוליסולה והאיתי בקונטרס ישן שנפטר שנת חמשת אלפים כ"ד וי"א ס"ד. והיה תלמיד מובהק מהרמב"ן וכני שני אחיות. היתה רבו של הרשב"א היתה אדם שמן והוא חבר פ' על הרי"ף בכמה מסכתות. ונמצא בימיו דבינו

יונה אחר שכן נראה באגדת שצוה מלך ארנון לר' יונה שיריד דין
 מסור והוא שלח לר' יונה לגידונוי לשאול מה יעשה לו. וזה רבינו
 יונה ורבינו אהרן היו מזרע בשיאים. רבינו שמואל היה אביו חכם
 גדול רבינו נסים בר' ראובן הנק' הרנ"ב מליל כרצלונה היה
 תלמיד ר"י והרמב"ן והאר"י ימים עז' ששאל הרא"ש מתרין קבלתי
 שזה הגאון נמצא במדרש הרשב"א. וראיתי בס' בר ששת סי' שפ"ח
 שהיה לזה הגאון ב' בנים חכמים ושמן דון הסדאי ודון ראובן. ואמר
 סי' יוחסין שהיה לתרמב"ן בן נקי רבינו נסים בעל הדרשות אשר
 נפטר שנת חמשת אלפים כ"ד. רבינו מאיר הכהן הבא מעיר גרבוזה
 והרביץ תורה בטוליטולה. רבינו אהרן הלוי מזרע הנשיאים שבא
 מברצלונה לטוליטולה שנת ה' אלפים מ"ח ליצירה כנראה בס' יסוד
 עולם ואומר סי' יוחסין שמת שנת ה' אלפים נ"ג. ואני אומר שבארלי
 זהו שח' סי' החינוך רבינו אברהם בר' יצחק הנרבוני מליל קטלונאה
 והיה תלמיד הרמב"ן ור"י כנראה בס' שערי ציון ועשה פי' על
 הרי"ף ועל המורה אמנם ראיתי שהיה שמו משה ולסימן היה אומר
 א-מן. שר"ל אטר משה גרבוני וכ"ר בטור אבן העזר סי' ל"ח וכ"ר
 בס' מכלול יופי שע"א פי"ח האומר ר' משה הנרבוני העיד שראה בעיר
 סוריא נוצרית א' שהיתה בת ק"ל שנים ודבר עמה בשנת קי"ח
 לפרט והיו חושיה קיימים והולכת בקומה זקופה והיו מזונותיה בצמצום
 וכפי"ב מהשער הנזכר אומר שזה הדב הי' נקי בכנוי מסי' ויראל.
 ר' צדקיה בר' אברהם הרופא בעל שבילי לקט היה באיטליאה ואמר
 בספרו סי' רס"ג כשטודיע שרפת כ"ד קדונית ספרים גמרא בצרפת
 שהיה בימיו שנת ה' אלפים ר' לבריאה ואומר שבפ' זאת חקת התורה
 הרבנים שאלו בחלום אם היתה גזרת שמים והשיבו להם דא גזרת
 אודיותא. ר' בנימין היה באיטליאה והוא סדר סי' היראים על הסדר
 הנראה אלינו כי ר' אליעזר ממיץ שחברו לא חשש לערוב הדינים
 וזה רבי בנימין אומר בהקדמת ספר היראים שהוא חבר סי' ידירות על
 הדינים ולזה הרב היה בן חכם נקי ר' יהודה מחב' סי' התניא היה
 בדור הזה ונעלם שם המחבר אמנם הוא אומר בספרו שהיה תלמיד
 ר' יהודה בר' בנימין ולחב' הסי' באיטליאה שנת ה' אלפים ע"ד
 וזה החב' הוא מורה צדק למנהגת איטליאה ונעלם שם המחבר
 לרוב ענותנותו. רבינו יצחק מנאינה היה בדור הזה חכם גדול
 וראיתי בקונטרס ישן שאביו הי' נקי משה. והוא חב' סי' אור נדוע והוא
 הנק' ריא"ו. והיה תלמיד רבינו יהודה מפריש כנראה במהרי"ק סי'
 צ"ו. והיה תלמיד ראב"י הנראה במדרכי דהלין פי' אלו טרפות
 והיה תלמיד רבינו שמשון מקוצי כנראה במדרכי דמצי"א פי' המפקיד

והי' תלמיד ר' אפרים בר נתן כנראה במדכי דחולין פי גיד הנשה וראיתי במדכי דע"א ש"א מעשה בכתובה שטעה הסופר ולא כתב שנות האלפים והשיב ר' יצחק מויאינה שהכתובה כשרה ואיל וליכא יותר מה' אלפים :

וראיתי בפי' מחזור אטליאני שחב' ר' יוחנן מרויש האר' בתפלות ר"ה הדברים האלה ממש הועתק במחזור ישן את באות מהעתק כתיבת ידו של רבינו יצחק מויינה בעל האור זרוע המעיד שהא מצא המעשה הזה מידו ממש של ר' אפרים בר' יעקב מויינה ר' אמנון ממגנצה שהי' גדול הדור ועשיר ומיוחס ויפה תואר והתחילן האדון ממגנצה והשרדה לבקש ממנו המרה וימאן לשמוע ויהי בדברים אליו יום ולא שמע אליהם ויפצר בו האדון ויהי בחוקם אליו ויאמר להם ד' אמנון אני רוצה להרעץ ולחשוב על הדבר עוד ג' ימים וכדי לדחותם אמר כן ויהי אך יצא מאת פני האדון שם הדבר על לבו אשר ככה יצא מפיו כלשון ספק וידאג לבו ויהי ביום הג' שלה האדון בעדו וימאן ללכת ויביאנו המלך בעל כרחו וידבר אתו משפטים והשיב ר' אמנון את משפטי אני אדון את לשוני שדברה שקר דינה להחתך כי רצה לקרש שם י"י הואיל ויצא מפיו דברי ספק באלקות ויען המלך לא אקצץ הלשון כי אמת דברה אבל אקצץ את הרגלים שלא באו אלי וכל הגוף איסור ויצו ויקצצו פרקי ידיו ורגליו ועל כל פי' שואלים אם רוצה להמיר והוא משיב לאו ויהי ככלותם צוה המלך להשכיבו במקום א' וכל פרקי אצבעותיו אצלו וישלוחו לביתו הבי בקרא אמנון לפי שהאמין באל חי אחר הדברים האלה ר' אמנון צוה לחוליו ביום ר"ה להכנסת אצל השליח צבור ובזמן הקדושה אמר להשיץ המתן לי מעט ואקדש את השם ויען בקול רם ואמר ובכן לך תעלה קדושה כמו שקדשתי את שמך על מלכותך ועל יחידך ואח"כ אמר ונתנה תקפי קדושת היום וכו' ולכן בהגו הלועזים לומר הקדושה ההיא בר"ה וצ"כ וכשגמר כל הקדושה ההיא נשתלק ונעלם מן העין ואינו כי לקח אותו האלהים ויהי ביום השלישי בא במראות הלילה לרבנא קלונימוס בן רבינו משולם ולמד לו כל הפיוס ויצו לו לשלוח אותו בכל תפוצות ישראל ע"כ ויוכל להיות שזה רבינו קלונימוס הוא אביו מריביק הנכתב בדור ג' כי מצאתי שהיה לו בן הנקרא רבינו משולם ובאולי עשה להקים שם אביו והאמת יעשה דרכו וראיתי במחזור אשכנזי שיש זה המעשה ואמרים שחבר ג"כ מזמן מתחיל תא שמע והוא יפה מאד רבינו שמואל בר הפני הכהן ורבינו שמואל המכונה מימי' ליואן וגדולי חבריהם הנזכרים בפרסקים

כלם היו בימי ריאיו כנראה פעמים רבות במרדכי ובמהרי"ק סי' קס"ו.
 הרב הגדול רבינו אברהם מרענגשפורג ורבינו נתנאל מקיטון ורבינו
 יצחק ב"ר טודרוס הנקרא ריצבי"ט היו כלם בדור הזה כנראה מפורז
 ומפורד בכל המוסקים וכפרט במרדכי ומהרי"ק. רבינו יחיאל מפרישי
 היה מתלמידי רבינו יהודה החסיד הרביב"א ובסופם הגט שעשה
 ומביאו סמ"ג שהיה אז שנת ה' אלפים י"ח ובסוף ימיו הלך לעכו
 וראיתי בקונט' שזה הקדוש היה גם כן חכם בקבלה מעשיות והי'
 בבית מדרשו גר של שמן והי' מדליקה בכל ערב שבת ודולקת כל
 השבוע בלי שמן תה' היה מפורסם אצל כל אנשי העיר עד שהגיע
 לאוזן מלך צרפת וישלח בעדו וישאלהו אם אמת הדבר ויכפור או
 משום שלא יהזיק יהורא לעצמו או משום שמא תזיקהו למכשף והמלך
 חשב ללכת לראות בעיניו הרכב ויועץ עם שריו ללכת בליל ד' והנה
 היה מנהג העיר שהפריצים היו דופקים בלילה בבית היהודים כדי
 שיעניקו להם איזה דבר וזה החסיד למען לא יפסיקוהו מהלמוד
 היה לוקח מסמך ותוקעו בארץ וכשהפריצים היו דופקים בדלת והוא
 מכה המסמר בפטיש והפריץ היה נצלל בארץ. ועתה בבא המלך
 והיה דופק בשער והרב מכה בפטיש והמלך נצלל עד מתניו וכשדפקו
 שנית והרב הכה שנית חזר המסמר לאחוריו למרחוק ויפחד הרב
 ואמר אין זה כי אם המלך וילך ויפתח הפתח והשתחפת לפניו ויאמר
 תמחול לי כי לא ידעתיך וגם המלך נתחלחל כי כמו שהמסמר יצא
 מן הארץ כן גם הוא יצא מתקבר והמלך ושריו יראו פן תבלעמו הארץ
 ויאמרו לרב עזרנו זהו העלם בבית אצל האש ונתן להם מיני
 מתיקה וישובו לאיתנם הראשון. וישאל מהמלך מה ארוני מבקש
 בשעות האלה הלא ידעת שיש רוח א' אצל פתחי המבליע בארץ
 כל הקרב אליו להזיקני ואלמלא שירדתי להצילך היית נבלע מכל
 וכל אמר המלך כבר נבלעתי ואשריך שהצלתני ואני באתי אליך כי
 שטעתי היותך חכם בחכמת כשוף הראיה כי יש לך גר דולק בלי
 שמן השיב הרב אני איני מכשף היז אבל אני חכם בחכמת חטבע
 ויועץ סגולות והראה לו הגר דולק בלי שמן אבל היה בו חומר מאיר
 כמו שמן ויהבה מאד המלך והשיבו בחצרו ויהי לו ליועץ ויגדל
 האיש בעושר וכבוד ויקנאו בו השרים וילשינוהו באמרם שאם יגע
 המלך בכוס יין היהודי לא ישתה ממנו ויהי היום ויתן המלך כוס
 יין ליהודי לשתות והשיב הרב לא אוכל לשתות ברגע הזה אך טרם
 גסע משולחנך אשתה ובהגיע עת רחיצת הידים למלך אחר האוכל
 רחץ ידיו על אגן זהב ותיכף לקח הרב אגן רחיצת ידי המלך. וישת
 המים ההם לפני המלך והשרים ויאמר הרב אליהם בשתייה הזאת אני

חפץ שמתרת לי אבל בכוס היין אינו יכול לשותת להיותו אסור לי
 מן התורה והמלך שמר הדבר ויאהבו כפלים. וכדומה לזה שמעתי
 שאירע להרמב"ם ואחרים, השר דון גדליה בן השר דון שלמה בן
 יחיאל שהוא רוד ה' למשפחתנו ה' ברוד הזה ולרוב חכמתו וחריצותו
 לקחתו המלך לו ליועץ והי' לו לרופא כי הביאו מקסטיליא כנ"ל
 ברוד ד' והי' היום ויבא מלך קסטיליא על מלך פורטוגאל בחיל
 כבד ויקח את כל ארצו מידו זולתי ב' עיירות והם קואימברה וליסבונ' ובהיות
 כי ימי הסתו הביעו השר דון גדליה וחביריו יעצו אל המלך
 שלא ילהם עם האויבים ויניהם כך בימי הקוד והם כלים מאליהם
 ולא הטו המלך אזנו לעצת הזקנים וילך אל עצת הילדים שיעצוהו
 להלחם וכראות הזקנים שלא גשמע עצתם ברחו אל מלך קסטיליא
 ויבברם וינשאם ואל דון גדליה נתן ארוחתו שהיה לו טרם נסעו
 מאצלו שהיתה מס אל המלך לתת הראש והרגלים מהבהמות שישחטו
 בני ישראל והי' מוכרו בחמשת אלפי זהב. וכן צוה המלך שכל
 הסופרים ודייני ישראל יושמו על פי השר הזה אשר האריך ימים
 ויגוע זקן ושבע ימים ויאסף אל עמיו ונקבר בעיר טוליסולת
 והטובות שעשה אל היתודים בפורטוגאל ואחר כך בקסטיליא הנם
 כתובים בס' דברי הימים לתולדות בני יחיאל, והניח שני בנים שם
 האחד החכם הגדול דון סהרוס שנמצא בשנת ה' אלפים ק"ג שהי'
 כמו אלף רפ"ד למנינם עם חבריו לפלפל לפני מרטין אפיפיור שני
 עם יהושע הלורקי שהמיר דת ונקרא מסיר יירולימו שנטהפי כנראה
 באורך בס' שבט יהודה. ושם הבן השני הגאון דון דוד בן יחיאל ונדבר
 ממנו בדור הבא רבינו שלמה בן אברהם בן אדרת הנקרא הרשב"א
 שנהג נשיאותו בברצלונא שנת ה' אלפים מ' וזרב רבינו פרץ הנקרא
 הר"ץ הכהן בן הרב הגדול רבינו יצחק קבלו מרבותיהם ודורות
 שלפניהם בשנת כמז חמשת אלפים לכריאת. הרשב"א היה חכם גדול
 בכל החכמות. ונראה כחבר שית שלו שנהג נשיאות בברצלונה שנת
 ה' אלפים מ' ורבינו יונה היה רבו מובהק ולמד גם מהרמב"ן. והוא
 חבר ס' תורת הבית הארוך והקצר. וס' עבודת הקודש כנראה בהקדמת
 מגיד משנה להלכות שבת וקבלתי מזקני הדור שהרשב"א האריך
 ימים עד שבלכת הרא"ש מאשכנז לטוליסולה נתאכסן בבית הרשב"א
 כאשר תראה בזכרון הרא"ש וכתב ס' יחסין שנפטר הרשב"א בן ע'
 שנים ושכשנת ג' צוה להעתיק לו פי' משניות הרמב"ם מערבי
 לעברי. וראיתי שית דהרמב"ן ס' קמ"ח תשובה לרבינו יהודה בן
 הרשב"א וראיתי בס' קנאות שהיה להרשב"א בן שני ושמו ד' יצחק.
 ר' ידעיה הפניגי שחבר הלכותיו היה בדור הזה. רבינו פרץ הכהן

הנק' הר"ף בן הרב הגדול רבינו יצחק חבר תוס' על הגמ' הגם שלא נגלה לנו עקשה תוס' סביב הסמיג רבו וחבר ס' מערכת האלקות על הקבלה שאח"כ ר' יהודה הנחייט עשה פ"י סביבו. וכן חכמים אחרים וראיתי בגמין פ' הגמ' הגה"ה סביב הר"ף כתבו הרב זכ"ר בשנת ה' אלפים ואחת, וראיתי בהרמב"ם הלכות אישות סוף פ"ג הגה"ה שהר"ף קבל מרבינו יחיאל מפרישי והיו לו תלמידים הרבה וכתובם תלמיד שחב' ס' הגי' כנראה מהר"ף ס' קס"ב וקבלתי מחכמי הדור שחברו בר ששת שהיה תלמידו מובהק ואמר בס' שית שלו ס' ששים שהר"ף היה חכם גדול ברפואה וה' לו חכמים שונאים אותו וקבלתי מתלמידי ר' ליון מוריאל כי ס' הגיד הוא הכל בו ונדדו נקרא ס' הגיד אבל האחרונים קראו כל בו ושמעתי שהמחבר הזה היה אשכנזי ויש אומרים שהיה פרובנצאלי. רבינו יוסף ברבי טוביה הנקרא הריב"ט וקבלתי מתלמידי מהר"ם מפדוזה שהיה שמו ר' יוסף טוב עלם בדור הזה והיה רבו של מגדל עת. רבינו יו"ט קבלתי מתלמידי מהר"ם מפדוזה כי כך היה שם המחבר ס' מגיד משנה סביב הרמב"ם ויש אומרים שהיה שמו מסיר וידאל דטולושה בקטלונאיה חבירו של הר"ן וכן נראה בתשובות הרשב"א ואמר ס' יחסין שמת בשנת קל"ה. רבינו יום טוב בר' אברהם הנק' הרישב"א שחבר ס' מגדל עת סביב הרמב"ם והוגד לי מחכם א' שטעות היה מה שכתוב בראשית הספר שם טוב ואומר בחברו שהרשב"א והרמב"ן היו רבותיו וכולכות תפילין פ"ג אומר שהרשב"א והריב"ש היו רבותיו וחבר ס' כתר שם טוב כנראה בספרו הלכות ק"ש פ"ב. וקבלתי מהר"ם מפדוזה כי לר' יום טוב בעל המגיד משנה היה לו אשה וכשנתאלמנה בא אליה בעל מגדל עת וישאל לה לאשה והיא השיבה לו יום טוב אחרון לגבי ראשון כחול שויתו רבנן. רבינו יצחק מקורביל שחבר ס' מצות הקטן הנקרא סמ"ק ושם אביו רבינו יוסף כנראה בהג' הרמב"ם הלכות שביתת עשור פ"ב וקבלתי שכמר יואל מפרישי ויש אומרים יחיאל מפרישי היה רבו ותחתו רוב תלמידיו קבל מהריב"א וזה ר' יצחק היה רבו של הר"ף הכהן ואמר ס' יחסין שהיה לו חוטם גדול. ונראה בסוף ספרו שנפטר שנת ה' אלפים בס' יחסין ואמר שנת ל'. ר' אהרן הלוי הנקרא הרא"ה היה בדור הזה שכן הרשב"א בתשובתו א"י שהרא"ה היה רבו ויש הרא"ה אחר בדור ה'. רבינו בחי בר' אשר מעיר סרקסטה אשר בספרד היה תלמיד הרשב"א וחבר פ"י התורה ואמר בפ' בראשית שהיה אז שנת נ"א לאלף הששי וחבר ס' כד הקמה. זכ"ר נזכ' רבינו בחי אחר בדור ב' לרבנות רבינו שלמה בר' יוסף בן עמיאל. ר"י

בטוליטולה ורבינו דוד כהן ורבינו הזקית מוריצבורק היו תלמידי הרשב"א רבינו מרדכי מאושטרייך אשכנזי שחב' ספרו הידוע סביב הרי"ף היה בדור הזה כי כן הוא קורא הרי"ף שהיה רבו כנראה בכל החבור וראיתי בדיני שחיטות וכדיקות שחבר הוא בהרחק שקורא עצמו מרדכי בר' הלל. וראיתי בספרו עירובין פ' חלק שהיה חתן רבינו יחיאל מפרישי וראיתי בקונט' שהיה גיסו של בעל הסמיג וראיתי בס' יוחסין שהיה תלמיד בעל הסמיג ומר' מאיר בר' ברוך ונפטר שנת ע' וי"א שנהרג בקדוש ה'. ר' מרדכי ברבי הלואי ור' יצחק בר' אושעיה נכדו של ר' מנחם דינוי הכתוב בדור ג' היו בדור הזה בעיר טרייש כנראה בהרמב"ם הלכות אישות פכ"ג בהגיה ראני אומר שבאולי זה המרדכי שכתב על הרי"ף. ר' משה מצורך חבר הגהות ס' של הסמיג כנראה במארי"ק סי' ק' פ"ו וקבלתי מחכמי הדור שזהו ס' הצורך הגוכר בפוסקים ובפרט במהרי"ק סי' קכ"ב. רבינו מאיר הלוי הנקרא הרמיה מעיר טוליטולה היה בדור זה כנראה במהרי"ק סימן קכ"ב ובר' ששת סימן רע"א אומר שנהג נשיאותו באשכנז. וראיתי בקונטרסים שקבל מרבינו יחיאל מפרישי ובאגרות שנכתבו ע"ס המורה נראה שהיה כמו כן אחותו של הרמב"ן ואר' ס' יוחסין שהיה י' סודרוס אבולפיא ושמת שנת ה' אלפים ד'. רבינו אהרן הכהן מלונזיל הנקרא רא"ה הי' בדור הזה כנראה במגדל עזו הלכות תשובה שרא"ה השיב לרמיה ונראה בס' יוחסין שזה הרב שמה מים מהרא"ש ושחבר ס' ארחות חיים הארוך עם יורה דעה הארוך שנת צ"ד וכזה נראה בש"ת דבר ששת סי' קט"א. רבינו מאיר מרוטנבורק הנקרא מהר"ם היה בדור הזה זקן מופלג. וכבר הזכרתיו עם ר' מאיר בר' ברוך שהיה נמצא שנת ה' אלפים ל"א והצגתינו פה ג"כ להיתחו רבו מובהק מהרא"ש והוא קבל מרבינו יחיאל מפרישי וראיתי בהלכות חמץ ומצה בהגהת בהרמב"ם שזוהי תלמיד ר' יצחק מצוינה ואומר ס' יוחסין כי מת בסוהר שנת ס"ה ושבת שנת ס"ו היה גרושים בצרפת יום י' אב וילב"ג מוכיר זה הגדוש על פסוק ואב"י בגוים וכו'. רבינו שמשון בר' צדוק תלמיד הר"ם הנ"ל חב' ס' התשב"ץ שר"ל בר"ת תשובת שמשון בר' צדוק ונפס' שנת ע"ב. וי"א שהיה הרי"ש בר' צמה שבדור הרא"ש. רבינו חזקיה בן בני של רבינו חיים כהן שהיה זקנו של סמיג מצד אמו הנזכ' בדור רשבים היה בדור הזה וחבר ס' החמני כנראה במארי"ק סי' קמ"ט. ר' דוד בר' יוסף אבודרהם הספרדי חבר פ"י התפלות בשנת ה' אלפים ע' כנראה כמבואר בשער התקופות והאריך ימים עד שלמד עם ר' יעקב בעל הטורים ואו היהודים מקסטיליא

פרעו מס גדול ואלה החכמים מצאתי כתובים בערוגה אי במי שפדי ציון ומעיד שהיו כמו בדור הזה ואכתבם אליך על שמו הרב ר' מרדכי בפרווינצה שהב' ס' אכר מן זמני שמונב דיני איסור והיתר וס' בית השערים על דיני כתובה וס' שער גדרים ר' מנחם שהבר ס' המצות על באור דברים רבים מהרמב"ם ר' יהודה דלמיש ר' אברהם מתור שעשה פי' לגמרא ר' יצחק הנשיא שהבר כמו מדרש לתורה ר' מנחם ברי' שלמה לבית מאי שהב' ס' הבחירה והוא חבר גדול ע"ד הרי"ף ובלשון הקודש ובימיו שהיה שנת ה' אלפים ס"ז ה' גרוש צרפת והסימן יותר אף ה' במ זילך וגם אז מלך מיורקה גר על ספרי הקודש ועל ממון ישראל ר' חייא ברי' שמואל ברי' דוד מטודילה תלמיד הרשב"א חבר צרור החיים וצרור הכסף שנת ג"א ר' מתתיהו היצחקי שעשה חבורים ודרשות ר' ישראל דלומבריקה ר' לוי ברי' אברהם ברי' חיים שהבר ס' ליות חן רבי קלונימו' ברי' מאיר שהב' ס' מלכים על הגדה ר' יוסף ן' כספי שהב' ספרים הרבה ויקראם כלי כסף ר' דוד דאיטליא שהב' ס' המגדל וס' קרית ס' שהוא הכרעת הדעות בדיניו ר' יקותיאל המכונה אסטוריק ע"כ. הרב ר' יצחק ן' לסף ספרדי חב' תבונים אי קרא צורת העולם וצרור המור רב פעלים פי' קהלת שער השמים והוא חבר גדול ויפה ע"ד המורה ויש בו טעם קצת מצות ועין בתשובת בר ששת ס' קניז רבינו יצחק ברי' מנחם צרפתי ר' אברהם ברי' ישמעאל רבו של רבינו ירוחם ר' דוד הכהן כלם היו בדור הזה ר' יעקב ברי' משה בן עכסאי הנק' בדרש הספרדי בברצלונה שהעתיק פירוש המשניות מהרמב"ם אלשון ערבי לעברי. ואומר בהקדמתו לסדר נשים שהי' אז שנת ה' אלפים ג"ח לבריאה ואלף ד"ל לחרבן ואלף ת"ל לשטרות. ר' יצחק בן ש"ד היה בשנת ה' אלפים י"ב והמלך דון אלפונסה צוה לו לחבר הלוחות מהתכונה וקראם אלפונסיבש וכל חכמי האומות תקנו לחוות' על דעת אלו הלוחות. ר"י ברי' משה היה אז בטוליסולה והמלך הנזכ' צוה לו להעתיק ס' אביציו' מערבי אל לשון לטינו והוא ס' שהב' על אלף וי"ב כוכבים אשר נדעו ונכרים עד היום והם נכללים במ"ח צורות הגלגל והם י"ב מזלות באמצע באפודת הגורת השמים וכ"א צורות לצד שמאל וט"ו לצד ימין מספר יחסיין. ר' יעקב בן גקטיליא חכם גדול בקבלה מת שנת ה' אלפים בסגוביא, ר' יצחק ברי' שלמה בן סהאל משורר ומליץ חבר משל הקדמוני זמת שנת כ"ח. רבינו שלמה בן בנו של ר' שמשון בעל התוספות היה בעכו. ר' טודרוס בן אחיו של הרמ"ה חבר עליות יבמות וזמן שנת מ"ג. ר' שם טוב מליצאן חבר ס' המשקל

וספר משכן העדות ומת שנת נ"ב. ר' משה דליאן היה בדור הזה וכבר הזכרתיהו בחברו הוזהר של רשב"י ועיין שם. ר' יצחק נתן העתיק הקונקורדנציא שחבר פרק ארלוטו מלשון לטינו ללשון עברית שנת הקצ"ה. הרב הגדול דון יוסף ך' יחיא בנו השני של דון שלמה היה בדור הזה ראש הגולה ואב לחכמים בכל מלכות קסטיליא והיה תלמיד חבר להרשב"א ויקונן עליו ולהיותם יפה אסדרנה לפניך ומביאי בעל שקל הקודש חה החכם חבר פסקי הגמ' על סדר הנכתבים בשתי סדרי עם המורה מקום חרושים אחרים והיה יפה תואר ויפה מראה מאד ולהיותו חכם גדול בדקדוק ובשירים שב שנית וחבר כל הפסקים האם בקצרה דרך שיר מרובע ובעונותינו בשרף כל בית מדרשו בגרות ה'. ומעיד אני אליך שבימי חרפי ראיתי ביד הגאון א"א ב' קלפ' מהשירים ההם שרופים יותר מתאים והגאון הזה האריך ימים יותר מצ' שנים והיו החכם שמוכי' רב ששת בשית שלו סימן שמי' להגיה בן ושמו החכם דון שלמה ך' יחיא אך נפס' בחור וכלי בנים. וזאת היא הקינה של ב' תנועות ויתד וב' תנועות זיתד ג' תנועות.

חיש ותחת יאר אמרם גרים :
 יענה הסוכב כי ערים ערים :
 כאשר באשמונים פורים גרים :
 ושיר יח' אל העשירים שירים :
 התבשו לבשו שחורים תורים :
 אפר כראש שפר כתרם תורים :
 תקון והודור לצדים דרים :
 יצאו תתנים מחורים דרים :
 ראש עוללו בין עפרים פרים :
 עד תשכבו הם על בשרים שרים :
 מתגים ועל ראשי שורים זרים :
 ארץ עני סור גורים צרים :
 בחן בחרבות היעורים צרים :
 שלת כרגלי האסורים סירים :
 תבחר ימסירות קברים ברים :
 ראוי סבבי האסורים אורים :
 גשש עיטה מי מקצרים קורים :
 כסר ותבשו מעורים עורים :
 עד תהי ארץ למורים זרים :
 יענה עסק תסיר ותורים תורים :
 שיהם אלוהם בין קצרים צירים :
 על הנגשים נצורים צורים :
 תלפץ באבוס יד שורים זרים :

קוטה להרחוב כושרים שרים.
 ומבנים תגים מקום עינים תנו.
 ומקום תללים כחללים באקי.
 לובש שרו יתרו ועוד דו לב ידו.
 מלך כהןך לך ותשא ואבל.
 צנוף צנון ועדי עדה וזרה בו.
 אל הודאים של ברהמים רצוף.
 מרענות שאננות אל נה.
 תחת בשמי מק ושק תחת הענק.
 כי תעשו גוף השרטו ראש תטרפו.
 תחפשים עפר ואפר על סארי.
 וחרש חמי לבית כעד כפית סות.
 יז אל לתי תשלחי ותפלת.
 עלכו ראשם ארה סאת מזנה ופתה :
 קצו מוזיקים ונפשים מחנק.
 הוא רב שלמה תביר בריח.
 עב סל ביום קציר רוח על אור ועל
 תפשו מרירי יום לשולי דוד עלי.
 קדרות טבא מרומ לאיור לבשו.
 כל בעלי צינים בצינים אכלו.
 עסים עיפים בין ענפים אמרי.
 צפור דורר תמיד במרד תומרי.
 תאכה במוש תהנה בדור תנה.

כשי יקפץ והמורים מורים :
 או פננתו ים מאמרים מדים :
 שבו וישבו פה סמורים גורים :
 מהקו המריו עם אגורים וורים :
 חמים ולחולכים באורים אורים :
 מתוך כרמינו סמורים סורים :
 שלחני לאף שוני ומרדי מרדי :
 סתום הכי כל הנסמרים תרים :
 סנד יסול ללל תורים ערים :
 ארדי לכמון הקסורים מורים :
 ינוס בהלחם שערים ערים :
 יצינו כהציג בין סמרים צורים :
 לילה לעצמי לשקרים קרים :
 אעיד ומה אשוח לנכרים כרים :
 ירמא כאב פח לדורים וורים :
 יערב בוזי שדי ישרים מדים :

במס זמנר החסכורות עורה
 נפרו מלי הכנה כנסף מולי
 נמז אריות שחגנים כאלפים
 סוקו ספרו כי סחממה ספרו
 אל יחשבו אהל כאלהיה כמו
 נכשול נרשמי מנחם גולם כמו
 קפת בשמי או סאנקת וכליה
 מה פנמם כי לא ענמם רז וכל
 חתני דחיל היה זרע רעה הזמן
 בחון וגם שאון וקרקי קיד ידק
 מה יעשה העם לשום זעם למי
 מי יחזיק פנן ופנה לי רמי
 ואני באורי סף בעיני נקרא
 במה אנעם את שאריתו ומה
 גדול שבר בכל עבר ופי
 אב רחמך נחם זמן לנו ודכי

ועשה גם כן גי בתים אחרים

מבלי שעוד שומר המכושים :
 יהי אבלך לו בקרים חדשים :
 רשעה בשבעה ועד במלשיט. ע"כ :

אני את לדורות אבי אב לצרות
 ואני שאליה בינון וסלה
 שלישים לרעה במתים לשמה

הרב רבינו אשר אשכנאי. והרב ר' לוי בן גרשון ספרדי קבלו
 מרבנותיהם ודורות של שניהם בשנת כמו ה' אלפים נ'. רבינו
 אשר בקרא הראש בן רבינו יחיאל בהג נשיאותו באשכנז ענת ה'
 אלפים פ' כנראה בשנת שלו. ואביו היה ביכ חכם גדול כנראה
 כסור יורה דעה סי' רע"ח וראיתי בסי' מנחת קנאות כי בגורות
 שעשו קהלזת כדצלומה שנת ה' אלפים ס"ד שלא ללמוד בחכמת
 יחבית עד שיגיע הלומד אל כ"ה שנים חתום תחתיו הרשב"א מברצלונה
 והראש שבטוליטולה. והיו לראש כפי זכרי הקדמת צידה לדרך
 ה' בניס זכרים. רבינו יחיאל היה הראשון והביאו הסוד פעמים רבות
 ונמסר על פני אביו רבינו שלמה התמיד וגם הוא מת בחור. רבינו
 יעקב בעל הטורים היה שלישי ואו' כפי ראשון של הלכות שכת שהיה
 עני זעם כל זה לא רצה ליהנות מיחיד או רבים ובהלכות קידוש
 החוש סי' תכ"ח נראה שהיה או כמו ה' אלפים ק'. רבינו יהודה
 ה"י רביעי והוא חבר סי' חקת התורה וסי' חקות שמים כנראה במהרי"ק
 סי' קצ"ח וראיתי בסי' יחסין שזה הגאון בזמן שהיו הגורות
 בטוליטולה הרג את עצמו ואשתו חמותו שהיתה אשת ר' יעקב אחיו
 בקדושה בשנת קנ"א ובמקום אחר בספרו אומר שהיה שנת ק"ס

ויש סעות הדטוס והמידו יותר ממאתים אלף יהודים. ויש קבלה שהיהודים היו פרוצים בעריות וכן הכותים ובניהם ממש השחיתו אבותיהם מס' יוחסין. וראיתי באגדת התוכחות שכתב זה הרב היא כמו צוואה לחמשה בניו האומר. בשנת ה' אלפים ס"ה לבריאה הושם בבית האסורים הרב הגדול ר' מאיר מרוטנבורג כי המלך העליל עליו על עסק א' והיה שואל ממנו סך גדול והרב היה עני ואין לאל ידו המלך לא רצה שום ערב יהודי אלא הרא"ש תלמידו. והוא לחמלת רבו נכנס ערב. ואז הרחיבו הר"ם בסוהר יותר שמה עד שיפרע. תוך זה נפטר הר"ם בבית האסורים. ואני המהר"ר ראיתי בקונטרס ישן האומר בשנת חמשת אלפים* ג"ז ד' תמוז סלך רומה המכונה רודולף חפס הר"ם מרוטנבורג ונפטר בתפיסה י"ט אייר ולא נתן לקבורה עד ד' אדר שנת ס"ז לפרט. והרא"ש ברח ושלח לפניו ר' יהודה בנו להכין לו צידה בטוליטולה וישימוהו הק"ק שהוא עליהם לראש ולקצינן עם ארוחה טובה בכל שנה ושם הביא הרא"ש כל בני ביתו וימת זקן ושבע ימים. וראיתי בקונט' כשעבר הראש מעיר ברצילונג עמד שמנה ימים בבית הרשב"א ושם למדו יחד. הרשב"א כתב להכמי ספרד שיעשע כבוד לזה האיש כי חכם הוא ובעל סבא. וראיתי בספר יוחסין שנפטר הרא"ש בטוליטולה כ' ימים לחדש מרחשון שנת פ"ח לאלף הששי. ומיד תוך חמשה חרשים נהרגו כל היהודים שבגלילות נבאר' תחת מלך צרפת. ויושיבו ק"ק טוליטולה רבינו יצחק בנו על סא אביו. ובסוף ימיו עלה במחשבתו ללכת לעמוד בסיבילאה ויקומו כל העדה ויתפשרו לתת לו פי שנים מאת אשר היו נוחזים לו מלפנים ונשתעבדו לו בעד עשרה שנים ושם מאריך מאד להודיע לבניו כמה היה לו מלפנים וכן מהספקת אביו ומאריך מאד בספור עסקי ביתו ובית אביו. ומצדה אותם ללכת ביראת שמים ומעיד שלא קבל מאומה מירשת אביו שאפילו עם ספרי אביו לא יוכלו למרוע תובותיו ושאויו היו סומכים על שלחן אחרים ומיעץ אותם לשוב לדור באשכנז ומאריך מאד בפירושים חזרונים ועניינים רבים ימים מאד. וגם מזכיר לבניו מעשים שאירעו לו ולאבותיו. ובתוכם אמר שרבינו יחיאל אבי אביו היה לו חכם והבר ואהבים מאד יחד ונשבעו יחד שהראשון מהם שימות יבא בחלום לתבירו ויגיד לו דרכי הנפש אשר המיתה ויהי היום נפטר התביר של ר' יחיאל. ובהיותו בבית וזים קודם הקבורה עמד ר' יחיאל. ויאמר אל הקהל ראו רבאתי כי בן נשבענו יחד אני וחברי המוטל

* ע"ן בסור הנוחה היא מ"י.

לפני מה. ולכן אני מזכיר לו בפניכם שישלים מדרו ואז ראו שארון
 חברו המוטל בו נודרעו מעט ויפתחו הארון ויראו עפעפיו מתנודדים
 ויא' שהיה כמו שחוק ויאמרו כי היה זה סימן כאלו יאמר לו שלא היה
 יכול להגיד מאומה. וזה הזכר מת באשכנז שנת כ"ד לאלף הששי
 וגם ר' יחיאל מה בשנה הזיא. וגם אומר שבחיות אמו של ר' יחיאל
 אלמנה ובי' בנים קטנים בא לה אישה בחלום בליל שבת וצוה לת
 שתיכף תברח חוץ לעיר כי ה' מהפך את העיר והיקץ משנתה
 ברעדה ותחזור לישן ותיכף בא לה שנית אישה בציחי הזוא ותבחר
 ללכת תיכף בחצי הלילה ותלך עם בניה חוץ לעיר והכנס
 בבית נבריה שהיתה כוכבת שלה העומדת חוץ לעיר כמחצית קשת
 ויהי באשמורת הבוקר בא שורדים בעיר ויהרגו רבים מיושביה
 ושללם לבו וילכו והיא שבה לביתה אח"כ בלי פגע רע וכן מספר
 להם שכתותו בחור בא לו חולי העינים באופן שלא הי' יכול
 ללמוד ויהי היום ותבא אשה כושית ותתפאר עם אביו לרפאותו
 ובתוך ה' ימים ראה תועלת גדול אמנם מתה הכושית והוא נשאר
 עלול באופן שרוב למודו אח"כ הי' שאביו מלמד בקול רם והוא
 שומע ומתבונן ולא יכלתי להעתיק ענינים אחרים רבים
 ויפיים שהיה בקונטרס הזה כי החכם שהראה לי לא רצה.
 וראיתי בספר בר ששת סימן רע"ג ורפ"ה שהוא כתב לגאון
 הזה ור' בנים אהרנים היו להרא"ש שמש (אליקים) משה אלעזר
 שמעון) וכלם היו חכמים בטוליטולה וחברו פסקים ושיטות על
 הגמ' ולא נמצא אצלינו כי אכד זכרם מהורע הקדוש הזה וחבוריהם
 כאשר תראה באגרת שכתב ר' חסדאי קרישקאש שאכתבנה בחלק
 השלישי בסוף הס' הזה ולא נשאר אלא רבינו יעקב בעל הטורים שלא
 בא עם אביו בספרד ונשאר באשכנז. רבינו חיים אהרן רבנו של
 הרא"ש נפטר שנת ע"ד לפ"ק. המדרכי הנ"ל בדרו
 הרשבי"א ומחבר הגהות מיימונית והרא"ש היו שלשתם
 תלמידי מהר"ם בן מצאתי בש"ת. הר"ל בן תביב
 דף ר"ג ע"ג. רבינו לוי בן גרשון הנקרא הרלב"ג הספרדי ויש אומרים
 שהיה פרונינצאלו ונראה בחבורו שהיה בשנת ה' אלפים צ"ח והפליג
 להתחכם ועשה פ"י על ארסטון ושמעתי בודאי שנעתק בלשון לטינו
 חבר פ"י התורה ופ"י אחרים וחבר ס' מלחמות ה' בשנת פ"ה כנראה
 שם ויש מרובים עליו על האמונה אמנם אין משיבים על הארי
 אחרי מותו ושם בח"ג פ"ז אומר שנמצא בימיו נער בן ז' שנים
 מגיד עתידות באמת לכל השואלים אותו ושם מטפל איך אפשר זה
 כפי הטבע ובהקדמת פירוש התורה נודר לחבר ס' המצות ופירוש

על הגמרות וראיתי בס' יחסין אשר גרשון אביו היה חכם גדול
 וחבר ס' שעד השמים ואבי אמו של הרלב"ג היה הרמב"ן. ד' יצחק
 ב"ר ישראל שחבר ס' יסוד עולם לכבוד הרא"ש מת שנת ע"ב וכבר
 רבדתי ממנו בסוף דור ד' יהוסף הלוי. ר' יששכר בר יקותיאל חבר
 קצור ס' התרומות והיה תלמיד הרא"ש ומת שנת צ"ב. ר' שלמה בן
 טוראת תלמיד הרשב"א חבר ס' חקות הדינים שנת צ' וי"א שהיה
 ר' יום טוב אשכנזי דבינו ידועם בר' משולם מאדן פרויבצה היה
 תלמיד הרא"ש כנראה בספריו וחבר ס' ארם וחוה ומישרים ואמר
 בדיני שמיטה שלדשי היה שנת ה' אלפים צ"ד שאנו עומדים בו
 היום ד' אברהם בר' ישמעאל תלמיד הרשב"א היה רבו מס' יחסין
 רבינו ישראל בן יחיון היה מתלמידיו ר' שמואל בר' צדוק תלמיד
 הר"ם מדונבורק כנראה במהרי"ק סי' קפ"ג אבל שמעתי שהיו
 תלמידיו הרא"ש חבר ס' האגודה שאספו רבני הרב רבם וכתבום
 יחד וקראום אגודה. רבינו יצחק מדונא אשכנזי שעיני דורא היה
 בדור הזה כנראה בספרו. רבינו עובדיה בר' דוד שחבר פירוש הלכות
 קדוש האדוש טורמכ"ס היה בספרד בשנת המשת אלפים פ"ה ובאולי
 הוא פירש גם כן הלכות דעות. ר' מכיר היה תלמיד ר' יהודה בן
 הרא"ש והוא חי' ס' אבקת וכול' ר' מנחם בן נרח צרפתי הי' תלמיד ר'
 יהודא בן הרא"ש והוא חי' ס' צדה לדרך ונפטר בבאליטולה שנת קל"ד
 ר' יצחק שפרוט חבר ס' אבן בוהן ועיין בש"ת בר ששת סי' רע"א
 שנראה שהיה שמו ר' מחזיה אבן בוהן ד' משה הבן מטורסיל'
 עשה ס' עזר האמונה הרב ר' שמואל לוי נהרג בקרוש ה' בשנת ק"ל
 עם כ"ח אלף יהודים בקסטיליא וטוליאטולה בסבת מלחמות ב'
 אחים אינרקו ופידרו. רבינו יצחק בר ששת הנקרא הריב"ש היה
 טעיר. אליירו ושם הוא קבור והיה ממשפחת פרופינו והריף הכהן
 חי' רבו כנראה בספרו סי' קנ"ו ומשם נראה שרבינו נסים היה רבו
 ובסי' רס"ט זש"א נראה שכתבו זה לזה הוא ורבינו הסדאי קרישקש
 ובסי' שפ"ב נראה שהיה אב' אלפים קל"ד ותעין בס' קליח
 ונראה מדרוש יפה בידיעתו י"ת העתידה. רבינו שמעון בר צמח
 הנק' הר"ש בר צמח היה תלמיד חבר של הריב"ש באליירו ושם הוא
 קבור והיה ממשפחת דוראן ולרוב חכמתו היו קורים אותו רבינו
 שמעון הגזול ויש חברי ש"ת שלו הנקרא תשב"ץ שר"ל תשובות
 שמעון בר צמח וחב' ס' מגן אבות וס' אוהב משפט והוא סידוש איוב
 ופירוש אזהרות וספר תיקון סופרים ומלחמת מצות
 וראיתי שהיה נקרא ר' שמעון בר' צדוק משרת התלמיד די"מ הבן
 שחב' תקנות סימנויות והרלב"ג היה אביו אמו. ר' שמעון בן בנו

היה חכם גדול והוא היה מהגולים בגלות אחרון שבספרד שנת ה'
 אלפים רצ"ב והלך לתוגרסה וימת שם. והחכם הישיש דין יוסף בן
 שושן מקובל ופילוסוף חסיד כנראה תשרי בר ששט ס"י קניז ר' אשר
 בר שאאל חבר ס' המנהיג זיש מנהיג אחר בדור רשבי"ם. הרב ר'
 יוסף גקטיליא בעל הנמים נפטר שנת ק"י. הרב זון מאיר אלגודין
 שהעתיק ס' המדות ללשון הקודש היה תלמיד ר' יהודה בן הרא"ש
 רבינו חסדאי קרישקש שחבר ס' אור ה' הוא נמצא בשנת הגזירות
 ואמר ס' היוחסין שנפטר שנת ק"ח בסרגוסה. רבינו יוסף אלכו
 ספרדי חבר ס' עקרים והפליג לצלפל ע"ד האמונה וחבר ס' על זה
 וי"א שהיה ק' דפים ומת שנת ק"ל וי"א ק"ג ר' יצחק ברי' יעקב
 דלמיש שחבר בשנת הקל"ב ס' שערי ציון בפוריגצה ר' יוסף ק' חביב
 ספרדי שחבר ס' נמוקי יוסף סביב הרי"ף אמנם לא הגיע לידינו אלא
 קצתו ואמר כפי' בט פשוט ישריטבי"א רבו. ר' פריפיוס דורנמי הי'
 בשנת הקנ"ד וחב' ס' האפד שאומ' ברית אגרי פריפטור דורנמי ויש
 קבלה שהמיר ושב בתשוב'. ה"ב משה זרבי אליהו אתים ממשפחת
 הנערים יש קבלה על פה שהם אחד מד' משפחות מיוחדות שהגלת
 טיטוס גרומה גבזה תודר יצאו מרומה אלו האחים נבאו לבולגוניה
 והיו עשירים ולא זכו לבנים ויקנו בית ויעשו בתוכו הכנסת הגדול
 שבבולגוניה ויקנו השדה שיש בו הבתי חיים גדולים וימתו שם ושם
 נקבדו ועדיין יש המצבות עם זכר שנת מיתתם והאותיות בולטין ואני
 דאיתים יבאולי זהו מחבר ס' מלמד התלמידים שהותם אחרי ספרו
 אני משה ברי' יהודה בן ר' משה ממשפחת הנערים. וה"ב ר' משה
 דרקנאטי שחב' פ"י התורה ע"ד הקבלה וס' דינים וקבלתי ממורי רבי
 יעקב דרקנאטי שהיה מיוצאי חלציו שיש לו בקבלה מאבותיו שה'
 הגאון הי' אוהב התורה אבל היה גם השכל מאד והיה מרכה בתעניות
 ותפלה שמן השמים ירחיבו שכלו ולכו ויוכל להבין התורה פעם
 אחת בהיותו מתפלל בתענית בכנסת וירדם והנה איש זכידו כלי
 מלא מים זהקיצו ויאמר לו שתה ויקם וישת ולא השלים לשתות כל
 המים ותיקף הלך האי"ש מלפניו והוא הלך למדרש
 כמנהגו וימצא שכלו בהיר ונבון כי נהפך לאיש אחר
 ואז חבר פ"י התורה וספר הדינים וספר מעמי המצות
 ולא השלים פדשת וזאת הברכה כי עלה אל האלקים בשנת
 כמו חמשת אלפים. בערוגת הכמים מצאתי כתוב בגליון אחד אשר
 יצאו ממלכות צרפת וסבוייה באו באטליאה כמו בדור הזה אפילו שיש
 קצתם כתובים נמוקי אחר לא השתחווי בשה אלא כתבתים כאשר
 מצאתים רבי מתתיה קוננו שהלך לירושלים ר' לוי מברוס גם הוא

ר' שלמה אמגרוק בטורין רבי אליעזר פיגון בפויאה ר' רפאל בלין
 בניצה. רבי יעקב הלוי בצנברי. רבי שלמה טרשבורג שם. רבי שמעון
 טרמי שם רבי ברכיאל כהן בקמפנייה דרומה ר' מאיר לואנש במלכות
 נפוליי רבי מרדכי דיצ'לון בניצה ר' גרשון טריוש ביולינצה ופרמה
 רבי יוסף כהן במונפרה. ר' יחיאל דעסוא' בגלוצה. רבי חיאל פיגון
 באלכסנדריה. ר' רפאל בנוסיט בשיוליאנו. רבי מרדכי דיצ'טיה שם.
 רבי מצה כר' יוחנן טריוש מקובל. ר' מתתיה ראיון בפויאה ר'
 יחיאל פואה ר' שמעון בלין בפרמה רבי שמואל מרשין בקריסונה ר'
 יצחק איגירה בקזאל מזוד רבי יצחק אוגיו בלומברדיאה ר' יהושע
 דוולינדה ר' רפאל דאברוך בסוילאנו ר' יוסף טרנבורק בבולנייה ר'
 אברתם טריוש בסירדאז ר' יהודה שיאני בלומברדיאה ר' חיים חבר
 תלמיד מהרי"ק בסלוצה בסניגאלין ר"מ אויסון המכונה במגסירן
 ביולינצה. ר' שלמה טריוש מראזולנצה ר' רפאל בפלוצה.
 ר' נתנאל טרבוטו תלמיד הנזכר כתב השו"ת מרבנו הנזכר ר'
 יצחק רומילי בפויאסינצה ר' מנחם מינין בסלוצה ר' מתתיה טריוש
 השו"ת ר' יצחק רושלו בפויאסנצה רבי מנחם מנין בסלוצה רבי מתתיה
 טריוש באנגלאה. רבי מנחם אנישין המכונה במנשרו בוואלוצה
 ר' גבריאל טרשבורק בקריטובי ר' בן ציון שם ר' ירדני רפאל
 ברימינו ר' אליה אלינש בפלירני ר' אהרן טרשבורק בפולג' שנת
 רמ"ו. ראוי שתדע בני היקר כי הזכרים אשר ארשום ואזכיר בדורות
 הבאים אין בידי ושום ראיה להצמידך על האמת שהיו וברורות
 שאכתבם וזה לסיבה כי נמצעו הלבבות והצרות תכופות ואין מחבר
 ספרים שיתתמו שמם תהצין כבראשונים. ואם קצתם כתבו לא
 נתפשטו בכל הגליות וזאת יש לך לעשות כמוני ולהאמין אל הקבלה
 על מה מתכמי הזור. ולכן אל תתמה אם באילי ימצא איתו חכם
 כתוב אחר תלמידו או הפתח קודם לרב הרב הגדול ר' יצחק קנפסון
 בן הרב הגדול רבי יעקב הנקרא גאון קסטיליא ספרדי והרב ר'
 ישראל אשכנזי קבלו מאבותיהם ורכותיו ודורות הקדמונים שנת
 כמו חמשת אלפים ק"כ ר"י קנפסון הרביץ תורה הרבה והצמיד
 תלמידים הרבה. התאריך ימים עד שנפטי' שנת רכ"א והיה יפה
 הואר ויפה מראה הרב ר' יצחק זליאון מלומד בניסים היה
 מתלמידיו ומת בן שבעים שנה הרב ר' יצחק אבמהב חכם גדול
 ונפטר בפודטונאל שנת רנ"ג ו' חדשים אחר הגדוש והיה לו ששים
 שנים והיה מתלמידים היו קנפסין הנזכר והוא חבר ספר מגורת
 המאור. הרב ר' ישראל אשכנזי מאושטרין חבר ס' תרומת הדשן
 וש"ת וחבורים אחרים. ור' יעקב מולין ור' אהרן היו רבותיו כנראה

בספרו. הרב ר' יעקב לבנה אשכנזי חבר ס' האגור באיטליאה בעיר פריאה שנת חמשת אלפים רמ"ט. הרב ר' יוסף קולין צרפתי הנקרא דמהרי"ק נהג נשיאותו בלומברדיאה תלמידיו שהיו אחריו קבצו ולקטו קצת תלומדותיו ואגרו יחד ועשו ס' שי"ת על שמו ונפסי' זה הגאון בפריאה שנת רמ"ה ור' שלמה אביו היה גדול כנראה בתשובותיו ר' יהודה הנקרא מיטי' ליאון היה במנצחה וחבר ספר נופת צופים. והיה חבר פלוגתיה דמהרי"ק ונחלקו הקהל עד שדוכס מנצח' ברש שניהם מהעיר. הרב ר' ישראל מנרבונה מרגנשבורק אשכנזי היה בר פלוגתיה דמהרי"ק ר' יוסף חיון ר' אברהם חיון ר' יוסף פרנציש דבי יוסף דקסרו ר' יצחק ן' זיטה ר' יעקב ן' חביב הזקן ר' אברהם בנבנשת וכו' רבי יוסף ולו שני בנים דון וידאל ודון אברהם כל אלו היו חכמים גדולים במורטוגאל בדרך הזה הרב ר' דוד הרומא בר' שלמה המכונה מס' וידאל חבר ס' מכתם לדוד וס' כתר תורה הרב ר' משה דריאטי שחבר שלשלת הקבלה בדרך שיר אבל בלי סדר. וממנו לקחתי מעט דברים. הרב ד' ישעיה היה בסוליטולה שנת אלפים רכ"ז. והוא חיבר ס' הליכות עולם ובו מאסף כל דרכי הגמ' יפה מאד. הרב ר' שם טוב והספרדי שחבר ס' הדרשות על התורה שנת ה' אלפים רמ"ט ר' שם טוב ן' שם טוב היה ר"י בספרד ומת שנת ק"צ. ור' יוסף בנו חבר פי' ס' המדות לאריסטו ופי' המורה. ר' אברהם שלום בקטלונדיאה שחב' ס' נוח שלום ומת ושנת רנ"ב ר' אברהם ביכץ היה בארגון וחבר ס' דרך אמונה ר' שמואל סרסא חבר ס' מכלול יופי על התורה ואומר ס' יחסין שנשרף בקדוש ה'. ר' פנחס בפרגא ר' כתריאל בקראקא ר' נתן מאיגר ר' טעבלן הוקן ר' יהודה אידנבורק ר' שמואל ספדה כל אלה היו חכמים גדולים בארצות אשכנז. ר' רפאל ידירי מטרשבורג צרפתי ור"י בארימנו באטליה ש' רמ"ה ר' שמואל זבדה צרפתי כפודוא שנת רס"א רבי השבץ מבויעיבערג הכי מגחם ממישבורג ר' יוסף טרברורג ר' יחיאל בר' יוסף טריוויש ר' יוחנן טריוויש ר' יעקב בר' מרדכי ר' שמואל בר' יוסף הנק' חכם ממיסטרי ר' יעקב הלוי כל אלה היו חכמים צרפתים בדרך הזה. הר"ר מרדכי קומוטינו יוני. ר' משה קפסלי יוני ר' אליהו אלפ. ר' אברהם ירושלמי. הר"ר אליה מזרחי שחבר פי' על רשיי הנק' על שמו מזרחי וספר שי"ת כל אלה היו חכמים בקוסטאנינה. בדרך הזה צמחו אנשים מכשפתת שונצינו אשר התמידו כמה וכמה שנים שהדפיסו הרבה ספרים עברי' שהיו תועלת גדול לישראל וראיתי בהקדמת המכלול שהדפיסו בקוסטנטינה אומר אני גרשון איש שונצינו בן החכם המופלג רבי ישראל נתן בן שמואל

בן הדיר משה והוא דוד ה' להדיר משה משפירה הנזכרת בתו' טוך
 הרב ר' דוד בן אשר דון גדליה בן יחיאל ושהיה בקסטיליא שנת ה'
 אלפים פ"ה לבריאה ושם נתגו נשיאותו אחרי מות אביו והוא ב' דורות
 למשפחתנו ובסוף ימיו גלה עם המעטרה הדרתו אל עיר לשובנה כי
 ברתו מגודת ס' ויצננו בשנת ק"נ לבריאה ואשתו בטוב טעמיה
 ושכלה השיגה באמצעות מלכת ליישובנה כל ההכנסות שהיו לזניהם
 והגאון הזה חבד חבורים ובפרט חיבור דיגים ומאמר על דיני טרפות.
 והרב קארו מזכירו בראשית ס' יורה דעה ויגוע ויאסף אל עמיו בן
 ע"ה שגים לא בהמה עיבו ולא נס ליחה והגיה ד' בנים. הבן דון יהודה
 היה הראשון געים ומירות ומלא רוח חכמה ודעת והבד חבורים והי'
 חותם בתשובותיו נ"י ב"י שר"ל גאם יהודה בן יחיאל. והוא חבר
 הקינה שכתשעה באב במחזור ויולד בנים ובנות. הרב דון שלמה
 ה"י בן רביעי לרב דון והוא דוד ד' הידוע אצלנו. והוא הלך עם
 אביו ואמו לפורטוגאל כנ"ל והיו לו שני בנים והם דון דוד הראשון
 והוא דוד ח' ל"י יחיאל והי' חכם ועשיר ולא דעה ושבנו יקנו בתים
 וקרקעות ולא יקרה להם כאבותיו בזמן הגזרות ונפטר זקן ושבע ימים
 שנת דצ"ה בלישבונה והגיה ד' בנים והם הרב דון גדליה שהתחכם
 מאד בתורה ובכפואה ובסוף ימיו הלך קוטטגינית ושם הרביץ תורת
 וחבד חבורים ונשא אצלנו א' קטן הנק' שבעה עינים ובקשו
 הקראים ממנו שישתדל להבשירים ולהביאם בדת חכמי הגמ'
 והפליג לעשות אמנם לא עלה לידו כי חכמי ישראל לא הסכימו.
 ובסוף ימיו נדבה רחו ללכת אל ארץ הצבי ולא נסתיצא מילתא. כי
 ביום צום גדליה נפטר בדרך ונקבר בצפת. השך דון יוסף היה השני.
 והוא דוד השני ל"י יחיאל. והוא אב אבותינו והיה נמצא אז בלישבונה
 ויאהב אותו המלך וישימהו לו ליועץ. ואחרי הימים מת דון אלפונסו
 המלך ויקם במקומו דון יואן אשר אהבו גם הוא ויגיוחו במקומו
 בהיועצים ויהי היום ויקרא המלך ויאמר לו תנה מרוב אהבתי
 אותך בחרתי להטיב אליך ולכל ישראל אתך וזה בהציל את נפשכם
 מדינה של גיהנום. ולכן רוצה אני שתמיל אתה וכל בני ביתך
 וידעתי שכל ישראל שבמלכותי יעשו כמותך בי אותך ראיתי שד
 וגדול עליהם ויען השך לא כן יעשה וכו' כמתוב באורך בס' דברי
 הימים מתולדות בני יחיאל סוף חבר בראות השך כי כלתה אליו
 הרעה מאת המלך וגם להיות כי לא לקחו עצתו קהלות פורטוגאל עד
 גרוש קסטיליא כאשר תראה במקומו. בזר לצאת הוא ובני ביתו
 מגלילות ספרד ולבא באיטליה ויקרא לו ג' בנים הזכרים שהם הגאון
 דון דוד זקני שלמסה במקומו נזכרו עם המשכת ידעו. ושם השני

החכם דון שלמה שנפטר ברודיש שנת רצ"ז י"ד סיון והוא הגיה בן
בסלוניקו ושמו החכם דון יוסף יהיא. השלישי נקרא הגבון דון מאיר
הכם בשירים ובדקדוק מאד והלך לאוילנה ומת שם בלי בנים שנת
רצ"ז. ויקח דון יוסף הוקן מן הבא ביזו מצות מאושבים כמו ק' אלף
קרוחזש. ויכנס הוא ובניו בלס לעת ערב אל אנית ואחרי ימים
רבים והוצאות וטרדות גדולות הציעו בארץ פיסה שבטוסקנה
באיטליאה. ככתוב באורך בדברי הימים מתולדות בני יהיא ואח"כ
הלכו לסרונצה ושם נולד הבאן אדוני אבי. ואח"כ באו פירדה שדוכוס
פירדה קבל אתה בסבר פנים יפות כי שמע את יופי מעלתו
בפורטוגאל וימת הוקן בן שבעים שנה בפירדה שנת רצ"ח ושלחו
בניו עצמותיו לצפת כאשר צוה להם אביהם והנם קבורים אצל קבר
האשע בן בארי ויתר הדברים הנם כתובים בדברי הימים הנז' הרב
רבי יוסף גיקטיליא מיוצאי ספרד והרב רבינו יעקב ן' חביב גם
הוא מיוצאי ספרד קבלו מרבותיהם ומהגאונים שהיו לפניהם בשנת
ה' אלפים רצ"ז. רבינו יוסף גיקטיליא הנק' הר"צ היה חכם בגמ'
ומפולג בחכמת הקבלה וחבר ס' השערי אורח וס' שערי השמים ופי'
מרכבת יחזקאל ודע שאינו הספר שתבר ר' יצחק לטף הנ"ל. רבינו
יעקב ן' חביב חב' ס' עין יעקב ובית יעקב ור' לוי בנו השלימה.
הרב ר' יצחק עראמה גם הוא מגולי ספרד איש חכם מפולג בתורה
ובכל החכמות וחב' פי' התורה ותמש מגילות חזנות קשה וחבורים
אחרים. הרב ר' יוסף ן' שרגא המכונה מקובל דארגיטני גם הוא מיוצאי
ספרד והיה מפולג בחכמת הקבלה ובעלי מעשים ושמעתי ממנו
מעשים רבים בחסידות כי כבדתי מהאריכות השמטתי. הרב ר'
יעקב ביריב ריש גלותא בארץ הצבי ויצא מספרד לפיס ומשם
למצרים ומשם לצפת הרב ר' יוסף טאיטצאק גם הוא מיוצאי ספרד
ובגג נשיאותו בסלוניקי שנת רפ"ג ושמעתי שיש ס' שית שלו ר'
מאיר בן וידגא מיוצאי ספרד ועמדו ימים רבים בתורמא ואח"כ בא
באיטליא ונהרג מהליסטיים. ר' יוסף ן' ד' אברהם ן' ד'ח מחבר ס' שערי
צדק ה"י בדרך הזה הרב הג' רבינו יהודה הי"ט מיוצאי ספרד וה"י חכם
מופלג בקבלה ועשה פירוש על המערכת האלקות וקראו ס' מנחת
יהודה ואומר בהקדמת ספרו כי בודאי לא נתגלה ס' הזהר בימי רב
האי וכל הגאונים ורבינו אליעזר מגרמזיה והראב"ד והרשב"א לא
ראוהו. הרב ר' אברהם ברי' שמואל זקוני מיוצאי ספרד וה"י חכם
גדול בחכמת האצטגנינות ולמד בזאת החכמה בקפידה שלהם
בסרגוסה ואליו כל העמים ידרושו ויהי עצתו כפי דאות הכבבים
בעצת אחיתופל והוא חבר ס' היתחסין שממנו העתקתי דברים הרבה

בחבור הזה. ר' אברהם דבלמיש חבר ספר מקנה אברם על חכמת
 הדקדוק והיה פילוסוף גדול קורא בקתדרא בפומבי לנוצרים בסטודאי
 דפדוזה. נבחיית שם הלכו כל תלמידיו נוצרים אחר מסתו הרב ר'
 שם טוב שחבר ספר האמונות ומדבר תועה בספרו נגד ך עזרא
 והרמב"ם ורלב"ג על עיקרי האמונה. אבל ר' משה אלשקיר השיג
 עליו והפיל טענותיו וזה הגאון היה חכם כללי וחבר שו"ת בדינים.
 הרב ר' אברהם סבי"ע שחבר פי' התורה ונקרא צורר המור. הרב ר'
 יוסף ך לביא ר"י בסלוניקי וקסמנטינה והרביץ תורה הרבה וחבר
 ג' ספרי שו"ת. הרב ר' יוחנן אלמאן הכה פ"י התורה וקראו עיני
 העדה ופי' תורה השירים וקראו משק שלמה והיה מלמד דון פיקו
 דלמיד גדולה. הרב ר' עובדיה מברטנורה התחיל לחבר פי' המשניות
 בארץ מולדתו באיטליאה ובסוף ימיו הלך לארץ צבי והשלים החבור
 ומת שנת ר"צ. הרב ר' אליה חיים מקיאנקיאנו חבר ס' אגרת
 המודות. הרב בעל בנימין זאב הרב ר' יוסף זרקה שחבר ס' רב
 פעלים על הדקדוק אטליאנו. ר' מרדכי פינצי חבר ס' על חכמות
 התכונה מולדות ותקופות. ר' יעקב וויל אשכנזי חבר ספר שו"ת. ר'
 אליה אשכנזי חכם גדול בדקדוק חב' חבורים על זאת החכמה ר' דוד
 מקרפו שחבר שו"ת רבי יהודה בן הלאת. ר' יהודה דסיאן ך זכריה.
 ר' יעודה בן שושן. ר' דוד ך שושן. ר' שמואל בן סירה. ר' משה
 דקסטרו. ר' משה אלבידה. ר' שמואל פרנקו כל אלה היו חכמים
 וראשי ישיבות מפורים בעולם. ר' יוסף עזריאל. ר' נחמן
 ר' יעקב. ר' שם טוב כל אלה היו תלמידיו ר' יצחק
 אבוהב. ר' יצחק בר' שמואל חיים ור' יחיאל היו מיוצאי ספרד
 מופלאים בחכמת הקבלה ר' אלעזר בן צור ספרדי והגה נשיאותו
 בלמסקה ור' יחיאל טרבוטו גם הוא שם. ור' עזריאל דיינה
 בלומברדיאה שנת רצ"ג. ור' יהושע שאלתיאל רבי ברוך בר' יוסף.
 ר' יצחק קרקוסה ר' אשר ציון ר' נפתלי טריויש ר' דוד פציגיטין.
 ר' מרדכי דמודינת. ר' יהודה ליוח מפיריה רבי בנימין ממנטאליצינו.
 ר' יהודה המכונה ר' ליאון מטריאל שנהרג מהלסטים. ר' יהודה
 מינצי ר"י בפדוזה שהיה רב מובהק לא"י. ר' בינדרפו אכסילדר ר"י
 בוגיציאה וכן ר' משה בשאן ר' אנשיל הלוי ממשתת ציון ר"י
 פדוזה. ר' ישראל ברומא ר' משה יפה בכוליניאה ר' ליב אשכנזי.
 כל אלה היו מכמה לשונות חכמים גדולים מפורים באיטליאה גם
 כן היו ברוד הזה רבי יוסף מגי ר' יצחק כהן ר' יצחק דמולינה ר'
 שמואל עתיאה. ר' יצחק דזנרון ור' דוד ך זמירה ר' משה דבמן
 ר' יעקב בן יקר ר' יחזקע ור' יוסי קרקוס ר' אברהם קרקוס ר' נסים

פירושה ערבי ר' היא אחיו מאמו ערבי ר' שמואל חכים ר' אהרן
 דטרני תלמיד הרב פיסו ר' יהודה ך' זכריה רבי יהודה עויאל תלמידו
 ר' יצחק חיון רבי נחמן סומבאל רבי יעקב אמיגו וכי אברהם ביסון
 ר' אברהם אלמוסנינו. ר' אברהם סגיו המכונה פניידו. ר' יצחק
 בדצילון ר' נחמן הרב ר' יוסף מוסי הרב ר' יעקב בירב והרב ר'
 לוי ך' חביב בר' יעקב היה מתלוקת ביניהם כל ימי חייהם
 על הרבה דברים ובפרט בשנת הרצ"ח שהכתי צפת
 סמכו כי רב מכה דין הרמב"ם החיביי שבירושלים
 והחכמים אשר שם הראו להם שלא שמעו דברי הרמב"ם ואין סמיכה
 ויש שי"ת מהחביב. ובירב סמך סך עשר זקנים שם. ר' משה ארוקיש ר'
 ישראל קוריאל ר' היא בדוקאש ר' שמואל חכם ר' יחשע שונצינו
 ר' יוסף קארז הוקן ר' שמואל אלמוסנינו כל אלה היו חכמים גדולים
 בארץ ישראל ומצרים ופיך זלפי שלא נמצא אצלנו וגם לא נשמע אם
 חברו תבורים ולכן הושמו יחד. הרב ר' שמואל ציראליו. חתנו של הרב
 ר' אבוהב. יש קבלה אמיתית כי כשהפש המלך סולטן סולימאן את
 מצרים שנת אלף תנ"ג לחורבן צוה א' מסריסו להיות משנה במלכות
 והוא זימרוד המשנה במלך ויצו אל כל היהודים אשר שם שבזמן
 ח' ימים יביאו לו סך גדול ממעות שהיה כלתי אפשר להם זה בקנס
 הרב והרג ויהודים התחילו בצום ובתפלות ויקם זה הנאמן והביא אתו
 כמו ש' נצרים מי"ב שני ולמטה ויסגור עצמו עמהם לצום והתפלל בקול
 רם בבית הכנסת הגדול שבמצרים והמשיך חפלתו עד שעת המנחה
 ויעתר ה' לקולו כי טרם שיצא משם הוגד לו שנהרג המשנה וזה היה
 כ"ז אדר וי"א שהפליג כל כך בתפלה וכמעט שהטיח דברים כלפי
 מעלה ושלכן יצא משם סגור נהור ואומר שכמ יהודה שסוה המעשה
 בעשה מגלה. ר' יוסף המון הוקן היה רופא סולטאן סאלים ור'
 משה המון בנו היה גם הוא רופא סולטאן סולימאן בנו
 ובסוף ימיו קנאו בו רופאי המלך הישמעאלים וידברו תועה נגדו
 והודירו המלך. ר' יהודה אביגדור המכונה בונגי ר' יוסף קמחי ר'
 בונסטורג אביגדור רבי דושיאל קדיסקאש ארינאל ר' אברהם
 דלקוסטה ר' טודרוס כל אלו חכמים גדולים בפרחינצא ר' קלמן ר'
 מאיר בקנסבורג ר' יצחק מרגליות ר' יעקב ברנשבורג וכי משה
 פיפלא ר' מגת המכונה מענדל פראנק ר' יצחק המכונה אינקשטיק
 שחי"ב פי' על הסמ"ג ור' ליב. כל אלה היו חכמים גדולים בארצות

אשכנז ;

הרב רון יצחק אברבנאל היה מיוצאי ספרד שנת רנ"ב והרב
תבריים. וראיתי בחבור קטן מדפו' שמשיב אל י"ב שאלות
מענייני פילוסופיא אל ר' שאול הכהן אשכנזי. האומד אלו הדברים.
אלו הם תבורים אשר חברתי עד הנה פי' התורה יקרה היא מפנינים
והם י"ב ידות נייר וכל העיונותי בו פי' יהושע שופטים ושמאל והם
כמו ה' ידות נייר פי' ס' מלכים יפה אף נעים הוא כמו הא' פי'
ישועיה וירמיה והוא כמו ו' ידות. פי' יחזקאל ותרי עשר והם כמו
ו' ידות. פי' דניאל ונקי מעייני ישועה אין ערך ליפיו ספר משמיע
ישועה והוא פי' מוכרח לכל הנבואות שלא נוכל לפרשם לא על בית
שני ולא בדרך רוחני אלא על הגאולה עתידה ס' ישועות משיחו
הוא פי' כל מאמרי הגמ' ומדרשות שבאו על המשיח ואלו הג'
חבורים הם כמו ח' ידות והם כלם יחד נקראים מגדול ישועות. ס'
עשרת זקנים והוא חבור קטן על פי' ס' הנה אנכי שולח מלאך
במשפטי אשר גם שם מאריך יותר וכן בעקב. ספר ראש אמנה ובה
ססה. נזלת אבות. ס' שמים חדשים והוא להבריה דעת החדש העולם
עם באור פי"ט ח' ב' מהמורה ס' מפעלות אלקים בחדוש העולם
ותשובה על טוענים ובאר העניינים מהמורה. ס' צדק העולמים והוא
ג' מאמרים. א' מדבר מענייני העה"ז ומשפטי עם דיני ר"ה וצ"כ
והב' על עולם הנשמות וגי'ע וגי'הנם והג' בתחיה ויום הדין ועדין
לא השלים מאמ' ג'. ספר להקת נביאים והוא בענייני נבואה ונבוא'
מרע"ה ונחוכה עם המורה. וזה יהיה תחת ס' מהנה שדי שהתחלתי
לעשות ע"ז ונאכה. וכל הפירושי והיבורי האלה עשיתי אחר שיצאתי
מארץ מולדתי כי קודם זה הייתי טרוד בחצרות המלכים ולא היה לי
פנאי לעיין ולא ידעתי ס' וכליתי בהבל ימי ושנותי בבחלה לעשות
עושר וכבוד וכן אכזר העושר בענין רע ואחרי היותי נע ונד בארץ
חסרת הממון אז דרשתי ס' ה'. ואז אמרתי חסודי מחסרא והכי
קאני. ואני ראיתי לו קונט' מדפוס כמו קלף א' דורש על צורת
היסודות ופוסק שצורתם היא חום לאש ולחות לאויר. והקור למים.
ויובש הוא צורה לארץ. וזה החכם מת ונקבר בפדחה שנת רס"ט.
זיהי לו בן חכם ופילוסוף גמלא. והוא חבר ס' נצרי הגק' דיאלוגי
דילהון היהודי ובו נראה גדולת התפלסמותו. ר' יעקב פולאק. ר"י
במלכות פולקיאה. והרב ר' אברהם מינצי ר"י בפדחה. קבלתי שהיה
מעשה בבולניא שיהודי היה שומר חנם מיהודי אחר מסך י"ב אלף
זהב ויהי כי בא בעל הפקדון לקחת פקדונו המופקד התל בו ויבא התובע
אל הרב מינץ והוא וסד' טענותיו. וכן חלקו המגנר הלך אל רבנים
אחרים והתחילו הפסקים באיטליאה בין כל הדברים מחולקים קצתם

נגד המפקיד וקצתם נגד המופקד ויגיע הדבר עד מלכות פולק, וכתוב הרב ר' יעקב הנ"ל נגד הרב מינוץ עד שנתפשט הנגע ביניהם וכתבו מעורות זה נגד זה עם יותר ממאה רבנן לכל מערכה עד כי לפי הנשמע חרמו זה להם ונתאמת אצל חכמי איטליאה שמתו בשנה ההיא שניהם ביום אחד. הרב ר' דוד בן דון שלמה בן הרב דוד בן יהויא היה כדוד הזה חכם גדול והוא חבר ס' לשון למודים ושקל הקודש וס' תהלה לדוד ולא הספיק להשלימו ור' יעקב בנו השלימו. הרב ר' יעקב בנו הממונה רבינו חם היה גדול בקוסטנטינה ומרומאי המלך סולטן סולימאן. והיה חכם בתורה הקדושה ובתורת הישמעאלים עד כי היו באים שופטיהם להתייעץ בפסקי דיניהם עמו והיו לו ולבניו ארוחת המלך וימת זקן ושבוע ימים והניח שני בנים חכמים בכל המשכלות שם-הגדול החכם ר' יוסף רופא משנה המלך תחצור ושם השני כמחורר גדליה שנהג בשיאוחו בסלונקי בק"ק לישכונה וגם בקוסטנטינה בק"ק פורטוגזיש והולידו שניהם בנים זבנות יאורי א"א. הרב ר' יוסף קארו הספרדי. והרב ר' משה דטרנא מפוליא שניהם מרביצים תורה בצפת קבלו מדבותיה ומהאגונים שהיו לפניהם בשנת כמו ה' אלפים שי"ן. ר"י קארו חכם גדול בתורה והעמיד תלמידים הרבה ותב"י תב"י ושלחן ערוך וכסף משנה ועלה אל האלקים בצפת שנת של"ה. הרב משה דטרני גם הוא חכם גדול ודיק בצפת חבר ס' קרית ספר וס' בית אלהים הרב ר' משה לוי אלקביץ חכם גדול בקבלה וחבר ס' בית ה' הרב ר' משה קורדוזיירו חכם בתכמת הקבלה הרב ר' יצחק קארו בעל תולדות יצחק. ר' אברהם ירושלמי ר' שמואל קריאל ר' לוי מוקרבו ר' שמואל חקאן כל אלה בקוסטנטינא. ר' חיים דבוצל שחבר ס' באר מים חיים על הקבלה. ר' אברהם צדאלוי. ר' שמואל דימדינה. ר' משה אלמושנינו שהברבורים רבים. ר' יצחק אדרו שהבר ש"ת הדרושים. ר' מדדכי מאטלון כל אלה הם ר"י זקנים בסלונקי חכמים גדולים והרב ר' שמואל דמדינה הנזכר העמיד תלמידים הרבה ומתלמידיו חכמים ראשי ושיבות בסלונקי והאריך ימים אחר כל הנזכרים והבר ספרי אלות ותשובות ה' יאריך ימיו אמן. ר' יוסף קורקוס כירושלים רבי חיים חבר בדמשק ר' שלמה אלישקר עשיר גדול ומחויק ישיבות בא"י. רבי יצחק הכהן הנביד עשיר חסיד במצרים ר' שמואל סכע שם ר' יוסף סגיש פורטוגזי בצפת. ר' אברהם שלום שם ר' נסים פוריקה ספרדי במצרים. ר' יעקב גלי ערבי בצפת. ר' יוסף חיים ערבי הדין בדמשק הרב ר' משה הדין ערבי בחלב הוא ארם צובה. ר' יואל הלוי בצפת הרב ר' שלום בר' יוסף המכונה ר' שכנא נאון גדול

באשכנז ר' שמואל בנו ר' יונה בר קלמן ברושיאה בר פלוגתיה דר' שכנא ר' שלמה לוריא ברושיאה ר' יצחק ציל ר' איסרלים מקראקא ר' יצחק כהן ר' יעקב וירמינץ ר' אליעזר פרנקפורט ר' קלמן כהן ועשי ר' דוד מוילצבורג ר' יצחק בגינשבורג ר' קלמן שור. ר' בנימין שחבר מחזור באשכנז ר' שלמה ובנו ר' יהודה היה יניק וחכים ומתו שניהם בתצי שנה והרכיץ תורת כמעט בכל מדינת פולין והעמיד תלמידים הרבה והיה חכם המדות ומתו בלובליק. הזאת הקינה אשר ישר עליהם תלמידו כהר"ר שאול כמוהר"ר דוד לתועלת נפש רבו שאמרו הו"ל הקינות והחספ"ר נחת רוח הם לנפש המת:

מ עדה ביום קרה צרה. תחת הלבוש שנים לבוש קרעים. זכיום עברה כי ארזה עריה בעונות המגודלים בנטיעים רעים. עליהם האנח בשכרון מתנים. ולא תקום צדה פקמים. פן ימות המקרה בעצלתים :

ה ומיות בכיות תקרא בשערים. הצדיק נאסף מפני הרעה. הוי כמריה סודרה סודרים והיה רק זמנה הבין שמועת. נשתעה אל שערי דמעה. פן יבא מתאום שואה ומשואה. בנס עשו כלה ואם לא אדעה ה

בן שלמה הוא מלך יהוא מיאן להתנחם. ויתאבל עד כי חלה קול ילתי אדרתי שודרה ארד אל אבי כיגון שאולה ותקנא צרה באחותה כשאר כסות דמעה ועונתה ונקבצו צרות דיות אשה רעונה :

ג קמה נפשי על כאבי אבי. איך ירד הילל רמב ישראל הלך אריה ליש ולביא אמרתי יהודיא עוד רד עם אל אבל יללים כחלילים רתב וצעקי על במותי איב וקרעו על לב יהודיא ולמי אב :

מ אמתוב לרובי תודתו יעיד ויגיד עליו רעו כל מעשה תקפו וחכמתו. כי עלה עד שמים שיאו בא וראו בני ציון. זאני אשר עשה גבר בעציק שמו שלמה בציון :

ה משכיר אוכל למכיר זי מה טובו ומה יופיו בדגן בחורף. הושב כעלי ריושבים כביר. נשאו על לבם תומים ואורים. וכמותם הפילוך רבים חללים חללים. איה שוקל וסופר מגדלים נדעו שני מקלות נועם וחבלים :

ד או ארז בהיר כי כבת גם כא זיו זהר שמשו שני ראשי האודים שוכבים למעצבה נדעך שכיב אשי מעו ראשי. מלך כשאר נדמה נדמה. השך בערמיה אור תמה. אבכה עונתה אור כשלמה :

ר ב מחולל ובל צירים וחבלים. ירדו לעפר מחוקקים בלבוש שקים.

הלכו אחרינו לפשיט ולחלוק שוללים. בצד וכמצור ובמצוק מצוקים.
 סת בליל אורות מדוד. אזי לאות' זכר חירי' ודרור. קבצו פני
 כלם קדרו' סארור :

ך ב מחולל כל ונפגע בעקן כלנו. ואתנו שמו בוששן ימסה. כה תריעו
 ריע מלך אין לנו וכצרה מי יהיה מגן ומחסה למה נגששה כעורים
 קיר. המותה לחסידיו יקר אוקיר אבר מנוס ואין מכיר :

ך אייתי אבל כבד בנצרים. ערב לכי לעשת ולמלל. אף אם ימצאו
 בו ערות דברים ולא יוציאו יקר מוחלל קינה לך חבר אוזכר. ומגינת
 לב כמנוי אשבר. אני הנני המדבר :

ש או לצור נהי וקינה. אבל ומספד תמרוזים. על גאון בשאון בכו
 עם בינה. אחו צירים תחת שירים. אחה תמו תומי רעמו מרת
 תחת געמי מי על זאת שומו שומי :

ל ב ריד ויורד. שערו שער רעמו פנים סנדי שרד במרד יחד לתנות
 אנינות יענות ותנים האנק על נשיא המנושא דום אבל מתים
 תעשה מקשה וקרנה תחת מעשה :

מ ול אדר והוד שלמיה פשוט לך שולל וערום היה כעוטיה על צדדי
 שלמה גדול היה ביהודיא ורם אלקים במדת דינו הצר צעדי אונו
 ואיננו כי לקח אותו ואת בנו :

ה אלוף היה לשלמה. אלוף עולות ועולות עלה. כאיב ניר ערר
 הנותו כמלחמה. במדע ככלכל ודרדע נ' תעלה. על שריר' בשיתוי
 אריה. כי ארור דמע כביר אוריד אביר הרועים מכבשים הפרידו :

י ום תרועה נהפך לשברים. ותיבכ אמו כשופר ככה ויללה כיום
 באי מועד אבילות בין מצרים על משנה שברון אספר' ואלילה
 יום טוב ברע המיד. צער אבל אמיר הנני מעיק כעגלה המלאה
 עסיר :

ה וי ארון יסופר לך אוי לנו כי נפלה עטרת ראשינו. בחורים טחון
 נשאו טמקום אוהליך ניתק אבן בוחן פנת יקרת. היושב בבית
 מרחה בראש על שלמיה ידרוש. ויהודיה יחרוש. ויתן בכרותי לענה
 ומי ראש :

ו אקוה לנוד ולמנחמים ואין. אנו הדגים והגו אך נכאים. תנו לאבלים
 ולמרי נפש יין. הפיח בחורים כלם בבתי פלאיים זה אל זה שואל.
 איה רב פעלים מקבציאל תורת משה באר היטב הואל :

ך עת הדריו מלא מבאר חכמת שבע. איב שלום חיפה להלל. באו
 צדיו לחשף מים מגבא חפוי ראשם. לא מצאו הקולל. שאבו מי

אצור עדת אבירים אשר כבדו את ה' באורים כמהפכת זרים למים
מרים :

ה רבה ארטה עצבונך ועצבונך על אבי יושב אהל ומקנה.
במסתרים תבכה בפשי באוני כל קול ענות חלושה שמעתי במחנה,
בביתי אין לחם ושמליה ועד מאד גדל שאלה באין משען חובש
המכשלה :

ז מיד הפורטים על פי הנבל הסד מעלי והמון שירי ביום אבל
שאויל ישאלו באבל על מורי מנודי וספסרי יצא מתוך מאדי
מאז המכליג שוד בהיותי יעה הפיל שני עמודים יכין ובעיז : ז
צ דה כמבכירה אחותני חיל כילודה שלמיה הלך לשכון בערפל
משלחן הערוך לתורה ולתעודה עשו מטה וארון לכוד אופל בית
מילוא הרחף במרץ ניכרך פרץ על פני איכה תפארתי מראשתי
השליך ארץ :

ל מנצח על מות לבין להזכיר לנטעי נאמנים הקרוים בנים. כרגל
נשמתו בצדק יזכיר במקום קדוש יהלכו על קברו שונים בהספד
וכבבוד רכך אל תתעצל אז דוח סמרום יערה ויאצל וינתם אותנו
ממספד בית האבל אוכיריד וכא לציון גואל :

כל אלה היו מפורזים בערי אשכנז

ואלה הם הרבנים המפורזים באיטליאה מכל הלשונות הרב ר'
אברהם בן ספרדי ר"י כבולוניה והרפיס ס' החסידים ועשה
פירוש לשאלות דר' אחא ר' עובדיה רספרדו שם החב' ס' אור ה'
ופי התורה ושניהם סחו שנת שיי. הרב ר' מאיר קצינאלבונג ר"י
בפדחה תב' שית ומת שנת שיי. ר' יהודה בנו בוניציאה הרב ר'
יוסף אוטלינגו אשכנז ר"י בקרמנה ומת שנת שיל ר' משה בזולו
ר"י בלמרקת והלך לאיי ומת שנת שיי בן ס' שנים ר' יעקב מנטינו
חכם ורומא והעתיק מורה הנבוכים בלשון לטינו ר' עזריאל
סרמטוי ר"י באסקלי ונפטי בפיסארי שנת שביים ר' יוחנן טריויש
שעשה פי' מחזור סליאני ויש לו קבלה שהיה מגזע רשיה ר' יצחק
דלטיש ר' יעקב פינצי מרקאנטי ויש לו קבלה היותו מגזע חכם
ריקאנטי. הרב ר' אברהם מרוינג ור' ישראל אחיו ר"י בפדירה
ואלו הג' באונים היו רבותי וסמכוני באשישות תורתם כידם ממש
הטהורות בברכתם על ראשי רבי יהודה אדרנטיל ר"י באנקונה.
הרב ר' צמח דמילי הרב ר' אליא בנו במנטובה ר' בודך תוקישו
בפדירה ר' משה ור' דוד ור' יהודה פרוינצטל אחים ר"י במנטובה.

ר' יצחק ממונצלני בבולוניא ר' יהודה דליפיאטילי ובנו ר' יצחק
 ברומה ר' אברהם בן החכם ר' יצחק בן החכם ר' יחיאל דפיסא
 מת בבולוניא שנת שי"ד ר' אליא מגולה שם. וקבלתי מוקני הדור
 כי בהיות ר' יחיאל דפיסא הנזכר בפיסא אשר בטוסקנה חף חים
 הגדול בהיותו בגלות ספרד שנת רנ"ב ברחו משם יתורים רבים
 ובאים לאיטליא כדי לעבור אל הגרמה הי' זה זקן מקבל כלם עניים
 ועשירים ומכלכלם ומלוח אותם על יד עם הספקות ומזונות בכל
 המצטרך ואזמרים שבזכו בזה סך רב ויהי היום הגיעו בביתו ד'
 זקנים הבאים מהגולה חכמים גדולים ובראותם את עושר כבוד
 תפארתו ונפשו החסידת והנדיבה שעשו לכל הגלות הזה שאלו ממנו
 מה בקשתו מהבורא והשיב חכמת הבנים ויאמרו לו במח בה' שיצא
 חזק שנה בן מחליצך אשר הוא יתחכם מאד ותקראתו אברהם לסימן
 שעשית חסד עם זרע אברהם ויצא מבן בנו זה הגאון ר' אברהם
 דפיסא שהיה גבר בגוכדין בכל המושכלות ומת בחצי ימיו והניח
 בנים בעושר וכבוד ושמעתי שחבר חברו ועדין לא נתגלה הגאון
 ר' דוד שמואל פיסקרולו התחיל לנהוג נשיאותו בלומברדיא שנת
 הש"ל הרב ר' פנחס אליה ממולי הרב ר' יהודה מוסקטו והרב ר'
 שמואל נורלונגין והרב ר' משה מנורצי ר"י במנטוזה. השר דון
 שמואל אברבנאל יצא מנפולי בשנת ה' אלפים שי בעושר יותר
 ממאתים אלף ציקוני כחמד ה' עליו ובימיו נתעשר השר ר' אלחנן
 מפאנו בבולוניא והשיג עד סך הנזכ' גם הוא. הרב ר' דוד בן השר
 דון יוסף ר' יחיאל והוא דור עשירי לשלשלת משפחתינו היה בראש
 גולים מליסבונה עם אביו ואחיו ואחר פטירת אביו בפירצה והליכת
 ר' שלמה אחיו להגרמה גלה בעיר רוינה ואח"כ בעיר אוימולה ושם
 נטע אהלו עם בניו והיה חכם גדול בתורה ופלוסופיא דקדוק ושירים
 לא קם כמוהו בדורו חבר תבורים וקצורים על חכמת הדקדוק
 ופלוסופיא והגם בידי. ובחצי ימיו קתלות קדש שבמלכות נפולי
 בחרו בו וקראוהו להיות עליהם ר"י שופט ודיק עליהם ושם היה
 כ"ב שנים עד גלות ישראל מארצות ההם וישב לאימולה אל ביתו
 שנת ה' אלפים שין בשנת שי"ג עלה אל האלקים ויהי לו כ' בנים
 ישדה הוא זראשון ומת בחצי ימיו בלי זרע של קיימא. הרב דון יוסף
 בן דון דוד ר' יחיאל בנו השני והוא דור י"א לשלשלת משפחתינו. והיה
 כמעט אמו כשיצאו הוריו מליסבונה כאשר הראה בס' דברי הימים
 לתולדות בני יחיאל. ובהיותו באימולה הרביץ תורה לק"ק כל ימי
 חייו והיה חכם כולל בכל החכמות וחב' ס' תורה אור ופי' כל כתובים
 כאשר נדפסו בבילוניא חב' ס' דרך חיים אשר היה מפרש סך

רב ממדרשי הגמ' וס' גר מצוה שהיה מפרש בו כל המצות וטעמם
 ובעונותינו נשרפו אלו השני חבורים בפדווה שנת שי"ד בשבגה
 לרוב לחץ השוטרים עם ג' תלמידים שקי' לו שם ועם ספרים אחרים
 ולא נותר אצלינו מאלו השני חבורים רק קצתם שמצאתי קנטריסים
 בבית מדרשו של הרב א"א הזה ולרוב למודו יומם ולילה השיגוהו
 חלאים רעים ונאמנים עד שנפטר לעולמו בן מ"ה שנים שנת ה'
 אלפים רצ"ט ואחרי פטירתו כמו י' שנים שלחנו עצמותיו אל צפת
 כאשר צוה לנו ונקברו ע"י הגאון ר' יוסף קארן ויש בידינו ראייה
 מינה. זה הרב ר' יוסף אבי זללהיה הניח שלשה בנים וד' בנות
 ואנחנו בניו עם המעטירה מ' אביגיל ה' יחיאל הודתנו השיאנו הבנות
 ארבעתן בכבוד ברוך ה'. דון דוד הוא הגדול וזמ' בן חמשים שנה
 והניח בן קטן ושמו אחיקם הרב ר"י היה השלישי אשר למד בפדווה
 בססודיאי שלחה ובתורה הקדושה יצק מים ע"י הגאון ר' מאיר ר"י
 שם ונכתר ברפא' שנת שי"ז בכבוד גדול לא נעשה
 כמנהג לשום יהודי ונשא אשה בבולגריה ומת שם בן
 שלשים ושתיים שנים שנת ה' אלפים שי"ב ולא הניח בנים
 זכרים אלא בת אחת ושמה אביגיל. אני גדלי' בן הגאון דון יוסף
 הייתי בן שני לו אשר להפקת רצונך חברתי זה החבור זולת חבורים
 אחרים אשר חברתי על שם אחיך ויצאי חלצי כלכם בדוכי ה'
 למען יהיה שמו נקרא עליכם תמיד כבוד הארבעתי כוונת כל אחד מהם
 בס' דברי הימים תולדות בני יחיאל ועתה מה לא אמנע מלהודיע
 בקיצור כוונתם למען לא ימושו מפ"ך ומפי זרעך עד עולם. הראשון
 נקרא אבות לך יחיאל ויש בו כמה פשטים שקבלתי מאבותי והשי"ת
 נתן לי לשון למודים והתחלתיהו בבחרותי קודם שנשאתי אשה
 באימולא. השני נקרא ספר יחיאל והוא זה וכוונתי בו להודיע שלשלת
 הקבלה מתורת משה רע"ה עד היום והתחלתיהו ברבינה על שמך
 שנת שי"א. השלישי נקרא ס' הדרשות דר"שתי ברבים בכמה מקומות
 באיטליאה התחלתי לכתבם על ס' בשנת שי"ב על שם ר' משה
 בני וכיום הזה הם סך ק"ף. הרביעי נקרא ספר דברי הימים לתולדות
 בני יחיאל וכוונתי להודיע שלשלת זרענו מתחיל מדון יחיאל הראשון
 בשנת ד' אלפים תרנ"ז עד היום אשר הדשתיהו ומלאתיהו יותר ממה
 שהיה כתוב ביד זקננו וזה לפי שמצאתי חדושים ביד קרובינו
 העומדים בשלגיקו וקוסטנטינו וכתבתים בו עם הקדמה יפה לחבור
 שלא היה מאז והתחלתיהו על שם ר"י בני שנת שי"ז. החמישי נקרא
 משלי שלמה וכוונתי בו לתת פתרון לכל מיני התלומות והתחלתיהו
 באימולא על שם ר' שלמה בני שנת שי"ז. הששי הוא ס' שבו

פירשתי כל המלות זרות הנמצאות במחזור ספרדי והתחלתיהו ע"ש ר' דוד בני שנת שכ"ב בקודניולת השביעי נקרא סי' חנוך וכוונתי לתת טעם ופתרון לכל מיני שרשומי הידים והפנים ובני אדם והתחלתיהו בפייסארו ע"ש בני ר' חנוך שנת של' השמיני נקרא סי' גדליה וכוונתי בו לדרוש פסוקים הרבה שבתורה שבכתב מאמרים שבתורה שבעל פה עם פשטים יפים וצחים והתחלתיהו ע"ש ר' גדליה בנך ועל שם כל יוצאי חלצי אשר בשמי יכונה והתחלתיהו בפייסארו שנת של"ה התשיעי נקרא סי' בית אמונה וכוונתי בו להראות מעלת התורה ומעלת מרע"ה והתחלתיהו שנת של"ז באלכסנדריה על שם ר' גדליה בן אוקמילה בתי ה"י נקרא סי' הר סיני וכוונתי בו לפרש חלוף הדברות שיש בפרשת יתרו ופרשת ואתחנן ולבסוף אני עושה חילוק המצות הנהוגין לעוה הוצה לארץ עם דרך נאות ויפה והתחלתיהו באלכסנדריאה אדר של"ז על שם ר' משה בן מי קמילה בתי האחד עשר נקרא עין המנין וכוונתי בו לפרש טעם מבוי ישראל והכופר וצ"א על עין הרע והתחלתיהו על שם ר' משה גדליה בן ר' יהודה בני בקסטילמו שנת של"ז השנים עשר נקרא סי' המשכיל וכוונתי בו ויכוח ופלפול בין יצר הטוב ויצר הרע על עסקי התשובה ודינים על מצות ר"ה וצ"ב והתחלתיהו בקיירי שנת של"ח ע"ש ר' משה בנך השלשה עשר נקרא סי' הללויה וכוונתי בו לפרש בדבור רחב מן ברוך שאמר ע"י סוף שמונה עשרה התחלתיהו בקיירי ע"ש הז"ר מנהם סיני לנת של"ח הי"ד נקרא סי' נח וכוונתי בו לפרש ברכת יעקב שנתן לבניו ומיתתו ומיתת יוסף עם למוד ענייני הספד ובכיה ונחמה והתחלתיהו באלכסנדריאה שנת של"ח על שם ר' נח בן ר' יהודה בני החמשה עשר נקרא סי' האושרים וכוונתי בו לפרש כל מזמור אשרי תמימי דרך והתחלתיהו שנת השל"ט בקסטיליטו על שם ר' דוד בן ר"י בני הששה עשר נקרא סי' מוסר וכוונתי בו להבין קיצור רוב המכתרים שדברו על דרכי התשובה ואחריו חברתי זידי יפה מאד והתחלתיהו על שמי שנת השמ"א בכפר פומא הי"ז נקרא סי' הלמודים וכוונתי בו לפרש הרבה אגדות ומדרשים קשים ורחוקים מפשטים אשר מצאתים בס' עין ישראל וספרים אחרים והתחלתיהו כפומא שנת שמ"א ע"ש הגאונים א"א חקני וצ"ל השמונה עשר נקרא סי' דרכי נועם וכוונתי בו ללמד הדרך הטוב שצריך לאדם להחזיק כל ימי חייו למען יזכה אל האושר האחרון ונכנס בזה כ"ד דרושים על פרשיות התורה והתחלתיהו בפומא שנת שמ"ב הי"ט נקרא סי' הפרשיות וכוונתי בו לתת טעם אל כל הפרשיות שבתורה שהם תרס"ט למה זאת פתוחה וזאת סתומה

וכן לתת טעם למה נסמכו זו לזו והתחלתיהו באלכסנדריאה בסלון
 שמיג העשרים נק' מועד קטן וכוונתי בו לדרוש בכל מועד שבשנה
 איזה דרושים קטנים מתועלת הקהל מעניינא דיומא התחלתיהו
 באלכסנדריאה שנת שמי"ה על שם דוד בן החי"ד יוסף בני יצ"ו.
 אשר כל אלה החבורים בינינו כפי חברתים לא יסלותי ולא שקטתי
 יומם ולילה עד שקשרה נפשי באהבתם מאד. העשרים ואחד נק'
 עץ חיים וכוונתי בו להשיב אל כל מיני ספקות אשר יוכל האיש
 לשאול על עסקי החיים המתים והתחלתיהו שנת שמי"ו על שם
 חננאל בן ר' יהודה בני יצ"ו. ועתה הנני עורך לפניך בני היקר
 מנין ושם וסדר כל הדורות אשר היו בעולם מיום הבריאה עד דורנו
 זה וזה להקל אליך ידיעתם. וגם שלהיותי עתה בחתימת עיקר הס'
 טוב לראותם בחשבון צודק וקצר והם אדם שת אנש קינן מתללאל
 ירד הנוך מתושלח למך נח שם ארפכשד שלח עבר פלב רעו שרוג
 נחור תרה אברהם יצחק יעקב יהודה פרץ הצרן רם עמינדב נחשון
 שלמון בועז עובר ישי דוד שלמה רחבעם אסא יהושפט ירם אחויה
 יואש אמציה עוזיה יוחם אחז חזקיה מנשה אמון יאשיה יהויקים
 יהויכין שלתיאל דובבל משלם חנניה ברכיא חסדא ישעיה עובדיה
 שמעי' שכניה צדקיה נתן הונא נחום יוחנן שופט ענן נתן נחמיה
 עקיבא הונא הונא זוטרא גוריה זוטרא יעקב מיקם נחמיה אבדימי
 פנחס חצוב היה אחרון הנמצא בכתובים שהיה באמת ובאמונה
 מורע הקדש של דוד המלך. וקשה בעיני כי ראיתי שני אחים
 נחשבים כי דורות כמו יהויקים אחז יהואשו וצדקיהו אחזו שהם
 נמנים ג' דורות והיה ראוי לחשוב אותם דור א'. וכן מר הונא
 ומר עוקבא ואבא שהיו אחים ונמנו גם הם ג' דורות וכן אחרים.
 עם כל זה אשר כתבתי הם דברי סדר עולם וכן בסדר עולם מביא
 שמעיה אחז שכניה וכן מביא עדיה אביו של חזקיה ובסדר עולם
 זוטא מביא שמעיה קודם שכניה וכן אומר שכניה בן שמעיה אביו
 של חזקיה ובסדר עולם זוטא אינו מביא נעריה וי"א כי הלל הזקן
 היה אחיו של חזקיה האה ואני לא ידעתי להכריע ובהיות כי כאשר
 אמרתי בראשית הזכור הזה שאה"ל היונו יציר כפיו של הקב"ה.
 וראוי להאמין שהיה כפי בטבעיות אלקיות המושכלות מתורת משה
 אשר נבראת קודם העולם כאשר דרשו חז"ל פ' ואהיה אצלו אמון
 איך אדם הראשון היה משכיל בתורת משה בגלויים ונסתרים ככל
 האפשר לבן אדם ובמדרגת מרעיה והוא מסרה אל שח הנולד בצלמו
 ובדמותו. ומהם נשתלשל אל נח ואברהם הרעם שבמצרים עד מתן
 תורה שאו היית מסרה בגלוי ובסוממי גדול אל משה ואל כל

ישראל ומהם מדור אל דור עד דורנו זה ובאופן שאי אפשר להכחישנה אפילו בנקודת חידוּק או י' קטנה ואפי' שהרחבתי עד השתא הדבור בזה בכמה אופנים חדשים באורך ובקצרה.

עתה בחרתי להציג לפניך בקצור תקצורים כל סדר קבלת התורה למען יהיה ערוך לפניך במראות הצובאות זך ובהיר כשמש. כבר הזכרתי אליך מאמר הזיל שאמ' בפ' יש בחלוין נ' קפלו את העולם מתרשלה ראה אדם שם ראה מתרשלה יעקב ראה שם עמרם ראה יעקב אחיה השילוני ראה עמרם אליהו ראה אחיה ועריין אליהו קיים ואין ספק שלהיותם כל א' ראש לדורו וקבלת התורה תלויה עליהם כי למדו זה לזה כל התורה שהיתה ביד אדם וכיד מרע"ה. ועתה אציג לפניך פרטי הדורות משלשלת הקבלה מתורת משה שבכתב ושבע"פ. אדם חי תתקיל שנה ומת בשנה נ"ו ללמך. שת חי התקייב שנה ומת שנת קס"ה ללמך. אגוש חי התקיה שנה ומת שנת רס"ו ללמך קינן חי התקיי שנה ומת שנת קע"ט לנה מהללאל חי התציה שנה ומת שנת רל"ד לנה ירד חי תתקייג שנה ומת שס"ו לנה הנך חי שס"ה שנה ויתולך שנת קי"ג לנה הוא קבר אדם וחיה אחריו נ"ז שני' מתרשלה חי התקסי"ם שנה ומת שנת תי"ד לנה. למך חי תשע"ז שנה ומת שנת תקי"ג לנה. נח חי תתקי"ג ומת שנת שני' לאברהם. שם חי תי"ד שנה ומת שנת נ' ליעקב. ארפכשד חי תלי"ח שנה ומת שנת מ"ח ליצחק שלה חי תלי"ג שנה ומת שנת נ"ד ליעקב עבר חי תס"ד שנה ומת שנת ע"ה ליעקב פלג חי רל"ט שנה ומת שנת מ"ח לאברהם רעו חי רל"ט שנה ומת שנת ע"ה לאברהם שרוג חי ד"ל שנה ומת שנת ק' לאברהם נחור חי קמ"ח שנה ומת שנת ק"י ליצחק תרח חי רי"ה שנה ומת שנת ל"ה ליצחק אברהם חי קצ"ה שנה ומת שנת ט"ו ליעקב יצחק חי קי"פ שנה ומת שנת נ"ו ללוי יעקב חי קמ"ז שנה ומת שנת נ"ה ללוי לוי חי קל"ז שנה ומת שנת קי"ז קודם יציאת מצרים. קהת חי קל"ג שנה ומת שנת ק' קודם יציאת מצרים. עמרם חי קל"ז שנה ומת שנת ל' למשה משה חי קי"ב שנה ובן פ' שנה ה' כשקבל התורה והוא שנת ב' אלפים תמיח לבריאת העולם. יהושע חי קי" שנים ובן פ"ב שנה קבל התורה ממש רבינו עליו השלום שנת ב' אלפים תמיח פנחס לא נודעו ימי חייו כי האריך ימים מאד והוא קבל מיהושע שנת ב' אלפים תקי"ז לבריאה שבשנה והיא מת יהושע. עלי הכהן קבל מפנחס שנת ב' אלפים תח"ל. שמואל הנביא קבל מעלי שנת ב' אלפים התע"א אחיה השילוני אפילו שהיה מיוצאי מצרים קבל משמואל שנת ב' אלפים תתפ"ב. אליהו הנביא קבל מאחיה שנת שני אלפים

תתקט"ב. אלישע קבל מאליהו שנת ג' אלפים וסין לבריאה ואז
 נסתלק אליהו וי"א שהיה שנת ב' אלפים תתקצ"ז וי"א שנסתלק שנת
 ג' אלפים ט"ו יהודע הכהן קבל מאלישע שנת ג' אלפים נ"ה
 זכריה בנו קבל מאביו שנת ג' אלפים ס"ז וי"א ע"י תושע הנביא קבל
 מזכריה שנת ג' אלפים צ"ע עמוס הנביא קבל מהושע שנת ג' אלפים
 ק"י ישעיה קבל מעמוס שנת ק"מ. מיכה קבל מישעיה שנת ק"ס
 יואל קבל ממיכה שנת ק"צ נחום קבל מיואל שנת ר"ט חבקוק קבל
 מנחום שנת רפ"ד צפניה קבל מחבקוק שנת רפ"ה ירמיה קבל מצפניה
 שנת שי"ד והחרבן היה שנת של"ח ברוך קבל מירמיה שנת ג' אלפים
 שי"ג. עזרא הסופר קבל מברוך בבבל שנת ג' אלפים ש"ע. והיה הוא
 יחד עם ק"כ חכמים ונביאים ונקראים אנשי כנסת הגדולה שמעון
 הצדיק היה משירי כנסת הגדולה וקבל מהם שנת ג' אלפים ת'.
 אנטיגנוס קבל משמעון הצדיק שנת ג' אלפים תר"ו יוסי בן יועזר
 ויוסי בן יוחנן קבלו מאנטיגנוס שנת ג' אלפים תצ"ק שהיה ג"ב
 לבנין בית שני יהושע בן פרחיה ונתאי הארבל קבלו מהם שנת ג'
 אלפים תק"ס שהוא שנת קנ"ב לבנין וכמו ס' קודם מלחמות יון
 יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם שנת ג' אלפים תרכ"א
 לבריאה שהוא ת"ג לבנין הבית הראשית מלכות חשמונאים, שמעיה
 ואבטליון קבלו מהם שנת ג' אלפים תשכ"ב שהוא שנת שדי לבנין
 הבית הלל רשמאי קבלו מהם שנת כמו ג' אלפים תשכ"ח שהוא שנת
 ש"כ לבנין ונמשך קבלת זה הדור מאה שנה שהיה עד חורבן בית
 שני ומעט קודם וזאת הקבלה עמדה ביד זרע הלל אלו הק' שנים
 שבהם שמעון בן הלל ורבן גמליאל נכדו. ור' שמעון בן גמליאל
 שנהרג בחורבן עם כל זה הלל זקנם חי ק"כ שנים במשך זרעו הזה
 עד שהוא ראה רבי יוחנן בן זכאי שגם הוא הזקין מאד עד סך ק"כ
 שנה באופן שהלכת הקבלה מיד הלל זרעו ליד רבי יוחנן בן זכאי
 פה אל פה ו' דורות תנאים. ר' יוחנן בן זכאי קבל מהלל זרעו קודם
 תשלום תחרבן והיה נשיא ג' שנים אחר חורבן שהיה שנת ג' אלפים
 תתכ"ח שהוא ת"ו לבנין. רבן גמליאל בן רשב"ג שנהרג בחורבן קבל
 מרבי"ז בשנת כמו ג' אלפים תתמ"ג וי"ב שנים אחר חורבן ר"ע קבל
 מר"ג שנת כמו ג' אלפים תתס"ט וכמו ג"ב לתרבו"ג רשב"ג השני קבל
 מר"ע בשנת כמו ג' אלפים תתצ"א לבריאה. רבינו יהודה הנשיא שנקי
 רבינו הקדוש קבל מרשב"ג אביו שנת כמו ג' אלפים תתקכ"ל ליצירה
 וצ"ב לחורבן ר' חנינא בן ר' חמא קבל מרבינו הקדוש שנת תתקכ"ט
 וק"ג לחרבן. ר' דורזת אמוראים רב בסורא ושמואל בנהרדעא קבלו
 שנת ג' אלפים תתקצ"ט לבריאה. ר' יהודא בנהרדעא ורב הונא בסורא

קבלו שנת ד' אלפים י"ד, רב חסדא בסורא ורבה בר נחמני, קבלו בשנת כמו ד' אלפים ג' אבוי כהנא דבא במתחא קבלו שנת כמו ד' אלפים פ"ה, רב נחמן בפומבדיתא ורב טפא בסורא קבלו כמו בשנת ד' אלפים ק"ג, רב אשי בסורא, ורב זביד בפומבדיתא, קבלו שנת כמו ד' אלפים קכ"א, מרימר בסורא ורב גביהה בפומבדיתא קבלו שנת כמו ד"א קפ"ה, ה' דורות, רבנן סבוראי, רב יוסף בפומבדיתא, קבל מהם שנת ד' אלפים רל"ה, רב אחאי בפומבדיתא ורב פינא בסורא קבלו שנת ד' אלפים ר"ע, רבא בר חנן בפומבדיתא קבל שנת ד' אלפים שמט ר' יצחק בפומבדיתא קבל מר' חנן שנת ד' אלפים ש"ס ר' הונא בסורא, ומר רבא בפומבדיתא קבלו כמו בשנת ד' אלפים ש"ע, ה' דורות גאונים ר' חנינא בפומבדיתא ורב הונא במתא מחסיא קבלו כמו בשנת ד"א ת"מ ר' יעקב בפומבדיתא ורב יהודה במתא מחסיא קבלו כמו בשנת דת"צ רב מרי בפומבדיתא ורב יהודה במתא מחסיא בשנת כמו ד' אלפים ת"ק, בר אבא בפומבדיתא קבל שנת ד' אלפים תקנ"ג, רב יוסף בפומבדיתא, ורב הילאי במתא מחסיא קבלו בשנת דתק"ג רב מרי בפומבדיתא ור' יצחק במתא מחסיא קבלו כמו שנת דתרמ"ה, רב אהרן בפומבדיתא ורב נחשון במתא מחסיא קבלו כמו שנת דת"ש רב שרירא ורב האי בנו כהנא דבא ורב סעדיה במתא מחסיא שנת דתשי"ב, רב יהוסף הלוי קבל בשנת כמו דת"ח בספרד, רב יצחק אלפסי קבל בשנת כמו דתת"ג מפ"ס וספרד, הרמב"ם בספרד ורש"י בצרפת קבלו כמו דתת"ק, רשב"ם ור"ת ור"ב"ם אחים צרפתים קבלו בשנת כמו ד' אלפים תתק"כ, סמ"ג והרמב"ן ספרדים קבלו בשנת דתתק"ג, הרשב"א מפרווינצה והר"ף מספרד קבלו בשנת כמו ה' אלפים הרא"ש אשכנזי והרלב"ג ספרדי קבלו בשנת כמו ה"א ג' ר' יצחק ספרדי ורב ישראלין אשכנזי קבלו בשנת כמו הק"כ, רב יוסף ור' יעקב ספרדים קבלו בשנת כמו ה' אלפים ר"ג והר"ק בצפת והר"קל בקוסטנטינה ושלונקי והרשד"ם בשלונקי קבלו בשנת כמו ר"ש.

משה כתב ספרו וספר י"א ופרשת בלעם יהושע
 כתב ספרו וז' פסוקים שבסוף התורה ויש אומרים ה"ת קוראם
 ומשה כתב ברמ"ב, עמואל כתב ספרו וספר שופטים וספר רות, דוד
 וז' זקנים כתבו תהלים, וחזקנים היו אדם, אברהם משה, דוד,
 שלמה, אסף הימן ידותן ג' בני קרה ועזרא ויש דעת
 אחר במדרש שיר השירים ודע כי מתחלת המזמורים בעשר מיני
 והתחלות הם אשרי, מזמור שיר, רנן משכיל מכתם תפלה ותהלה הודו

הללויה והיו מזמרים בעשרה מיני זמר והם שמינית נחילות גחיה
 נגינות עלמות שושנים שושן אילת. יונת אלם. מחלת. המזמורים הם
 קינ וי"א קמ"ט בהשים למה רבשו עם אשרי א' וי"א שהם קמ"ז
 כמספר ימי יעקב זה בהשים הב' מזמורים ראשונים שיהיו א' וחמשה
 ברכי נפשי במזמור א'. ישעיה כתב ספרו ומשלי ושיר השירים
 קהלת. ירמיה כתב ספרו ומלכים וספר קינות.
 אנשי כנסת הגדולה כתבו ספר יחזקאל ומרי עשר ודניאל
 ומגלת אסתר. עודא כתב ספרו ויחוס דברי הימים עד זלו אחים
 פרשה כ"ח. נחמיה כתב משם עד תשלום ספר דברי הימים כנראה
 כל זה באר היטב בב"ב ס"ק ויש שם חלוקי דעות ע"ש. וראוי שתדע
 כי אומות העולם הרבו לכתוב ספרים אחרים בקובץ ספרי הקדוש
 אשר אינם בידינו ואומרים כי מצאו קצתם בלשון כשדי וערבי ויוני
 ובחרתי להציגם לפניך למען תדעם ספר טוביה אומרים שהיה בימי
 גלות בבל וכוונתו לספר צדקותיו ונביאותיו ומראה מלאך רפאל
 אליו ומשבת היווג והצדקה. ספר החכמה הנקרא ספייניאגאה
 ואומרים שכתבו שלמה. וי"א שהיה פילון היהודי בבית שני. וכוונתו
 סדור הנהגת השרים והדיינים ושנאת ע"א וע' רמב"ן בהקדמה לפי
 התורה מזכירו. ספר איקלסיאסטיקו אומרים שכתבו יהושע בן סרוק
 וכוונתו לדרוש להמון שיקשיבו לקול שופטיהם ושריהם ושיפעלו
 מדות טובות ומשבת החכמה והאנשים הצדיקים. ספר ברוך וכוונתו
 להתנבא לישראל הגולים בבבל שישובו לירושלים ומה שיהיה באתרת
 הימים. ספר יהודית הנק' יודישה וכוונתו לספר איך היה מעשי
 הצלת ישראל מיד יוונים. שני הספרים אחרונים מעורא יתר מהשנים
 שהם אצלנו. וכוונת ספר ראשון הוא ספור פסח שעשה יאשיה
 בירושלים ומדעו אחריו וגלותם בבבל. ומספר פלפול שהיה בין ג'
 בחורים לראות מי הוא יותר חזק אם היין או האשה או האמת או
 המות. ואח"כ מספר ענייני בנין הבית שני וגרוש הנשים בכריות.
 וכוונת ספר שני הוא להגיד שנית כל הכתוב בכל הספרים ראשונים
 בלשון קצר. ומס' גבורות עזרא. ואחרונים שיש ספק אם אלו הב' ס'
 חברים עזרא. ספר מביאי נחלק לג' ספרים וכוונתם לספר מלחמותם
 עם היונים מן ספר אריסטיאה וכוונתו הוא ספור איך מלך מצרים הנק'
 שולומיאאו שלח לאלעזר כ"ג שישלח אליו זקנים להעתיק התורה
 מעברי ללשון יווני. ואיך היה כל הענין הווא באורך וכבר הארכתי
 בזה לעיל במקומו ס' שושנה וכוונתו הוא לספר מעשי ב' זקני שופטי
 בקשו לאונס' היא לא רצת' והזקנים גזמו אות' להלשינ' שרצ' לנ'
 עם בחור ודניאל הצילה והיא היתה בת חלקיה אשת יהויקים הכהן.

ולפי שיש בין האמנות ריבון והרעומות נבד היהודים באמנם שקדמונינו זיימו קצת דברים בנבואות וכו'. לכן אמרתי להודיעך דברי ראש התכמי' והקרושי' שבהם הנקרא ס' אנוססין האומר בספרו הנק' עיר אלקים ספר ט"ו פ"ב. אלו הדברים אין להאמין שהיהודים עם מפורז ומפורד יכלו להסכים על זיוף הספרים אשר אצלם העולים כלם לסגנון א'. ויזנח ג"כ שיוכלו עשוהו הלא הוא רחוק לחשוב כי בקצאתם בורים זיימו לעצמם ספרים קדושים כהמה וכן אומר בס' י"ה פ' מ"ג כי אחרי הנוסח העברי אשר כבודו לעולם נשמר העתקת' השבעים משוכחת מכל וולתם וכן בפ' מומד מ' מכנה אותנו ארגז הספרים. וכזה כתב החכם אקוינו בפירושו לאגרת הרומיים פ"ט וכן אליסנדרו דיאמולה חכם גדול בתורת הקסרים כתב בעצמו חלק ו' מספריו ס' רל"ג מגין בעד היהודים אשר נמצאו בספריהם דברים שלא יתבנו

מספר השנים מכל הספרים בראשית משנברא העולם עד שמת יוסף אלפים ובי' שנים. שמות משמת יוסף עד שנה שניה מיצאת מצרים שהקים המשכן ק"מ שנים ויקרא שנקרא תורת כהנים לפי שכל המצות השייכים לכהנים כגון קרבנות וסוואה וכו' וצא כתובים בו היה משהקים המשכן עד החדש השני נמשך ח' חדש. במדבר שנקרא חומש הפקודים לפי שיש בו מספר בני ישראל נמשך מא' לחדש השני עד מ' שנה שהיה ל"ח שנים ט' חדשים. אלה הדברים והוא ס' משנה תורה לפי שבו מזכיר רוב עסקי היהודים רוב המצות. נמשך מעשתי עשר חדש עד החדש הראשון באחד לחדש שהיו ע' יום צא מהם ימי אבל משה ל' יום וג"י שהכינו להם צידה לדרך הרי ל"ג יתרי' ל"ו יום. יהושע משבאו ישראל בארץ עד שמת יהושע כ"ו שנים. שופטים מעתניאל בן קנו עד שמת שמשון שכ"ד שנים משכהן שמואל משכהן עלי בשילה עד מיתת דוד צ"ג שני'. מלכים משמלך שלמה עד חרבן בית ראשון תל"ג שנים. ט' חדשים י' ימים ומצאתי בס' ישן שהאמת הוא תי"א שנים ו' חדשים י' ימים. ישעיה מצויה יותם אחז חזקיה עד שנת א' למנשה קי"ד שנים. ירמיה סן י"ג שנה דיאשיהו עד חרבן בית ראשון מ"א שנים ו' חדשים י' ימים. יחזקאל מן שנה חמישית לחרבן וגלות יואיכין כ"ו שנים. תרי עשר מעזיה המלך עד שבא אלכסנדר מוקרון שכ"ו שנים דברי הימים משנברא העולם עד כורש מלך פרס שצוה בנין בית שני ג' אלפים שצ"א דניאל ועזרא מחרבן בית ראשון ובנין בית שני ע' שנים (משנה) מחרבן בית שני עד תבור המשנה ק"כ שנים. הש"ס ירושלמי מהבור המשנה עד רבי יוחנן שהיבר הש"ס

ירושלמי פי' שנים שהיה ר' שנים לתרבן וי"א קי"פ שנים שחבר ש' שנים לתרבן. הבבלי מחבור המשנה עד תחימת הבבלי שיי"א שנים. דע כי תקנו תזיל בבי"ב שסדר כל הכ"ד הוא בזה הדרך. תורת משה ראשונה. ואח"כ נביאים ואח"כ כתובים. וסדר הנביאים הוא יהושע שופטים שמואל מלכים ירמיה ישעיה יחזקאל תרי עשר וסדר כתובים הוא רות תהלים איוב משלי קהלת שיר השירים קינות אסתר דברי הימים ושם נותנים טעמים וסכרות. אמנם בעלי המסורה הקדימו ישעיה לירמיה ויחזקאל לפי שהיה קודם וכן נמצא בסדר הספרדים אבל האשכנזים וצרפתים מסדרים כדברי הגמ'. ובעלי המסורת סדרו כתובים בזה הדרך ד"ה תהלים איוב משלי רות שיר השירים קהלת קינות אסתר דניאל עזרא וכוה מסדרים הספרדים אבל האשכנזים מסדרים תהלים משלי איוב ה' מגילות דניאל עזרא ד"ה וה' מגילות כפי סדר קריאתם בבנסת דהיינו שיר בפסח. רות בשבועות קינות בש' באב קהלת בסוכות. ומגלת אסתר בפורים. ודע שבעלי המסורת הפליגו להשתדל בתורה מאד, הביאו במינוי כל הפסוקים והתיבות ואותיות מכל הכ"ד עד כי ידעו שר מנחם חצי התורה באותיות. ודרש דרש משה חצי התורה בחיבות. וישם עליו את החזן חצי התורה מהפסוקים. ולהיות כי נמצאו בתורה מעשים וענינים שהיו והמשרות והפסוקים המספרים ענינם הם מוקדמים ומאוחרים זה לזה כהרתי להציג לפניך הדברים כפי זמנם בקצור ע"ד סדר עולם אשר לכל הפרטים מביא ראיה. ולהיות כי אין ביד כל אדם הספר ההוא אמרתי כי טוב לכתוב אליך גם את הדבר הזה ביום ט"ו ניסן נתראה השכינה בסנה ודבר עם משה ז' ימים רצופים ובסוף השנה ה"ה יום ה' י"ד ניסן שחטו ישראל את הפסח ובלילה הבאה היתה מכת בכורות. וביום ו' ט"ו יצאו ישראל ממצרים. ב' ימים הלכו לסוכות ולאיתם ולפני פי החירות. כד' ויוגד למלך מצרים כי ברה העם. בה' וששי רדפו מצרים. בלילה נכנסו ישראל בים האחרים המצריים שנטבעו ביום ה' בבקר שהיה יום ז' ליציאת מצרים ואחרון לפסח יצאו ישראל מהים וראו המצרים נטבעים אמרו שירה והלכו למרה ושם קבלו עד י' מצות וילכו לאלים ומשם למדבר סיני, הוא אלוש. ושם הגיעו ביום א' ט"ו אייר ועד היום שהוא אכלו עוגות הבצק שהוציאו ממצרים שהיו ט"א טעודות. ואז קבלו מן ושלז ועמדו ז' ימים וקבלו השבת והבאר ונלחמו עם עמלק. משם נסעו יום א' ר"ח סיני ובאו למדבר סיני ומצאו עליו ענני הכבוד ומשה עלה ביום כ' לחדש בהשכמ' ובו ביום בא לעם ובהשכמת יום ג' לחדש עלה להר להגיד דברי העם ואז צוהו לך אל העם וקדשתם והיו נכונים ליום

השלישי שהיה יום הששי לחדש שהיה יום שבת והיה בו קול שופר ונגש משה אל הערפל וקבל י' הדברות והעם שמעו אנכי ולא יהי לך. ואחרי הדברות נקבצו זקני העם ואמרו למשה דבר אתה עמנו וכו' ומשה נגש אל הערפל ויעמדו העם מרחוק ונאמר להם אז אתם ראייתם כי מן השמים דברתי עמכם ופי' משפטים ופי' הנה אנכי שולח מלאך ואחד שירד משה ללמד אל העם בא לו דבור ואל משה אמר עלה אל ה' שאחרי ירדתו יעלה פעם אחרת וכן עשה והבחינים ופי' איש עמו וישתדלו מרחוק ונגש משה לכדו והעם מצפה שובו וירד משה ויספר לעם כל עשרת הדברות וישראל השיבו כל אשר דבר ה' נעשה ואז משה כתב על ס' אלו הדברים וכל זה היה ביום ו' שהי' יום מתן תורה עד הערב. וביום ז' השכים ובנה מזבח תחת ההר וייב מצבות כדי להכניס ישראל בברית הדם ושלח הנערים לעשות הזבחים וקודם קבול הברית לקח משה הסית שכתב ביום ו' שעבר ויקרא באזני העם לראות מה חשבו בלילה שעבר, והשיבו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. ואז לקח משה הדם ויזרק על העם ותיכף עלה כמו שנצטוו. והי' משה בהר מ' יום. בייז תמוז ירד ושבר הלוחות. וביום י"ח עלה לבקש לחמים ועמד מ' יום אחרים. והקביה בתרצה לו וצוה לפסול הלוחות שגיות ועשיות המשכן וירד כ"א אב ופסל הכי' לוחות ועלה כ"ט אב ועמד שם מ' יום שלישיית. ובתנה לו התורה פעם שני. וירד יום י' תשרי שלזכרון נעשה צ"כ וצוה עשיית המשכן. ואמרו חז"ל במסכת תענית שהשכינה שהתה בהר ממתן לוחות הראשונות עד השגיות שהיה כצ"כ וגם שהתה עד יום שהוקם המשכן שהי' ד"ה ניסן ואז זה משם וישבה על הכפורת ושם באתל בתנה תורה שבצ"ט. יום א' כ"ג אדר התחילו ז' ימי המלואים שהיה משה מעמיד המשכן בכל יום בבקר ומקריב עליו קרבנות ובערב מפרקו. וביום ה' שהי' ר"ח ניסן העמידו ולא פרקו וכו' ביום נכנסו אהרן ובניו לכהן וכו' ביום התחילו הנשיאים להקריב ומתו ג' ובאביהוא בשנה שניה ליציאת מצרים. ר"ח אייר נאמר שאז את ראש והיא פרשת במדבר ונשא וי"ד אייר נעשה פסח שני הרי שעמדו במדבר סיני י"א חדשים וכ' יום. כ' אייר נעלה הענן ונסעו ישראל מרבר סיני ועלו לקברות התאווה ועמדו שם שלשים יום ואח"כ הלכו לתצרות ושם עמדו שבועה ימים להסגד מרים ביום כ"ה טיון הגיעו למדבר פארן. וכ"ט בו שלח משה מרגלים, וישבו מקץ מ' יום והי' השעה באב ונגזרה עליהם מיתה במדבר. ותיכף היה תלונת קרח והלכו י"ט שנים נריים ונעים במסעות המדבר כנראה בפרשה מסעי וי"ט שנה ישבו בקדש ברנע עד שהיו להם מ"ב מסעות. יום ר"ח ניסן

שנת מי ליציאת מצרים באו מדבר צין היא קדש ותמת שם מרים יי
 בו ותקבר שם ואז שלה משה מלאכים אל מלך אדום. ואחר שלשה
 חדשים באו אל הר ההר ושם מת אהרן באי באב ויבא הבועני ללחום
 וחזרו ישראל לאחריהם שבעה מסעות. ובמסעות ההם נלחמו עם
 סיחון. ויהי בשנת מי ליציאת מצרים ברי"ח שבט עד ו' אדר פירש
 משה התורה לישראל בו באמר למשה הן קרבו ימין למות. ז' בו
 אמר משה לישראל בן קי"ב שנה אנכי וביום ההוא מת. זמן המן
 שלקטו ביום ההוא אכלו עד י"ז ניסן. והעם עלו מן הירדן עם יחזע
 ביום י' ניסן :

חלק שני מהספר

מאמר על כריאת העולם:

דרוש על הגלגלים

וליהנות שבראשית חבורי זה נדרתי לערוך לפניך בקיצור מילין איזה פרט על הנבראים בשמים וארץ וכן בעניני השדים וכן בתועלת אברי האדם, ענה באתי לשלם נדתי ולמען תבחן ותראה גדול מעלת הבורא והכמתו בכרואים תן לחכם ויחכם עור, האצטגנינים חלקו הארץ אל שים מדרגות, כל מדרגה מסבבת בארץ פיו מילין חצי, הרי כלם יחד מסבבים הארץ לייא אלפים ותים מילין, וכל מיל אלף פאסי וכל פאסי הוא ה' פירי, השיית מלא כל הארץ במדו, ועם כל זה כפי כח דמיונו הזה הוא למעלה מכל הנבראים במקום נקרא ערבות ותחתיו הרקיע הראשון ואין בו ככב ומסבב כל מה שתחתיו בכ"ד שעות ונקרא נפש העולם וסבובו ממזרח למערב, השני אין בו ככב והוא מסבב כל מה שתחתיו ממערב למזרח וככל ק' שנה מסבב מדרגה א' מהגיל, השלישי נקרא פירממינוטו ובו כוכבים רבים וי"ב מזלות, וארסטו לא הגיע לדעת אמיתת הליכת הגלגלים כלם, אלא מהגלגל הזה ולמטה, כי זאת החכמה לא נשלם להגלות בימיו, הרביעי יש בו כוכב סארנו ועושה סבובו ביי"ב שנים וגדול מהארץ ציה פעמים, התמישי יש בו כוכב יובי ועושה סבובו ביי"ב שנים וגדול מהארץ ציה פעמים, הו' יש בו כוכב מרטי ועושה סבובו כבי שנים וגדול מהארץ כ"פ, הו' יש בו ככב שמש ועושה סבובו בשסיה ימים ורביע והוא גדול מהארץ קס"ו פעמים, השמיני יש בו כוכב ויצירי הוא קטן מהארץ ל"ו פעמים, והשיעי יש בו כוכב מרקוריא והוא א' משלשת אלפים וקמ"ג פעמים מהארץ והו דעת טולומיאן, אבל אפלטון אומר שמרקוריאן קדם, העשירי יש בו כוכב לבנה ועושה סבובו בכ"ו ימים י"ו שעות והוא קטן מהארץ ל"ט פעמים, הי"א הוא גלגל יסוד האש, הי"ב הוא גלגל יסוד האויר, הי"ג הוא גלגל יסוד המים, הי"ד הוא הארץ, האצטגנינים אתרונים גמרו אומר שהארץ מסבבת לייא אלפים ותים מילין דאטליאה המים שעליה מסבבת י"פ יותר מארץ והאויר י"פ יותר מהמים וכן כלם ממטה למעלה אבל פלטוני ופיטגורה וסיעתם אומרים שיש שונים ומרחקים אחרים.

ודע כי יש כמו קו א' תחוב באמצע כל הרקיעים והגלגלים והולך מסוף קצה אחד לקצה אחד מכל העולם ומעמיד עליו כל הגלגלים הנ"ל ומטבבבים בו לדמיון אחד דומה שהיה תחוב בה בארכה עץ אחד ושני הקצוות נקראו א' פול ארטיקו והאחד פול אנטרטיקו. וא' מהם נדאה לעינינו ולא השני. האצטגנינים הראשונים שהתחילו בזאת החכמה היו ע"א וכל החכמים שהיו מחדשים איזה אומנות היו עובדים אותו לאלוה ומציידים צורתו לכבודו. ואומרים שאחרי מותו הולך בשמים להיותו מצב האלהות וקוראים שם כוכב א' על שמו. באופן שברקיע או גלגל שלישי הנקרא פירממינוטו שיש בו נכבים אין מספר היו רובם נכדים אצלם אבל האצטגנינים לא נתנו עיניהם אלא על סך אלף כ"ב להיוותם יותר גדולים מהאחרים. ואפילו הם העמידום על מ"ה צורות ובתוכם הי"ב מזלות וקראו שמותם כפי המעשה האנשים שנקראו על שמם כנ"ל כנראה באורך בספדי הספידה. וי"א שנקראו באלו השמות לפי שמצב הככבים דומה אל הצורה ארציות שקראו אותה על שמו. וי"א לפי שמצב הככבים ההם יש להם יכולת פרטי על מין הצורה ההיא שבארץ. ויש אומרים שנקראו כן על שם האנשים שגלו אתם להמון. ויש אומרים שנקראו כן כדי שיעי' המי' מהשם יודע ויתגלה זמן מלכותם ופעולתם. אשר אי"א לבני אדם לדעת באיזה אופן ודרך מטי' האדם כפי תבונתם. וגם לא נודע סך וכמות ואיכות נצוצות השפעתם עלינו ואיך הוא זה אלא הכל הוא ברצון הבורא. ודע כי ממשלתם אינו אלא על דבר מקרי ולא על הבחירים ושלא יהיה דבר תמידי ושלא יהיה דבר טבעי.

הנה שם ודמות המי"ה צורות אשר בגלגל שלישי הנקרא פירממינוטו כתובים בספדי האצטגנינים הספידה באורך אבל לא אנ"ד לך אלא הי"ב מזלות שאנו כפופים תחת הליכותם ומבטם יותר מעלתם. טלה הנקרא אריאי ולו פני טלה מצויר בייג כוכבים. הוא ראש מזלות ומיוחד על הראש מושל בניסן והשמש עומד בו מחצי פרצו עד אפריל. שור הנקרא טברו. ולו פני פרד מצויר בליג ככבים המכונים גלינולי או קיוצה עם פולצינו. ומביט על הצואר ונרן וכתפים ומושל באי"ר השמש בו מחצי אפריל עד חצי מיו. תאומים הנקרא ימיני ולו צורת ב' אחים נתבקים יחד מצויר בי"ת ככבים וי"א שיש לו פרצוף זכר ונקבה. ומביט על זרועות ידים ורגלים ומושל בניסן והשמש בו מחציו מיו עד חצי יוני. סרטן הנקרא קנקרו והוא גרנציו והוא פרצוף בריה הנדלת כמים מצויר בטי' ככבים הנקראים המודים ומביט על החזה והחלקים המרכיבים

אותו בתמונו השמש בו מחצי יוגי עד חצי יוליו. אריה הנקרא לחאו
 ופרצופו מצוייר בס' ככבים ומביט על הלב ואצטומכה וריאה וכבר
 ומושל באב ושמש בו מחצי יוליו עד חצי אגוסט. בתולה הנקי זידנו
 והוא פרצוף אשה מצויירת בכוכבים ומביט על המעים ותחתון
 האצטומכה ומושל כאלול והשמש בו מחצי אגוס' עד חצי ספטמ'.
 מאונים הנקרא ליכרא הוא פרצוף אדם שיש ביזו מאונים
 ומצויר בח' כוכבים ומביט על הכליות ופי הטבעת ומושל
 בתשרי והשמש בו מחצי ספטמ' עד חצי אקטר'
 דע כי אלו הככבים הם לפני עקרב אבל לחיותו גדול מאד וממלא כי
 מקומות האצטגניני לקחו הככבים שלפניו ועשו ממנו מזל אחד
 וקראוהו מאונים זה לפי שבהיות השמש בככבים אז הלילה היום
 שוים כמו מאונים שהם שוים. עקרב הנקרא סקורטאון מצויר בכ"א
 ככבים ומביט על כלי ההולדה ומושל מחשוון והשמש בו מחצי אקטר'
 עד חצי נובר'. קשת הנקרא סייטריאו הוא צורת איש אשר מחציו
 ולעיל הוא ממראה איש ומחציו ולמטה בצורת סוס ובידו קשת וחצים
 ומצויר בל"א ככבים והוא על הירכים ואצילים ומושל בכסלו והשמש
 בו מחצי נובמ' עד חצי דיצימ'. גדי הנקרא קפרקורנו הוא צורה
 שמאמצעתו ולפנים כמין עז ומאחוריו כמין דג מצויר בכ"ח ככבים.
 והוא על הברכים ומושל בחדש סבת והשמש בו מחצי דיצימ' עד
 חצי יאנואר. דלי הנקי אקוריאו הוא בצורת איש ששופך מים מדלי
 לדלי ומצויר במ"ב ככבים והוא על השוקים ומושל בשבט והשמש
 בו מחצי ינואר עד חצי פיבראו. דגים הנקרא פישיש והוא בצורת דג
 גדול הנקי בלינה ויש אומרים שהוא בצורת שני דגים ראשו של
 זה אצל זנב של זה ומצויר בל"ד ככבים ומושל באדר והוא על הרגלים
 והשמש בו מחצי פיבראה עד חצי מרצו ויש ג"כ יתר הצורות כגיל'
 שהם ליי וולת הי"ב מזלות אשר כ"א מהם תקועים בגלגל מצד
 ימין וט"ו מצד שמאל. ובתוכם אוכיר זאת והוא בצורת כלב קטן
 הנקרא קוניקולה מצויר בב' ככבים והולך בו השמש מחצי יוניו
 עד חצי אגוסט ואז החום גדול מאד ודע כי כל אלו הככבים והמזלות
 תחובים כל א' בגלגל ואינם כגלגלים בפני עצמם אלא הגלגל מגלגל
 והולך וגם הם נוסעים עמהם בהכרח לדמיון הקשרים שנוולדו בטבלה
 שבמקום שהולך הטבלה הולך הקשר עמו. והגלגלים ההם מפורזים
 בגלגל הגדול והוא הנקי פירממינטו דמיון לרויטה שבקרת ההולך
 ממזרח למערב ועליו יש כמה נמלים החולכים עליו קצתם הולכים
 ממערב למזרח ומצפון לדרום וכיוצא.

ודע כי תנועות כל הנכראים הנ"ל הם בדרך עגול והארץ היא

באמצע דומה לנוקדיה שבאמצע העגול ואינה מתנוקעת מאליה אלא
 מזוכרת ודע כי כל אלה הפרטי' האצטגוניים הקדמונים רובם ראו
 בעיניהם במופת חותך וזה לפי שכל אלה הרקיעים והגלגלים נבראו
 מיסוד המישי וך זכהיר מאד באופן שנראה אליהם והראיה כי בכל
 לילה אנו רואים הנכבים שהם ברקיע השלישי תקועים ומראיתם
 בוקע כל הגלגלים שלמטה מהם עד שנראה לעינינו ומקוט אלו
 העינים הכירו וידעו והבינו דבר מתוך דבר ממה שנראה אליהם וכל
 אלה בראיות כרורות ומכריחות נכראה בספרי זאת החכמה והרסומי
 מצרים הקדמונים שכל נפשם ומחשבתם השימו על החכמה הזאת
 הפליגו להתחכם בה יותר משאר האומות להיות המדינה הזאת יבשה
 מאד ולא ירד מטר עליה אלא פעם לשנה. (ובמעט לעולם) באופן
 שהשמים והגלגלים אינם מכוסים מעיני האנשים עבור העינים אבל
 לעולם הם זכים ובהירים וי'א שהקדמונים כשהיו עובדים לשדים
 הם למדו לבני אדם אלה העיניים ואופן עבודתם ולהשביעם וי'א
 שבני גת כשנפתחו ארובות השמים נתגלה להם כל מצב הגלגלים
 וצורתם ולמדוהו לבניהם. ודע כי גדר המולד הוא רגע שהחמה והלבנה
 נדבקים יחד בחלק א' מחלקי הרקיע והוא ראש לחדש הבא וסוף
 לחדש שעבר וזה נקרא מולד אמיתי וראוי היה לעשות הרגע ההוא
 ריח לולי שאין שעות המולד גלוי לבני העולם אלא מדרך חשבון
 וסברא וזה נקרא מולד שוה לפי שהוא משהו לכל אפי' שהתחלה אינה
 שוה לכל האקלים לפי שאי' סמוך למערבו של עולם ובכל נוטה
 למזרח ולזה יתראה הודש הלבנה לבני אי' קרוב לר' שעות אחר
 המולד ולבני ככל כמו י'ח שעות אחר המולד ומפני זה לא צוה השי'ת
 לשמר ריח משע' התחלתה ברקיע והרשה לקבצו על עצת חכמים
 ותלה הכתוב, המועדים בקריאה שני' אלה במועדי ה' אשר תקראו
 וכר ולכן סדרו שאם יהיה המולד קודם ר' שעות שיצא השמש על
 הארץ נקרא מולד בדרך וקובעים אותו היום ריח לפי שבידוע
 שנראה סמוך לשקיעת החמה ויהיה סוף החדש היוצא ולמחר ריח
 הנכנס ואם יהיה בו' שעות ולמעלה יהיה מולד זקן ואינו ראוי לקביעה
 ויש בזה סימנים ועינים רבים ואני מקצר והגדר היא הנקרא
 אופוסציאון שלהיות תבנית השמש וירח כדורים וגוף הירח פחות
 מגוף השמש חלק א' מו' אלפים ות'ת ולכן כפי חכמי התשבורת אין
 מאור השמש מאיר אל הירח באופן שתראה לעינינו אלא כשתהיה
 השמש מגד הירח בשנה כליל י'ד או ט'ז ומשם ולפנים וכן לאחרים
 לא יתראה בעינינו אור הירח כי אם בקצתם אשר אז נראה ממנו כמו
 קרבים או חצי עגולה ולזה אין סדר. והתקופה של ניסן היא בשעת

הכנס השמש בתחלת מזל טלה והיום והלילה שוין וקרא אקונוציאן ותקופת תמוז בשעת הכנס בראש מזל סרטן והיום כפלים מהלילה ותקופת תשרי בשעת הכנסו בראש מזל מאזניים והיום והלילה שוים ותקופת סבת בשעת הכנסו בראש מזל גדי והלילה כפלים מהיום ולי תקופה הוא מלשון הקפה שמחזרת ומסבבת.

ודע שכל החזים הסכימו שהיום יהיה לעולם מכ"ד שעות ר"ל י"ב שעות לילה וי"ב שעות יום וחלקו השעה לאלף ס' חלקים והסעם מפני שיש בו חצי ושליש ורביע וחומש וששת ושמינית ותשיעית ועשירית מה שאין כן בשאר החשבונות ובמרים במספר ששים שלקחו להם האצטגנינים שאין להם ד' ח' ט', ולפיכך זה המנין שלם בכל חלקיו.

ודע כי המקום שעליו נתיסד חשבון המולדות התקופות המתוקן לנו לקבוע ר"ח ומועדים מדור ר' הלל כנוכר בדורו על פי הקבלה ממשה רבינו עליו השלום להיות סוף הנסמכים בא"י כי אין קובעים בחוצה לארץ שנאמר כי מציון תצא תורה הוא בנוי ומיוסד כפי מרוצת ב' המאורות במהלכם האמצעי והמקום שעליו נתיסד זה החשבון יש ג' דעות ר' אברהם הנשיא ואחרים אומרים שנתיסד על קצה מזרח הישוב. הכוור ראש ח"ב ובעל המאור והרמב"ם סוף פ"א ואחרים אומרים שנתיסד על אמצעות א"י וקראוהו סבור הארץ. בעל ספר יסוד עולם ואחרים אומרים שטבור הארץ הנקודה שעליה נחתכו קו האורך שהוא קו השווה וקו הרחב שהוא קו חצי היום זה עם זה בחצאין ושם נתיסד.

ודע כי תקופת שמואל נעשה לבקשת בני עירו ולא חש לודקדק החלקים והרגעים ורב אדא עשה הדקדוק היטב והאמיתי עשו ב"ד להכריע ביניהם וי"א כי שמואל ור"א היו בשני אקלמים כשהגברו אופן חשבונם והאמיתי הכריע ביניהם ואנו הולכים אחרי רב אדא ודע כי מולד השווה לא נעשה אלא לדעת ולמצא בנקל אימתי יהיה יום ר"ה כי אז נדע ימי קביעות כל ימי ר"ה השנה אך המולד האמיתי נעשה למצא רגע המולד באמת. וי"א כי המולד האמיתי הוא שלהיות הלבנה דבוקה בקצה אחר מהגלגל היומי כזה המולד שעושה מצד החשבונות ההולכים כאלו הלבנה תהיה באמצע הגלגל נקרא שווה כי בזה האופן יהיה שווה לכל העולם ודע שאין בכל עגולות הספירה עגולה שיהיה לה רחב כלל וזלתי אפודת המולדות כי שאר העגולות כולם קיימות אמנם אפודת המולדות יש לה רחב י"ב מעלות והשמש לעולם יתנועע באמצעו וישאיר ו' מעלות לצד צפון ושש לצד דרום וזה הדרך לבד יקרא לקותי כי כאשר השמש והלבנה פוגשים זה

בוה בקו נקודה א' בשעת המולד אז יהיה לקות השמש ובאשר יביטו:
זת את זת בנקודות קרובות שזה יהיה בשעת הנגוד אז יהיה לקות
הלבנה:

ודע שהירח מסבב באמצע גלגל קטן שאינו מקיף כל העולם
ונקרא נחש בריח ותנועתו בכל יום ממזרח למערב וזה הגלגל
מסבב בגלגל גדול המקיף את העולם ונקרא גלגל בוטה לפי שבוטה
מצפון לדרום ובמהלך אמצעי מהקטן בגדול הוא הנקרא אמצעות
הירח וגם זה הגלגל הולך בגלגל אחר ושנק' גלגל נושא לפי שהוא
נושא גלגל גדול ממנו שנקרא גלגל מעגל ותנועתו בכל יום ממערב
למזרח על סדר המזלות ע"י הרמב"ם פ"ד. ולהיות כי יש קצת
שינוי בחשבון זמן המולדות שלפעמים יהיו חדשים כסדרן ולפעמים
שלא כסדרן מצאו בעלי זאת החכמה שכל המחזור של רמ"ז שנים
ישובו להיות מכוונים כל המולדות זה כנגד זה וע"י בפי הרמב"ם
פ"ה. ולהיות כי יש קצת שינוי בחשבון זמן התקופות לכן מצאו שכל
מחזור של כ"ה שנים אם תשליך כל ימיו ז' לא ישאד ממנו
כלום ותביט בפירו' הרמב"ם פ"ט. ולהיות כי החדשים כפי החשבונות
בני ישראל הם כפי מהלך הלבנה לפי שנאמר עולת החדש בחדשו
שר"ל כשיתחדש לכם ראיה בירה אחר שנסתר באור השמש ויראה
לעינים אז תקריבו עולת ריח שהרי נאמר בניסן החדש הזה לכם ראש
חדשים וכן השנים הם כפי מהלך השמש שנאמר שמור את חודש
האביב שהוא זמן יציאת מצרים וכן הג' השבועות בזמן הקציר וסוכות
בזמן האסיף וכלם ע"י מהלך השמש. אמנם מצאו שבכל מחזור
של י"ט שנה עם תקון הכרחי שיכנס בהם ז' שנים מעוברות שהם
בשנת ג' ז' ה' י"א י"ד י"ז י"ט שנים משוטות אשר במשך אלו
הי"ט שנים הלכו השמש וירד בשוה אבל מעדיף השמש שעה א'
ותפ"ה חלקים ואית' הואיל ובמחזור של י"ט שנים השמש הולך
יותר מזריח שעה ותפ"ה חלקים ובבר' נכנסה התקופה בניסן משנת
הבריאה עד מתן תורה כמו ז' ימים יחזיב מזת שתהיה התקופה
נכנסת אחר שנים רבות באידי ובה אין השוה רק השיבו חכמים
תיקיו ועיין בפי' הרמב"ם פ"ז ופ"ט. ואומר ס' הקנה שכל תקל"ב
שנה חמה ולבנה שנים בנקודת תליותם ברקיע כי בסוף זה הזמן
הוא סוף מחזור של כ"ה שנים וסוף מחזור קטן של י"ט ובשנת ה'
אלפים שיכ' הוא סוף שווי עשירי ובכל התחלת שוויים אי"א בלא

סימני' מתמיה' בעולם.

ודע שחשמש נברא בליל ד' כ"ה אלול והתקופה היתה ביום זה
בעצמו בג' שעות ביום ולהיות שכלל גדול אצלנו שר"ה לתקופות

הוא ניסן וזה לפי שלא נצטוינו במצות אלא אחר ב' אלפים תמ"ח ליצירה שאז היה מתן תורה. וגם לפי שאז הגיע התקופה קרוב לר"ח ניסן עבוד השעה שמעדיף השמש לירח בכל מחזור של י"ט ככ"ל וגם לפי שאין עושיין התחלה אלא בזמן יפה ונעים והוא בהיות השמש בראש טלה שהוא עת השיחי והוא בר"ח ניסן וגם לפי שאז היה כמו בריאת עולם לפי שבו נבאלו ישראל ממצרים וגם לפי שנצטוינו לעשות חג הפסח בחדש האביב לכן חז"ל עשו חשבון כפי מה שעללה לאומד הדעת החשבונית שתקופת ניסן שהיה יכול להיות קודם בריאת העולם היתה בתחלת ליל ד' כ"ג אדר ומולד ניסן ליל ד' ט' שעות הרי הקדימה התקופה למולד ז' ימים ט' שעות תרמ"ב חלקים וע"ו החשבון סומכים אנו במולדות ותקופות שבכל שנה ושנה וע' בפ' הג"ל דע כי רבי אליעזר סובר שאדם הראשון נברא ביום ג' תשרי ורבי יהושע סובר שנברא ביום ג' ניסן ואחר זה הולך רב אדא ואומר שהתקופה הראשונה שהיה בעולם בעת שנבראו היתה תקופת ניסן והחמה בראש מזל טלה בתחלת ליל ד' והקדימה התקופה למולד ניסן ט' שעות תרמ"ב חלקים והייתה נברא אז בסוף מזל דגים והתחילו ללכת במזלות עד שנתקבצו במעלה ראשונה של מזל טלה בכמו כ"ד חלקים ממנו ט' שעות תרמ"ב חלקים ר"ח ניסן וכשם שבתחלת הבריאה שהיתה לפי זה בכ"ט באדר ג' שעות קצ"א חלקים הקדים למולד ניסן ט' שעות תרמ"ב חלקים כך לעולם כל ראש מחזור תחולל בזה הדרך אע"פ שנחלקו דבי אליעזר ורבי יהושע על בריאת אדם הראשון עם כל זה מודים שניהם שמולד ראשון לאדם היה ביום ר' ב' שעות ומפני שאנו חושבים ר"ה מתשרי הוצרכו לדעת מולד תשרי שעולה על הלב שהיה קודם הבריאה ו' חדשים ועלה לנו שמולד תשרי בשנה ראשונה שנברא העולם היה בהר"ד.

ודע כי מעת שתתקבץ הלבנה עם השמש במודיגה אחת שהוא המולד עד שתתקבץ פעם שנית יש כ"ט יום וי"ב שעות ותשצ"ג חלקים זהו מדת חדש הלבנה. וכשתכסוף המספר הזה י"ב פעמים במספר חדשי השנה פשוטה יהיה המקובץ מזה שני"ד יום ח' שעות תתצ"ח חלקים אבל מדת שנת הזמנה לפי דעת שמואל שאנו סומכים עליה הם שס"ה יום ו' שעות ובזמן הזה הולך החמה בחלק א' מהקריע עד שתסור ומחזור אל החלק ההוא בעצמו. ושנת הלבנה אע"פ שאינה נוהגת לשוב אל המקום שהתחילה ראויה היתה להקרא שנה להיותה שונה להתחדש במזל הוא שהתחילה אפילו שאינו בחלק ההוא בעצמו וכשקבצו ימי שנת הלבנה שהם שני"ד יום ח' שעות ותתצ"ו חלקים וימי שנות הזמנה שהם שס"ה יום ו' שעות

מצאנו שנות החמה מוסיף על שנות הלבנה י' ימים כ"א שעות ר"ד חלקים וכשלקחנו יתרון שנות החמה על שנות הלבנה וכפלנו המספר ההוא ביי"ט שנה שהוא מספר שני המחזור יהיה המקובץ מזה ז' חדשי הלבנה ושעה א' ותפ"ה חלקים והוספנו אלו השבעה חדשים בכלל חדשי השנה ועשינו ביי"ט שנים שבע שנים מיי"ג חדשים וכו' כניל וכן נתקיים מילויאן ציסארי הקיסר וכאשר תראה כתוב לפנינו וגם הנוצרים נוהגים אותו וקראתו נמרו אבנאו שריל תשכון של זהב אין הפרש בינם לבינינו אלא שהם מתחילין המחזור ג' שנים מלפנינו שהוא זמן הלידה ובגלל זה יצא להם כי בכל שנת ה' ז' למחזור יתעכב פסחם ימים רבים אחר פסחנו והסימן היו וכו' ודע שלולי התשצ"ג חלקים שבכל הודש מהדשי השנה היינו קובעים הודש א' של ל' יום והוא נקרא מלא וחדש שבא אחריו של כ"ט ונקרא חסר ולכן עבוד אלו החלקים הנוספים יש לנו להוסיף לפעמים יום א' לשנה ונקראת שנה שלמה ולפעמים נחסר יום א' ונקרא שנה חסרה ולפעמים לא יצטרך להוסיף או לגרוע ויבאו החדשים כסדרן א' מלא וא' חסר ונקראת שנה כסדרה. וקבעו החסרון והיתרון הזה בתדשי כסלו וטבת מפני שלא היו יכולין לקבוע לא בניסן ולא בתשרי מפני המועדים שבהם ולא יכלו לקבוע בחדשים שבין ניסן לתשרי מפני שהימים שבין מועד למועד לא יהיו פעם עודפים ופעם חסרים כי לעולם בין פסח לעצרת ז' יום ובין עצרת לציי"ב קכ"ב יום היינו ממתן תורה עד שבירת הלוחות כ"א יום ומשם עד שנתכפר העון מ' יום ומ' יום שעמד בהר לקחת לוחות האחרונות וירד בצו"כ או בערב ולכן אומר ר"ת כי הראשונים ואמצעיים היו שלמים מימים ולילות אבל האחרונים חסרו לילה א' והיה מקצת ציי"ב ככולו הוא דאמר ואתנשל לפני ה' כראשונים ר"ל ברצון טוב וכן לא היו יכולים לקבוע בשבת ואחר מפני העבור שהוא באדר ראשון שלעולם הוא מלא לצורך העבור וכו' כנראה באורך בסימנים ודינים הללו כי לא באתי לזה דו"ע כי לפי דעת רב אדא שנת החמה הוא שס"ה יום ה' שעות ותתקצרו חלקים ומ"ה רבעים והרבע א' מע"ו בחלק. ולפי חשבון זה יהיה תוספת שנת החמה על שנת הלבנה י' ימים כ"א שעות קכ"א חלקים ומ"ה רבעים ובכל מחזור של י"ט שנים מכונים שנות הלבנה עם הפשוטות והמעוברות שבהם יחד עם שנות החמה. וסלומיאן ראש האצטגנינים הולך ברוב וכרוי אחרי רב אדא ובפרט בסוד העבור שר"ל עשית ז' עבורים בכל מחזור של י"ט ודע שלמי חשבון שמואל שעושה השנה מו' ימים וחביע יהי' מרחק בין תקופה לתקופה כ"א יום ז' שעות ומחצה והיא רחוקה מן תקופה אמיתית י' ימים בקרוב ולרב אדא יש בין תקופה

לתקופה צי"א יום ד' שעזת תקי"ט חלקים ל-א רגעים. וכחב הרמב"ם נראין לי הדבד"י שעל חשבון תקופת ר"א היו סומכים לענין עבור השנה בעת שב"ד גדול היו מעבירים. ולפי חשבון תקופה זו נתבאר החברים באצטגנינות יותר מחשבון תקופת שמהאל ודע כי חשבון תקופות הללו הוא כפי מהלך השמש באמצעות לא במקומו האמיתי אלא בקרוב כי הזמן האמיתי הוא כמו ב' ימים קודם תקופת שמהאל ורב א"א.

ודע שהשבעה כוכבי לכת נקראים כוכבי הנכוכה לפי שהם תופים במהלכם בהקש אל גלגל הכוכבים הקיימים כי אצ"פ שמתנועעים בגלגלם תנועה מסודרת. הנה בהקש אל כוכבים קיימי תנועתם בלתי מסודרת. ושמותם הם שבתאי הנקרא פסורנו ומושל ביום שבת. צדק הנקי יופיטיר או יובי ומושל ביום א'. מאדים הנקרא מרטי ומושל ביום ג'. חמה הנקרא סול ומושל ביום ה'. נוגה הנקרא וינוס ומושל ביום ו'. כוכב הנקרא מידקוריא ומושל ביום ד'. לבנה הנקרא לונה ומושל ביום ב'.

ודע כי מלת חדש הוא מל' הדרש ואינה ראויה להאמר אלא על חדש הלבנה המתחרשת בו ומה שאומרים חדשי חמה הוא דרך השאלה וראוי ה"ל להקרא הדרש הלבנה. אלא שחז"ל קראו לו מולד מפני שבכל חדש הלבנה נסתרת בכמו ב' ימים או פחות מעט קודם שהדבק בשמש. ואח"כ מתחלת להתילד ולקנות אור ואין באורה כח לבני העולם לראותה והוא כענין הילוד שאין בו כח לנהוג מנהג בני אדם וללכת ולנוע כשאר בעלי חיים.

ודע שחז"ל ברוב חכמתם על תיקון סדר החדשים והשנים והמועדות השקיפו בעין חכמתם שלא לטרוח אל הקהל. ולא יבא צ"ם כסור קרוב לשבת שכוח יוכרחו לעשות ב' שבתות יהו. וכן להיטת כי יום ערבה לא באה אלא יום א' ואם יבא היום ההוא בשבת תתבטל מצות ערבה בשנה ההיא לכן תקנו שלעולם לא בר"ו ניסן ופסח ואייר. לא בה"ז סיון ולא גה"ז עצרת ולא אלול ולא בד"ו י"ז תמוז וט"ב ולא אג"ה אב ולא אד"ו תשרי ולא גו"ז צ"ג ולא אג"ן צ"כ וחזקן ולא כסלו ולא חנוכה. ולא מ"ו טבת ולא ב"ו טבת ולא א"ן שבט ולא אג"ה אדר ראשון ושני. ולא אג"ו תענית אסתר. ודע שעל ר' חדשים היו שלוחי ב"ד יוצאים להודיע לישראל יום קביעת ר"ח על ניסן מפני הפסח ועל אב מפני התענית ועל אלול מפני ר"ה כדי שיצפו אל ל' אלול שאם נודע להם שקדשו ב"ד יום ל' בנהגים אותו היום קדש בלבד ואם לא נודע להם בנהגים ל' ול"א קדש עד שיבואו להם שלוחי תשרי. ועל תשרי מפני תקן המועדות. ועל כסלו מפני

חנוכה ועל אדר מפני פורים ובזמן שבית המקדש קיים יוצאים גם על אייר מפני פסח קטן ועי' הרמב"ם הלכות ק"ה פ"ג. ומעם כל אלו החשבונות ומפני מה מוסיפים וגורעים אותם האריך נודעו והראיה על כל הדברי' היא הנק' חכמת גמטריות ותקופות אשר חברו עליהם חכמי יון ספרים הרבה והם הנמצאים היום ביד חכמי העולם. אבל הספרים שחברו חכמי ישראל ומבני יששכר בימי הנביאים על זה לא תגיעו אלינו. ומאחר שכל אלו הרכבים נראים במופת הותך ובראיות ברורות שא"א להרהר בהם אנו סומכים עליהם וכפרט על המולדות ותקופות שיש בידינו חשבונות מדור אל דור קבלה ממרע"ה שנאמר כזה ראה וקדש. ודע כי כבר אמרו על דרך סתם שהיום הוא י"ב שעות. והלילה י"ב שעות. שעה ראשונה מהיום מכל ימי השבוע מושלים בדרך אחד ושעה ראשונה מהלילה מכל לילות השבוע מושלים בדרך אחרת :

ליל א' שעה מ"ש ש"ד מושל כוכב : ליל ה' שעה ראשונה מושל חמה :
 ליל ב' שעה ראשונה מושל צדק : ליל ז' שעה ראשונה מושל לבנה :
 ליל ג' שעה ראשונה מושל נוגה : ליל ז' שעה ראשונה מושל מאדים :
 ליל ד' שעה ראשונה מושל שבתאי : והסימן כנ"ש תח"ל

יום א' שעה א' מושל חמה יום ב' שעה א' מושל לבנה יום ג' שעה א' מושל מאדים יום ד' שעה א' מושל כוכב יום ה' שעה א' מושל צדק יום ו' שעה א' מושל נוגה יום ז' שעה א' מושל שבתאי. והסימן ח"ל"ם כנ"ש. ודע לך שאחרי עבור שעה ראשונה ממשלת הכוכב שתתחיל למשול נכנס כוכב אחר למשול עמו וכל שעה נכנס כוכב חדש והסימן לדעת אותם הוא ע"ד סימן שצ"ם חנכ"ל במשל ליל א' שעה א' התחיל למשול כוכב. שעה שני' יכנס לבנה שהיא סוף חנכ"ל אחרי כוכב ואח"כ בשעות הבאות תתחיל לספור ס"י שצ"ם חנכ"ל וכן הדין בשעות הימים אולם הכוכב המתחיל למשול בשעה ראשונה בין ביום בין בלילה נמשכת כל היום ההוא וכל הלילה והיא שהוא יהיה מושל על כולו אמנם יתר הכוכבים הנכנסים למשול בשאר שעותיהם כמו שני חברים המושלים יחד. אך המושל בשעה ראשונה יותר חזק מהאחרים ועם זה הדרך שאמרנו תוכל למצוא השעה שמושלת הלבנה בליל החתימה ודע כי הי"ב מולות הם בתים לז' ככבי לכת ומסייעים זה לזה במאורעות המתולדות בעולם הזה ולכן נקראו כשמות הבריות לפי שנתן להם הבורא כח להטיב ולהרע אמנם אפי' שיש להם הטמשה אינם עושים מאומה אלא ברשות הבורא (שנאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לותם) וכן נאמר ומאותות השמים אל תזארו והם בזה הדרך חמה יש לו בית א' והוא אריה והנולד בו

ביום או בלילה מזלו אריה נוגה יש לו ב' בתים שור ומאזנים הנולד בשעת נוגה ביום מזלו שור ובלילה מאזנים כוכב ב' בתים תאומים ובתולה הנולד בשעת כוכב ביום מזלו תאומים ובלילה בתולה לבנה בית א' סרטן הנולד בו ביום או בלילה מזלו סרטן שבתאי שני בתים גדי ודלי הנולד בשעת שבתאי ביום מזלו גדי ובלילה דלי צדק ב' בתים קשת ודגים הנולד בשעת צדק ביום מזלו קשת ובלילה דגים מאדים ב' בתים טלה ועקרב הנולד בשעת מאדים ביום מזלו טלה בלילה עקרב.

ודע כי טלה סרטן מאזני גדי נקראים מזלות מתהפכין ולכן בעת שהלבנה באה מהם טוב להתחיל לעשות כל דבר שיעשה מהרה ודע לעשות כל דבר שיהיה לו קיום ועמידה. שור ארץ עקרב דלי נקראים מזלות קיימים ובעת שתבא הלבנה מהם טוב לכל דבר שיהיה לו קיום ועמידה ודע לכל דבר שיגמד מהרה תאומים בתולה קשת דגים נקראים מזלות בינוניים ובעת שתבא הלבנה מהם טוב לכל רכה ודע טא"ק טבעם אש ושמשן במזרח והם זכרים תמ"ד טבעם רוח שמושן במערב והם זכרים ספ"ד טבעם מים ושמשן בדרום והם נקבות. שביג טבעם עפר. שמשן בצפון והם נקבות. מזלות זכרים שונאים הנקבות לפי שהזכרים משמשים ביום והנקבות בלילה ולכן מי שמזלו מהזכרים קשה להזדווג או להשתתף עם מי שמזלו מהנקבות ולכן לא יצא טוב אלא כשיזדווגו או ישתתפו שזה בשוה וכמו שיש מזלות שולטים אלו באלו כך היא זיווג איש באשה שאם מזל א' מהם מתנוצחים יחיה יתור ואם שניהם שוים הקודם בסימן הזה חזק על חבירו. והסימן הוא אסיק תמ"ד שביג ספ"ד.

ודע שחכמי האומות הקדמונים לא היו עושים חדשים על ראיות הירח אלא ישראל בלבד אבל היה מהם מי שעושה חדשי הלבנה מקבוץ לקבוץ הירח עם העמש קוראים לר"ת שהוא קלנדי לפי שכהנייהם היו קוראים או בקול גדול ומכריזים ומגיידים יום ראש החדש והגתם שבחדש ההוא והיה מהם מי שעושה החדשים חדשי חמה וזה שמחלקים חדשי החמה לייב חלקים ועושים מקצת החדשים מל' יום וקצתם מלי"א והם הרומיים ויש מהם מי שעושה כל חדש של ל' יום ומטייפים ה' ימים והם הנוצרים והפרסיים אבל לשבאו ההגריים והיתה סבתם לעשות החדשים ע"פ הראיה כסדרת ישראל לפיכך היו מודקקים ביריעת זה והזשכון כפי יכלתם יש מהם מי שעלה בידו האמת ויש מי שצלל במים אדירים לפי שבדיני זה החשבון יש קושי גדול מפני שגוי מהלך השמש הירח באורך רוחב ועגולו וגבהו ושנוי מרחקו מהמולד ומצב המדינה שהמתבר יושב בו

ככתוב באורך בספרים ובהלכות קיה להרמב"ם ופירושו ואנכי גררא
 אמרתי להציג לפניך דרוש שכתב אצטגניני גדול ע"ד תודוש שעשה
 גרגוריאן אפיפיוד שנת שמי"ג להבליע י' ימים מחדש אקוטוברו
 שאחרי יום ד' בו רצה לכתוב י"ד בו ואומר השנה יש לו ב' שמות
 אחד נקרא שנה ציווילין ד"ל שחלקוהו האנשים כפי אומר דעתם הב'
 נקרא שנה נטוראל, היא שהכל מודים בה להיות אמת ונכון שהשמש
 מגלגל בי"ב מזלי' בששה ימי' ה' שעות וסך שניים. וכל העולם מוד'
 בזאת השנה אפי' שהאומות משנים יום ראשיתו. ועתה דאוי לדעת כי
 דומוניו שהיה ראשון לבנין דומה ולמלוך עליה עשה תקונים רבים
 במלכתו ובתוכם תקן הלוך השנה ועשה שהשנה תהיה מסך ש"ד ימים
 והלקם ב"י חלקים ולא עלה לירו לפי שלא נשתנה עם שנת הירח
 שהוא סך שני"ד ימים ולא עם השנה שמשית שהיא של שס"ה ימים
 ולכן היה מתחיל ראשיתו בומנים שונים באופן שהחדש שצוה בו
 בראשונה עשיית האסיף והבציד והודיעה והתנות וכיוצא היו באים
 חוץ מזמנם הראוי ואומרים הקרוניקי שקודם באו המצריים היו
 קודאים השנה משני חדשים ובפירקדי משלשה חדשים ובראות נומיה
 פונפיליאני שמלך אחריו בודל אלו השנוים התחברות שיוצאים ממנו
 מכמה צדדים עשה תקנה והוסיף נ' ימים ועשה השנה דומה לשנת
 הירח של שני"ד ימים כמנהג היוונים וחלק השנה לייב חלקים ולכל
 חלק נתן ימים כמו שנראה לו ונתן לזה ל' יום לזה ל"א ולפיכך ארו
 כיח ולמען תהיה שנתו שוה לשנת השמש של שס"ה ימים צוה שבמשך
 ח' שנים יוסיפו עליהם צ' ימים והיה מחלקם מרי שנה בשנה על חדש
 פיבראה באופן שלפעמים יהיה בחודש פבריאה ל' יום ולפעמים ל"א
 וכו'. ולפי שאחרי ימים רבים נראה גם לו שאחרי זאת החלוקה
 היה נמשך שנים חוץ מן הדין כג"ל תקן החדש שבמשך י"ו ימים
 נעשה זה הסדר ואח"כ במשך ח' שנים אחרים לא יוסיפו אלא י"ו ימים
 בכל ב' שנים באופן שבמשך כ"ד שנים יהיו שוים שנתיו עם שנות
 השמש וכן בכל מחזור ונמשך סדרו הזה עד ביאת ציסארו קיסר דומה
 שבאורך הזמן האנשים שכחו הסדר הנזכר בהלכתו באופן שהחדשים
 שנצטוו מאז לעשות בהם צרכי בני האדם וכג"ל היה בא חדש האסיף
 בימי החורף וכן כלם ועם שבועים גדולים. ויקם ציסארו הקיסר ותקן
 הדברים והוסיף בשנה ראשונה למלכו צ"ט ימים ועשאו של תמיד
 ימים ויקראוהו שנת השגנות וצוה שלהבא השנים יהיו של שס"ה
 ימים ו' שעות תמיד כל הימים הנותרים שצוה בומרה פומפוליאני הג"ל
 והשנה ראשונה שלו היתה תקופת ניסן ביום כ"ה מרצו ליום ח'
 ינואר היה יום מולד הלכנה וחלק החדשים וצוה עליהם ימי התנות

והצחוקות הקרבנות וימי האסיף והבציר והזריעה לע"א כל א' מתוקן ומסודר. כל א' כפי חדשו וכל זה היה מ"ה שנים קודם לידתו אחד זה מלך אגוסטו הקיסר וראת שחלוק ציסארו היה מוליד שהתקופות יהיו חרץ מאמנם באופן שאחרי צעונו הרבה למודים ופלפולים עם האצטגניני' צוה וסדר שבמשך י"ב שנים רצופים יניח יום א' שצוה ציסראו להוסיף בחודש פברואי בכל מחזור של ד' שנים באופן שהסידר ב' ימים במשך י"ב שנים ואחר זה ימשכו השנים כפי סדר ציסארו הנ"ל ואז שינה שם ב' חדשים וקראם אחד מהם בשם יליאו ציסארו קיסר קודם לו הנ"ל והוא חדש לוליו וקראה חדש אגוסטה על שמו שהיה אוטויאני אגוסטו זה הסדר היה טוב לפי שלא ניכר בו שום שנוי אלא אחרי ק"ו שנים שמעדיף יום א' עם תיקון הביסיסטו של כל מחזור של ד' שנים שמוסיפים יום אחד בחודש פברוא לפי שיש איזה רגעים מיותר שהיה צריך להוסיף ולהשימם יחד באופן שגולד יום א' מהביסיסטו בחודש פיברואת של מתאר הנזכר אי"כ בשנת הזאת של אלף תתפ"ג מהלידה נמצא שכבר עברו אלף תרכ"ו שנים מזה התיקון של ציסאר ונתוספו כמו ס"ו ימים ואי"כ התקופות אינם בזמנם הנראים לעין חדשי החודף והקיץ לא היו במקומם ולא היו געשים תחנות בחדשים שנצטוו, ולהיות שהיהודים עושים פסחם ביום י"ד מהמולד הבא יותר קרוב אל התקופה מהפרימוריה שהוא חדש האביב הנקרא ח'לש ניסן השנה ראשונה שנצטוו התחילו לילד ו' אחרי זאת יום ה' ולהיות שמיתת משיחם היה ביום ו' מחדש והוא זביום א' שהי' למוכרת זאת המיתה היו עושים פסחם יחד עם היהודים ובהיות הפה"א ק"מ שנים אחרי מיתתו באו אליו יהודים שהתנצרו ויאמרו שאיננו מהראוי לעשות פסחם עם היהודים ולכן הפא"פה הנזכר בור וצוה שלא יעשו פסחם ביום י"ד מהמולד כמו היהודים אלא יעשו פסח הדחוייה ביום א' הבא אחרי הי"ד ימים מהמולד. הגם שבראשונה היו עושים אותו באיזה יום שיתיה מהשכוב אך שיהיה י"ד למולד ובשנה קפ"ח ללידתו פפה ויטורי קיים זה הדת וכן התמידו לעשות עד ביאת פפה סלויסטרו' כי בראותו שמהמיתה עד שנתו עברו שני"ב שנים שבעבור המקוטעים ורגעים החסרי' בכל שנה שלשה ימים חסרים באופן שהיתה נמצאת אז התקופה ביום כ"א מרצו ולהיות זה התוספת של ב' ימים מעט דבר לא דצו לחדש מאומה על חדשי השנה אלא נמנו וגמרו שהתקופה תהיה נקראת וצומדת כמו שהיתה אז ביום כ"א מרצו ושפסחם תעשה ביום א' הראשון שיבא אחר י"ד ימים מתמולד הקרוב אל התקופה הנזכר' של כ"א מרצו כמו שנצטוו לפיל אך כתנאי שאם יום י"ד מהמולד יפול ביום א' לא יעשו אז הפסח אבל

ידחו אותו אל יום א' הבא אחריו זה למען לא יעשו פסחם עם היהודים ובני' ועתה ברור הוזה ובשנה הזאת לא רצה אפיפיור לקיים ולקבל עליהם יום התקופה שהוא מעט יותר מעשרה מחדש מרצו כפי האמת. אבל דעת רב אדא הוא ד' מרצו ולשמואל כיו' מרצו זה לפי שנתוספו יותר מי"א ימים אחרי הכ"א מרצו שקבלו עליהם הקדמונים כני' ואם גם אלה יקיימו עתה שהתקופה תהיה במקומה שהוא ו' מרצו כני' יתמוטטו כל החגאות וימי הענוי מהזמן הראוי והנאות ולכן פתה גדגוריאז הזה בשנת י"ג למלכו שהוא אלף תקפ"ג ללידתו קיים וצוה לחדש התקופה מחדש האביב מזאת השנה תקרא כאלו תהיה ביום כ"א מרצו כאשר קבלו עליהם מאז הקדמונים וכני' וכזה הדרך שתעשה פסחים כני' וכל יתר הגם בזמנם הראוי והנאות ע"כ. דבריו בקצור.

וראיתי בזהר פ' תצא כי נבראו חמה ומאדים ביום כ' כוכב ונוגה ביום ג' שמש לבנה שבתאי ביום ד' צדק ביום ז' ושע"א אינן יודעים בבריאתם אלא בשמושה ושישראל וישמעאל השבונם על מהלך הלבנה ובשהיא לוקה במילואם סימן רע לישראל בחסרונם סימן רע לישמעאל ואינון לא ידעי אפי' בשמושה שנת החמה שסי' ימים ורביע. שנת הלבנה שניד ימי' ה' שעות תתעיו חלקים. חדש הלבנה כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים. המחזור של י"ט שנים שישתאו מהלך השמש והלבנה הוא של י"ב שנים פשוטות וז' מעוכרות וא' שעה ותסי' חלקים שמעדיף השמש מחזור של שווי התקופות בהשליך כל ימיו ז' הוא של כ"ח שנים מחזור המולדות שיהיו מכוונים זו כנגד זו היא של רמ"ז שנים מחזור שחמה ולבנה שוים בגודת תליותם כדקיע הוא של תקל"ב שנים ואז יהיה סוף מחזור של כ"ח ושל י"ט משנת ה' אלפים היה שיהי עשירי אשמורת הוא שלישי לילה. עוגל הגלגל מוזלק אל ש"ס מעלות שעה היא חלק א' מכ"ד חלקים מהיום והוא רביעית של שחגת של העוגל הנז' עונת א' מכ"ד משעת עת א' מכ"ד בעונה רגע א' מכ"ד בעת ואמרו חכמים רגע כמימרא ושמואל אמר שהוא א' מהמשת רכוא ו' אלפים תתמ"ח לשעת שעה נחלקת אל אלף פ' חלקים וששים דקים יד א' של שעה הוא ש"ס חלקים. דק הוא נחלק לששים ששים. קוראי' למורה אוראינטי או ליונטי למערב או צידינשו או פינינשו. צפון סיטיסרואן או בוריאז. דרום מירידיא גאלי. או אבסטרואלי. וראוי לדעת שהעליונים משיחים על התחתונים בבי' פנים. והם הוראה שר"ל נתינת כח והכנה לדבר העתיד והשפעה שהוא חת כח והשלמה לאותו

הרבר והנה הוראות השמים ונתינת כחם הוא על כל העולם בשוה להיות כולם בנוים בשוה מחומר שהוא התחלת כל כח ומגוף שהוא נרשאו אבל להיות אומה הישרה מיוחדת להנהגה אלקית מפאת תורתו כמו שנאמר והייתי לכם לאלקים ואתכם לקח. לכן נתיחד פועל מקריהם לסוכ או לרעה מהמשנחה אלקית כמו שנאמר כי חלק ה' עמו וסגולתו מכל העמים ולכן יבאו עליהם והוראות פעמים כתוספת ופעמים בחסרון ולפעמים ימירוהו השיית היות טוב כרע או רע כטוב כפי הזכיות והחסואות מבני ישראל כמו שנאמר והסתרתי פני מהם ומצד א' אומר ומאותות השמים אל תהתו ורע כי החזים בככבים ראו באורך נסיונם שז' ככבי לכת פועלים בעולם הזה יותר ממה שעושים הככבים הקיימים וזה לרוב שגיהם והתחלפות מצבם וקורבתם לעולם הזה ובעבור שהיותר עליונים הם שבתאי וצדק וגם הם גדולים מכלם וזלת השמש. וגם הם יותר מאחורי התנועה ומעט השנוי לכן הסכימו שרוב מאורעות העולם הזה יבאו לסיבת מתברת ומצב הסכמה של שבתאי וצדק עם קצת המולות הלא תראה מחברת הגדולה של שבתאי וצדק בדגים שהיתה בשנת ב' אלפים שסיה לבריאה הית ג' שנים קודם לידת מרעיה שהורה הפלגת השפלות לישראל ואח"כ באולתם ונבואתם ותורתם ואחרת כמוהו יהיה שנת ה' אלפים רפ"ב וכין זה יתגר המחברות הורו חדשים בעולם אבל היו מהברות קטנות ובאו אלו המחברות זה אחר זה כסדר האפורי קרוב אל רל"ז שנים בין זה לזה. אומר נ' עזרא פ' כי תשא אמרו חכמי המזלות שהמחברות גדולה על שבתאי וצדק במל שור היתה מיום גאולת ישראל ממצרים וזה שקר. כי לא היתה אלא במזל דלי שהוא מזל ישראל ורבים נסו זה וגם אני ראיתי ככה והנה ערוכים לפניך עם חדושיהם כמו רל"ז שנים אחר המחברת הגדולה ה"ב שהיה כמו ב' אלפים תר"ג לבריאה נתחברו שבתאי וצדק במזל טלה ובו גבנה עיר טרווייה ונתגדל מלכותו ואחר רל"ז שנים שהיה כמו ב' תתמ"א שנתחברו בשור התחיל מלכות איטליאה הנקרא לטיני ואחר רל"ז שנים שהיה כמו גע"ם לבריאה נתחבר בתאומים ובו נתגדלה ממלכת בני אשור ומלכיהם פול ותגלת פלאסר ושלמנסר וסנתריכ ואחרים. ואחר רל"ז שנים שהיה כמו ג' שי"ח נתחברו בסרטן ובו נתגדל מלכות בבל פרס ומדי והיו מלכיהם נבוכדנצר ואויל מרדוך ואחרים ואחר רל"ז שנים שהיה כמו ג' תקנ"ו לבריאה נתחברו באריה ואו נתגדל מלכות יוונים והראשון היה אלכסנדר. ואחר רל"ז שנים שהיה כמו ג' תשצ"ד לבריאה נתחברו בבתולה ואו התחילו המחברות להיות מתגדדות לישראל ונתגדל בה מלכות רומה ונתחדש מיתתו ואחר

שנת רל"ז שהיה כמו רל"ב לבריאה נתחברו במאזנים ונתגדל ע"י קוסטנטינו ונתגדל אומת גוטי ואחר רל"ז שנים שהיה כמו שנת דרע"א נתחברו בעקרב ואז נולד מחמד ונתגדל אומת הישמעאלים ואחר רל"ז שנים שהיה כמו שנת דתק"ט לבריאה נתחברו בקשת ונתגדל בו קסרות הצרפתי ואחר רל"ז שנים שהיה כמו שנת דתשמ"ז לבריאה נתחברו בגדי ונתגדל הקסרות באשכנז ועוד היום שם ואחר רל"ז שנים שהיה כמו שנת דתתקפ"ה נתחברו בדלי שהיא מזל אחרון שבאסוריה ונתגדל בו אמונת התוגרמים הרי ערוך לפניך שכל המהברות הגדילו אומות אבל כשנתחברו בדגים היתה מופלגת מכולם כי נתגדל בו אומת ישראל מן ההפך אל ההפך מעיני הגוף שהיו עבדים ונעשו סגנים וחורים ומלכים מעיני הגוף שקבלו תורה ומצות ככל כך כבוד וגדולה תורה התמדת זרע מקיימים התורה. ואחר רל"ז שנים שהיה כמו שנת הרכ"ב לבריאה שבה שנים מהברת שבתאי צדק בדגים כמו שה"י ביציאת מצרים. ולהיות זאת המחבר טבעה לשנות ענין ישראל מן ההפך אל ההפך כמו שעשה ביציאת מצרים כן על זה הדרך לפי טבע המחברות ראוי שתהיה שנוי הפלא ופלא יותר וכבר התחילו שנים ורדיפות בכל העולם ואחר זה כמו רל"ז שנים כמו התי"ס לבריאה תהיה המחברת האחרת שהיא חבור שבתאי וצדק בטלה והבן בה בספר מעיני הישועה אריסטון וטיעתו וגליצו וטיעתו מלסלו מאד על הקירת זרע האשה כי י"א שאינו זרע אלא לחות וי"א שהוא זרע וי"א שהוא דם ועדיין נשאר בתיקו. יהיה מה שיהיה אופן היות הולד הוא בזה הדרך כבא זרע האיש תוך שליית האשה ידובק עם הליחות הזוא מהאשה וכמו השאור נתון חמימות בעיסה כן זרע האיש וכמו הקיואליו בחלב ולכן צריך שהזרעים שניהם יהיו טובים ועם הכנה טובה וגם השליא תהיה נקיה ומזוקקת כמצטרך ולא יהיה בשניהם שום מעיק כי נמצאים רבים מאד שניהם וכן יהיה טוב מאד שיהיה כוח דמיונם מוכן ומתגלגל על צרכי הריון האליבא דמאן דאמר שזרע ואשה הוא דם גדוהיה יהיה הדם ארצי ומימי זרע האיש איריני ואשירי וכבר אמרו חז"ל במסכת גדה ג' שותפים באדם אביו מזרע לובן שבו וממנו עצמות גידים וצפרנים ומה ולובן שבעינים. אמו אודם שבו וממנו עור ובשר ודם ושיער ושחור שבעינים הקב"ה נופח בו נשמה האנושם וקלסתר פנים ודבור והתילוף ודעת ובינה והשכל. וגם יש מחלוקת ביניהם ע"ד הולד זכר או נקבה כי שאם הזרע והלך בצד ימין מהשליא הוא זכר. ובשמאל נקבה. וי"א שאם טך זרע האיש גדול מזרע האשה יהיה זכר ואם להקטנה יותר גדול יהיה נקבה וי"א

שאם זרע האדם יוצא מתביצה ימנית וילך בצד ימין משליחה יהי זכר ואם מהשמאל נקבה ולכן אם אחד המשגל תהפוך עצמה לאט על צדה כן יהיה תולדות הולד וי"א שאם הזרע יוצא מצד ימין וילך אל צד שמאל מהאשה יוכל להיות הולד זכר לרוב חום הכבד ויהי נולד כל תנועות דורתו והמקרים של בשרה. ואם מצד אחר יוכל להיות נקבה עם דמיון תנועות אביו ומקרים שעל בשרו וי"א שאם משתמש אחר תשלום יציאת הגדות עד ה' ימים יהיה זכר ואם מיום חמישי עד שמיני יהי נקבה ואם משם עד י"ב יהיה זכר ואם אחר זה יוכל להיות טומטום או אנדרוגינוס וחכמי הטבע נותנים טעם כל א' כפי דעתו וי"א שזהו כפי בת דמיון מהאשה בעת ההריון שהוא פועל מאד בזה כמו שפועל באשה ור"ת שהושקת אמה דבר ואין לה שבכל מקום שתגיע בידה הולד גרשם ממנו לרוב כח הדמיון והמכה הוא שאחרי הריונה כמו ב' חדשים נולד אליה אידיים המוצים ונכנסים בשליא ובהם מתאור. וזה מתרבה גם כן כשמתחיל לצמוח השערות אל הולד. וי"א שהולד יהיה כפי תגבורת כח הדמיון משניהם בעת המשגל שאם כח דמיון האיש יתר חזק יהיה זכר ואם לאו יהי נקבה ועל זה הדרך יהיו תכונות מעשיו מהולד דומה להוריו כמו שכרות צחוק ועריות וכיוצא וכן בדברים המתדבקים וחולאים כמו חולי הנופל וצרעת וסחורים וכיוצא וכן אם בשעת ההריון נפל בדמיונה אווה צורה רעה הנקרא מסורטא או צורה שחורה אפי' שהם לבני' וכיוצ' לזה כן יהיה הולד הגם כי י"א שתולדות המוסטרי היא כפי הילוך הכפדים בשעת שנכנס הזרע בשליא וי"א שהוא לעונש העונות והרהורים וי"א שהוא כפי חסרון כל ההכנות המצטרכות בהיות הולד וי"א שנולדים לפעמים מבלי זרע האיש וזה כי מרמה בשבלת לפעמים התענוג מהמשגל בכ"כ בת וחמימות באופן שנולד בדמה הנדותיי בפרט ברביע ראשון ממולד הלבנה כמו בשר עגול שאח"כ יוצא ממנה עם כאבים גדולים. ונראה שיהי' הדבר ההוא כאלו הוא נפל הנוצר מורע איש ואשה וכן אם יארע לאשה הרה איזה מקרה של פחד או שנפלה וכיוצא כח החושים שלה ובפרט כח הדמיוני מניח מלאכתו שהוא השתדלות הזגה הולד בכל פרטיו וחושב על צער שלה ובזאת ההנחה הולד מתלבש ויוצא וזה כי כח הדמיון הוא פועל גדול כנראה שלפעמים הרופאים מתרצים לחולה מסוכן לאכול איזה דבר אפי' שמתנגד לו אחרי שרואים בו דמיון גדול בתאוהו באופן שלפעמים ישוב תועלת לחולה וי"א שהייתה זכר או נקבה הוא לפי שיש כח גדול למיני המאכלים שאוכלים ההורים וימי שנתם וזמני השנה כפי הילוך המזלות מהמקום שעומדים ומצבם

כתר או בבקעה. או במקום בינוני. יש אומרים שבודאי
 הדבר הילך אחר דמיון האשה וזה להיות בעת המשגל
 הנאת האשה כפלים מהנאת איש להיות לה הגאה הוצאת זרעה.
 ומשמוש האבר בפה שליתה והוצאת זרע האיש בשלימה. ואמרו
 חכמי הנוטרימאה שיש לאשה כמו כנפים קרוב לערותה ארוגים בשר
 וגדים שלרוב תאותה לתשמיש נצבים כקומה כמו הגיד לאדם
 ושפעמים רבות נמצאו נשים שנצטערו מאד על רוב תאותם עד
 שהרופאים חתכו הכנפים ההם ושקטו. ועם אלו התאות ודמיון
 התענוגים כח דמיונה רבה מאד יותר מהאיש ופועל בולד ולכן רוב
 הולדות דומים לאדם. ורוב הנולדים הם נקבות כפי דעת חכמי הטבע
 שהם ששה פעמים יותר ממין האדם ותיכף שנכנס הזרע בה כל
 השליא מתקבץ ומתכווץ ומקבלו ונסגר פיה למען הזרע לא ישוב
 אחור ויצא. ומחום השליא ותורידים שבה במשך ששה ימים נברא
 אבעבוע אחד של בשר ודם עגולה כחלת להם מצבע כמו ליאונטו
 שהחיי דומה לטחול והוא מלא וורידים ועומד אצל הטחול ומכסה
 כל הולד אשר הוא או כביצה ונקראת סגיגרינה ובעת הלידה
 נשברים ורידיה ויוצא רם הרבה ומלאכתו להעמיד יחד כל אברי
 הולד וי"א שמכסה כל כרס הולד והיא נדבקת על פי השליא. אחד
 זה נברא מכסה אחר ניקרא מימבדנת אשר מסבב כל הזרע ההוא אחר
 זה יוצא מוורידיו השליא ורד א' עב שבוקע המכסאת הנו' ונכנס
 כזרע והוא וכצד שיתיה הטבור הנקרא בליקו בלעזי ומוליד אבעבוע
 אחר שממנו נברא ומתוך זמן מועט נולד בכבד ורידים גדולים
 וקטנים אחיכ נולדים ורידים הרבה ובתוכם אבעבוע אחד שגולר
 ממנו הלב ואחיכ נולד אבעבוע אחר שממנו נולד המוח ואחיכ נולדים
 יתר האברים לאט לאט ובשר וגיד ועצם וכל זה במשך ט' ימים אחר
 הששה הראשונים אחר זה נבראו ג' כוחות והם ייגירטובה והוא נתון
 לולד אורך ורחב וגובה ועומק וכן ג' הנקרא אקריסטוחו הוא מגדל
 הולד כפי כח הזרעים וכן ג' הנקרא נוטריטויה והוא מקיים ומחיה
 הולד בכחן אמו כפי האפשר. אחר זה נולדים ד' כוחות אחרות הם א'
 אפיטיטויה והוא חם ויבש ומכיא והזנה לגוף כפי הצורך לכל אבר
 כי לכבד מביא דם ולמוח הלבנה ולמרה השחורה וללב האדומה. השני
 נקרא קונקטריצו והוא חם וקר והוא מהפך המזונות אפילו שהם מכמה
 מינים אל היוליא' הנקרא קילו למען יתקרב ויהי קל לתת הזנה
 לאברים. הג' נקרא דוטניויה והוא קר ויבש והוא מחזיק והזנה
 המצטרפת לגוף. הרביעי נקרא אנספוליטבה והוא קר ולח ומגרש כל
 המותרות כפי מקומם וכמצטרך וא"א לדעת מי הם נבראה תועלת.

אחר זה נברא ונולד כח הנקרא רוח חיוני אשר נכנס בריאה הנקרא פולמון שעם האויר הנכנס בו ומרנף עליו תמיד מקרר וחמו הגדול שלא ישרוף הלב. אחר זה נולד במוח ג' כחות אחד נקרא אורדינמריצי והוא נותנת הדברים לדמיון ולצדק הנקרא ריוני ולזכרון הנקרא מיטוריאן ולמחשבת הנקרא פנטסיאה ולבחינה הנקרא יודיציאן. כח ב' הוא נקרא מרגשת ובלעז' סיניססיות הנולד מגידים דקים שיוצאים מהמוח המביאים בחודריו כח נפשי ונולד ממנו כל אלה הכחות הנזכרים וכת התמשה תושים חצוניים כח ג' נקרא מוטיבה והוא הנענוע מואברים. אחר זה נולד רוח א' דק מאד הנולד מחמימות הדם היוצא מהכבד ומחוררים ועוזר נענוע הגידים והמאסיקלי החמימות זה הדם שבכבד נולד איר דק מאד וזך הרבה ונקרא רוח טבעי שמדקדק הדם ומוליכו בבל האברים והכבד מחזיק זה הרוח טבעי ומזכו ומוליכו אל הלב והלב מזכו שנית דקה מן הדקה ואז נקרא שמו רוח חיוני ומצד ימינו יש יותר סך דם ומצד שמאלו יש יותר רוח חיוני ושולחו ככל איברי הגוף והוא עוזר אל רוח טבעי ומגדלו שכמצטרף. וכשמגיע זה הדם אל המוח מזכו פעם אחרת דקה מן הדקה בתכלית האפשרות ואז נקרא רוח נפשי והולך ומתפזר בכל האברים אח"כ זה הרוח משנה שמו ג"פ כי בכבד נקרא טבעי בלב נקרא חיוני ובמוח נקרא נפשי והולד גיוון וחי עם לחות שרשי חום טבעי אח"כ נולד סביב זה הולד שבשליה פרשה אחד הנקרא מימברנה הב"ל המקיף כל הולד ומתגדל כפי גדולות הולד. ויש אומרים שהיא דמיות. ופעולותיהם הם לקבל השתן שמשתיין הולד. אחר זה נולד כסות אחר שמכסה כל הולד ונקרא מנטי והוא ממין הפרשה ראשונה ופעולתה הוא להתזיק גם הוא השתן והויע שיוצאת מהולד להיותו עומד תמיד במקום צר חם מאד. ובאלה הפירשות הולד טס ורוחף ומקבל הזנה ויוצאת מזה נחת רוח לאמו ולמען לא יתרבה זה השתן והויעה ולא יניק לולד יש במכסה הראשון נקב שיוצא משם והולך אל מכסה השני ומשם מעט מעט יוצא במעי האשה. ואלו המימות הם מה שיוצאים בעת התולדה לפי שקודם כל דבר בקרעים אלו המכסאות חיה סימן מובהק למילדות שהולד רוצה לצאת מרחם אמו. הולד גיוון מהדם זך ובהיר שיוצא מאמו ובא אליו באמצעות רינת א' שנכנס בטבורו חיה נגד איסקרט וסיפתו האומרים שגוון דרך הפה. וי"א שאין להאמין שזה הדם יהיה נדות מכסה טעמים שדם הנדות הוא דבר ארסי כנראה במופת חותך שמרקיב ומפסיד וזין ומתשיך הספיקיח אבל הנשים שאינן רואות בימי ההריון הדם זהו מתפזר כודידים ובמקומות שיש בין מכסאות הולד. ומקצתו נהפך

למים ומקצתו נולד ממנו איזה קשרים בשליא שאומרות הגשים
שבשעת הלידה נראים ומשם רואים כמה בנים תוליד עדין היולדת
ההיא. ויש אומרים שאלו הקשרים הם להחזיק הדם שבא לזון הילד
למצן לא ילך עליו הדם בשופע רב ויזיקנו אלא ילך לאט לאט וי"א
שבדאי הגמול הילד נזון מדם נדות אמו וגם זה הדם עוזר להוציא
הילד מרחם אמו. וכאמצעות חמימות האשה בהריון הדם סודך שם
טוב. ולכן האשה בהריונה אינה רואה. וגם בהניקה. לפי שהכל הולך
חשב אל מזון טוב ולכן אינה עושה מותרות. ולהיות כי יש גשים שיש
כפתח השליא שלהם הרבה גידים וודידים שמתזיקים הפתח צר. ויש
אחרות שאין להם כ"כ צרות. זאת היא הסבה שמקצתן יולדות במהרה
ומקצתן בקושי גדול. והנה מעמד הילד בבטן אמו היא כביצה כאורך
מגולגל עקביו בעגבותיו וזרועותיו כצלם. וי"א על אוניו וי"א על
עיניו. וי"א על ירכיו. וכבר נודעו דברי תו"ל שאמרו ב' עיניו כשני
טיפין של זבוב וכן ב' אוניו וב' זרועותיו. פיו דומה לשעורה גייתו
כעדרה ושרוי במעי אמו מקופל ראשו בין ברכיו ידיו על צלעיו
עקביו על עגבותיו פיו סתום וטבורו פתוח אוכל ושותה טמה שאמו
אוכלת ואינו מוציא רעי. ומזרע אביו נעשה עצמות וגידים אפורן ומח
הראש ולזבן שבעינים. מזרע האשה נעשה בשר ועור ודם ושחור
שבעין. והקביה נותן בו נשמה וקלסתר פנים והחשים וכפי זמן
תולדת הילד מתארכים ימי הטבעיים וגם מתבדל גופו ואשר נמשך
זה עד י"ט שנים. ואם בגבורות אל כ"ה שנים, וי"א שהו כפי גדולת
סך הזרע. וכפי גדולת השליא. וכפי הזנה טובה שמקבל בבטן אמו
וכפי גדולת מזלו שנוצר בו או שנולד בו. ומשם הולאה אם יפלו
שיניו אינם שבים ועל זה הדרך הוא יופי וכיעור גופו רוב תולדות
נשלם צורתו מכל וכל כחדש השביעי ואז מבקשים לצאת ומתחילים
לשבור הגידים שמתזיקים אותו שם. ואם אינו יכול לשברם ויזכרה
לעמוד עדין שם ולדוב עיפותו אם ישלים לשברם בחדש ח' לא יוכל
לחיות לרוב חלישותו. וי"א שהוא לפי שכוחדש ח' הוא תחת ממשלת
שבתאי הנקרא סטורנו. שהוא רע. ואם ימתין לחדש ט' יהיה בדיא
וחזק ושלם ויחיה. ועל דבר מעלות המדות. כבר אמרנו איך יוכל
להרמות אל הוריו. עם כל זה י"א שהוא כפי תולדתו תחת המולות
זכביו לכת. וי"א שהוא כפי מוונות הילד אחרי צאתו בעולם. וי"א
כפי הברית עם בני גילו בימי נעורו ובהיותו. ועל הטבע שנקרא
קומפליסאנוני אם נולד ברביע ראשון מהיום הדומה לפרימירי. יהיה
דמי. ואם בשני שדומה לקיץ יהיה קולירקו. ואם בשלישי שדומה
לאבטוני יהיה פלימטיקו. ואם ברביעי שדומה לחורף יהיה

מלינקוניקה. וי"א שכל זה יהיה כפי המאכל שיתהוה ממנו הזרע שיהיה נוצר בו. וי"א כפי המזל שיוולד בו. ודע כי ג' שנים יוכל להמצא בחלוקה האדם מחברו. א' נקרא שני הדעת כי זה יהיה חכם וזה סכל וזה תלוי בכלי הנפש. ב' נקרא שני המקרה כי זה יהיה ענין וזה גאה זה אכזר וזה רחמן וזה תלוי במזון התולדות. ג' נקרא שני טבעים וזה תלוי בהתגברות היסודות. אי"כ כל אלו השנים אינם מצד הנשמה וזה כי הנשמות קודם בואם בגוף שוות במעלתם כי אינם מצויר מצד כחות הגוף. אמנם אלו השנים הם מצד החומר לדמיון האומן החכם שאינו יכול לפעול פעולתו אלא באמצעות כליו. ולדמיון ב' נרות יפות מאד אחת מונחת בעששית וז' האחרת בעששית גסה ועכורה וכז' אמרו חז"ל בפי"ק דאשלות רמ"ה איברים יש באדם ולכלם בשר וגידים. ועצמות ולאשה רנ"א. ותחל' ברייתו של אדם כזית ולפי"ך גורו בשעור טומאת בשר מת כזית והם ו' בכל אצבע מהרגל שהם ל' מצד א' י' בקודסל הוא הפרק שכל האצבעות תלויים בו והוא סמוך לעקב שניה בשוק הוא הפרק שהשוק נתלה בו. ה' בארכובה הוא הפרק שהירך נתלה בו. ו' בירך והוא עצם הירך ג' בקופלית והוא הפרק שגוף הירך נתליון ומקשרים יחד הוא כף הירך י"א בצלעות ואפילו שנראה לעין שהם י"ב מכל צד נוכל לומר שהצלע של מעלה חז"ל חשבו אותו מעצם הגוף ו' בכל אצבע מהידים שהם שלשים שנים בקנה שנים במפרקת והוא החוליא שאחורי הראש שקושר הראש עם הגוף א' בזרוע והוא קנה הזרוע. ד' בכתף והוא הפרק שקושר הזרוע עם הגוף כל אלה מצד א' הם ק"א ובין שני הצדדים יהיו ד"ב י"ח חוליות שבשדרה ט' בראש ח' בצוואר ו' במפתח הלב ה' בנקוביו ומצאתי על זה החלוקה ושמותם שנויים עם חכמי הטבע ואין רעתי עתה לפרש ולהכריע. ואומר התור פ' וישלח כי נצטוו ישראל רמ"ה מצות עשה כנגד רמ"ה אברים שיש באדם ונצטוו בשמ"ה מצות לא תעשה כנגד שמ"ה גידים שיש באדם.

וראיתי בספרי רפואה שהמוסקלים שהם פדקים בנויים מבשר וגידים וירידים אשר באמצעותם האברים פנימיים וחצונים מנענעי' מכל צד ומצאו שהם תקליא וי"א שהם ת"ט. וכן אמרו שכל העצמות הם רמ"ה וי"א רכ"ד וי"א רט"ו ואלה זולת קצת עצמות קטנים מאד כמו גרג"י חרז"ל וכיוצא הנמצאים בידיים ורגלים וכן אמרו שהחלוקות היותר גדולות שעושה הויה גדולה היוצאת מהכבד הם קע"ח זולת חלוקות קטנות הרבה שעושה בכל האברים. כדי לתת הזנה לכלם. וכן אמרו שהחלוקות היותר גדולות שעושה הוינה ארטריריא' היוצאת מהכבד והלב המביא דם נקי ורך מאד הם קמ"ז זולת ויני ארטריריא'

רבים אחרים התולכים בכל האברים ובלילה מביא איד ורוח חיים לכל האברים. המוח יש בו ג' חדרים ראשים הא' הוא על המצח ונקרא פנטסיאה והוא חם ויבש. השני הוא קרוב לראשון באמצע הראש ונקרא קומפרנסיבה שהוא מכיר מה שראה בראשונה וטבעו אמצעי ובינוני. והחדר ג' שאחרי אחורי הראש וקרא ממוריאל ששם כת הוכרן והוא מקבל הדברים מהחדר האמצעי ע"י תור קטן שיש ביניהם הנסגר עם ביטון א' גדול דומה לדד האשה ונפתח ונסגר כמו קרסים בלולאות וכשרוצה לזכור אינה דבר נפתח החור ותיכף נסגר למען לא יצא יותר הדברים הטמונים שם עד שיהי' זמנם וטבעו קר ויבש. באופן שהזכירה שהוא מקום משמרת צורת החכמה עומד באחרית המוח הדעת מתחבר בנקבי המוח לפניו על המצח אצל ההרגשות הכינה היא צורה העומדת בין צורת הדעת והחכמה כנגד נקב אמצעי במוחו וכפי שיתון אלו החדרים משונים מטבעם הישר הזה יהיה האדם חלש או חזק בטבע הענינים וכחותם. וכל אלה הם כחות שנותן הגוף בחדרים כ"א כפי טבעו באמצעות אידים דקים מאד מאד שאי אפשר לראות בעין. הענינים מורכבים מן קליפות ומכסאות. הא' סמוכה אל האויר. ב' נקרא לחמית והוא לו בת העין. ג' קרנית ולהיות קשה כקרן. ד' ענבית ומשתנית במראותיהם. ה' בצית. ו' עכביש. ז' דומה לקרח פה יש הראות. ח' זכוכית. ט' דומה לשבכת. י' דומה לשליא בעלת גידים הרבת. י"א קשה כעצם ומותרותיו המימיים הם מלוחים למען לא יתיבש המעבר ולא יהיה קל לצאת. האזנים עצב המכה נקב האוזן הוא הכלי ראשון לשמוע. והושם נקב האוזן מעוקל למען לא יכנס בו האויר הקר ויזיק. וגם למען לא יכנסו בו הקולות החזקים בתוקה. ומותרות השחורה שיוצאים מאזנים הם מרים לסיבת הנז' בעין. האף הוא כלי הריח הנכנס בעצבים הנראים באף ודוחה מותרות הראש מפסולת המוח הזן את המוח ועוזר להתוך האותיות ולהוציאה בנקל ומותרות הקילורה שיוצא מהאף טרוח למען לא יעלה איד טרוח ויזיק למוח הפה שחוק המאכל השנים המתלעות והטחנות עהרות ויש בנה מעט בשול והפליגמה שיוצאת ממנה הוא בחוק למען שאם יוציא מהפה מותרות ימתיק החיך. הלשון נקרא כלי הטעימה ולחתוך האותיות ובעקר הלשון ב' פיות שמורידים הירד והוא לרחוץ הדברים המוטעמים עד שיראה טעם לפה ועוזר לשיניים ללעוס המאכל הקשה ולהניעו תנועה קלה. ורשט הוא שביל לתעביר המאכל בכת המושך ודוחה לאצטומכת. הקנה הקבועה בריאה הוא עגול וממנו נכנס ויוצא האויר הקולות ועליו הטבעות שעשוי להוציא הקולות והושם על פי הקנה קרום והוא

מחיצה כדי שלא יעבור בו ממה שעובר מן הפה אל הדושט מן יחנק ותחומים שעל גביו הוא למען יהיה מחיצה למנוע שלא יעבור בו אבק ועשן שלא יגיעו לטבעת ולהגין שלא יכנס הקור באברי הנשימה. חזה כולו בשר ודוחות כאצטמוכה ועומדת עליה ועוברים באמצעותה קנה וושט שמוליכי האוכל לאצטמוכה והאוויר לריאה וללב והמקום שנגד השדים הוא מלא בקבים ודגמה לספוגה ותועלתו הוא להחזיק העשנים שעולים מהאצטמוכה אל המוח שלא יעלו כמו שהם אבל ידקדקו ולא יזיקו למוח במרוצתם ועכירתם וכשיחלש כח החזה אז יכאב הראש וכפי טבע העשן כן יהיה טבע הכאב. השדים מתילד שם החלב מרוב הלחות שנמצא בהם אשר ישוב לחזה ומתעכל שם ויצא מן השדים. האצטמוכה הוא גוף כדורי דומה להלפה עגולה אריכות הצואר והיא מורכבת מעצם ובישר וגידיים ועורקים דופקים ובלתי דופקים והכבד חוסף עליו מצד ימין והסחול משמאל ושם מתעכל המאכל ובתחתיתו יש נקב צר ובהיות שם המאכל הנקב נסגר עד שיתבשל ואח"כ נפתח והמאכל יורד לבני מעים הדבקים בו וארכו כמו י"ב אצבעות. הלב יש לו חלל א' מצד ימין ויש בו דם הרבה ומעט רוח וא' מצד שמאל שיש בו רוח הרבה ומעט דם והחללים עוברים זה בזה והחלל ימיני להיות קרוב לכבד טרד למצוא הדם שממנו נמשך המזון אליו ומהשמאלי צמחו הארידים הדופקים והוא מתנועע תמיד והוא התחלת כל תנועה שבגוף ואם ינוח מת ועומד באמצע הגוף וסוף דקותו גיטה לצד שמאל ויש סמפונות ממנו לריאה להביא אליו המזונות ואויר הנשימה. הכבד מקומו לצד ימין והצד העליון מגיע למחיצת החזה וגבו דבק בצלעות שבאחורי הגוף והוא דם נקפה ותועלתו לשנות המאכל עד שיתזירהו דם ושולה אותו לכל אברי הגוף. המרה מחוברת לכבד ולה' ב' שבילים א' לאצטמוכה לכשל המאכל והב' למעים לנקות הפסולת ותועלתה למשוך היריקה מן הכבד ומחממת הכבד והאצטמוכה הסחול מקומו לצד שמאל בית הצלעות שבאחורי הגוף והאצטמוכה ויש לו ב' שבילים. הא' מחובר בכבד ובו מושך אליו מותר השחורה מן הכבד והשני מחובר לאצטמוכה ששולח שם מן השתורה לחזק תאות המאכל. מעים העליונים הם ג' קטנים ובתוכם יבא המאכל מן האצטמוכה והולכים בדרך עקלתון למען ישהה המאכל בהם עד שהכבד ימשוך תמצית המאכל מהם באמצעות עורקים הדבוקים בו וכשישלים הכבד לקחת המצטרך לו נשאר המאכל הגס ויבש והמעים קטנים האלה דוחים אותו למעים הגסות שלמטה מהם מעים התחתונים הם ג' גדולים הא' מעוות ויש לו פתח א' שבו יבא פסולת המאכל והצד השני שבצד ימין והוא סגור ודבוק

בראשי המעוות והג' הוא ישר ויש בו חלל גדול ומאסף כל הסולת ויוצא מצד אחד. המתנים הם מסעד לצד הגוף ומשען לצלעות והזיעה הקרה והרעדה הבאים בקדחת מתילד משם. הריאה הוא אכד חזק בפועלי הנשימה וכשמתפשטת מושכת האויר לפנים וכשמתקבצת דוחה ונכפלו חלקי הריאה שאם יקרה בא' מהם דבר יעמוד אחר במקומו ובנשימה ב' תועלת א' להחליף האויר שבלב שהוא חם בחמימות טבעי ולשים תחתיו אויר קר ולהנה נקרא נשמת רוח חיים והב' שהאויר הנכנס ועומד בתמודה המותך יזון הרוח טבעי. הכליות מקומם למטה מן הגב דכוקות בחוליות והם משרתים לכבד לפי שמושכים המים מדם הכבד וניזונים בהם ואח"כ דחוי המותר לכיס. הדחם בגשים הוא לקבל ההדיון והוא שכייל להוציא מותר הדם שאינה מבושלת והוא דם נדהג של רוב לחותם ומיעוט זרם טבעי שבגופם לא יספיק לבישל כל הדם שבאברים וידחה אותו בעתים מוגבלים ואחרי זה הדחם יש ב' ביצי האשה. הכיס הוא אכד שמושך מותר המים הנשפכים בו מהכליות הביצים לכשל הדם הבא אליו להחזירו במראה לבן והיא הרע. האמה יש ב' שבילים א' לפלוט הרע וא' לפלוט השמן. ודע כי לא נמצא ערלה לשום גברא אלא למין האדם ואומרים חכמי הטבע שלכל אברים יש לגוף איזה תועלת בהם חוץ מהערלה וא"כ בהעדרה נמצא האיש יותר שלם ולכן אמר השי"ת לאברהם אחר צווי המילה התהלך לפניי והיה תמים. הידים תועלתם ידועה ונחלקו האצבעות ונעשו מספרים וחליות למען יכול לכוף אותם ולהשלים פעולותיו כדצונו והצפרנים הם לחזק ראשי האצבעות כמו הכדור שנותנים בראש האגנית. הרגלים גבראו גדולים ורחבים לתקוע כפם בארץ ושיוכל לעמוד על רגליו בחזקה וחלוק האצבעות הוא שאם יזוק חלק א' לא יזוק כלו וגם למען יתרחב הרגל יותר וגם שבעלותו יסמוך בראש אצבעותיו הליחות מיסודות ליסודות ואל פרקי השנה ואל הרוחות הנרשבות ואל זמני שנות האדם ואל התקופות ואל מיני הקדחת בזה הדרך. האדומה שנקרא קלירה והיא מצבע ירוק ונצבת כמרה שבכבד דומה לאש וטעמו מד והיא חם ויבש כמו הקיץ והם ימי תקופת המן עד תקופת תשרי ורוח התולאים שבזמן ההוא בקדחת שלישיית ונוטה לזה רוח מזרחי ובימי הבחורות שהוא מכ' עד מ' שנים ויש ממנה טבעית ובלתי טבעית דם מקורו נצב בלב ודומה לאויר חם ולח וטעמו מתוק ומושל בימים שבין תקופת ניסן עד תקופת תמוז. וזעב התולאים הם קדחת תמידית ונוטה לזה רוח דרומי ובימי הילדות שהוא עד שיגיע לכ' שנה ויש ממנה טבעית ובלתי טבעית. לבנה נקראת פלימה ונצבת בריאה ופרקי הגוף

ובאצטמוכה ואין לו טעם להיותו כמים והוא קר ולא ודומה לקור הנקרא סתיו ובימים שבין תקופת סבת עד תקופת ניסן ורוב החולאים הם בקודת ימים ונוטה לזה רוח מערבי ולימי השכיבה שהם ממ' עד פ' שנים ויש ממנה טבעית ובלתי טבעית. שתורה נקראת מלינקיניאה והוא בטחול וטעמה נוטה אל החומץ ובוסר והוא סותרות הרם ודומה לארץ שהוא קר ויבש ולחורף ובימים שבין תקופת תשרי לתקופת סבת ורוב החולאים הם קדחת רביעית ונוטה לזה רוח צפוני וימי הזקנה שהוא ממ' שנים עד ס' ויש ממנה טבעית ובלתי טבעית וכולם ככתוב בספרי הרפואה. תועלת הרוחות הם ג' מינים א' נקרא רוח טבעי והוא גוף עשני יתילד מן האויר ומשכנו בכבד וממנו יצבור לכל הגוף הב' נקרא רוח חיוני ומשכנו בלב ג' הוא רוח נפשי ומשכנו במוח ובו הדמיון והמחשבה והזכירה. תועלת העצמות להגין על הגוף תועלת הצפרנים להזקק הבשר כשיאחו כדבר תועלת העצבים לחוש ולתנועה תועלת המותרים לתנועה הרצונית שבאדם להתפשט ולהתקבץ תועלת הקרום לכסות ולהגן האברים תועלת הגידים לקשור האברים והחוליות זה בזה. תועלת העורקים הם הוירידי' שבלב להביא רוח החיוני בכל הגוף תועלת העורקים שכבד לפזר הרם ולהשקות האברים תועלת מוח הראש להעמיד בו רוח החושים תועלת מוח העצמות לשום מצוץ ליבשותם תועלת הבשר לחוש המשוש ולשמירת העניינים פנימים. תועלת הרם שישכון בו הרוח וגם לתת מזון לאברים תועלת השומן להגן הקרבים ולהגן כערם תועלת השער לשמור האברי' וליפות הגוף. ואומר תוהר פ' נשא בגולגלתא דרישא תליין אלף אלפין רבוא וז' אלפין ותק קוצי דשערי תועלת העור לשמירת הגוף וגם שמנכינו יצאו המותרות. ג' כחות יש לגוף ותחלתם מהלב לדעת ארטטוס והם טבעית והוא בכבד ולו ז' כחות הא' משלחת הזרע ורם נדות. ב' נותן צודה לילד והאברים. ג' מושך המזון ד' מעכל המזון. ה' מחזיק עד שמתעכל. ו' דוחה המותרות. ז' מדבק המזון לאבר ומדמה אותו לאבר שזון בו. חת השני נקרא כח חיוני והוא כלב ולו ב' כחות א' התפשטות העורקים וקבוצם שבהם מתפשט פועל הרפק. ב' הוא כח המתעורר שהם אהבה שנאה כעס רצון פחד וגבורה וכיוצא הכח שלישי נקרא כח נפשי והוא במת ולו ט' כחות א' חוש הטעם בלשון ושפתים ב' חוש המשוש בכל הגוף. ג' חוש הריח באף. ד' חוש הראות בעיני. ה' חוש השמע באזן. ו' הזכקות בגידים אשר בו יתנועע האדם אבריו. ז' הדמיון שבו יצייר הרברים אחד שנתרשמו במוח ויזכרם אחר העלמם מהעין וירכיבם ויפרידם כשמצטרך וזה בחלום ובהקיץ. ח'

המהשבת והוא בכח השכלי שבו ישכיל הפעולות מעשיות ועיונות. מי הזכרון שבו יזכור הדבר שנשכח. דע כי יש ויכות בין הפלוסופים ממקום מצב הנפש אם במוח או בלב עם כל זה נתפסו שנותנת כח בחלוקי המוח לעשות צרכי הגוף. כי יש בו ג' חדרים ראשיים וכאשר הזכרנו לעיל הא' על המצח הנקרא פנסטיא והוא חם ויבש. הב' והוא קרוב לראשון כאמצע הראש ונקרא קומפריסביה. הג' הוא אחורי הראש ונקרא מימוריאל ויש סביב המוח ענינים רבים וכתובם רשת אהת הנקרא רוטה מירבלו ומלאכתו להדק האויר והאדים והרוחות ובה ניוון ומקבל הנאה הרוח הנפשי. וכה כחוש השמע הוא בזה הדרך שהמדבר מכה בקולו האויר הקרוב לו וכן האצירים זה לזה עד שמגיע תוך אוזן השומע. וכחוש הריח הוא שהאויר הנכנס בכל הדברים דוחניו. האיד הקרוב לו קולט דריח הנחם כאופן שהאויר אשר תמיד מתנועע ומתחדש מאליו נותן ריח לאויר חדש שבא תחתיו וכן מזה לזה עד שמגיע לאף האיש שמתקרב לו ונכנס במקום אחד לפניו בין הפה והאף במקום שיש בו חור עם קרס אחד הנקרא בוטון כשר כרד האשה ואו נפתח ונכנס האויר עם הריח היא עד שמגיע לחור האמצעי שבמח ושמם מתפעל לטוב או לרע בהמות. ובחוש הראות הוא האויר שיוצא מהראות המקבל הצורות וצבקים מהדברי הנראה ממנו שב לעין ומראה לכה הנפשי הדבר ההוא ואם נכנס על דבר השוף או שמאיר מאד אינו יכול לקבל שום צורה ושב לבעליו בחנם כדעת פלטון ואומר שהדמיון יוצא מחוש הראות להיות אמצעי בין הזכרון והראות כי אחרי שראה דבר א' בשאר בדמיון וזכר ממנו שהוא מטבע הספוגה. וכחוש הטעם הוא שיש גידים דקים קטנים תחת הלשון שיורדים מהמוח וכשמשים הדבר אצל הלשון יוצא מהדבר ההוא כמו מיץ דק מאד ונכנס בגידים ההם והם שולחים הטעם לנפש שבמח. ובחוש המשוש וההרגש גם הוא בזה הדרך שיש באיברים גידים קטנים שמרגישים הרבה המנוגע אם הוא קר או לח יבש או חם וכל כיוצא בזה ומביאים הדבר לכה הנפשי שבחור אמצעי. וכמשול המאכלים נותן כח בזה הדרך. די כחות הם ונקראים אפיסיטיבה. דיסיטיבה. דיגיטיבה איספולביה. בזה הדרך עוד הכרט מחמת היגיעה. חום שמי שמבחוץ מתייבש וחוצץ ומביא אליו לחות שבבשר. והוא מביא אליו לחות המעים. הם מהכבד והוא מהאצטומכה. ואו הוא מתאדה אכילה ושתייה באמצעות גידים יבשים וחמים שעומדים בפה ואו האדם לוקח האכילי ושתייה מהדקתו עם השינים אשר קצתם משברים הדברים הלחים וקצתם הם יותר חזקים חזרים ומשברי הדברים היבשים וקצתם מהדקים האוכל והלשון מתקן המאכל לפני

השינים, ואח"כ האוכל הולך על פי האצטמוכה שהוא מלא גידים למצן
 יוכל להחזיק כובד המאכל ומשמה שיורד בו, ואז הנפש שולח שם
 כח דיסינטיבה ונותן בו קור ויובש ותיכף שולח גם כן כח דיסינטיבה
 שמחליף צורת האוכל וזה עם צור חום הכבד והלב הסמוכים לו ומביא
 כל האוכל כצורת מי האוויר שהוא רבר לבן וגס, ואחר כך יוצא זה
 המאכל ונכנס במעי שהוא ארוך כמו שנים עשר אצבעות, ואח"כ
 נכנס במעי אחר שיש בו כמה ורידים ובאמצעותם נכנס האוכל יותר
 דק הולך לכבד, והיותר גם נכנס במעי אחר ארוך, והכבד מבשל
 את אשר נכנס בו, והחלק שהוא חם ויבש שולח אל המרה ונקי קולירא
 והוא ניוון, והמותר שולח שנית לכבד והחלק שהוא קר ויבש שולח
 אל המילצה וניזונת שם בשתורה המותר שולח שנית לכבד
 ולאצטמוכה לחוק כח הדוחק והחלק שהוא קר וחם נשאר בכבד ונהפך
 לדם והחלק האחר שולח אל הפולמון ושם תתהווה הפליגמה, וי"א שזה
 הלחות הולך עם הדם בוורידים ועוזר הוויית הדם והנשאר מכל אלה
 החלוקים הולך למטה בסוף המתנים אל הכליות הנקרא ריני והנשאר
 ממחיתם שולחים לכיס ונהפך לשתן והנשאר בכבד שהוא טוב מאד
 שולח באמצע הוורידים והגידים שבו הונה אל כל האברים איש
 איש כפי מדרגתו ומדתו ותכונתו וטבעו עצמות גידים ומוחות והמותר
 שנולד באברים יוצא מן הגוף חוץ מהעור באמצעות הויצה וקצתו שב
 אל הכבד והוא מבשלו שנית ומוליכו אל כלי השתן, ודע כי נחש ודג
 משמשים פנים בפנים כאדם לפי שרבר השם יתברך עמהם, כלב
 וגמל אחר כנגד אחר, בהמה גסה מהורה יולדת לט' חרשים כאדם,
 גסה טמאה לייב חדשים, בהמה דקה מהורה ה' חדשים כלב ג' יום
 התול נ"ה יום חזיר ט' יום נמיה ע' יום צבי ושועל וכל השרצים
 לששה חדשים, עקרב מוליד ע' בכרס אחד, הארדיה רוב הנמר הפיל
 הקוף הקפוד שכתב רש"י היווה טרטונה כלם יולדים לג' שנים
 נחש ד' שנים אספה פ' שנים, אמרו חז"ל בן ה' שנים למקרא בן י"ג
 למצות בן י"ח לחופה בן כ' לררוף אבל חכמי האצטמוכות חלקו חיי
 האדם לשבעה חלקים כסך שבעה בכבי לכת ואמרו כי התינוק הנקרא
 כלשונו אינפניציאה הוא נגד הלבנה הנקרא לונה וימותו חז"ל למלך
 לפי שהכל שואלים בשלומו ומחבקי' ונושקי' אותו, הב' נקרא ילד והוא
 פודאירציאה הוא נגד כוכב הנקרא מירקוריאן ודמותו לחזיר שמלכלך
 עצמו והוא מבן ב' שנים עד ה', הג' הוא נער הנקרא ארוליסנצה
 והוא נגד נוגה הנקרא וינירה ודומה לגדי שמרקד מפה ומפה והוא
 מן שנת ה' לח', הד' הוא בחור הנקרא יובינקו והוא נגד שמש ודומה
 לסוס שהוא רץ ושש ומשתבת ביפיו וזה עד י"ח שנים, הה' הוא

איש שנקרא וידוליסה הוא נגד מאדים הנקרא מדמי ודומה לחמור שנושא המשא כן האיש צריך להשתדל בעד אשתו ובניו והוא בן מי שנים ולפיל. הששי הוא זקן הנקרא וקצימל והוא נגד יובי הנקרא צדק ודומה לכלב שהוטף מזה ומזה מביא טרף לביתו בלי בושיה וזה עד ס' שנים. השביעי. והוא ישיש הנקרא דיקריפיטת זה נגד שכתאי הנקרא סוטרנו ודומה לקוף שהיא שימאה בכר שיתין בכר שית והבחורים מלעינים עליו ועל תנועותיו. עתה ראוי לדעת כי הנפש נכנס בולד מיה ימים אחר יצירת הולד אם הוא זכר וס' לנקבה ואז הולד קולט הצודה והתנועה ואיקורנה אומר שאם ישתלם בלי יום יתנועע ביום ס' ויולד בחדש ז'. ואם ישתלם בליה יום יתנועע ביום ע' ויולד בחדש ח' ואם ישתלם ביום מיה יתנועע ביום צ' ויולד בחדש ט' ומביא ראיותיו באורך ומקום מצבה כגוף. הפלוסופים אומרים שהיא ברוח חיוני שבלב והדופאים אומרים במוח ומתפשט כחותיהן ראשונה בלב ואח"כ בכל פרטי האברים, ולהיות הנפש יוצאת מתחת כסא הכבוד צריך שיהיה דומה לבוראה בקצת דברים וכאמרו בצלם אלקים ברא אותו ולכן אח"ל שיש לה ה' דמיונות אל בוראה היא רואה ואינה נראה זן כל הגוף עומד באמצע מלא כל הגוף טהור. יושב בחזרי תדרים. ויש לה הרבה שמות וכולם כפי פעולותיה. וכן אמרו הפלוסופים שכאשר היא נותנת חיים לגוף נקרא נפש. וכאשר האיש רוצה במעשיו נקרא רצון וכאשר האיש יהיה מלא חכמה ודעת נקרא שכל וכשתזכור הדברים נקרא זכרון וכשלומד ומחבר ספר נקרא רעיוני וכשתבדיל נקרא דוח וכשמשתמשת בחושים נקרא סינסו. הפילוסופים והנוצרים אומרים שהשיית בורא אותם ככל פעם שנוצר הולד ואנו מאמינים שנבראו כלם בששת ימי בראשית שנאמר ונשמות אני עשיתי. ואומרים שכל הנפשות נבראו בראשונה זכה וטובה מאד כלם במדרגה שוה אמנם השיית נותן כפי רצונו מעלות לנפשות שבאו בטוהות אשר בהם מתעלה האדם ואין לשאול על מה נותן השכלה לפלוני ולא לי ופעולותיה יוצאת כפי חומר הגוף שיכנס בו לדמיון האדם ארציים מחומר גט שיש להם כח לכסות אור השמש כן הנפש אפ"י שהיא זכה נכסה בחורותם בימי נערות ובהיות בעליה וכן כפי המקרים הנוצרים באדם מחמת הילוך המזלות והכוכבים שנוולד תחתם או מחמת חטאותיו או מחמת הבחירות שלו טובים או רעים וכיוצא כך הנפש פועלת באברי גופו לדמיון מי שמנגן בכלי שבור אפ"י שרוח הנגון והתנועותיה טובים עם כל זה לסכת שברוך הבגור לא נשמע יופי הכרת הניגון. וכן אם תשים יין טוב כתבית שיש לו ריח רע והיין טוב מקבל ריח רע שהוא. וכן מי שיש לו עינים יפים

ובהירים ונכנסם בחדר חשוך לא יוכל לראות. והפלוסוף ציפריאן
 מאמין שהכל בא מתנפש ואין שום כח בגוף והצד השווה שבהם הוא
 שהפעילות הנפשית עם השכל מבלי צורך אברי הגוף נקראים מעשה
 הנפש והשיעורך פעולות צופניות יהיו משניהם יחד וזוה הדרך יהיה
 שתרם וענשם. וי"א שהנפשות שלמות ודמויות זה לזה אלא כפי רצון
 הבורא בראם במדרגות או למעלה מזו כמו שעשת במדרגות המלאכים
 ושרפים וכדוכים וכן בשאר מדרגות מהגלגלים. אמנם ניתן לנפש כח
 להשתלם במדרגת יותר מעולה ממה שנבראת מה שלא ניתן זה הכח
 לכל יתר הנבראים כי כלם נצבים במדרגה שנבראו וזוה הדרך לא
 יוכל האדם להתרעם מהבורא אם ברא נפשו במדרגה יותר שפלה
 מהאחרת לפי שהכל הולך אחר בחירת האיש ללכת בדרך טובים
 ולעלות בסולם השלימות הרוצה להיות בטוח ליכך נפשו ולהעלותה
 במדרגה יותר טובה ראוי לו להשתלם בלמודיות כי הם
 ילמדו לו דרך טובה ומעשים טובים ונאותים. ודע שאפילו שהנפש
 הוא דבר רחמי ואלקי. ולמפדע הגוף הוא דבר עכור ואדוני. על כל
 זה הנפש אהב מאד שיווי מזני הגוף ומתפעלת בו כפי כח הרגשות
 הגוף ותולדותיו בהיותו תולדתו ומקבל צער וצרה מצרת הגוף וישמח
 בשמחותיו במדרגת האהובים. ומהות הנפש באמת יש דעות כי בעל
 העקדה אומר שהוא כח והכנה לקבל שלימות במדרגה. כמו להתדחק
 מן הרע ולהתקרב אל המועיל ביותר שלימות ממה שעושים יתר
 הבעלי חיים ואח"כ יכנס בבחירה שהוא רצון שכלי. ואח"כ למצא
 מלאכת מחשבת להביא טרף לכיתו ואח"כ בעניני המשא ומתן ביושר
 התכונה וע"כ הוא גדר ראשון ומשכלות ראשונות לנשמה והיא
 משותפת למין האדם אמנם יהיה פחות או יתר כפי הכנת מזגו כשנוצר
 וכפי זריזות הכנתו הא' כן תהיה גדולה הכנתו במדרגת שניה הבא
 אחריה שהיא היזה רוחני הנקרא מושכלות שניות ויתאמצו יחד באופן
 שיוכל להגיע אל מדרגות הנבואה. וזאת הנשמה שלמה לא תפסד
 בהפסד הגוף. הירמכים והלבינן י' חסדאי גוזרים שהנפש הוא עצם
 רוחני יתקבל ההשכלה קצתה לאחר קצתה להיות קצתה שלמות לקצת
 ותתאחד ההשכלה והיא עם עצם הנפש בהגיע שלמות האנושי כפועל
 ויהיה הדבקות גפשיי כמה שישכיל מסוד הבורא מה שלא השיגו
 הנפשות בעודם בגוף. אריסטוס וסיצתו הנקרא פידיפטיסיצי אומרים
 שהוא נברא עם הגוף. ולא נשמע מדבריו אם כפוף למיתה או לאו.
 ואומר שהוא דבר מוכן להשכיל דברים מושכלים באמצעות אור אלקי
 שנולד בו. י"א שהשייית ברא כח מלאכים אשר אחרי הימים לא היו
 ידעים אם ראוי לשרת הקביה או לאו ונשארנו תחת הבחירה. ולכן

השיית שולח אותם בעולם הזה תוך הגופים ושם יחליטו רעתם ורצונם. יש אומרים שהוא שיווי המזגים: ומאות השכל, אומר אלכסנדרוס מפרש דברי אריסטוס שהוא בעצמו אינו דבר אלא הכנה שתמצא בנושאו. ותמשיטאוס אומר שהוא שכל בלתי הוה ולא נפסד יחול באדם בשעת היותו, ו' רשיד אומר שהוא שכל הפועל ומצד דביקותו בנו היא הכנה וימצא בו כח להשכיל המושכלות ולא מצד עצמותו. ואנו מאמינים שהוא עצם רוחני מוכן להשכיל ובלתי משכיל בפעל מעצמו ומתחלף בכל אדם. והנה ידעתי גם ידעתי כי בער אנכי מאיש ואין לי להשים ראשי בין הערים הגבוהים האלה, אמנם כמו שבנין יסוד החצרות וסירות גדולות וגבוהות משימים גם כן צורות קטנים המסייעים גם הם למלא החורים שעושים האבנים הגדולים כן גם אני במקום הזה. באולי אמלא איזה חור קטן שהניחו לי הראשונים. ולכן אני אומר שמות הנפש הוא איד דקה מן הדקה וברא מסוג מלאכיו ונתן בו ה' הכנה להשכיל באמצעות חושי הגוף מה שלא השכילו בפועל וזאת הגוף אלא בכח. וגם נתן לו השיית כח לפעול בגוף בכנס בו כל החושים פנימיים אשר במוח זלב וכבר וכל כלי הגוף והרגשותיו ופעולותיו בבית ובחוץ. והנה סך מהותו משער אני שזה האיד הנקרא נשמת יהיה גדול כל כך שאם תכתוב בכתובה אשורית של מוחה או תפילין חמשה מעמים תיבות כרכי נפשי את ה' ישתטח זה האיד על התיבות ההם וזה השיעור ברתיהו אלי להיות דומה בקצת אל בוראה בחמשה עניינים כגיל. ומצבה בגוף משער אני שיהיה במות. כדי לדמותה אל בוראה גם כה. על דרך יושב בשמים ישחק אפילו שמלא כל הארץ כבודו. ואופן עמידתה במות. גם מזה משער אני שעומדת זקופה במלאכים כנראה בפרקי רבי אליעזר פסיו. ואין יכולת בחוש הראות לראותה. ולהיותה מסוג הנבראים שמימיים. ואל יקשה בעיניך זה. הלא מעשים בכל יום הרה אויבי דופק על פניך בחזקה רבה ובהרגשה גוטר ואין אתה רואה צורת הרה וכמותה ואיכותו קיו דבר אלפי כה :

דרוש על הכשופים

אמר ר' יוחנן המלאכים נבראו ביום שני. ור' חנינא אומר בחמישי והשדים נבראו בין השמשות בהכנסת כלה וכן אמרו חז"ל ברא הקדוש ברוך הוא את נשמתם וברא את גופם וקדש השבת ולא בראם והם אמצעים בין הגופים רוחנים וארציים ואין

להם גוף בעצמם שיהיה מיוחד להם ויזכר מזולתם. והרמב"ן בפי התורה אומר כי הם בריות מורכבות מב' יסודות ר"ל אש ואויר. ואמרו חז"ל שהשדי' אוכלי' ושותי' זפרים ורבים איש והאשה ומתים כאדם רואים ואינם נראים ופורחים מסוף העולם עד סופו ויודעים עתידות כמלאכים ופי' אוכלים ושותים ר"ל מלחות המים מהנים ומריה האש והוא ענין הקטורת שעושים להם בעלי הצפון וסבתם היושב אשר האש מיבש אותם. וצריך להחזירה ולהתחדשה כמו האכילה באדם שמחליף מה שהותך ממנו וחכמי זולתנו הסכימו בזה כנראה בתור ס' טומאנו בספר שני מהשני. אמנם על כריאת השדים יש חלוקי דעות. כי יש אומרים שאדם הראשון משך ערללו ומתורע ההוא נולדו. וי"א שאחד שחטא עמד ק-ל שנים ולא נזקק לאשתו והיתה באה לילית ומתחממת עמו ושדים מתחממים עם חוה ומהם נולדו. וי"א שנתהו מהמלאכים שירדו מן השמים. וי"א שמתילדים בכל יום מהקרי שרואים האנשים הנשים. וי"א כמות דמיונות המשודים המהות האנושי ומזויקים אליו זה דעת ר' רשיד. חז"ל בפרק חלה ופרקי רבי אליעזר אומרים דור המבול אינם עומדים ביום הדין וכל נפשותיהם נעשות רוחות ומזיקים. זוהר פרשת אחרי מות אומר שמרווח קין גולד רוח זכר שנקרא תובל קין ואחרת נקבה הנקרא נעמה ומהם נולדו שדים אחרים והם תלויים באויר ועדיין הם קיימים. וזאת נעמה באה לפעמים ומתחממת עם אנשים כשהם ישנים ומולידה מזיקים אחרים והם מזיקים לנערים. ואומר בערשת פנחס שבחוזים מהמחזה. וראיתי בספר פילון היהודי האומר הלא מן ההכרח הוא שיהיו בכל חלקי העולם בעלי נפש ועניניו רואות יסוד העפר יש לו בעיח ארציים. וכן יסוד המים. גם יסוד האש יש לו הנולדים מן האש אשר לפי המסופר ימצאו רבים מאם בגלילות מוקדוני'. וכן בשמים יש בכלם הכבבים אשר הם בלי ספק בעלי נפש נצחית אלקית ימשך בהכרח כי גם יסוד האויר יהיה מלא מן בעלי חיים אשר אליו יאוחו אפילו שהם בלתי נגלים לנו. כי איך יעלה על הדעת שתאויר שהוא נפש לכל הבעלי חיים מכל יתר היסודות יחסר הוא את העצמיים אליו. ולכן צריך לומר כי משטח הארץ עד הירח מלא נפשות ומלאכים מרובים ורבות מאלו הנפשות היותר קרובות לארץ. ארובים החומר ומתקשרים בנופים. ורבות מהן אחרי קץ המובבל להם מטבע נפרדות מהגופים ושבים אל מקום העליון ולפעמים תשובנה אליהם מחדש. ויש שכאשר יוצאת פעם א' לא ישובו עוד לרוב שנאתם אל המעשה תבל. ויש אחרים שהם יותר סהרות וזכות ועלות עד מקום אלקי ושם משרתת לאלוקי ורואות

ושומעות הגוריות שמימיות ואלה נקראים מהפלוסופים גינאי שד"ל
 יצרים. וכתבי הקודש קוראים אותם מלאכים ע"כ. אבל מדברי חז"ל
 ע"ק דברכות ובפ' ערבי פסחים ופ' כל הבשר ומדברי הרמב"ן פסוק
 ולא יבתו עוד וכו' נראה כי השוכנים באויר הם שדים ומויקים והם
 רבים ועצומים מבני אדם ושוכנים בחרכות ועל הנהרות. וראיתי
 בחבור הפריפדציאוני ס"ה שבימים הקדמונים בתיות כל העולם
 מזכחים לשדים. היו לומדים לבני אדם אופן ודרך עבודתם ומאיה
 דבר ובאיה זמן ובאיה מקום ועם איה עניינים וצורות וקטדת
 ועשבים היה צריך להקריב לפניהם הן לצורך הכרחם על איה דבר
 או להבדירם והתורה הזכירם בלשונות לונות והם שואל אוב ואמרו
 בפ' ד' מיתות ובספרי זה המעלה בזכורו ר"ל שמעלה המת ועומד
 על זכורו ואומר רש"י שמה המין אינו עולה בשבת ועולה ראשו
 למטה ורגליו למעלה. ויש בשאל בגולגולת והוא שלוקחים גלגולת
 המת. וע"י דבריו שואלים ממנו את רצונם והוא משיבם. ועיקר ספר
 המדע הלכות ע"א פ"ג. ואומר הרלב"ג בפ' שופטים שנדמה למשיב.
 שהמת משיב בקול נמוך מן הארץ ואינו נשמע אלא לשואל. ידעוני
 הוא שמשמים עצם היה א' ששמה ידוע ועם איה דברים שאומרים
 נדמה להם שהעצם מדבר אליו דברים עתידים להיות והוא גופל
 כמו נכפה על הארץ ועיקר בסמ"ג. מנחש הוא על דרך משל איש
 שאומר אני הולך אל מקום פלוני ואם יקרה לי כך אעשה כך. וכן
 נפל פתי מפי. או עבר שועל לפני וכיוצא. והראב"ד אומר זה המביט
 בכנפי העופות או בצפצופים. קוסם יש מכמה מינים יש משמשים
 בהול או באבנים או שגוהר לארץ וצועק. ויש מי שמסתכל במראה
 של ברזל או בעששית או שלקח מקל בידו ומכה בו עד שתפנה
 מחשבתו מכל הדברים והושב על הדבר הפרטים שרוצה עד שנראה
 לו שמתנבא הדברי העתידים להיות ועיקר במדע הלכות ע"א פ"א
 וספרש הרלב"ג שעושים תמונות ומקריבים לפני קטורים ומדמים
 שהתמונה ידבר אליהם. מעונן זה הגותן עתים באצטגנינות כמו יום
 פלוני טוב ללכת או לעשות איה מעשה או הוא רעה וכן האוחז
 פני הרוזים והוא מראה כאילו עושה דבר גדול ואינו עושה מאומה
 והרלב"ג אומר שהוא המביט בעננים ושופט בהם. וזכר חבר הוא
 שמדבר דברים שאינם בלשון הגשמע ואין להם ענין ואוחז בידו איה
 דבר שעושה מעשה עם דבורו עד שמדמה שאומר דבריו אליו על
 נשיבת נחש ועקרב וכיוצא אינו מזיק. וי"א שעם דבריו נדמה שחבר
 ואסף יהו כמה נחשים או עקרבים או איה מין אחר. והראב"ע כתב
 שידוע התחברות השדים ועניינם. והרמב"ן אומר שהוא מין ממיני

הכשוף, והנוצרים אומרים שהוא עם נח השרים יודע לחבר הדברים יחד כמו לתבוא אהובה אצל האוהב או האיש אצל אשתו וכיוצא. דרוש אל המתנים הוא המרעיב עצמו ולקן בבית הקברות או שלובש מלבושים ידועים ואומרים ומקטירים קטורת ידועה וישנים לבדם כדי שיבוא המת אליו ויודיע לו עתידות. מכסף הוא שם כולל לכל מיני הכשופים. וכתב הראב"ע שהוא המשנה דבר מהותית לפי מראה עינים פירש רש"י בסנהדרין שהוא המכין עצמו לקבל רושם התועזות מלאכי הבלה. המורה ח"ג פליג ואמר שכל מעשה הכשוף וענפיה כלם פועל הדמיון ואין בהם שום ממשות ומציאות החלטי. והרמב"ן פ' שופטים אומר דרוש יפה על זה וחזתם דבריו הם שא"א להכחיש מה שנראה כחוש העין והענין הוא אמת ולכן אסור לעשותו לפי שמכחישים פמליא של מעלת והסוד הוא שכמו שהשי"ת נתן כח בכבדים ושריהם שהם נפשות לגלגלים לעשות סדרם הפשוט כפי שהשים בטבעת השים כח בהם שאם האיש ידע למצא הלבנה במזל פלוני ונגד מבט פלוני עם איו הקסרת הדברים ידועים יכול להכריח הסדר הפשוט ההוא שיהיה מרכב לזמן מה וזאת ההרכבה שונא השי"ת ולכן אמרה. ועל זה הדרך הוא איסור כל מיני כלאים. ואומר כי הוא ראה ספר הלבנה על משטמי הניגרומנציאה. וכן אומר בעל ספר הבחי שראה גם הוא בס' ידיעת הככבים ורזחניות שלהם הנקראת אגרת גליאנוס המלמד לעשות צורות ותמונות ואופן להמשיך רוחניות הככבים והמזלות למטה. וגם אני המחבר ראיתי ס' על זה בלשון נוצרי היו קורים אותו ס' של אדה"ר והיה ביד פלוסי ורופא וראיתי בו דברים מתמיהים מאד שלספרם א"א וכו' הבנתי שמלאכת המכשפות הוא חכמת הטבע ואצטגנינות בתכלית הבקיאות וזה לפי שצריך בקיאות גדול על מצב זעם כל כחות השמימיות ושריהם וחלופיהן וחלופי חלופיהן ודרבם וכחומם וזמני שלטנותם ר"ל שעות ימים שבועות וחדשים ותקופות ומולדות וחצי שנה ושנה ושמות מלאכי קודש ושמות מלאכי הבלה המניעים הגלגלים והמזלות וככבי לכת לילותיהם וימותיהם והוא דבר פליאה. והר"ן בדרשות פ' שופטים אומר שהשי"ת ברא כח מלאכים כדי שיהיו כלי ועמו להוכיח בהם החוטאים ולהיות זה טבעם נקראים מלאכי הבלה והמכריח אותם לעשות דבר א' ע"י כשוף הוא נגד כוננת הבורא בבריאתם ולזה נאמר על המכשפים שמכחישים פמליא של מעלה. ודע כי הזמר פ' שמות אומר שדרך המכשפים להזכיר דבר שאין בו ספק ולכן אין מזכירים לעולם שם אביו של אדם אלא אמו שהוא דבר שאין בו ספק וזה לפי שהשדים מעיינים בדבר ההוא ואם הוא

דבר כזב גם הם אומרים כזבים וכן אם הוא אמת לפעמים אומרים
קצת דברים של אמת. ועל קסם שאול שהעלה שמואל יש דעות אמרו
חז"ל שיש כח בבעלת אוב להשיב נפש המת בגוויתו שנאי וישוב
העפר על האדץ כשהיה הרוח תשוב אל האלקים. וכן במסכת שבת
שאל הגוא מינאה מרבי אבהו אמריתו בשמתן של צדיקים גנוזה תחת
כסא הכבוד היכי אסיקה לשמואל אמר ליה התם בתוך י"ב חדש
ומפדש הבחיי פ' שופטים כי אין הדבר תלוי בקיום הגוף או בבטולו
כי אף אם הוא נרקב בג' ימים או נחנט ומתקיים יותר מי"ב חדש
הנשמה עומדת על זמנה ואח"כ צריך לפדש ליד שאינו רומז על בשר
הגוף ממש אלא כוח הנפש שנקרא עם הרוח והנשמה כמו שתראה
למטה סדרוש תהוד. ורב האי ורב סעדי' הגאונים וראב"ע אומדי'
שהשי"ת החייהו ברצונו ולא בהכרח האשה. ולזה נטו קצת חכמי
הנוצדים. י"א שהאשה לא העלה שמואל אבל היא הכירה שאול
כשבא לפניו היא התביאה איש א' ובחכמתה וטוב השערותה היתה
אותו שהנחבא השיב הדברים ההם. דלכ"ג בספר מ"ה אומד הכל היה
ברמיון שאול שנשתקע כל כך ברמיונו שנראה לו כאלו היה שמואל
בעצמו. עקידת יצחק פ' קדושים אומר כי לא הי' אפשר להעלות שמואל
לרוב קדושתו אמנם עם הקדמותם מוכיח כשהתחילה האשה לקסום
עלה שמואל מאליו ודבר מה שדבר והוא ע"ד מעשה בלעם שהקסם
היה אצלו התחלה אל הנבואה כי מתחלה היה קוסם ואח"כ נביא וכן
נאמר ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים מכלל דכבר אזל. י"א
האשה לא העלתה גוף שמואל ממש. אבל שר נכנס בגוף ההוא והעלהו
והשיב על שם שמואל. ואמר שיש לשדים תאוה לגופות אנושיות
ויתחדו בהם אחרי מותו כאלו היה רוח ונפש אותו הגוף ומתדאה
אל הקוסם כאלו עולה מן התאים הגוף ההוא בצורה ומלבושים
שהיו לו והקוסם בכח חכמתו יעשה שיגיד לו עתידות וס' אנוסמן
נוטה לדעת הוה. ודאיתי מחוב על שם רבינו יהודה החסיד כי
כאשר הבעל אוב מעלה המת אם יבדקו בקבר האיש שהעלה לא ימצאו
שם גוש עד אצרי חזירתו וגם אני המתבר שמעתי בודאי כי הנשים
שהולכות בלילה אינסדיאצו. אם יבדקו במקומם כאשר השביע
והלכה באויר לא ימצאוה עד שובה. ועל דבר הרחוק הנכנסות באדם
בעודם בחיים חיתם אומר אני שאם הביט בזהו פרשת משפטים
והרומה ותוריע ואחרי מה אמור נשא פתח ומקומות אחריה תמצא
רוח מבוקשין וגם תמצא שם דברים גדולים וסודות עמוקים לא ידע
אלא מי שעלה ברני התורה כמו ע"ע הגלגול וכיוצא.
וגם לא ארחיב הדיבור בענינים דבים ששמעתי על ס'

בדברים אלה. אבל עתה אערוך לפניך בסדר ובקוצר מילין מה שראיתי מפחד וממורד בזהר בפרשיות הנזכר על העניינים האלה כשברא הקב"ה את העולם עלה ברצונו לברא כל הנשמות שבתר לנביא בעולם עוד כל ימי עולם וזה באותו הציור ממש שיתרו בגופם הן שיהיו צדיקים או רשעים ותלביש אותם בלבוש וגוף ופרצוף כעין העולם הזה אמנם הם מדברים דקים בלתי חומרים במדרגת הנשמה והראיה כולם לאדם הראשון. ואמר בפר' ויתן שמות הקב"ה להביאם בעתה"ז הוא לגלות מלכותו וגם לטובת הנשמות שיוכו ויעלו למדרגת יותר גדולה ממה שנבראו והשימם בג"ע של מטה אשר שם הכרובים ולהם התרוב המתהפכת ונהנים מזיו השכינה כיא כפי מדרגתו ובני אדם אינם יודעים דרכי ה' כי יש נשמות שעומדים בריץ לפניו ית' קודם בואם בעולם וכמה גלגולים וכמה מעשים סתומים עושה בהם הנשיית אשר לא ידענו מהם מאומה וכשהקב"ה רוצה להטיל איזו נשמה מהם בגוף פלוני קורא הנשמה הזיא ואומר לה לכי בגוף פלוני היא משיבה אל תשליכנו מלפניך ופה אעמודה והקב"ה משיב לה כך עלה במחשבתי מיום הבראך ולכן אל תרבי לדבר והקב"ה לוקח אותה הנשמה העומדת על אילן גדול וחזק הנסוע על הנהר היוצא מעדן ומליכה בג"ע ובגיהנום ומראה לה הכל ואח"כ לוקח ג"כ רוח א' העומד על אילן אחר קטן הנסוע תחת הראשון ומחברם יחד ומאירים יחד כגון ועליהם נאמר נר ה' נשמת אדם ועל הרוח נאמר ורוח מלפני יענטף ונשמות אני עשיתי ואני אומר כי זה הוא הנותן כח המתעורר אשר הפלוסופים קראוהו ויגיסטיקה כח המרגיש שקראוהו סינטיטבה ואז מתפשטת הנשמה אהמלבושים רוחניים שהיו לה ומתלבשת בגוף אשר בא מטיפה סרוחה ותיכף שנכנסת תוך הגוף מ' יום אחר יצירת הולד במעי אמו הקב"ה בורא ג"כ ממשלת הנשמה והרוח כח אחר הנקרא נפש והוא ממונה על כל כוחות הגוף בעזרת הרוח והנשמה שעליהם כאופן ששלתם כלולים יחד כמו הנר שיש בו השלהבת המאירה והאור החשוך הקרוב לפתילה והפתילה בעצמה אשר כלם יחד מאירים. ואומרים חכמי הטבע שזה הנפש הוא נותן בגוף כח הזה הנקרא נוטריטוה והיא מתפשטת אל כמה כוחות כמו המושך הנקרא מטריטוה המתזיק הנקרא ריטיטוה המעכל הנקרא דגיסטמה הרוחה למותרות שנקרא אסמולטיה מגדל הנקרא אקריסיטמה המולד בזומה הנקרא גינרט אין מינציאו המבדיל בליחות הנק' סיפרנט אומודיש וכן נותן כח אל חמשה חושים ועושה לגוף הנאות אחרות ואחרי יציאת האדם לאויר העולם אשרי האיש אשר לא תלך בעצת

רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב כ"א בתורת ה'
 חפצו. וכשמגיע זמן האדם להפטר מן העוה"ו עומד מלאך המות לרגליו
 והרב זהה בידיו והאדם פוקת עיניו רואה כותלי ביתו כאלו נשרפים
 באש ורואה המלאך מלא עינים ומלבושיו אש וגופו של אדם מתחלהל
 ורוחו משוטט בכל הגוף כאלו לוקח רשות מכל אבריו לצאת
 מאצליתם והאיש רוצה לשמור עצמו מהמלאך ולברות מלפניו ואינו
 יכול ואז מסתכל בו ומוסר גפשו וגופו בידיו, ואז הרוח משוטט
 שנית בגוף וכל האברים מתנועעים ונותן ויעה ורואה אדם הראשון
 והנשמה שואלת אליו ואומר אליו אני לי כי בעבורך אני יוצא
 מהעולם והוא משיב אני חטאתי הטא א' ונענשתי ואתה עברת
 חטאות הרבה. ואומר צדור המוד פ' ויגש שאז נדמן לפניו מראות
 טומאה ולכן טוב למגור עיניו למען לא יראנה ויטמא הבית ואז
 מתחילין ד' דינים על האיש והם א' כשיוצא הנפש מגוף ב' כשאדם
 יוצא לקבר ג' קודם קבורה כל מעשה אדם שעשה בחייו נאספים
 יחד ומעידים לפניו ונ' כדונות מכריזים עליו לפניו ולימינו ולשמאלו
 ואומרים זהו פלוני שעשה כך וכך וכל המתים השומעים נוסעים
 ממקומם ומקדימים לפניו ואם הוא צדיק אומרים ינות בשלום ואם
 הוא רשע אומרים ווי לאיש הבליעל הזה ד' כשנשא בקבר ה'
 כשהתולעים באים עליו ו' דין גיהנם ז' כשרוחו נגרש משערי ג"ע
 ואינו מוצא מקום עד שנשלם דינו ויכופרו עונותיו וכשאישי ירא ה'
 ושב בתשובה יוצא וכאי מכל הדינים האלה ואם מת חוץ לא"י
 מלאך המות מתעסק בו ואם מת בא"י מלאך המות של רחמים מתעסק
 בו כי אין רשות למלאך אחר להתעסק בארץ והיא חוץ ממשה
 אהרן ומרים שלרוב זכותם לא נתעסקו בהם שום מלאך ואם היה
 מלאך יהיה של רחמים וכן אמרו כי המת בתוך ארץ אין רוחו
 נכנסת למנוחתו מיד מפני שכוחה הטומאה שכוחה לארץ מעכבים
 ובעת מיתת האדם מלאך המות מפשיט הנשמה ממלכוש זה הגוף וכל
 א' משלשתם ר"ל גפש רוח ונשמה הולך אל המקום המיוחד לו
 כי הנפש נשאר תוך הקבר עם הגוף בעוד שהגוף קיים ולפחות י"ב
 חדש אפילו שהגוף נרקב או נשרף ובמשך הזמן שהוא מתגלגל בין
 הזוים בעולם הזה לשמוע ולדעת בצערם וכשיצטרך מתפלל בעדם
 ורחו"ו שב אל הג"ע שלמטה ומחלכש שם ממלבוש רחמי הניתן לו
 מצידו וקלסתר פני הגוף שעמד בעולם ונתנה שם מיזו השכימה כפי
 השגתו וזכותו, ושבתות וי"ט ור"ה עולה לשמים והנפש מתגלגל עמו
 ונתנה שם ומשבחים להשי"ת ועליהם נאמר כל עצמותי תאמרנה,
 ואלו היה רשות לבני אדם היו רחמים בקברות כל זה ואח"כ כל א' שב

למקומו. ועל זה נאמר והרוח חשוב אל האלקים אשר נתנה הנשמה עולה תיכף אל המקום אשר נחצבה משם טרם בואה בעולמו וגם עולה במדרגה יותר נכבדה אם זכתה ועליה נאמר והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים וכשעולם שרוי בצער ועולמים להתפלל בבית הקברות הנפש מתעורר והולך אל הרוח והוא הולך ומתעורר אל הנשמה ומתפללים אל השי"ת בעד החיים והשי"ת חס ומרחם עליהם ובליל ר"ה שבני העולם נכנסים בדין כל הנפשות מתפללים בעד החיים וביציאת ר"ה עולים לדעת איך יצא דין בני העולם. ופעמים מודיעים בחלום הזיון לילה אל בני אדם הדברים ששמעו ולזה רמז פסוק בחלום חזיון לילה נפול תרדמה על אנשים וכו' אז יגלה אוק אנשים ובבאסרם יתתם ובליל הזחיתמה המסונים שבשמים לוקחים צל האיש שנוצר למיתה ומפנים אותו ממקום למקום ומכינים מקום לנשמתו ורחו ונפשו. ואז אלו הנפשות דוראות שבים למקומם אל קבריהם ומכריזים אל שאר המתים איך פלוני ימות בשנה הזאת אם צדיק הוא שמחים בלם ואם לאו צועקים ווי חי אם לא תזכה הנשמה אחרי מות הגוף לשוב למקומה הולכת בהרפה גדולה אצל נשמות אחרות שאין להם מלבושים עליונים ונדונת באש הגיהנם היורד מן השמים. ואז הרמב"ן בשער הגמול כמו שהשי"ת היה יכול לברוא הנשמה שהוא דבר דק בלתי גשמי כן היה יכול לברוא אש דקה מן הדקה שמצטרף בנשמה ומכלה אותו כמו השלגבת בפחילה זולת כי צער גדול מקבלת בהכירה תענוג אושר האחרון מראיות השכינה כפי מדרגותיה ואינה יכולה ליהנות ממנה ואם זה האיש בקש לעשות תשובה ולא היה לו זמן כי מת. השי"ת מקיימו בזה העונש וכיצא כפי מדרגת חטאיו ואח"כ מעלהו כפי רצונו ועליהם נאמר ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל חוץ מחטא ע"א שאם לא היה לו פנאי לשוב בתשובה אין מטיבים לו טוב מחשבות ויורד אל שאול עד לעולם ואינו מקבל מנוחה אפילו בשבתות וי"ט זרי"ת כני"ל וכן הדין אל מחלל שבת ושם שמים בפרהסיא שלא שבו בתשובה שלימה ורוחו משוטט אנה זאנה ואין משגיה בו ולפעמים הולך ועומד על הפתח ג"ע ואין פותח לו והנפש גם היא משוטטת בעולם ורואה גופו נרקב ונרמס מהחולעים וכדין ההוא מתאבל מאד ועל זה נאמר אך כשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל ודע כי כפי גודל חטא הגוף כך הוא גודל צער הנפש ורוח ונשמת לסי שיש נפש שאין לו מנוחה אפילו בגוף אבל הולך ומשוטט ומתגלגל בעולם ועליו נאמר ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע ויש שנכלה עם הגוף ועליו נאמר והכרתי אותה מקרב עמה ויש מי שנכרת ממקום אחר ועליו נאמר ונכרתה

הנפש היא מלפני מאי מלפני דלא שריא עליה רוחא ואז אין לו שותפות כלל עם הנשמה ולא יודעת מן העליונים מאומה ובדמה לנפש הבהמה. ושם בזהר בפרשיות הנז' מאריך להראות כמה שפטים ורינים נעשה לנשמה והגוף הן נפרדים כמו נאגדים יחד כי כפי מדרגת החטא כן הוא העונש. ואמר בפרשת בא שהשטן נאמן להעיד על מעשה יחיד אבל לא מהרבים וחותם ואומר כשוגוף נכלה בקבר כל הרינים נשלמו והנרון לשאל יורד והזוכה לנוח עולה כפי מדרגתו ויש נדונים להעשות עפר ולהשימם תחת דגלי הצדיקים. ובפ' ויקרא אומר שלפעמים נפש הרעצים מתדבקת במזיקים ושב כמוהם. ואמרו הז"ל במסכת תענית וכן על פסוק כפר על עמך ישראל ומביא צדור המור פ' ויחי כי הקינות והספד ור"ת וכן הקדיש מועיל מאוד למתים והמתים נפדים בממון החיים עד שאמרו כשם שהקשת מצלה התץ כן ההספד מצלה המת. וכבר נודע מעשה ר' עקיבא אשר הוא כמו היסוד אל מנהג קדיש יתום וכן בעל הרוקח אמר שמן השמים יודעים את הטובה שעושה החי לכפרת נפש המת אם היה המת חי היה עושה הטובה ההיא מעלים על המת כאילו עשה הוא הטובה ההיא. וראיתי בתקוני הזהר סי' מ' כי המתים קודם י"ג שנה יש להם חלק לעוה"ב ומי"ג עד כ' שהם עונשים בב"ד שלמטה הקביה מוכה אותם להמיתם וזכאים ולא ימותו חיבים ואם חטאו גדולים אפילו שאינו בר עונשין שלמעלה מלאך המות ממיתו בדרך מקרה ועליו נאמר יש נספה בלא משפט וכן נאמר עונותיו ילכדנו את הדשע וזוה מקבל ענשו ואינו נדון מן ב"ד שלמטה ולא מבית דין של מעלה. ועל דבר הטובה שתניע לנשמה וברעה שתמצא אותה כפי מעשיה אפילו שהרחבתי הדבור עליו אוסיף שנית להעריך עליו בקיצור דברים כי כבר נרמזים במ"י המשניות בפרק חלק הרחיב בלמודים. י"א שהשכר הוא כי הנשמה הולכת אל ג"ע והוא מקום שיש בו כל תענוג בני אדם וניהנם הוא מקום בו ער באש שבו שורשים הגויות בכל מיני צער. ומביאים בזה ראיות מפשטי פסוקים ומדברי חז"ל. ויש אמרים שהתענוג יהיה בימי המשיח ואז יהיו בני אדם כמלאכים וצאיא הארץ בדרים ארוגים ולהם אפוי. וגי'הנום הוא שלא יהיה האדם מצוי באותן הימים ועל זה מביאים ראיה מפסוקים ומדברי חז"ל. ויש אמרים הטובה היא מנחת הגוף והשגת התאנה הגשמיות בעולם הזה והרעה הפך זה ומביאים ראיה מפסוקים ומדברי חז"ל. וי"א שהטובה היא כל אלה הענינים יחד ר"ל שבביאת המשיח יחיו הצדיקים ויכנסו לג"ע ויתענוגו שם כל ימי עולם ולדשעים להיפך ומביאים ראיות והשמש יתקרב להם וישרפם שנא' הנה יום

כא בעוד כתנור. ויֵאָא כִּי הִיא חֲמִימוֹת זֶר שִׁיתַּחֲמֵם כְּגוֹפֶם וְיִשְׂרַפֶם שֶׁנֶּאֱמַר וְזָחַכְם אֶשׁ תֹּאכְלֶם. וכבר הודעתך דעת הרמב"ם והראוי לירוש בדבר הזה הוא כי כמו שלא ישיג הסומא ענין הצבעים ולא החרש שמע הקולות ולא הסורים תענוג המשגל כן לא יוכלו הגזמות להשיג ידיעת תענוג הנשמה כי אין יחס ודמיון בין זה לזה. עם כל זה נוכל לומר שהעולם הבא הוא שנמשותינו משכילות שם מידיעתו יתברך כמו שמשכילות הגבראים העליונים או יותר ואותו התענוג לא יחלק לחלקים ולא יסופר ולא ימצא משל למשול בו. אלא כמו שאמר הנביא כשגפלאו לפניו גדולת הטוב הנגא ומעלתו. מה דב טובך אשר צפנת ליראיך וכו'. וכך לחיפך הרעה לנשמה היא שתאבד ותכרת. ועל זה יש מקראות ומאמרי חז"ל נדרשים בדרך הטוב והאמת. ובחבורי ס' גדליה בפ' בחוקותי הארכתי מאד והבאתי דעות הרבה בטעם למה לא נזכר בתורה חיי העוה"ב בלשון גלוי ומפורסם. והנה אחרי הודיע לך אלקים את כל זאת באמצעות יגיע כפי אשר אספתים ואגדתים יחד :

יגדל נא כח ידי לכתוב אליך ולהציג לפניך תשובת שאלתך על הרוחות זרות הנכנסים בגופי בני אדם אשר בכח ההשבעות מבליים את שמם ואומרים כי הם בני אדם אשר מתו במיתות טשונות. וקשה בכח שכלנו להבין איך אפשר שרוח הזולת אשר מת יפעל בגוף אחר אשר חי וישתמש בכל אבריו וחושיו על האמת לפנה ריהטא גראה מפלאי הזמן וזר מאד. וכדידי הוי עובדא כי בחדש טבת שנת שלייה בהיותי בפירדה הלכתי לבקר בחזרה א' בת כ"ה שנים בעולת בעל בתברת וכבדים רבים ומצאתי היותה מוטלת על מטתה פרקדנית והיתה כגוף בלי נשמה ועיניה מבורות ופיה פתוחה ולשונה עבה מאד מן השפה ולפנים. ויאמרו האנשים ונשים המכלכלים אותה כי אז היה נמצא הרוח בלשונה. אז אמרתי בלבי זה היום קויתי לדעת פרושים על פטירת הנפש מהגוף. אחרי שחליתי לרוח והתחננתי מאד לפניו ישייב לשאלותי. השיב בלשון טילאנו בהתוך אותיות נשמע היטב כי שמו היה בעטשה דמידינה אשר נתלה לעונש גניבותיו אשר עשה. והתחיל לעשות קול בכיה ואנחות ואנכי נחמתיה בדברים טובים ויתנחם. התחלתי לשאול ממנו שאלות ע"ע הנשמה כדי לדעת מהותה ואופן יציאתה מהגוף בעת המיתה ודרכיה אח"כ ומהו הגיהנום. ולא שאלתי מהג"ע כי ידעתי היותו נעדר ממנו. ושאלות אחרות כאלה. ולכולם השיב דברים מענינים וחזתם דבריו היו איני יודע. באמרו שהיה איש שדה ורועה בהמות. ובהילוך דבריו ראיתי כי נמשל כבהמה. ומיה לו כח להנמיג ולהכריח הכחורה כרצונו

כמו שלא תאכל בשר יום ו' ויום ז' ולעת ערב בתקיעת הפעמוך לומר תפלותיהם וענינים במנהג הנוצרים. שאלתי ממנו מה לו אם הגוף ההוא אוכל בשר ביום ו', השיב כי היה לו חטא הואיל וגם הוא מתענג מאכילתה, שאלתי מהות גופו והשיב איני יודע שאלתי כמותו אם בכיצת אוח או תרנגול או יונה, והשיב של תרנגולת. שאלתי היכן מצבו בגוף האשה והשיב בין הצלעות ומתנים שמצד ימין. שאלתי מי תשימו שם והשיב איני יודע. שאלתי שיצא משם והשיב איני יכול. שאלתי למה נכנס בגוף יהודית השיב כי צר לו ולא הבירה בכניסתו שם ואם היה ביכולתו לא היה נכנס שם. שאלתי מאיזה מקום נכנס. והשיב בערותה וגם ורדיעני היכי היה וכאשר שמענו אה"כ מהבחודה. שאלתי אליו בתחינה גדולה שיניח הבחורה שוקטת עד אוכל לדבר לה ונתרצה ובלכתו אל מקומו. ראינו גרן האשה שנתעבה מאד. האשה מקבלת צער גדול בכל אבריה ומתנעצת ומתחלחלת בקושי וזרות נפלא ונותנת רהמנות גדול לכל רואיה וכשתרוח נכנס במקומו כל גוף הבחורה ובפרט מהצד ההוא היתה רוערת ורועשת תמיד כאשר געשה בעת השחפת הבא קודם הקדחת. ותיכף פתחה עיניה ותבט אלינו. ושאלתי ממנה איך היה המעשה והשיבה כי בבואה מלמבול במקוה חוץ מביתה ירדה אל החצר בשעה ב' מהלילה עם גר דולק בידה לשאוב מים מהבאר כדי לתכין אוכל לאישה ותנת הנר דולק בחור א' קרוב אל הבאר. ואישה אשר היה עמה הלך לו. והיא לקחה הדלי לשאוב מים ותיכף נכבה הנר ותקה הרוח והורידה עד חצי הבאר. ואה"כ העלה משם באויר ולא ידעה מה הוא ועל מה ואיך ותצעק ותתעלף וישארה בני ביתה על מטתה. ותשאל ממנו תרופה למכתה. ותיכף הרוח ההוא שב למעלה לעינינו עם צער וצרה רבה לבחורה ההיא ולא הגיחה לדבר עוד. ע"כ היה המעשה. ומעשים אחרים בסגנון הזה ומתמיתים יותר הגדו לי וגם ראיתי התומים. ואי מהם מחכמי צפת טוב"ב שאירע שם ואי מחכמי איטאליאה שאירע באנקונה מרחצות אנשים הרובים ותלויים שנכנסו בגופות בני אדם וע"י השבעות ועשונים מגפרית וכדומה כחזירי הגוף היו ורחצות מודיעות ומגלים שמותם ומספרים מענייניהם כל מאורעיהם ומקום מושבותם ועזותיהם שעליהם היו נכנסים בגופות הולכים נעים ונדים. ואחרים היו מעירים שכל דבריהם אמת וע"י השכעות היו מוציאים אותם מהגופים והמקום שהיה יוצא בו הרוח היה מתעבה. ובראותי ובשמעי כל הדברים האלה אמרתי. אין ספק שחכמת ישראל גברה על הטבע וכאשר נראה נקצת הירושים שערבתי לפניך מהחזר.

אשר לתשובת שאלתך על הדבר הזה בחרתי לשוב שנית לערוך אותם לפניך בקצרה עם הקדמת הידיעה ממהות הנפש וכחותיה בקצרה ויקל מעליך הבנתם. הנשמה היא בריה נבראת ממנו ית' כמין בריאת מלאכי מרום והיא כמו רוח אוירי כי דקה מן הדקה בכמותה ואיכותה ובהירותה שאין כח בחוש דאותינו לדאותה ולא בשכלנו לעלות בדמיונה. והנה בעת בריאת האדם הוא ית' זורקה בגוף שהוא זכה וברה ונותן אליה כח להאציל ממנה כחות הרבה לתועלת הגוף הן בשכליות כמו בגופניות באופן כי יוצא ממנה כח א' הנקרא רוח הוא כמו משנה למלך כי יש בו כח בהנהגת הגוף והחושים הרקים כמו ראות וריח ושמיעה וחושים פנימיים כמו דמיון וכיוצא ונענוע האברים והזנחם באמצעות הורידים קטנים ברוח החיוני אשר בדמם הדק וכיוצא. וגם יוצא ממנה כח אחד יוהר גם הנקראה נפש אשר נותן בו כח לפעול פעולות חצוניות כמו חוש המשוש וטעם. וכן כחות פנימיות כמו בשול האצטמוכה וע"א כאלה. והדבר הזה נמשל אל להבת אש היוצאת מן הנר כי נראה בראשונה אצל הפתילה אור בהיר כל כך שמתראה עמוק חשוך והרי זה דומה לנשמה אח"כ עולה ויוצא ממנה להב בהיר המתראה אודה אל חושינו. וזה דומה לרוח. ובשלישי יוצא כמין להבה השוך מעט ומדקדק ומתפרד ויוצא כאלו אינו והרי זה דומה לנפש. וא"כ נוכל לגזור אומר כפי שיקול דמיונינו להבין. כי מצב הנשמה תהיה בראש האדם ובחדרי המוח והוא מקום מצב השכל והבינה והדמיון וכל הכחות אשר שם הדומים אל כחות הנברלים. ומצב הרוח יהיה בלב האדם כי משם יוצא כל כחות חיוניות המוצילות. ומצב הנפש יהיה בכבוד כי משם יוצאים כל כחות הגוף הגסות. ואל ישיאך לכך לומר כי נמצא מפורד בתורה ונביאים וכתובים ובחז"ל שהנשמה נקרא על שם רוח ונפש. כי ראוי שתדע שהוא שם מושאל אל הנשמה לא שם ממש. והנה בעת יצירת האדם הוא ית' נותן כח אל כוכבי מעלה והמולדת ההולכים בעגולי השמים שיפעלו כחותם כל א' כפי תכונתו ומעלתו ומלאכתו על הכריה שנבראת כפי השעות והרגעים שהולד יוצא לאויר העולם ושנבראת בבטן אמו. ובפרט נפסק הדין מהמלות וככבים האם ברשותו ית' כמה יהיו ימי חייו זה הולד הנברא או בעולם הגשמי כפי שיעור השנים שגזר הוא ית' אל הנשמה לעמוד בגוף הוא נגר רצונה להיות מתענגת מאז שנבראת בששת ימי בראשית במראות צבאי מרום וזה נקרא אפיסת הכחות. והנה אם לאינו סיבה זה הולד ימות בלא עתו במיתה משונה אם ברצונו או ע"י אויביו או דיניים. לא תוכל הנשמה לעלות תיכף אל דיני מרום לתת השבון מפעולותיה

בעולם הזה אם טובים או רעים. עד אם כלו הימים שנגזרו עליה ממרום להיות בעולם הזה. אבל באולי היא תעמוד בניצח של מטה או מקום אחר בינוני אשר אינה מתענות מאומה ובאולי אינה מקבלת צער עד שישלימו הימים ההם. ועיין מסכת הגיגה פ"א מעשה מלאך המות עם מרים מגדלת שער נשים על פסוק יש נספה בלא משפט וכו' יפה על זה הדרוש. אולם יש להאמין כי לא נמנע ממנה צער בהמצאה משוללת מהתענוג הקדמון אשר זוכר' היות לה מני אז ומני קדם מששת ימי בראשית שנבראת או לפחות מהתענוג היה לה בגוף בעוה"ז אם היות' שוכנת בגוף זך ובעל מדות טובות ואיש חמודות ויר' אלקים ותוך זה לא תחסר מלתת זיו כחה הנהוג אל הרוח כאלו היתה בגופה ממש וכן אל הנפש כפי כחותיה הנהוגות. והנה הנפש אשר פעולותיה גסות הולך אל הגוף בקבר ומשתדל לפעול האיני יכול כי בעדר משם כח הנשמה והרוח ועם כל זה פועלת כפי כחה אף שם ומגדלת שערות הגוף וצפרנים וכיוצא לאלה. ושם עומדת ובוכה את הגוף ובכלותו הגוף תכלה גם היא ונעדר זיו הנשמה מעליה מכל וכל. אולם כח הרוח מקבל גם הוא מהנשמה כל משך הימים האלה כחו הנהוג כאלו יהיה הגוף חי וקים והולך אל הגוף לפעול בו ובראותו שאינו קם ולא זע והשב שאינו גופו הקדום ובכח זכותו ובהירותו הולך ומשוטט בעולם לבקשו. ובמשך גלותו השוטטותו לרוב עוונותיו לפעמים יפגע בהצורות של מלאכי חבלה אשר גם הם משוטטים בעולם כנראה באיוב ובראותם הרוח היה לוקחים אותו ומציקים בו ומשליכים אותו בתוך כף הקלע מחבורה לחבורה ולבסוף משימים אותו באישה הגוף של בני אדם אסור בבית האסורים שם לא ידע בשכבו ובקומו וזלתי אחרי הכנסתו. והנה בהיות' עלולה ממלאכי חבלה. וגם אחרי שנאסרה בגוף האדם ולא תסנע הנשמה מלהשרות זיוה כנובו. ככל האפשר אל הרוח לקבל למען תוכל לעמוד ולחיות כל ימי הצער והא. ובה האופן יש לרוח שהוא כח לעמוד בהיכל האסורים. והם ילמעול פעולותיה הרוחניות כמנהגם ממש אל הגוף הראשון שלה אם לעוב אם לרע כאשר נמצא וסופר ממגיד אמת שמעשים בכל יום ברוחיות הנבונות בגופות שנמשך הרוח ישראל בדתו. אמר האחר פי תצא כי המת בלי בנים רחוק הולך בע ונד עד שמצא מקום מנוחה והכמי זולתו אומרים שזה הרוח נבנם בגוף החוץ הוא שד ולא ברית אחרת ולכן אומרים מה שנראה להם באלקות הכלית הדברים על הדבר הזה תוכל לקחת והילוך שהרחבתי עד עתה או הילוך אחר שאומר תוחד פרשת יוחי ותרומה האומר בקוצר רב שהימים אשר

הצדיק פועל אינו מצוה העלכים ומעידים עליו ואו עושים לו מן השמים מלבדו סודר הולך לעמוד בניצ כפי מדרגתו וכן ימי הרשעים העלכים להעיד נבדו על חסאיו ואו עושים לו מלבדו של סומאזה הם נסדרים העלכים נעים ונדים ואין להם מנוחה. או שתוכל לקחת אליך הילוך אחד שרומז הרמב"ן בפי בראשית ואערכנו לפניך בקצרה השיית ברא מן האפס המוחלט יסוד דק מאד אין בו ממש אבל הוא כח מוכן לקבל צורה הנקרא אצל היוונים היולי ואחר המילולי לא ברא הכר אחר אבל יצר ממנו הצורות ובפרט צורת האדם באופן שכל חלק קטן או גדול שבגוף האדם והמונתו ועד שער ראשו יהיה בו היסוד הדק ההוא ואפילו שימות ויכלו החמרים העבים עם כל זה ישאר המונח הנגף וכל אבריו מן היסוד הדק ההוא הפשוט אשר לא יפגשוהו הראות וכ"ש המשרש והוא מעוטף בנפשו החיונית ואותה החמונה היא חלק בגוף אשר יקבל שכר ועונש הצנחי והו שנקרא רוח להיות יסוד דק ופשוט וכפי דרכו יוכל להיות זה הנבנס בגופות זרות ועשה מה שעושה :

דרוש המטבע ומדות

ועתה אערוך לפניך מטבעות ומדות הנזכר בספוק וגם אביאם כפי ערך מטבע' ומד' איטליאה לפי יכלתי למען יקל לפניך הכנתם. במשני דעדיות פ"א אומר סלע של מעטר שני ר' סרפון אומר שהוא ר' אספרי בסף ומפרש הרמב"ם שהאספרי הוא דבהש בלשון יון ועד היום לא נתברר לנו כמה אספרי לסלע והברטנורא מפ' שהוא מטבע בארץ יון שעד היום קורין לו אספרי נמצא שהסלע הוא כ' אספרי דע כי ר' אספריהם אריאל דמילאן י"א יולאו מרומה קדושין פ"א אמרו הו"ל פרוטה א' משמנה באיטר האיטלקי מעה ב' פונדיון ר' מעה כסף הוא דינר פונדיון ב' איסדיון איטר ב' מטמסים מטמס ב' קונטרונדקין וקונטריק ב' פרוטות רשבי"א אומר ב' הנדרסין למעה ב' הצין להנדרס ב' שמנין להנץ. ופירש רש"י כל אלה הם מטבעות קטנות זו מזו. במסכת שקלים. הסלע בזמן בית שני שקל שפ"ד שעורות בינוניות. הרי"ף במסכת קדושין פ"ק ו' מעה כסף דינר מעה ר' פונדיון ב' איסדיון איטר ב' מטמסים מטמס ב' קונטריקין קונטריק ב' פרוטות נמצא שפרומה היא אחד משמונה באיטר האיטלקי והוא שיעור א' מקצב דשורנג והוא דינר זהב של ערביים נמצא פרוטה ע"פ השיעור הזה הצי מנה לפי שדינר של זהב צ"ב חכה וחכה פירש רש"י שהיא גרעין והר"ן פי' שהוא משקל חצי שעורת. ו' צורא פי' חצי שרה ופקודי בקע היא חצי שקל ככר ג' אלפים שקלים. הרמב"ן בעירוכין פ"א אומר ליטרא היא ב' רביעיות. עוכלא

חצי רביעית מנה ק' דינדין דינר דוח הכל אחד, ומטבע של אהן הימים היה ז' חלקים נחשת וא' של כסף והוא ז' מעין מעה שהיה נקראת בימי מרעיה גרה היא י"ז שערות דרכן משקלו ב' סלעים סלע ארבע דינדין, טאה האמורה בכל מקום ז' קבין, רש"י בסי' הפרדס אומר כסף הפדיון שזה ל' זוז והיא ה' סלעים סלע ד' דינדין דינר ז' מעות מעה כ' פונדיון פונדיון ב' איסדי' איסד' שני מוסימוסין מוסימוס ב' קונטרקין קונטרקין ב' פרוטות פרוטה חצי שעודה כסף זה היא הפרוטה שאמרו חז"ל, שהיא א' משמנה באיסר האיטלקי, ובפ"י ר"ה אומר שבקנין הבית זהוב הוא דינר, סמ"ג עשאין סימן מ"ד אומר כסף האמור בתורה הוא השקל והוא ב' מעות וחז"ל הוסיפו שתות ועשאוהו במשקל מטבע שנקרא סלע בזמן בית שני ומשקלו כ"ד מעות, ויש קבלת הגאונים שכל מעה שוקל י"ז שעורות ובסימן מ"ח אומר יש לנו קבלה שהפרוטה משקלו חצי שעורה כסף נקי ובסימן קל"א אומר שקל האמור בתורה הוא סלע בלשון חז"ל, וגרה האמורה בתורה הוא מעה בלשון חז"ל והוסיפו על השקל שתות ועשאוהו סלע, הסלע ד' דינדין, הדינר ז' מעות, המעה ב' פונדיון, ובכל שנה היו פורעים סלע ופנדיון אף על פי שאינו שזה אלא מ"ז פונדיונים עם כל זה שולחני לא היה מחליף הסלע אם לא היו נותנין לו מ"ס פונדיון הרלב"ג פרשת משפטים אמר שקלים הם סלעים והסלע הוא שפ"ד גרגירי שעורה מכסף נקי הד"ץ סוף כתובות מאריך במשקלים האלה ומביאים למטבע ספרד רבינו ישעיה אחרון הנקרא די"אז אומר בקדושין ופביאה הג"ה פרק האטה נקבית הסלע משקל חצי אונקיא של כסף במשקל ששוקלין בו הותב שהוא משקל תשעה גרעינים של הסה הדינר הוא אחד מד' שבסלע, איסר א' מכ"ד דינר, הפרוטה א' מ"ח באיסר, מדכ"י פ' יש בכור א"ר ה' סלעים שנקראו עשרים גרה הן גרעינים של תרובין ואני מצאתי כן בכך עורא פ' תשא ונקראו גרה על שם שהבהמ' אוכלות אותם ומשקל כ' גרה של כסף הוא השקל והוא דבר מועט וראיתי בהג"ה דמדכ"י סוף כתובות מהדוקטני וינוציאני ס' החינוך במצות ש"ן אומר כל המשקלות האמורים בדיני ערכים הם שקלי תקדש וידעני בקבלה שהוא משקל ש"כ גרעינין של שעורה מכסף צרוף וכבר הוסיפו עליו חז"ל ועשו משקלו במשקל המטבע הנקרא סלע בזמן בית שני שהוא משקל ש"כד שעורות בינונית וסלע זה אמרו שהוא ד' דינדין הדינר ז' מעין המעה היא הנקרא בימי מרעיה גרה וכן תרגם אונקלוס גרה מעה ומשקלה מ"ז שעורות ואלו מצאתי מפוררים בקונטרסים ומקומות שונים בלי מורה מקום כל כסף האמור

בתורה הוא כסף צורי. כל זה או פלגא דזוז הוא דינר צורי. כסף צורי הוא הדינר והוא משקל כסף וחצי בקרוב והוא צ"ו גרעיני שעורים. סלע צורי הוא ד' דינרים שהוא ג' כספים והוא שקל הקדוש הנד בתורה. שקל האמור בתורה נקרא סלע במשנה סלע שהיא שקל הקדוש הוא ד' דינרין שהוא שמי"ד גרעינין כסף. ה' סלעים של בכור הם אלף תתק"כ גרעיני כסף מנה צורי משקלו ק' דינרין אם כן המנה צורי הוא כ"ה סלע צורי טרפסיקא ואיסתרא וסלע מדינה ופלגא דזוזא כלם א' הם כסף צורי של כסף הנז' במשנה או ברייתא והא כסף מדינה כסף מדינה הוא שמינית דינר שנקרא כסף צורי ומשקלו כ"ה גרעיני שעורים סלע מדינה הוא ד' מן כסף מדינה א"כ סלע מדינה הוא כסף צורי והוא פלגא דזוזא והוא חצי משקל דינר כל שקל האמורה בתורה הוא סלע ובגביאים ליטרא ובכתובים מקנטרין חוץ משקלי עפרון שהיו קנטרין זה תמצא במדרש רות ובמדרש חיי שרה. שקל מדינה הוא חצי סלע מדינה שהוא ב' דינרין. מנה מדינה הוא כ' הסלע מדינה שהוא י"ב דינרין מסלע צורי ובכתובות פ' מציאת האשה יש מנה מ' סלעים. כל דינר זהב הנזכר במשנה או בברייתא הוא כ"ה זוז. כל דינרין כגון אחרי יוד הם של כסף ובלי זוז אחרי י' הם של זהב עיין בפרק גט פשוט. גרה נקרא בגמרא דנקא. וכן נקרא בערכי והוא משקל ב' גרגרי חסה בינונית. טריסית היא ג' גרעיני שעורים. פרוסה היא א' מקצ"ב בזוזא והוא דינר זהב של ערביים זה תמצא בריש פרק הקדושין מנה ומאתים של כתובה המנה הוא אלף ומאתים גרעיני על שם רבינו סעדיה גאון.

ובהיותי בבית המדרש של הגאון ר' עובדיה דספורנו ז"ל בבולגריה ראיתי במכתביו חדושוני אלה הדברים. בהיותי בלומה הייתי עם חברי ועמדנו למצא האמת ממטבעות הגמרא. ולהביאם כפי חשבון מטבע מרומה וכפי הסקודו לחשבון י' יואלי הסקו ומצאתי כי פרוסה שהיא חצי שעורה כסף שוה א' בגטינו' איסר שהיא ד' שעורות כסף שבה ב' קנטרנינו, פונדיון שהוא ה' שעורות בסף שוה ביוקו. מזה והוא דרכמון י"ו שעורות שוה ב' ביוקו, דינר והוא זוז שהוא צ"ו שעורות שוה י"ב ביוקו וחצי. שקל והוא מחצי שקל התורה קצ"ב שעורות שוה כ"ה ביוקו סלע תורה והוא שפ"ד שעורות כסף שוה ה' יוליא דרכון והוא שני סלעי שוה י' יוליא. דינר זהב והוא כ"ה דינר י"ב כסף שוה ג' דוקטי מנה והוא ד' דינרי זהב או כ"ה סלעים כסף שוה י"ב דוקטי ככר כסף והוא שלשת אלפים שקל כסף שהם שקלי הקדוש אלף ת"ק דוקטי ככר זהב שוה י"ב אלפים דוקטי. בפ' יש בכור הין

הוא י"ב לוגין כפי' כיצד מצרכין נראה ששיעור בזית הוא ע"ב גרעין וכן נראה בהר"ן במס' יומא עזרא פ' ויקרא או' עשירית האיפה הוא מאכל איש אחד ביום הרמבים אומר בהלכות בכורים שיעור העיסה שהייתה בחלה מלא העומר קמה והיא מדה המחזיק י' אצבעות על י' אצבעות כרום ג' אצבעות ותשיעי אצבע בקירוב והוא כמו מ-ג ביצים וחמש ביצה בינונית והם משקל כ"ו סלעים ובי' שלישי קמה חטים במצרים והוא שיעור ב' קבים פחות חומש. ואומר כפי' המשניות במסכת עדיות פ"א שמשקל מלא העומר הוא תק"ך דרהם והוא מטבע נקרא כן בלשון ערבי. ואומר שם הברטנורה שמשקל הדרהם ידוע היום במצרים. ובכל א"י שהוא משקל פ"א גרעירי שעורות בקרוב, הקב ד' לוגין הלוג ד' רביעית, הרביעית הוא אצבעיים על אצבעיים כרום אצבעיים והצי אצבע וחומש אצבע. ואצבע הוא רוחב הגודל. ואני הצעיר המחבר עמדתי ע"ז השיעור מהרביעית אשר נמצא בכל שיעור ומשקלות ויצא לי שורביעית עולה אלף תריס שעורים בינוניים מגלילותינו ושוקלים במשקל בלוגייה שהיא עיר מטרופולין שלנו ג' אונקיות פחות מעט ותמצאנו כנקל בהשימך לכל קראטין ד' גרעינים וי"ח קרטין לכל סקודו וט' סקודו לאונקיה. ואמר הרמב"ם במקום הנזכר ואני עשיתי מדה בתכלית מה שיכלתי מהקדוק ומצאתי הרביעית הנזכר בכל התורה תכיל מן היין קרוב לכ"ו כספי הנקראים בלשון ערבי דרהם ומן המים קרוב לכ"ו דרהם ומן התטה קרוב לכ"א ומקמה חטה כמו י"ט. ואלה הדרהם כלם מצריות. ואומר בהלכות שביחת עשור פ"ב שהוא כמלא לוגמיו ר"ל כדי שישלמם לצד א' ויראה מלא. באדם בינוני והוא מעט פחות מרביעית לוג. ולא קאמר כמה פחות מיני. תוספת דעירובין גרוגרת היא ג' ביצים, בזית חצי ביצה. כותבת המסות הוא פחות מכביצה ביצה היא מתרגגולת תוספת פ' חלקן גרוגרת יותר גדול מכזית וכפרק המצניע גרוגרת כמו שליש ביצה והביצה ב' תיים ובפ' אמרו לו אמרו הכותבת היא ב' ביצים הר"ן במסכת יומא אומר וצריך למען חלילה שבין האוכל אשר בכותבת וגרעינתה בר ששת סי' ת"י חצי לוג הוא ג' ביצים. רש"י בי"ט ע"א פרק השוכר אומר אבילת פרס הוא שיעור שהיוה אבילת פרס. הוא חצי כמר של ערובי תוזמין ושיערו חז"ל ג' כמר לקב והוא ד' ביצים. רבי ישראלין סימן כ"ו אומר אבילת פרס לרש"י הוא ד' ביצים ולרמב"ם ג' ביצים. טור יורה דעה סימן צ"ו וסימן ק"ה נראה כי כשצריך לקחת כדי קליפה או כדי נטילה הוא כעובי לוחב אצבע וכן שם סי' צ"ח נראה שכך חדשה או כף שאינה בת יומת אינה בולעת אלא בזית א'

וכן שם סי' מ"ח אומר עגול או אורך המלע הוא בדי שיבנס בו ג'
 גרעינים של תמרה זו בו בדוחק ואלה מצאתי מפורשים בקונטרסים
 בלי מורה מקום. שעור חלה עומר והיא עשירית האיפה שהם תליב
 ביצים וכל ביצה שוקלת מאתיים גרעיני שעורים אם כן הקב ד' אלפים
 תיבת גרעיני שעורים הלוג הוא רביעית קב ורביעית לוג הוא ז'
 גרעינים שעור ב' סעודות א' לים קמה במשקל כבלי והוא אלה
 תשכית גרעינים גרונרת והיא פרי תאנה שעורה חלק א' משמנה מאלו
 הב' שעורים כל שעור כזית או כביצה הוא בינונית. הין היא י"ב
 לוגים, לוג הוא ד' רביעית רביעית הוא ביצה ומחצה קב היא ד'
 לוגין קרטוב הוא א' משמנה בשמינית דלוג אי"כ הוא מ"ו בלוג
 סאה הוא ו' קבין שהם ב' הינים שהם כ"ד לוגים שהם צ"ו רביעית
 שהם קמ"ד ביצים. הרמב"ם עירובין ס"ד אומר החומר
 הוא הכור והוא ב' לתכין הלחך מ"ו סאין נמצא החומר ל' סאה שהן
 מ"ו איפות כל ג' סאין הוא איפה, כל איפה ג' סאים והוא שעור הבת.
 וכל אחד מהן עשירי החומר אך האיפה הוא ליבש והבת היא ללח ז'
 בתים הם א' חומר וכור הוא ל' סאה לתך הוא מ"ו סאין והוא חצי
 כור. עומר הוא עשירית האיפה חומר הוא ל' גרבי' בדברים לחים
 במקום כור ביבש גרב בלח הוא במקום סאה ביבש וד' קבים הוא
 שיעור משוי תרקב הוא חצי סאה והוא ג' קבין ואלה ב' מדות של
 גרב ותרקב תמצאם בפ' המוכר את הספינת. אידרב הוא חצי סאה
 ויש לו רובע וחצי רובע עוכלא א' מחמשה ברובע וכן תומן. סאה
 מדברית קמ"ד ביצים שהם ו' קבין שהם כ"ד לוגין סאה ירושלמית
 עורפת על של מדברית שתות והיא כמו ר"ז ביצים. ספל סאה וסלוג.
 הספל קיים וסלוג במדת הלח עושה אדם הין וחצי ההין ושלישית
 ההין לוג וחצי לוג ושמינית לוג. וא' בשמנה בשמינית ונקרא קרטוב.
 אסמכתת שיעור ששים הוא כי התורה זכרה באיל גזיר ולקח הכהן
 הזרוע בשלה מן האיל, והנה נתבשל ג"כ חלק הכהן שהוא אסור
 לישראל עם מה שאכלו הבעלים הנה נלמד מזה שזהו תכלית השיעור
 אשר יותר אם יתבשל דבר המותר עם האיסור זה השיעור א' מששים.
 כי כן יחס הזרוע אל כל האיל לפי מה שבחנו תו"ל. וכן על שיעור
 כזית אומר לפי שאין בית הבליעה מחזיק יחד יותר מכזית וגם לא
 יורגל לבלוע מהמנון יחד בבית הבליעה פחות מכזית אם לא היה
 הרבר הנאכל בריה שלימה כי אז יתכן שיאכל האדם הדבר ההוא
 לברו אפי' שלא יהיה סמלא בית הבליעה. הרמב"ם הלכות ס"ח האמת
 האמורה בכל השעורים הוא ז' טפחים. וטפה האמור בכל מקום הוא ד'
 אצבע בגודל וגודל האמור בכ"ס הוא בינוני. באורך ב' שעורות בריוח

וברחב ד' שעורות בינוניות זו בצד זו בדחוק. ודע כי אצבע הראשון
 שהוא עב וקטן נקרא גודל ולו סגולת חוש הטעם השני הקרוי לו
 נקרא אצבע ולו סגולת חוש הריח. הג' שסמוך לו נקרא אמה ולו
 סגולת חוש המשוש. הדי' שסמוך לו נקרא קמיצה ולו סגולת חוש
 הראות. ההי' הסמוך לו נקרא זרת הוא קטן שבכלם ולו סגולת חוש
 השמע. אלו הסגולות נראה לסי שכ"א מהם נקל לו לעשות וללכת
 אל האבר הנתלה בו חוש שלו בלי שיכוין האדם על זה. ואני הצעיר
 עמדתי על האמה זו ולתביאה אל שיעור אמה מכולנייה אשר היא
 צבי לגלילי האלו. ומצאתי כי זאת האמה שבגמי היא שבעה שמיניות
 מן אמה בולניית פחות אצבע אחת. וי"ד אצבעות הם חצי האמה בולנייה
 חצי אמה ונ' אצבעות וחצי שמיניות אמה הנזכר הי' אצבעות צרים מעט
 הם ששית אמה הגד' וכלם הם מהאצבע קטן וגם נקרא גודל הנ"ל ואלו
 הם שעורי האמות שמצאתי מפורדים בקונטרסים בלי מורה מקום אמה
 בינונית היא ששה טפחים טפח ארבע גודלים הי' באצבע ד' בקטן
 זרת הנזכר בתורה הוא חצי אמה של ו' טפחים. הסיט הוא השיעור
 שיש בין האצבע והגודל כשתפתח היד בכל האפשרות והוא שני
 שלישית מהזרת ויש לרז"ל אמה בת הי' טפחים כנראה במעשה המשכן
 מחלוקת דר"מ ורבי יעקב ואמרו במסכתו כלים ב' אמות היו במשכן
 חקוקות על שער מזרחי על קרן מזרחית צפונית והיתה יתירה על
 של מרעיה חצי אצבע. עדשים וגדים אשר ישוער בהן בענין נגעים
 מקום הגדים הוא ט' עדשים ומקום עדשה ד' שעורות. וראיתי בחולין
 גדים חצי פול והוא שיעור טומאה לשחין ולמכה אגור סימן אלף
 שס"ז אומר שיעור הגדים הי' כמו ט' עדשין ושעות סופר הוא מה
 שכתוב במדרכי ט' שעורות אלא ט' עדשים על ט' עדשים שהם ל"ז
 שעורות והדי' ציין פי' דברי הרמב"ם וסמיג' דהו"ט' עדשים כשהן
 ג' עדשין על ג' עדשין וכן נראה בסמיג' הלכות נגעים והעדשים הוא
 מקום ד' שעורות שהם שתיים באורך ושתיים ברחב נמצאו ל"ז
 שעורות כשהן קבועות בראש לחוקות זו מזו פרטה היא ד' מילין
 המיל ב' אלפים אמה ריש הוא א' בשבעה חלקים וחצי שבמיל בית
 סאה היא וחצי"ט קרקע של ג' אמה ותשבורת של"ה אלפים ות"ק
 אמה ונורע בו סאה קרסף הוא מקום מוקף מחיצות בלא קירוי כמו
 חצר תהום שבת אלפים אמה כל מקום שיש בו רע"ד אמות אורך על
 רע"ד אמות רוחב נקרא בית כור וזורעים בו בית כור ודע :
 ועתה זולת מה שנדרתי אליך בהקדמת הספר לרשום בחלק הג'
 הזה בהרתי להודיעך ג"כ איזה הדוש מכוונת האומות והנוצרים
 על איזה פרטים אשר יועילו אליך. אומרים האומות שכל העולם

שמרו את יום השבת מלעבוד בו עד ימי מתן תורה מדכתיב ויברך אלהים את יום השביעי וגו' וכשנברא אדם נכנס בו הבנת כל התורה טבעית הנבללת בדבור כל דעלך סני לחברך לא תעביר ובכח הדמיון התקן ואלקי שהיה בו קרא שמות אל החרים וטבעות וימים ולדברים כלתי מתמוטטים כמו אילנות ועשבים ולסככים כמו שעשה אל החיות ועופות ודגים ושרצים וכל חיה שהביא השיית לפניו השיית צוה התענית מהפרי בהיותו בניע להראות לו שהמתענה מהנאות הנוף ושומר מצות הכורא זוכה לגן עדן, אומרים שמלאכי מעלה נחלקים לג' מדרגות, עליונים, בינונים, ותחתונים. העליונים נחלקים לג' חלוקות והם שרפים ויודעים, טובתו יתברך, כרובים והם מלאים חכמה ויודעים מעלתו ית' טרינו וליד ר"ל אופנים והם יודעים תפארתו ית', האמצעיים גם הם ג' חלוקות האחת מצוים למלאכים מלאכתם, הב' הם על האמות, הג' מחזיקים השטנים שלא יפעלו רעתם. הכת הג' נחלקים גם הם אל ג' חלוקות זהם א' החכמים ומלאכתם לעשות הנסים, השני נקראים ארקניולי ומלאכתם להגיד עתידות, השלישי נקראים מלכ"י ומלאכתם שמירת התחתונים. ואומרים כי השטנים נמרו בזה הדרך, היינו כי ביום שנבראו המלאכים, נברא בתוכם מלאך א' שהיה נקרא לוציפרו, והיה מהכת הנקראים ירקניולי והתברך בלבבו לאמר אשים כמאי בשמים בצד סיטינקיריאו שהוא צפון ואמלוד על העולם כמותו והשיית גרש איתו מהשמים ושלחהו בתהומות בגיהנם שהוא אלף, רמיה מילין תחת הארץ י"א שהוא באמצע הארץ ושצריך להאמין שהוא תחת הארץ לפי שפתרון שם גיהנם ר"ל תחת הארץ ואומרים שזה הגיהנם הם ר' מדרגות והם התחתון שבו מקום לעונש החוטאים למעלה ממנו יש מקום נקרא לימבו ועומדים שם הצערים שמתו קודם טבילתם במימיהם, למעלה ממנו נקרא פורגטוריא ושם מקום החיבים קצת עונש ולבסוף זוכים לגן עדן ולמעלה מכלם מקום נקרא ג"כ לימבו והוא מקום שעמדו האבות הראשונים צדיקים עד שנעשו חפשים, ואנחנו בני ישראל אומרים שמדרגות המלאכים הם עשרה זו למעלה מזו, המדרגה ראשונה והיא תחת כסא הכבוד נקרא חיות, ותחתיהם מדרגה נקרא אופנים, ואחריהם אראלי' ואחריהם חשמלים, שרפים מלאכים אלקים בני אלקים, כרובים אנשים, ועל דבר השטנים או שדים כבר הרחבתי הדבור בחלק שני, ועל דבר הגיע לא נמצא בתורה שנכתב ושבעל פה מי שיוכל ליתן בו שום מין גבול או תואר לפי שעל האמת גן עדן הוא שם מקום או דבר שהשיית גותן בו שכל לשמות בני אדם וכמו: שהנפש הוא דבר רוחני וככל כן ראוי שהיה

השכר הניתן לו וכן למפרע צריך לומר מתניהנם להיותו מקום מוכן לפורענות וצונש לרשעים כל אחד כפי מדרגת פעולותיו עם כל זה להפקת רצונך אערוך לפניך קצת מה שנמצא כתוב בדברים האלה זולת כי הארבות הרבה מאד בהבור הפשטים שלי. במקרו ר' אליעזר פ"ב אומר סמוך להר המוריה יש שער ג"ע והוא מקום בית המקדש ונבדא ביום ג'. במסכת ע"א פ"א נראה שריב"ל שלח לרבן גמליאל מדורות ג"ע ואומר שיש בו ז' בתים וכל בית רבוע ורחבו י"ב רבוא מילין. הבית א' שוכנים בו גרים ועובדיה הנביא עליהם. ב' עומדים בו בעלי תשובה ומנשה המלך עליהם. ג' יש בו האבות ודוד המדבר וכל מלכי בית דוד ומשה ואהרן מזוגים. ד' יש בו צדיקים גמורים. ה' יש בו משה ואליהו. ו' יושבים בו המתים בקדוש ה'. ז' יושבים בו המתים בשביל צונותיהם של ישראל ואומר ג"כ שיש בתים כגיהנם. והם מדור א' ק' אמות ארכו ונ' רחבו ויש בו אומות ע"א ואבשלום בן דוד ג' יש בו עשרה אומות אחרות ע"א ודאג ג' יש בו עשרה אומות ע"א וקרזה ועדמו ד' יש בו עשרה אומות ע"א וירבעם. ה' יש בו י' אומות ע"א ואחאב. ששי יש בו עשרה אומות ע"א ומיכה ע"כ. אמרו במסכת המיד כששב אלכסנדרוס ממלכות הגשים והגיע לנתל והתחילו הדגים להתרועע והמלך הלך עד ראשית הנחל והגיע ללהט החרב המתהפכת ובקש ליכנס ואמרו לו זה השער לה' צדיקים יבואו בו ושאל מהם אות מדי שהפלסופים יאמינו שהגיע לאותו מקום ונתנו לן מרבליית קטנה וכו' ולבסוף נתגלה שהיה עין אדם.

אומר הוזהר פ' תרומה שיש מקום בישוב שאין שולט בו מות באנשים היושבים שם האמנם לפי שאינם יכולים לעמוד שם תמיד כשיוצאים משם מלאך המות שולט עליהם ומתים. הרמב"ם פ' חלק אומר ואולם ג"ע הוא מקום דשן ושמן מבהר הארץ יש בו נהרות רבים ואילנות עושים פירות יגלה אותו השיית לבני אדם לעתיד לבא ויורה הדרך להלך אליו ויתענגו בו. ואפשר שימצאו בו צמחים מופלאים עד מאוד מועילים תועלת גדולה ערבים ומתוקים גדולים הרבה מלבד אלו המפורסמים אצלנו וכל זה איננו מהמנוע ולא רחוק אבל הוא קרוב להיות ואפי' לא היה כתוב בתורה וכל שכן שנתבאר ונתפרסם בתורה ע"כ. י"א שהוא מצד אדראיננו הנקרא מזרח הוא באמצע הים הגדול רחוק מן הישוב על הר גבוה שמגיע לגלגל הירח וגלגל האמצעי והאורך ממנוג וטוב וכל אילנות ועשבים שבים שם. י"א שיש ששה גנות של ערן והם אחד בצד אוצדיינטו הנק' מערב ב'. אורינוציאו שהוא אמצע העולם ג' מצד גלגל אנטרטיקו ד'

מצד אראיננו הנקרא מנרה ה' מצד פולו ארטיקו, מצד אבעטדלי
הנקרא דרום.

ובספר הרפואות יחזים הקדמונים וכן נראה בס' אסא היהודי ומביאו
ספר אבקת רזבל אמרו כי חכם המוקדק ומ' אנשים אחרים
מן התרסומים הלכו בארץ ויעברו דרך הנזיר קדמת ערן למצוא קצת
רפואות ועץ החיים כדי להגדיל תפארתם על כל חכמי הארץ ובבואם
שם ברק עליהם להם החרב המתהפכת ויתלהטו כלם בשביבי הברק
חצי מיל רחוק מג'ע ולא נמצא מהם איש ואז נאבד חכמת היוונים
ורפואה מהכותים תהם ימים רבים עד מלך ארתחששתא. ואח"כ
נמחששה ע"י הנקובים במלאכה התיא כל אלה דברי אמת ידועים
מפי חכמים עד היום כי רבים מבאי ארצה בני קדם וואים מרחוק
הלהט ע"כ מצאתי ונתר יוצא מעדן להשקות את הנז ומשם יפרד
והיה לארבעה ראשים שם הא' פישון הנקרא בגני שסובב כל האינדיא
ומביא הזהב ונכנסים בו י' נהרות ונכנס אחד כך בים במהירות גדול.
והמקום יותר צר כשנכנס בים הוא ה' מילין והיותר רחב הוא מאה
מילין וכורש מלך פרס להיות כי נטבע בו אחד מגדולי יועציו חלק
הנהר לה' יאורים. גיחון י"א שהוא נילוס וסובב כל האיסיאופיה
ואומרים שהוא הנהר יותר גדול שבעולם להיות השמש בטרטן שהוא
חודש תמוז ואב טרבים המים מאד ומשקה כל הארץ ואומרים כי
המים חאלה מרבים תאות המשגל ייש על הנהר ת"ש איים ובתוכם
אי הנקרא מרואי עיר מלכות מלכת שבא. חדקל הנק' טיגרי והולך
במרוצה גדולה וסובב מלכות ארמיניא. פרת הנקרא אירס וסובב
ארץ כשדים חולק בבל ונכנס בים טוף. ודע כי הטילוסופים בקשו
למצא ראשי אלו הנהרות זה אומר מכה וזה בכה אמנם אין להאמין
אלא דברי תורה.

ראיתי בזהר פרשת וזי שדה כי נהר מצרים הוא פישון. ו' עזרא
על שם רבינו סעדיה א' גיחון הוא קרוב לארץ ישראל חכמי האומות
בקשו לדעת מה הו' לשון הראשונים ולבסוף כולי עלמא מודי כי
מאדם עד דור המלגה הו' הגיונם לשון הקדש ונשאר כיד אברהם
אבינו וזרעו וכוה תמצא בפ"י התורה לרבינו יעקב בעל הסודים
והקדמת פ"י התורה להרמב"ן ובאולי באורך הזמן נשתבש בידם
להיות כי לא היה בידם ספרים בכתב מדרכי הדקדוק זולתי קבלה
ע"פ הלא תראה אנו שקבלנו תורה וכל הדקדוקים הצריכים וגם יש
לנו ספרים הרבה בחכמת הדקדוק ועם כל זה נתמעט אצלנו כנראה
בהקדמת המבולל ושרשים לרבי דוד קמחי ובכוזרי מאמר ב' דבור
ס"ח ואין ספק שאם אדם הראשון חרצו אחריו אם רצו שיובנו

דבריהם מהשומעים אותם היו צריכים מהאותיות ונקודות של פתחי חותם דאל"ה מוצא שפתיו לא בשמעו ועל כל הדברים האלה הרחיבו הדברים חבמי האומות ואני לא אאריך דרושו ממעתיקים מהאומות אמרו שמבריאת העולם עד ימי המבול לא הי' לזרור ההם אותיות לכתוב זה לזה אבל היו מצוירים צורות בהמות וחיות ועופות על השם שקרא להם אדם והיה בידם בקבלה וכוח הדרך היו שומעים ומבינים דבריהם זה לזה ובמשך הזמן ובאולי בדרך הפלגה נתחדשו אותיות כפי סדר הדבורים ועדין נמצא באיטליה זכרון להרבה מיני תיבות ויש תבור שעש' פרה קסיאו רסויאה שנדפס ש' הקליט' לחשבונם וכו' מביא צורות אותיות של י"ג לשונות וכן נמצא כדומה לזה בס' מקנה אברהם. ודע כי לצורות הראשונים לא היה להם ביד או קלף לכתוב עליו כי כראשונה נהגו לכתוב על עלי האילנות ורחבים שהיו נקראים ליברי ושפתי שיש עדין מקומות באיי הים הרחוקים שנהגים זה ומקיימים אותם כעד כל השנה על העשן וכותבים עליהם עם מחטים של ברזל ואחריהם נהגו קליפות האילן הרקה שבין הגפה והעץ ומדבקים הרבה מהם יחד וכותבים עליו עם התרט ואחריהם נהגו לכתוב על האפר עם האצבעות ושפתי שיש מקומות באינדיאי שעדין נהגים זה ואחריהם נהגו חתיכות עופרת דקים מאד וכותבים עליהם עם הסכין ואחריהם נהגו לכתוב על גמי הנזל והיו קוראים אותו פופיריפי היו קושרים הרבה מהם יחד ועם משיחות וקסה היה נעשה דבר מוכן ונאות לכתוב עליו ובהוד אלכסנדרוס מוקדון נהגו לצור יחד קסמים הרבה של מין עץ אחד ועם תחבושת אחרי שנתביש היו כותבים עליו.

ובימי מלכות קרטגיני התחילו לכתוב ביד של קלף עורות ואין ספק שיש בידינו אופן עשית קלף מהעורות היא לנו בקבלה מסיני בימי ספר תורה מנחה ותפילין. ונהגו בימי שררת רומא לעשות הנזיר מבלואי בגדי פשתן כאשר היא בידינו היום.

במסכת סנהדרין מביא אמר רב הסדא אמר מר עוקבא בתחלה נתנה תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקודש. כיון שגלו בימי צורא ביררו להם כתב אשורית ולשון הקודש והציתו לכותבי כתב עברי ולשון הקודש ועיקר בעין יעקב בפי הנזכר אבל התורה נתנה בהכתב שאנו כותבים היום ספר תורה שנקרא אשורית וזאת הצורה היתה נשמרת אצל גדולי ישראל כמו התורה שבעל פה זה כי החסון היו כותבים בצורת אותיות עבריות ובשבא צורא התיר לכתוב תורה שבכתב למען לא תשתכח תורה מישראל התיר ג"כ לכתוב צורת האותיות שנתנת בהם התורה ויקראנה אשורית לפי שתביאה גדולת

ישראל מארץ אשור שהי' בידם בקבלה וגנוחה להיותה כתיבה קדושה. וראיתי במחזור אשכנזים פיוט יום שני דשבועות אומר שהתורה נתנה בלשון עברית בכתב אשורית וכדבור מצרי והפי' מפרש שמלת אנכי היא מצרית ואני איני מבין. תוספת דמנהדרין אומרים שנקרא אשורית לפי שהיא מאושרת להיות שבה נתנה תורה ועיקר במסכת מגלה פיא ובסי' עקרים ח' א' פי"ז וראיתי בקונטרס ישן אומר שעד הרבן ראשון דברו וכתבו בלשון הקודש. ובגלות התחילו לדבר ארמית ונשתכחו הנקודות והטעמים ועזרא החזירן. כתב הרמב"ם בתשובה אטור לכתוב אשורית אלא כתבי הקודש ובעבור זה נהגו הספרדים בצורות אחרות באגרות וספרי חז"ל למען לא יוכלו להשתמש בהם ונוכל לומר שבות הדרך נהגו כל לשונות היהודים צורות שונות לכתוב בהם ולא יכתבו בצורה המאושרת.

האומות אומרים שאדם הראשון היה בן קיל שנים כשהוליד שת והיה אז סג' נהור ובשנת ט"ז לבריאתו נולד לו קין וקלמנה תאומות. ושנולד לו עם תוה אשתו שלשים בנים אחרים וזאת קין הבל ושת וי"א שהיו מאת האומרים שאדם וחווה עשו תשובה גדולה באופן שזכו לתעד ה' ולבואה. אומרים שבהיות קין זקן מאד ועיניו נתישב בין אילנות וקוצים והיה סג' נהור והעצר שהיה הולך עם למך לצוד ציד ראהו מרחוק ונדמה לו שקין היה איזה חיה רעה וניקף אמר אל למך עיניך קשתו לצוד החיה הזאת. וכן עשה המיתו וכשנתקרב אליו הכיר שהיה קין וקנו והמתו בערה בו והמית את נערו. שת צוה לבניו שלא יתחברו עם זרע קין וכן עשו עד דור שביעי ואז נתחברו ונולדו מהם הענקים והפליגו בחטאות עד שמתו במבול. אנוש היה הראשון למצא צורת כדור להעיר רוח הבריות שיתפללו לאלוקי באמצעותם. חנוך אומרים שנברא וכתב איזה דברים אלקיים. אבל לא נתקבלו באמונתם והיה הראשון לחבר ספרים אל חכמת התוכחה והיה לו מלחמות גדולות עם בני קין. מתושלה אומרים שמת בשנת המבול וי"א שמת י"ד שנים אחר המבול ועמד בגיע עם אביו בימי המבול ואח"כ חזר בעולם. למך אומרים שכנימו נתפרסמו החטאים ומעשה כשפים בכל העולם. נח אומרים שהשתדל בכל כחו לדרוש להמון שישובו בתשובה והוכיח אותם ולא שוה לו ויהי כי פחד שמא יהרגו אותו וכל בני ביתו ברח מנגלילות ההם ואז השיי צוה לו עשיית התיבה ואומ' שששת האמות שנצטווה הם אמה אומיסריקה שר"ל שכל אמו' התורה היא שיעור ר' אמו' (ספתי"ב) האת זמדי' נקרא' פרטיקה בלע"ז וכן נשמע בל' אמות' האת התיבה ויהי כי ראה זכר העוים שאכל ענבים קיהות מהשדה הנקראים. למגרוסק בלע"ז באופן

שנשתכר והיה שמח לקח שרשה ורחץ אותם עם דם ארי הזויר וכבש וקוף ונטע השרשים האם ונולדו ענבים טובים ומתוקים ושתה מהם ונשתכר. אמנם מד' אבכיר ומביאו ילקוט אינו מזכיר אלא ארי רחלה הזויר אומרים כי נח היה נקרא ייאנו שהוא לשון יין ואשתו היתה נקראת טוניאה וי"א אריציאה מלשון ארץ להיותה אם כל חי ואחרי מותה קראוה אשתו מגזרת אש לפי שעלתה לשמים וי"א שקראוה ארסי פריסקה אומרים שנה ראה בעיניו סך י"ד אלפים ות' אנשים כלם מיוצאי חלציו ומשלשת בניו נולדו ע' אומות כזה הדרך. שם כ"ז יפת ט"ו חם ל"ב. יפת היו קוראים אותו יאנו שלהיותו כל כך שמן היה נראה כאילו היה לו שני פנים, חם היו קוראים אותו זורואסטרו וי"א שהוא נמרוד אשר היה הראשון לחכמת הכשופים ולשבועה חכמות ליבראלי. ותיכף שגולד שחק ואמרו שזה היה סימן לרוב חכמותיו. אומרים שנולד לנח בן רביעי אחר המבול ונקרא יוניקו והיה חכם באצטונניות ויגרשוהו אחיו מאצלם והוא למד לנמרוד חכמת המלחמה, אומרים שאחר המבול נח יצא מגלילות ארמיניאה והלך באיטליאה ושם למד הרבה חכמות. שם יש אומרים שהוא מלכי צדק והוא היה ראשון להנחיל בנין חומת ירושלים. תירס בן יפת היה ראשון לעשות סלמאי ולהוציא אש מהאבנים ולמנהג נשיאת הסכעות באצבע הגם שהרומיים היו ראשונים לעשותם זהב. ארפכשד ממנו יצאו כלדיים ואומרים שבימיו התחילו לבנות עיר בבל מטריפולין לזאת האומה, שלז ממנו יצאו בני סרמריאה שהיום נקראים סרמרי דע שנמצא עיר סרמריאה אחרת מצד המערב ואמרו פליניאו וטולומיאנו שבסוף אלו המקומות יש הרים גבוניים אשר להיותם נותכים תיכף נסגרו והמידשבים אצליהם עם עצים גדולים אשר אי אפשר לעבור ונקראו מונטי כספי. עבר אומרים שממנו לקחו היהודים את שמם עברים ואצלו זרעו נשאר לשון הקדש. ובראשונה היה נקרא זה הלשון לשון אומנה. פלג שבימיו נפלגה הארץ, אומרים שבלידת פלג שזיה מעשה המגדל נתפרדו הלשונות וזה הסימן עבר אביו השים לו זה השם. ויש מפרש נוצרי קדמון הנקרא אדיגנו האומר שירדו מלאכים מן השמים להודיע לכל אחד מראשי האומות והם לשון אי. אבל לשון הקדש אינו חלק שום מלאך אלא חלק האלוהי. וכהו תמצא בתרגום ירושלמי מסוק ויפץ הי אותם. וכתב בחזור בהקדמת המחורגמן כי בזמן השלמה נשאר כמה מלות מלשון הקדש משובשות ברוב הלשונות החדשות. ויותר ברורות הם בידי מי שנשארו קרוב למקום ההוא כמו ארם וערב. אבל מי שנתרחק כמו אשכנז ורומיהם אין בהם כל עיקר

אומרים שאחר חלוקת השונות השנית ברא כמה מיני מונסטרי

בלעיי מפורות בכמה מקומות.

ואזכיר לפניך קצתם באפריקה יש בריות משונות שהם אנדרוגינוס ומשתמשים זה בזה בגלילות טיטיאה יש אנשים שאין להם אלא עין אי במצח באינדיא יש שאין להם פה לאכול ולשתות. בהרי אינדיאה יש מין אדם שיש לו זנב ואין להם מנתג אדם ויש מין שיש לו גוף סוס וראש איל ויש במצחו קרן שמאיר מאד ויש מין אדם שיש לו ג' שורות שיניים וראש אדם וגוף אריה ויש מין אדם שאין לו אלא רגל אי וכף רגלו רחבה ורצים מאד ויש מי שאין לו גרון ועיניהם על השדרה יש מין שגופם מלא צמח ושיניהם כמו של כלב. בטיטיאה יש מין שיש להם צורת אדם ורגליהם כסוס וקראו טטירי ויש מין בריות שכזמן הקיץ נהפכים בצורת זאב וכזמן הקור שכים בצורת אדם ועובדים מזל מאדים ומזמזים לפני אנשים. בליביאה יש אנשים שונאים ראית האור ואינם אוכלים בעל חי. ויש אנשים שאינם הולכים כרגליהם אלא משימים הראש בין ירכיהם והולכים. ברומניאה יש שאינם אוכלים אלא גלעי בלעיי ולובשים עור דג. באיטיאופיא יש מי שאין להם נחירים. ויש מי שאין לו אן ויש מי שאין לו פה אלא נקב קטן שעם קנה שותים. בגלילות שמצד מערב יש מי שאזניהם כל כך גדולים שמכסים כל גופם. בגלילות ארכיאה יש אנשים קטנים מאד ונשיהם מגלילות כנות ה' ומהיותן כנות ה' מוקינים ויש להם מלאמות גדולות עם מין הגרובה שמכלים מהם מאד. באיטיאופיא יש מין אדם שעומדים במעדות ואין אוכלים אלא נחשים. ואין להם דבור אלא קול הברה. אומרים חכמיהם שכל מי שיש לו צורת אדם יצאו מחלצי אדם הראשון :

ראיתי כסי יחסין האומר אלה הדברים ואני אקצר. בני יפת לקחו להם מתחילת מושקוף עד פורטוגאל שהיה נקרא לזשיתניאה גומר ומגוג הם דגודי מדי נקרא שירבאן ין הוא נודע עד היום. תובל היא ספרד. משך היא מלכות פירטיאה הגדולה. תירס היא מונציאה עד אונגריאה גומר היא אשכנז וראש מלכותה היא באימיאה. ריפת אינגלטריה ופרויני נוגרמה היא טורקיה. אלישה היא ארציפילגו מקנריאה עד שיאן. תרשיש היא ציפיליאת. כתיס היא אי גיפרי דורנים הם רודי. כוש היא מלכות השחורים סבא ושבא הוא מלכות יון. פוט הוא ליביאה גיזה קרוב לאשור. פתרוס ופתור הוא בדימאלט פלשתים היא מעזה עד מצרים. כלח במלכות כלך. צידן נקרא עוד היום ציידה. חתי ואמורי קרוב לירושלים. יבוס היא ירושלים. גרגשי הוא ברגסטן. חוי בהרי אשר לפני הלבנון ערקי

יום אי קרוב לטריפולי סיני הוא טריפל. אידיי הוא קרוב לטריפולי הצמרי הוא מקום נקרא המץ הזמתי היא חמת עילם היא פרס אשור נקרא היום מוצול. ארפכשד הם כלדיים לוד נקרא לודיש. ארם סירימא בראש מלכות דמשק. בני יקטן כלם שכנו בגלילות משא הנקרא היום מיכא בלשון ערבי. חצר מות הוא מקום שעוד היום נקרא בזה השם. ארם נהרים הוא חרן הנקרא משפוטמניא והוא בין נחל חזקל ופרס. מדין ועפר בני אברהם במלכות אפריקה והשאר לא נודע מקומם. ואני ראיתי בדברים האלה בקרוניקי שהזכרתי בהקדמה ובחזרתי להציב דבריו בקוצר לפניך. אומר שאין ספק שעי אומות שבעולם יצאו משלשה בני נח. ואסדרם אחד לאחד. עם יצאו ממנו כיו אומות. והם עילם והוא אומות אילמיטי במלכות סירימא אשור הוא סירימא ארפכשד קרוב אליו לוד הוא לודיא. ארם הוא דמסקו ערן הוא קרוב לארץ כנען חול היא ארמניאה גר קרמניאה מש הוא מיאוי שליח עבר פלג יקטן אלמודר שלף חצר מות ירח הדורם אוול דקלה עובל אבימאל שבא. אופיר. חוילה יובב כל אלה הם עומדים במדינות שבצד מזרח ויש ביניהם כיכ לשונות ועומדי בתוך תיו גלילי הם יצאו ממנו שלשים אומות והם כוש היא איטיאופיאה מצרים הנודעת לנו. פוט הוא ליביאה. כנען הוא פליסטינה קרוב לארץ ישראל מבא היא ארכיאה חוילה היא אומות ייסולא שבארביאה סבתכא. היא אומות. אסטכריי בליביאה סבתכה דעמה שבא דין נמרוד לודים ענמים להבים נפתוחים פתרוסים בסלוחים שיצאו ממנו פלשתים כפתורים צידון כל אלה הם מפתחים בעיריות וגלילות שהם במלכות לידיאה חת היא אי פיאומבינו יבומי היא ירושלים אמרדי וגרגשי תוי ערקי סיני ארודי צמרי חמת כל אלה הם מפתחים בקרב ארץ ישראל שנעקרו מן העולם עיי בני ישראל. יפת יצאו ממנו ייד אומות. והם גומר היא אומת גלטי מגוג שיטיאה מדי. מידיאה. יון היא גריציאה תובל ספניקה. משך היא קפדוציאה קרוב לארמניאה, תירס היא טרציאה. אשכנז היא טרטרציאה ריפת היא אמת דיפיאה שלבסוף באו בניו ויניציאה. תוגרמה היא פרגיאה. אלישה היא אי איאוליאה קרוב לציציליאה. חרשיש היא ציליציאה. כתים היא ציפורי. דדנים היא רודי.

ואני ראיתי בדברי חז"ל והמפרשים אלו הדברים. במדרש אומר הקני והקנתי והקדמוני הלכו להם ולא רצו ללחום עם יהושע. ואומר רש"י בפרשת לך לך כי הם עמון ומואב ואדום. ויש קבלה שיושבי אשכנז הם המנענים שברחו מלפני יהושע. ילקוט פרשת בא אומר שבשכר שכנען מנה מאליו כששמע ביאת ישראל הקביה נתן

לו אפריקה ובפרשת מצורע מזכיר שהיה הנרגשי. אמנם אמרו חז"ל והכתרתו שבפרשת משפטים רזמו אל הנרגשי שבת. איר שמאל גומד ומגוג זו אפריקה וזרמניאה ומידיאה ומקדוניאה איסניאה וטוניאה. במדרש בראשית פרשת ל"ז אומר אשכנז ריפת ותגורמה הם איסאה הסיף ויירניאה אלישה תרשיש ודודנים הם אלוסטרזש איסליאה ופרדיניית תרגום ירושלמית בת אדום היושבת בארץ עץ היא ארמיניאה. יוסיפון אומר תרשיש היא פוסקנה וי"א שהוא טונים וי"א שהוא קרטגיני דאפריקה. יפת היא פרנציאה ובריטניאיו נכתיים היא ציפרי תובל היא מיסה תירס היא אנגלקירה ורוסיאה אשכנז היא אלימניא דודנים היא בואימיה. בן עזרא בפרשת שמות הפריו הוא צידון פי' דניאל אומר כתיים הוא רומה ומלכות יון ורומי הכל א' וכן אומר העקרים מ"ד אלישה היא בורגונייה זהב כרוים הוא פרורכינו סעדיה גאון כפי' דניאל כתיים הם לונגובדיא. במדרש בראשית פירש מטל השמים יהי מושבך זו איסליאה. ראמי מתבר נוצרי האומר ירושלים היא על טבור הארץ כי במזרח יש כל גלילות האסיאה ובמערב האיקרופה ובדרומה ליביאה ואפריקה ובצפונה ארצות השיטים ואורמיניאה ופרס וכל גלילות פלטו. ואני אומר שכבר בא סנחריב ובלבל העולם ולא נמצאו לתוהו שום אומה שיהי נקרא שמה עליה באמתות ועין בגלות אינגלטר' צרפת ואשכנז וספרד האחרונים וכמעט בימינו הטירו אלפים ורובות מישראל ואבד זכר היהדות מעליהם תרעס וכל שכן שאר האומות עכ"ז אם קבלה נקבל. רעו בימיו התחיל מלכות הנשים הנקרא אמוני והדבר היה שלחט בני מדינה א' בני מדינה אחרת, ונהרגו בני מדינת אמוני ויקחו אלמנות שלהם הרמחים והפליגו ללחום עם אויביהם והיתה ידם על העליונה והתמידו במלכותם והיו שזרפות שד ימין לצעות בקטנותן למען הנכלון ללבוש כלי זין והצליחו במלחמות הרבה ונאו לצורת אטיליאזי נגר רומני ונמשך מלכותן עד אלכסנדרוס מוקדון בימי שמשון הצדיק שהוא השחית המלכות והוא אמנם ראיתי במסכת תמיד שבלכתו קרוב לג'ע הלך אל אלה הנשים ולא כבש אותן לפי שנראה לו הרפה ללחום עם הנשים. וכן במדרש פרשת אמור :

כדור הזה התחיל מלכות מצרים אשר נמשך עד ימי אוטיאן קיסר והתחיל מלכות בואימאה. תרח היה ראשון למצוא אופן להדפיס המטבעות ומעות להוציא ובימיו התחילו לעבוד הפסילים. והוא היה ראש לכותרים והם זכר ראיתי בזהר פרשת לך לך וכתב שתרח עשה תשובה.

אברהם אומר איבזכואו שער ט' פ"ד שאברהם היה ראשון להכמת האצטגנינות והוא למד אותה למצרים בקתדרה גלויה ולמד גם בן חכמת ארטמיטיקה שהוא חכמת המספר וכן ראיתי במדרש. בימיו היה נמרוד ענק גודל הגוף ראשון למלכי אשור וי"א שהתחיל זה המלכות שנת כ"ג לשרוג. נמרוד בנה עיר מלכותו ונקרא גבור ציד בעבור שכל ימיו היה לוחם וחונף מדינות ושולל ממון אחרים והיה נודש לצבאי שהיה נוצח המלחמות לרוב גבורתו והכמתו ולא היה מכח אלוק שבשמים והיה מכריח שיעברו השמש והאש כפי שהיה עולה במחשבתו. אומר איבזכואו ט' ט' פ"ד שהיה נקרא סטורנו ושעשה פסל כדמותו והכריח שישתחוו לו וקראוהו כל זמן התמיד הפסל להיות אלוה עליהם עד ימי בוכדנצר שדניאל התחכם עליו וגלגל ששרפוהו והתמיד זה המלכות על גלילי אשור עד אשר מלך סרדנמולי המלך שנהרג ולא נשאר לו בנים והלך המלכות ביד מלכי פרס ומדי בימי עזיה מלך יהודה ומלכו במלכות הזה ל"ז מלכים במשך אלף שנה שנים ומלכות פרס נקרא גם הם ע"ש מלכות אשור עד שמלך אסרחדון בן סנחריב שמת בלי בנים בימי הזקיה מלך יהודה ומשם והלאה לא נקרא עוד מלך ע"ש אשור עד אחרי מות אלכסנדרוס מוקדון שעמד אחר מדי יודשי מלכותו וסליקוס שמו. י"א שבסוף ימיו של נמרוד נתקשרו ח' בניו וסרסו אותו ויגרשעו ממלכותו והוליקוהו באיטליאה ועשה עיר קטן במקום שאח"כ גבנה עיר רומה.

כדור הזה התחילו הרבה מלכיות להשים עליהם מלך כמו ספרד. וסיצאוצי. ופוליניה. י"א שנינו בן נמרוד נתאבל מאד על מיתת אביו והוא עשה צורתו והכריח בני מלכותו לעבדו לאלוק עד שנתפשט זה המנהג שכל המעוהטים המתים היו מקימים צורות ומצבות וסמטובי על שםם ועובדים אותם. בימיו היה ליסניאה מלך ארקדיאה במדינת מוריאאה הוא היה ראשון לתת סדר עשיית גשואים בין איש לאשתו ולרוב חכמתו באטיני קראוהו אחרי מותו יובי האלוק ומשם התחילו העולם שכאשר היה נמצא איש או אשה חכמים היו מציגים מצבת לשמו וכורעים ומשתחוים למניו וקוראים שם אלקותו על שם איזה פועל חכם או מלאכת מחשבת שעשו וכן קראו אלקות לכל המזלות וכוכבים וזה באמנם שעניני זה העולם ניוונים על סיהם וכפי תנועתם אשר אלו השמות נשאר להם עדיין אפילו שלהות אינם נקראים בשם אלקות והמצריים בהורו להם הפגל לאלוק לפי שהיה מנהגם בלכתם למלחמה לצייר על השכיחון צורות בהמת הרבה ובשובם מהמלחמה האיש שעשה נצוח יותר

גדול היו עובדים צורות שריונו ופעם א' היה איש שעשה נצחון גדול וזיה עליו צורת העגל וגם בחרונו לראשון בעבור התועלת שמקבלים ממנו בעבודת האדמה. ועל זה הזדך הוא בעבודות והחלות וכן הכלב לפי שגומר בעליו בגאמנות וגם שולך לצד וכן עבודת פעור שהוא להראות לצורה כלי המשגל להיותם אברים נכבדים שזורקים המזערות וגם שמולידים בדומה וכן זריקת אבן למרקוליס לפי שהיו עובדים האלוק עם הזכר הראשון הבא לפניהם בבוקר שהוא האדמה וכשהיו זוכים בזכות והיות ה' מוציאם ממנו המרה למען לא ילך לפני האלה דבר מר האיל ושואלים ממנו מתיקות וגם היו מתחכמים בזביותם כשהיו האלוקות ארציים היו זוכים לשמם הזלכי ארבע ושוחטים אותו על המזבח ואם למלאכי חכלה זוכים אותם תוך הגומא האם לאלוק שכאמר היו זוכים עופות לבנים וזורקים דמם סביב למזבח ואם לאלוקי הים היו זוכים עופות שחורים וזורקים יין על גלי הים האם לאלוקי השמים היו זוכים בזמות לבנות ומגויים אבריהם שמכחוץ כמו רגלים ידים אזנים זב ופה והיה אסור לאכלם לעולם והמותר היו אוכלים ומנהגות וציא דבים באלה היו עושים ונתפשט זה השכוש בעולם עד ימי תולע השופט כי בדור שהוא בחרו להם טיו אלוקות אנשים ועשרה נקבות אשר אלה יהיו ראשים לאלוקי' כי עד שם היו יותר משלשים אלף נקבות אלוקות ואחרי העבודה הזאת הלכו כל העולם כמעט כל ימי הארץ וזלתי זרע אברהם. וכל ימי מלכות רומה וקיסריהם עד שבא קוטטנמינו הקיסר כמו בשנת ד' אלפים ע"ד לבריאה וכמו שנת רמיה להרבן בית שני שהחריב כל אלה הצלמים ואמונות. אמנם יש עדיין זה השבוש מעבר לנהרי כוש באופן שנמצא בבית אחד אנשים שמאמינים אלוקות שונים וכזה המצא בספר המורה ח"ג פ"ט, ואמר בן עזרא פ' ויגש וארא בשלח שכני הודו אינם אוכלים דבר שיוצא מן החי ואינם מודים בבריאה וכלם בני חם והם יותר מחצי העולם ותחלת ימי השבוע שלהם הוא יום ד' להיות מושל בו כוכב חמה. בימיו אנשי קנדיאה מצאו חכמת עשיית הספינות ועשיית החצים וסדר המלחמות. בימיו נעשו החומות סביב עיר ריונה שהתחילו לבנות דור הפלגה אחרי שנמוצו בארץ. בימיו היה שמירמיש אלמנת נינו בן גמרוד אשר לרוב חכמתה הפליגה במלחמות ונצחה מדינות רבות והקיפה בכל בחומות כ"כ עבים וגסים גבוהים באופן שהיו אומרים היות זה א' משבעה מופתים שבעולם ואומרים שסביב זאת העיר היתה כ"ד מילין. בימיו התחילו מלכי מצרים לקרוא שמותם פרעה וכן נמשכו כל

מלכיהם בזה היום עד ביאת פונפיאו קיסר דומה כמו ק' שנים לבנין בית שני. באמר ניצול לוט מהמלכים בזכות אמרהם היה ללוט חמשים שנה והיה לו שמחה גדולה ומכאן אמרו שנצטוו בני ישראל לעשות היובל שר"ל מחילת עונות ואחריהם יתר האומות בהגו זה לסיבה הנזכר. עבד אברהם בנה עיר דמשק והוא מלך עליה. יצחק בימיו התחילו למלוך על אי קנדיאה. בימיו אשה א' הנקרא ויסמו והתחיל להנהיג בתים של נשים בתולות שכל ימי חייהן לא התנשאו אבל משדתות האלוק ואשה אחרת נקראת מגירבה היא היתה ראשונה למצא מלאכות הצדיכות לצמר כדי ללבוש וכן איך משתמשים בהשמך ואופן עשייתו וכן עשיית מלבושים של בדול ללכת למלחמה. ואיך ילחמו אנשי הצבא והנהגתם ומדרגותם וגם למדה הדינים בין אדם לחבדו וגם למדה חכמת המספר וגם למדה איזה זמירות עם כלים שעושים הרועים אחרי הצאן באופן שברוב חכמה נתפרסמה בכל העולם ונקראת אלוך החכמות. בימיו התחיל מלכות ארגירו שסלוניקי היא עיר מלכותם בימיו נמצא אופן עשיית מלבוש מפיליצי בהמות ואופן לצוד הדגים והעופות. וגם נמצא אופן לקיחת הברזל ממקורו ודרך פעולותיו וגם נמצא אופן בנין הבתים חלוק הדריהם. וגם אופן עשיית המלח ומירקוריאנו מצא סגולות הרכה עשבים בימיו נבנת עיר סיביליאה ונגרופונטו בימיו התחילו לעבוד כוכב צדק הנקרא יופיטיה.

יעקב בימיו פורגואו מלך ארגוב הגדיל מדרש החכמות באטיני שבארץ יון ופיגואו אחיו סדר חלוק הזמנים ד"ל שנים הימים החישים וגם מצא המקומות ואופן המנחות להקריב עליהם לאלוקות. אישים היתה ראשונה בארצות המזרח אופן לחרוש הקרקעות ולגרוע וכל המלאכות על האשה עד אפיית הלחם בסדר קל ונאותה. צירודי היתה ראשונה שלמדה בציציליאה לשים עול השודדים. אפי היה ראשון ללמד תקן הכרמים על העצים ולחתוך עשבים עם הפלגה. בימיו נבנה עיר רודי.

ברוד הזה היה אפלוני דופא גדול במלאכת צירוסיאה ואיסקולפראו היה תלמידו. בימיו היתה זינרי האלקות זונת מוסקרת וסדרה שהזונות יעמדו במקום הפקר. ברוד הזה נבנתה עיר אספרטה היא לצדימוניאה העיר רומי עם במדינת מוריאאה. בימיו היה ארגו שלגורוה חכם גדול וידע עתירות בדרך חידה אמרו שהיו לו ק' עינים והוא היה ראשון לעשות אניות על הים. בימיו התחיל פרימיטיאו הפילוסוף ברומה לשים טבעת באצבע רביעי ששם נרדו

הלך והמיהזמים ישארו של זהב והבעלי מלאכות של כסף והעבדים של ברזל:

משה היה נקרא בן בתיה בת פרעה שהגדילו בלשון מצרי תמר ואתרים קראומו מוניוס ויש אומרים מוש שרל בלשון מצרי מים. בימיו היתה מיה חכמה אשר לכבודה קראו חדש מיץ על שמה. בדור הזה נמצא כלי הלידה לנען עם ז' חבלים והיה מרקוריאנו רופא גדול, סטרונו למד אופן מעידת הקרקעות. איסקולפיאו רופא גדול למד עשיית מראות הצובאות הנקרא ספיקיץ. בימיו התחיל למלוך מלך על אסיני בארץ יון. והיה באסיני ייב מלכים ומת האחרון בשנת כמו כיו לנבואת שמהל ולא הניח בנים או התחילו האסיני זו להצטנע עם עצי התקנים עד ביאת סולוך הפילוסוף שנתן להם תורתו והתמידו בהנהגה הזאת ובמורת סילון עד ביאת סיפאן אפריקאני קנוסלו הרומים שכבש אותם והתריב עירם בשנת כמו כ' אלפים תיה ליצירה שרדת אסיני בנו עיר פודישו ולוקת.

בדור הזה פרעה שקבל המכות אלקיות היה נקרא קינקרו וייא אמסיו. ה' שני' אחר יציאת מצרי' התחיל למלוך בצרפת צפו כן אליפו בן עשו. כ"ה שנים אחר יציאת מצרים היה אירפוניאו מלך ד' מאסיני והיה ראשן למצוא טקור הכסף הזה. אז יבוס מזרע אבימלך בנה תומות ירושלים ועשה בה מבצר חזק שאחר כך נקרא ציון וזה שנפל פחד היהודים עליהם ואפילו שישראל ירשו עיר ירושלים לא יכלו לכבוש המבצר עד ימי דור. דיאונשו המצרי בראות מכות מצרים כרה משם עם עמים רבים והלך לאינדיא. ל"ז שנים אחר צאת ישראל ממצרים תיה דנאו מלך עשירי ממלכות הארגירי והיה ראשון לחפוד בורות מים לשתנות. ואני אומר כי באולי רצה לומר לכנות עם אכנים סביב לבורות כי כבר אמרה תורה שהאבות חפרו בארות להשקות בהמות. בימיו היה אירקולו איצטגניני ותוכן גדול ונבנה עיר סרדינייה וקוסיקה אז התחיל יאנו למלוך באימליאה אשר זאת היא תחומה כרברי הקרונקו אורכה אלף ועשרים מילין זרחבת ת' מילין והרחב יותר קטן גא קל"ז מילין ואמצע הישוב היא עיר ריאטי ויש כמחז הזה דעיר עיירות וים אדריאנו וים אוקיינוס וטיז לאני אז נבנית עיר סיבי שהיתה במלכות מצרים ויצאו ממנה אנשים חכמים גדולים ומשם הוציא ציסאר קיסר הגוליה גדולה שכרומה ומעט קדם הרבן מרזיה נחרבה העיר הזאת לסיבת ב' אחים שכל אחד מהם היה רוצה למלוך עליה אז נבנית עיר טורינו. אומרים שמשא היה ראשון ללמד תיבור היוני ואיבויבא בספר הפרפרציאנוני משתדל

לדמות תיבות היונים לעבריות. ואומר שמרעה למד לעשות כלי זיק
 למלחמה ושרוב חכמתו קראוהו מורקוריאו ואומר שהיה משורר
 גדול שכן נמצא בשיר שיר איסמיטרי וארוקו שיש לו ר' תיבות
 כמו אמר אויב זכור ויש טרי מטרו והוא בן ג' תיבות כמו האינו
 השמים ואדברה ויש סיתטרמטרו והוא בן ד' כמו גשפת ברמחך כסמו
 ים ואומר הוזהר פרשת יתרו שהיה חכם גם בשרטוטי
 ידים ופנים. חיל פרעה שהלך אחרי ישראל ונטבעו
 כים היה תיך קרונת ומאתים אלף שכירים ונ' אלף סוסים
 אז היה מלך קנדיאה נקרא יובי והיה חכם וענק ובעל זרוע והפליג
 במלחמות והצליח באופן שכבש כל העולם והשתדל שכל העולם
 קבלוהו לאלוקי האלוקות ועשו לו מזבחות והטיב בדברים ומעשים
 לכל חביריו ואהבוו ולמד ודרש דברים טובים עד שהלך שמעו בכל
 הארץ. אומ' שמרים נקבית בהר סיני. ואומ' שבטי משה היה נמצא
 אטלנטי גדול התוכנים ואצטגנינות ופרומיא אחיו ראש הסיביעים
 והיו מחרטוטי פרעה. ואני שערתי בדברי הימים שלהם שנמצאו
 בדור משה או קרוב אליו. אלו החכמות חדשות כפי שמצאתי בכתובים
 חכמת הרפואה מצאנה בני מצרים ואיסקוליפיאו הפליג בה ודרש
 להשתמש בשמן תוך הנר. וחלקו השנה בייב חלקים. וסדרו שלא
 יבטו בכית התפלה הנשים עם האנשים ושירחצו פניו ידיו ורגליו
 כשירצו להתפלל. ומצאו חכמת הנדסה היא יאומיטריאה בני פריגאה
 מצאו דרך צידת עופות עם עופות אחרים. ותקיעת הספינה. בני
 תוסקני התחילו בדיקת הבהמות הנקרבים לאלוק אם בתוך מעיהם
 סרבות או מים אחר זה לפי שהיו לוקחים בהם נחש הנקרא
 אמטאיאו עם היו משונים מהנהוג ויבא שהיה בודק הבקן בכבד לכד
 ולחוש עליו דברים עד שהיה נגלה לו תכונת שאלתו. וליג שזה
 הוא מה שכתוב ביהזקאל רואים בכבד. בני שלמישאטו מצאו פתרון
 חלומות בני סרגירו התקיעה בהצוצרות. היהודים מקור הברזל ואופן
 תקונו. בני סרציאה התוך העשמים עם הברזל. בני פלטה התחילו על
 הסוס לרכוב עליו. בני סינדיניאה מנהג הספינות עם ג' רימי. ובני
 קרציונו עם ד' רימי. וספורו חכמת האידיקיטורה. מידיאה צבע
 השעורות מהראש אולימפיאו חכמת השיר. בני אשור המניקורוד. בני
 מיגלדיטו זמר הסמבוקה מרסיאה כלי זמר של ג' קודדי. ציצילאנו
 כלי זמר דומה לציטרה הנקרא פורמיני. המצרים שרדפו אחרי
 ישראל היו ראשונים לחלוק דיל כל הצבא ההולכת נגד האויבים
 הכוזות חכמות הנקרא קומפמיאה שונאמר הנהג מצרים נוסע
 אחריהם ואינו אומר נוסעים זה אינו כדברי המדרש:

ראיתי בספר היוחסין אלה הכתובים יפים ובחירתי להציגם לפניך למען תראה השגחתו יתברך למאמינים ובטוחים בו. ואלה הם דבריו אמר שמואל מצאתי ראיתי בספר זכרונות הכותיים וזכרו שראו אותו במדרש א' של היתודים וזה שאמר כבישת יהושע א"י והריגת ליא מלכים קרה שמלך א' מהם היה לו בן מלך עלי ארינייה הקטנה ושמו שוכן ועמד וקבץ מלכי פרס ומדי מיה מלכים ולקחו עמם יפת הנבור אשר היה עורר חגיתו על כמה אנשים. וקבצו חיל כחול אשר על שבת הים וישלתו מכתב אל יהושע. וזה נוסח האיגרת. מהקבוץ הנבחר המאושר מלכי פרס ומדי אליך יהושע בן נון שלום אתה זאב ערכות ידענו מה שעשית בקרובינו החרבת טירותינו טבת ולא חמלת מנער ועד זקן הרגת כתרב וכל עריהם השמת. ולכן שמענו ונאמה דע לך כי מהיום ועד שלשים יום אנחנו נגיע אליך ונשיג עדיך בגבול נחלתך בהר אפרים אנחנו מיה מלכים עצומים ולכל א' וא' מ' אלף גבורים מחזיקים בחצים ובקשת כלם אחזי הרב מלומדי מלחמה. ובעזרתנו יפת הנבור אשר זכרנו. ולזה הבן והבן לך בלי מלהמתך ולא תאמר אח"כ כי באנו עליך בפתע פתאום. ומסרו הבתב ביד שליח א' גבון חכם ובא השליח ומצא יהושע יושב על כסא מלכותו וכל העם נצב עליו ויצו יהושע להביאו לפניו ולא הביט יהושע אליו עד השלימו לשמט את בני ישראל ואחר כך לקח המכתב בידו ויקראו בית ה' בצום ובכי ובמספד וישמרו אותו בביתו עד עבור חג השבועות כי קרוב היה ולא רצה להעציב את העם אבל הוא שמר את הדבר ואח"כ בעבור חג השבועות הקהיל את כל העם ויקרא את הבתב באזניהם. ויאמר אליהם הנה כמה מלחמות נלחמתי וכמה מלכים נצחתי ולא הבתילוני ועל זה המקרה פתד קראני ורעדה. וכשמעם ויתעצבו האנשים ונתפקקו כל חוליותיהם וארכובותיהם דא לדא נקשן הורידו לארץ ראשם ויאמרו אל יהושע כאשר שמענו למשה כן נשמע אליך השר קח לך גליון שלח אצבע וכתוב עליו בחרט אנוש וחשב לשכנינו הפושע והמורד דברים קשים בנידים ויאמר אליהם יהושע עמדו ואשמעה אופן הבתב אשר סדרתי ואם יכשר בעיניכם אשלח אליהם. ויאמרו כל העם פתח פיך ויאירו דבריד ויקרא ויאמר בשם ה' אלהי ישראל אשר הוא מחליש הגבורים הזדים וממית הרשעים המורדים ומפריד חבורי הטאים השורדים ומחבר פרודי הצדיקים והחסידים והוא אלהי אלהים וארובי האדונים אלהי אברהם יצחק ויעקב ה' איש מלחמה ממני יהושע עבד האל ומתקלה הקרושה הנבחרת והעדה המאושרת קתל עדת ישראל בני אברהם יצחק ויעקב אל האומה המרשעת והקהלה המנוגעת

עובדי פסילים ומשתתפים אל האלילים אין שלום אמר אלקי רעו
לכם כי הרעותם אשר עשיתם להקיץ הארי הגדום ולהעיר הלבאי
כי ותאדם לתת חרב בידם. אנכי אנכי העירותי בצדק להשיב גמולכם
בראשכם ומה לכם לכא במקום קדוש ותטמאו את ארצי כינו
עצמיכם ואל תצאו ממקומותיכם כי לשבעת הימים אנכי אבא
אליכם ואהרוג גבורכם ואבר מנוס מכם הנה אתם תתפארו כי אתם
מיה מלכים ועם כל א' ס' אלף גבורים ואנכי לא אתפאר כי לא עמנו
מלכי האדמה רק מלאכי מרום אשר אחד מהם הפך סרום ועמודה
וא' הביא המבול וא' הפליג הארץ לפי אומות ועמי אשר אתי תיר
אלף גבורי חיל עברו בים וביבשה. וה' הולך לפניהם לילה בעמוד
אש ויומם בעמוד ענן והמוצחדים שבהם י"ב אלף הרגו ה' מלכי מדין
ואת בלעם בן בעור ויהרגו כל זכר ולא נפקד מהם איש וכהן א' שמו
פנחס ותצוצרות התרועה בידו כאשר יריע אף יצדיח כל אויבינו
נפלים לפניו. הלא שמעת פרעה וכל המונם טבעו בים ואנחנו
עוברים כיבשה הלא הוגד לכם מה שעשינו לעמלק ועמו הלא ראיתם
מה שעשינו לסיחון ועוג ב' מלכי האמורי. ואם עמכם יפת הגבור
עמנו גבור הגבורים גבוה מעל גבוה. וכשמוע בני ישראל הרברים
האלה עמדו על עמדם ושלח יהושע השליח לארצו וילך אליהם ויספר
להם מה שראה בסידור העם ושיעור קומת יהושע שהיתה ה' אמות
ולברשו תכלת וארגמן וכתר מלכות בראשו ושם ה' הכתוב עליו
וכשמעם נפלו ארצה ויאמרו מה זאת עשינו אנחנו הסיבנו
עלינו את כל הרעה. אחד כך קם יהושע עם שנים עשר
אלף גבורי חיל וילך בתוך שבעה ימים עליהם.
וכראות שובך הדור וחזיל תמה עד מאד ואמו המרשעת היתה מכשפה
ותאמר אליהם אל תיראו כי אני אסגרם בתוך ד' חומות של ברזל
ולא ידעו מקומם איה והעש בלאתיה וכשופיה ותסגרם בתוך ד' חומות.
וכראות יהושע את צעק לבו אל ה' ויתיעץ בנפשו ויכתוב כתב ליניה
ממשפחת ראובן אשר היה מלך על ב' השבטים וחצי אשר בעבר הירדן
שיבא הוא עם חייליו ויביא את פנחס ותצוצרות התרועה בידו ותבא
אל יהושע יונה א' לצת ערב ויקשור יהושע את הכתב בכנפיה ותקם
היונה ותלך אל יניה וכראותו ממשמשת בכנפיה ויקח הכתב ויקראתו
ויקם על עמדו ויצעק צעקה וירכב על סוסו ויכריז בכל מחנהו חרב
לה' ויאספו אליו מכל צד וישלח ויקרא את פנחס וילכו שניהם.
וכראות אמו של שובך החיל הזה אמרה לבנה ראיתי כוכב עולה
ממזרח אין הכמה ואין עצה בהכמתו כי לא נבונתי לעצור כה
בנגדו. וכשמוע בנה שובך היטב חרה לו ויצו להפילה מעל החומה.

ויבא יניח ויערוך מלחמה עם שובך ויהרגו ויבא פנחס לתקוע
 בתצוצרות ובכל תרועה היתה נפתחת חומה אחת עד שנפתחו כולם
 ויצאו ויהרגו בשונאיהם עד בלי השאיר להם שריד ופליט : **תם :**
יהושע בשנת י"ח למלכו קרמו מלך טובי שבבוגיציאה חדש דרך
 כ"ד אתיות מהינים ואופן קריאתם. ואני ראיתי
 באיזכיא ספר פ"כ שאותיות יוונים יצא ממרעיה ומוכית בדאיותיו
 ואיכ בימי יאיר ניקוסעטרטה שבנתה כרך אחד שאח"כ נכנס בקרב
 חומות רומי חדשה י"ט אותיות לטינו ואח"כ סיליא הצחקני חדש
 אותיות קא וקו ואקה. ובזמן ואליוטנו הקיסר שהיה בשנת ד' אלפים
 קצ"ט לבריאה לקחו חכמי מתיבות היוונים ג' אותיות הם איקסי
 פיא זיטה. וי"א שלוטן היה ראשון למצוא אותיות לטיני. וראיתי
 במדרש ומביאו רש"י בפי אלה הדברים על פסוק הואיל משה באר
 וכו' כי מרעיה באר התורה בעי לשונות. ועכ"פ צריך להאמין שאלו
 הלשונות בכללים בהם ולכך ראוי להאמין שהתחיל שנוי אלה
 הלשונות מדור הפלגה שאמרה תורה הבה ונבלה שם שפתם אשר
 לא ישמעו איש את שפת רעהו. ואל זה נוטה דרוש הרלב"ג בס'
 מלחמות ה' מאמר סט"ו כשרוצה להביא ראיה שהעולם חדש ואומר
 שהלשונות הם מטכמים לא טבעיים ושם מאריך בדרושו. ועל פי
 דרכו נוכל לפרש שהיתה כן הגזירה מהשי"ת שאלו האנשים יתחלקו
 חבורות חבורות וכל חבורה יסכים בלשון בפני עצמו. ולכן נראה
 לי לפי קוצר שכלי ושכאולי אומות העולם שכחו אלו ה' לשונות
 גדולות ויפות. ואלה האנשים חזרו ובנאום עם דקדוקים ודרך נאות
 כאשר נראה בלשון הקודש שהיה בפי הקדמונים אדם ונתואתיב בימי
 מרעיה נתיסד מחדש וביותר צחות לשון. ובימי יאיר דיאונישו רומנו
 חדש אותיות הקריאה מלי לטינו ע"י סילב. א א א א א א הברמו
 בפתוחי חותם. בימי אמפיאוני היה ראשון לחבר שירים
 בית וסוגר. בימי נמצאו אמירת חידות ומשלים ופאזיל.
 בימי פלמידיש מצא צחוק המולירי עם סכלי. פנחס
 בימי היה עתניאל השופט. נמצא באטיני נפח חכם גדול
 שחדש חכמת המגירה היא הסיגה ואומרים שכלב ג"כ היה שופט
 ולהיות מעט זמן לא נזכר. בימי אהוד מלך פריאמו בטרוייה
 המתללה. ובהיות שנת כ"ד לגדעון היה אטריאו מלך מיצינה שחדש
 חכמת לקוח השמש והירח אמנם לבני ישראל הם אצלנו קבלה למשה
 מסיני. ובימי אבנן בהיות פלמידיש המלך עם היוונים על טרוייה
 חדש צחוק הקובייה ואו לבנו מהסרוייני שברחו מעירם עיירות וירונה
 ויניצת קרמונה וירצילי קוליגיאה כלם באיטליאה ובהיות שנת ד'

לעבדו בן הלל השופט היה איש נקרא לטינו ויקרא שם המלכות שברומה אשר מלך עליה לטינו בשמו וי"א שזה לוסן מורע עשו ומלכו בזה המלכות ד' מלכים במשך רכי"ג שנים. ומת נמיטורי המלך האחרון עיי רומלו בן בנו שנת ג' למלכות אהו. בימינו פרנקו בן אטור הגבור מלך טרוייה אשר הגלה משם עם הרבה טרויני הלך בצרפת ונעשה מלך עליהם לרוב גבורותיו ונקרא שם המלכות פרנקי בשמו ואז נבנה נפולי גייטי. ובהיות שמשון שופט נבנה עיר נרבונה בצרפת וטולדי בספרד ואז נשלם הרכן טרוייה עד היסוד בה כי היונים צרו עליה י' שנים וי"א כי נחרבה בימי שמשון וי"א שנחרבה בימי דוד ובמשך המלחמה גדולה וארוכה הזאת מתו במלחמות תרע"ו אלפים ואחרי התפיסה רע"ה אלפים ומתו מהיונים התעצו אלפים אנשים ובתוך היוונים היה אוליטו הגבור החכם הגדול בתוכם היה גיכ אקילו החכם וגבור אשר אהב מאד פוליסני בת מלך טרוייה ובערמה הביאנה פנימת וימיתוהו. בימיהם נמצא אירקלו ענק גדול וגבור מאד והפליא לעשות דברים גדולים ואומרים שבימינו עשת ייכ גבורות שהיו פלאות בעיני הרוד ובסוף מלכות ספרד הקים ב' סלעים גדולים וגבוהים לסימן גבורתו ונקראים עוד היום על שמו ב' עמודי אירקלו הגבור. ואומרים הקרוניקו שהיה רץ ברגליו ל"ו סטדיאי בנשימה אחת וא' סטדיאו היא שמינית מיל. וקבלתי מהחכם רבי עובדיה דספורנו שיש מדרש האומר שעמלק הוא אירקולי ואני לא ראיתיהו. בימים זהם נבנתה עיר פרישי שכצרפת.

בדוד הזה היה דיאנוסי במלכות יון והיה חכם גדול ועשה באי דיאנוסי מלחמות גדולות והצליח ככולם והוא היה ראשון ללמד בגלילות אשכנז אופן עשיית הניריטה ולכן קראוהו במקום אלוקי השכר וגיכ למד אופן עשיית המלחמות. אז היה מקרוניאו השני חכם גדול שמצא חכמת גיגן הלירה ומידקוריא אחרון שמצא חכמת השיר שקול. בימיהם נבנה עיר פייסינצא. עלי הכהן בימינו נבנה הרבה ערים דיאומירו בנה נפולי. אנשי סיסאלייה בנו עיר אנקונה ומרוה. אנטינור בנה טרויסו סך הרבה מיוונים הלכו לעמד באי אנגלטררה ובריסניה ובנו עיר פיסה. אומרים שמעשה רות המאביה היתה בימי עלי. בימים האלה פרו ורבו כל כך האנשים שהיו בצרפת שנקראת פרנצה דיסלפינה עד כי באו באיטליאה ושכנו בגלילותיה ונקראו על שמם צרפת והם פרנצה די נמיניסה והם עיירות בדישה קרימותה. מנסוה וידונה ויצנצה פדוה. פרנצה סינוניסה ועיר מטריסולין שלום היה סינונאליות. פרנצה רבואי ובנו עיר בואי שלהוה לא נמצא פרנצה דליגוריאה וערינו מטריסולין ועיירות אחרות שם.

פרנצה אינסובריאה והם וירצילי קומו בירגמו מילאן ואחרים. פרנצה דיינובה והם יינובה טורטונה אליסגוריאה אסני ואחרים ; שמואל אומרים שבימי התחילו למלך מלך על קורינטי ושהנאשים שהרג שאל בעיר נוב היו סך פיה בימי התחיל מלכות על לצדימוניאה והתמיד מלכותם עד ביאת סיפיאז אפריקנו קונסלו הרומיים שהחריב העיר כמו בשנת ג' אלשים ת"ת ליצירה ואז זה סיפיאזן החריב העיר קורינטי והגלה יושביה שמלכו בה י"ב מלכים במשך שכיג שנים. בימים האלה היה אימירו הפלסוף ומשורר גדול בארץ יון והיו ימי חייו ק"ח שנים והיה סגן גהור שלכן קראוהו אומירו שכלשון יון ר"ל סגן גהור.

אחיה השילוני בימי שהיה דוד המלך היתה אשה חכמה ושמה לירוני. ותקח עור בהמה ועשאה קלף וקנתה מהיונים כל כך קרקע כמו שתוכל להקיף עם הקלף ההוא ותחתוך הקלף בכל כך התיבות דקות וארוכות עד שהיתה כמו פתילה דקה באופן שנמשך הפתילה תהיה עד שלקחה קרקע חריבה מהם והתחילה ליסד עיר א' וקראה קרטיני על שם הקלף ההוא ולכסוף היו בה עשירים הרבה וחכמים רבים ויכללו את העיר עם צפת השופטים והתמיד מלכותם עד בא עליהם פאנוי אימליאז קנסולו הרומיים בזמן שמעון בן חשמונאי שנת רל"ה לבנין בית שני וישימו את העיר לעיים.

במסכת מנחות אמר רבא בר רב יצחק מצוד ועד קרטיני מכירים את ישראל ולא אביהם שבשמים. ומצור כלפי מערב ומקרטיני כלפי מזרח אין מכירים את ישראל ולא אביהם שבשמים. וראיתי בילקוט ספר שמואל אמר רב אדא קרטיגנה גדולה נקמה שנתג' בין ב' שמות באופן כי לי הצעיר נראה שקרטיני אורת היתה אחרי הגיל. בימי דוד התחילו מלכות אטיני למנות עליהם שופטים ויועצים. אומרים שדוד מסר שלמה בנו אל נתן הנביא שהיה רבו מוכהק ושהיו ימי חייו נ"ד שנים. ואומרים שזולת התכורים שעשה שלמה הכתובים בעשרים וארבע. חבר ג"כ ספרים על טבע האילנות והעשבים וחיות בתמות ועופות והבר ספרים והשבועות נגד השמנים ונקרא מפתח שלמה. מלכת שבא שכאת לראות חכמת שלמה היתה מלכות אי א' נקרא מירואו קרוב לאיטיאופיאה. והיתה חכמה מאד ושאלה משלמה פי' הרבה חידות ומשלים ולכלם השיב כהוגן ונתנה לו דברונת הרבה ונסעים העושים סלסמו אשר שלמה נסע אתם במלכותו. אומר המדרש שזאת המלכה

נתעברה משלמה ועשתה בת וממנה נולד נבוכדנצר שחרב הבית ושמעתי שעדיין נוהגי במלכות ההיא לקרא שם מלכיהם דוד או שלמה כאמרם שהם באים מזרע ההוא. לגורגו הפילוסוף הגדול היה בדרך הנה בצדימוניא והוא נתן התורות אליהם. ולתיות שהעשירי לא היו רוצים בתורות ההם להיותו מזלזל בתורתיו העושר הקהיל אליו כל העדה ושאל להם אם רצונכם בתורתנו וישיבו הן ולקחו שבועה לאהבתו שלא ימידו כבוד תורתו עד שזכו והוא הלך לכוש ושם המית עצמו ולא שב לעולם ובני לצדימוניא הלכו אחרי תורתו הרבה שנים.

אליהו הנביא בדרו התחילו מלכות היונים לשום עליהם השבונות על דרך השמסות ליהודים וקראו לחשבונות ההם אולימרו ונכנסות ד' שנים שלימות בכל אולימליאה וי"א שהשימו זה החשבון בשנת ג' למלך עוויהו י"א בשנת ראשון ליותם מלך יהודה. וי"א שהתחילו ת"ג שנים קודם תפיסת טרויה וי"א שהתחילו בימי אחז מלך יהודה וי"א שהתחילו לסימן הכרנן תפיסת טרויה שזה להם היה כבוד ותפארת גדול ולכן התחילו בשנה הזאת.

ראוי לדעת כי רבים מחכמי אסיני ויונים הלכו פלוסופיהם לידושלים לראות חכמי ישראל אשר היה שמעם וחכמתם מפורסמים בכל העולם. וזה בחיזות ומשלים ויפלטלו יחד הרבה היונים הדרו לישראל ויאמרו כי הם עם זכם וכזה תראה במדוש איכה. ואמרו חז"ל במסכת נדה אמר רבי אלעזר ברבי צדוק שני דברים העלה אבא מאטינה ליבנה. ישעיהו הנביא בדרו שהיה י"א שנים למלך חזקיהו הוקפו חומות עיר רומא ע"י רומולוס ואימולו אחים אשר נתגדלו מחלב האבים וי"א מאשה זונה שבלשונם היו נקראו זאבות וישימו תוך חומותיה ד' כדבי קטני שהיו קרובי זלמן על ד' הרים ואז התחיל למלוך עליהם רומלי אחרי שהרג את אחיו ויוכל להיות שדברי המדרש האומר כשלקח שלמה בת פרעה עמד גבריאל ותקע קנה אחד שעליה נבנה דומה ר"ל שאז נעשה קרקע קשה וטוב לבנות עליו וגם נבנה איזה כרכים קטנים ואח"כ בזה הזמן הוקפה חומות זה רומלו השים שם חדש ראשון מהשמה מרצו על שם אביו ונמשך המלכות שם עד ימי דניאל בראשית בית שני. שאז סיסקו בן סרקוניאו מלך רומה אנס לקדיציאה רומנה מיוחסת בעולת בעל ממיחסי רומה והיא קראה אישה זאתיה וכל בית אביה ותספר להם זאת הנבלה והיה ככלותה לדבר כדברים האלה. והשקע סכין בלבה ותמת. ותיך קמו כל קרוביה ויצעקו בסביבות העיר וברחובותיה והקימו כל העם מקצה על המלך ויגלו אתו ואת בנו וכל בני ביתו

מרומה ומן תיום ההוא האלה לא רצו עוד מלך עליהם אשר עד היום
 ההוא מלכו ברומה שבצה מלכים במשך קס"ז שנים ואז התחילו
 בני רומה להנהיג מלכלות העיר דרך שררה וצפת וקנים ואז תוך
 ימים מועטים היו אנשים ברומה שרצו להמליך עליהם מלך מחדש
 ויבואו נגדם השרים המיוחסים ומנהיגי הארץ וילחמו אתם וינצחו
 השרים ויקח ברוסי שהיה א' משרי העיר את שני בניו אשר היו
 עם הקושרים ויבקע אתם נגד השמש למען כל העם ישמעו ויראו
 ולא יסיפו לחטוא עוד נגד אנשי העצה והנהיגו בזה הדרך עם סדרים
 ותקנות רבות כמו ש"ג שנים עד אשר בא ציפארו אנוסמו בימי
 אלכסנדר המלך מבני השמונאי מלך עליהם בכה ונעשה קיסר ראשון.
 ואני הצעיר תמחתי כי לפי הדשבוטת האלה שמוכירים הקרוניקי
 היותר באמונים אצלם אשר ראיתי והקרתי בהם נראה שזאת
 ההנהגה נמשכה כמו ש"ג שנים אבל לפי מה שנראה ממקומות אחרים
 מלכו כמו ת"ת שנים ולא מצאתי בזה הכרעה.

בדור הזה נבנתה עיר קוסטנטינופולו שמקודם היתה נקראת
 ביזאנטי שאח"כ קוסטנטינו הקיסר קראה בשמו ויא שבימי מנשה
 מלך יהודה שהיה כמו ג' אלפים צ"ו ליצירה נבנה. בשנת י"ד
 למלכות חזקיהו עלה סנחרב מלך אשור על ירושלים לצור עליה
 ויצא מלאך ה' ויך במחנה האורא קפ"ה אלפים כלם אחוזי הרב מלומדי
 מלחמה. ואמר המורש של שיר השירים על פסוק אחי מלבנון כלה
 שבא פרעה מלך מצרים ותרוקה מלך כוש לעזרת חזקיהו וסנחרב גבר
 עליהם וקשרן ובצאת חזקיהו בשחרית תוך לעיר התירן והלכו (להם)
 וספרו זה הנס במלכותם בשנת י"ב למלכו שב סנחרב והביא כותים
 לשבת שומרון ושני יהודים ללמד אליהם תורת ישראל ושטם היה ר'
 דוסתאי בר ינאי ורב סבניא כנראה בתנחומא פ"י וישב. ואח"כ הלך
 על מלכויות רבות וחפס ק"ג מדינות והעבירם ממקום למקום וממדינה
 למדינה ואז בבל כל העולם והלך ג"כ על מלכות יהודה ולכד קצת
 שבט יהודה וכל שבט שמעון ובקש לחולכם אל ארץ לחלח וחבור
 כמו שעשה לגלות שומרון ולא יכול כי בא נגדו מלך כוש ונלחם עמו
 והניח היהודים בדרך וגנום הקביה בהרי חשך (זה ה' גלות רביעי
 לישראל. והג' מליות אחרים כבר נכתבו כחלק ראשון בדור הזה
 וראיתי כתוב כי המלך הנקרא פריטון העיר על האפיפיור ברוגי
 בשנת כמו ר"כ) כי נהר פרת מעמד היהודים נסגרים שאינם יכולים
 לבא עליו ואני אומר שבאולי ד"ל נהר גוזן שהוא סמבסיון. בפרק
 חלק הגא מבני בניו של סנחרב למדו. וזאת ברבים ומאן. נבנו
 שטעיה ואבטליון ואמר סי' יחסיק באמת אמרו נביאנו מצפון תפתה

הרעה על כל יושבי הארץ וזה שכל הממלכות שוחריו מלכות אחרות באו מצפון. הלא תראה סנהרב ובוכדנצר שהחריבו ירושלים אם לכל הארצות באו מצפון. וכן אמרו חז"ל בא סנהרב ובלבל את העולם ולא נודע יותר שם האומות. ואח"כ מלכו מדוי ופרס שהם יותר צפוניים החריבו כל המלכות ואח"כ באו הרומיים שמלכו כמעט על כל העולם ואח"כ הגוטי שבאו מצפון הכניעו הרומיים ואח"כ הניעו ראשית מלכות הישמעאלים שהם מזרע מלכי פרס ויטירו כבוד הכליפה. ואח"כ באו התרתרים שהיו צפונים והחריבו את כל העולם. ואח"כ שבו התרתרי עם טרומלון מלכם והחריבו רוב העולם ואח"כ בא הקוילבש שגם הוא צפוני ועדיין הם צרים על כל הממלכות ההם וכן באחרית הימים יבא גוג ומגוג שהם מירכתי צפון ואו והיתה לה' המלוכה. אמרים הקרוניקי שבה"ז היה טוביה בביא כנניה וזה טוביה בן מביאל הכתוב כינינו והם שמו ספרו מתוך כיד וקוראים אותו טוביאה וי"א שהיה אחר תרכ"ן בית ראשון כימי גלות בבל וראיתי בסי' יחסין שמעם אחר זה היה מעשה שזשנה בת חלקית אשת יהויקים שרצו שני זקנים שופטים לאונסה וגומו אותה שאם לא תשמע אליהם שיעידו נגדה ששכבה עם בתור אחד והיא לא רצתה ודניאל בחכמתו הצילה וי"א שאלו הזקנים היו אהאב בן קוליה וצדקיה בן מעשיה נביאי השקר ובימי יאשיה ארסצי מלך פרס ומדי החריב ארץ נינוה עד שלא נודע מקומה איה. וכמדרש א"ר חנניא אבשי נינוה נבלעו בשאל תהית דכתיב מעיל מתים יאקו. והשבתי כי נינוה שהיתה בימי רבינו הקדוש במסכת תענית אינה נינוה דיונה. יש אומרים כי חורבן נינוה היה י"ט שנים קודם חורבן בית ראשון. בימים האלה היו שכעה פלוסופים חכמים גדולים בעולם הם מליטי וביאנטי בארץ יון סולון באסיני ושם נתן תודותיו קליאוכולי מארץ ליגודו, פריאנדרו מארץ קורינסו ואמרים הקרוניקי שמאלו החכמים לא נמצא תועלת בחכמתם אלא איזה דברים קטנים. כנראה באיוריבא ספר י' פ"ב וכן היה פריצירו אשרי פלוסוף גדול התלמיד פישיקו הנ"ל והוא היה ראש הפלוסופים שהאמינו היות לגופו חיי העוה"ב והוא ה"י מלמד פיטגורה הפלוסוף אשר אח"כ בימי צדקיהו ושאלתיאל נחגלה חכמתו והוא היה ראשון לקרוא זאת החכמה פלוסופיא. ואומר איוריבא ספר י' פ"ב שזה למד ג"כ אצל היהודים בבבל. ואז היה נמצא ג"כ אבסגורה הפלוסוף והוא היה ראשון להאמין שהשכל הוא סיבת כל המעשים. ונתן לבו כל כך אל הפלוסופיא עד שהניח כל עשרו הגדול וילך להתבודד במדברות. אמרים שהרג שהחזיק יונה היה נקרא ציסו. ועומתו מלך. והוצח המית עמוס הנביא

עם ברוך שהשים בין מצחו. ויא שישעיהו בן אמוץ ד"ל בן עמוס. ברוך הזה התחילו וציטנני לצאת מבבל וארצות הכלדיים ועומדים מפחדים בכל העולם עד חיום הזה. הבקוק אומרים שתבקוק נשא לאסול ל'עניאל בהיותו כטוב אריות ולא נודע אנה הי' קבורתו אלא שבימי ארקריאה קיסר נמצא ועשת לו כבוד גדול. ירמיה אומרים שאחרי שבני ישראל שנשארו מן גלות נבוכדנצר בידושל"י הביאותו נגד רצונו למצרים והוא הי' מוכיחם במצרים. קמו עליו ב"י ויסקלהו ושם במצרים נקבר ולהיות כי בני מצרים היו מוכים מהארבה בבית ובשרה חלו פני ירמיה שיתפלל לה' וכן עשת וילך הארבה ולכן אחרי מיתתו קראתו אלה ויובחו אליו. אומרים כי יהויקים עמד תמוט בבבל ל"ז שנים בימיו נבנה מרסיליאח בצדפת. בימיו גלה יחזקאל הנביא מבבל ועמד בבית האסורים ה' שנים ובהיותו בן ל' שנים כתב ספרו וי"א שהוא לא כתבו אלא הכמים אחרים והוא הי' יפה תואר ויפה מדאה ונהרג מהיהודים ונקבד בקבר שם בן נח. ברוך שקבל מירמיה שנת ג' אלפים ש"צ בימיו היה הדבן הבית ראשון על ידי נבוכדנצר אשר מלך קודם הזרובן ואחריו בין זכל מ"ה שנים ואשתו היתה נקראת שמרעם וכן נראה במדרש פ' אחרי מות. אחריו מלך אויל מרודך בנו כ"ב שנים ואחריו בלשצר ג' שנים ונהרג ומלך אחריו דריש מורע מרי על מלכות כשדים ומלך שנה אחת ומת ומלך אחריו כורש שלש שנים. וראיתי להגיד לך פה מה שכתוב מענין לידת כורש ברברי הימים שלהם והוא כי אסטרגיש מלך פרס לא הו' לו כי אם בת אחת יורשת המלכות ויהי היום אהב אותה אחד משרי אביה ותהר לו וכשמוע אביה את הדבר המית הישר שהוא וגם שם כתו במאסר ויהי בעת לדתה נתן המלך הנער היילד אל אחד ממשרתיו לשלות אותו לעזאול המדברה וישא האיש הנער אל יער אחד ויניחנהו שם וימן ה' כלבה אחת אשר הניקרו ויגדל הילד ויהי רובה קשת ונעשה בן חיל ויאספו אליו אנשים רקים ויהי עליהם לשר וכשמוע המלך החבר קבץ אנשים רבים וישלח לחרגו וזה השר שהיה נקרא כורש שבלשון פרסי ד"ל כלב וזה לפי שנתגדל מהכלבה נתאמץ על זקנו ויהרבהו ויכבוש את העיר וימלוך עליה ותתפרסם גבורתו ויכנע כל הארץ לפניו ולפי שדריש מלך מרי לא היה לו כי אם בת אחת נתרצה לתתה לו לאשה עם ירושת מלכות מדי וארי שנתחתנו יחד אמר כורש אל דריש הזקן חותנו הנה אנחנו מלכים ואנשי חיל למה נהיה משועבדים לבלשאצר בן אויל מרודך בן נבוכדנצר אשר מלכות' גדול מאוד הלא המה דרע ברעים בניס משחיתים גלכה ונלחמה בו כי לנו נאה המלכות

ולא לו ויאמר לו דריוש הזקן בני כל אשר לי לך הוא כל אשר תמצא
 ויך לעשות בכתך עשה ויהי אלהים עמך ויקבצו שניהם תיל גדול
 וילחמו בבלשצר היושב לבטח בבבל וכשנתקדבו אל העיר יצאו
 צבאות בלשצר ומפריצי ישראל נתחברו עמהם ויוכו הפרסיים המלך
 בלשצר שמה כלבו ועבד להם רב לשמחת אותו נצחוף ותוציא בלי
 בית ה' ואז גראתה בכותל היכל המלך ידא די כתבא מנא מנא תקל
 ופרסין ודניאל פתר תמידה וסדים אחד שהיה יושב בחצר המלך והיה
 מכיר דניאל מימי נבוכדנצר וידע שלא גפל מכל דבריו ארצה נתן
 לבו אל פי דניאל החידה וכאשר ראה המלך ישן וגרדם משכרותו
 כרת את ראשו וימלט חוצה לעיר אל סחנה כורש ודריוש ויגד להם
 את כל אשר קרה בלילה ההיא לבלשצר ר"ל מהמשתה והבאת כלי
 בית ה' והפס יד ופתרון דניאל ויתן בידיהם ראש בלשצר ויתמרו
 המלכים ואמרו איש אל אחיו איך זה אלא עבור חסאם מחרבן בית ה'
 ונדרו נדר שאם יתן ה' בכל בידו להשיב את הגזילה ולהרשות את
 בני ישראל שיבנו הבית. ויהי בבקר ויעלו המלכים על בבל וילכדוה
 ואז המליך דריוש בבבל. ושאר המלכויות הניחם לכורש התנו ויכבוש
 מלכויות אחרות רבות ויצא שמעו בכל תאריך וכשחלה דריוש למות
 קרא אל כורש התנו וימליכוהו בוחי על בבל ויצוהו לקיים את הנדר
 אשר נדרו על ענק בית ה' שבירושלים. ואז העיר ה' את לבו ונתן
 רשות לגולה לעלות ולבנות ירושלים ונתן להם כלי בית המקדש
 כסחוב בספר עזרא. ובאותה שנה שהיא ראשונה למלכות כורש
 השנת שנים חמשים לחרבן יסדו ישראל שהלכו מבבל לירושלים
 יסוד בית המקדש לצרי יתרה ובנימין הלשינו ישראל לכורש
 ונתבטלו מהבנין כל מלכות כורש וכל מלכות אחשורש שמלך אחרי
 עד שנת ב' לדריוש בן אחשורש ואסתר שהיא שנת י"ח לתחלת
 היסודות בראשונה והיא שנת ע' לחרבן ואז השלימו כל בנין הבית.
 וראיתי כי זה המלך כורש היה לו כח הזכרון גדול מאד באופן
 שבוהותו במחלמה שהיה לו תיך אלפים שכירים היה קורא כל אחד
 מהם בעת הפרעון בשמו והוא פלא.

בדור הזה נמצא בעיר קרטא איש א' נקרא איפימנדרו שישי
 ביו שנים וכשהקיץ מצא שמכרו כל רכושו ובכח הדין חזרו לו
 הכל ואחר כך נתן לבו למושכלות ונעשה פלוסוף גדול ויהיו ימי חייו
 קעיט שנים וי"א קצידי שנים. בימים האלה היה אימוקרטו היוני
 הפלוסוף והרופא הגדול קסינומונטי שהיה בסוף ימי בר פלוגתא
 דפלטוני והיה פלוסוף ורופא וגבור ואיש מלחמה והיה תלמיד
 אימוקרטו איבקלידו גם הוא תלמידו פלוסוף גדול והוא היה ראש

האומרים שאושר אחרון הוא התענוג גשמי והנפש המות עם העוף והשיית אינו משגיה בפרשים ובתהוונים. איסקרטון באמיני פלוסוף ורופא גדול המעלה והוא היה ראש הנחרגים באמיני על שתייה מקלל עבודת אלילים וכן עשו להרבה פלוסופים אחרים שהיו מלעיגים עליהם וכי בסי תורת העולה כי זה איסקרטון קבל חכמה מאחיתופל ובני קרת. וראיתי בכוזרי כתב יד מיד כי זה הפלוסוף היה אומר לחכמי ישראל חכמתכם תואת האלקית אינת מכחישת אך אני אומר שאיני יודעה אמנם אני חכם בחכמת אנושית איסופו פלוסוף יוני שתבר משלים ותודות מן העזיות ועופות וחבורים אחרים. אנסטמיני פלוסוף באמיני והיה ראש האומרים שהאושר אחרון הוא יודעת המושכלות. אומרים הקרוניקי כי בדור הזה היתה אשה חכמה מאד וכתבה ט' ספרים מנביאות ושלחם לטרקויני המלך ברומה שיתן לה כל כך מעות ולא רצה דשרפה לפני המלך ג' ספרים מהם זמן עשרת יום שני והיו ביום ג' שאלה ממנו מעות כנהוג ואז נתן לה כל רצונה והיא מסרה בידי ג' ספרים אחרונים שנשארו וימצא כתוב בהם כל העתיד להיות ברומה והיא נקרא סיבליאה הנביאה. זיבנו וקריסטון היו שניהם פלוסופים ופטיקו בדור הזה והם האמינו שהאושר אחרון הוא עשיית האמת והראוי. אנסטמדרו הפלוסוף הגדול היה ראשון לעשות רילויי עם גלגל ברזל שטורים השעות והספירה ממטריאל. פיטגורה הפלוסוף היה הגדול בדור הזה והפליג להתחכם בכל החכמות ובפרט בשיר ותשבורת ורפואה ועשה תלמידים הרבה בארצות יון והוא מצא חכמת משקל הפלט ומאזנים והיה ראש המאמינים שהנפש מתגלגלת מאיש לאיש ולפעמים בבהמות ג'כ. ובוה האמינו ג'כ אפלטון ואיסקרטון תלמידיו ובסוף ימיו בא מעיר קרטונה אשר בקוסטנה והתחיל לתת תורות באיטליאה וראיתי בספר הפרפרציאני סימן ט"ב שלמד מהפלוסופי יהודים הנקראים ברקומני שגלו מירושלים ללכת לבבל ומצרים. ודע כי הפלוסופים קדמונים מהאומות קראו היהודים בלשון ברקומני ולפעמי' ברברי כנראה מפחד בהרבה מקומות בספר הנזכר.

עזרא שקבל מברוך שנת ג' אלפים שיע בדור הזה היה פלוסופי בשנת כמו ג' אלפים שפיה והיה שמו אריסטוקולו והבתינו שינו שמו וקראוהו פלוסופי והיה תלמיד פיטגורה והפליג להתחכם בפלוסופיא ורפואה יותר ממי שקדמו. והיה יפה תואר ויפה מראה משכמו ומעלה גבוה מכל אדם והיה מזרע המלוכה מצד האב ומזרע סולין הפלוסוף מצד האם וחבר חבורים הרבה בכל החכמות והראה בהם גדול מעלת חכמתו. ומצאתי כתוב שהיה אומר שבסוף ששת

אלפים שנה העולם יחזור לתוהו ובהו ע"י מכול או בשרפה. ובסוף אלף ה' ישנה העולם והאנשים ממש שהיו מאז ישובו כבראשונה. אמנם לא יוכרו מאומה מהפעם האחרת שנמצאו בעולם, וקבלתי ממורי הגאון זקני זצ"ל כי הוא ראה כפי הכוור שעשה ר' נתנאל ך' כספי האומר אמר אפלטון אני הייתי עם ירמיהו במצרים ובתחלה הייתי לועג עליו ועל דבריו ולבסוף כאשר הרגלתי לדבר עמו ולדקדק במעשיו וראיתי כי דבריו דברי אלהים חיים או אמרתי בלבי וקיימתי שהוא חכם ונביא וכן כתב בעל ספר תורת העולה ח"א פ"יא די מוסטיני ותיאופרטו חכמים גדולים היו תלמידי פלטוני אמרו על פלטוני שבהיותו קטן תוך הקוני הלכה דבורה א' עם חבורה גדולה על פיו ולא תיקו לו וינחשו שיהיה חכם גדול. לוציאו טרקיאנו היה בדור הזה המלך הארזון שברומה אשר נהרג מעם הארץ עבור האונס שעשה טיטו בנו ללוקריצאנה רומנה כנראה לעיל בימי חזקיה מלך יהודה ותוא היה ראש למצא תחבולות היסורים שנתונים לעבדניו למען יחדו פשעם בפיהם. דימוקריטו הכשרי אירקליט באסיאה טימיסטוקלו היו פלוסופים בדור הזה. פירו מלך הפירוטו היה בדור הזה והיה ראשון למצא חכמת הלכת אגרת ע"י הרצ"ם. אמנם בדיה פרשה ל' נראה שחזקיה מלך יהודה היה ראשון. ואני אומר שבאולי זהו פירו מלך ספרד שהגלה שם רוב היהודים שיצאו בחורבן בית ראשון מירושלים שעליהם דמו הנביא באמרו גלות ירושלי אשר בספרד ורוב המיתחסים הלכו אל עיר טוליטולה אשר שם העיר היתה פירזולו והיהודים השימו שמה טוליטולה על שם טלסולם. המעשה היה כי בבא נבוכדנצר לירושלים באו לעזרתו אספואן מלך ספרד ופירו חותנו והם תפשו ירושלים ע"ש נבוכדנצר ולהיות כי ירושלים היתה נזלקת לשלשה מחיצות זו לסנים מזו כי בראשונה היו יושבים כל בעלי מלאכה. ובשניה השוחקים הסמנים לבית המקדש ושדות אחרות ובג' כל זרע המלחה והכהנים. ונבוכדנצר נתן לאלו המלכים המחיצה שלישית לשטר טרחה והם תגלו אותם אל ספרד, ונבוכדנצר הגלה המותר לבבל ומדי ופרס. ונמצא סתוב בדברי הימים למלכי ספרד שהיה קיסר אחד בדומא ששלח לספרד נ' אלפים בני יהודים שהגלה טיטוס. בדור הזה הרומני שלחו לאטיני לקחת התורות שנתן להם טולון הפילוסוף הגדול ויקבלם בעשרה לחות וחרצמו היסוסו עליהם ב' לחות אחרות ויקראום י"ב לחות התורה. אמרים תרומניקי שעורא היה הראשון שהתחיל לדרוש על המירגולו ר"ל מקום גבוה. פארמינדי הפילוסוף חשק מאד להתבודדות והלך לעמוד במערה בגלילות אטיני עם איסקרטו הזקן ושם חברו חכמת

הנהנין וסוקרטו מצא חכמת האיטיקה בימים ההם פתחה הארץ את פיה ברומה והיה עזר התהום ויאמרו זהרסומים אל זקנים שלא תסתם פיה אם הרומני לא יפילו בתוכה איש היותר נכבד ומעולה שבקצרי וכשמוע זה מרען קורציאו רומנו שהי יותר מיוחס וחכם שביניהם עלה על-סום גדול ויפה וירץ הדרך פי הארץ לרוב אהבתו לעירו ותיכף נסתם פי הארץ כבראשונה הוא פלאי, אומרים הקרוניקי כי סודר מה היה כהיות כל העולם עובדי אלילים וכפרט רומני הגבורים ואטינוי החכמים התחיל חכם אחד באטינוי שבראותו הכהן עושה עבודתו אמר בלבו שאינו מהראוי להיות כל העם שוין עומדים כמו הכהן המשרת לאלוק ולכן דרש להתחיל לנהוג שיסירו הכובע מעל הראש בעת העבודה. וי"א כי המנהג הזה התחילו הרומני בעזלת הנהגת הזקנים מטעם אחר והוא שבהיות הראש אבר יותר נכבד מכל אברי הגוף ראוי להסיר כובע מראשו בעת העבודה להראות שהוא מוכנע ומשועבד אליו. זמן נתפשט המנהג גם בין האנשים שהפחות מחבירו מכניע עצמו אל הגדול ממנו כזה הדרך. וראיתי בקונטרסי ישן כי בסוף ימי עזרא נהרבה בבל מחיל פרס ובלילה א' נהפכה העיר ולא נשאר רק קצת חומה מצד המלך והיה גמנע להתרביבה בידי אדם אלא בדרך גט. ואמר שכבל הנראה היום אלינו הוא כמו פ' מילין רחוק מהישנה כי הישנה כלה הרבה ומלאה בתשים ושרפים. ואמר דש"י בקדושין נהר הרקל ופרת מציעים בבל באמצע זה מן המזרח וזה מן המערב. וראיתי אודת חיים ס"ו רכ"ד בבית יוסף שיש מקום בבל שכל בהמה שתעבור עליו אינה יכולה לזוז משם אם לא יתנו עליה מעפר המקום ההוא והעובר עליו מברך ברוך אומר ועושה ברוך גזר ומקיים. בדרך הזה היה טודקוטו מיוחס וגדול ברומה והיה לו בן יחיד חכם וגבור והפליג לעשות מלחמות בעד הזקנים מרומה ועל שעבר מצות אביו על דבר שהי תועלת לשררה המיתו אביו למען כל העם ישמעו וידאו. וראיתי כי בספר שבט יהודה שבדור הזה היה יהושע בן סרוק הנקרא בן סירא בן בנו של ד' יהושע בן יהוצבק הכהן גדול הוא חבר משלים וחדות ונמצא מהם מוזכרים בגמ' הגם כי ראיתי במדרש אומר שבן סירא היה בנו של ידמיה הזוכרתיהו בדור ירמיה ואומרים האומות שהוא חבר ספר איקלוסיאטיקו שהשימו בתבור הביביאה והשימו שמו כן לפי שמדבר מענייני הנפש ובמעלות המדות ומזהיר לתמוך שיקשיבו לשדים ולשופטים. שמעון הצדיק שקבל שנתו ב' אלפים תי"ז ובשנת ג' אלפים תמי"ח לצירה ואלף שנים למתן תורה וכמו מ' שנה לבנין הבית נכנס אלכסנדרוס מוקדון בירושלים ובראותו הכי"ג עם ה'

מלבושים לפניו ירד מהמרכבה וישתחוה לכהן ואמר לעבדיו שדמות
 דיוקנו מה"כ היה נראה לפניו בכל הנצחונות וכי כאשר נראה
 במדרשות. ושאל המלך מהכהן שיעשה דמות דיוקנו במקדש והשיב
 לו שהוא נגד הדת אבל נדר לו שכל וולדות המהנים שיולדו בשנה
 היא יקראו על שמו ושמן הסטרות יתחיל מהשנה הזאת. וישמח
 המלך מאד ונדר למקום הרבה. ואומר יוסיפון ס"א מ"ז שזה המלך
 יצא מאי ציפרי מעיר אחת היתה נקראת בתים ולזה רמו בלעם שאמר
 וצים מיד בתים וכי. ואז באו כנענים לפני המלך לשאל ארץ כנען
 שכבש יהושע והישמעאלים באו לערער על בכורה ומצרים באו
 לשלול השלל והמלקנה שהוציאו ממצרים ולכלם השיב להם גביהת
 בן פסיסא כהן הדיוס ויברחו האנשים מלפני המלך וכי כנראה באורך
 במדרשים. ואז ברשות המלך בנו הנחיתים והצדוקים מקדש גור
 גריות וכהן בן מנשה אחי שמעון הצדיק ונמשך הבית כמו מאתים
 שנים וחזו בנו של שמעון הצדיק בנה מקדש אחר באלכסנדריה
 של מצרים ופליגי אם היה לשם צ"א או לשם שמים כנראה במס' ע"ז
 פ"ד ישמעאל. ואומר היוסיפון שלידת זה המלך היה כי מכשף אחר
 שהיה נקרא נקתינבור בא על אשת פליפו המלך ותהר לו ונולד זה
 אלכסנדר בהיות פליפו על המלחמה וראיתי שהיה מורע ארקילו
 הנבור מצד האב ומאקילו הנבור מצד האם. וראיתי בקרוביקו שה
 אלכסנדרו נולד ביום שנשרף היכל דיאנה ומעשה השריפה היה כי
 איש א' נקרא איווסטרטו חשק שלא ימות שמו לעולם ולהיות זה
 ההיכל א' משבע פלאות שמכל העולם להיותו יפה תואר ויפה מראה
 בתכלית היופי הצית בו האש ונשרף ויבוקש הדבר וימצא אריסטרטו
 ששרפו למען יקרא שם השרפה על שמו ובהו יחיה שמו לעולם ונעשה
 דת שלא נקרא שמו על זה הפך כונתו אבל לא שזה להם כי עכ"ז
 נקרא השריפה על שמו. ומצא מתוב שמלכות הנשים הנקרא
 אמנוני בנאווה. אלכסנדריאה של מצרים ובנית מזה מלך אלכסנדרו
 וקראו בשמו ובחיותו בן ל"ז שנים אחרי שמלך י"ב שנים השקוהו
 משרתיו סם המות ובראותו כי לא היה לו תרופה חלק כל מלכותו
 שהיה כמעט כל העולם אל י"ב שלישי. וזה למען לא ימצא לעולם
 מלך גדול כמוהו. אבל אחרי מותו חלק מלכותו לארבעה חלקים.
 והם תלמי הנקרא טולמיאר על מצרים ומלכות אחרות. אנטיגון
 מלך על איסיה והרוד הנקרא אינדיאי ומלכות אחרות ולא היה לו
 אלא עין א' וי"א שהיה את המלך אלכסנדרו מאשה אחרת סיליבקה
 הנקרא בלשוניו טליקים מלך אשור ומלכות אחרות. פליפו מלך על
 יתר המלכות. וי"א שזה פליפו היה בן אלכסנדרו שנולד לו

מבירשנה בת דריש מלך פרס ולא רצה אלכסנדרו להוריש לבנו כל מלכותו לסיבה הנ"ל. בימיו נבנה עיר בירגמו ומנסחה ואנסוכיה. ארוסטוטילו הפלוסוף וראש החכמים היה רבו של אלכסנדרו ותלמיד סוקרטו ופלטונו ונולד במצודוניאה חזיה כ' שנים אחרי מיתת אלכסנדר תלמידו ויהי ימי חייו ס"ב שנים. וראיתי כתוב כי נמצא באגרות אריסטו שכתב כי הוא דבר עם שמעון הצדיק על חכמת האלקית והשתומם מאד ממעלת חכמת שמעון בזה ובאיזו פרטות אומר וזה כמה שהשיבני השמעוני. וראיתי לר' יוסף ן שם טוב בהקדמת ביאורו לספר המידות שאמר איך הוא ראה במצרים ספר כתוב בו איך אריסטו בסוף ימיו הרהר על כל הנמצא כתוב בספר תורת משה ונעשה גר צדק. וכות ראיתי בס' מגן אברהם לחכם פראצולו. וראיתי בס' התפוז כי אפי' שאריסטוס היה מאמץ הקדמות עם כל זה נשתדל בכל דברו לבטל הדעות הנחבבות ביתר העקרים חה עשה בדרשותיו במקומות הרבה כמו שעשה אברהם אבינו ראש הפלוסופים אשר בטל צלם הירח בחרן עכ"ל. וראיתי לחכם א' שכתב חיי אריסטו ואמר שאריסטו אהב מאד פלגש עמיתו ולכזוי האלילים שהיו עובדים בני דורו וגם להתראות אהבה עזה לאשה החיא הקריב לפניו הובח המסובל לגדול כהנייהם לאלילים. ראיתי בכבוד כתיבות יד מאמר מ"ב כי נשאל לפלוסופים מאין יצא אליהם חכמות הפלוסופיא. ואמרו שבאה מהיהודים וכל החכמות הועתקו שרשיה' וכלליה' מהיהודים אל הכשדים אח"כ לפרס ולמדי ואח"כ ליוון ואח"כ לרומה ובאורך הזמן ורב המצוי' לא הוזכרו בחכמות שנעתקו מהעברים וולתי מן היוונים רומיים ע"כ. וראיתי בס' דרך אמונה ח"כ סוף שעל ג' האומר ומצאתי בשם חכם מופלג מפלוסופים היוונים האומר פעם א' נכנסתי להתוכח עם חכם מחכמי ישראל והתחלנו לדבר בחכמת הסבץ ולא היה בעיני הרבה ואחר נכנסנו בחכמת האלקות. ותעלני אל אשר לא הייתי יכול לסבור ולהבין עד שהתפללתי לאל יתן לי שכל להבינו ואני המתבר מאמין שזה החכם היה אריסטו וס' אמונה הנז' מתמיד שם בדבריו. ואמר שנמצא בס' א' בין הנזכרים עשאו איבסיביאו כתוב אלו הדברים. אמר אליקוש לתלמידיו ראוי שתדעו כי רוב חכמת הפלוסופים באה אלינו מאריסטו החכם אשר הוא היה איש יהודי מורע ישראל ירושלמי מבני קוליה משבט בנימין בא לשמועתינו מהאיים הרחוקים אשר באסיאה וירד מההרים אלינו וישב עמנו ימים רבים פלוסופיא הוליד לנו ויותר הרבה מאד הניח אלינו ולמדנו מפיו ממה שלמד הוא אמנו ע"כ. וכתב בעל ס' שבילי אמונה שראה כתוב שכאשר אלכסנדרוס הלך לירושלים השלים אריסטו

רבו על ספרי שלמה והעתיק משם הפלוסופיא וקרא על שמו והיה
 כבר לשון הרב בהמורה היא פעיא אומר החכמות היו בראשונה
 בישראל אך בשלוט האומות עלינו באו לידם ואנחנו בלמדנו דבר
 מהם נראה היות ראשיתו מאתם ותתי להפך. ו' רשד הנקרא אוראו
 אומר בסוף ספרו הנקרא הפלת התמלה שנתחכמות היו במצאות
 בישראל, וראיתי בחבור ישן אלו הדברים והעתיקתים פה מלה במלה
 והם אני מעיד עוזת ברורה ששמעתי מפי החכם דון אברהם ו'
 דרור כהיותו בליסכונה והיה אומר כי החכם הישמעאלי ו' אלכטוב
 שהיה אומר עליו שלא היה במתו ברודו בחכמה וחמידות ושמע
 שהיה בעיר אלקהרה ס' א' מאריסטוס שאבר בסוף ימי ושחור בו
 מכל מה שכתב בתחלה והחכם דון אברהם ו' דרור שלח בעד הס' וראה
 בו בין בענין ההשגחה בין בענין השארות הנפש. וכן בענין הדוש
 העולם והיה אומר בכל דבר ודבר מאלו ובכמה דברים טבעים
 והחידוני השמעוני מאת הסברה במופת כך וכך והבטענות כך וכך
 והיה כתוב בסוף הס' כ' א' ששלח אריסטו למלך אלכסנדריוס תלמידו,
 וזה גוסס הכתב. ברוך אלקים פוקח עורים מורה חסאים בדרך ישתבח
 שבח הראוי לו אשר גמלני ברחמי וברוב חסדי והוציאני מן הסבלות
 הגמור אשר הייתי בו כל ימי חי בהתעסקי בהכמת הפלוסופיא
 והייתי דן כל הדברים על דעת השכל. והנרתי: בזה ספרים כחול הים
 יתגודדו כל רואי בם, עד אשר בסוף ימי נתחכתי עם חכם מחכמי
 ישראל והראני את ידו החזקה בתורה מורשה להם מסיני והמשיך
 לבי בדברי תורה בהראותו לי אותות ומופתים בשמות הקודש
 אמתיים ונגלים לחוש. ואני בער בלתי יורע כי רוב הדברים הם
 למעלה מהשכל וכאשר ראיתי זה נתתי לבי להתבונן בכל כחי בדת
 היהודים והנה בלת מיוסדת על אבנים שלמות לא כחכמת הפלוסופיא
 החשוקת. לכן תלמידי הנעים אלכסנדר המלך הגדול אל יטעון ספרי
 גם לך גם לחברייך הפלוסופים. כי אלו הייתי יכול עתה לקבץ כל
 ספרי אשר נתפשטו באפסי הארץ הייתי שורפם באש בל ישאר א'
 לעיני השדים והסגנים כדי שלא ישתבשו בהם הדעות כי ידעתי
 שאקבל עונש גדול מאת האל כי חטאתי והחטאתי את הרבים. לכן
 בני אלכסנדר אני מודיע לך ולכל באי העולם שרוב הדברים
 הידועים עיני השכל הם בודאים כי גבה מעל גבה שומר ואחרי
 שמולי גרם וספרי נתפשטו בארצות המערב הנני מודיעך בידיעה
 נאמנה שאין ראוי להסתכל בהם ולא להנות בהם כי התעיק עון
 והפלוסופיא בראית ועשה הנני נקי מהשם כי חטאתי בלא ידיעה
 ואני להם למסתכלים בהם כי ילכו בדרך גבוהה לאבדון. ודע כי

כמו שהראני אתני הנזכר על חכמתניו זאת גייכ גיבא שלמה בן דוד במשלו באמרו לשמוך מאשה וזה וכתוב אל ישט אל דרכיה לכך וכתוב כל באיה לא ישובן אוי לעינים שכך רואות ואוי לאונים שכך שומעות אוי לי אללי לי כי בכך בליתי גופי וכליתי ימי בדברים מזיקים ולא מועילים מורידים ולא מעלין. ולמה שאמרת לי כי יצא לי שם בכל האומות שתברתי ספרים רבים והיו לי לשם כל ימי עולם. דע כי הייתי בחר שיהיה לי שם בס"ת ממה שיהיה לי שם בספרי מינות. והייתי בחר מחקק לנפשי משיתפשטו ספרי. כי תופשי התורה ילכו לאור באור החיים. ותופשי הפילוסופיא ילכו לבאר שחת. וגם אני עתיד להענש כנגד כלם ולא כתבתי זה לך קודם זה הזמן כדי שאם תכעוס עלי והיית עושה לי רע יהצתי כי קודם שיגיע אליך כתבי זה אחיה מת מושכב בארץ. ושלום מאת מלמדך אריסטו ההולך לבית עולמו. לאכסנדר המלך הגדול ע"כ. וראוי שתדע כי הפילוסופים נחלקו לר' כתות, א' נק' אקרימוצי וזה ע"ש מקום שהיה רחוק מאטיני חצי מיל ושם נולד אפלטון והוא ותלמידיו היו לומדים שם ועל שם זה המקום נקראו התולכים אחר כוונותיו ולמדויו. השני היו נקראים סטויצי על שם שהיו לומדים תחת אכסנדרה הנקרא בל' יון טטואה ובלע"ז פורטיקו והיה ראש אל זה השם קריטופו ווינוני. הג' פריפטיטוקו ובלשון יווני ר"ל מטיל או הולך ואריסטו היה ראש לזה הכת לפי שהיו לומדים והולכים תוך למדינה בהר ליצאו הנקרא ארקדיאה ובאותו טיול היו לומדים ושומרים הכריאות כל זה מצאתי בקליפניו וליד נקרא בלשון יהודית משאים מל' ימשני ממים רבים שהוא לשון המשכה. הר' קריסיפי היה ראש האומרים שאושר האחרון היא תענוגי בני אדם וזאת האמונה נקרא אופוקורי. בימי אנטוניגוס בשנת כמו ג' אלפים ת"ס לבריאה וכמו נ"ב לבנין שני מלך סולומיא השני על מצרים ולקח א"י מיד סלוקוס כעזמה והיה צורך ישראל וזא על ירושלים והגלה מהם יותר מקי"ב אלפים וימכרו לשבדים. ואחרי מיתת סליקוס הגו' מלך תחתיו במלכות מקדוניאה אנטיוכוס המלך ובסוף ימיו כבש א"י מיד תלמי מלך מצרים. וגם הוא היה צורך גדול לישראל. והרג ששים אלף יהודים והגלה י' אלפים מהם לאנטוכיה. ונקראו אחריו כל המלכים סולומיא כשמו ונמשך המלכות תחת זה השם על ימי מלכים במשך ר"ב שנים כי בא עליהם בניו קנטולו הרומני והביאם תחת הרומיים בימי ינאי מלך ישראל בשנת כמו ד"מ לבנין הבית. כדור הזה היו אניבאלו פלוסוף וזכרם גדול בבור ואיש מלחמה על הצבא מאנשי קרטיני והפליג להצליח בכל מלחמותיו נגד הרומני עד שבא נגרו סיפאו

אפריקטו גם הוא חכם גדול וקונסולו הדומני וילחם עמו וינצחהו ויגרושו מאיטליאה ויכרה חילו מעליו וישת סם המת שהיה תמיד עמו צרוד חוך פבעת א' וימת למען לא יבא ביד אויביו. ובם סיפואון הנז' כשחזר לדומה קנאו בו אנשים ואכלו קורצה לפני שררת הזקנים באמרים שעשק החילות והגבילוהו בכפר אחד וימת כן ג' שב שנים. בזוד הזה היו פלוסופ' הרבה בכל המדינ' וקצתם אוכיר פת סיריניציאו הי' כראש שליט כאשר הדומיים תפסו עיר קרטייטלים פלבוטו טיטו ליויאן. אומפודוקלו הי' ראש המאמינים שהנפש אינה מתה עם הגוף ולכן השליך עצמו באש ונשרף. דאוגיוני הפילוסוף הי' שונא כל תענוגי העוה"ז ולא היה אוכל ושנתה וישן אלא כשהטבע היה מבקשהו וכל עשתונותיו על הלמוד. ואומרים ממנו הרבה מעשים שעשה על חידוף ונידוף המותרות והיה חכם מופלג ומדיני גדול ולדוב חכמתו ויושר עצמותו הוקם על ראש זקני העצה. ופעם אח' התקוטטו על בחירת עצה א' הוא וציסארו שהיה אחד כך קיסר שהיה מיוחד גדול. ויאמר ציסארו אליו שתוק אתה להיותך בח משפחה. הוא השיב לציסארו שתוק אתה להיותך סוף משפחתך ואני אוכל לדבר להיותי ראשית משפחתי. מדקו ריגולו חכם גדול ועד צבא מרומני בגד קרטייניטי ובמלחמתו נתפס ואחרי הימים הקרטיניטי שלחנהו בעצמו להשתדל עם הרומני שישלימו יחד וטרם גסעו בשבע להם שאם הרומני לא ירצו להשלים עמם שהוא ישוב לבית אסורים שלהם. וילך והתיעץ לרומיים שאיך להשלים עמם כי ידם על התחלונה ורצה לשונב אל קרטיינטי כאשר גרד להשלים גררו אפילו שהיה שובו גנד רצון הזקנים ומיודעיו וקרוביו והקרטייניטי המיתותו. בימיו נתחדשו כמות צדוקים ובייטטיים. וראיתי בס' אפולייטו שחבר פילון היהודי בס' פריפריציאוני דאיובאו וכן בס' אנבילת בשד שחבר פרופריאו שקרוב לדור. הזה היה נמצא כת א' של פרושים אשר היו כמו סך ד' אלפים שיצאו מצרי ילודה הנניחו נשיהם ובניהם ועסקיהם ונתנו כל לבבם אל הפרישות שלכן נקראו פרושים ובליטון יון איסואי שר"ל קדושים והיו עושים כל המלאכות ביניהם ומשרתים זה לזה וכל מיני ריזאת ואסיפות מהשדה היו מפקידים ביד גזבר כללי נאמן אצליהם והכל היה תפקד אצליהם מאכל ומשתה והונת חולים וקבורת מתים וכלם כמו שבת אחים גם יחד ולא היה ביניהם כלי זין ותמיד היו לומדים תורה וחדשים בשבתות ויום טוב והיו חסידים גדולים וקדושים כלי נשיאת אשה ואומר ספר יחזקין שיהורה הגלילי היה ראש לזה הכת ושם מאריך. ומדכרי הויספון נראה שאו היוצדים נחלקו לג' כתות והם פרושים צדוקים

איטואי, בקצת מקומות כ' שהיה נמצא בת ד' שיסדה יהודה הגבלוני מארץ הגליל שאחר כך בימי אלכסנדר פקיד רמה נכרתו וזכר ג'כ כת אחרת שהלכו לגור במדבר וגם זה ידעת נכרת בקרב ימים מועטים, וראיתי כי הצדוקים והבייתוסים הם ב' כתות והצדוקים יותר רעים ובלתי מאמינים, והכחד חלק ג' מזכיר כת הקראים ג'כ, וראיתי בקרוניקי שנולדו כתות רבות בעולם והם נוקילוסי אריאנו מניקראו ארמינו ניסטוראנו אבוריטני אירנגריא, העניים דליאנו שבאלדינו ורבים אחרים וספרו לי הבאים ממלחמות פינוריה שנמצא שם היום יותר מכ"ב כתות ואמותות ובתוכם יש כת א' שאינו מאמין אלא פשט דברי התורה כאמונת צדוק ובייתוס ומעבר לזהרי כוש במלכות פרימי יואן יש מי שמתגייר ומקבל האמונה עם האש ויש עם המים ויש עם ע"א ובישמעאלים יש ג'כ כת מחמד וכת עאלי. בימי יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן על הקבלה והיה כמו שנת ג' אלפים תיק לבריאה וכמו צ"כ לבנין מלך טולמיאו פילדילפו על מצרים והכתוב התורה מעברי ליחוני ע"י הע' זקנים כמו שהארכתי בחלק א' מזה החבור וזה המלך טולמיאו היה ראשון בעולם שהתחיל לעשות אסיפת ספרים רבים יחד מכל המינים ומכל הלשונות ומכל התכמות ואומרים כי זאת האסיפה לא היתה ולא תהיה לעולם אחרת גדולה כמותה וזה לפי שנאספו שם יחד יותר מתיש אלף ספרים, לפי שהפליג בתוצאות כדי להביאם ולהעתיקם הון עתיק זמן הרבה מארבע כנפות הארץ ואחרי הימים מלכי פרס שללוהו ויביאוהו לפרס ועשרפו קצתם וקצתם הובאו לבבל וקצתם לרומה, וי"א שנשרפו כלם במלחמות ציסר הקיסר נגד פומפיאו מהשכירים ואנשי הצבא נגד רצונו, ואחרי הימים נעשו ליברריאי אחרות הרבה ממלכים אחרים, והיו נוהגים לצייר צורת ההכמים שחברו הספרים כל אחד על ספרו וראיתי שבשנת כמו ג' אלפים תקל"ט לבריאה כהיות קטנות גדולות בין היהודים והשמרונים השיגו השמרונים מטולמיאו הנזכר רשות לבנות בית המקדש על הר גריזים והתמיד מלכות מצרים על שם טולמיאו המלך הראשון שהיה אבי אביו של זה תחת י"ג מלכים במשך ש' שנים, ובאולי כשהתחיל זה השם נפסק שם פרעה הגם שאומר בן עזרא פרשת יחי כי שם פרעה הוא שם מצרי ואח"כ הגיע זה המלכות ביד הרומיים ע"י ציסאר קונסולו רומנו, כדור הזה נבנה ע"ר סיינה, כדור הזה היה אריסטובלו היהודי פלסוף גדול ונרא מאד בכל התכמות והכר ספרים בל' יחוני, ועדיין שמעתי שנמצאים קצתם בלשון יחוני והוא כתב לזה טולמיאו פילדילפו כי אפלטון בדברים הרבה אמו דרך

תודתנו ואין ספק שהתבונן בה הרבה כי היו נעתקים לפני אלכסנדרוס ולפני מלכי פרס, ומהם הוציאו דברים הרבה כמו ישעיה פיסגורא ע"כ ועדין נמצא לפי מה ששמעתי בליברדיאה שבפיורוצה היום חבור א' שעשה זה אריסטובליס על תודת משה והוא ק' פרקים וחברו על שם טולמאז ושלחה אליו במתנה, ואמר איכויא בס' סרדיפריציאן ס"ט פ"ג שקודם זה נכתבה התורה פעמים אחרות בלי יון לפני המלך אלכסנדרו ומלכי אשור ואחדים, ואמר שפיטיגרו נזמניאו ופלטון הפילוסופים הגדולים ראו אותה ואנב גררא מארטטובליס פילסוף יהודי אמרתי להודיעך כי כמו ק' שנה קודם תורבן הבית היה יהודי א' חכם גדול ביהודים ופילוסוף נפלא והיה נקרא פילון היהודי מתושבי אלכסנדיאה של מצרים חבר ספרים רבים על כל החכמות בלי יון ופרס פי' התורה וס' נקרא לספיאניצה וי"א שחברו שלמה המלך וחו' שהשימוהו האומות בכלל הביבאז והיוסופון מגיד מהשלגת חכמתו, ואומרים שלחיות שהקיסר קאיו גזר על היהודים להעמיד צלמו במקדש שלחזונו לדומה להשתדל על זאת הגזירה וכדאותרו צדה גדולה גזר צומות ותפלות על זה ובשמע תפלתם כי נהרג הקיסר, בדור הזה היה פאולו אימליאו חכם גדול ושר צבא לרומים והפליג להצליח במלחמת זבתוכם תפס עיר מצידוניא והצריב העיר והרומני עשו לו טריאומפו גדול ונפלא לא היה כמותו, והאיתי בכתבי דון אנטו' דנזמדה ספרדי שתורת משה הועתקה פעמים רבות ואלה הם דבריו מלה במלה:

בשנת כמו ק"ג לבנין הבית שני טולמיא העתיקה מע"כ זקנים מעברית ליונית אשר בהעתיקתם כאשר היו רואים איזה דבר על ביאת המשיח ולא היו מביני' אותה מניחים אותה בלי פירוש או משימים שם סימן, וכמו שתי שנים קודם ליות משיחם יונתן בן עוזיאל העתיק הביבאז לבבל בלשון כלדואי, ובשנת ד' לקיסר טרייצו נאספו כל היהודים שם ודנו זאת והעתיקה לשריפה אבל הנוצרים קיימות, בשנת ד' לקיסר הנז' שהיה ק"ט שנים ללידתו היה כומר א' נאצל שהיה נקרא אכקויה ולי"ד זהו אונקלוס הגר שאהב מאד יהודית אחת בעיר איסולה המונטו ומגיד ונשאת לו לאשה והעתיק ללשון יחני ולא נערכה מהיהודים ולא מהנוצרים, בשנת ג"ב אחר מיתת אקוילה שהיה שנת מ' לקיסר קמודו היה יהודי א' שהמיר זמק' אח"כ טיאודוציאז העתיקה מיהודית ליונית ותקן הרבה טעויות מאקוילה בשנת לי"ז אחרי מיתת טיאודוציאז והוא שנת ט' לקיסר טיברז סימקו עשה העתיקה ד' מיהודית ליונית ונתקבלה.

אמנם אחיב ההגמונים לא קבלו אלו ההצעות. בשנת י"ד אחרי מיתת סימקו שהיה שנת ה' קיסר אילו אוגבולו נמצא ונדק קבר טוסטמינוס ישן וחדש בעתק מיוחדת ללטינו ולא נודע מי העתיקו. כמו ה' שנים אחר זה שהיה שנת ה' לקיסר אליכסנדרו אורגנו והחכם השלים מה שחסרו הזקנים, כמו ה' שנים אחר זה כירונימו ממדינה מקיא העתיק הישן החדש מל' יונני ללטינו ונתקיימה. בשנת כמו שי"ד אחר לידתו קם מאיר היהודי חכם ומחשוב שחבר המשניות ואמר שהיא תורה שניתנה על פה מסיני ועליו חברו המפרשים את הגמרא ע"כ דבריו והחכם עיניו בראשו ולא רציתי למנוע מלהודיעך זה לסבות טובות.

בימי יהודה בן טבאי וחבריו על הקבלה בשנת כמו ג' אלפים תק"ס לבריאה וכמו קניב לבניו בית שני היה מטרידו מלך אטיני. שהיה חכם מופלג בחכמת הרפואה והוא התקין תרופה המיטרידטי הנקראת על שמו המליג להצליח במלחמתיו לבסוף הלך עליו סילה פטריציאו שר צבא רומה ויגרשהו ממלכותו. בדרך הזה היה לוקולו א' משרי רומה כי אחרי היותו שר צבא הרומיים שנים הרבה שב לביתו ובנה הצירות הרבה ופעם א' שאלו ממנו פונכיאו השר וציצרוני והחכם אם רוצה שיסערו אותו בלילה התיא אך שלא יאמר בראשונה כלום לבני ביתו למען לא ירכו בשבילם ונתרצה מהכל. אמנם תוך זה עבר מלפניו א' ממשרתי לוקלו הנא ויאמר לו הוזהר שבלילה הזאת נאכל באפלוינו שזה השם היה ס"ו ביניהם לעשות הרצאה רבה וילך המשרת והפליג בהכנה גדול באופן שמעירות קרוניקי שהוציא במשתה הנה חמשים אלף עטרות זהב. כדור הזה היה ציסארו אגוסטו קונסולו ברומה מיוחס ומופלג בתכמות והשיג מעצת הזקנים לכתוב לכל מלכי הארץ הן המשועבדים אליהם כמו מאה בשמם שיתויקו ידי שלוחיהם אשר שלחו למדוד אדכו ורחבו של כל העולם האנשים שולחו ועמדו על המלאכה שלשים שנה ואחרי שובם נתנו לעצת הזקנים מזכרת כל המדידה וכך הוא בקצרה. יש בעולם ד' ימים גדולים וכ"ז איים גדולים ומ' הרים גבוהים מאוד וע"ה מדינות גדולות, וש"ע עירות ותתקכ"ד נהרות גדולות וקכ"ה אומות וסיכוב כל העולם הוא שיט פעמים אלף פסי' שהוא יותר כאמה וחצי הפסי'. ואורך העולם המיושב ממזרח למערב היינו מתאינדי עד עמודי אריקולו תת"ה פעמים קע"ה מילין והעמוק יותר גדול מהים הוא ס"ו סטאדי למדת אירקולו הענק. כל אלה הם דברי הקרוניקי ופליאה דעת ממני מכמה צדדים, וראיתי במד' שיר השירים האומר מצרים ת' פרסה על ת' פרסה הוא א' מס' בכוש וכוש

אי מס' בעולם והעולם ארכו תקיב שנה ורחבו מהלך ת"ק שנה והוא
 אי מס' בגיהנום נמצא שהלכו של גיהנום כ' אלפים וק' שנה והעולם
 ככסוי קדרה לגיהנום ואי מס' לעדן. וראיתי כתוב כי החכמים חלקו
 הישוב לג' בני נח אל שם חלק אסיאה שכן בקרא על שמו ויש בה
 ביה מחוזות ובתוכם פרס ומרי ויש בה עמים יותר מהב' חלקים
 האחרים. אל חם אפריקה פרס ומרי ויש בה ט"ז מחוזות ורביי הזהב. אל יפת
 אברופה ובתוכם ה' מחוזות שהם ין אלימניה צרפת ספרד ואיטליאה
 ואלו הג' חלקים נקראים אסיאה גדולה אפריקה העשירה ואיברופה
 הנכבדת כדור הוח שלחו הרומיים שד צבא על צרפת ואשכנז ציסארו
 שהיה אחיז קיסר ומצד אחר שלחו פונפיא שד צבא על מלכות פרס
 כוש ומצרים וישבו בכבוד גדול ויקנאו אלו השדים זה בזה עד
 שנלחמו זה כנגד זה במלכות סיסאלייה וינגף פונפיאו מלפני ציסאר
 ויברח אל טולומיא מלך מצרים וימיתו וישלח דאשו אל ציסארו
 ויבך מאד עליו ציסארו כי צר לו מיתת חברו אפי' שהיה אויבו
 ותיכף בחר לו למלך על כל מלכות רומה כי היה נאהב מאד מדוב
 עצת הזקנים ואנשי הארץ אפילו שרבים מהם לא קבלוה וברחו
 מהעיר ועלת בידו להשים כחד המלכות על דאשו ולחיות שמאז
 הרומיים שונאים שם המלך עבור מעשה לוקריציאה כניל השים
 שמו ציסארו קיסר רומה. אמנם אומר המדרש שאמו מתה בתיותו
 בבטנה ותיכף קרעה ויצאו מקרבה זה הולד ויקראוהו יוליאן קיסר.
 ומעידים הקרוניקי שהיה לו מת הזכרת נפלא מאד באופן שהיה
 נומן שמועה כוללת לכל בעלי דיבין ושומע כל דברי ריבותם ומשיב
 להם כדוגן ומסדר ייב כתבים לסופרים הכל בפעם אי ולא היה טועה
 בשום דבר והוא פלא. ובשנת ה' למלכו קנאו בו שרי רומה ויקשרו
 עליו קשר ויהרגוהו בן עיה שנים חה היה כמו שנת תשס"ו לבנין
 רומה. בימים האלה היתה קליאופטרה היפה במצרים. וראיתי בפ'
 חלק שאלת קליאופטרה מלכתא את ר' מאיר זכור. ותמצא פ"ק דע"א
 ונדה ס' המסלת שמלכות רומה וקליאופטרה מלכת מצרים עזרו
 ישראל נגד היונים. ודע כי אינו רבי מאיר שהיה אחר דהר"בן אלא
 אחר. ואמר שבט יהודה כי אנטואן אגושטו הקיסר הרג יהודים
 רבים כחול הים על אשר עזרו קליאופטרה מלכת מצרים נגד רומים
 ודוב שרי היהודים הגלה לדומה ושם מתה. בדור הזה היה עבין
 מאחילתה ברומה שמוכיר היוסיפון ומעשה יהודית שהרגה אוליפרנו
 שר צבא קמביש מלך פרס ואמרים שהיהודים עשאוה מלכה עליהם
 למתת בן קייה שנים ואת היפית מבני חשמונאי הנזכרת בחלק אי
 בדור יהושע בן פרחיה ויהושע בן יהוצדק כ"ג כתב זאת המגלה

היא ביד הנגזרים ולא אצלינו. וראיתי בקרוניקי של עיר פיסארו מתא דמתבא על כף ימא במלכות הוכוס הארבינו אך בימי ציסארו קיסר הנ"ל נחרבה עיר פיסארו עד היסוד בה ולא נשאר בה אלא קצת מהיהודים דועי צאן ואחרי ימים מועטים עבר משם שר צבא מדומה ושאל להם מי אתם והשיבו עברים אנו ויאמר השר אם רצונם לעבוד את הרומיים ולבנות את העיר כי הוא ישלח להם מרומה עזר לבנות את העיר ויאמרו נעשה ונשמע וכן עשה השר ויבנו היהודים את העיר וימלכו עליה קרוב לשי שנים תחת מלכות בני רומה עד שבא ולראנט הקיסר וישימם למס עובד ולא הבית ליהודים סימן מלוכה רק בחיות שהיו עושים הגשרים שבשערי העיר ומקסמת הדיניות היו קונים מכסם וזה המנהג והמקורן עדין הוא שם ואני ראיתי:

בדור הזה היה סיפאון קונסולו ונמאני, שתפס עיר קרטוני והחריב אותה עד היסוד בה וענין אלו המלחמות ארוך ואין לנו צורך בהם.

בימי יהושע בן נחמיה ושמעון בן שמש שהיה שנת כמו ג' אלפים תרמ"ב לבריאה וכמו רמ"ג לבנין הבית השני אוטביא אגושטן הוקם על מלכות הקסריות בדומה במקום ציסארו הנגזר ובשנת ד' למלכו השים מס על מלכותו להביא אליו גחשת רב עד ערצף גתר טיברז מדומה עד חוף הים שהיה אז דחוק כמו כ' מילין בגדאה במד' ובימיו נבנה עיר אגושטה שבאשכנז ונקראת על שמו. ראיתי בדברי הימים שלהם כי המלכים הגדולים שהיו בעולם בין האומות הראשונים היו מלכי מצרים והתמלכו על מנהג יוסף הצדיק שכל הארץ היה להמלך עבור פרעון המעשר באופן שנתעשרו בהפלגה רבה ובנו מגדלים ומצרות הרבה ונשתלשל בגורת המלוכה אל מלכי אשור יותר מאלף ומאתים שנים ואח"כ אל מלכי פרס ומדי ואח"כ אל מלכי מצידוניה ואח"כ הובא אל אלכסנדרוס מוקדון ואח"כ אל מלכות רומה ואח"כ אל בית אוטומאן. כפי ר' אליעזר פייא י' מלכים מלכו בכיפה והם השירית נמרוד יוסף שלמה אחאב נבוכדנצר כורש אלכסנדרוס רומי מלך המשיח יחזיר המלוכה לבעלה הראשון. זהו שלשלת הקיסרים עד היום הזה כפי מה שמצאתי בקרוניקי ציסארי הנ"ל היה הראשון והתחיל למלוך כמו תשי"ה שנים אחרי שנבנתה עיר רומה. וחי ה' שנים. איטויאנו ג' שנים וחצי. טיביראו ג' שנים. ג' קאליגולה ג' שנים וחצי. קלבדיאו ג' שנים וחצי. נירון י"ד וחצי. וראיתי בס' יוחסין שראה בקרוניקי שנידון ברה ולא נודע אנה ואומר ס' אגוסטין שהיה נגד אמונתם ובס' הניקין אומר שנתגיד.

גלבה חצי שנה אוסון חצי שנה ויטליאי חצי שנה ויספמינו י' שנים טיטוס שחרב הבית ב' שנים וחצי דומיציאנו ט"ז וחצי ובימיו באו הגוטי בפעם ראשונה באיטליאה גירבה מ' שנה וחצי טרויאנו י"ח וחצי והוא נקרא בלשון הדיל טרקיאנו אדריאנו כ"א וחצי וחרב ביתר וקצת י' הרוגי מלכות וראיתי בפי היכלות פרק ה' כי זה הקיסר הנקרא לופינו אנטופיאנו הנקרא אנטונינו ואבריליא מרקנטו י"ט שנים קימדו י"ג שנים ואומר הקרוניקי שזה היה הראשון להביא מסקרי לפני הפנים איליאן ולוציאנו בניו מלכו בין כלם ב"ב שנים. וכלם אהבו את רבינו הקדוש. איליאנו חצי שנה סיברו י"ח קסאנו שבעה פקריצה א' שנה מרקו אבריליאנו ד' שנים וזה נוכד במס' ע"א. אלכסנדר י"ח שנים וגם הוא עלה אחרי טרוקיאנו והרג יהודים רבים באלכסנדריאה של מצרים. מסימינו ג'. גורדיאנו ו' פליפו ז' דיציאו ב' קאלבו ב' ואליריאנו שנה אחת. והוא הרג ר' אלפים גוטי חז' אלפים אחרים הביא עבדים לרומה קנטילאנו אחיו י"ז שנה פלודיו שנה וחצי ברולאו ה' וחצי שנה. לטוטו חצי שנה ברובו ו' וחצי יברונו ב' דיאוקליציאנו כ' ואומרים הקרוניקי שבהיותו בחור ואיש נבזה הלך לאכול אצל בעל הבית כששאל ממנו פרעון האוכל השיב כשיהיה קיסר יפרענו ותאמר לו אשה זקנה שכשיהרוג חזיר אחד יהיה קיסר והלך והרג הרבה ולבסוף הלך לרומה ונכנס בחלק אחד מהלוחמים שהיו בתוכה והרג מהם אחד מהשרים שהיה בחלק המגד לו ובלשון רומה היה נקרא השר ההוא חזיר ועל הדבר הזה הוקם על לבסוף נעשה קיסר ואומר מדרש רבות פסוק ויצא ראשון אדמוני שהיה רועה חזירים וליד רומה לזה גליאו ב' שני'. אחד כך התחילו הקיסרים להניח מלכותם מעיר רומה וילכו לעמד בעיר קסטנטיפולי והסבה נודעת בדברי הימים שלהם קוסטנטינו מלך ל' שנים וחצי קוסטנטינו בנו כ"ד וחצי יוליאנו ב' וחצי יוביאנו חצי שנה ואליציאנו ו' וחצי וראיתי בפי יוחסין שצוה לבנות ירושלים להוצאותיו בשנת כמו ב' שנים לביאתו ומיתתו ואני אומר שבאולי זה מה שזמרתו בדור ר"ג בן רשב"ג. ואליבטו ד' גראציאנו ו' טיאודיסיאו י"א ארנידאו ב' אונירוס ה' שנים ובימיו הגוטי הפסו עיר רומה לזאת היתה הפעם הראשונה שנכנסו צורדיים בה. והמלך שלהם היה עומד ברזינה ואחר מ' שנה נכנסו אמות ונדולו ברומה וישרפוה ואחר כ"ז שנים נכנסו בו משפחת ואמות אירולו וטורנגי עם חיל כבד וחזרעו בה מאד. ובקרב ימים מועטים נכנס ברומה אטיילה מלך גוטי אכזר מאד וישחת כל חלקה טובה שנתנה ואחריו בא סטילו מלך גוטי וגם הוא הפליג להשחית וסן

התמידו מלחמות עד ביאת יוסטיאנו הקיסר שגרשם מאיטליאה. טיאודוסיאלי כ"ז מרצינו ז' ליאון י"ז זינזנו י"ז אנטטיאנו כ"ז יוסטינו ל"ח. וראיתי בס' יחסין שבימינו לא זרחה העמש על הארץ שנה תמימה כ"א ימים מעטים והוא ברש הגוטי מאיטליאה. יוסטנו י"א טיבריאן ז' מיברציאו כ'. ובימינו בא מחמד. פוקת י"ז אירקליאו כ"ז. מירובידיאו חצי שנה קוסטנטינו י"ז יוסטיניאנו י"ז טיבראיו ז' לאינציאנו ג' פילפוקו א' וחצי אנטטיאנו ג' טיאודוס ג' ליאון כ"ד קוסטנטינו ל"ג ליאו ה' קוסטנטינו ר' גינפונט בימיו לקח האפיפיור מעלת הקסרית מפעל קסרי קוסטנטינו ויתנהו ביד קרלו מנין מלך צרפת ולפנינו נעשה מזכרת ממנו. ונחה אתמיד לערוך לפניך שם יתר הקסרים שמלכו בקוסטנטינופולו עד בלתי השאיר להם שריד ונקראו אצל הלועזים קסרי יוה. מיקיל ב' שנים ליאון חצי שנה מיקיל ט' בסילאו י"ד ליאון י"ז קוסטנטינו מ"א קוסטנטינו י"ב גיציפרו י' שנים. ובימיו לקח האפיפיור מעלת הקסרית מעל מלכי צרפת ויתנהו ביד מלכי אשכנז אשר לפנינו נעשה מזכרת מהם כי לא נמוטו עד היום הזה. יואן ר' קוסטנטינו ואליסיאנו ומנוא היו אחים ומלכו זה אחר זה ובניהם אתריהם שנים רבות ולא גודע כמה זה לפי שמלך בולגרי עשה כשפים נגד קוסטנטינו ונלחם עליו וכמעט שנאבד הקסרית מידם. אמנם נתפשרו וחלקו המלכות ואחר כך מלכו קסרים רבים ולא גודע ממלכותם. ואלה הם מיקיל. אליסיאו. מיקיל. גובציאו. סואודרו חכמה ומשכלת. איסנציאו. קוסטנטינו. קודרו. אימואל. אנדרוניקו. איזק אימוואל. אליסאו. אנדרוניקו באלדואינו אינריקו פיטרו באלדוניאו. מיקיל פליפוגלי מ"ה שנים. אנדרונקו ט"ז. קליינו. קוסטנטינו חצי שנה. ומאומיסו בן אמורט מלך ישמעאל בא עליו שנת אלף שטיי לחורבן הבית שהי' שנת חמשת אלפים קצ"ב לבריאה וינצחוט זיקה עיר קוסטנטינופולי מידו. ובכך אודיע לך כל הקסרים שמלכו והתמידו מלכותם בקוסטנטינופולי ממלכי ישמעאל אשר גרשו קסרי היוונים וגדלה מלכותם מאלו הישמעאלים למעלה לרומה עד היום הזה. מחמד גביאם שנתפרשו תורתו בשנת תקל"ג לחורבן הבית שני ונתפשטו אמונתו בגלילות רבות. אמנם לא הלך ירושת מלכותו אל בניו כי מצבר לאסיאה ופרס נתבלבלו העמים והם תחת י"ד מלכים ושרים שונים לא אאריך בזכרונם אך התמידו שני המלכים זה קס וזה גופל עד שנת אלף תרס"ו לחורבן שאז הקימו עליהם אטומאן למלך שהיה חכם ונבון ומצלח והפליג בנצחון עד שהרחיב מלכותו וימלך כ"ח שנים ולא יצא ירושת מלכותו מזרעו עד היום השם וימלך אחריו

אורקנה בנו כ"ב שנים אמורט בנו ל"ג. בימיט בנו י"ד שנים.
 והמאורלנו תפסו זיהו אוכל הזח שלהנו כבלב כל יתר ימי זיהו.
 קלופינו בנו ר' שנים מחמר בנו י"ד. אמורט בנו ל"ב שנים והוא
 התחיל לתת סדר אל היניצירו. מאומיט בנו ל"ב שנים וגם הוא הפליג
 להצליח במלחמתו וכבש קוטטנטינופולי ובי' קסריות וי"ב מלכות
 והיה לו זלבונו עיר המלוכה עד היום הזה בימיטו בנו ל"א שנים
 זחיתו אחיו ברה לו לרומה זימת שם. ובימי קם הסופי מלך פרס
 לדרש תורתם כרצונו סלים בנו ח' שנים והוא הכריח אביו לתת לו
 המלוכה וי"א כי השקהו סם המות והי' בן מ"ו שנים במותו. סולימאן
 בנו התחיל למלוך שנת אלף תנ"ב שנים לחורבן ומה שנת שכ"ו
 ומלך סלים בנו. ואלו הם הקסרים שהתחילו למלוך עם מעלת
 הקסריות תוך מעיר קוטטנטינה בהיות קיסר על היונים והיה הראשון
 כאמור לעיל וזה היה כמו שנת ד' אלפים תק"ס ליצירה שהוא תשל"ח.
 לחורבן קרל מניו י"ד שנים לודיקו פיאז ולוקריאו בנו כ"ה שנים
 לודויקי ט"ו לודויקי כ"א קרלו ר' קרלו כ"ב ארגלפו י"ב לודוקי ר'.
 לוטריאו אפיפיור לקח כתר הקסרית מעל זה המלך והכתיר ממנו
 ברנגיראו ואצבירטו בנו ומלכו י"א שנים. ואחר כך בא ליאן אפיפיור
 וישם כתר הקסרות על ראש מלכי האשכנזים ולא יצא מעליהם
 לעולם. והראש' הי' אוטון י"ב שני' אוטון י"ז אוטון י"ח בימי גירגור
 אפיפיור אשכנזי נתן סדר ברירת הקסרים אינריקו י"ט שנים גורדו
 ל' אינריקו י"ז אינריקו מ"ה אינריקו כ' ליריאו י"א קורלו ט"ו
 מלדריקה ברכה רושו ל"ז אינריקו ח' שנים. פליפו ט' אוטלו ג'
 סרדריקו ל"ג ואז שבת מעלת הקסרות י"ח שנים רידולפו י"ט
 אלבירטו י" אינריקו ל"ב ליריקו ה' קרלו כ"ג פירדיננד אחיו
 מטימליאנו בנו. כימיז היה אכרכם ותוכן הגדול שהסכים עם הז"ל
 במלד' הירת. וי"א שזה האיש הי' שני' ר"ה לבנין הבית איסקולי הפי"ח
 בסרצ'א והיה ראשון לעשיית מדידיאי כימי הלל ושמאי שהיו כמו
 שנת ג' אלפים תשכ"ח ליצירה וכמו ש"כ לבנין הבית היה במלכות
 סדו במקום הנקרא אדיבנו מלך אחד נקרא מונבו ואשתו
 נקראת הלני זנולד להם בן ויקראתו מונבו ונתעוררו (נתגיירו)
 שניהם אל אמונת היהודים וכן יהודי אחד למד תורה למונבו בנו
 וימת אביו וימלוך בנו ורצה להמול וכששמעו זה אנשי מלכותו
 מרדו נגדו והתעוררו מלכי ערב ללחום נגדו ויצילתו
 עד מידם. ובראות הלנית והמלכה כי תפלותיהם נשמעו והרחיב הי'
 להם נדדה ללכת לחזור בירושלים הנוליכה עמה בנה הגדול מונבו
 והצו' ירעיש בנה תקטן למלך על הארץ וכשתגיעו לירושלים מצאו

שם רעב גדול והיא ומתבן בנה פתחו אוצרותיהם שהביאו עמיהם
עושר גדול וגם שלחו אל מלכותם והביאו עושר ופלא לעזרת בני
ישראל וזבובום לעניים כנזכר בב"ב ואמרו הויל מהלני עמיה בניירות
ו' שנים ואח"כ שבו למלכותם זימותו ועצמותיהם קברו אצל ירושלים
ג' פרסאות והם נזכרים במדרש רבות פרשת לך לך. וכל זה הי' בימי
קלאבריאו הקיסר ברומא אנריפס מלך ישראל וישמעאל בן סאבו
כ"ג וכ"ה שנים קודם התרבן כל זה מיסויפון בימי רבן יוחנן
בן זכאי שהיה כמו שנת ג' אלפים תתכיה ותיכ לבנין הבית וקי"פ
לראשית מלכות הקסרים ברומה הוא שנת החורבן על ידי טימאס
במצאו פלוטוסים רבים ברומה ומקומות אחרים ובתוכם יוסף בן גוריון
הכם ופלוטוף שכתב בהברי הימים הגולים לכל האומות ואומרים
הקרוניקי שהיה נאהב מאד מזקני עצת רומה ושכתבדורו בספרי
המיותסים וזקנים שכרומה זשם היה ט"ו שנים וכתרוהו ממשפחת
פלומיניאה. סיניקה הפילוסוף הגדול שהיה רבו דנירון קיסר לוקאנו
נכדו דאוסקינדרו הרופא הגדול ונדע בשערים שמו.
יובינאלו פלוטוף ומשורר. אם אמרתי להודיעך אופן
תפיסת ירושלים ומקדש על ידי איספסיאני וטיטוס הייתי מאריך
מאד וכבר כ' היסויפון ומכתבים אחרים ולכן לא אגיד לך אלא שהגלו
לרומה יהודה ובנימין עם כלי המקדש. ועשו לו שם טרואומטי נפלא
על גבורות הנה כי רבה היה בעיניהם ביודעים במופת חמתך שישראל
עו שבאומות ובנו ברומה ציון גדול של אבן משכית הקרא ארכו
לסימן ומזכרת עולמית מגבורתו הזאת וצירו על הציון והיא הבנית
כלי המקדש ואנשי האסורים ואני ראיתי. וגם ראיתי בסלוניקי בשנת
השכיח שהייתי שם ציון אחר כמוהו אבל אין בו ציור הכלים ויש
קבלה אצלם שגם הוא נעשה לכבוד טיטוס כשעבר משם עם הגולה.
ואמר המדרש פסוק על אלה אני בוכיה. כי ג' אניות גדולות מלאות
יהודים שלח לרומה. ואמר בפסוק היו צריה לראש. כי ג' עשירים
גדולים היו בירושלים שכל אחד מהם היה יכול לספק מזונות לכל
בני ירושלים י' שנים והיו בן ציצית בן גוריון בן נקדימון בן כלבא
שבוע. ועוד אומר כי בן כלבא היה מזוהג כלב. בן ציצית מזוהג אבנר.
ועוד אומר כי נבוכדנצר בבית ראשון טיטוס בשני עמדו על ירושלים
ג' שנים והצי. וכן עמד אדריאנוס על ביתר. ואמרים הקרוניקי
שבמלחמות ירושלים מהו י"א מאות אלף יהודים זולת הסך הגדול
שמתו מטאליהם והגלו לרומה ושנמכרו לעבדים וכן אמרו שאז הביאו
ברומה ובעיר פיסה עפר מירושלים והשימה במקום קבריהם לעדין
נקרא השדה הזוא קמפו סנטו ויש לעמר ההוא סגולה שהנקבר בו

נתעכל בשור המת תוך ג' ימים ולא נשאר אלא העצמות נקיות ולבנות ואני דאיתו ברומה. בדור הזה היה קיסר א' ליד נקרא טרמינו ובלשון חייל סרגיאנו וצוה שיבנה בית המקדש לשני אנשים מבני ישראל ושמום פסוס ולוליאנוס היו עורכים שולחנות פדרכים מלאים מזון לעולי הגולה והכותיים הלשינו ישראל למלכות ותבטלה הבנין וכו' כנראה במדרש ומביאו ילקוט פרשת תולדות יצחק.

בימי רבי עקיבא שהי' כמו שנת ג' אלפים תתיס לבריאה וכמו ניב לחורבן בית שני היה חורבן ביתר ע"י אדריאנוס הקיסר והפליג להרע לישראל יותר מהב' חורבנות והרג מהם כפליים כיוצאי מצרים ויתר הנשאר הגלה לספרד. ואמרים הקרוניקי שזה הקיסר בנה ירושלים מחדש והגדיל אותה עד שהשים תוך החומות קבורת משיחם. ואמרים שזה הקיסר היה הראשון מהקיסרים שהגדיל זקנו וזה כי היה מנהג כל הקסרי' שקדמותו לגלה כל זקנם. בדור הזה היו תכמים ופלוסופים רבים בעולם ובתוכם פיליניאו אשר חבר ספרים רבים ובפרט על ענייני הטבע באופן שמוכיר סגולות מן כל הבראים או רובם.

וליהיות זאת החכמה של רפואה יקרה ומפוארה מאד לפי שהיא סולם מוצב ארצה להגיע האדם ליריעת גדולתו יתי' ונפלאותיו בשמי' ובארץ בחזרתי להציג לפניך השתלשלות חסמיה ויודעיה כמי שמצאתי כתוב בקרוניקי שלהם. הראשון שביוונים שמצא חכמת הרפואה ונתן לבני עליה היה אפיליה והגיה קבלה זאת החכמה אל סקולפיאו בנו ומעט אחר מיתתו אביו נפל עליו ברק מן השמים וימת ולא הגיה קבלתו לשום אדם ולרוב חכמתם היוונים קראום אלוקי' ועמד ארץ יון וכל העולם בלי זאת החכמה תיג שמה. ותוך זה נהגו היוונים כי כאשר היה איש חולה ועם איתו רפואה היה מתרפא כתבו החולי והרפואה על טבלה וחלה אותה בבית תפלתם שהיו קוראים אותה בית דיאנה האלקות. וזה למען יהיה מנוחת האת לכל הארץ וגם היה מנהגם לאסוף בזמנם פרחים ושושנים וריח ניחוחים לרוב כדי להחזיק בידם כל השנה והיו מקיצי' פ"א לשנה ורחצי' עצמם פ"א לשבוע ולא אוכלים אלא פעם א' בכל יום. ואח"כ בימי גלות בבל וארקסירסי מלך פרס נולד איפוקרטו בעיר אטיני שבין שם למד משנת י"ד ללידתו עד שנת ל"ה ויצא משם וגלה במעט בכל העולם והיה שואל וחוקר ודורש מכל אנשים ונשים סגולות מענייני דומם וצומח ובעלי חיים ותכף הרי' כותב על ספר וגם חקר ודקש למצא ספרי רפואות שכתבו הראשונים והתמיד בגלות הזה י"ב שנים רצופות ולבסוף העתיק כל הרפואות שהיו כתובים בסבלאותו ושבית דיאנה וסגולות ומרשמים מה שחזרש

הוא וכתב הכל על הסדר כאשר כתובים היום לפנינו. ואחרי מותו התחילו תלמידיו במלאכת הרפואה אבל לא היו בקיאים מאד עליה והורגים רוב החולים ויקימו עצת אטינו ויגרשו הרופאים מארצם ונגזנו ספרי הרפואות ועמד העולם בלעדם קיס שנים אחד זה גלד קרספי שנתחכם מאד על זאת התחמה והפליג לחבר עליה ויקומו שופטי הארץ וימצאו כי היה טרע ומלפל על עם תבירו אמורקס ושהיה גביא למלאכת הרפואה כמעט על אומד הדעת ולא עיז סבולת העניינים הסכימו לגנוז עם הספרים האלה כדי להסיר קנאות וקסמות התלמידים לפי וקצתם היו נוטים אל עצת אמורקס וקצתם אחרי קרספי ויעמדו העולם ק' שנים אחרים בלתי ספרי רפואה. ויקח אחרי זה אורסיטורשו בן אחיו מארסטי והתחכם מאד בזאת החכמה וירפא המלך אנטינוס הראשון והלך שמעו בכל הארץ והוא היה ראשון לקחת מרעון הרפואות ותלמידיו הלכו אחרי סברתו. ובראות עצת אטינו המנהג הזה ציוו שלא ירסאו עוד ולא ילמדו המלאכה לשום אדם ויעמוד העולם בלי רופאים ק' שנים אחרים. ויקם אחד כך בציציליאה חכם הנקרא אברייזי ויהי בקי מאד במלאכת הרפואה. אמנם ציו לו אנשי המקום שלא ירפא החולים אלא ברובד אחי ולא בתחבושות והרכבות. וכן עמדו כמעט כל העולם שנים רבות בלי חכמת רפואה. ויקם אחד כך באורדו חכם אי שנקרא אירופילי והעמיד תלמידים הרבה ולא רצו בני רודי שיוצאו ספרי החכם חוץ מארצם ועמד העולם פ' שנים אחרות בלי רופא. ויקם מחדש בארץ יון אסקליפיארו שהאיר מחדש זאת החכמה והפליג להתחכם בה עד שמתפשט חכמתו בכל העולם. ובמשך כל אלה השנים לא נמצא ברומא ובכל איטליאה שום רופא עד שנתלה ציסארו קיסר הראשון על רגלו אחד והביא מארץ יון אנטינוסאו מוסס וירפא המלך והגדיל לעשות בארץ ותפליג להתעשר. וכשהתחיל במלאכת הצירוסיאה והיה תותך התכנות ומציא דם כנהוב. ויקומו בני רומא עליו והרגוהו כי לא ידעו שכן משפט הרפואה ויצו שלא ישתמשו עוד בכל איטליאה בשום רופא. וכן עמדו עד ביאת נירון הקיסר ששב ממלחמות יון והביא אתו רופאים ושם הנהיג מלאכתם עד זמן טיטוס ואספסיינוס ששלחם מכל מלכותם הם ועורבי העינים הנקראים מליצים. אצטם אחרי הימים מעטים התחילו התלמידים ללמד בחכמת הרפואה וירבו ויעצמו וכשהתחילו אצנות העוטי למלך באיטליאה היה חק בנימוסיהם שדחולת הרופא היו מתפשטים שאם החולה ירפא מתחולי ההוא יפרע החולה לרופא והתכרשת ושכר הרופא כפי פירתם. ואם ימות לא יקבל הרופא

מאומה. בימי דשבט היה פלוטרקו וזוירנציא השני ואורזינוסיוא
רומנו.

רבינו הקדוש בימיו היו בעולם הרבה חכמים על כל
המושכלות והחכמה אנטונינוס קיסר ברומה פלוטרקו גדול ותלמיד רבינו
הקדוש בעברית. טולוסיוא מלך מצרים פלוטרקו ואצטוניני גדול וחבר
ספרים על זאת החכמה והפליא לעשות יותר מכל אדם. גאליו ראש
הרופאים ומלך עליהם וכל ימי חייו הלך בגלות לבקש סגולות ורפואות
ע"פ הרפואה כמו שעשה איפוקרט וחבר והפליג לעשות אבלוגוליוא
אירקליטונג. פורפיראו באטיני לסנציאו. ברור הוא היה ויקטור
אפיפיור שנת קייח לחורבן והוא צוה לעשות פסחם ביום א' אחר
קדוש הלמנה חדש מרצו וכו' ככתוב באורך בחלק שני מאה הסי'.
ובשנת כמו מאתים לחרבן היה פנובו קיסר ברומה שאחרי שובו
קמלחמות גדולות שהפליג להצליח עשו לו טראימפי נפלא וזה
הטראימפו אחרון שנעשה לקברי רומה אשר היו שם בימי רב
יהודה רוב הונא. ראיתי בס' שבט יהודה שהאריך לב הפרסיות נגד
היהודים והאסו לב המלך מגד רצחו והמית ביסורים קשים הרבה
עשירים וחכמים שבישראל והכבירו עולם נגד הנארי עד שרבים
המירו. והעיר רבי משה המון רופא של שולטון שולימאן שבעירתו
בעיר טאורוס עם המלך בגלילות פרס למלחמה בשנת כמו הרי"ט
לבריאה ראה הרבת תושבי העיירות ההם שהם סוגרים והגויות ביום
ו' בין השמשות ושאל להם על מה והשיבו כי לא ידעו דק מנהג
אבותיהם בידיהם לסגור העציות בכל יום השבת או אמר אין זה אלא
כי בזמן גזירת האנטוניס והם נהגו זה כי אמונת תורת משה היה
בקרבם. ברור הוא היה איזבטפיראו אפיפיור וצוה שלא יהיה אסור
לאכול שום דבר ראוי והגון לאכילת אדם. ברור הוא היה איבסיבואי
חכם ופלוטרקו גדול וחבר חכמים רבים ובפרט סי' הפריפצאו ובתוכו
הפליג להודות ולחלל תורת משה. בימי רב הסדא שהוא כמו שנת
ד' אלפים ו' לבריאה היה ברומה קוסטנטינו הקיסר והתויק אמונתם
והרדין אל סליסטרי פפא כל אשר לו באיטליאה הלך ובנה מאחד
עיר ביוניטי ועל שמו קראת קוסטנטינופולי ומשם החלוא היתה עיר
הטרופולין מהקיסרים עד שנת ה' אלפים ר"ל היא אלף ת' לחורבן
שתפסה מחמד מלך התוגרים. בימי של' ות הקיסר התחילה ובאו
באיטליאה אומה א' הנקרא גוסי ואחרי ימים מעטים בא אומה אחרת
הנקרא אוסטרי גוסי ואחרת נקרא ויסיגוסי וקצתם נקראים ונדאני
ככתוב לקיל בשלשלת הקיסרים והפליגו להלחם עם תושבי איטליאה
נפרת וספרד וארצות יון ואז הרבו רומה ד"פ והמליכו להם מלך

ברוינה ושם עמד צ' שנים וישלח עליהם יוסטיניאן קיסר קומנטיו
 באליסריאן שר צבאו באיטליאה ואמר כך גרסישן שר צבאו השני
 ויגרשום מכל איטליאה שנת תמיז לתרבן. אמרים הקרוניקי שקלה
 מספר הנהרגים במלחמות יותר מסך שני פעמים אלף אלפים נושאי
 תנית וכידון לכד המתים ברעב ומיתה טבעית ויש על זה ס' במאי
 עצמו

בימי אבני ורבא שנתה שנת כמו ד' אלפים ס"ה ליצירה וכמו ר"ן
 לתרבן היה שבור מלכא ופרשיי סוף מצינא שזיה מלך פרוס ובקי
 מאד בדיני ישראל. בימיו קם פלוסוף א' במלכות פרוס אשר היה דורש
 ואומר שיש ב' אלקות אחד ממנות על הסוב וא' על הרע ושמו היה
 מאני עד שהסית והדיח רבים שהלכו אחריו ושובר המלך שלה לחלול
 פניו שילך עם אנשיו לעורתו וכן הלך עם תי תלמידיו ותלה כלם
 ועיין בעקידת יצחק ס' ואחחנן שמאריך בזה. בחור הזה היה
 פאולני תנמן עיר גולה שבמלכות גפולי. והוא היה ראשון לנהוג את
 הפעמונים לקרא לאנשים ללכת להתפלל ואצריי מתפשט המנהג בין
 הנוצרים.

בימי רב נחמן ורב פפא שהיה שנת כמו ד' אלפים קי"ג
 ליצירה היה ס' ירונימו מסקיאונגיא שהעתיק התורה ככתוב לפיל
 חיב ואלכסנדרו הפילוסוף ורומא גדול המכונה סופיסטו. בימי רב
 אשי והבריו שהיה כמו בשנת ד' אלפים קכ"ז לבריאה וכמו רצ"ד
 לתרבן הרבה אנשים מאיטליאה ברחו מפני חמת אטיילה מלך גוטי
 שהיה אכורי מאד והרס העיירות והמית האנשים בחנם לא היה
 כמוהו לרוע וילכו במחוז וניציאה באמצע הים ושם התחילו לבנות
 עיר ויקראתו וניציאה וי"א ושכשנשבתה צור שהיה קרובה לירושלים
 נבנתה ונתמלאה וניציאה. ובימים ההם נבנתה גם כן עיר פיררה.
 רומנה הפלוסוף הגדול היה ראשון למצא החבלים מהבנורות עשויות
 מגידים. וראיתי בקרוניקי ששטן נתלבש צורת איש ושמש עם אשה
 הנוצרית ותהר לו ותלד איש ויקראו מרלין והיה חכם גדול. בימי רב
 אחאי וחבריו שהי' בשנת כמו ד' אלפים רצ"ע ליצירה וכמו שי' לתרבן
 הבית היה יוסטיניאנו קיסר ברומה חכם הפלוסוף גדול ואסף כל
 דברי התורות ומשפטים ודינים שעשו והברו כל הקסרים שקדמוהו
 ואת אשר חברו עצת הוקנים שהיו ברומה בימים הקדמונים וחברם
 יחד על סדרם הנאות אשר ביניהם היום והיו תרי"ז ספרים ונקראים
 היום בכל מלכות ארזם תורת אינפיריאלי אשר עליהם נעשו פירושי'
 רבים מחבמיהם בכל דור ודור והוא שלה לונגינו שר צבאו להשלים
 לגרוש הגוטי מאיטליאה וזה מרד בו ועשה עצמו מלך בעיר רוינא

ויקרא שם מלכותו איסרקו והתמיד זה המלכות קס"ד שנים עד בא קרלו מנינו ויגדשם ויהן המלכות אל האפיפיור, ובשנת ד' אלפים ט"ל אלבואינו מלך לונגוברדי הפס גליל אינומבריא והשים שמה לומברדיאה על שמו וישם כסא מלכותו בעיר וירונה ולפעמים בעיר פויאה ויתמידו כ"ב מלכים עליה במשך ד"ד שנים עד בא קרלו מנינו ויגדשם. בדור הזה היו הכמי גדולי בעולם ובתוכם סימקו בואיציא: איגידיא היוגי ופידסואנו.

בימי רב הנן וחביריו שהיו שנת כמו ד' אלפים שמיט ליצידה, אומרים הקרוניקי שהיה דעש גדול בכל העולם ונפלה מקדש הגדול שעשו היהודים בירושלים במצות יוליאן אפוסטמו הקיסר עם הוצאת רבה ביום שאהריו בא מן השמים אש גדול באופן שנתכו כל הברזלים שהיו בבנין ההוא ונשרפו יהודים רבים אין קץ, וכראות הקיסר ווליאנו כל זה שלח מקוסטנטינו יהודים אחרים ובנה כל ההדוס, וכתב רבי יוסף הכהן בדברי הימים שלו שבדור קרוב לזה עשר בן קטף דוד שלישי למחמד צוה לבנות בית המקדש ויהן אליו הכנסות גדולות, ודאימי בילקוט פ' תולדות יצחק שבימי רב יהושע בן חנניא גזרה המלכות שיבנה בית המקדש והגוזרים השתדלו עם הקיסר וביטל הגזרה וקבלתי מזקן אי שיש קבלה אצלו מזקני הדור שלפניו כי ירושלים הבנויה לתוה אינה ירושלים הקדושה שנבנו בה וכו' מקדשות כי היא נטרבה עד היסוד בה אמנם זאת היא הבנוי באזרית הימים עמי הקסרים ונתן בידי קצת ראיה והוא שהקדומה לא היה קבור בתוכה שום קבר, בדור הזה אומות ויסיגוטי היו בספרד ורדפו בני ישראל מאד, ואירקולוקה קיסר קוסטנטינה גם הוא רדף אחריהם הרבה וגם כתב לדגובירשו מלך צרפת שגם הוא יגזר נגדיהם וכן עשה ורבים המידו וידל ישראל, בימי רב הנינא גאון וחביריו שהיה שנת כמו ד' אלפי תיה ליצי' וכמו תקי"כ להרבן והחילה עצת וקנו וינציאה להקים עליהם מנהג הדוכסים ובהיות מלך צרפת חלוש ופעל וכופינו שר צבאו גבור היל האיש מלחמת וחכם שאל את מוקריאה אפיפיור שיכתירהו למלכות צרפת ויעזר לקולו הוא המית במרמה למלך וימלך ותחתיו זה המלך היה סוף משפחת מירנוניקי שמלכו בצרפת כ"א מלכים בשיץ שנים, כאב אל בן בירושת.

בימי רב יעקב שהיה בשנת ד' אלפים תיץ לבריאה היה ראשית מלכות אוגריאה, בימי רב אבא וחבריו שהיה בשנת ד' אלפים תיץ לבריאה וכמו שנת תרי"ט לחורבן בא בציטליאה קרלו מנין ונדש מלך לומברדיאה ואיסרקו דרוינה והאפיפיור לקח מעלת הקיסרות מעל היונים ויתנה אל זה קרלו כי התמידה זאת המעלה

מציטארו הראשון עד קוסטנטינו שהלך לעמוד בקוסטנטינופולו במשך שפיה שנים בלא קסרים ואח"כ נמשך קסרות היונים בעיר קוסטנטינופולו מקוסטנטינו הראשון עד ניציפירו היו קסרים במשך תליג שנים והוא הרשה לינונטישי למנות עליהם דוכס ולריניציאני לעהוג דיניהם ולא יהיו כסופים להודות הקסרית חודש שמת לרעות הנחשבות. ומה המלך היה יפה תואר ויפה מראה חכם גדול ואיש מצליח.

בימי רב יוסף וחבריו שהיה שנת כמו ד' אלפים תקיץ וכמו שנת תר"ע לחרבן היתה אשה ממתו אינגלטירת שהתנכרה הלבישה בגדי אנשים ותלך אל המדרשים והפליגה לדעת המושכלות ותלך לרומה ולרוב חכמותיה הוקמה על כסא האפיפיורים ויקראו שמה יואן ותמלוך ב' שנים ה' חדשים ולהיות זרה מא' מיועציה בהליכתה פעם א' חוץ מביתה וכל עבדיה אחריה אתונה הבלי יולדה חוץ מזמנה באמצע הדרך ותלך בן ותמת תיקף ויקבריה שם. בדרך הזה שישבוק מלך גוטי היה מלך על רומה וספרד וצוה ליהודים שבמשך חדש אחד ימירו בקנס מיתה ורובם המירו וקצתם מתו בקדושה. ותוך ט' ימים מת המלך וימלך ויטיו הנניח לאנוסים שישבו לאמונתם. בימים ההם בהיות אינריקו מלך צרפת העלילו על יהודי על דבר הדם וישרפו אותו וכל בני ביתו ויהודים רבים אחרים. וכן בהיות דומריגו ממשפחת גוטי מלך ספרד באו האזורים בערמה ויקחו ממנו עיר טולידו ויעלילו הגוטי על היהודים שהם מסרו העיר לאויביהם היו רוצים להרגם ותמלך הצילם. ב' שנה אח"כ היה איסקוטו במלכות סקוציאנה בימי רב אהרן וחבריו שהי' שנת כמו ד' אלפים ת"ש לבריאה וכמו תש"פ לחורבן היה קמפנו פלוסוף ותוכן גדול. ולרוב חכמתו ואיצטגינותו תיקן איזה טעות בתכורי התכונה שעשה סטולמיא הגדול:

בימי רב שרירא וחבריו שהיה שנת כמו ד' אלפים תשי"ב לבריאה וכמו ת"ת לחורבן נולדו מריבות גדולות בין המלכים על דבר כתר הקסריות ותכלית הדברים בהיות ליאון אשכנזי אפיפיור נתן בתר הקסריות על ראש אוטין הראשון מלך אשכנז ויקחה מעל לודויקו מלך צרפת אשר היה עליהם קיי שנים על ת' מלכים ותוך ימים מועטים מת לודויקו מלך צרפת הנזכר בלי בנים וצוה במותו שהמשנה שלו יקח לו לאשה אלמנתו ויהי מלך צרפת וכן נעשה ואז נפסקה מלכות צרפת מבני קרלו מניין אשר מלכו ר' שנים תחת י"ד מלכים ואפיפיור הנז' עשה

דת כי בתר הקסריות לא ישלשל בירושה מאב אל בן כי אם כאשר יבחרו הבחורים וגור מעכשיו שהבחורים יהיה ארצי הגמון ממגנזה וארצי הגמון מטיורי וארצי הגמון מקולוניה ואלה שלשתם נקראים איטליאני והזול מעיר בונבורק שנקרא צימירא לפי שמביא המוריאנו ברזל לפני הקסרים. קונטי פלטינו שנתן המאכלים לפני הקיסר ושניהם צרפתים. דוכוס סנסוניאה שמביא החרב שלופה לפני הקיסר וסלך בואמיאה שנתן לשנת לקיסר ושני אלה אשכנזים.

בימי רב יהוסף הלוי בן גקטיליא האביריו שהיה שנת כמו די אלפים ת"ח וכמו תתיס לחורבן התוגרמים תפסו ירושלים מיד הקיסר וימשלו עליה ליד שנים ואח"כ לקחה קוסטנטינו מלך יוונים וימלוך עליך גוספיריוז שר גלטיאה ויגרש כל היהודים מירושלים ותחומיה ומלך עליה הוא ובניו פ"ח שנים. ובשנת כמו די אלפים תתנ"ו ליצירה הלכו כל המאמינים למלחמה על ירושלים נגד התוגרמים ויעברו בגלילות אשכנז ויהרגו הרבה קהילות ישדאל שבאיספריה וירמוזא ומגנזה וקולוניה ונושה וכלצרו אילגירה חנפה זמירה וכפר פרפאנה וקילדה וטריוויש ומיץ ופיס ברדק ופרגה ועיריות מארץ אשכנז וצרת והיו גזירות המלכות הריגות חזולות מתדש אייר עד חדש אב. ואת אשר נשמע עליה סך המרגים והנמכעים בקדושה יותר מחמשת אלפים נפשות והמומרים הי' אין מספר. וכן לימים מועטים היו גזרות כאלה במלכות אוגנדיאה. וכן בארצות מערב נועזו יחדיו עם רב ללכת לירושלים גם הם ויהרגו היהודים שמצאו בכל המקומות שעברו עד מקום הנקרא אבוטרינו כל זה תמצא באר היטב ובאורך בדיה של ר' יוסף הכהן שהעתיקם מקונטרס רבי אליעזר אשכנזי. ואני הצעיר ראיתי טעות בצורך הדין שנותנים הלועזים ואומר כמה אלוהנו אשר בשנת קל"ו כלו יחד כי לא נמצא גזירות גדולות אלה בזמן הזה. ובשנת כלו ראוי להיות עם כ' ור"ל במספר קטן נ"ו.

בימי הרייף שהיה בשנת כמו תת"ן לבריאה וכמו תתק"ל לחורבן גור הקנזשידינטי שכל היהודים ימירו תוך חודש ימים בקנס דרג ורבים שהרגו ורובם המירו ותוך ימים מועטים מת המלך. ואמר אבן עזרא במ"י דניאל שהועד לפני מאיש נאמן שראה באיסרדיניה איש שנשתמה וברח אל היער והוא הולך ורץ על ידיו והגליו האוכל עשב כחיות. ושר א' הלך לצוד ביער ותפס חיות ורבה וכתובם בא לידו האיש היה ויביאצו העיר ויכירוהו קרוביו והביאוהו הביתה. והיו נותנים לו לחם ובשר ולא היה אוכל אלא עשבים והיו מדברים לו דברים רבים ואינו משיב. תכלית

הדברים לילה א' ברה ושנב אל היער. בדור הזה היה י' ראוי פילוסוף
 וחכם גדול ברפואה איצטגנינות וארקמיאה בימי הרמב"ם ורש"י
 שהיה בשנת כמו ד' אלפים תתיק לבריאה. ובימי תקיף לחורבן היו
 גזירות דמות על מין הישראלי בארבע כנסות הארץ. ואציגם לפניך
 בקצרה. בשנת ד' אלפים תקיף היו באשכנז גזירות רעות ורבות
 והריגות גדולות מהמין ממש שהיה בדור שעבר ומהאנשים ההם
 הנ"ל. וכן בשנת התקליס פליפו מלך צרפת בחיי לודויג אביו עשה
 שפטים גדולים על ישראל עמו. בשנת ד' אלפי תקיג בהיות עיר
 טולידז ביד המורי' נכנסו שודדים ערביים בלילה ויגנבו הזן עתק
 שהמורי' היו מחזיקים בבית תפילתם לכבוד. ויהי בבוקר הקיצו
 השומרים משנתם ויראו שנגנבו ויפחדו ויאמרו שר' אברהם דלפקה
 העני בחברת יתודים אחרים גנבו האוצר ולזה הרגו יתודים רבים
 חרבו מין כנסיות והנשאר מהיתודים המירו. ואז ברה הרמב"ם
 מספרד למצרים. בימים ההם בפרישו אשר בצרפת טענו על יתודים
 עשירים שהרגו את הנפש והמלך צוה ונשרפו. בשנת ד' התקיג
 נעשה הריגה גדולה בעיר ביברט שבאשכנז. ובשנת ד' התקמ"ב
 נשללו כל ישראל שבמלכות צרפת כי היה בהם עשור מושלג ורבים
 נגרשו מהמלכות ורובם המירו. בשנת דתתקיב היות דיקרדו מלך
 חדש בעיר לונדריש שבאינגלטור' נהרג בקדושה ר' יעקב מאורליניש
 ויתודים רבים אחרים עמו. וכשמע המלך הדבר עשה נקמה גדולה
 ברצוחים. ואמר שבשנת ה' אלפים כ' היה בלונדריש
 כמו כ' אלפים בעלי בתים יתודים וטענו עליהם שזיפו המטבעות
 וע"א ונהרגו ע"י יתודים רבים ולא יכול המלך להשיבם אחר ולטובת
 היהודים גרשם מכל מלכותה. בשנת הנו' בא על דובירוטו מלך נפולי
 מלחמה כבדה עד שלא נותרה לו ולשריו פרוטה לפרוע הצבא.
 והיהודים התנדבו למלך סך רב ועמם שכר צבאות ויגדש אויביו
 וכמיתתו צוה לבנו להטיב ליהודים בכל יכלתו המלך החדש קרא
 ליהודים כלם וספר להם מצות אביו הוא אינו ידע במה יכול להטיב
 להם וזלת בהלך נפשות בג"ע ושלכן הוא רוצה שימירו תיכף ומיד.
 ועל זה רבו פלפולים עד שהיהודים בחרו לקחת זמן ג' ימים
 לחשוב על הדבר. ואחרי הדברים רבים נועדו ונועצו יתדיו להשיב
 למלך שימירו אבל רצונם שכל זכר ונקבה שלהם יתחטפו תיכף עם
 כל גדולי המלכות כרצונם וזה חשבו לשאול בחשבם שהשרים
 ומינהסים לא ירצו להתחטף עם היהודים אבל נכונה החלטתם כי
 המלך המציר השרים להתחטף גם זמשם התחילו להיות אנוסים שם
 ובמשך הימים באו במלכות. והנא אנוסים רבים ממלכות קטלניאה

וצרפת. ומכנסת הגדולה שבנפוליה עשו בית תפלה הנקרא סי
 קמלונה. ובשנת ד' תתקנ"ג בעיר בראשה שבצרפת נשרפו פי יהודים
 בקדוש ה' חכמים גדולים ועשירים. בימים האלה תפסו הישמעאלים
 ירושלי' וחרשו ליהודים לעמוד בה. או נשרפו ביום שבת הגדול דמסח
 בקדוש ה' יותר ממאתים נפשות בגלילות אשכנז ורבים נשרפו
 מאליהם ובביזה שלחו ידיהם בשנת ד' תתקנ"ג בעיר נישא שבאשכנז
 כל היהודים נשרפו בקדוש ה'. וראיתי בסי שבט יהודה כתוב גזירת
 קשות על המן ישראל בכמה מקומות ולא הזכיר המן. ואני אציגם
 לפניך בדרך הנה. כי אין כוונתי אלא להודיעך כי השי"ת קיים בנו
 בכל זמן פטוק ואף גם זאת וכו'. בספרד בעיר אימן קם נער אי
 ואמר כי נראה לו דמות יונה מדברת אליו ברנה הקדוש ויקומו כל
 דועי צאן אליו בגלילות ההם כי בני העיר לא האמינו לו ויאספו
 יחד סך כמו ל' אלף דועים ויהפכו פניהם נגד היהודים להרגם וישלחו
 היתרים אל האפיפיור והוא מר בקנס חרם שלא ייקו ליהודים ולא
 שיה להם. כי נהרגו קהלות מרדין ומוליטא ובגבושנה ונתפשט הגזירה
 במלכות אינגליטריה בוריליש וקסטיל שרצינו ואגונז ובלומיסי
 ורבים נהרגו ורובם המירו. וזאת הגזירה נקראת גזירת הרועים.
 ואמר האוסקי שזה היה שנת ה' אלפים סי' לבריאה. בעיר חיאוונה
 שבמלכות אנגריאה הלכו שלשה נערים נוצרים לשחוק על מים
 קדושים שבחול ובטבעו שלשתם ואמרו על היהודים שהם הרגום
 הואיל ולא נמצאו וישרפו שי' יהודים והשאר נצולו עם הוצאת
 גדולת. ותוך ט"ו ימים נהפך הקדוש למים ונמצאו הנערים. בימי
 המלך רובורטו שבירושלים נמצא אפיפיור ברומה שהיה אוהב ישראל.
 אמנם אחות האפיפיור שהייתה נקראת סניקיאט שנאה אותם מאד
 והסיתה האפיפיור שיגרש היהודים ממלכותו וכן עשה אמנם
 באמצעות מלך ירושלים הנזכר נתבטלה הגזירה עם הוצאות גדולות.
 בעיר מונטשון בחול המועד דפסח יצאו יהודים מהעיר לצחוק ביניהם
 צחוק אי' שמשמים מדר על עינו באר והוא הלך סביבם ואת אשר
 יאחו כיזו ישכב במקומו וטענו הנוצרים נגדם ונהרג כל הקיץ שם
 בקדוש ה'. באשכנז בעיר אי' גארו על היהודים שימירו בקנס שריפה
 ונאספו כל היהודים להתפלל בנסת והמכימו להרוג עצמם בקדוש
 ה' וכן עשו. ויש קבלה שכמה ה' עליהם הכנסת כמין גיגית ונשאר
 שם קבורים. בעיר כורן אשר בצרפת הדליקו אבוקה וגורו על היהודים
 שבעיר והוא שבמשך הדלקת האבוקה ימירו בקנס חרם וילך יתוהו
 אי' בעל הרוע ויאמר למלך עשה עצתי צוה נא לעשות מדורה גדולה
 ברה' העיר ותפתידני לשחוף אותי אם לא אמיר ויעש כן המלך וכשהי'

שם לקח היהודי את המלך וישליכו על האש וגם הוא זרק עצמו באש וגשרפו שניהם. באשכנו גזרו בני עיר א' שתוך ג' ימים ימירו כל היהודים עם קנטות ויצאו היהודים ויהרגו סך רב ממבקשי רעותם וגם נשיהם בחכמתם הציתו אש בארבע כנפות העיר ונשרפו הנוצרים והיהודים יחד. וכן בימים ההם היתה גזירה בעיר פ'ס נוצרי א' שאל צדקה מיהודי ולא נתן לו אדרכה נתקוטמו יחד והוא טען על היהודים שקברו מומר א' בקברי ישראל וזה כי מאתמול בלילה קברוהו שם והיהודים לא ידעו ויבוקש הדבר וימצא והמלך טר בלות על ישראל וילך ר' יהודה ו' ורגה אל המלך ויאמר לו קח לך ניד לבן ושימחו בחיך אחיכ אמר הוציאוהו מתיך ועם השבעתו הראה למלך מצויר כביר כל המעשה איך ה' ושם האנשים שקברו ואיש ויבוקש הדבר וימצא זיתבטל הנזרה. בעיר ג'ומרדיאה שבצרפת מכסף האסיף בהשבעותיו תוירים רבים והרגו זה בזה ויקמו חברת אויבי ישראל ויקחו לבם ויקברום וטענו על היהודים שהיו רוצים להרוג הנוצרים ולקבור לבותם ולזה הביאו המבשף לבא עלי' בהרבותם אבל המכשף המל על הנוצרים והביא ליהודים כל כך חזירים תחתיהם ויקמו בני העיר ויהרגו היהודים ושללם לבו. בעיר שבזורה שבספרד נערי הנוצרים גאספו בשוק עם כלי מלחמה לצדק כהוג ביניהם בכל שנה וילכו על היהודים ויהרגו כל הקיץ והמלך היה רוצה להקטם מהם ויקמו כל העיר ויעידו כי נמצא יהודי א' שהיה רוצה להרוג אותם ולכן קמו הם בראשונה. ברימה כמו פתאום בני העיר ויאמרו ליהודים שימירו ואם לאו יהרגו כלם ובג' ימים המירו. ס' אלפים נפשות. ואמר ס' שבט יהודה שזה היה בשנת ה' אלפים קצ"ב. בגרנדה היה ר' יצחק זמן רופא המלך פעם א' הלך הרופא בעיר לצרכיו וא' מהם השביע הבירו בחיי המלך שיניח לו ולא אבה וישב עוד וישביעוהו בחיי הרופא והוא ונתרצה לו. ויקאו השומעים בדבר הזה ויקמו כל העם מקצה ויהרגו כל היהודים. ואמר האוסקי שזה ה' בשנת כמו ה' אלפים רמ"ח. ובשנת ד' אלפים התקס"ב אנשי צבא שהיו דאלכים נגד התוגרמים לירושלים גלגלו צרות רבות נגד היהודים בגלילות צרפת אשכנו ואינגליטירה. ובשנת ד' התקנ"ח הרשיה פליטו מלך צרפת ליהודים שישוכו לגור במלכות צרפת אבל לא ארכו הימים כי גרשו מחדש. קיסר א' בקוסטנטינופולו גזר על היהודים שימירו ולא אבו ויגרשו מהעיר וילכו אל השוהת. ועמדו ג' ימים שלא אכלו ונבמרו רחמי הקיסר עליהם וביאם אל העיר. קטנה הנקרא פירה ונתרצה שישבו שם אך בתנאי שלא יעשו מלאכה אחרת אלא בורסקי. בספרד היה איש שהסית את המלכה שישאל מאת

המלך שיגרש היהודים ממלכותו וכן עשה אך טרם שהלכו היהודים
 נמצא בו עון ויתלוהו ונתבטלה הגזירה. בימי אלפונסו מלך ספרד
 הגדול והחכם שמלך בשנת כמו ה' אלפים באו אנשים להלשין
 ליהודים והיה מלך חסיד וישר ועשה ויכות על זה עם פרה טומשו
 חכם גדול בל' יהודית ולבסוף בין שניהם נצולו היהודים ואני ראיתי
 הויכות והוא. ואומר שבט יהודה שהיה ויכות על האמונה בין זה
 המלך ודון יוסף ך' יהיא החכם והשכתי אולי שהיה בן בנו של דון
 יחיא ך' יעיש הראשון שכן מתקרב להיות כפי חשבוך השנים. בשנת
 ד' למלכו באו נוצרים מעיר איסינה וילשינו ביהודים שהרגו הנפש
 בערב פסח והמלך בחכמתו מצא היהודים נקים ויעש נקמה
 במלשינים. בימי דון מניאל בנו העלילו אנשי אוקניה על יהודית
 שהרגה את הנפש ובחריפת האשה ובחקירה טובה נצולו היהודים.
 בימי אלפונסו הנז' דרש הגמון ליהודים שיבארו למחד לדרשתו
 ויתחננו היהודים אל המלך שלא יכריחם לפי שידעו כי רעה נגד פניו
 והבטיחם המלך שלא יקבלו נזק ויהי תוך הדרשה התחיל הדרוש לדבר
 רעה נגד היהודים ויקם המלך בבעס וילך לו. והדרש ירד מדרשתו
 ויחל פני המלך שישוב וכן עשה. ואז הדרוש הפליג לדרוש לתועלת
 היהודים. בימי דון אלפונסו בן בנו מאלפונסו הגדול הגז קם גתואלו
 מרטין ויקה דשות מהמלך לקחת ממון ד' יהודי עשירים שהיו
 במלכותו. וכרוך ערמותיו גלגל שנתחם הדבר בסבעת המלך. והפליג
 עם זה להרע מאד לישראל ולבסוף נהפך הדבר ותלו אותו על עץ.
 אחרי הימים טענו על היהודים שהרגו את הנפש וישלח המלך לקרא
 ליהודים וישאל מהם פי פסוק לא ינום ולא יישן שומר ישראל
 והשיבו לו פירושו ויאמר להם המלך פירשו הראוי הוא כי ה' לא יגיד
 אחרים לנזם מפניהם. וכפני כל שהיו שם אמר בלילה שעברה לא
 יכלתי לישן וקמתי מן המטה והאצאתי ראשי ונץ לחלון והירח מאירה
 וראיתי אנשים נשאים איש הרוג על כתפיהם ושלחתי עבדי אחריהם
 ודאו כי השליכו הרוג בבית היהודים ועתה מעללים עליהם ואז המלך
 צות ועשה שפטים ברוצחי' והם אליהודי' היתה צהלה ואורה במלכו
 צרפת טענו על היהודים שהרגו את הנפש והביאו עדים פסולים לפני
 המלך ומצא אז לפניו מרשה מלך התוגרמים אשר הליץ גם הוא
 בעד היהודים ולבסוף הוצרך המלך נגד רצונו לרדן לישראל להריגה
 ואופן מיתתם היתה לשום היהודים תוך חביות עם מסמרים תקועים
 מבחוץ ונכנסים החודים בפנים ומגלגלים האנשים בתוכה ומתים שם
 במיתה משונה וכפי דיניהם היה חייב המלך להתחיל הוא בעצמו
 לגלגל החביות. וכשהתחיל המלך לגלגל בראשונה נפל על הארץ

ואז גזר המלך שיוציאום מהחביות ולא יתרגו עוד המלך בקש הרבר איך היה וימצא היהודים נקיים ועשה משפטים בטוענים. בדור הזה היו חכמים גדולים בעולם בכל המושכלות ובתוכם אביציה ובראשית הבורז מהרפואה נזכר כל משך ימי חייו ומדותיו וחכמתו וכי בן ט"ו שנים היה חכם גדול. וי"א שהיה מלך פיניציאה. מיסנאי גם הוא חכם גדול ובר פלוגתי. וי"א שאויציה תרגו יואן בן טסנאי גם הוא חכם ופלוסוף גדול. פיירו למברו פלוסוף חכם גדול באלקות חובר ט' נקרא אצלם מאיסטרו. דליסניוציאי הויראוי הנקרא י' רשד היה תלמיד חבר לאויציה והיה גם הוא פלוסוף חכם ידול. י' וודר הנקרא אלספיאינטי היה תלמיד חבר לאויציה. אבותמר אלגוז גם הוא פלוסוף חכם גדול. ושמעתי שכתבוריו נוסה מאד לאמונת ישראל. האמר בחבורו א' אלו הכיב חליות היו הסידי ישראל ומסכימים עליהם וקראו אנתו כו' שם. בימי רבינו שמואל ברבי מאיר ואחיו שהיה שנת כמו די אלפים התקייב לבריאה וכמו אלף שנים לחרבן התחיל למלוך על עיר פיריה איש אחד ממשפחת איסמו ושמו מרקיסו אנרלנדינו. וי"א שהיה מגזע בני טרזיה. בימים האלה התחיל מלכות טרזירו. נמצא בעיר פישטויה שבסקנה ב' אחים מורץ אשכנזים שם א' ייבל שהיה מחזיק חלק הקיסר ושם השני גילפי שהיה מחזיק חלק האפיפיור שאז היו שונאים זה לזה. וכן האחים היו שונאים זה לזה עבורם ולהיותם מיהוסים ואנשי שם היו אנשי העיר נחלקים קצתם אחר זה וקצתם אחר זה ומתם נפוצו אלה החלקים בכל איטליאה אחרי שמות שני אלו האחים. בשנת ה' אלפים כיב בעיר טיבטוגאה בארץ אשכנז העלילו על היהודים שהרגו בת יורשת המלך חקר הדבר היטב וימצא הכל שקר. בימים ההם טענו על יהודי שהבה הקרבן ויצא ממנו דם רב ויקומו בני העיר ויתרגו כל היהודים ומעוטם המירו זה כתב האוסקי. וכתב ספר שבט יהודה שבשנת המיז פליפו בן פילף מלך צרפת גרש כל היהודים ממלכותו והיו כפלים כיוצאי מצרים והרלביג שהיה ט"ז שנים אחר זה מזכיר זאת הגוירה כפסוק מי מנה עפר יעקב וקהל טולושה המירו כלם. ובשנת ה' אלפים כ' כומר אחד נימול באנגלסיריה כדי להנשא עם יהודית שנתלהב באהבתה וידע הדבר לבני העיר והיו רוצים לשרפם אבל המלך בחר לעשות הנקמה בדרך אחרת וגזר כי תוך ג' חודשים ימירו ואשר מלו הכומר נשרפו ורבים מהם המירו ויקחו כל בניהם מ' שנים ולמטה וייליבום לסוף מלכותו למען ישכחו מנהג אבותיהם היהודים וימת המלך וימלוך בנו תחתיו ותיכף בא על מלכותו דבר ורעב ויאמרו יעצו כי לחטאת היהודי שאינם מאמינים הטוב בא העונש

להם ויעש ב' אוהלים על חוף הים על אחד צייד צורת
 משה רבינו עליו השלום ושמו ועל אחד צייד משיחם ויקרא לכל
 האנוסים בדברים טובים ויאמר אליהם כי מורשה להם להתיהר ולא
 יכריח שום א' מהם לשום דבר אמנם כדי להכיר מי יהיה יהודי רוצה
 שהמתיהדים יכנסו באהל מרע"ה וקבלו עליהם לעשותו ורבים
 נכנסו באהל מרע"ה ואחרי הכנסם שם היו מרצחים אותם ומשליכים
 בים. וכן ספו תמו כלם. בדור הזה היה אצון שהיה חכם גדול והפליג
 לכתוב בתורת הקסרים. בימי סמיג והרמב"ן שהיו כמו בשנת ד'
 תתקנ"ו כמו אלף ל' לחרבן היה בוניפציאו אפיפיור וצוה שהחשמנים
 ישאו כובע אדום לפי מעלתם. ואחריו היה בוניפציאו פפא וצוה
 לעשותו הג הויבל בכל ק' שנת אמנם פאולי פפא ב' צוה לעשותו בכל
 נ' שנים. בימי הרשב"א שהיה כמו שנת ה' אלפים מ' לכריאה וכמו
 אלף קיב לחרבן קלימינטי אפיפיור יצא מרומה והלך לעמוד בעיר
 איניון שבצפת ושם התמידו האפיפיורי בסא מלכותם ע' שנים והיו
 הפפא חבר דתות ומשפטים רבים ועדיין נקראים על שמו קלומטינה
 ויש בהם פרטים רבים נגד היהודים. בדור הזה התחיל כת חרוכבים
 והמלכים נתנו להם עיר רודי ואחרי שהמלך תוגר תפס העיר נתנו
 להם עיר מלטה. בימים האלה בכפר צינטצולו. קרוב לרומה יצא מן
 הים דג כדמות אריה ויהפשוהו האנשים ותיכף צעק בקול גדול. בדור
 הזה היה פפא ארטולו שחבר הקונקורדנציה כלשון לאטין והיה
 פרה ממושו שנעשה אחיכ קדוש ואלבירטו מאניו. ובדור הזה היה
 ראשית מלכות בית גונזאבה במנשוה. בימי הראיש שהיה בשנת כמו
 ה' אלפים ו' כמו אלף ק"ל לחורבן נפלו מן השמים חגבים רבים
 ותבאש הארץ וגלגל מגפה גדולה באיטליא ונתפשטה כמעט בכל
 העולם ויאמרו כי לא בשאר מכל הילודים המעשר. בדור הזה התחיל
 אמרט מלך התוגרמים מנהג היניצרו. והוא ששלה פקידים בקצת
 מלכותו ולוקחים נעדים קטנים נוצרים מאצל אביהם היותר נחמדים
 ויפים ומביאים בחצר המלך ביד אנשים חכמים שמלמדים להם חכמות
 ואומנות ואח"כ עושה אותם תוגרמים והם גאונים למלך כאלו יהיו
 בניו והם שומרי משמרתו ונאמנים אצלו. בשנת ה' אלפים ק"ה וכמו
 אלף ד' לחרבן פלישו מלך צרפת הצר את ישראל מאד וראיתו
 בקונטרס ישן שהיהודים הלכו לאפיפיור והוא כתב למלך אנדר
 לתועלתם והתוכס היה אומר אני גרגריו אפיפיור אומר לך שאין
 לתווק ליהודים כי אין להם חטא על מיתת המשיח. למשל מלך שמטר
 סרדס לאהבו שישמרהו וצוה שכל מי שיכנס בו בלי רשותו שיתרגחו
 ושהי היום בקש המלך למנות אהבו אם שמרהו כראוי ויתכבד וילבש

בגדים אחרים ויבא אל שער הפרדס ליכנס בחזקה והשומר לא רצה
המלך היה אומר הניחני כי אני המלך. ויאמר השומר שקר אתה דובר
ולך לך. כי לא תכנס שכן הוא מצות המלך ואז רצה המלך ליכנס בחזקה
וילך עליו השומר ויהרגהו. כך הוא הנמשל ביהודי הקב"ה כתב בתורתו
אני ה' אלהיך. לא יהיה לך אלקים אחרים על פני. ונשמרתם מאד
לנפשותיכם כי לא ראיתם כל תמונה. כי לא יראני האדם וחי. כי
יקום בקרבך נביא או חולם חלום ונתן אליך אות או מופת לא תשמע
אל דברי הנביא. והוא כי מנסה ה' אלהיכם אתכם וכו' ופסוקים
אחרים כאלה. וכשבא משיחנו לעולם בא בדמיון אדם
ועשה עצמו אלה ויהרגהו היהודים כמצות עליהם.
וכו'. ובשנת כמו ה' אלפים ק"י היו צרות רבות כלליות נגד היהודים
כמעט בכל העולם. בארגון קטלונאיה ברצלונה וטוריקה שלוטונה
וסליקונה בפרווינצה ומונסיין ובילדריש ובאואיסקה ואשכנז. בשנת
כמו ה' אלפים ס"א היה דבר גדול בכל מלכות ספרד ורבים היו
עומדים חוץ לעיירות. ויהי היום בעיר א' טענו על היהודים שהיה
ידם עם המצורפים שהוצה לארץ שהיו שונאיהם לפי שלא היו
שולחים להם חוצה די מחיתם הואיל ולא יכלו לשוּב בארץ. באופן
שנתפסו היהודים ושם עמדו ט' חדשים ונתאמת אחר כך כי שקר
דברו על היהודים ולבסוף טענו צ"א ע"ד האמונה תכלית הדברים
נשרפו ונהרגו ט"ז אלף נפשות בקדוש ה', זה נקרא גזרת המצורפים,
חאת הגזירה נתפשטה גם כן באשכנז וקטלונאיה ופרווינצה וכן
מצאתי בספר שבט יהודה. וכשנת ק"ג יהושע הלודקי
שנקרא מסי יורזלימו השיג מאפיפיור להביא לפניו חכמי
ישראל שהיה רוצה להראות להם ביאת המשיח וכן האפיפיור
הביא מספרד אנשים חכמים ובתוכם הר"ר טודרוס ו'
יהיא ופלפלו ימים רבים לפני אפיפיור ושרים רבים כנראה בשבט
יהודה וכן אחר כך נגזר על היהודים להשיב הרבית שלקחו וכאז
יהודים לפני הפפא על זה שהיה נקרא מרקו פוירינטוני ונפטר
היהודים. וכשנת הק"ו פליפו מלך צרפת הכריח היהודים להמיר
ובחודש אב רובם המירו ובסוף ט' שנים מת המלך במיתה משונה
כי נפל מהאר וימלוך אלוואש בנו חתנו והרשה ליהודים לשוב.
ובסוף ו' שנים לבקשת עמו נגרשו מחדש וקרלו המלך בן בנו
החזירם. ואחרי מותו קמו עמי הארץ וימיתו קצתם וקצתם גרשו
ושללם לבת. בשנת הקב"ה היו גזרות נגד היהודים בעיר בדרש ובשנ'
קליה בעיר בילקרה. בשנת ה' אלפים קכ"ס היה במלכות קסטיליא
וליאון מצרפת צרות משונות על היהודים וכל הקללות נתקיימו בהם

ובפרט בעיר טוליטולה מתו ברצח בשני הדשים יותר מעשרת אלפים
 נפשות והנשים רחמניות בשלו ילדיהן ומהכתבות הצטמח ואוכלים
 אותה והרבה קהלות נהרגו בקדוש ה' בשנת ק"ג הפלילו על קהל
 טוחה ולרגים וקירואן ובורגש ובמלכות ארוגן ולינצה מיוריקה
 וברצלונה ורובם המירו וקצתם נרחו וקצתם נהרגו. וכומר שהיה
 מאובב למלכות ספרד גלגל שהמלכה תגרש היהודים וסבב אבדת
 קהל ויירונו וברצלונה ורוב מלכות קטלוניא וארוגן ולינצה ומיוריקה
 ולכסוף נתפסרו היהודים לפרוע סך רב ממעות ונצולו ונמצא זעם
 בטוען והמלך תלה אותה ובאמצעות מומר א' נצולו היהודים מהפרעון.
 ובשנת ה' אלפים קמ"ט היו צרות רבות ליהודים בעיר פרנה. ואמר
 ה' יותסין שבשנת קנ"א היה גזירה גדולה בקטלוניא וקסטילי' וארוגן.
 המירו יותר ממאתים אלף נפשות ונתנו סיבה על ערוב אנשי ישראל
 עם נוצריות כי הבנים הרגו אבותיהם. וכבר הזכרתי זה בדור הראש
 בשנת ה' אלפים קנ"ה היה גרוש כללי בכל ארצות צרפת לא נשאר
 פסטה ומקצתם המירו עבור עשרם. בשנת ה' אלפים ק"ס היה מגפה
 חזקה בכל גלילות אשכנז ופרוזינצא וקטלוניא ומישראל לא מת א'
 מועטו שהיהודים הטילו סם במימות וגלגל עליהם צרות רבות. וראיתי
 אגרת ארוכה שכתב רבינו חסדאי קרישקוש המספר באורך זעם הזמן
 מהצדיקה צרות וגזירות והדיגות שהיו בגלילות ספרד בשנת קנ"ב
 ובפרט הדיגת כל זרע הראש ותלמידיהם כי בברחו האריכות לא
 העתקתיה כלו רק בקוצר. בשנת קס"ט נהרגו בעיר פורס מאתים
 נפשות ובשנת ק"עו מלכת בתפודשו לקחה כל הנערים והטבילה
 במים. אם אמרתי אספרה לכם רבי התלאות שמצאנו ישחזממו
 רעיונכם האמנם אעריך לפניכם שלחן הרע מעוטרת ראש ולענה
 בקצרה והדברים כהויתן להשביעכם מרורות לענותיגו ולהשקותיכם
 מים עצבונינו. ואם אחשוב כבר הוגד לכם הדבר אכתוב אותו בתכלית
 תקצור על הסדר. ר"ת תמוז שנת הקכ"ב היא שנת אלף שכ"א לחורבן
 דרך קשתות האויב על קהלות סיביליא רבתי' עם שהיו בה כמו ר'
 אר' אלפים בעלי בתים הציתו אש בשערים והרגו בה עם רב אך
 רובם המירו ומהם מכרו לישמעאלים במחם ומתנשים והיו מסילות
 היהודים יושבים בודו ורבים מתים על קדוש השם ורבים חללו
 בריית קדש. ומשם יצא אש ותאכל כל ארץ הלכנון העיר הקדושה
 קהלות קורטובא גם שם המירו רבים ותהי לחורבה וביום צרה ותוכחה
 יום שהוכסלו בו הצרות ימי תמוז המת ה' נתנה על עיר הקדש אשר
 משם תצא תורה ודבר ה' והוא טוליטולה זיהרגו במקדש ה' כהן ונביא
 אמת קדשו ה' בריבית הבנים חזם זרע. הנבחר זרע הראש

וציל הם ובניהם ותלמידיהם גם לשם המירו רבים לא יכלו לעמוד
 על נפשם על שלש אלה רבות ארץ מלכד קהילות אחרות סביבותיהם
 בא מספרם כמו כי עיר ובכל זאת אנהנו פה על משמר היתה לנו ימים
 ולילה למשמר. ויהי בשביעי לחודש בלע ה' ולא חמל בקהלות ולינצה
 כמו אלף בעלי בתים והיה זמתיים בקדוש ה' כמו ר"ג אנשים
 והנשארים הרה נסו ונמלטו מעטים ורבים המירו משם פשטה הנגע
 בקהלות מיוריקה העדינה לחוף ימים ישכון ביים ריח אלול כאו
 פריצי וחללה כזות שללה ועובדה כמצודה שאין בה דגים ומתו
 בקדוש ה' כמו ש' נפשות וכמו ת"ת נמלטו במגדל המלך והנשארים
 המירו ויום שבת אחריו שפך ה' כאש תמותו נאד מקדשו חלל נוד
 תורתו הוא קהלות ברצלונה אשר הובקעה ביום תצא ובא מספר
 והערוגים כמו ק"ל נפשות וכל יתר הקהלות נסו אל המגדל שמה נמלטו
 והאויבים בזו כל מסילות היהודים הציתו אש בקצתם. ויד מנויג
 המדינה לא היו במצל אך התאוו להצילם בכל יכלתו ויכללו שם
 היהודים בלחם ובמים ויאזרו לעשות שפטים באנשים הפושעים אזו
 קם שאון דלת העם והמון רעה על נכבדי המדינה וילתמו עם היהודים
 שבמגדל עם קשתות ובלסטראות ויכום ויכתום שמה במגדל ורבים
 קדשו את ה' ומהם רבים ששחטו עצמם ורבים השליכו עצמם מן
 המגדל ולא הגיעו לחצי המגדל עד שנעצו איברים איברים וקצתם
 יצאו ברחוב ושם קדשו את ה' וכל השאר המירו רק היו מעטים
 שנמלטו בערי הסגנים נער יכתבם אך הם מהנכבדים וברוב
 עונותינו אין היום בברצילונה איש אשר בשם ישראל יכונה וכן
 בעיר לידירה מתו רבים והשאר המירו רק היו מעטים שנמלטו.
 בעיר גריונדה תורה וענה במקום אחד קדשו ה' ברבים הרבנים
 אשר היו שם שלא המירו בה כי אם מועטים ורוב הקהל נמלטו בכתי
 הערוגים והם היום במגדול. סוף דבר במלכות ולינצה לא נשאר
 יהודי וולתי במקום א' הנקרא מובירו. ובמהו קטלוגיאה לא נשאר
 בלתי בערי הסגנים והפחות שלא שלחו יד בהם בכל המקומות אחרי
 ההשתדלות הנמרץ והפיוזר הרבה מכל רכושנו לא נשאר לנו בלתי
 גויתנו ובכל זאת לבם יהנה אימה ועינונו אל אבינו שבשמים נשואות
 עד שינחמנו וירפאנו ממכאובנו ואל יתן למוט רבלנו. בשנת קע"ט
 בארץ אטוב ופטיב וברסבייה נהרגו בקידוש ה' יותר מג' אלפי נפשות
 ויותר מת"ק המירו. בעיר לוואריש טענו על היהודים שטבעו אשה
 הרה ומכה היסודים הזדו ונהרגו רוב יושבי פרווינצת וכתב רבי שם
 טוב כי שם טוב כי בהיות המלך דן אוניקו נער נהרגו הרבה
 קהלות מעמי הארץ מכה רבה לא נשמע כמותו בסיילריה וקורדובה

האיזוניה וכל קסטיליקה ישנה היא אנדילוזיאה ומגרי וטשקש ואוקניניה
 וגאוטי וקטילמגס ומוניוס וטוריקוס ואטקלזנה ורבים המירו. ובימי
 דון יואן בן איבריקו גזר על הנותרים שלא יעשו רבית ולא טחורה
 מעגיני אוכלין ולא יהיו הרופאים ושלא יקנו בתים ובחלות ושישאו
 סימן. וראיתי בקרוניקי שלהם שבעיר פרגה נהרגו כל הקהל. והוא
 בקדוש ה' ויוציאו המתים מקבריהם וישרפו. בשנת התקע"ז נפל פחד
 היהודים שבאיטליאה מן יתחדש עליהם גזירות כמו ימך אחיהם
 המפחדים בעולם ויקהלו ויעמדו על נפשם בועד כללי בעיר בולגיה
 ובשנת קצ"ח נועדו שנית בעיר סודלי ונעשו גזירות ותקנות הרבה
 ובחרו אנשים וישלחו אל מרסין אפיפיור בדומה והשיגו כולם
 אינפוזמבטה עם הרבה תנאים טובים לישראל ונתחמתה מיד הפכה
 מרסין שהיה פפה רי"ח י"ד פיבראה קפ"ו שנת י"ב למלכו כי ט"ו
 שנה מלך. ואמר תרומת הדשן סימן דמ"א כי ט"ו י' סיון עד ט'
 ניסן קפ"א היה גזרה כללית אשטריך. ובשנת קצ"ב בעיר אשישי
 שבפרווינצה. ובסימן שמ"ב אומר שבשנת קצ"ו היהודים שבאשכנז
 פרעו תמישית דכושם כדי להעביר הגזירות. בדור הזה שאל מלך
 פרס היהודים למה אינם עובדים האדמה כיתר האומות ולבסוף צוה
 אותם לעמוד בכפרים ויאמר א' מיועציו הסכלת עשה לפי שהיהודים
 ידגו לרוב ויתעשרו ויותר טוב שתביאם בעיר ושלה כרח שיוכלו
 להזדווג ולאכול אמנו כעם א'. וידע' בודאי שבמשך ימים מועט' ימירו
 ונהיה לאמונה א' וכן עשה ובעונות כאשר דימה כן היה וידל ישראל
 מאד. וכן היו גזירות משונות בגליל ברבריאה. בשנת ה' אלפים ק"ן
 י"א שנת קצ"ב קם פרפויצונו דולאצינה מכת דומינגו ו"א שהיה
 מומר. והיה נאהב במלך דון פירנדי דארגון לתיונו א' מ"ב דיינים
 שהעליחו למלכות ויסת נגד היהודים כל יושבי הארץ ויהרגו יהודים
 רבים אין מספר וישללו את ממונם כי היה רב ונשרפו כל כתבי
 הקודש והכנסיות ובפרט בתי המדרשות של הגאונים זקנינו ז"ל.
 ונתפשטה זאת הגזירה בגלילית איטליאה. וישמו בספרד תקירה
 גדולה על האנוסים עד היום הזה. וכשנת קצ"ח מלך פורטוגאל שהיה
 בקרא דון יאן כעס על תושבי עיר סיבטי היושבת בים הקצר המכדיל
 בקסטיליא ואפריקה. באמרו שקבלו היהודי' והאנוסי' שגרש הוא
 ממלכותו ויצר על העיר וילכדה. בימים ההם אינא הפא גזר על
 ישראל בולה א' עם מ"ב תנאים נגד היהודים. והתוכם גזר שיקבס
 חסרון כל ממונם ששום יעדי לא ילמוד בתורתם זולת בתורת משה.
 ובראות היהודים שאין רוב הצבור יכולים לעמוד עם הגזירות ההם
 עשו ועד כולל מכל היהודים שבאיטליא בעיר סודלי ובעיר רוינה

והשתדלו על הדבר עם הוצאת רבות ונתבטלו. בשנת ה' אלפים קמ"א הסירו הנוצרים חשבונם שהיה מקיסר אנוסטו והתחילו ללדת משיחם. בדור הזה סמורלאן מלך סרטריאה אסף כל צבאו שהיה ת"ר אלף אנשים וה' אלף רוכבי סוסים ובא למלחמה נגד המלך תוגר בסאיטו ונבם ה' לו כמו ת"ק אלף שבירים ויערכו מלחמה גדולה וימותו יותר ממאתים אלף ונתפס ה' באויטו ויאסרוהו בשלשלאות של גדול וישימהו אוכל תחת שלחנו אצל רגליו כל ימיו. בדור הזה התחיל דוכס אדריבו למלך עליה ובו היה הפלוטוף והחכם הגדול קוסימו די מדיצי והיה בדיני גדול ועצמו כעצת אצוימופל. ויהאן בוקאנו פילוסוף וחכם גדול. בימי ר' יצחק קנטנטון וחכריו שהיה שנת כמו ה' אלפים קנ"ה (ה' אלפים רצ"ג) ליצירה וכמו אלף ר' (ה' אלפים ר"כ) לתורבן לודויקו דוכס בויריה גרש כל היהודים ממלכותו. בדור הזה לודויקו ספורצה המכונה מורי התוקרים שהיו במלכותו דמילאן העלילו על ספרי היהודים והוכרחו לוקקם ואני ראיתי מהזקקים בהם בשנת רמ"ו. בארץ סלמנקה נהרג בן סוחר א' שהיה עליו נכסים רבים ונקבר תחת א' השיחים והחזירוהו ומצאו וטענו על היהודים ובאמצעות הצורף שקנה הנכסים נתגלה הדבר ונצולו. בעיר סיגוביא טענו על היהודים ונתרג דון מאיר רומא המלך עם כל היהודים ובבניה שלחו את ידם ומהכנסיות עשו בתי תפלתם. ראיתי בשכט יהודה ובמקומות אחרים שמשנת רכ"ד יום ט' באב עד שנת ר"ג נמשכו גזרות רעות על המון ישראלי. בארצות סבויה ופיאמונטו ולימברדיאה פרווינצה וציציליה ואשכנז ופורטוגל ובארה ונפולי. בימים האלה המלך תוגר הרשה לוקני וינציאה שיתויקו בקוסטנטינופולו מורשה שלהם הנקרא כילו. בדור הזה ניקולס יינבוטו. ויש אמרים שהיה פרווינציאני וי"א שהיה אשכנזי ממריינטונה מצא בחכמתו מעשה הדפוס. ומותר א' מיינוכה מצא לומה דרוקה במחת אליטרה כי מבראשונה היו מביאים אותו מתוגרמה. בימי הרב ר' יוסף גיקטיליא וחכריו שהיה שנת כמו ה' אלפים ר"ג ליצירה וכמו אלף ע"ל לחורבן בשנת רנ"ב המלך פירדיננדי ואיובלה אשתו עשו מלחמה עם הישמעאלים שבגרנטה ויתפשוה ובשוכם צו ליהודים שבכל מלכותו שבמשך זמן קטן יצאו מארצות שהם קסטיליא ונברה וקטלוניא וארגון וגראנטה וציצילאה ותושבי סוליסולה אמרו כי לא נמצאו במיתת משיחם כנראה כתוב על אבן גדולה שברחוב העיר אשר כתב הנמון קרמון מאד והעיר שיהודים שבטוליסולה לא יצאו משם בבנין הבית שני ולא נמצאו במיתת המשיח ולא שוה להם ולא אל יתר היהודים שום התנצלות. ויצאו משם שש מאות

אלף נפשות זתי' שזה ממנום יותר משלשים אלף אלפים דוקטי כמו שמעיד הרב הגדול אברבנאל בהקדמת ספר מציני הישועה שלו והכל הלך לטמיון ולרוב לחצותם עבור עונש המיתה הלכו באניות כאשר מצאו קצתם לאמריקה ואסיאה וארצות יון ותוגרמה וצ'קיימו עליהם כל התוכחות שבתורה משה ואגיר לך אי מכל כך מעשים רבים ורעים שארעו להם כי רבו מספר בעל הבית אי משולח מהרוח מא מרואי ויהי לו אביו וכן מופלג עמוף בדעב כי זה גי ימים שלא אכלו ונכמרו רחמי הכן כי לא היה לחם ושמלה שנשארן ערום ועדיה ויקח בנו יחידו הקטן וילך אל עיר הקרוב לו וימכור הגער לאופה בלחם להשיב נפש הזקן ויהי בשונו אל אביו עם הלחם וימצאוהו נופל מת ויקרע בגדיו וישב אל האופה עם הלחם לקחת בנו ולא אבה הנתתום להשיב הגער ויצעק היהודי צעקה גדולה על בנו ולא היה לו מרשיע ואידע לגולה מעשה אחר כזה וכן וזקינה ובתם יפה מאד בהערך מהם מקום ללון עמדו בשדה בלילה ההוא ויהי בחצי הלילה ויבא שודד ויענה הבחורה ויבזו כל שלם. ותוך שעה שב השודד המית הבחורה באמרו שמא נתעברה ממנו ואין רצונו שזרעו ישאר בין היהודים. ורבים כאלה ארעו לבני הגלות הזה לאלפים ולרבבות אשר קצתם תמצאם בהקדמת החיים בספר מערכת האלקות וקצתם בס' שבט יהודה ובהקדמת מלכים לאברבנאל ואו מלכה איזבילה הכבידה על החקירה על האנוסים כי המירו מהם למען לא יניחו עושרם כמעט שליש היהודים ונמשכת רדיפה זאת התקירה בפעם האי הזאת כמו ארבע שנים. ודע כי וחלק שפנו ללכת אל פורטוגאל היו כמו שלש מאות אלף נפשות אשר על זה נועצו נועדו יתדיו על היהודים שבמלכות פורטוגאל כדי לתת סדר על ביאתם כי כלם היו עניים מרודים. ואחרי הדברים שתנו ביניהם. בחרו להשתדל עם המלך שלא יניחם להכנס שם למען לא יבאישו ריחם עם המלך וזה כי קצר וקטן זה המלכות להכיל סך העניים כאלה וכשמוע השר דון יוסף ך יתייא אבי אביו של הגאון איא זיל צעק צעקה גדולה על זה כי איך נועול דלתי הישועה לעניים לתת בידם הרב על ההמרה ורבים דברים כאלה ויותר טוב להוציא חצי ממנום ולמצא צדה לדרכם שיכנסו וילכו משם אלפרי למלכות אחרת. ולא אבו היהודים לשמוע לקולו. באופן שנתמרחו הגולים להתפטר עם מלך פורטוגאל שיניחם לעמוד על מלכותו ושם יצטרך להם ללכת תוצה קצתם אי כלם יתחייב המלך לתת להם אניות כפי צרכם והיהודים יסרעום וימעתה כל הנבנים במלכותו יסרעו כי דוקאטי לכל נפש. אחרי ימים מועטים

לסבת מגפה שבאה שם בחזו רבים מהגולה ללמט להם וישאלו
 מהמלך אניות ויחכם המלך לחקור אנשי הגלות אם פרעו מבסה
 כפי פשרתם וימצאו רבים מהם שלא פרעו וימלא עליהם חימה
 ויקח לפרעון להיותם עניים את בניהם משלש שנים עד עשר שנים
 ויוליכם אל אי אחת הנקרא ססאמי אשר היתה צידה בלי טובה
 לסיבת אלגורדו שהם נחשים ושרפים ארסיים הממיתים וזה כי היה
 רצונו להתיישב האי והוא ולא שוח לו כי רובם מתו מן הנחשים
 וקצתם ברעב ומועטים נצולו. ואחרי הימים נמצאו כמו מאתיים נשים
 מהגלות הנה שנצולו במעברות הים וכלם היו עגונות כי קצתם
 זקוקות ליבם וקצתם באלמנות חיות ונתישבו כלן בבית אחד
 ומפרנסות עצמן ממעשה ידיהן המתור להם היו נתנו לבתי
 מורשות וכראות השר זקנינו כי לא קבלו חבריו את עצתו וגם ראה
 פני המלך רע עם המון ישראל וכאשר כתוב באורך בסי הימים
 להולדות בני יחיאל הלך לו לאיטליאה עם בניו וכאשר חשב בן
 היה כי מלך פורטוגל דון מנואל כרוזא קרא בחיל שבמשך זמן
 מועט כל היהודים ימירו ואם לאו שילכו להם והיהודים בחזו ללכת
 וכשמוע המלך כי הולכים הם וידע שרוב העושר והחכמה היו בין
 היהודים ואם ילכו ישאר מלכותו כמצולת שאין בה דגים שלה
 לקרוא כל בעלי בתים ואמר להם כי רצונו לתת להם אניות וצדה
 לדרך עד כי בדברים טובים הבניסם בהצירו הגדול שהיה נקרא
 איסטואוש ויביאם לפניו והתחיל לדרוש להם בדברים טובים
 שימירו. וכראותו כי אין רצונם להמיר לקח כל הבחורים ויביאם
 אל בית תפלתו ויזרק מים עליהם וישם שם לכל אחד מהם כרצונו
 ויחלקם בבתי הנוצרים ללמד להם תורתו. ויבא אחר כך אל
 הוקנים ויצע להם כזה. ורבים הטילו עצמם בגבורות שיחיו ומעדות
 וימותו במיתות משונות והרגו זה לזה למען לא ימירו. ובשנת רס"ו
 אנשי לסבונה היו שונאים האנוסים ויאמרו למלך שסבות כל
 הרעות הבאים במלכות היה לפי שהאנוסים לא היו שומרים התורה
 ויקומו ב' אחים דומינגו ובידם צלם ויועקו בעיר ויאמרו בוא
 לבקום משיחנו ויהרגו יותר מר' אלפים אנוסים עם אכוריות גדולה
 שהיו משליכים מחלונות הנשים הרות על הרמחים. ואלמלא שהמלך
 חמל עליהם לא היה נשאר שום אנוס הרע ישראל במלכות ההוא.
 ומגלות פורטוגאל גם כן נתפזרו בארבע כנפות הארץ ומהם באו
 באיטליאה. והקהל רומא נדרו לאפיפיור אלף דוקטי למען לא ינוח
 ליהודים ספרדים לכנס בארצו. וכעס האפיפיור עליהם באמרו
 איך אתם אכורים על אחיכם וגזר שהם יצאו מארצו ויכנסו התענות

ספרדים תחתיהם והוצרכו להוציא ממון רב כדי לבטל הגזירה. ותוך ימים מועטים נעשה גרש במלכות ארגון ונבארה ופרווינצה וכלם אפילו שהיו גרשו היהודים היו סוגרים מלפניהם הדרך למען לא ישאר מלכותם ריקם וזה כי היו בני ישראל רבים ועשירים והנמים באופן שהוצרכו להמיר גנד רצונם ורבים קדשו ה' בכמה מיני מיתות. ובשנת ה' אלפים רצ"א דון יואן מלך פורטוגאל שלח לקרא חוקרים על האנוסים שבמלכותו ותכבד כח העקירה עליהם מאד עם שרפות הגופים ואכרת המונם כנודע. ושמעתי כי במשך המשים שנה ברחו משם יותר משלשים אלף נפשות ונתפזרו בכל העולם. בשנת ה' אלפים רנ"א בימי הפסח הוכרחו היהודים מוויניציאה לשום כובע ירוק עליהם. ובשנת רע"ז הוכרחו לדור כלם יחד בשכונת אחת ויצמרו שם עד היום. בשנת רס"ז פירדיננדו מלך ספרד לכד עיר טריפולי אשר באפריקה ויגל היהודים אשר שם וקצתם נהרגו וקצתם נסבעו ומועטים הצילו נפשם. ובשנת כמו ר"צ טויין פרינצו דוכוס יינזכה ועמו גרשו היהודים מארצם. ובשנת ה' אלפים ר"צ העמלקים שבמלכות מציאה העלילו על יהודי שהרג הנפש. ומכה יסורים אדון היהודים את אשר לא עשו. ונתלה ר' יעקב אביוב על עץ ויהודים אחרים ולכסוף נתגלה הדבר ויעשו שפטים בעמלקים. וכימים הקדמונים טענו על היהודים שבבעיר טרינט שהרגו נער ונהרגו כל היהודי. וכן כתבו הקרוניקי שבכפר א' קרוב לפולין שבמדינת רומי נסקלו כל היהודים שם. בשנת כמו ה' אלפים ר"ל בהיות מלחמות גדולות באיטליאה נכנסו כמו ר' ספרדים בכפר א' נקרא קדיניולה ויהוקו בו והיו יוצאי בכל יום לשדה העובדים ושבים ויהי היום תפסו ר' משה כהן אשכנזי והיו מפצירים בו להמיר ולא רצה ויקשורוהו ברחוב על עץ ויסובבמו עצים ואש נתתו ותמיד שואלים לו אם רוצה להמיר ולא רצה לעולם אזרבה היה מתרף אותם וימת בקדוש ה'. בשנת רצ"ג אנדריאה זוריאה לכד ארצות קורון ומודון ופטרס וישבו מהם יהודים רבים וימכרם באיטליאה וארצות יון וכלם גפרו מאחיהם היהודים. וכן אחר כך לכד כהר' אב טוניס חברבריאה ויגל כל הקתלוצ שהיו שם וימכרם ואחר כך היהודים פדאו אותם. בעיר סקרטו בני הע"י טענו על היהודי ויהרגו מהם פ' נפשו. בימי פירדיננדו האיטליה אשתו שלח קריסטופו קלומבו שר צבאם ואצטונני גדול על האיים שמעבר לנהרי כוש וימצא איים רבי' הנקראים עולם חדש. ויש שם יהודים רבים ננדאה בספרים שנתחברו על אלה הדרכים. בשנת ה' אלפים רע"ז מלך הסופי עשה פירוש

לא לקוראן לפי דעתו שבתוך סירושו יש שכל המאמינים בתורתו
היא יתנו כל בכסיהם בשותפות ותתי מלחמה גדולה בינו וזרעו
ובין מלך הישמעאלים חרעו. בשנת ה' אלפים רצ"א התחיל דניאל
בימבירגו להדפיס הגמרא וכל שאר ספרי הקודש. בשנת אלף תמי"ט
להרבן התחיל מרטין לומר באשכנז לטעון טענותיו. ובשנת אלף תנ"ח
להרבן סולטאן סולימאן לכד ארץ מצרים מיד הסולטאן ואי רודי
מיד הרמב"י ובילגרדו באונגריאה ובדור הזה היה ניקסיואו אשכנז
שנולד סגי בעזר נתן לבג כל כך אל המאשכלות שהלך לבתי
מדרשם וכרוב כח הזכרון שלו הפליג להצליח במאוד מאד עד שהוא
דרש ברב"י בסטחיאאו ותבר ספרים על התורות. בימי רב יוסף קארז
שהיה כמו שנת ה' אלפים שי לבריאאו וכמו אלף שי"פ להרבן העיר
ה' את רוח הסולטאן סולימאן וצוה לבנות תומות ירושלים ולהביא
מעיינות מים בתוך העיר. אז קרלו הקיסר צוה ליהודים שבמלכות
נפולי עישימו סי' עליהם ואם לא יצאו משם ויהודי' בהז
להגלות. והקיסר צוה כל מי שחייב להם יפרעם וכן יצאו ישראל
משם שלימי' בגופם ומטונם ונהפזרו בארבע קצות הארץ. אז קרלו
קיסר רצה ללכת ולהלחם על עיר אילירי ובהיותו עם כל צבאו
בים באו סערות הים עליהם באופן שכל הצבא נאבדה וימלס הקיסר
עם אנשים מועטים. ואחר ג' שנים ישמעאל' אי תפס העיר בעזרת
ספרדים וישבו היהודים וימכרום לעבדים ושללם לבז. בשנת שי"א
אנשי בימיאאו הגלו ישראל מעל אדמתם ותוך ימים מועטים קיסר
פרידיננדי הזוירם. בימים האלה נשרף עיר א' באשכנז במקרה
ויטענו על היהודים שהם עשו ויענו את נפשם עד כי הודו מה
שלא עשו ולא רצו להמיר ונשרפו בקדושת ה'. בשנת ה' אלפים
שיה התחיל המגפה בין ישראל שבטלוניקו וביום ד' אב יצא אש
מבית אכרם קטנאנו הבשם ותאכל ה' אלפים בתים מבני ישראל
במשך ו' שעות כי מן השמים נלחמו הרזות הגושבות והביאו האש
על הבתים ונשרפו כמו מאתים נפשות וכנסיות ומדשדות הרבה
וספרים אין קץ לא נראתה צרה גדולה כזאת ואמרו לי בטלוניקו
כי נמצאו אנשים מבריהים רכושם מהאש רחוק כמסותי קשת
בשדות ועם כל זה האש הלך עליהם וישרפם. וגם ספרו לי זקנים
כשבועה כי עם קורם השדפה איש יהודי בליעל נזרעם עם החכם
ר' יוסף ד' לב על פסק דין שעשה נגדו ותכרו על הלחי ברשות
הרבים ובהיות החכם לפני הבושם הנ"ל קרע את מגדיו ואמר
בקול גדול שוכו שמים על זאת ואחר כך נמשכת המגפה עד שהיו
מתים בכל יום עמים רבים הגיע לסך שדי ביום א' ואחר כך היו

גמעטים בכל יום המתים. בשנת ה' אלפים שיי קם ישמעאלי אי
 ויאמר שהי' מזרע מחמד הנביא ויאספו אליו כל אנשים ריקים
 וילכו בארצות הערב והיו קוראים אותו שריף שהוא שם שררה
 וגדולה וילחם במלכים והפליג להצליח ולכד עיר פנים והיו בו
 יהודים רבים מיחסים שיצאו מספרד ויחמול השריף עליהם ויט
 עליהם חסד. בשנת ה' אלפים שייד בהיותו יוליאן מננטו פפה
 קצת מומרים טענו נגד קצת אגרות הגמרא ועי'א ודנו אותם לשרפה
 ונשרפו ברומה יום רי"ח שייד ובבולניה בחדש ההוא ובדומניה בחדש
 חשוון באנקונה בחדש שבט ובכנ כל איטליאה בשנה הזיא. ובשנת
 ה' אלפים שטי' בהיות פאולי קרפה דנפולי פפה גנר בולה אי נגד
 היהודים שבמלכותו שכל כנסת ירעני יי דקטי לבית וימא שעומדים
 שם היהודים שדוצים להמיר ונקרא בית מקומנו. ובשנה הזיא ייד
 תכח גזר בולה אחרת עם ייח קפיטולי נגד היהודים והם שאנשים
 נטף ישאו כובע ירוק על הראש והגשים וילון ירוק ואפי' שהולכים
 בדרך חוץ לעיר. ושכל היהודים יעמדו בשכונה אי ובכל לילה יסגרו
 הדלתות מהשכונה שלא יקבלו שום שדרות מהנוצרים שלא
 יוכלו להשתתף עם הנוצרים ולא יעשו שום דבר של אהבה יחד.
 שלא יוכלו היהודים לרפאות שום נוצרי. ושלא יוכלו היהודים
 לעשות שום טחודה אלא בגדים ישינים ואם היה בידם אז שום
 טחודה ימכרוהו תוך ט' ימים. ושכונן ר' חדשים היעזרים ימכרו
 כל בית ונחלות שהיה להם ונעשה חשבון שהיה שנה בחלות היהודים
 אשר היו במלכות אז יותר מתיק אלף עשרות ונמכרו פחות
 מתחמישית, ולא יוכל להיות בעיר אי אלא כנסת אי ושהיהודי לא
 ישתדל ששום אי יקראנו אדון ושום שם של מעלה. ויתר הקפיטולי
 היו תלואים נגד הריכית בתוכם שלא ילח אלא להשמן ייב. וכר.
 והיו בגזירות האלו ענפים וסעיפים שקרוב שיכשלו היהודים בהם.
 ואסילו בקלה שבהם זיה קנס אכידת הגוף והממון. ומתפרסמת זאת
 הגזירה ליהודים שבכל מלכותו כמעט ביום אחד שהיה ט' באב.
 וידל ישראל מאד. בשנה הזיא הפפת הנז' מלה קמיסריאן בעיר
 אנקונה בחדש אלול וחבש כל האנוסים שבאו מפורטוגאל אשר היו
 סוחרים שם ואפי' שהי' להם רשות מג' פמא שעברו לא שיה להם.
 כי שלח קומיסריאן אחד נקרא ציסארו גליבה אכזרי ואחרי התקירות
 היהודישות פסק דינם בזה הדרך. כי את אשר ימיר. מחדש ישא
 ברכה וידיעה נצול. ואת אשר לא ימיר באש ישרף. ויהי כמו ט'
 אנשים שהמירו. ועם כל זה לא שיה להם. כי שלוחם אל הגליא
 ללא ה' שהיה להם ובדרך שהלכו להביאם אל התאליאן ברוח

וימלטו. זאת אשר לא רצו להמיר היו כיג אנשים וזקמה א'. אשר בימים שאנ' במעוט ימים נתלו ובשרטו. ואלה שמותם הקדושים רבי שמעון ד' מגנס. הזקן רבי יוסף אהב. הזקן רבי יוסף ספר. הזקן רבי אברהם כמן. הזקן רבי שמואל קשיון. הזקן רבי אברהם צרוליה. הזקן רבי אברהם פלקין. הזקן ר' אברהם דספניק. השלם ר' שלמה ד' יחיא. השלם ר' יעקב מאצו. השלם ר' משה פילו. השלם ר' יצחק נחמיאס. השלם ר' יוסף ורדא. השלם ר' שלמה אגו ויריק. השלם ר' דוד נמש. השלם ר' יוסף מלכו. השלם ר' שלמה פונטי. אברהם ליבו. השלם רבי יעקב דהו. השלם וחכם דוד ואובו. השלם רבו יוסף כרולאין. השלם ר' יעקב מונטאלבא. השלם רבי דוד צרקיריו. הזקנה מרת מיירה. ובשנת ה' אלפים שיט מת הפפא והוא י"ח אגושטה. וביום כ"ה דיצימא הוקם על האפיסיוורת פיא רביעי דמילאן ואחרי חקירות ותודישות וטענות כנראה בדברי תימים שלהם כי אני מקצר מאד והתליש גזירות האפיפיור שעבר ונתן מקום ליהודים להחיות את נפשם וגם העביר הדת מלהזור הרבית שכבר נאכלו שעל הדבר ההוא כרחנו כלנו מגלילות ההם. אמנם כל זה לא שוה בי בשנת ש"ה הוקם אחרינו על מעלת האפיסיוורת קרדינאל אליסנדרינו שקראו שמו פיא וצוה שהכובע יהי ייאלו אינפליה כקש ואחר כך צוה שבמשך ג' חדשים כל ישראל יצאו ממלכותו בקנה אבדות הגוף והממון. וכן נעשה שלא נשאר פרסה זולת מעטים שהמירו. ויהי כמו אלה בעלי בתים שיצאו ונשאר רוב כסיהם שם כי לא יכלו להביאם וידל ישראל מאד מאד כי נשארו שם הלאותם. ואני לכרי נשאר לי באימילה רבים יותר מעשרת אלפים זהב של אמנות ועל הכל יתגדל שמו ותברך. ברוך ה' אלקי ישראל אשר עזרני ונתן כח להבין ולהשכיל ויגעתי בספרים בקבלת שבעל פה ומהקונטרסים הכתובים יד ומצאתי רוב כל אשר אותה נפשך כאשר שאלת עד היכן ידי הגיע. אמנם ידעתי גם אני מקום הנחתי למדברי עלי עתק לזהוה ולימים הבאי לעשות נגדי השגות והגהות על הרבה פרטים מהחבור הזה הן מהשני' כמוכרת תכנ' חוץ מדגלי דור' ואהל שנותם וביוצא לזה. אמנם כבר הקימתי לפניך כי נמצא טעוית הרבה ברפוסים. וגם הסגנון מחולף בין המתברים והמפורים הרפוסים באופן כי האחרונים כמוני היום אין להם מקום להכריע וצריך אני להכריע בכל מקום דברי הפילוסוף שאמר רוצה אני להשיב לשואלי' כדי לשמוע ולא לשואלים לנצח. וגם אמר פלוטרקו קבצתי נדחה מכתבים שונים אשר רבו עליהם הרעות ולכן צריך לזה הספר קוראים שיהיו אנשי מרות ונאמנה ונחת ולא יתרכו בהמצא עליו האונות

תחת הייתי דורש לנפשם פונג וערוך. אמנם אפילו שלא יעלה לידי אלא להראות אל כל העמים. חוט השדרה מסוננת רצוני דינו :

אשר הוא להראות לעינים פקוחות ולהחזיק בידים ממשמשות להשמיץ באוניים פתוחות ולהטעים בחיך ואברי הדבור ולהרית בריח קטורת מוד ולבונה ולהאיר השמש בתקופת תמוז סדר הקבלה האמתית מתורת שבכתב ושבע"פ שנתן השי"ת למרע"ה על הר סיני וממנו ליהושע וכן בדור אל דור עד היום. ולא נתחלפה ולא גבובה. ולא נחסרת או יתירה אפילו נקחת חידק או חולם או דגוש ושום דבר ממה שבידינו היום בכתב או בעל פה. וכל המאמין בזה יחב וינהל האושר האחרון אל הנפש בעולם הבא ואל הגוף והנפש יחד בתחיית המתים שיהיה מביאת הגואל בעגלא ובזמן קריב. ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

א—א
 א—יא
 יב—יג
 יד—טו
 טז—יז
 יח—יט
 כ—כא
 כב—כג
 כד—כה
 ל—לא
 לב—לג
 לד—לה
 לו—לט
 מ—מא
 מב—מג
 מד—מה
 מו—מו
 מז—מז
 מח—מט
 נ—נא
 נב—נג
 נד—נה
 נו—נו
 נז—נח
 נט—ס
 סא—סב
 סג—סד
 סה—סו
 ע—עא
 עב—עג
 עד—עה
 עו—עז
 עח—עט
 פ—פא
 פב—פג
 פד—פה
 פו—פו
 פח—פט
 צ—צא
 צב—צג
 צד—צה
 צו—צז
 קב—קג
 קד—קה
 קו—קז
 קח—קיג
 קיד—קטו
 קטז—קין
 קית—קיס
 קכ—קכא
 קכב—קכג

הקדמה
 אדם—מתושלת—נח
 תודים שהתקיימו מטבעות/אברהם
 יצחק יעקב רבינו
 יעקב/לידת השבתים
 אופן קבורת האבות/יעקב
 קהת/משה/מעם היות משה בדר ג"ש
 בני אפרים/יהושע
 טוחם/שמואל הנביא/אחיה הנסלוני
 עבודת בית המקדש/במא שלמה/אחיה השילוני
 סכת קונסולו הרומני על עבודת בית המקדש
 אסא/אליהו/יהורם אלישע/ישעיה
 מנשה ותפלוג/סיכה יואל נחום חבקים צפניה ירמיה
 בן סירא ותברוריו/אחאב יצדקיהו/ברוך
 סדר במידת הנשיאים בבבל/עזרא
 ורובבל/עשרת השכסים
 כבוד שפשו מלכי האומות לבית שני/שמעון הצדיק/
 יוסף בן יוענה/ציור מעמד ירושלים
 זמן העתק חזרה כלשון יוני/חוג רבי אליהו
 יהושע בן מרחיה/סלחמה מכבי
 הלל ושמואי/ובחי דיעים של ישראל
 כהנים גדולים שהיו במקדש/רבן יוחנן בן זכאי
 רבן גמליאל/הרגום יוחנן בן עזיאל
 אונקלוס/רבי עקיבא
 רבי ישמעאל מן גדול/ברכותבא
 דורש על עשרה הרוגי מלכות
 רשב"ג השני/חזקוני/זוהר
 רבי יהודא הנשיא/רי יוסי בן מתי
 ריש לקיש/רבן ושמואל
 רב יהודא—ורב הונא/אבני ורכא
 ר' נחמן ר' פפא/רב אשי ורבינא/חתימת החלמוד
 מספר המסכתות/רבנן סבוראי
 רבנן סבוראי/רב קומי בר אבא/רב אהרן
 רב שדירא/מעלת ישיבות סורא ופומבדיתא וסדר בחירתם
 רב סעדיה הנאון/רי הושיאל/רבינו חננאל
 רב יוסף הלוי/ראש שמשפחת בן בני יהיא/ספר תפן
 הרי"ף/וחכמים שבוירא
 הרי"ף/רי יהודא הלוי/רי אברהם בן עזרא/רי גרן בה"ע
 רבינו של רשי"ף/ספר אמונה רבה
 הרמב"ם ורשי"ף/הרמב"ם ועינינו/אגרות הרמב"ם
 ר' אשר לסל אשכנזי/ר' שלמה מלכו
 ר' אברהם בן הרמב"ם/גבואת הילד נחמן קפומא
 דורש על ביאה משיח
 הרמב"ם/ורשי"ף/ר' שמואל בן תבון
 ר' הסודא הלוי/ר' אלעזר ממרומא
 רשבי"ם-ר'ית/ורמב"ם
 רית ור' אפרים המודל/כענין קשרת תפילין
 רשבי"ם ור'ית הירב"ם/הראב"ד
 הרי"ף/חורשביא הסמי/ר' משה בן תבון

הסמ"ג/הרמב"ן
 רבינו יונה
 רבינו יהואל מפרישי
 הרשב"א רבינו בחאי
 ר' מנחם לבית המאירי
 הרמ"ש והרלב"ג/ר' יהואל/משמחת הנערים
 החכמים בקוטסאנינה
 ר' יוסף גוטלייא/ר' יעקב בן תיב
 החכמים המפורים באיטליאה
 הרב דוד יצחק אברבנאל/ר' קארן
 ר' יהודא ביד בנימין
 הרבנים למפורים באיטליאה
 ספרים שהכיר הסופר
 שלשלת הקבלה בקיצור
 ספרי קודש
 סדר התורה איך נמשט זה אחר זה
 דרוש על הגלגלים
 דרוש על יצירת הולך
 דרוש על הכשרים
 עולם הנשמות
 דרוש על לוחות ודיני בי"א
 דרוש המטבע ומדות
 סודות המלאכים/כן ערן וגיהנום
 רפואות כתב ולשון לראשונים/ואופן עשיית הנויר
 הקורות בימי אדם/ונת
 הקורות בימי בני נח
 הקורות בימי נח/רעו
 הקורות בימי אברהם
 הקורות בימי יעקב/משה
 ארבות בין שובך ליהושע
 הקורות בימי יושע
 הקורות בימי אחיה השילוני
 הקורות בימי אליהו הנביא
 הקורות בימי ברוך
 הקורות בימי עזרא
 חכמת המלוטוטיא
 הקורות בימי אנטיגוס
 הקורות בימי יוסי בן יעזר
 הקורות בימי יהודא בן טבאי
 הקורות בימי יהושע בן סרחיה
 שלשלת הקסרים
 אופן הסיסה ירושלים והמקדש
 הקורות בימי ר' עקיבא
 הקורות בימי רבינו הקדוש/רב נחמן ורב סמא
 הקורות בימי רב יוסף ורב שרירא
 הקורות בימי הר"ף/גוויריה ושמונת
 הקורות בימי הרמ"ש/גוויריה ועלילות
 גלות סמא וטורטוגל/גוויריה ועלילות

קבו—קבו
 קבח—קבח
 קל—קלא
 קלב—קלב
 קלד—קלה
 קלו—קמא
 קמב—קמג
 קמד—קמה
 קמו—קמו
 קמח—קמט
 קנ—קנא
 קנב—קנג
 קנד—קנה
 קנו—קנו
 קנח—קסא
 קסב—קסג
 קסד—קס
 קפא—קפג
 קצד—קצט
 ר—רג
 רג—רה
 רז—ריב
 ריג—ריד
 רטו—רטו
 ריז—ריח
 ריט—ריכ
 רכא
 רכב—רכג
 רכד—רכה
 רכו
 רכט—רל
 רלא
 רלב—רלד
 רלה—רלו
 רלו—רלט
 רמ—רמב
 רמג—רמד
 רמה—רמו
 רמו—רמח
 רמט—רנ
 רנא—רנב
 רנג
 רנד—רנה
 רנו—רנת
 רנט—רס
 רסא—רסב
 רסג
 רסט—רעז